dinamikus, innovatív és otthonos

megye

GYŐR-MOSON-SORPON MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Universitas-Győr Nonprofit Kft.

2013. november

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Győr-Moson-Sopron megye
Területfejlesztési Koncepciója

Megbízó:
Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat 9021 Győr, Városház tér 3.
Képviselője: dr. Szakács Imre a közgyűlés elnöke

Generáltervező:
Universitas-Győr Nonprofit Kft 9026 Győr Egyetem tér 1.
Képviselője: Tóth Eszter ügyvezető

Tervezők

Vezető tervező:
Prof. Dr. Rechnitzer János egyetemi tanár, Széchenyi István Egyetem

Közreműködött:
Buruzs Adrienn *egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Csizmadia Zoltán *egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Dőry Tibor *egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem*
D. Pintér Erika *igazgatási ügyintéző, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Filep Bálint *egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Horváth Balázs *egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Koltai Judit Petra *egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Kovács Zsolt *egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Makkos-Káldi Judit *egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Tamándl László *egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Torma András *egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem*
Dr. Tóth Péter *egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem*
Berkes Judit *doktorandusz, Széchenyi István Egyetem*

A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzati Hivatal részéről:
Kara Ákos *alelnök*
Encsyné dr. Nánási Ágnes *irodavezető*
Székely Imre *fejlesztés-stratégiai referens*
dr. Lakatosné dr. Novák Éva *irodavezető helyettes*
Pappné Kett Adrienn *munkatárs*
Pálfi Mária *munkatárs*
Ponty Zita *munkatárs*
Pőcze Eszter *munkatárs*
Végh Csaba *megyei főépítész*
Funtek Milán *munkatárs*

Közreműködő szervezetek:
MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály
Régió Trend Bt.
Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálata Európa Intézete
BFH Európa Projektfejlesztő és Tanácsadó Kft.

Tartalomjegyzék

Előzmények **5**
1. Győr-Moson-Sopron megye Európában és Magyarországon **7**
2. Térhasználati elvek **12**
3. Helyzetértékelés összefoglalása **13**
3.1. Természeti és környezeti adottságok 13
3.1.1. Felszíni és felszín alatti vizek 13
3.1.2. Éghajlat, földtan, élővilág 14
3.1.3. Terület-felhasználás, természet- és tájvédelem, a környezet állapota 14
3.1.4. A megye természeti, épített környezeti és kulturális örökség 17
3.1.5. Megújuló energiaforrások 18
3.2. A településhálózat jellemzői 19
3.2.1. Térszerkezet 19
3.2.2. Településhierarchia 20
3.2.3. Települések közötti feladatmegosztások 20
3.2.4. Közigazgatási változások 2013-tól 21
3.2.5. Népesség, demográfiai folyamatok 22
3.2.6. Nemzetiségek és etnikai kisebbségek 23
3.2.7. Foglalkoztatási viszonyok és munkaerőpiac 24
3.2.8. Nevelés-oktatás 25
3.3. Gazdasági bázis 31
3.3.1. Gazdasági teljesítmény 31
3.3.2. Ágazati szerkezet 31
3.3.3. Gazdasági szervezetek 32
3.3.4. Termelési infrastruktúra 32
3.3.5. Külföldi működő tőke 33
3.3.6. Kutatás-fejlesztés 34
3.3.7. Turizmus 34
3.4. Műszaki Infrastruktúra 37
3.4.1. Közlekedés 37
3.4.2. Vízellátás, szennyvízkezelés és árvízvédelem 42
3.4.3. Hulladékgazdálkodás 43
3.4.4. Energiagazdálkodás 44
3.4.5. Az infokommunikációs társadalom helyzete 45
3.5. A területfejlesztés intézményrendszere 46
3.5.1. Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési menedzsmentje 46
3.5.2. A megye területfejlesztési menedzsmentjének partnerségi viszonyai 47
3.6. A 79/2012. (XI. 23.) KH-val elfogadott helyzetfeltárás regionális kitekintésű utómunkálata 49
4. Jövőkép **53**
5. Célrendszer **57**
5.1. Átfogó célok (2030) 57
5.2. Jövőkép, stratégiai célok, lehetséges prioritások és intézkedések 57
5.3. Stratégiai fejlesztési célok (2014-2020) 58
5.4. Horizontális célok 60
6. A stratégiai fejlesztési célok (2014-2020) **61**
6.1. Jedlik Ányos Stratégiai Fejlesztési Cél 61
6.1.A. Szakképzés fejlesztése 61
6.1.B. A KKV kultúra terjesztése és a vállalkozási aktivitás 62
6.1.C. A felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata 63
6.2. Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél 65

6.2.A. Helyi gazdaságfejlesztés és innováció 65
6.2.B. A turisztikai kínálat feltételeinek javítása 66
6.2.C. Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése 68
6.3. Prioritás: Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél 70
6.3.A. A közlekedési kapcsolatok javítása 70
6.3.B. A centrumok elérhetősége 72
6.4. Timaffy László Stratégiai Fejlesztési Cél 73
6.4.A. Környezeti adottságok hasznosítása 73
6.4.B. Táj, település, ember, értékmegóvás 74
6.4.C. Életminőség javítása 76
6.5. Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél 78
6.5. A Rábaköz Fejlesztési Program 78
6.5.B Helyzetbe Hozás Programja 79
6.5.C Győri Járműipari Körzet Program 79
6.5.D Centrumok és Térségük Integrációs Program 79
6.6.A. A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása 80
6.6.B. Az országhatár menti együttműködések fejlesztése 81
6.6.C. Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok - a vonzáskörzetek rehabilitációja 82
7. A területfejlesztés elvei és intézményei 84
7.1. A területfejlesztés elvei 84
7.2. A területfejlesztés intézményrendszere 85
8. A koncepció üzenetei 89
8.1. Üzenetek a Kormány számára 89
8.2. Üzenetek a gazdasági szereplőknek 91
8.3. Üzenet az önkormányzatoknak 91
8.4. Üzenetek a civil szervezeteknek 92
9. Koherencia vizsgálata 93
9.1. Belső koherencia vizsgálata 93
9.2. Külső koherencia vizsgálat 95
Ábrajegyzék 103
Táblázatjegyzék 104
Mellékletek 105

Mellékletek:

1. Kiemelt fejlesztési irányok
2. Projektötletek (egyeztetés alatt, ezt a mellékletet a dokumentáció nem tartalmazza)
3. Észrevételek és tervezői válaszok
4. GYŐR megyei jogú város fejlesztési elképzelései
5. SOPRON megyei jogú város fejlesztési elképzelései
6. Győr-Moson-Sopron megye pozíciója a határ menti együttműködési térben
7. Kiegészítés a területfejlesztési koncepcióhoz (a 2007-2013. közötti EU-források felhasználásáról)
8. A koncepció ex ante értékelése
9. Területi hatásvizsgálat (SKV)

Előzmények

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározott területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. § (2) b) szerint a megyei önkormányzat a megye területén összehangolja a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, ennek keretében

- kidolgozza és elfogadja – az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban – a megye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját, illetve – a megyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével – a megye fejlesztési programját és az egyes alprogramokat;
- részt vesz az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozásában;
- a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

2012. január 1-től a megyei önkormányzat hatáskörébe került a megyei szintű területfejlesztés tervezése, annak koordinálása, amely felkészülést jelent a 2014-2020 Európai Uniós tervezési időszakra.

A tervezés rendszerét a területfejlesztés tervek tartalmi követelményeiről szóló 218/2009 (X. 6.) Korm. rendelet határozta meg, valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium és annak háttérintézete a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal szakmai útmutatásai.

A tervezést az Universitas-Győr Nonprofit Kft. szervezésében a Széchenyi István Egyetem tervező és elemzői szakmai csapata végezte el.

A területfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódó Helyzetfeltárást, a megye állapotának bemutatását a Győr-Moson-Sopron megyei Önkormányzat Közgyűlése 2012. november 23-ai ülésén a 79/2012 (XI. 23.) KH határozattal elfogadta, mint a további tervkészítés alapdokumentumát. A Helyzetfeltárás tartalmazta a területfejlesztési koncepció elkészítésének nyilvánossági tervét is, amelynek szellemében zajlott a tervezés.

A következő feladat a megyei területfejlesztési koncepció javaslattételi fázisának kidolgozása volt. Ennek első olvasataként elkészült 1.5 számú egyeztetési változatát 2013. április 26-ai ülésén tárgyalta a megyei közgyűlés. Ezt a dokumentumot továbbítottuk az önkormányzati, a gazdasági, a civil és egyéb partnereinknek.

A tervezés **alapelve** az volt, hogy folyamatos együttműködés és információ csere valósuljon meg a megye területfejlesztési szereplőivel, így a települési önkormányzatokkal, a kormányzati szervek megyei reprezentánsaival, a gazdasági élet képviselőivel közvetlenül és az érdekképviseleteiken keresztül, a különféle megyében lévő meghatározó intézményekkel, szervezetekkel, a térségi szinten működő fejlesztési társulásokkal, egyesületekkel, a civil és nonprofit szervezetekkel, s különböző nyitott fórumok révén a lakossággal.

Részletes felmérést készítettünk ezen szervezeteknél a fejlesztési irányaikról, ezeket összegyűjtöttük, rendszereztük, amely kiváló alapot jelentett a stratégiai fejlesztési célok és azokra épülő prioritások és programok meghatározására. Az írásban megszólított közel 400 szervezettől több száz írásos észrevétel és projektjavaslat érkezett.

A javaslattevő fázisban meghatároztuk a megye fejlesztésének jövőképét 2030-ig, majd a fejlesztés célrendszerét 2020-ig, ennek alapján a jövőképet megjelenítő stratégiai fejlesztési célokat, azok belső tartalmát.

Hat stratégiai fejlesztési célt állítottunk fel a helyzetfelmérés, az előzetes ajánlások alapján. Ezekre a témakörökre tervező szakmai vezetőket jelöltünk ki, akik tervező csoportot állítottak össze és az adott témában illetékességek rendelkező megyei szereplőkkel széleskörű és többszörös konzultációkat folytattak.

A stratégiai fejlesztési célokra épülő szakmai konzultációk mellett, azokkal lényegében szinte párhuzamosan területi **szintű egyeztetések is** zajlottak, külön a nagyvárosokkal, a kisvárosokkal, a több vidéki térségben és településben, hogy a területi célok is alaposan felmérésre kerüljenek, azok is megjelenjenek a területfejlesztés koncepcióban.

A szakmai és területi konzultációk, a beérkezett írásbeli vélemények alapján a Javaslattevő fázishoz készített anyagok **folyamatosan frissültek,** az azokban foglaltakat módosítottuk a jelentős számú észrevétel alapján. A tervezés során összeállításra került **17 megyei előzetes gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási és humán fejlesztési irány**, amelyeket szintén beépítettünk a stratégiai fejlesztési célokba, valamint az azokra épülő prioritásokba és programokba.

Külső szakmai szervezettel végeztettük el a területfejlesztés koncepció **ex ante értékelését**, aminek tanulságait visszacsatoltuk a tervezési folyamatba.

A tervezés során **egyeztettünk** Komárom-Esztergom, Vas és Veszprém megyével, ismertettük fejlesztési irányainkat a szomszédos Nyitra, Pozsony és Nagyszombat kerületekkel, valamint Burgenland tartománnyal, tájékoztatást adtunk a Dunamenti Tartományok Munkaközössége Gazdasági, Turisztikai Bizottságának, folyamatosan tartottuk a kapcsolatot a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatallal és a Nemzetgazdasági Minisztériummal.

A dokumentumot Győr-Moson Sopron megye közgyűlése rendelettel hagyja jóvá.

1. ábra: Magyarország megyéi

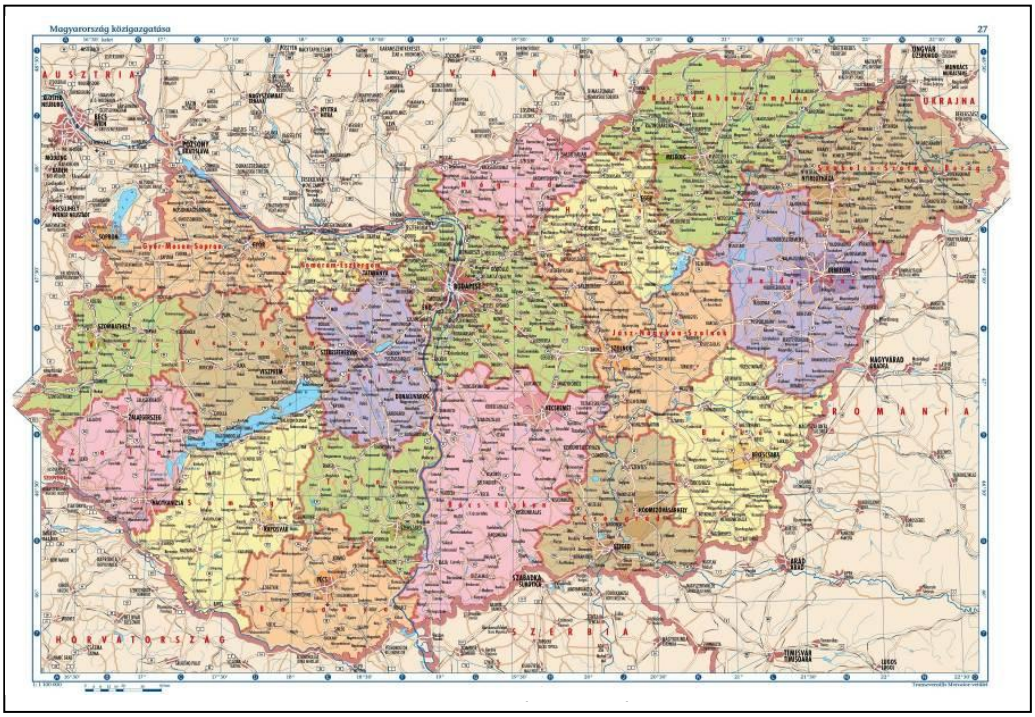

1. Győr-Moson-Sopron megye Európában és Magyarországon

Győr-Moson-Sopron megye földrajzi helyzete geopolitikai és gazdasági szempontok szerint egyaránt kimondottan kedvező, az ország legjobban pozícionált megyéjének tekinthető. A kelet-közép-európai térségfejlődést képviselő magterületekkel közvetlenül érintkezik, hiszen a Bécs-Brno-Pozsony-Győr innovációs magterület, amely kitart egészen Budapestig, új nagytérségi fejlődési zónának tekinthető. Ebben a Centrope néven is illetett nagytérségben Bécs – és napjainkra már Pozsony is – meghatározó fejlődést generáló központnak tekintő. Az elmúlt években számos jele mutatkozott annak, hogy a két szomszédos ország fővárosa nem csak új típusú együttműködéseket épít ki, hanem együttesen kívánják a formálódó nagyvárosi régiójukat alakítani, amely egyértelműen kiterjed Győr-Moson-Sopron megyére és annak központjaira is.

2. ábra: Európa országai

Forrás: http://europa.terkepek.net/europa.html

A kedvező földrajzi elhelyezkedés, a viszonylag képzett munkaerő jelentős külföldi beruházásokat vonzott a térségbe. A külföldi vállalkozók Győr-Moson-Sopron megyét (a főváros és Pest megye után) előnyben részesítették az ország más területeivel szemben, befektetéseik jelentős hányadát itt valósították meg. Győr-Moson-Sopron megyében a külföldi tőke döntő része a feldolgozóiparba áramlott.

A megye kapcsolódik mind közútjai (elsősorban az M1-es autópálya), mind a vasút révéna nemzetközi közlekedési útvonalakhoz. Itt haladnak keresztül a hazánkat (valamint Kelet-Európát és a Balkánt) Közép- és Nyugat-Európával összekötő útvonalak. Az Európai Unió 2004-ben történt bővítésével pedig egyre jobban felértékelődött a megyét átszelő észak-déli, a Baltikumot az Adria-térséggel összekötő E65 jelű útvonal (a 86-os főút) is, amelynek nemzetközi tehergépjármű-forgalma drasztikusan megnövekedett. A megyeszékhely kapcsolata a többi európai gazdasági központtal különösen kiemelkedő. A megye kedvező turisztikai vonzerőkkel rendelkezik: megfelelő klimatikus, műemléki adottságok, természeti környezet, gyógy- és termálvizek, kulturális élet gazdagsága. A nemzetközi idegenforgalmat azonban döntően a tranzitforgalom és a forint/euró árfolyam változását követő változó intenzitású és irányú bevásárló turizmus jellemzi.

3. ábra: CENTROPE régió

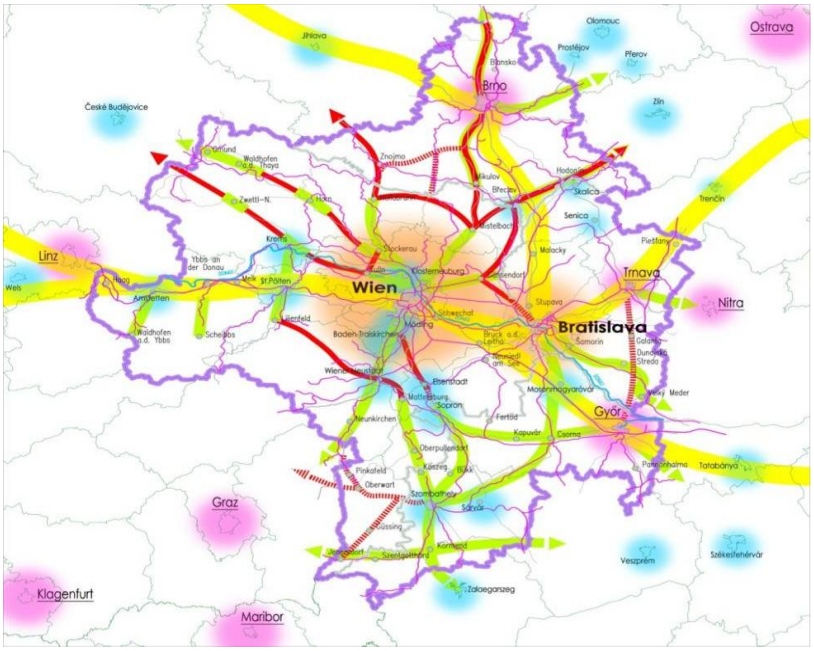

Forrás: www.centrope.com

A vásárlóerő-paritáson számított egy főre jutó GDP az Európai Unióhoz való csatlakozást megelőző időszakban folyamatosan emelkedett, mind Magyarország, mind Győr-Moson-Sopron megye tekintetében. A csatlakozásig évente mintegy 1,5 százalékpontnyival közelítettük meg az Európai Unió átlagát. 2003-ban az akkori 15 EU tagállamhoz viszonyítva a GDP vásárlóerő-paritáson 66%-ot tett ki Győr-Moson-Sopron megyében, míg Magyarországon 54%-ot ért el.

A munkanélküliség tekintetében Győr-Moson-Sopron megye 2000 és 2011 között az Európai Uniós adatoknál jóval kedvezőbb mutatókkal rendelkezett. 2008-ig az uniós munkanélküliségi rátának csak a fele volt a megyei munkanélküliségi ráta. A 2008-as válság a megyét meglehetősen kedvezőtlenül érintette, így ekkor a munkanélküliségi ráta az uniós átlag 70%-ára emelkedett, majd 2011-re 64%-ra csökkent. Magyarország egésze 2008-ig az uniós átlagnál kedvezőbb mutatókkal rendelkezett, 2009 óta viszont magasabb a munkanélküliségi ráta hazánkban, mint az EU27-ek átlaga.

Győr-Moson-Sopron megye az ország legnyugatibb megyéje, így a szomszédos Ausztria és Szlovákia, s annak érintkező térségei, centrumai hatnak fejlődésére. Az európai fejlettségi sorrendben Pozsony-régió az 5. helyezett, míg Bécs-régió a 7. helyezett a 2009-es GDP adatok alapján. A két főváros tehát erős hatást gyakorol a megye északi, észak-keleti térségeire, ahol már határon átnyúló település-agglomerációs tendenciák érvényesülnek, éppen Pozsony fejlődésének hatására.

Győr vonzáskörzete túlnyúlik a megyehatáron (Komárom, Kisbér és Pápa irányába), valamint az országhatáron (Csallóköz területére). A megye másik nagycentruma, Sopron vonzáskörzete, az elmúlt években folyamatosan bővült, illetve új funkciókat kapott, ez erőteljesen érinti Észak-Burgenland térségét, illetve a szomszédos Bécsújhely települést is.

A 2006-ban alakult Centrope-program, amely Bécs nagytérségi kapcsolatainak szervezését hivatott szolgálni, befogja a megyét, igyekszik integrálni a területi kapcsolatokat, segíteni a megyei központ beépülését ebbe a közép-európai fejlődési övezetbe. Tény, hogy a túlzott osztrák dominanciát tapasztaló magyar (Győr-Moson-Sopron és Vas megyei) partnerek az utóbbi időben visszafogták részvételüket a Centrope együttműködésben.

4. ábra: Győr-Moson-Sopron megye az európai és a szomszédsági térben

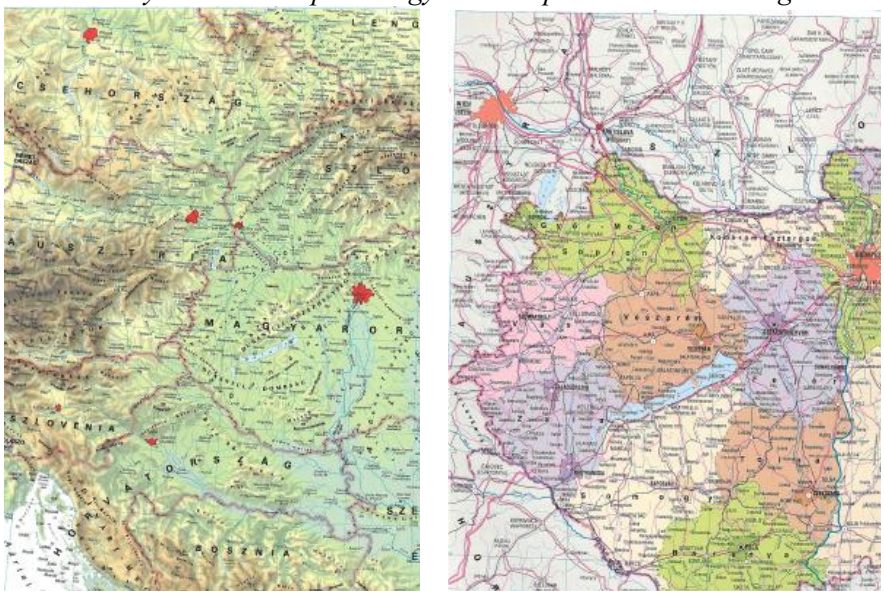

Forrás: Földrajzi világatlasz, Cartographia

Az országhatáron túli térségekkel, döntően a szlovák területekkel az EGTC (Európai Területi Társulás) szervezése megvalósult, elkészült két fejlesztési terv az együttműködésre.
A hazai megyeszomszédokkal, így Vas, Veszprém és Komárom-Esztergom megyével a kapcsolatok sokszálúak, hiszen a munkaerő vonzáskörzettől kezdve az infrastrukturális rendszereken át, egészen a fejlesztés és a közszolgáltatás számos formációjáig szervezett együttműködéseket, intézményesített relációkat sorolhatnánk fel.

5. ábra: Győr-Moson-Sopron megye térszerkezeti modellje és együttműködési zónái

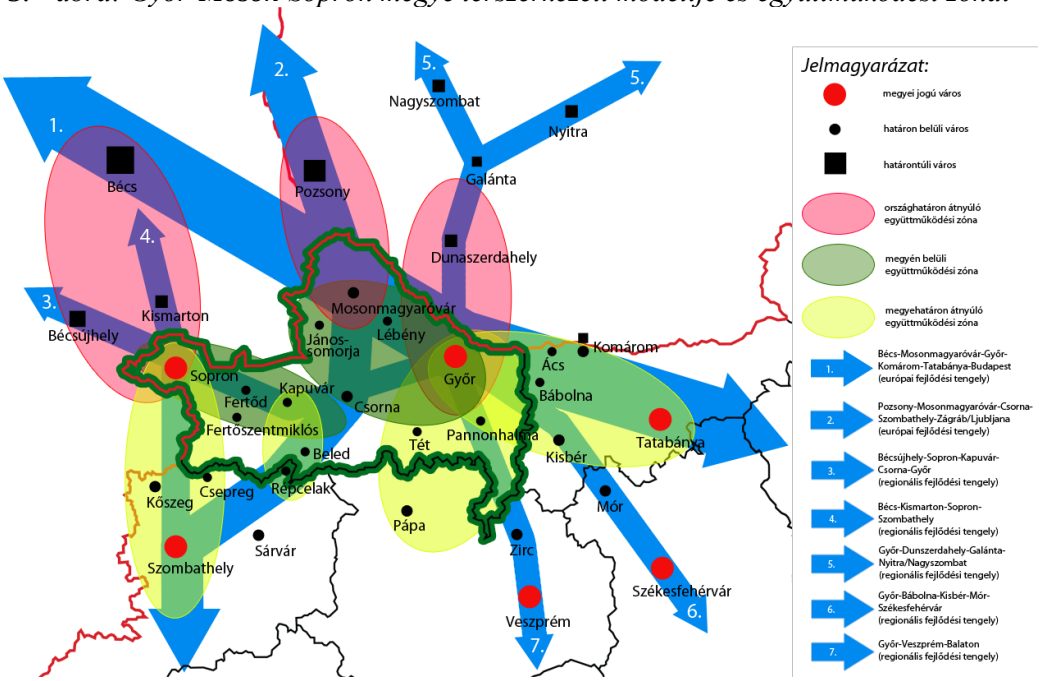

Forrás: Saját szerkesztés

Győr-Moson-Sopron megyét 7 statisztikai kistérség, 183 település 11 város és 172 község alkotja. A városok közül kettő – Győr és Sopron – megyei jogú város, Mosonmagyaróvár nagy múlttal rendelkező középváros, Csorna és Kapuvár tradicionális kisváros, egyben térségi központok is. A megye településhálózata nem elaprózott, ugyanakkor megosztott. A közlekedési tengely mentén

elhelyezkedő települések felértékelődtek, az országhatár menti fekvés új dimenziókat kapott. A megye kisvárosaiban a népességnek mérsékelt fogyása és a – különösen Győr környékén erős – szuburbanizációs folyamatok ellenére a megye urbanizációs szintje emelkedett, mivel egyfelől az elmúlt évtizedekben 6 település vált várossá: Fertőd (1995), Pannonhalma (2000), Tét (2001), Jánossomorja (2004), Fertőszentmiklós (2008) és Beled (2009); másfelől a megye közép- és nagyvárosai növelték népességük számát.

A települések 31,7 százaléka 500 főnél kisebb népességű, mely az országos aránynál (34,8%) valamivel alacsonyabb, míg az 500 és 1000 fő közötti lakosságszámú települések aránya (24,6%) kissé meghaladja az országos átlagot (21,4%). Az 1000 és 2000 fő közötti népességű települések aránya szintén az országos átlag feletti. A népesség eloszlása nem egyenletes a településszerkezetben. A megye lakosságának 59,8 százaléka, több mint 261 ezer ember él városokban, ennek több mint a fele, 131 ezer fő a megyeszékhelyen, Győrben.

A megye valamennyi kistérségében negatív a természetes szaporodás. Alapvetően három csoport különböztethető meg:

1. Azon települések, amelyeknél olyan mértékű a bevándorlási pozitívum, hogy növekszik a népesség: Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár város környékében találhatók.
2. Tét és Pannonhalma térségének települései esetében nem éri el a bevándorlási nyereség a természetes fogyást, ezért csökken a népesség.
3. A legrosszabb helyzetben a Rábaköz térségének települési vannak, ahol a természetes fogyás vándorlási veszteséggel párosul. Hasonló folyamatok figyelhetők meg a Répce-mente, a Tóköz és a dél-keleti megyehatárnál található településeken.

6. ábra: A települések népességszám változása 2001-2011 között

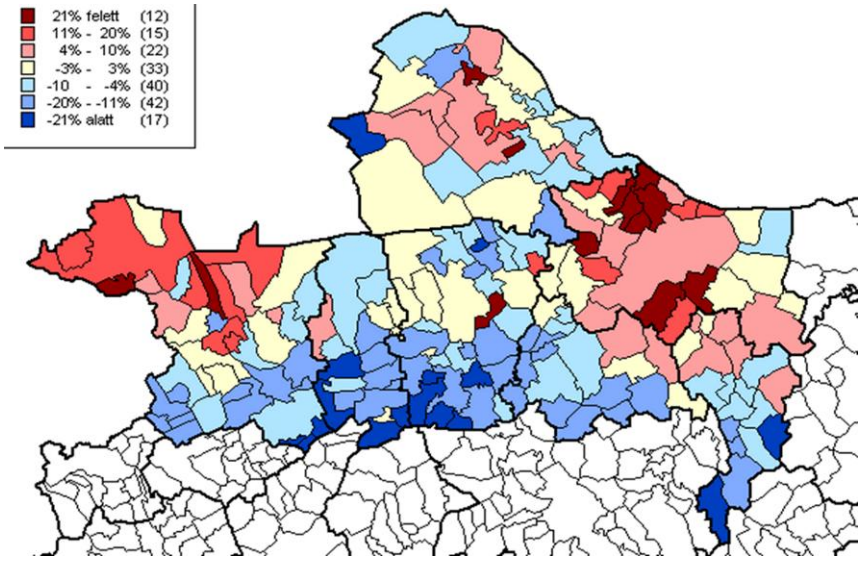

Forrás: KSH alapján szerkesztette Vasárus G.

A GDP szerkezetében a mezőgazdaság szerepe gyors mértékben visszaesett, 1995-ben még 8,7%-át, 2000-ben 4,1%-át, 2009-ben pedig 3,6%-át adta a bruttó hazai terméknek ez az ágazat. Az ipar szerepe erősödött, 2009-ben már a GDP 47,3%-át termelte meg, mellyel Komárom-Esztergom megye után Magyarország legiparosodottabb megyéje lett. 2009-ben a megye GDP-jének 49,1%-át állították elő a szolgáltatások, mely jelentősen az országos átlag alatt maradt.

A foglalkoztatás szerkezetében jelentős változások következtek be az elmúlt évtizedben. Habár Győr-Moson-Sopron az ország egyik legjobban iparosodott térsége, a foglalkoztatás szerkezetében erőteljes elmozdulás figyelhető meg a szolgáltatások irányába. 2000-ben az alkalmazásban állók 48,1%-a dolgozott a tercier szektorban, ami több mint 10 százalékponttal maradt el az országos átlagtól. 2005-ben már 54,2%, 2010-ben pedig 61,3% volt a szolgáltatási szektorban alkalmazottak aránya, mely már csak 8 százalékponttal marad el az országos átlagtól.

A regisztrált gazdasági szervezetek száma 2000 és 2010 között több mint 25 ezerrel emelkedett, ami 154%-os növekedést jelentett, némiképpen meghaladva ezzel az országos átlagot (148%). A megyében 164 vállalkozás jut 1000 lakosra, az országos átlag ennél valamivel magasabb, 180 vállalkozás. Ha csak a megyék átlagát vesszük figyelembe, - Budapest jelentős torzító hatása miatt, - akkor a Győr-Moson-Sopron megyei adatok valamivel meghaladják az országos átlagot (160).

A külföldi tőke vonzásában Győr-Moson-Sopron megye kitüntetett helyet foglal el, mivel Budapest és Pest megye után még abszolút értékben is itt található a legtöbb külföldi érdekeltségű vegyes vállalat. Az ipar elhelyezkedésére erős területi koncentráció jellemző, mivel a városok termelői infrastruktúrája lényegesen kiemelkedik környezetükből. Győr, Sopron és Mosonmagyaróvár hagyományosan fejlett ipari központok, melyek túlsúlya máig érvényesül. Igaz, ezt a képet néhány, a múltban kevésbé jelentős ipari hagyományokkal vagy ipari hagyományok nélküli település vidéki szinten nagyléptékű, alapvetően a külföldi tőke befektetéseiből származó iparfejlődése színesíti, pl. Dunakiliti, Gönyű, Jánossomorja, Kunsziget, Lövő, Mosonszolnok. A külföldi tőke jelentősége ugrásszerűen emelkedett a megye életében, – habár ez a növekedés némiképpen lassabb volt, mint a korábbi évtizedben – amelyet a külföldi érdekeltségű vállalkozások jegyzett tőkéjének közel négy és félszeresére való emelkedése jelez 2000 és 2010 között. Ezzel a megyében felhalmozott külföldi jegyzett tőke már a régiós állomány 83%-át és az országos érték egytizedét adja.

2. Térhasználati elvek

1. Nagyvárosok területigényének áttekintése, azok összehangolása az agglomerálódási folyamatokkal.
2. Mindenkinek biztonságos hozzáférés az infrastrukturális rendszerekhez.
3. Értékőrzés a fenntarthatóság szolgálatában.
4. A helyi természeti, termelési és humán erőforrások használata és a gazdaságfejlesztés támogatása.
5. A közlekedés-fejlesztési projektek az elérhetőséget javítják, a helyben ki nem elégíthető szükségletek kielégítését szolgálják. Elsősorban a környezetkímélő (a gyalogos, kerékpáros és közösségi) és a kombinált (pl.: gyalogos-kerékpáros-vasúti/busz) közlekedési formák fejlesztése támogatandó, mindenhol, ahol ez lehetséges, figyelemmel a levegő megóvására, mint környezeti szempontra. Az egyéni gépjármű, valamint a teherforgalmat szolgáló közlekedés pályáinak bővítése természetesen ugyancsak elkerülhetetlen.
6. Ipari területek hasznosítása, azok új funkcióinak kialakítása, barnaövezetek aktivizálása.
7. A fejlesztések során megvalósuló új létesítmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell.
8. A fejlesztések nem darabolhatnak fel egységes ökológiai rendszereket és kultúrtájakat, illetve azokra nem lehetnek kedvezőtlen hatással.
9. Indokolt a Natura 2000 hálózat felülvizsgálata és az új területek összehangolása a gazdaságfejlesztéssel.
10. A szél- és napenergia, és geotermikus energia, mint megújuló energiaforrások használatának támogatása, döntően a helyi energiaellátásban.
11. A fejlesztéseknek kell szolgálniuk a szűkebb helyi környezet értékeinek megismerését és tudatosítását.
12. A fejlesztésben kapjon prioritást a települési értékek (műemlékek, településkép, szerkezet) megóvása.

7. ábra: Az 5 meghatározó város vonzáskörzetei

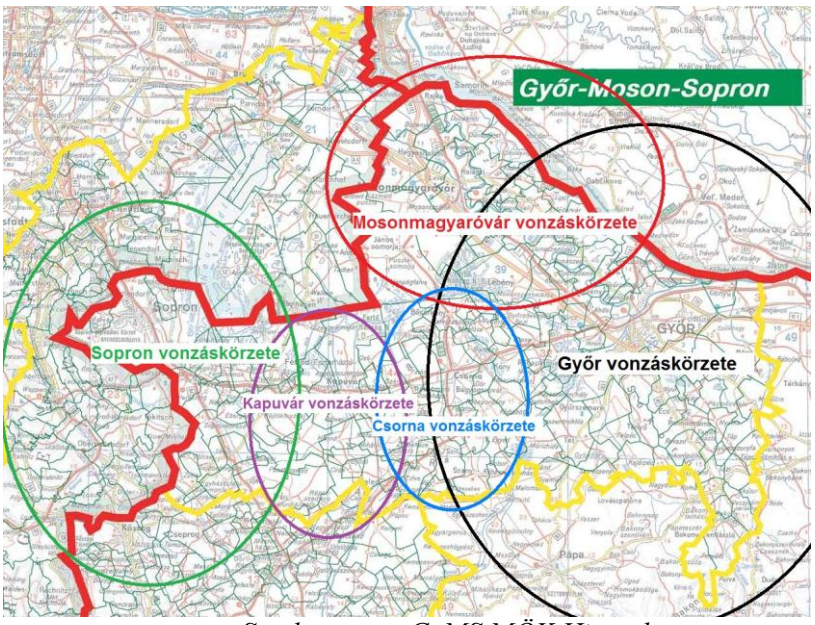

Szerkesztette: GyMS MÖK Hivatal

3. Helyzetértékelés összefoglalása

3.1. Természeti és környezeti adottságok

8. ábra: Győr-Moson-Sopron megye tájai

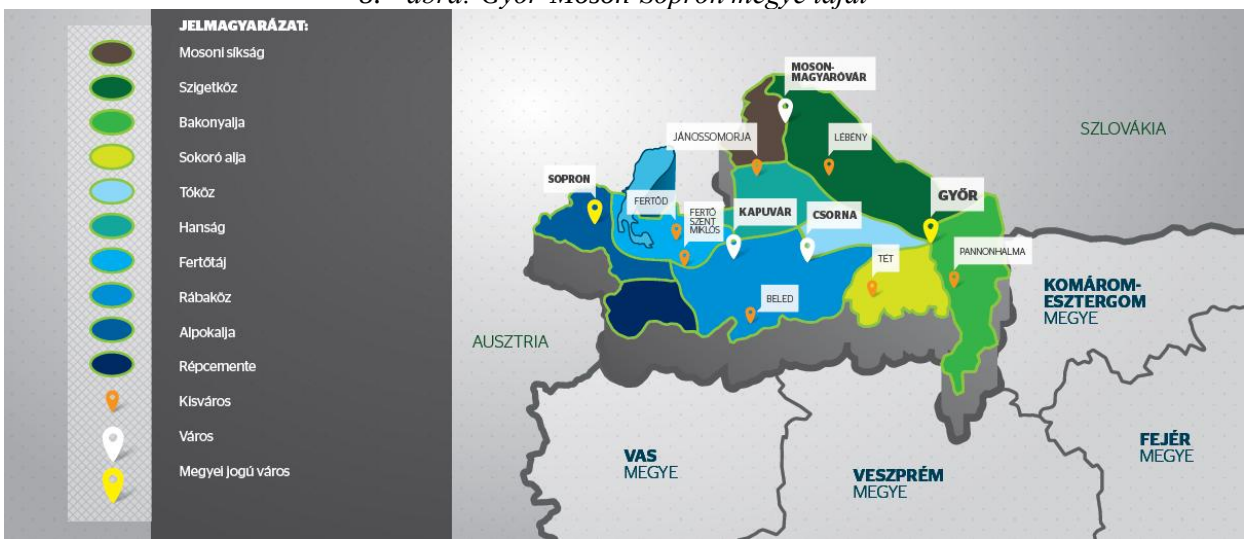

Forrás: Saját szerkesztés

3.1.1. Felszíni és felszín alatti vizek

A megye gazdag *felszíni és felszín alatti vízkészlettel* rendelkezik, amelyek egyfelől megóvandó természeti környezetünk részét képezik, másfelől jelentős gazdasági potenciállal bírnak. A megye legjelentősebb folyója a *Duna*, a megye északi határfolyója. A Dunához és ezzel párhuzamosan a *Mosoni-Dunához* (és a Lajtához) kapcsolódóan a *bősi erőműrendszer* megépítése óta a *legfőbb megoldandó feladat a vízszint emelése, a környezeti állapot javítása*. Minden más potenciál (pl. vízi turizmus és kapcsolódó tevékenységei, a Győr-Gönyű kikötő fejlesztése) fokozottabb, ugyanakkor természetbarát fejlesztése, vagy például az árvízveszély mérséklése ettől a feltételtől függ.

A megyén áthaladó második legjelentősebb folyó a *Rába*. A folyó a *Rába–Répce–Marcal* vízrendszer gyűjtője, valamint a *Kis-Rába* öntözőrendszer táplálója. Az árvízvédelem Árpástól felfelé hiányos. A Marcal a Rába legnagyobb mellékfolyója. A folyó vizének használatára alapozva jelentős halastavak és öntözőrendszerek kísérik. A Mosoni-Duna másik jelentős mellékfolyója a megyében a *Rábca*. Szabályozása 1971-ben indult, az árvízvédelem megoldott, azonban több szakasz ökológiai rehabilitációra szorul a bekövetkezett degradáció miatt.

A megye legjelentősebb *állóvize* az elöregedő stádiumú, a magyar oldalon erősen feltöltődő *Fertő-tó*, mely Közép-Európa legnagyobb sztyepp tava. Környezetével együttesen világörökségi helyszín, a határ mindkét oldalán természetvédelmi területekkel, ugyanakkor *kiváló mezőgazdasági* (szőlő és bor) *turisztikai* (fürdő-, vízi-, természetjáró-, kulturális turizmus) *adottságokkal*.

A megye gazdag *talajvízkészlettel* rendelkezik, melynek fő felhasználója a mezőgazdaság és az ipar. Mivel a talajvíz a legfelső vízadó rétegben helyezkedik el, viszonylag védtelen. Az állattartó telepek, régi ipari egységek miatt nagy mennyiségű szennyezés kerül a talajvízbe. A mezőgazdaságnak, mint az egyik fő terhelőnek a műtrágya és növény védőszer felhasználását optimalizálni kell. A földmedencés ürítő helyek és lakossági ciszternák talajvízszennyezése a megye jó részén jelentős, amelyet a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése és a mélyebb rétegek szennyeződésének elkerülése érdekében sürgősen orvosolni kell.

Országos szinten is jelentős a megye *rétegvíz* készlete. A *Szigetköz-Csallóköz* határ térségben található *Közép-Európa legnagyobb édesvíz készlete*. Az *ivóvíz* stratégiai szerepe világszerte növekszik. Ezért megóvása kiemelten fontos. Győr-Moson-Sopron megye ivóvizeinek túlnyomó részét ebből nyerik. Jelentős közüzemű *rétegvíz-kitermelések* a megyében a Balfi Ásvány- és Gyógyvizek, a Csornai, a Darnózseli, a Kapuvári, a Nagycenki, a Nyúli, és a Sopronkőhidai Vízművek. A megnövekedett kitermelés hatására kialakult talajvíz leáramlások miatt azonban hosszútávon várható a sekélyebb rétegvizek szennyeződése is.

A 30 °C feletti hőmérsékletű rétegvizek a *termálvizek*. Balf, Csorna, Győr, Hegykő, Kapuvár, Lipót és Mosonmagyaróvár településeken találhatók termálvizeket hasznosító fürdők, melyek turisztikai és gyógyászati funkciókat töltenek be. A szigorú és környezettudatos vízgazdálkodás révén a termálvizek terhelése sehol sem haladja meg az utánpótlás mértékét.

A megye vízgazdálkodásában hagyományosan megoldatlan kérdés a *belvíz* megfelelő, zárt elvezetése és kezelése. Kialakulásának fő okai a hirtelen hóolvadás, a tartós árhullám, jégtorlódás, a magas talajvízszint, illetve a megyében gyakori *nem megfelelő csapadékvíz-elvezetés*.

3.1.2. Éghajlat, földtan, élővilág

A megye éghajlati adottságait a domborzat határozza meg, az óceáni hatás jobban érvényesül a megyében, kevesebb a szélsőség. Az évi középhőmérséklet 9,8ºC-ról 10,5ºC–ra, a napsütéses órák száma 1850 óráról 1950-re növekszik nyugatról kelet felé haladva, az évi csapadék a teljes síkságon 600mm alatt marad. Figyelembe véve a megyének az átlagosnál kedvezőbb termőföld adottságait, a megye hagyományosan a kiváló mezőgazdasági adottságú térségekhez tartozik. Az uralkodó szélirány ÉNY-i, 3-3,5m/s körüli átlagos szélsebességgel. A szél és a napsütéses órák száma alkalmassá teszik a megyét ezen természeti erőforrásoknak a hazai átlagnál erőteljesebb energetikai hasznosítására.

A *Kisalföldi-medence* földtani forrásokban gazdag. A megye Kisalföld nagytájához tartozó területén a geotermikus gradiens meghaladja az országos átlagot, amely 50-80ºC-os kutak létesítésére alkalmas, ennek ellenére ezen adottság kihasználtsága rendkívül alacsony. A régió legjelentősebb bányászati tevékenysége az építési kavics és homok kitermelése, a dunai hordalékkúp kavicskészlete 80 M m3-re tehető. Répcelak-Mihályi térségében jelentős a szén-dioxid gáz kitermelése.

A megye *növényvilága* nagyobbrészt a magyar flóratartományhoz tartozik, kivéve a Soproni-hegységet, amely már az alpi flóratartomány része. Kiemelendők a Duna-mentén elhelyezkedő ártéri növénytársulások (magas sás rétek, mocsárrétek, bokorfüzesek, fűz-nyár ligetek), valamint a Hanság társulásai (láprétek, nádasok, fűzlápok). Ezen területek jelentős részt a *természeti turizmus* kedvelt célpontjai. Az alföldi jellegű fauna jellemzője, hogy az erdős területeken gyakori az őz, szarvas, vaddisznó stb., amely hosszabb időre visszatekintve is a *vadászturizmus* egyik célterületeként tekinti a térséget. A Szigetköznek a szabályozás előtt jelentős halállománya és fajgazdagsága mára megcsappant. Ez mérsékeli a hazánkban és a világban is egyre népszerűbb *horgászturizmus* potenciálját. Az őshonos fajták egy részének visszatelepítésére történtek kísérletek. Fertő, Hanság és Szigetköz kiemelkedő jelentőségű élőhelyet biztosít a honos, a vonuló, s az átvonuló madárfajoknak egyaránt. Az ehhez kapcsolódó természeti turizmus (pl. madár lesek) népszerűsége erősödik a világban.

3.1.3. Terület-felhasználás, természet- és tájvédelem, a környezet állapota

A *mezőgazdasági területek* aránya 63% (256 ezer ha), amely megfelel az országos átlagnak. Területe az elmúlt években valamelyest csökkent. A *szántók* aránya azonban lényegesen meghaladja az országos értéket és 2000 óta (85,2%) fokozatosan nőve, 2010-ben már 89,2%-ot ért el a mezőgazdasági területen belül. Döntően ez a növekedés a *gyepterületek* kiterjedését csökkentette, amely nem kívánatos folyamat, mivel a biológiai sokféleség jelentős redukciójával jár. A mezőgazdasági területek mérete 2005 óta csökken a megyében, ennek fő oka a települések belterületének és az ipari övezeteknek a növekedése, ugyanakkor az *erdők* és *halastavak* területe bővül.

A megye termőföldjeinek minősége nagyon változó. Éppen ezért szükséges fokozottan védeni a jó minőségű termőföldeket. Győr-Moson-Sopron megyében az összes szántóterület mintegy 17%-a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe tartozik, ezen belül Mosonmagyaróvár és Győr környéke emelhető ki. (9. ábra)

A megyében meghatározó jelentőségű a *Soproni és a Pannonhalma-Sokoróaljai borvidék*. Előbbi terület kékfrankos szőlőinek legkiválóbb termőterületei a Fertőmelléki-dombok, az utóbbi terület fehérszőlői közül az olaszrizling és a rajnai rizling kiemelkedő. A megyében *a szőlő visszaszorulóban van*, a mezőgazdasági terület 1%-át foglalja el.

Győr-Moson-Sopron megye erdőállománya 2010-ben 81.979 ha, az összterület 19,3%-a, amely megfelel az országos 20%-os értéknek. Összefüggő, nagyobb területen végzett *erdőgazdálkodás* a Bakony-vidék, a Duna hullámterének, a Hanság, a Pannonhalmi-dombság, a Répce-sík és a Soproni-hegység területén folyik.
A természet állapota jó, de a degradáció mozaikos képet mutat. A megye legjelentősebb védett területe a *Fertő-Hanság Nemzeti Park,* melynek 23.730 hektárjából 7.659 fokozottan védett. 1970 óta védett terület, 1991 óta nemzeti park és 1994-ben összekapcsolták az osztrák oldali nemzeti parkkal. A megye európai jelentőségű madárvédelmi szerepet tölt be. A Fertő-vidék számos szárazságtűrő, ritka növényfajnak ad otthont. A táj rehabilitációja során 1100 ha vizes élőhelyet állítottak helyre. A kultúrtáj értékét jelzi, hogy 2001-ben világörökségi címet kapott.

9. ábra: Győr-Moson-Sopron megye kiváló termőhelyi adottságú szántóterületei és meglévő erdőterületei

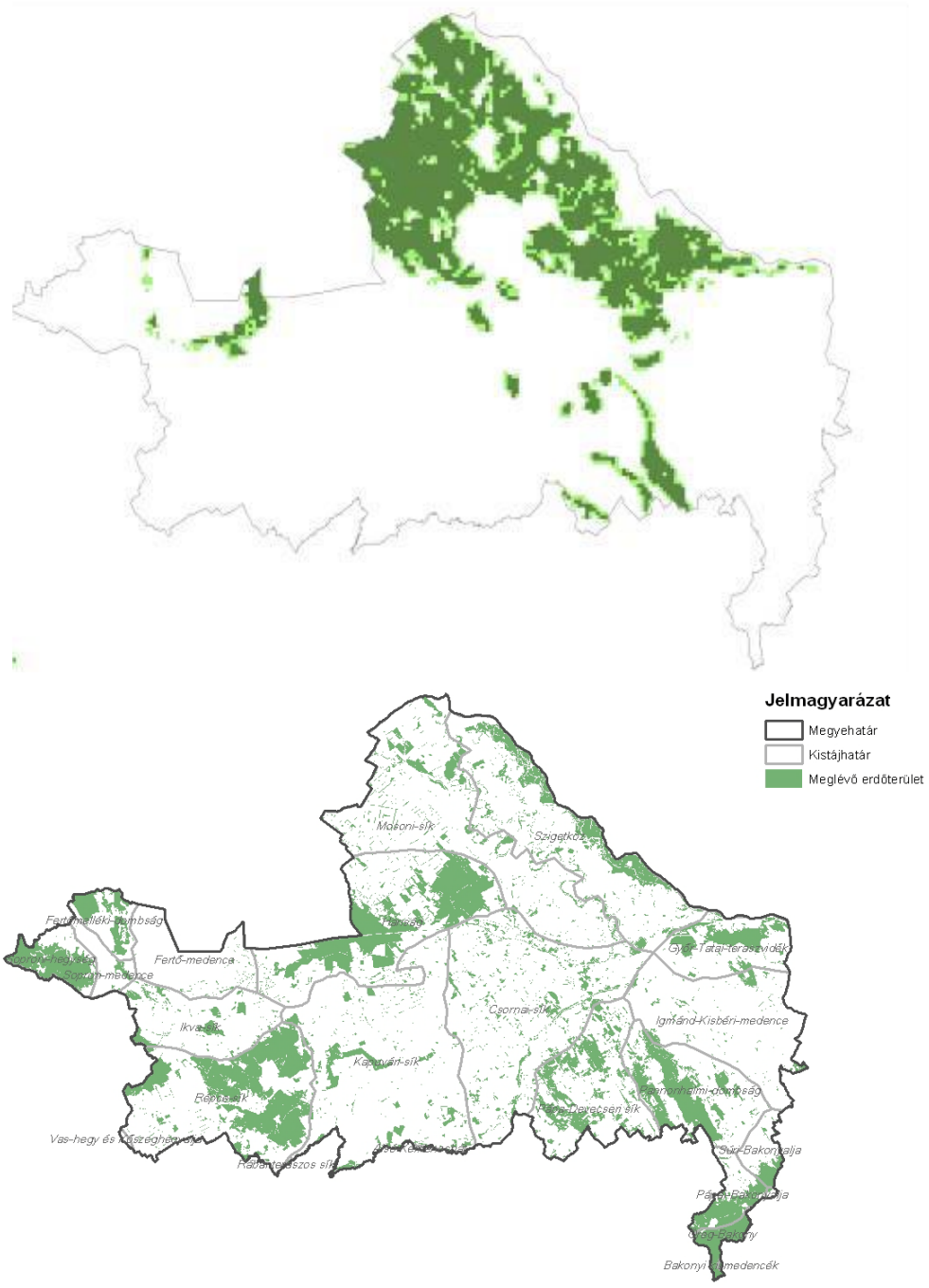

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Tervének módosítása

A megye dél-keleti pereme, 15.274 ha, a *Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság* kezelésében áll, e területen kiemelkedő jelentőségű érték a *fenyőfői őserdő*.

A megyében összesen 48.236 ha jogszabállyal kihirdetett országos jelentőségű védett terület van, melyet kiegészít az összesen 46297 ha-t felölelő 19 *Natura 2000 terület* (szabályozott fejlesztési potenciállal), az Ex lege védett 20 láp, 34 barlang, 3 víznyelő, 33 forrás, 33 kunhalom, 14 földvár, 5 erdőrezervátum, 496 ha összterületű 75 helyi jelentőségű védett terület és 51 helyi jelentőségű természeti emlék. További 7.181 hektárnyi terület védetté nyilvánítása van folyamatban és nemzetközi jogi védelem alatt áll 8.849 ha *ramsari terület*.

A *Szigetköz* 20%-a védett, illetve fokozottan védett terület, kiemelt jelentőségű vizes élőhely. A vizek és morotvák növényzete (hínár, nádas) a nagy fajgazdagságú vízimadár és halállománynak adnak otthont, a hazai halfajok 80%-a megtalálható itt. A hullámterek ártéri, zátony, liget és mocsárrét társulások otthonául szolgálnak, melyeken értékes fajok találhatók. A természeti értékek mellett kiemelendő a kultúrtáj értékes, a tájba illeszkedő falusi jellege.

A megye természetvédelmi területeinek többsége a határ mentén fekszik, ezáltal kiváló együttműködési lehetőségeket kínálnak a határon átnyúló együttműködésre. Sajnálatos ugyanakkor, hogy a Szigetköz együttműködésen alapuló, magas szintű védelmének kialakítása terén nem történt igazi előrelépés.

Az emberi tevékenységek közül az urbanizáció és a műszaki infrastruktúra területigénye veszélyezteti leginkább a termőföldeket. A kiváló adottságú talajok hosszú távú védelme a fenntartható és versenyképes mezőgazdaság alappillére. Mivel a kiváló termőhelyi adottságú szántók jellemzően az intenzíven fejlődő Mosonmagyaróvár-Győr tengely mentén találhatók, a *művelés alól kivonásra* kerülő egységek nagy arányban érintik ezeket az értékes talajokat. A megyében a belterületek mérete 44%-os növekedést mutat 2003 és 2008 között, a településrendezési tervek pedig további 15.000 ha-ral, azaz 45%-kal kívánják növelni a belterületeket és a beépítésre szánt területeket.

A *közlekedésből eredő légszennyezettség* oka a megye tranzitjellege, Sopron esetében a város földrajzi-természeti adottságai, valamint a határ közelsége és az országos átlag feletti gépjárműsűrűség. A közlekedés hatását az autópálya, az elkerülő utak kiépülése (Győr, Sopron, Enese) mérsékelte. A megye főútjainak átlagos napi forgalma 9.194 jármű, ami 25%-kal haladja meg az országos átlagot. Hasonlóan magas az átlagos napi nehézgépjármű forgalom is, mely 40%-kal magasabb az országos 731-hez viszonyítva.

A megyében a közlekedésből eredő légszennyezés jelentőségét mutatja, hogy 2004 után a megye útjain (M1, 85-ös és 856-os főút) tapasztalható nagyarányú forgalomnövekedés hatására jelentősen nőtt a *CO* mennyisége a levegőben, melyet csupán a 2008-ig megvalósult ipari kibocsájtás csökkentése tudott ellensúlyozni. Hasonlóan növekedett a *kén-dioxid* és a *nitrogén-oxidok* jelenléte, utóbbi a megyeszékhely forgalmas belvárosában 2004 és 2007 között folyamatosan meghaladta az egészségügyi határértéket. A Győr-Mosonmagyaróvár terület a 2-es légszennyezettségi zóna része (Abda, Bezenye, Börcs, Győr, Győrújbarát, Hegyeshalom, Ikrény, Kimle, Kunsziget, Lébény, Levél, Mecsér, Mosonmagyaróvár, Mosonszentmiklós, Öttevény, Rajka, Töltéstava), Sopron a 8. kijelölt város. Mindkét zónára készült intézkedési program.

3.1.4. A megye természeti, épített környezeti és kulturális örökség

Győr-Moson-Sopron megye kiemelkedően gazdag a természeti és épített örökséget tekintve. Magyarország összesen nyolc világörökségéből kettő helyezkedik el a megyében. Határon átnyúló nemzeti park, ahhoz kapcsolódóan tájvédelmi körzetek, valamint natúrpark is található a térségben. Budapest után Sopronban és Győrben található a második és harmadik legtöbb műemléképület Magyarországon. A ragyogó főnemesi kastélyok mellett kiemelkedő egyházi épületek és számos kúria gazdagítja a régiós örökséget. Ennek az örökségnek számos eleme az elmúlt évtizedben megújításra került, jelentősen növelve annak turisztikai vonzerejét.

Napjainkban talán a legerősebb helyhez, területhez köthető szimbólumok közé tartoznak a világörökségi helyszínek. Győr-Moson-Sopron megyében az ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és közvetlen természeti környezete, valamint az osztrák határon átnyúló Fertő/Neusiedler kultúrtáj része a világörökségnek. Egy további kezdeményezés pedig döntésre vár: a római limes magyarországi szakasza (Ripa Pannonica).

A természeti örökség védelmét két-két nemzeti park és natúrpark teljesíti a megyében: Fertő–Hanság Nemzeti Park; Balaton-felvidéki Nemzeti Park (fenyőfői ősfenyves); Soproni-hegység Natúrpark és Pannontáj-Sokoró Natúrpark. A természeti turizmus kiemelkedő helyszínei: Szigetköz, Lővérek, Fertőrákosi kőfejtő, Rába és Mosoni-Duna (vízitúra útvonal), Magas-Bakony és Sokorói-dombság, Rábaköz és Tóköz (kisforgalmú útjai a kerékpárosokat, csendes falvai a nyugalmat kedvelő turistákat várják), termál- és gyógyfürdők (Balf, Győr, Mosonmagyaróvár, Lipót, Hegykő).

3.1.5. Megújuló energiaforrások

A megújuló energiaforrások mindegyike hasznosítható a megyében, potenciáljuk azonban eltérő súlyú az országos helyzethez képest. Győr-Moson-Sopron megye a szélenergia és a biomassza területén bír az átlagosnál kedvezőbb adottságokkal.

Szélenergia

A szélenergia a világban dinamikusan fejlődő ágazat. Hazánk medence jellegéből adódóan a szélenergia terén az Uniónál szerényebb potenciálokkal rendelkezik. Mivel a megye észak-nyugati fele az ország egyik legszelesebb területe, így itt az országos átlagnál jóval kedvezőbb lehetőségekkel rendelkezik. 2002-től van jelen az ágazat, a legjelentősebb kapacitásnövekedés pedig 2008 és 2010 között valósult meg, azóta némileg csökkent az ütem, a bonyolultabb szabályozás miatt. 2012-ben a megye területén 88 darab, összesen 135,4 MW beépített teljesítményű szélkerék található, ez az országos kapacitás 41,7 %-a.

Biomassza

A megyejelentős biomassza potenciállal rendelkezik. Ennek alapját az erdők, a faipar és mezőgazdaság melléktermékei, valamint energia-ültetvényezésre alkalmas területek adják. A faipar és a helyi egyetemek részvételével kutatás folyik a lehetőségek fejlesztése, feltárása céljából. A megyében több mintaprojekt található: Felpécen (kiserőmű engedély kiadásra került), Győrben és Sopronban működik biogáz-erőmű, és több helyen a távhő-szolgáltatás primer energia igényét részben a fa- és falhulladék biztosítja. A megyében három helyen (Ikrény, Kapuvár, Nagyszentjános) mezőgazdasági biogáz kiserőmű működik.

A jövőben a célzott energianövény-termelés és erdőültetés a megye mezőgazdasági használatra kevésbé alkalmas területein nem csak a bioenergia szerepét növelheti, de a belvíz (erősen párologtató fafajok alkalmazása) és az erózió problémájára is hatékony válasz lehet. Ki kell azonban emelni, hogy kizárólag a fenntartható, a növényzet megújulását folyamatosan biztosító energiaültetvények alkalmazása képes biztosítani a bemutatott előnyöket.

Geotermikus energia

Győr-Moson-Sopron megye az egyik legjobb geotermikus adottságokkal rendelkező terület az országban. A Kisalföld jó részén 80°C, vagy annál melegebb hévíz kinyerésére van lehetőség. A Nemzeti Energiastratégia a geotermikus energia fokozott kihasználását írja elő.

Vízenergia

A Duna vízenergiája az ország és a térség egyik legnagyobb potenciálja, a Bősi Erőmű évente 2.800 GWh villamos energiát termel. Amennyiben elkészülne a teljes Bős-Nagymarosi vízerőmű-rendszer, akkor évi 3000GWh kapacitással rendelkezne, biztosítaná a két ország árvízvédelmét, szolgálná a térség gazdasági fellendülését és megfelelő változtatások esetén biztosítaná a Szigetköz vízellátását. A megye területét érintően a Dunakiliti Duzzasztóműbe beépíthető, 4,8 MW maximális terhelhetőségű kiserőmű tervezése folyik, amelynek éves termelése mintegy 28 GWh. Malomkerekes kisméretű vízerőművek elhelyezése a Szigetközben, a Marcalon, a Rábán és a Rábcán is lehetséges Jelenleg a megyében Kapuváron és Hegyeshalomban működik víz-kiserőmű.

Napenergia

Magyarország adottságai a napenergia-hasznosítás szempontjából a következők: az évi napsütéses órák száma 1900−2200, a beeső napsugárzás éves összege átlagosan 1150-1360 kWh/m^2. Az ország területéhez képest - napenergia hasznosítás szempontjából - Győr-Moson-Sopron megye egésze közepes, míg Sopron térsége gyengébb adottságokkal rendelkezik.

3.2. A településhálózat jellemzői

3.2.1. Térszerkezet

A megyét több térszerkezeti vonal osztja fel, melyek befolyásolják a településhálózat fejlődését:

1. a Budapest-Bécs innovációs tengely;
2. a Győr-(Fertő-mente) Sopron potenciális innovációs tengely;
3. a 85-ös úttól délre a megyehatár mentén húzódó sáv belső periféria jellegű.

A Budapest-Bécs nemzetközi közlekedési tengely megyei szakasza a Győr-Mosonmagyaróvár vonallal jellemezhető, mely a megye egyik legintenzívebben fejlődő része. Észak-nyugaton a tengelyre - a megyei városok adottságai mellett - Bécs és Pozsony is jelentős hatást gyakorol. A megye a történelem során is Bécs, és főleg Pozsony vonzáskörzetéhez tartozott, és így Trianon után központ nélkül maradt, mely feladatot Győr csak részben tudott ellátni. Az integrációs folyamatok során tehát a két főváros hatása természetesen újra intenzívvé vált. E terület egységes jellemzője a gazdasági prosperitás és a vándorlási nyereség, amely kedvezően hat a településrendszer alakulására. A tengellyel párhuzamosan fut a Duna, mint a kontinens egyik legfontosabb, növekvő jelentőségű vízi útvonala. Jelenleg a folyam nem nyújt olyan lehetőségeket a megye számára, mint a korábbi időszakokban, azonban az olyan beruházások, mint a gönyűi kikötő, ezen változtathatnak.

A térszerkezetet kedvezően alakító közlekedési hálózat fejlesztések, így a regionális szinten tervezett észak-déli összeköttetés (86-os út) tengelyfejlesztő hatása mérsékelten jelentkezett. Oka, hogy a fejlesztések nem valósultak meg, a csomóponti rendszerek (Csorna) nem épültek ki, a további helyi fejlesztések nem tudtak ráépülni a hálózatra, mivel azok korszerűsítése nem valósult meg. A Sopron-Győr összeköttetés (85-ös út) korszerűsítése csak lépésben halad, bár felmutathatók eredmények, azonban a megye és az ország két dinamikus központja között a kapcsolat közúton még mindig elavult, nem segíti az együttműködések intenzívebbé válását, s ezzel a fejlődési zónák összekapcsolását.

10. ábra: Győr-Moson-Sopron megye településszerkezete

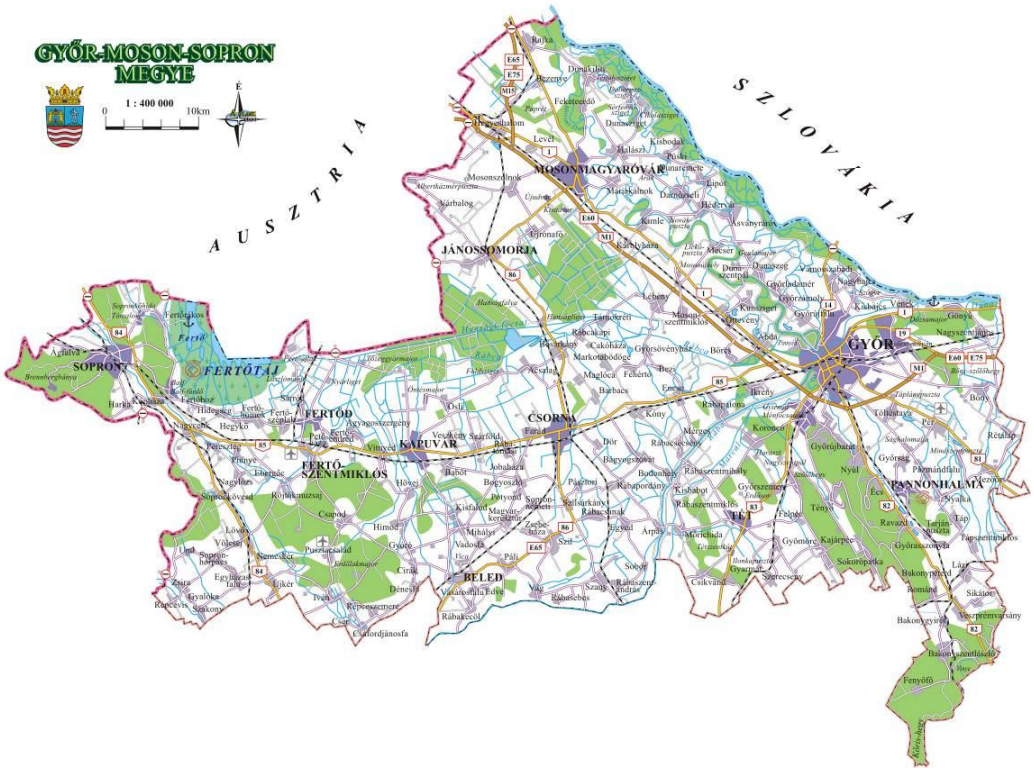

Forrás: Cartographia

11. ábra: Győr-Moson-Sopron megye településhálózati csomópontjai

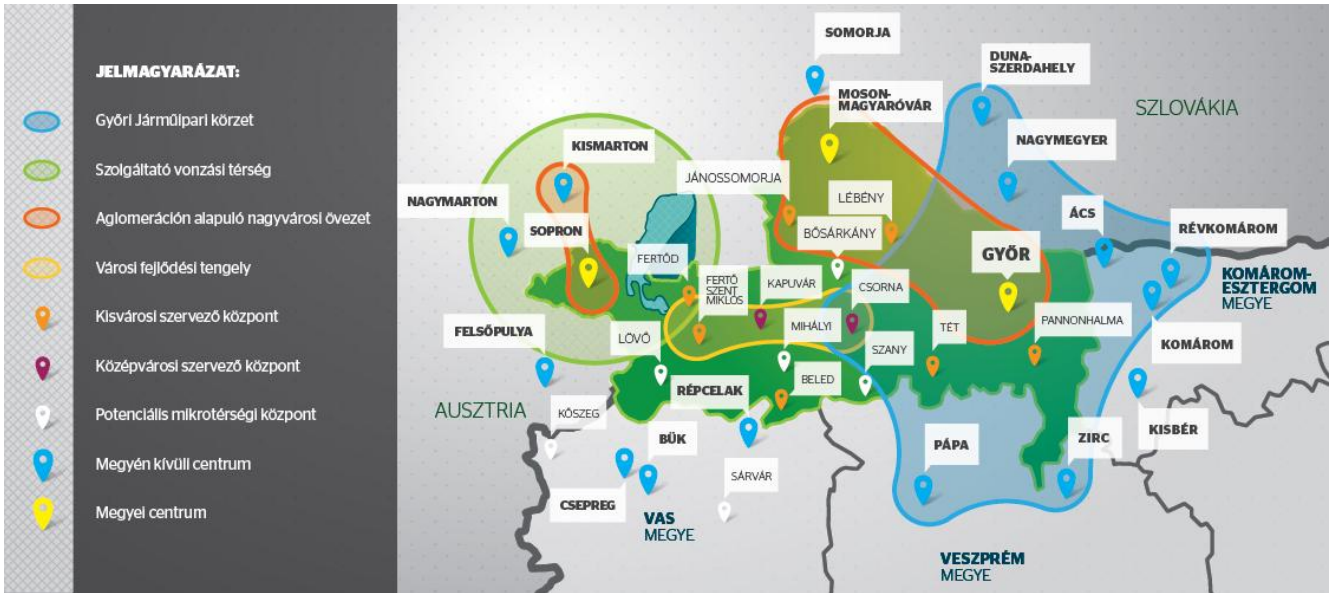

Forrás: Saját szerkesztés

3.2.2. Településhierarchia

A II. világháború utáni megyerendezéskor alakult ki Győr-Sopron megye, Győr, Moson és Sopron vármegyék Trianon után megmaradt részeiből. 1990-től neve Győr-Moson-Sopron megye. Az elmúlt két évtizedben település szétválásokkal, illetve három hullámban összesen tizenegy település Veszprém megyéből történő csatlakozásával napjainkban 183 alkotja a megye településrendszerét. A 183 településből 11 város. Hagyományosan vidéki települési térség (15 fő/ha-nál nem nagyobb belterületi lakósűrűségű községek) kategóriába 166 falu tartozik.

A 100 km2-re jutó 4,3 település meghaladja az országos településsűrűséget (3,4). A megye kistelepüléses jellegű, mivel 99 település 1.000 fő alatti és csak hét 5.000 feletti, de nem aprófalvas, mivel 500 fő alatti település 52 darab van és mindössze hatban laknak száznál kevesebben. Differenciált a településméret eloszlása a megyében, a Csorna-Kapuvár vonaltól délre eső területen sorakozik az 1.000 fő alatti települések háromnegyede. Az északi részen ellenben a települések zöme 2000 fő feletti.

3.2.3. Települések közötti feladatmegosztások

Városok

Győr hazánk egyik legnagyobb hagyományokkal rendelkező gazdasági központja, fejlődő turisztikai, kulturális, kereskedelmi, egyetemi és kutatási kapacitásokkal. *Sopron* jelentős idegenforgalmi desztináció, Vas és Győr-Moson-Sopron megye közeli turisztikai célpontjaival együtt országos jelentőségű terület. *Mosonmagyaróvár* viszonylag erős szolgáltató-igazgatási funkciókörrel bír, ipari és egészségturisztikai jelentősége szintén fejlődik. A három nagyváros teljes körűen ellátja a vizsgált funkciókat.

Hagyományos térségi vonzásterülettel a kisebb városok közül csak *Csorna* és *Kapuvár* bír, azonban nem alakult ki a megye középső-déli negyedét megfelelően lefedő vonzáskörzet-rendszer, nem rendelkeznek felsőoktatási intézménnyel és bizonyos igazgatási szerepek is hiányoznak.

A kisebb városokban a szolgáltató szektor, az igazgatás és más városi funkciók is viszonylag gyengék. Ilyen város *Pannonhalma*, *Fertőd*, és *Tét*, azonban a két előbbi idegenforgalmi szerepköre révén előnyösebb helyzetben van. Funkcióhiányos központnak tekinthető *Beled*, *Fertőszentmiklós* és *Jánossomorja*. Lébény 2013-ban nyerte el a városi rangot.

A funkciók ilyen eloszlásának okai közül kiemelendő, hogy az öt nagy település a tágabb vonzáskörzetű funkciók tekintetében jól lefedi a megye nagyobb részét, valamint a funkcióhiányos városok közül több a megyei jogú városok főbb kivezető útjai mentén található, így a nagyobb centrumok is jól elérhetők.

Községek

Funkciógazdag falvak elsősorban a két megyei jogú város agglomerációjában, valamint a Szigetközben és a Bécs-Budapest korridor mentén jelennek meg, valamint a déli területek városhiányossága miatt több község ellátottsága kiemelkedik. Ezen települések nagyobb népességi és jobb közlekedési-gazdasági helyzetük révén több funkciót képesek helyben ellátni, így hagyományosan ide sorolhatók a körjegyzőségi központok. A megye 183 településéből 99 a gyenge illetve a funkció nélküli települések kategóriájába tartozik, utóbbiak 25%-a a déli belső periférián található, így ezen falvak ellátásának jobb megszervezése a peremterület helyzetének javítása érdekében elengedhetetlen.

3.2.4. Közigazgatási változások 2013-tól

Járások

2012. december 31-én a többcélú kistérségi társulásokra vonatkozó szabályozás hatályát vesztette és 2013. január 1-től újra megalakultak a járások (12. ábra). Ezek száma a megyében változatlan a KSH statisztikai kistérségekhez, s így az ezek határai között eddig működő többcélú kistérségi társulásokhoz képest, azonban a területük valamelyest változott. A járások határai némileg eltérnek az eddigi kistérségi határoktól:

- a Győri járás a csornai kistérségből Bezi, Fehértó és Győrsövényház, a mosonmagyaróvári kistérségből Mosonszentmiklós, a pannonhalmi kistérségből Győrság, a téti kistérségből Tényő, Kajárpéc és Sokorópátka települések,
- a Csornai járás a téti kistérségből Sobor,
- a Kapuvári járás a Sopron-fertődi kistérségből Répceszemere átcsatolásával bővült.

A járások kiterjedt közigazgatási feladatkört kapnak, és több intézményt átvesznek a megyéktől, köztük a gyermekvédelem, az építésügy, az állategészségügy, a földhivatal került a járási kormányhivatalok alárendeltségébe, mások (kórházak, szakképzés) pedig minisztériumi irányítás alá kerültek. Ugyanakkor a területfejlesztés - a kistérségektől és régióktól elkerülve - a megyei önkormányzatok fő feladatává vált. A kistérségi, valamint az új járási rendszer kapcsán kiemelendő, hogy beosztásukhoz nem igazodik a közösségi közlekedés, pl. Tápról Pannonhalmára, a járás/kistérség központjába csak 1,5-2 órás úttal, Győrön keresztül lehet eljutni. A többi kistérségben is általánosan jellemző az észak-déli irányú útvonalak alacsony buszsűrűsége, illetve az útvonal hiánya, ami jelentősen csökkenti a kistérségi szint hatékonyságát. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy több intézmény (okmányirodák, földhivatalok stb.) vonzáskörzetének területi beosztása jelenleg nem követi a fent bemutatott közigazgatási (járás, kistérség, körjegyzőség) határokat.

Váltás a körjegyzőségekből közös önkormányzati hivatalokra

Az önkormányzati rendszerre való áttérés során nyilvánvalóvá vált, hogy Magyarország elaprózott településhálózata miatt indokolatlan, hogy minden település önálló polgármesteri hivatalt tartson fenn. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a korábbi körjegyzőségi rendszer helyett a közös önkormányzati hivatalok 2013. március 31-ig történő létrehozását határozta meg.

12. ábra: Győr-Moson-Sopron megye járásai 2013-tól

3.2.5. Népesség, demográfiai folyamatok

A megye lakosainak száma 2012. január 1-jén 451.427 fő volt, ami a magyar lakosság (Budapest és Pest megye nélkül) 6,48%-a.
A szomszéd megyékkel összevetve *Győr-Moson-Sopron népessége* a legmagasabb, ugyanakkor közülük az egyetlen, amely *lakóinak száma bővült az elmúlt évtizedben*. 2001-hez képest 4,06%-kal nőtt a lakosság létszáma.

A megye lakosságának folyamatos emelkedése nem a gyermekszám emelkedésének, hanem *a belföldi és nemzetközi vándorlási különbözet pozitív változásának köszönhető*. Előbbiek a munkahely miatt döntően önállóként a megyébe költöző felnőtt lakosság, utóbbiak elsősorban a Pozsonyból a határ menti településekre költöző családok. A külföldiek letelepedése a megyében jóval magasabb, mint a szomszédos megyékben. 2010-ben több mint kétszer annyi külföldi költözött a megyébe, mint a többi területre. A legtöbben Romániából és Szlovákiából települtek ide. A vándorlás mértéke jóval meghaladta a természetes szaporodás csökkenésével járó népességcsökkenést, s így a megye tényleges szaporodási mutatója az elmúlt 11 évben pozitív mérleget mutat.

A kistérségek népességének alakulása változatosan alakult a megyében. A természetes szaporodás mindegyik kistérségben csökkent, ugyanakkor a belföldi vándorlások különbözetének 10 éves átlaga eltérő képet mutat. 2010-ben 2001-hez viszonyítva a Sopron-Fertődi kistérség népessége változott a legnagyobb mértékben, a megyei átlagot meghaladva nőtt, melynek oka a belföldi vándorlás magas aránya. Ugyancsak nőtt a Győri és a Mosonmagyaróvári kistérségben élők létszáma 4,5, illetve 3,2%-kal. A legnagyobb népességcsökkenés a Kapuvár-Beledi és a Csornai kistérségekben figyelhető meg, ahol a legnagyobb természetes fogyás még elvándorlással is párosult. (1. táblázat)

1. táblázat: A lakónépesség változása a kistérségekben

Kistérség	Lakónépesség		Természetes szaporodás, illetve fogyás	A belföldi vándorlási különbözet
	az év végén, fő	változása a 2001. év végéhez, %	2000–2010. évi átlaga ezer lakosra	
Csornai	33 853	-5,1	-5,1	-0,7
Győri	183 422	4,5	-1,5	4,6
Kapuvár–Beledi	23 191	-5,9	-4,8	-2,6
Mosonmagyaróvári	74 860	3,2	-1,7	1,2
Pannonhalmai	16 730	-3,9	-4,9	1,9
Sopron–Fertődi	99 314	5,7	-3,6	8,1
Téti	18 597	-4,0	-5,4	0,8
Győr-Moson-Sopron megye	**449 967**	**2,4**	**-2,8**	**3,7**

Forrás: Területi Statisztikai Évkönyv, 2010.

A népesség kor szerinti megoszlásában a megye helyzete hasonló az országos átlaghoz. 1990 és 2011 között a megyére az ország egészéhez hasonlóan *az öregedés jellemző,* amelyet a megyei öregségi index is jól mutat, tehát az idősek fiatalokhoz viszonyított aránya növekszik. A kistérségeket vizsgálva 2010-ben a 60 év felettiek aránya a Csornai és Kapuvár-Beledi kistérségben volt a legmagasabb (23,3 és 26,6%), míg a Mosonmagyaróvári kistérségben a legalacsonyabb (20,4%).

Település szinten *a megyén belül jellemző eltérő népesedési folyamatok területileg koncentráltan jelennek meg*. 2001 és 2011 között a legjelentősebb, 21% feletti népességnövekedést mutató települések (Dör kivételével) Sopron, Győr és Mosonmagyaróvár agglomerációs zónájában találhatóak, valamint kiemelkedik Feketeerdő, Győrzámoly és Vámosszabadi, melyek 40% feletti népességnövekedést értek el. A népességszám alakulásának területi megoszlása követi a bemutatott tengelyek pozitív hatását és a közlekedési árnyékban lévő területek kedvezőtlenebb helyzetét. Kiemelendő, hogy a népességnövekedés hatásaira, az abból fakadó plusz feladatokra a legtöbb település jelenleg nincs felkészülve.

Ugyanakkor a déli peremterület esetében ez a két mutató is alacsony maradt. A 21% feletti csökkentést elszenvedő települések - Cakóháza és Várbalog kivételével - a megye déli peremén találhatók, Csér és Edve 30% feletti lélekszámcsökkenést mutatott.

A megye népessége az elmúlt időszakban kis mértékben növekedett. Ezzel párhuzamosan azonban öregedési index emelkedett, amelynek szinten tartása, illetve csökkentése lenne a jövő egyik fontos feladata. Fontos lenne a fiatalok megtartása a megyében, illetve, ha növekedhetne a gyermeknépesség eltartottsági rátája. Ha az említett két mutatóban nem történik változás, akkor a jövőben a megye munkaképes lakosságának nagy része 60 év feletti lesz.

3.2.6. Nemzetiségek és etnikai kisebbségek

A *nemzetiségek és etnikai kisebbségek* számának és arányának megállapításához csak a népszámlálások nyújtanak hiteles adatot. Az elmúlt évtizedben jelentősen nőtt azok száma, s népességen belüli aránya, akik a népszámlálás során valamely nemzetiséghez tartozónak vallották magukat. Fontos változás, hogy a történelminek nevezhető nemzetiségek mellett napjainkra megjelentek a bevándorló (arab, afrikai, kínai) népesség is. A megyében a nemzetiségi és etnikai kisebbségek közül legnagyobb számban a *horvátok,* a *németek*, és a *cigányok* vannak jelen. Győr-Moson-Sopron megye 80-90 településén élnek ezek a nemzetiségek. A horvát és a német nemzetiség elsősorban a nyugati határ mentén, a Sopron–fertődi és Mosonmagyaróvári kistérség területén él. A romák eloszlása lényegesen szórtabb a megyében, egy-egy településen lényegesen magasabb az arányuk a megyei átlagnál: Iván, Szakony, Győrszemere.

Külön kell megemlíteni azokat a szlovák lakosokat, akik Pozsonyból a határ menti magyar településekre költöznek. A szlovák főváros lakóhelyi szuburbanizációja az uniós csatlakozás, de különösen a schengeni határrend bevezetése óta érinti a magyar településeket. Leginkább a határral, s így magával Pozsony fővárossal határos Rajka települést, de mellette a beköltözés markáns jelenség még Dunakilitin, de ma már *Feketeerdőn*, s Mosonmagyaróváron is (s más, a kistérségben található településen is). Az átköltözők jelenleg csak lakóhelyet létesítenek magyar területen, de mindennapi életvitelük a szlovák fővároshoz köti őket, tehát naponta ingáznak a határon át.

3.2.7. Foglalkoztatási viszonyok és munkaerőpiac

A Lisszaboni Stratégia fő célja − Európa versenyképességének növelése a tudással − jelzi, hogy a tudás-intenzív ágazatok nagy jelentőségűek, melyhez a megfelelő munkaerő- utánpótlást is biztosítani kell. Itt emelkedik ki a vállalatoknál a K+F és innováció, valamint a szakmai együttműködésben a partner felsőoktatási intézmények szerepe.

Az utóbbi évtizedben megyénk munkaerő-piaca dinamikussá vált. Egyrészt az ország különböző megyéiből és Szlovákia határ menti területéről számottevő munkaerő beáramlás zajlik. Korábban ez a jelenség bizonyos jól meghatározható szakmai végzettségeket jelentett elsősorban, ugyanakkor 2012 őszén már azt mondhatjuk, hogy gyakorlatilag valamennyi szakmacsoportban beazonosítható jelenséggé vált. A magyarországi szlovák munkaerő közel 10%-a itt dolgozik. A legtöbb szlovákiai vendégmunkás a feldolgozóiparban, az építőiparban helyezkedik el, de kiugró a gépkezelők és az egészségügyben dolgozók száma is.

Másrészt a megye az Ausztriába irányuló munkaerő kibocsátója. A kiáramló munkaerő döntően azon hiányszakmákban helyezkedik el, amelyek a magyar oldalon is munkaerőhiánnyal küzdenek: vendéglátás, építőipar stb. A ki- és beáramló munkaerő nagymértékben befolyásolja a megye munkaerőpiacát.

A megye gazdaságában elsősorban a külföldi befektetőknek köszönhetően meghatározó szerepet tölt be a gépipar. A térség legdominánsabb vállalata az Audi Hungaria Motor Kft., melynél az alkalmazottak létszáma a fejlesztéseknek köszönhetően 2011 szeptemberére elérte a 7.000 főt, s 2013-ig várhatóan további 2100 fővel fog gyarapodni a foglalkoztatottak létszáma. A fejlesztések közvetetten is kihatnak a munkaerőpiacra, hiszen a társaság részére bedolgozó és a vele kapcsolatban lévő kis- és középvállalkozásoknál is munkaerő-felvételre lehet számítani.

Az iparban foglalkoztatottak száma 2012 első negyedévében 47,5 ezer fő volt, alágazatai közül is kiemelkedik a járműgyártás, mely területen dolgozók aránya az előző év azonos időszakához képest 14%-kal 16,2 ezerre növekedett. A gumiipar és a fémipar területén nagyobb, míg az élelmiszeriparban kevesebb volt a foglalkoztatottak létszáma a tavalyi évhez képest. Ezen kívül a megyében és Győrött is jelentős a szállításban, raktározásban dolgozók hányada (14%).

2012 júniusában közel négy esztendő mélypontját érte el megyénkben a munkanélküliség. Ebben a hónapban 9.000 fő alá került a munkanélküliség. 2012 augusztusára a létszám emelkedett (9.313 fő), a munkanélküliségi ráta 4,6%-os értéke ugyanakkor jelentősen az országos átlag (11,9%) marad. Győr-Moson-Sopron megye munkanélküliségi rátája a megyék viszonylatában hosszú ideje a legalacsonyabb.

Korábbi elemzések megmutatták, hogy a megyében nyilvántartott álláskeresők számát tekintve 2010 márciusától egyértelmű csökkenő tendencia figyelhető meg. 2012. augusztusban az álláskeresők 41,6%-a volt férfi, míg 58,4%-uk nő. Arányuk az elmúlt hónapokban változatlan maradt. Megyénkben hosszú ideje magasabb a női munkanélküliek aránya a regisztrált álláskeresők között. Ugyanakkor az országban elsőként indult nem humán szakmában a munkanélküli nők számára elhelyezkedést segítő munkaerő-piaci mintaprojekt.

Szintén 2012 nyár végi, munkaügy szervezeti adatok szerint megállapítható, hogy Győr-Moson-Sopron megyében a munkanélküliek iskolai végzettségi összetétele eltér az országos tendenciáktól, ahol az alapfokú végzettségűek vannak a legnagyobb arányban. Megyénkben az álláskeresők nagy része (60,3%) középfokú végzettséggel rendelkezik, 27,7% legfeljebb általános iskolát végzett el és 11,9%

rendelkezik felsőfokú tanulmányokkal. A képzetlenek aránya a második legalacsonyabb értékű az országban, mely a jobb foglalkoztatási helyzetnek köszönhető, valamint annak, hogy a tervezett képzéseknél elsősorban a képzetlenek kerülnek bevonásra, mellyel az elhelyezkedési lehetőségeik javulnak.

A közfoglalkoztatás jelenlegi rendszerét az az alapvető elképzelés határozza meg, mely szerint a közfoglalkoztatásnak átmeneti segítséget kell nyújtania a munkanélküliek számára. Az átmeneti segítségnyújtás azt jelenti, hogy ameddig a nyílt munkaerő-piacon nem talál állást a munkanélküli, addig is tudjon értékteremtő tevékenységet folytatni. A közfoglalkoztatás jelenlegi rendszere három pilléren áll. Így állami, önkormányzati és az ún. Start-mintaprogramokról beszélhetünk. A Téti kistérség Start-mintaprogramja egyedülálló kezdeményezés Győr-Moson-Sopron megyében. Célja az, hogy hátrányos helyzetű munkavállalók értékteremtő tevékenységet tudjanak folytatni saját településükön. További cél, hogy a sikeres programmal kellő mértékben indokolható legyen a fejlettebb gazdasági régiókban is szükséges közfoglalkoztatási mintaprogramok megvalósítása.

3.2.8. Nevelés-oktatás

Óvodai nevelés, általános iskolai oktatás, középfokú oktatás

Az utóbbi fél évtizedben ellentétes tendenciát mutatott az óvodai nevelés és az általános iskolai oktatás Győr-Moson-Sopron megyében. Az óvodások száma több mint másfél ezerrel (12,26%-kal) 15.276 főre nőtt a 2010/2011-es tanévben, ugyanakkor az általános iskolások száma hasonló mértékben (12,12%), de összességében mintegy 3.700 tanulóval 31.947 főre csökkent. Előbbi folyamat maga után vonta az óvodai csoportok és az főállású óvoda-pedagógusok számának mérsékelt emelkedését, utóbbi pedig az általános iskolai feladat-ellátási helyek, az iskolai osztályok, valamint a főállású pedagógus számának csökkenését eredményezte.

Győr-Moson-Sopron megyében a középfokú oktatás szakiskolákban, speciális szakiskolákban, szakközépiskolákban és gimnáziumokban folyik. A középfokú oktatás térben erősen koncentrált jellegű: a középiskolák több mint fele Győrött működik, kínálatával Dunántúl legnagyobb középiskolai centruma. A megye másik iskolavárosa Sopron. A szakközépiskolák és gimnáziumok döntő többségét 2012. év végéig az önkormányzatok működtették, de megyénkben kiemelkedő az egyházi fenntartású intézmények aránya is. Az évtized második felében az országos mellett a megyeszékhely hiányszakmákra kialakított ösztöndíjrendszere – mely utóbbi sajnálatos módon 2013 szeptemberétől megszűnt - hatására a szakiskolákban és szakközépiskolákban tanulók száma 10-10%-kal emelkedett, míg az általános képzést nyújtó és a felsőfokú tanulmányokra eredményesebben felkészítő gimnáziumokban a tanulók száma 12,24%-kal csökkent. E tendencia továbbvitele kívánatos a megyeszintű szakképzési koncepció hatékony megvalósulásához. Míg az 1990-es évek elején Győr-Moson-Sopron megye a gimnáziumi pozíciói erősítésére törekedett, addig az elmúlt esztendőkben hangsúlyosabbá vált a szakiskolai és a szakközépiskolai képzés. Győr-Moson-Sopron megye hiányszakmái a megyei Kormányhivatal ismertetője alapján: gépi forgácsoló, géplakatos, hegesztő, szerszámkészítő, autókészítő, fényező, ápoló, szociális gondozó, szakács, felszolgáló, eladó, húsipari termékgyártó (hentes), kőműves, épületasztalos.

Felsőoktatás

A megye felsőoktatási intézményei közül kiemelt szerepet tölt be a Széchenyi István Egyetem (SZE), és a Nyugat-magyarországi Egyetem (NYME). A térség képzési helyeit vizsgálva megállapítható, hogy az említett 2007-es, 2008-as mélypontot követően Győr városába került felvételre a legtöbb hallgató, az adott időszakban mintegy 37.000 fő. Ezt követi Sopron majd Mosonmagyaróvár. A SZE esetében a NYME-vel ellentétben, a felvételi számokban a mélypont nem a 2007-es, hanem a 2008-as évben következett be, amelyet egy határozott emelkedés követett. A felvett hallgatók lakhely szerinti megoszlásában megfigyelhető, hogy a csökkenés időszakában 2005-2008-ig a térségen kívülről érkezők aránya és száma mérséklődött, ezt követően viszont az egyes kategóriák közötti arányok szinte alig változtak, vagyis az abszolút számokat tekintve láthatjuk, hogy a felvettek számának növekedése tapasztalható.

13. ábra: A SZE és az NYME vonzáskörzete (2010)

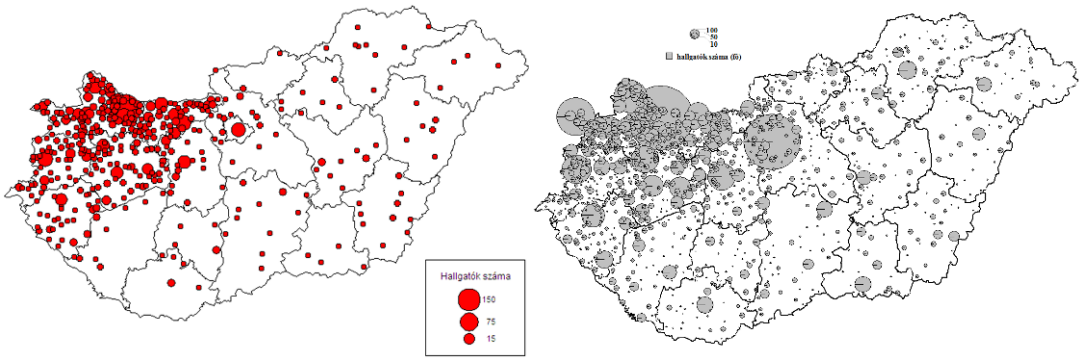

Forrás: Tamándl L. 2011. (Szerkesztette: Tamándl L. és Smahó M.)

3.2.9. Egészségügy, szociális ellátás

A lakosság egészségi állapotának főbb jellemzői

A születéskori várható élettartam Győr-Moson-Sopron megyében a 2000. évi adatot alapul véve a férfiak és a nők születéskor várható átlagos élettartama egyaránt emelkedett, 2010-ben a férfiaké 71,98 év, mely meghaladja mind az országos (70,50), mind a régión belüli átlagot (71,1). A Győr-Moson-Sopron megyei nők születéskor várható átlag élettartama több mint 6 évvel múlja felül a férfiakét.

A csecsemőhalálozás egyrészt a gazdasági – társadalmi - szociális viszonyok, az egészségügyi ellátórendszer, ezen belül az anya-csecsemő védelmi ellátás színvonalának, a lakosság egészségi állapotának érzékeny tükrözője. A csecsemőhalálozás a régiót alkotó megyék mindegyikében javult. A Győr-Moson-Sopron megyében az ezer lakosra vetített csecsemőhalálozás a 2000. évi 10,7-ről 5,5-re csökkent, ami azonban a csökkenés ellenére is közel 1,3-szeres relatív halálozási kockázatot jelent az Uniós átlaghoz képest.

Megyénkben átlagosan 5.400 ember hal meg évente. A standardizált halálozási arány (100.000 főre jutó) alapján a korai mortalitás trendjében kedvező folyamat zajlott a vizsgált időszakban (2000-2010), hiszen 17%-kal csökkent a megyében élők összhalálozása, különösen a férfiak körében jelentős a javulás (férfiak 25%-os, nők 0,3%-os csökkenés). A férfi halandóság mindvégig az országos és régiós átlagnál kedvezőbb helyzetet jelez, a női azonban az időszak végére az országos – korábban jelentősen kedvezőtlenebb – átlagot közelíti. Az Európai Uniós átlaggal történő összevetés során azonban több, mint másfélszeres relatív halálozási kockázat mutatkozik, ebben az összevetésben a férfiak többlethalálozása a kedvezőtlenebb.

A halálozás főbb halálokok (betegségcsoportok) szerinti megoszlása az országos trendet követi. A halálozások közel 90%-át a felsorolt sorrend szerinti 5 betegségcsoport teszi ki:

Összefoglalásként megállapítható, hogy bár a megye halandósága az országos átlagnál kedvezőbb, csökkenő trendet mutat, azonban a kép közel sem egységes. Egyes halálokok alakulása kifejezetten kedvezőtlen trendet mutat (női daganatos halálozás), egyes kistérségek lakossága több szempontból is fokozott kockázatúnak tekinthető.

A megye lakosságának közel harmada szűrhető daganatos betegség miatt, minden tizedik ember az elsődleges prevenció által befolyásolható megbetegedés következtében hal meg.

A 2009. évi háziorvosi morbiditási főbb betegségi adatokat vizsgálva a 0-18 évesekre vonatkozóan megállapítható, hogy a megyei gyermekeknél a megbetegedések közül első helyen a tüdőasthma áll (4.664 fő), második helyen a szemizmok, a binoculáris szemmozgás, az alkalmazkodás és a fénytörés betegségei (2.229 fő), harmadik helyen a vér és vérképző szervek, immunrendszer betegségei (2.156 fő), negyedik helyen a deformáló hátgerinc elváltozások (1.551 fő), míg az ötödik helyen a vashiányos anémia áll (1.483 fő). *(KSH)*

A 19 éves és idősebb korosztálynál első helyen a magas vérnyomás (123.745 fő), második helyen a spondylopathiak – ízületi gerinc bántalmak (50.804 fő), harmadik helyen a lipoprotein anyagcsere rendellenességei (47.939 fő), negyedik helyen a diabetes, míg ötödik helyen az ischaemiás (koszorúér) szívbetegség áll. *(KSH)*

Egészségügyi ellátás

A 2011-ben elfogadott Semmelweis Terv új irányokat fogalmazott meg az egészségügy területén, mely jelentősen megváltoztatja az ország ezen belül a megye egészségügyi ellátási rendszerét. Az állami szerepvállalást előtérbe helyező, szisztematikus rendszer-átalakítás eredményeként 2012. január 1-től a megyei és fővárosi kórházak, 2012. május 1-től a települési önkormányzatok kórházai kerültek önkormányzati tulajdonból állami tulajdonba.

Ez a megye területén az addig a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat tulajdonában lévő Petz Aladár Megyei Oktató Kórházat, továbbá négy városi (Sopron, Csorna, Kapuvár és Mosonmagyaróvár) kórházat érintett.

2011-ben megkezdődött az egészségügyi ellátás egészségügyi térségekbe szervezésének előkészítése, amely eredményeképpen 2012. január 1-től nyolc egészségügyi térség alakult. A nyugat-dunántúli nagytérségben Győr-Moson-Sopron, Vas- és Zala megye tartozik továbbá a térségen átnyúló települések, amelyek az alábbiak Komárom-Esztergom megyéből Ács, Bana, Bábolna települések, továbbá Somogy-megyéből : Inke, Iharosberény, Iharos, Pogányszentpéter települések. A Petz Aladár Megyei Oktatókórház a térség központi kórháza.

2011. május 1-jén öt háttérintézmény integrációjával megalakult a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet, a GYEMSZI, amely a megörökölt feladatok megtartása mellett alapvetően a Semmelweis Terv egészségügyi fejlesztési koncepciójának megvalósításában, a térségi egészségszervezés kialakításában és működtetésében, az állami intézményrendszer vagyonkezelésében és fenntartásában kapott központi szerepet. Az ellátásszervezés feladataira a GYEMSZI megalakította a Térségi Igazgatóságokat, a Nyugat-Dunántúli Térségi Igazgatóság központja Győrben van.
Megtörtént a fekvőbeteg ellátás kapacitásainak, a progresszivitási szinteknek és a területi ellátási kötelezettségeknek az újrarendezése.
Azokban az intézményekben, ahol a változások után nem áll rendelkezésre a fekvő sürgősségi osztály minimumfeltételeként előírt teljes szakmai háttér, folyamatos járóbeteg-ellátás szervezhető éjszakai és hétvégi formában is, elsősorban egyszerűbb, fekvőbeteg kezelést nem igénylő sebészeti, baleseti vagy belgyógyászati esetek ellátása céljából.

A Petz Aladár Megyei Oktató Kórházban, mint póluskórházban az aktív fekvőbeteg ellátás területén megyehatáron túlnyúló ellátási kötelezettséggel, valamennyi területet lefedően 48 szakterület (40 aktív, 8 krónikus szakma)áll a betegek szolgálatában , melyek közül 26 szakterület (23 aktív, 3 krónikus szakma)a legmagasabb, 3-as progresszivitási szinten, 17 szakterület (16 aktív, 1 krónikus szakma) 2-es progresszivitási szinten működik, az 1-es szintet az általános belgyógyászati szakellátás képviseli Győrben és Csornán, valamint krónikus szakellátásban ugyanezen a szinten további 4 szakma. A Soproni Erzsébet Oktató Kórház és Rehabilitációs Intézetben 27 szakterület (23 aktív, 4 krónikus szakma) közül egy aktív szakma, a tüdőgyógyászat, továbbá az integrációval 2 krónikus szakma rendelkezik 3-as progresszivitási szinttel; a mosonmagyaróvári kórházban 11 szakterület (8 aktív, 3 krónikus szakma) működik. A kórház 3-as progresszivitási szinten nyújt ellátást mozgásszervi rehabilitációs szakmában, 2-es progresszivitási szinten 4 szakmában, valamint 1-es szinten 6 szakmában.

A győri kórház kiemelt feladata továbbá a győri AUDI Hungária Motor Kft. dolgozóinak, továbbá a NATO pápai bázisán dolgozó nemzetközi személyzet magas szintű ellátása.

A fekvőbeteg ellátás területén az utóbbi 4-5 évben jelentős uniós beruházások valósultak meg, illetve vannak folyamatban.

A megye legnagyobb egészségügyi fejlesztése a Petz Aladár Megyei Oktató Kórházban valósul meg. Az infrastruktúra fejlesztésre irányuló beruházás összköltsége 11,255 milliárd Ft, melyből egy 26.000 m2-es új hotelépület, valamint egy helikopter leszálló (330 m2) és közel 3800 m2 felújítására kerül sor. A projekt megteremti a megyében mindeddig hiányzó központosított sürgősségi ellátást és a kórház műszerparkjának modernizálását. Az építkezés megkezdésének előfeltétele volt a lebontandó épületben működő gasztroenterológiai labor áthelyezése. A beruházás pénzügyi fedezetét a megyei önkormányzat és alapítványi forrás biztosította. Ezzel egy nyugat-európai színvonalú gasztroenterológiai endoszkópos részleg valósult meg, melyet az Európai Endoszkópos Szervezet 2012 májusában nemzetközi oktató központtá akkreditált. Az új gasztroenterológiai labor megfelelő bázisa lehet egy népegészségügyi szűrőprogram keretében megvalósítandó vastagbél daganat szűrési programnak.

A Soproni Erzsébet Oktató Kórház és Rehabilitációs Intézet az aktív ellátás centralizációjára 4 milliárd Ft összköltségű beruházáshoz nyert támogatást, majd a projekt tervezése során világossá vált, hogy a rendelkezésre álló források a megvalósításhoz nem nyújtanak biztos fedezetet, ezért a támogatás összegét további 1, 4 Mrd Ft keretösszeggel növelték.

A mosonmagyaróvári Karolina Kórház a központi egységeinek bővítése, krónikus osztály bővítése, korszerű ellátást biztosító orvostechnológia és IT eszközök fejlesztésére nyert 758 MFt támogatást. A beruházás összköltsége 842 MFt.

A kapuvári Lumniczer Sándor Kórház az angiológiai rehabilitációs központ kialakításának rekonstrukciós programjához kapott 750 MFt támogatást. A beruházás összköltsége 884 MFt volt.

Jelenleg folyik 10 nyugat-dunántúli intézmény rehabilitációs pályázatának megvalósítása szintén uniós forrásból, mintegy 1,9 MrdFt összköltséggel.

Valamennyi intézmény további társadalmi megújulás operatív programban, környezet és energia operatív programban nyert el jelentős összegű támogatásokat.

A 100 ezer lakosra jutó háziorvosi szolgálatok aránya a 2000. évi 63,1-ről 2010-re 61,0-ra csökkent. Ez alacsonyabb mind az országos, mind a régiós átlagnál. A 100 ezer lakosra jutó háziorvosok aránya némileg csökkent mind megyei (47,0), mind régiós (49,9) és országos (49,3) szinten is. Ezzel szemben a gyermek háziorvosok aránya enyhe emelkedést mutatott (65,7) megyei, régiós (69,1) és országos (73,9) méretben is. A háziorvosi központi ügyeleti tevékenységet Győr-Moson-Sopron megyében központosított orvosi ügyelet formájában látják el, háziorvosi készenlét nincs. 12 központi háziorvosi ügyelet működik, az ellátás a megye valamennyi települése számára biztosított.

A **fogászati alapellátás** száma 114 területi ellátási kötelezettséggel a megyében, a számos magánpraxist folytató fogorvossal együtt az ellátás a megye minden területén hozzáférhető.

2011-ben Győr-Moson-Sopron megyében összesen 223 fő **védőnő**i állás volt, melyből 6 fő vezető védőnő, 170 körzeti és 44 főállású iskolavédőnő, valamint 3 fő a Családvédelmi Szolgálatnál dolgozott. Ezek az adatok évek óta azonos szinten mozognak.

A 2011-es adatok szerint az iskolai/ifjúság-egészségügyi szolgálat száma összesen 217 volt.

A **járóbeteg szakellátásban** a gyógykezelési esetek száma a 2005. évi 2.899.910 ről 2010. évre 2.413.024-re esett vissza. A 100 ezer lakosra jutó teljesített szakorvosi munkaórák számát tekintve 2010-ben Győr-Moson-Sopron megye alacsonyabb óraszámot (125.059,8) produkált, mint Vas (143.090,1) és Zala megye (165.956,8).

A járóbeteg szakellátás területén szintén jelentős beruházások történtek:

- Téten épült gyógyítóház 814 MFt-os beruházási összköltséggel.
- A Pannonhalmán megvalósult járóbeteg központ támogatási összege: 806 MFt volt, míg a beruházás összköltsége 896 MFt-ot tett ki.
- Kapuváron az önálló járóbeteg szolgáltatás kialakítása valósult meg uniós forrásból 879 MFt összköltséggel, melyből a támogatás összege 791 MFt volt.

A **mentési tevékenységet** a megyében az Országos Mentőszolgálat végzi, alternatív mentőszervezet még nem működik. Győr-Moson-Sopron megyében a működő mentőállomások száma 8. A mentőállomás-hálózat jó kiépítettségeinek köszönhetően a megye valamennyi pontját 15 percen belül elérik.

A megye fekvőbeteg intézményei közül helikopteres leszállásra minden tekintetben, tehát V. osztályú helikopter le- és felszállásra engedéllyel rendelkező kórház a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház.

Mindezeken kívül jelentősen megnövekedett a hazánkba érkező és a régión átutazó turisták száma is. A megyében a **szakápolási szolgáltatók** száma 2010-ben 13 volt. *(OEP)* 2011-ben a megyében mindösszesen 133 **gyógyszertár** működött, melyből 6 intézeti gyógyszertár, 64 közforgalmú gyógyszertár 51 fiókgyógyszertár, 12 orvosi kézi gyógyszertár. *(az egészségügyi ellátásra vonatkozó adatok a GYEMSZI honlapján található IMEA adattár, REA adattárból származnak)*

Szociális ellátás

A hátrányos helyzetű lakosság összetétele

Értelmileg akadályozottak: 966 fő, akik több mint egyharmada városi lakos. Korcsoportos megoszlásuk szerint többségük (53%) a 18-60 éves korcsoportba, 27%-uk az 1-18 éves korcsoportba tartozik, és a fennmaradó 20%-uk töltötte már be a 60. életévét.

Mozgássérültek: 2011 fő, korosztályos arányukat tekintve jellemzően (59%) a 60 év felettiek közé tartoznak, 37%-uk betöltötte a 18. életévét, de nem múlt el 60 éves, és a fennmaradó közel 6%-uk még nem töltötte be a 18. évét.

Súlyos látássérültek: 502 fő él súlyos látássérültként a megyében, 66%-uk a 60 év feletti korosztályhoz, 29%-uk a 18-60 éves csoportba, míg a fennmaradó 5% még nem töltötte be a 18. életévét.

Hallássérültek, siketnémák: 206 fő sérült hallásában, vagy siket-néma, akik 61%-ban tartoznak a 18-60 éves korcsoporthoz, 29%-uk elmúlt 60 éves, és 10% a 18 évnél fiatalabbak aránya.

Pszichiátriai betegek: 3.817 fő szenved valamilyen mentális betegségben, 65%-uk a 18-60 éves korcsoport tagjai, 34%-uk a 60 év felettiek körébe, és 1% körüli a még kiskorúak aránya.

Szenvedélybetegek: 3.626 fő. Korcsoportos megoszlásukat tekintve hasonlóan a pszichiátriai betegekhez, jellemzően a 18-60 éves csoportba tarozik 70%-uk, 28% a 60 év felettiek aránya és 2% a még fiatalkorúak aránya.

Hajléktalan személyek: 689 fő, ebből Győr Városban 510 fő, Sopronban 121 fő, míg Mosonmagyaróváron 39 fő. Korosztályos megoszlásuk szerint jellemzően 78%-ban a 18-60 év közöttiek csoportjába tartoznak, 20%-uk a 60 év felettiek aránya és 2% körüli a 18 év alattiak száma.

(Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata 2011)

Szakosított szociális szolgáltatások

A Győr-Moson-Sopron megyében igénybe vehető tartós bentlakásos intézmények kapacitása és azok fenntartói összetétele számottevően nem változott az utóbbi 2-3 évben, 2011.évben 3.532 engedélyezett férőhely volt. Az intézmények jelzései szerint a nyilvántartott várakozók átlagosan mintegy 30-40%-a nem kéri jelenleg az elhelyezését, viszont ragaszkodik a nyilvántartásban maradáshoz.
A várakozók számának csökkenése összefügg a férőhelyek számának bővülésével, a speciális alapszolgáltatások fejlesztésével, illetve azzal, hogy a munkanélküliség növekedésével az érintett családok az alapszintű megélhetés érdekében gyakrabban tartják otthon állandó gondozásra szoruló családtagjaikat.

3.3. Gazdasági bázis

3.3.1. Gazdasági teljesítmény

Győr-Moson-Sopron megye bruttó hozzáadott értéke piaci beszerzési áron 2010-ben meghaladta az 1348 milliárd forintot, és ezzel az egyetlen olyan megye, amelyben az egy főre jutó GDP több mint másfélszeresen (156,7%) meghaladja a Pest megye nélküli vidéki átlagot. *(14. ábra)*

14. ábra: Győr-Moson –Sopron megye hozzájárulása az ország gazdasági növekedéséhez

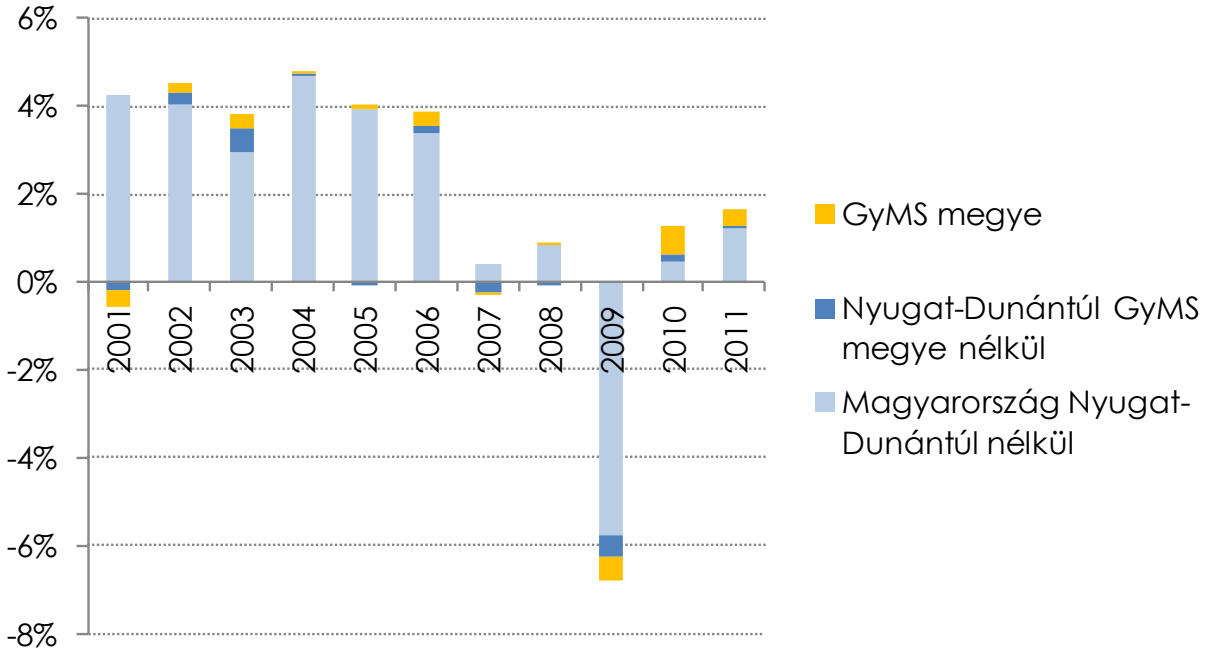

Forrás: KSH, STADAT –Bruttó hazai termék (GDP) 2000-[piaci beszerzési áron, millió Ft], Készítette: Koppány Krisztián

A területi gazdaság legfontosabb mutatói szerint a megye nem tekinthető homogénnek. A kisebb területi egységek között jelentős különbségek tapasztalhatók, és egyre markánsabban rajzolódik meg egy – egyébként az országos, sőt nemzetközi tendenciákhoz is teljes mértékben illeszkedő – észak-déli fejlettségbeli lejtő. Alapvetően Győr-Moson-Sopron megye egy gazdaságilag fejlett, dinamikusan növekvő megye, ugyanakkor az eltérő fejlettség és dinamika következtében, illetve a tradicionális és újonnan kialakuló gazdasági kapcsolatrendszerek által lehatárolt gazdasági dimenzióban nem beszélhetünk egységes megyei gazdasági térségről.

3.3.2. Ágazati szerkezet

Győr-Moson-Sopron megye napjainkig is *egyértelműen ipari régiónak* tekinthető. (2. táblázat) A kilencvenes évek közepén is a legiparosodottabb térségek közé tartozott a Közép-Dunántúl és Észak-Magyarország megyéi mellett; az ipar GDP-ből való részesedése az ezredfordulón 20,2 százalékponttal meghaladta az országos átlagot. A bruttó hozzáadott érték közel 50%-át az ipar adta, amelynél csak Fejér megye értéke volt magasabb. *2009-re jelentősen, 6,4 százalékponttal mérséklődött az ipar dominanciája,* de még mindig meghaladja a 40%-ot, amelyet csak Komárom-Esztergomban megye múl felül napjainkban. Az építőipar 4,9%-kal egészíti ki ezt a teljesítményt, aminek köszönhetően *a tercier szféra súlya még mindig kevesebb, mint a fele* (49,1%) a teljes bruttó hozzáadott terméknek, 7,9 százalékponttal elmaradva a Pest megye nélkül számított megyei és 17,9

százalékponttal az országos átlagtól. Megfigyelhető az *agrárszektor további zsugorodása*, mely 10 év alatt 0,5 százalékpontot veszített szerepéből, és 2009-ben már csak 3,6%-ot ért el, ami az EU27 átlaga körül helyezkedik el.

Az *ágazati szerkezet* sajátosságai között a mezőgazdaságra vonatkozóan kiemelést érdemel, hogy a strukturális változások ellenére a *társas cégek* maradtak a legfontosabb és legtöbb munkavállalót alkalmazó egységek. A vállalkozások között ugyanakkor szám szerint az *egyéniek* kerültek túlsúlyba, jórészt azért, mert a korábbi alkalmazottak munkahelyük elvesztése után – speciális ismeretük, képzettségük és *szoros vidéki kötődésük miatt* – magánvállalkozás keretei között keresnek megélhetést.

2. táblázat: A GDP ágazati megoszlása (2000–2009, %)

Megyék	2000				2005				2009			
	Mg.	Ip.	Ép.	Sz.	Mg.	Ip.	Ép.	Sz.	Mg.	Ip.	Ép.	Sz.
Győr-Moson-Sopron	4,1	48,9	4,1	43,0	5,0	40,1	5,1	39,8	3,6	42,5	4,7	49,1
Vas	4,2	47,2	4,0	44,6	6,0	37,8	4,5	51,7	5,9	36,2	5,4	52,6
Komárom-Esztergom	4,5	41,6	4,7	49,3	3,6	55,1	4,1	37,2	4,0	51,6	4,7	39,4
Fejér	3,9	54,2	3,6	38,3	5,7	40,4	4,8	49,1	4,9	39,7	5,2	50,2
Veszprém	4,2	40,0	4,4	51,4	5,1	28,7	5,8	60,4	4,7	29,6	5,1	60,6
Vidéki átlag	*6,7*	*35,6*	*4,5*	*53,1*	*7,4*	*30,6*	*5,3*	*56,7*	*6,2*	*31,1*	*5,7*	*57,0*

Forrás: KSH alapján szerkesztette Lados M.

Az iparon belül a *feldolgozóipar* szerepe kiemelkedő. A régió iparszerkezetében az elmúlt két évtizedben jelentős változások játszódtak le, amelyben kiemelkedő szerepet játszottak az 1990-es évek elejétől széleskörűen alkalmazott *kínálat-orientált gazdaságfejlesztési politikai eszközök*, a térségen kívüli erőforrások és az *extenzív típusú fejlesztési tényezők*. Középtávon mindenképpen a jelenlegi folyamatokkal ellentétben – a 2011-ben elindult és várható további ipari nagyberuházásoknak köszönhetően – az *ipar részesedésének enyhe emelkedése prognosztizálható*, *a tercier szféra folyamatos bővülése mellett*.

A gazdasági szolgáltatásokkal való ellátottság területén a megye helyzete az *országos dimenzióban átlagosnak nevezhető*. Győr és környéke az egyetlen terület, amely *fejlett üzleti szolgáltatásaival kiemelkedik* és országos viszonylatban is *képes átlag feletti szolgáltatási feltételeket biztosítani*.

3.3.3. Gazdasági szervezetek

Győr-Moson-Sopron megyében 2010 végén a regisztrált vállalkozások száma meghaladta a 69 ezret, ami 55,6%-kal magasabb, mint 2000-ben. Az 1000 lakosra jutó vállalkozások száma 154 (2000-ben még csak 102 volt), ami teljesen megegyezik a Budapest és Pest nélküli vidéki átlaggal (105 vállalkozás). A *gazdaság területi koncentrációjára utal*, hogy 2009-ben a működő vállalkozások több mint 60%-a a megye három nagyobb városában (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár) található. Ha kistérségükkel együtt nézzük a három várost, akkor a működő vállalkozások koncentrációja közel 85%-os. A nagyfokú koncentráció egyértelmű oka, hogy a letelepedést, majd működést az ipari, építőipari vállalkozások esetében elősegítette a kiépített *infrastruktúra*, a *helyi szakképzett munkaerő jelenléte*, valamint a *potenciális felvevőpiac közelsége*, de a szolgáltató szektorban is a piac és a *magas urbanizáltsági szint* a megyeszékhelyek, illetve közepes méretű városok felé tereli a vállalkozásokat.

3.3.4. Termelési infrastruktúra

A Győrben több ipari park működik, de található ipari park Mosonmagyaróváron (1999), Csornán (2003), Kapuváron (2000), valamint Sopronban (Aranyhegy 1997, Délkelet 2005). A betelepült vállalkozások száma évről-évre dinamikusan növekszik, jelenleg megközelíti már a 200 céget.
Egyes parkok már szinte teljesen megteltek, melynek következtében újabb területeket kellett bevonni fejlesztésekbe. Az ipari parkokban található vállalkozásokban foglalkoztatottak létszáma meghaladja a tízezer főt, ami azt jelenti, hogy átlagosan körülbelül 1.500 fő jut egy parkra, illetve hogy a megyében alkalmazottak 10%-a valamely ipari parkban működő vállalkozásnál talál korszerű

munkakörülményeket. Az összes beruházás értéke meghaladja a 110 Mrd Ft-ot. Míg országosan az elmúlt öt évben 33 telephely kapott ipari park címet, addig Győr-Moson-Sopron megyében egyetlen új pályázat sem készült. Ugyanakkor a címmel rendelkező parkokon kívül is számos olyan gazdasági telephelyfejlesztés valósult meg, már nem csupán városokban, de községekben is, amelyet a beruházók ipari parknak hívnak, pl.: Mosonmagyaróváron (MoWinPark), Jánossomorján, Gönyűn, Lébényben, Péren. Ezek további mintegy 400 ha-ral bővítik a megyei korszerű telephelykínálatot. A jelenleg futó Európai Uniós tervidőszakban több megyei ipari park, illetve az abba települt vállalkozás nyert el telephely-fejlesztési támogatást a Nyugat-dunántúli Operatív Program keretében.

A *győri logisztikai központ kialakítása érdekében az elmúlt 10 évben igen jelentős beruházások valósultak meg*. Ez Magyarországon – a Budapesten kívüli térségeket tekintve – egyedülálló komplex rendszer, hiszen annak egyaránt része a közúti és vasúti, valamint a vízi és a légi szállítás. A *péri repülőtéren* mintegy 10 éve épült meg az aszfaltburkolatot kapott kifutópálya, mely által ma már különösen fontos szerepet tölt be a régióban működő vállalkozások mindennapi életében, összesen évi 30 ezer utassal. 2013-ban 1450 méterről 2030-ra hosszabbították meg a harminc méter széles kifutópályát, amelynek két végén 100-100 méternyi biztonsági sávot építettek. A gurulóutat 10,5 méterről 15 méterre szélesítették, kiépült az új leszállórendszer (ILS-Instrument Landing System), bővült a reptér pályakarbantartó és kiszolgáló kapacitása, valamint hangárt és előteret kapott a légikikötő. A fejlesztések eredményeként Boeing 737 és Airbus A320-as kategóriájú gépek is használhatják a repteret. A *Győri Nemzetközi Ipari Park* bővítési területén került kialakításra 2013-ban az Audi új győri gyárához kapcsolódó logisztikai park, amelyben a csarnokok, tárolók és előtetők összterülete 74 ezer négyzetméter. A beruházáshoz is kapcsolódóan közel 2 km-rel bővül az ipari park iparvágánya. Várhatóan ezek a fejlesztések nagy mértékben hozzájárulnak az ipari park további bővüléséhez.

Ugyancsak látványos fejlesztések történtek a *gönyűi kikötő* területén, mely *nemzetközi normáknak megfelelő létesítményként* az elmúlt években egyre több vállalkozás érdeklődését kelti fel. A kikötő körül már megindult egy logisztikai ipari park kialakítása, melynek fejlődését segítheti a kikötő elkészült vasúti bekötése is.

A soproni logisztikai központ lelke a *GYSEV által üzemeltetett kombi-terminál*, mely nem csak a térség, de az ország egyik legjelentősebb vasúti-közúti átrakó állomása.[1] A logisztikai központ emellett lehetőséget kínál további cégek, elsősorban a szállítmányozás által érintett multinacionális vállalkozások letelepedésére is.

3.3.5. Külföldi működő tőke

Az országban működő külföldi érdekeltségű vállalkozások 60,8%-a Budapesten található 2009-ben. A fővárost Pest és Győr-Moson-Sopron megye követi 9,3%, illetve 4,5%-os részaránnyal, ami esetünkben több mint 1.300 vállalkozást jelent. A megyében a külföldi tőkével rendelkező vállalkozások száma az 1990-es évek végéig folyamatosan emelkedett, majd 1998–1999-ben ez a növekedés megtorpant, míg az elmúlt években, a válságot követően számuk kismértékben újból növekszik.

A megye gazdaságába az elmúlt 20 évben bevontan összesen mintegy 35 milliárd Ft külföldi tőke több, mint 90%-a ipari vállalkozásokba történő befektetés volt. Az iparon belül a legtöbb közvetlen tőkebefektetés a *gépiparba irányult*, egyes ágazataiban számos világcég létesített korszerű üzemet. A legjelentősebb járműipari befektető az *Audi Hungaria Motor Kft. Győrben* (rekordösszegű, napjainkig több mint 5 milliárd eurós fejlesztéssel), jelentős a külföldiek ingatlanügyletekbe, gazdasági szolgáltatásokba fektetett tőkéje is. A feldolgozóiparba érkezett külföldi tőke nagymértékben hozzájárult az új gyártási kultúrák, termékek meghonosításához, illetve a korábbi kapacitások modernizálásához.

A megyén belüli területi különbségek e tekintetben még szembetűnőbbek. A megyébe érkezett külföldi működő tőkebefektetések, azon belül is gépipari beruházások elsőszámú célpontja természetesen az igen jelentős ipari hagyományokkal, képzett munkaerővel és kiváló infrastrukturális adottságokkal

[1] A kombiterminál működtetése az uniós csatlakozást követően szerepét vesztette, jelenleg az nem működik.

rendelkező Győr volt. Az M1-es autópálya mentén fekvő Győri és Mosonmagyaróvári kistérségben ez meghaladja a 40, illetve 20%-ot, de a Sopron-Fertődi kistérség is eléri ez utóbbi szintet.

3.3.6. Kutatás-fejlesztés

A hosszú távú versenyképesség egyik legfontosabb, elengedhetetlen feltétele egy *térség gazdaságának folyamatos megújulási készsége*, más szóval *innovativitása*. Bár az innováció természetesen jóval tágabb kategória, számos egyéb tényező is befolyásolja, mégis rendkívül fontos az azt megalapozó *kutatási és fejlesztési tevékenység.* Mint ahogy a *Lisszaboni Célkitűzés* is megfogalmazza, az európai gazdaság globális versenyképességének elérése érdekében az egyik legfontosabb elérendő célkitűzés *a K+F ráfordítások összegének jelentős növelése*, és a GDP-hez mérve legalább 3%-ának az elérése. Hazánk az elmúlt években épp hogy csak elérte az 1%-ot, míg Győr-Moson-Sopron megyében 0,8-0,9% körül alakult e mutató. Ez alapján mind országos szinten, de megyénkben is *komoly fejlődésre van még szükség* ahhoz, hogy közelebb zárkózzunk a fejlett térségekhez.

Amennyiben a kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó szekunder adatokat vizsgáljuk (K+F ráfordítások összege, foglalkoztatottak száma, kutatóhelyek és kutatási témák, feladatok, vagy tudományos minősítéssel rendelkezők száma), mindenképpen meg kell állapítanunk, hogy *Győr-Moson-Sopron megye súlya a K+F potenciál tekintetében messze elmarad a gazdasági súlya, vagy akár csak népessége által képviselt országos részesedéstől* (3. táblázat). Mindez annak ellenére, hogy az 1990-es évek közepe óta számos pozitív folyamatnak lehetünk tanúi szinte valamennyi mutató tekintetében Győr-Moson-Sopron megye dinamikus fejlődést mutat. Természetesen tudjuk, hogy a K+F tevékenység nem azonos az innovációval, ugyanakkor más vizsgálatok azt mutatják, hogy az innováció terén is hasonló a helyzet.

3. táblázat: Néhány K+F adat területi megoszlása (2010)

Megye	**Ezer főre jutó K+F hely**	**100 ezer főre jutó K+F létszám**	**100 ezer főre jutó CSc/PhD**	**100 ezer főre jutó DSc**	**Egy főre jutó K+F ráfordítás**	**Egy főre jutó K+F beruházás**
	fő				**Ft**	
Győr-Moson-Sopron	41,2	533,7	112,1	13,8	28 452	4 726
Ország összesen	*29,8*	*539,1*	*118,1*	*21,1*	*30 977*	*3 544*

Forrás: Területi Statisztikai Évkönyv 2010.

A vállalkozások innovációs tevékenységére vonatkozó felmérések azt mutatják, hogy K+F tevékenységük és innovációs aktivitásuk alapján jól megkülönböztethető néhány csoport. A *régió vállalkozásainak közel 70%-a olyan hazai, főként kisméretű cég, amelynek alacsony az árbevétele, minimális K+F erőforrásokkal rendelkeznek és saját maguk is elmaradottnak tekintik az innovációs szintjüket*. A vállalati populáció másik egyharmada három egymástól markánsan elkülönülő csoportra oszlik, melyek közül a tudásorientált, fejlesztő kisvállalkozásra kell elsősorban odafigyelni, de kiemelkednek a túlnyomórészt külföldi tulajdonban lévő kisvállalkozások és a tradicionális nagyvállalatok. Külön kiemelendő a Széchenyi István Egyetem (Győr) és az AUDI évtizedes együttműködése a K+F területén. Az Audi Hungaria Járműmérnöki Tanszékcsoportot három tanszék alkotja: anyagtudományi és -technológiai, belső égésű motorok és járműgyártási. Az AUDI támogatásával megépült új épületszárny motorvizsgáló laborjában az innovációt és a kutatásokat szolgáló fékpad is helyet kapott, amellyel Magyarországon egyedülálló módon online kopásmérés is végezhető.

3.3.7. Turizmus

Turisztikai vonzerők Győr-Moson-Sopron megyében

A megye turizmusát, turisztikai kínálatát elsősorban természeti értékei, kulturális és építészeti örökségei, valamint földrajzi fekvése határozzák meg. Ez utóbbi kapcsán jelentős az átutazó turizmus és – az

árfolyamhatások által erősen determinált, így erősen fluktuáló – bevásárló turizmus. A turizmus meghatározó típusai a megyében a wellness, termál-, gyógy- és egészségturizmus, a konferencia- és üzleti turizmus, aktív és természeti turizmus (kerékpár, vízi, lovas, természetjáró), fesztivál turizmus, falusi turizmus, vallási turizmus (zarándokutak, szakrális emlékek), a borturizmus, a falusi turizmus.

A megyének négy meghatározó turisztikai térsége van, ebből kettő: a Pannonhalmi Apátság és a Fertő-táj a világörökség része, míg a Mosonmagyaróvártól Győrig terjedő Szigetköz országos jelentőséggel bír. A Győr-Pannonhalma-Sokoró térség alapvetően az egynapos kirándulások célpontja. A Rábaköz kulturális értékeinek feltárásával és hasznosításával, illetve meglévő természeti potenciáljával (gyógyvizek, Rába, Hanság) feltörekvő turisztikai térségnek számít. A fenti térségek közül Sopronnak és a Fertő-tó vidékének van a legnagyobb gazdasági súlya. A Fertő-Hanság Nemzeti Parkra, a világörökségi területére, a vidék kulturális örökségére – ehhez a térséghez kötődik Liszt Ferenc és Joseph Haydn világhírű zeneművészeti munkássága, a Széchenyi és Esterházy család kulturális, építészeti, szellemi öröksége –, mint „húzó" tényezőkre alapozva el kell érni, hogy a Sopron-Fertődi térség akár *Európa egyik legismertebb és leglátogatottabb idegenforgalmi területe legyen.* Mosonmagyaróvár és a Szigetköz turisztikai potenciáljának alakulását az elmúlt két évtizedben jelentősen befolyásolta a Dunával kapcsolatos kérdések rendezetlensége.

Új és speciális, a városok határán messze túlnyúló hatású kínálatot biztosítanak 2012-ben – az NYDOP támogatásával megvalósult és – működésüket megkezdő természet- és műszaki tudományokat népszerűsítő interaktív kiállítások a győri Mobilis Interaktív Kiállítási Központ, a mosonmagyaróvári Futura Interaktív Természettudományi Élményközpont és a soproni Ligneum, a Nyugat-magyarországi Egyetem Látogatóközpontja. A győri kezdeményezés a műszaki tudományok, a mosonmagyaróvári és a soproni pedig a természet- és a környezettudományok népszerűsítésében kaphat kiemelkedő szerepet. Ezek az akciók segíthetik a fiatalság terelését az innovációhoz és a műszaki pályákhoz.

Amennyiben megvalósul, alapjaiban rendezheti át a megye turizmusának szerkezetét és jelentősen növelheti annak volumenét – mind a szálláskapacitás, mind a vendég- és vendégéjszaka szám tekintetében – a Bezenye és Hegyeshalom határán tervezett kaszinóváros, az Eurovegas projekt.

A megye a fenti vonzerők minőségi, valamint a látogatók igényeihez jobban igazodó kínálatával és összehangolt fejlesztésével és hatékonyabb értékesítésével továbbra is az ország turisztikai szempontból meghatározó térsége marad. A komplex turisztikai termékek kialakításának feltétele a megfelelő színvonalú és mennyiségű fogadókapacitás kiépítése, valamint a turisztikai szempontból frekventált kistelepülések és a turisztikai vonzerők megközelíthetőségének biztosítása, közvetlen közelének infrastrukturális fejlesztése. A természeti és kulturális értékek összehangolt térségi kínálatát segíti a megyei önkormányzat keretében működő turisztikai szervezet, a Tourinform irodák, valamit az egyes települések turisztikai, kulturális célú tevékenységet végző civil szervezetei. Mivel világszerte átalakul a desztinációs terület menedzsmentjének koncepciója, ezért a turizmusszervező és értékesítési szervezetrendszer fejlesztése különösen fontos. Egy adott térség turisztikai versenyképességét egyre inkább a földrajzi értelemben lehatárolható kínálat egészének idegenforgalmi kínálatának egységes megjelenítése (turisztikai térségek) határozza meg, miközben erősödik az egyedi, speciális termékek szerepe.

A turizmus jellemzői

A kereskedelmi szálláshelyek kínálata és kapacitása a nemzetközi trendekhez hasonlóan a turisztikai kínálat bővülésével összhangban 2004-ig folyamatosan és fokozatosan növekedett (4. táblázat). Megyében 2004-ben már 22.218 kereskedelmi szállásférőhelyet tartottak nyilván, ahol 2004-ben a közel 368 ezer vendég 913.207 vendégéjszakát töltött el. A férőhelyek száma azonban 2007-re a 2004-es érték felére esett vissza, és 2011-ben sem haladta meg a 12 ezret. A vendégek száma - bár kissé ingadozva - ezzel szemben tartotta növekedési ütemét, és 2011-re meghaladta a 474 ezret, ami 1,071.722 vendégéjszakával párosult. Győr-Moson-Sopron megyében a külföldi turisták aránya 2000-ben 40% volt, mely 2011-ben meghaladta a 45%-ot, így Vas megyével (48%) együtt kiemelkedik a környező megyék közül.

4. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása és vendégforgalma Győr-Moson-Sopron megyében (2000-2011)

Év	Férőhely július 31-én	Vendég (fő)		Vendégéjszaka (fő)		Átlagos tartózkodási idő (éjszaka)	
		összesen	Ebből: külföldi	összesen	Ebből: külföldi	összesen	Ebből: külföldi
2000	14 323	388 545	153 673	990 466	300 880	2,55	1,96
2001	14 023	370 407	156 120	889 707	304 634	2,40	1,95
2002	15 266	356 561	159 199	822 507	305 320	2,31	1,92
2003	21 946	355 813	147 595	882 364	317 826	2,48	2,15
2004	22 218	367 829	159 657	913 207	347 929	2,48	2,18
2005	20 487	396 476	171 179	901 044	351 739	2,27	2,05
2006	16 371	429 007	168 564	939 322	353 100	2,19	2,09
2007	11 057	404 441	160 211	915 827	351 945	2,26	2,20
2008	11 992	444 871	182 221	964 939	378 107	2,17	2,07
2009	11 265	407 410	170 656	921 765	374 549	2,26	2,19
2010	11 949	446 632	194 755	1 030 817	421 427	2,31	2,16
2011	11 755	474 447	214 796	1 071 722	448 683	2,26	2,09

Forrás: KSH

A két nagyvároson kívül Fertődön (Fertő-tó, kastély), Hegykőn (termálfürdő), Röjtökmuzsajon (kastélyszálló), Dunakilitin (kastélyszálló, kemping), Hegyeshalomban (átutazó turizmus), Lipóton (termálfürdő) és Mosonmagyaróváron (gyógyfürdő, átutazó turizmus) töltöttek el több mint 10.000 vendégéjszakát a vendégek 2005-ben és 2010-ben. A megye déli része – a Rábaköz belső és a Répce-sík külső perifériája – turisztikailag kevésbé feltárt terület, kisebb volumenű, mozaikosan megjelenő, de sokrétű potenciális adottságokkal és jelentős tartalékokkal rendelkezik a turizmus fejlesztése számára.

3.4. Műszaki Infrastruktúra

A megye az ország északnyugati határterületén fekszik, északról Szlovákiával, nyugatról Ausztriával határos. Hazánk nyugat-európai közlekedési kapuja, hiszen a legjelentősebb közúti, vasúti, vízi áramlási tengelyek itt lépnek be az országba és haladnak keresztül területén.

3.4.1. Közlekedés

A megyét kettő ún. Helsinki közlekedési folyosó érinti,

- az egyik a IV. számú páneurópai közlekedési folyosó[2], mely Európa nyugati felét köti össze a Balkánnal,
- a másik VII. számú, mely a Duna folyam vízi útját jelöli.

A megye közlekedés-földrajzi jelentőségét egyrészt ennek a két kelet-nyugati európai korridorok általi érintettsége értékeli föl.

Áthalad a megyén ugyanakkor egy észak-déli irányú, dinamikusan fejlődő áramlási irány is, a Baltikumot az Adriával összekötő közlekedési folyosó is. Ez utóbbi TEN-T hálózati elemként egyszersmind összeköti a IV. számú és V. számú páneurópai közlekedési folyosókat köti össze.

15. ábra: Magyarország és a szomszédos EU tagok TEN-T (személyszállítás) vasúthálózata

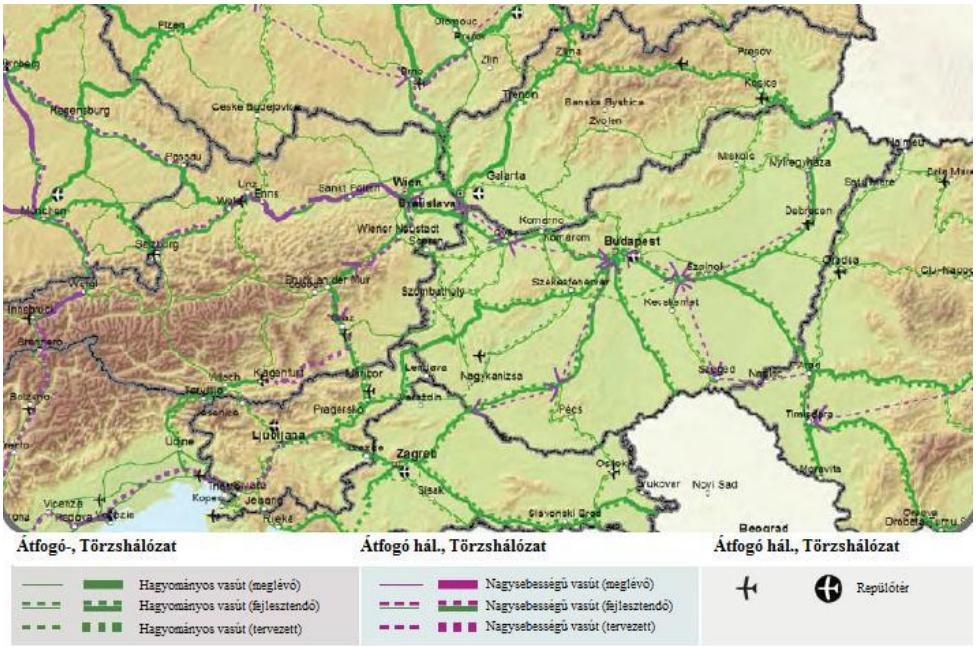

Forrás: TENtec

Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megye közösen kezdeményezte a „Közép-Európai Közlekedési Folyosó (CETC-ROUTE 65)" Győr-Pápa-Celldömölk és Zalaszentiván-Nagykanizsa-Murakeresztúr vasúti szakaszai kerüljenek bele a TEN-T törzshálózatába.

[2] A IV. páneurópai közlekedési folyosó közúti ága a Berlin/Nürnberg-Prága-Pozsony/Bécs-Budapest-Konstanca/Szaloniki/Isztambul.

16. ábra: Magyarország és a szomszédos EU tagok TEN-T közúthálózata

Forrás: TENtec

Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megye közösen kezdeményezte a „Közép-Európai Közlekedési Folyosó (CETC-ROUTE 65)" Mosonmagyaróvár-Csorna-Szombathely-Nagykanizsa útszakasza kerüljön bele a TEN-T törzshálózatába.

Közúti közlekedés

Nyugat-Dunántúl másik két megyéje felé (Vas, Zala) alacsony szintű, elégtelen kiépítettségű a közlekedési kapcsolat. Hiányzik a (megyénkben többágú) markáns, észak-déli irányú közlekedési folyosó: nevezetesen az M9 és M86 gyorsforgalmi utak és egy minőségi vasútvonal, mely mind a régió belső kohéziója tekintetében, mind pedig az adriai relációban kiemelt jelentőségű *(17. ábra)*. Mindez a Centrope régió szempontjából is jelentős lenne, mivel a Sopron térségéből kiinduló M9 és a Mosonmagyaróvárról induló M86 biztosíthatná Győr-Moson-Sopron megye észak-déli kapcsolatát Béccsel, illetve Szlovákiával és Csehországgal.
Ugyanakkor az M15-M86-M9 gyorsforgalmi útvonal-együttes része a TEN-T hálózatba tartozó közép-európai közlekedési folyosónak (CETC-ROUTE65), mely Svédországtól Horvátországig biztosítja az észak déli nemzetközi kereskedelmi kapcsolatot.
Nagyon fontos lenne a kelet-nyugati M85-ös autópálya mielőbbi megvalósítása, mely Győr–Csorna–Kapuvár–Sopron térsége irányába biztosítana összeköttetést.

17. ábra: Győr-Moson-Sopron megye közúthálózata (2012)

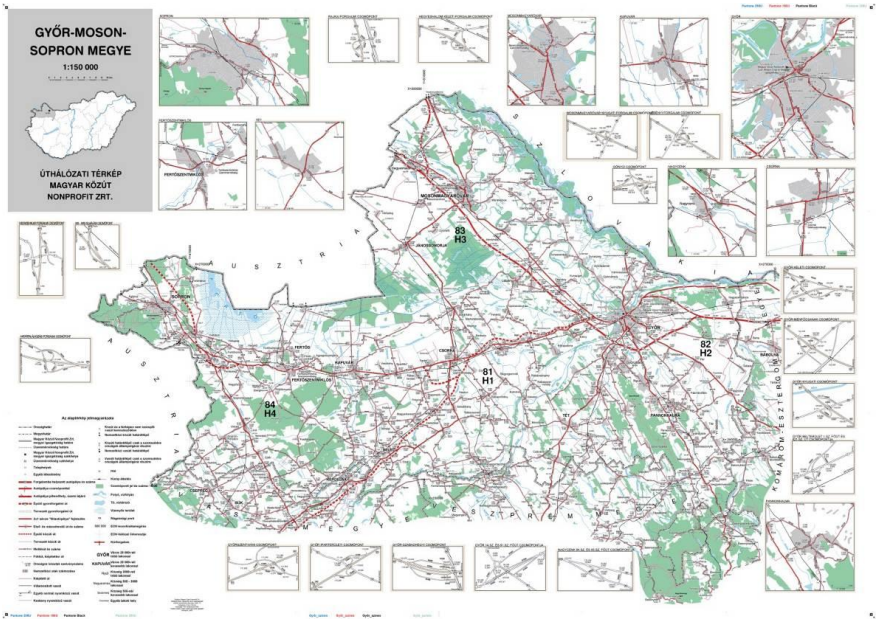

Forrás: Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2012

A GYMS megyei országos közúthálózat mintegy felét 30 évnél régebben újították meg, azaz az utak 50%-án 30 évnél régebben készült a felső aszfaltréteg. Az országos állapotot tekintve Baranya megye után a második legrosszabb helyzetben Győr-Moson-Sopron megye van. Az utak több mint 30%-a esetében 6,3 mm nagyobb az egyenetlenség (IRI>6,3 mm/m). Az IRI osztályzat tekintetében az országos 2,8-as átlagtól rosszabb a megyei 3,2-es átlag. A rossz minősítésben nagy szerepe van annak, hogy a megyei hálózat nagyobb részét az után-tömörödő kisforgalmú mellékutak teszik ki. Az utolsó éves felmérések alapján a fentieket is figyelembe véve a megyei burkolatfelület állapotának vizsgálata során az úthálózat 61,3%-a kapott nem megfelelő és rossz állapotú minősítést.

A megye legforgalmasabb főútjai 2010-ben: kimagaslóan az M1 (42.777 E/nap), illetve a 821 sz. Győrben (21.494 E/nap), továbbá a M15 (15.291 E/nap), a 85 sz. (12.508 E/nap), a 84 sz. (11.641 E/nap) és a 83 sz. (10.094) főút. Külön ki kell emelni a Csornán áthaladó 85-ös és 86-os főutak közös szakaszát. Ez a szakasz ugyanis az egyik legterheltebb Győr-Moson-Sopron megyében. A 2010-es forgalma (19.451 E/nap) nem sokkal maradt el a megye második legforgalmasabb főútjától a 821-es úttól (21.494 E/nap).

A közúti határforgalmi adatok tanúsága szerint az M1 hegyeshalmi határátkelő a legterheltebb, országos viszonylatban is, azonban észre kell venni, hogy a schengeni határnyitásnak köszönhetően a soproni határátkelő forgalma 2005 és 2010 között 8.658 jármű/nap-ról 16.831 jármű/nap-ra nőtt, azaz közel a duplájára emelkedett, a kópházi határátkelő forgalma pedig szintén közel 30%-kal nőtt. A többi határátkelőhely (Rajka, Vámosszabadi) forgalma is 25-30%-kal növekedett.

A tehergépjármű forgalom 2005 és 2010 között mindegyik jelentős határátkelőn növekedett. Ez alól a 84-es út soproni határátkelőhelye a kivétel, ahol a személygépjármű és kisteher-gépkocsi forgalom közel a duplájára emelkedett, miközben a tehergépjármű forgalom ettől jelentős mértékben (14%-kal) elmaradt. Hegyeshalom esetében pedig alig több mint 5%-kal növekedett a személygépkocsi és kisteher-gépkocsi forgalom.

A 2013. júniusban közzétett „Az országos közutak 2012. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” című kötet adatsorai alapján összeállított következő diagram jól illusztrálja, hogy Győr-Moson-Sopron megye hazánk kapuja: a határmetszési pontokon át zajló közúti forgalom döntő többsége a megyei határtelepüléseken érkezik az országba, illetve távozik (nyilvánvaló, hogy ez a hatalmas forgalom felelős a Győr-Moson-Sopron megye közúthálózatának minősíthetetlenül rossz állapotáért).

18. *ábra Az 1000 E/napnál forgalmasabb határmetszési pontok sorrendje (2012)*

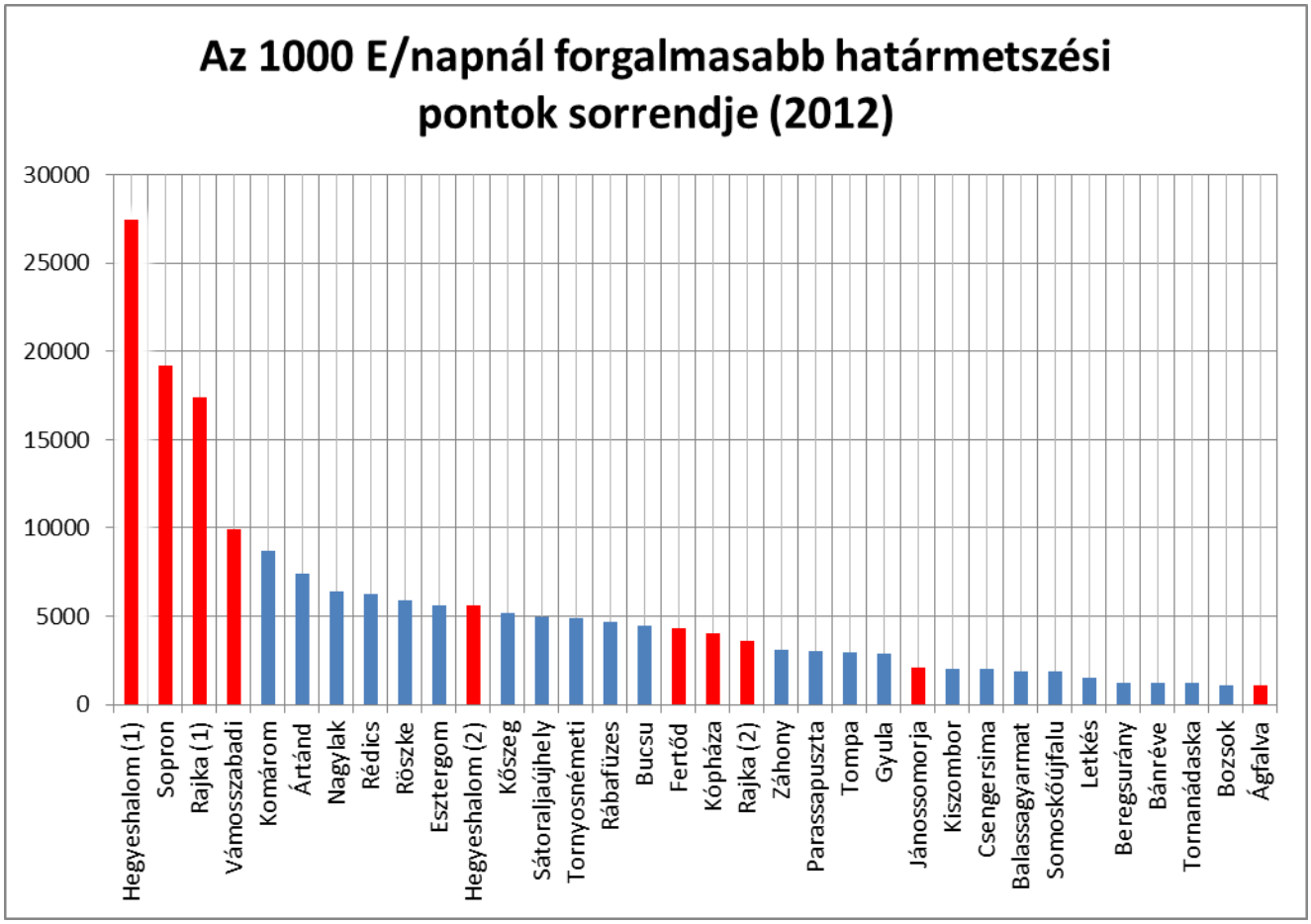

Szerkesztette: Székely I., Pappné Kett A., Kasztner G.

Vasúti közlekedés

A MÁV Zrt. 2000 és 2010 között az ISPA/Kohéziós projekt keretein belül elvégezte a IV. Helsinki folyosóba tartozó Budapest-Győr-Hegyeshalom-országhatár vonal rehabilitációját. A rehabilitáció GYMS megyében az Ács-Győrszentiván vonalat érintette, valamint a győri állomás biztosítóberendezéseit és pályamunkálatait. A felújítás során a Győri állomás vágányainak komplex rekonstrukcióját végezték el. A MÁV Győr-Moson-Sopron megyét érintő további hosszú távú tervei között szerepel a Győr–Pápa–Celldömölk vonal villamosítása. A GYSEV Zrt. 2011-ben újabb 214 km vasúti pályaszakasz üzemeltetésére kapott megbízást a magyar államtól. A vonalak közül a Rajka-Hegyeshalom-Csorna-Répcelak-Porpác vasútvonal kétharmad része található a megyében. A GYSEV számára azonban kiemelten fontos ennek a szakasznak a felújítása, mely egyben a Svédországban kezdődő és Horvátországig tartó észak-déli közép-európai közlekedési folyosó (CETC-ROUTE65) jelentős szakasza hazánkban. A Porpác-Csorna-Mosonszolnok 87 km, valamint a Szombathely-Zalaszentiván 50 km hosszú szakaszának részleges rehabilitációját 2012. július 13-án jelentette be a GYSEV. A felújítás során 2015-ig mindkét szakaszt villamosítják, átalakítják a villamosításhoz szükséges biztosítóberendezéseket és megerősítik a vasúti pálya felépítményét is. A Győr-Sopron szakasz elérte forgalmi kapacitásának a határát, melyen hosszá távon csak a kétvágányúsítás segíthet. A GYSEV már elkezdte ennek a projektnek az előkészítését, és várhatóan 2018-ig be is fejezi a megvalósítását. A felújítás célja egy kétvágányú, villamosított, 160 km/h sebességű pálya létrehozása. A pályakorszerűsítés során olyan műszaki megoldásokat kell alkalmazni, melyek lehetővé teszik nagy sebességű euro city vonatok közlekedését is. Az európai vasúti hálózat fejlesztése és térségünk logisztikai szerepkörének bővítése céljából indokolt a déli irányú vasúti összeköttetést szintén két sínpárra bővíteni. Ezzel egy fontos vasúti folyosó létesülhet Nyugat- és Észak-Európa, Bécs irányából térségünkön keresztül az Adriai-tenger felé. Győr esetében elsősorban a járműipari fejlesztések miatt

folyamatosan nő a vasúti teherszállítás volumene, amely csökkenti az egyébként is szűkös személyszállítási kapacitásokat. Emiatt indokolt a vasúti teherszállítást a városon kívülre terelni.

A megye közösségi közlekedésében továbbra sem jött létre közlekedési szövetség, mely a megye centrope régión belüli tagságában komoly hátrányt jelenthet a jövőben. A GYSEV Zrt. ugyanis, köszönhetően a határon átnyúló érdekeltségének 1994 óta tagja a Kelet Régió Közlekedési Szövetségnek (VOR), és kiszolgálja a burgenlandi lakosok ingázó forgalmát. Az ebből adódó előnyöket pedig egyedül az ott élők élvezhetik. A GYSEV ezért aktív kezdeményezője volt egy Nyugat-magyarországi Regionális (Nyugat-Pannon) Közlekedési Szövetség létrehozásának.

Légi közlekedés

A megyében két repülőtér található, a Győr melletti Péri Repülőtér, valamint Fertőszentmiklóson. A vidéki repülőterek elmúlt években történt kiemelt fejlesztéseinek egyik sikeres példája a Péri Repülőtér komplex fejlesztése (szilárd burkolatú pálya, utasforgalmi épület stb.), mely révén a térség bekapcsolódhatott a nemzetközi légi forgalomba. 2013-ban 1450 méterről 2030-ra hosszabbították meg a harminc méter széles kifutópályát, amelynek két végén 100-100 méternyi biztonsági sávot építettek. A gurulóutat 10,5 méterről 15 méterre szélesítették, kiépült az új leszállórendszer (ILS-Instrument Landing System), bővült a reptér pályakarbantartó és kiszolgáló kapacitása, valamint hangárt és előteret kapott a légikikötő. A fejlesztések eredményeként Boeing 737 és Airbus A320-as kategóriájú gépek is használhatják a repteret, melyek gazdaságosabban tudnak szolgáltatni mind a teherszállítás, mind pedig a személyszállítás területén.

A repülőtér forgalma 2005 és 2011 között jelentősen megnövekedett, a nemzetközi művelet (49%) és utasok száma (46%) majdnem a duplájára növekedett. De ennél is sokkal jelentősebb, hogy a cargo vagyis a szállított áru mennyisége megtízszereződött! Mindezek az adatok alátámasztják a péri repülőtér bővítésének jogosultságát.

A fertőszentmiklósi repülőtér 1997-ben nyitotta meg kapuit és azóta is nyitva áll a nemzetközi forgalom előtt. A közel 1000m hosszú, 23m széles aszfalt burkolatú kifutópályával rendelkező repülőtér kisgépes repülés számára vehető igénybe, belföldi és nemzetközi forgalomba egyaránt. Pusztacsaládon és Fertőrákos-Piuszpusztán sportrepülőtér működik.

Vízi közlekedés

A páneurópai közlekedési folyosók egyike (VII. sz.) a Duna folyam, az Európát átszelő Duna-Majna-Rajna víziút része. A víziutak osztályba sorolása szerint a Duna hazai szakasza VI/B és V/C kategóriába tartozik, míg a Mosoni-Duna III és VI/B kategóriába. A Rába folyó ebben a rendszerben nincs kategorizálva, hajózási szempontból egyértelműen turisztikai szerepe van, hasonlóan a többi vízi áruszállítás tekintetében nem releváns megyei folyóhoz, illetve a Fertő-tóhoz. A Dunán – bár Győr térségében EGB. VI. hajózási osztályba sorolták – az átlagos vízmélység és a hajózható napok száma messze elmarad az előírttól. E téren a megye – a Duna általi érintettsége okán – elsősorban a Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő Intermodális Központ révén juthatna jelentős szerephez.

A Rába magyarországi, s benne az alsó Győr-Moson-Sopron megyei szakaszával is hasonló a helyzet, mint a Mosoni-Dunán, leginkább sportolásra és szabadidős tevékenységekhez nyújt lehetőséget. A Fertő-tavon a turizmushoz kapcsolódó személyszállítás, valamint vitorlás sport élénkülése jellemző. A tó déli, Magyarországhoz, illetve Győr-Moson-Sopron megyéhez tartozó részének ilyen célú kihasználását az alacsony vízállás nehezíti.

Kombinált közlekedés, logisztika

A gönyűi kikötő intermodális központtá való fejlesztése 2007-ben megtörtént, de az akkor kiépített iparvágány üzemeltetése a mai napig nem oldódott meg teljesen. A vágányt 2009-ben adták át, azonban üzemeltető híján szellemvasútként funkcionál, így napjainkig sem kezdődhetett el a RO-LA funkció működtetése. Az iparvágány üzemeltetését 2012. szeptembertől a MÁV ZRt. vette át, igaz csak a gönyűi kikötőig tartó szakaszát.

A soproni Logisztikai Szolgáltató Központot a GYSEV CARGO ZRt. üzemelteti. A központ utóbbi években történő legfontosabb fejlesztése a 6 600 m²-es XII. raktár felépítése és átadása volt 2010-ben.

A raktár alkalmas a vasúti és közúti ügyfelek kiszolgálására és közöttük kapcsolat létrehozására is. A GYSEV hosszú távú tervei között szerepel a konténerterminál bővítése. A soproni terminál forgalma 2008-tól 2010-ig csökkent, de azóta újra növekedésnek indult. A 2011-es forgalmi adatok alapján a kezelt járműegységek száma megközelítette a 10 000 darabot, a megmozgatott árumennyiség pedig a 200 000 tonnát. A konténeres terminál bővítése jelenleg zajlik.

Kerékpáros közlekedés

Az Országos Kerékpáros Törzshálózat elemeiként kijelölt 40 térségi jelentőségű kerékpárútvonal közül négy érinti a megyét. A megyei kerékpárutak jórészt a Szigetközben, a Fertő-tónál, illetve az osztrák határ mentén épültek ki turisztikai célzattal, de számos kerékpárút jellemzően a helyi lakosok mindennapi közlekedési igényeit szolgálja az egyes érintett településeken belül, s kevésbé van turisztikai, hálózati szerepkörük.

A megyei jogú városok oktatási és munkahelyi központi szerepéből fakadóan térségi/megyei jelentősége van a városokon belüli hálózatfejlesztésnek és a szemléletformálásnak egyaránt. (Ebbe a koncepcióba illik a Győr-Győrújbarát-Nyúl-Écs vagy a Győr-Nyúl-Écs-Pannonhalma kerékpárút, mely a megyét a későbbiekben akár a Balatonnal is összeköthetné.) Növekvő igény mutatkozik a hivatásforgalmi és szabadidős forgalomban egyaránt. A Duna menti és az osztrák-magyar határ térségének kerékpáros infrastrukturális adottságai a legjobbak, azonban ezek hálózatossága gyenge, míg például a határokon átnyúló kapcsolatok több útvonal esetében jobban kiépültek (Duna-menti út, Fertő-tó). Fontos lenne továbbá egy Győr-Sopron kerékpárút megvalósulása Ausztria irányába, párhuzamosan a 85 sz. főúttal. A kerékpáros közlekedést kiszolgáló háttér-infrastruktúrák csak elszórtan találhatóak meg a megyében, hálózatba nem szerveződnek.

3.4.2. Vízellátás, szennyvízkezelés és árvízvédelem

Vízellátás

Győr-Moson-Sopron megye felszín alatti vizeinek minősége nem csak a Nyugat-Dunántúlon, de közép-európai viszonylatban is kiválónak mondható. Legnagyobb mennyiségben a rétegvizeket használjuk, néhol parti szűrésű kutak vizét, karsztvizet vagy talajvizet is igénybe veszünk a vízellátáshoz. Az ivóvíztermelés elsősorban a rétegvíz-készletekből, továbbá a karsztvíz-készletből és parti szűrésű vízbázisból történik; illetve a szomszédos megyékhez hasonlóan a felszín alatti vízkészlet további fontos összetevője a termálvíz-készlet, amelyre országos jelentőségű gyógyászati intézmények épültek.

Győr-Moson-Sopron megye vízellátásáról három szolgáltató gondoskodik: a győri Pannon-Víz Zrt., a mosonmagyaróvári Aqua Szolgáltató Kft. és a Soproni Vízmű Zrt. A megye vízszolgáltatás tekintetében megfelelően ellátott, mivel 2003 óta a 182 település mindegyike rendelkezik közüzemi vízellátással. A közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások száma 2000-től 2010-ig több mint 23 ezerrel növekedett. Ugyanakkor a háztartásoknak szolgáltatott vízmennyiség a megyében (az országos átlagoz hasonlóan) 2007 óta folyamatosan csökken. Győr-Moson-Sopron megye háztartásainak szolgáltatott vízmennyiség 2010-ben 4,3%-a volt az országosan szolgáltatott mennyiségnek. Ez az arány 2000-hez képest 0,5%-kal növekedett.

Árvízvédelem

Elsődleges a Cuhai-Bakony-ér és Ikva vízgyűjtő rendezése, tározók építése, árvízi biztonságának növelése.

Cuhai-Bakony-ér: Fő célkitűzés a Cuhai Bakony-ér eredeti vízszállító-képességének visszaállítása, az árvízi biztonság megoldása. A teljes rehabilitáció magába kell, hogy foglalja a fenékgátak felülvizsgálatát, szükség szerinti átépítését, az üledék és a nem odaillő növényzet egyszeri eltávolítását, töltések, depóniák és árvízi tározók építését.

Ikva: Az árvízi biztonság elérése több létesítmény egymásra épülő, de gyakorlatilag együttes megvalósításával érhető el. Ennek megfelelően a megvalósulás magában foglalja az Ikva-patak belterületi szakaszának rendezését, a patak külterületi rendezését és tározók építését.

Árvízi veszély és kockázati térképezés, kockázatkezelési tervezés

A jogszabály értelmében 2011 decemberében elkészültek az előzetes kockázati térképek, melyekből a veszélyeztetett területek (*tervezési célterület*ek) már lehatárolhatók. A részletes vizsgálatok ezután következnek. A térségi fejlesztési tanácsokat a kockázatkezelési tervezésbe be kell vonni, így készülni kell a fejlesztési koncepció 2014. évi újabb átdolgozására, felülvizsgálatára az elöntéssel veszélyeztetett területi kiterjedések és kártérképek pontos meghatározása után.

Nagyvízi meder

A nagyvízi meder használatával kapcsolatos döntésekbe a jogszabály előírja a meder kezelőjének bevonását. A nagyvízi meder egyes részeinek hasznosíthatóságát a nagyvízi mederkezelési terv tudja részletesen szabályozni és differenciálni. A kezelési tervek még nem készültek el, kidolgozásuknál a fent említett veszély- és kockázati térképek információinak figyelembevételére van szükség.

Szennyvízkezelés, szennyvíztisztítás, szennyvíz- és szennyvíziszap elhelyezés

Folyamatban lévő közműves szennyvízelvezető hálózat építés a megye területén:

- Bősárkány szennyvízelvezetése a Csorna térségi szennyvíztisztító telepre
- Tényő, Győrszemere szennyvízelvezetése a Tét térségi szennyvíztisztító telepre
- Gönyű, Nagyszentjános szennyvízelvezetése a Győr térségi szennyvíztisztító telepre

A folyamatban lévő fejlesztések üzembe-helyezésével a 2000 lakos feletti települések közműves szennyvízelvezetése teljes körűvé válik, a közműves szennyvízelvezetéssel el nem látott lakosszám a megyében 5% alatti, a csatornahálózatra kötési arány az ellátott lakosokat tekintve 90% fölötti (a győri agglomerációban 97%)

A megye településeinek 78%-a rendelkezik szennyvízcsatorna hálózattal, de a hálózatba bekapcsolt lakások száma 2000-től folyamatosan emelkedik. 2010-ben 37%-kal több lakás volt bekapcsolva a szennyvízcsatorna-hálózatba 2000-hez képest. A megyében egyedül a Mosonmagyaróvári kistérség az, ahol tisztítás nélkül is vezettek be szennyvizet a befogadó vízfolyásokba. Ennek a mennyisége 2000 óta meredeken csökken. 2010-ben összesen 47 400 m³ volt a Mosonmagyaróvári kistérségben a tisztítás nélkül elvezetett szennyvíz, ami az 1%-át tette ki az országos mennyiségnek. A bevezetett és előtisztított ipari szennyvizek határértéke szigorításra került a 2012. január 1-től érvényes élővízzé nyilvánítás alapján.

A biológiailag is tisztított szennyvíz mennyisége 2000 óta folyamatosan csökken Győr-Moson-Sopron megyében. 2010-ben már 53%-kal kevesebb volt 2000-hez képest. A csökkenésnek két oka van, egyrészt a vízfogyasztás csökkenése miatt kevesebb szennyvíz keletkezik, másrészt megépült néhány III. tisztítási fokozatot teljesítő szennyvíztisztító. A közcsatornában elvezetett összes szennyvíz mennyisége 2010-ben 3,63%-a volt a magyarországi mennyiségnek. Ez az arány 2000-ben 5,42% volt. Győr-Moson-Sopron megye összes elvezetett szennyvízmennyisége 10 év alatt megközelítőleg 10 %-kal csökkent a vízfogyasztás csökkenésének és a csatornahálózat bővítésének együttes hatásaként.

3.4.3. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodási társulások legfőbb célja az integrált, komplex hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítása, a megfelelő hulladékok újrahasznosítása, a nem hasznosítható hulladékok számára pedig a környezetvédelmi követelményeket maradéktalanul kielégítő lerakók kialakítása. Ehhez a megyében új korszerű nagytérségi települési hulladékkezelő és lerakó létesítményekre van szükség, melyek megfelelnek az EU irányelveinek. Így a megyében három településen valósult/valósul meg nagytérségi hulladéklerakó: Győrben, Jánossomorján és Csér településen.

Győrben és Sopronban a háztartási és kommunális hulladékok, Győrben és Sopronban a települési hulladékok energetikai hasznosítása biogáz termelés formájában megoldott.

A Győr-Moson-Sopron megye területén található veszélyes és nem veszélyes hulladékok előkezelését és égetéssel történő ártalmatlanítását t a Győri Hulladékégető Kft. végzi.

2003 óta Győr-Moson-Sopron megye valamennyi települése be lett vonva a hulladékgyűjtésbe. Nőtt a szelektíven gyűjtött hulladékok mennyisége 2010-ben a Győr-Moson-Sopron megyei mennyiség az országosnak a 16 %-át tette ki, ami közel négyszerese a megye népesség súlyának. 13%-kal volt több 2000-hez képest a hulladékgyűjtésbe bevont lakások és üdülők száma. A fent említett nagytérségi hulladékgazdálkodási rendszerek megvalósulása után feltehetően ez az arány jelentős mértékben tovább fog növekedni.

A lakosságtól elszállított hulladék mennyisége az országos trendhez hasonlóan csökken. 2006-ban még 149 ezer tonna szilárd hulladékot szállítottak el Győr-Moson-Sopron megye lakosságától, 2010-ben viszont már csak 111 ezer tonnát (ez 25%-kal volt kevesebb). Ez a csökkenés elsősorban a szelektív hulladékgyűjtésnek köszönhető.

A lakosságtól szelektíven elszállított szilárd hulladék mennyisége hasonló arányt mutat a bevont lakások számával. 2009-ről 2010-re 50%-kal (több mint 29 ezer tonnával) nőtt a szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége.

3.4.4. Energiagazdálkodás

A megye területén a villamosenergia-rendszer átviteli és elosztó hálózatának vezetékei, valamint létesítményei egyaránt megtalálhatóak. A nemzetközi és országos jelentőségű 400kV-os és 220kV-os vezetékek az átviteli hálózat távvezeték elemei. Néhány éve átadásra került a Győr és Szombathely közötti 90km hosszú 400kV-os távvezeték, valamint Győr térségében üzemel az országos villamosenergia rendszer egyik jelentős csomópontja, a 400/220/120 kV-os alállomás. Ezt az alaphálózati csomópontot és az alaphálózatokat az MVM OVIT Zrt. üzemelteti, központja Budapesten van. A 120 kV-os elosztó hálózat az átviteli hálózat üzemét befolyásoló elosztóhálózati elemként funkcionál, melynek irányítását a MAVIR Zrt. végzi.

A megye a megújuló energiaforrások tekintetében mindegyikkel rendelkezik, igaz eltérő nagyságrendű potenciállal: szélenergia, biomassza, geotermikus energia, vízenergia. A szélenergia rejti magában a legnagyobb lehetőséget a megújuló energiaforrások közül Győr-Moson-Sopron megyében. Jelenleg (2012) országosan az összes névleges szélerőmű kapacitás 41,17 %-a Győr-Moson-Sopron megyében van.

Hegyeshalomban a Mária Ligeti Vízierőmű, amely a Lajtára épült, valamint a Kis-Rába vízén található Kapuvári Vízierőmű szintén a megújuló energiaforrásokat hasznosítják..

A megyében jelenleg tíz szélerőmű működik. A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Győri Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság saját adatbázisa, valamint a településrendezési tervek alapján 25 olyan helyszín van a megyében, ahol a kiserőmű kategóriába tartozó szélerőmű-tornyok építésének szándéka megfogalmazódott. Az érintett települések: Bágyogszovát, Bogyoszló, Cirák, Fertőd, Gyóró, Győr-Győrszentiván, Hegyeshalom, Iván, Kapuvár, Károlyháza, Kimle, Kisfalud, Lébény, Öttevény, Rábapordány, Répceszemere, Répcevis, Sopronhorpács, Tét, Újkér, Und, Völcsej és Zsira.

Győr-Moson-Sopron megye településeinek földgázzal való ellátottsága szinte teljes körűnek mondható, a vezetékes gáz mindössze két településen - Fenyőfőn és Véneken - nem elérhető. Ezeken a földgázrendszer kiépítése olyan beruházást igényel, amelynek megtérülési ideje vagy igen hosszú lenne a kis fogyasztói sűrűség miatt, vagy a befektetés megtérülése egyáltalán nem is várható. A földgázellátó hálózati rendszerek mellett kiépült az a szénhidrogén termékvezeték rendszer, amely ipari célú igényeket elégít ki a megye területén Kápolnásnyék - Komárom - Győr között.

A megyében öt településen – Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár, Csorna és Kapuvár – üzemel távhő-ellátás, amelyre összesen 34.591 lakás csatlakozik rá. Ennek döntő hányada Győrben van. A távhő-ellátás hőbázisai jellemzően helyi kazánházak/fűtőművek.

3.4.5. Az infokommunikációs társadalom helyzete

Infrastruktúra

Infrastrukturális téren óriási elrugaszkodás történt az utóbbi hat év során. Ebben az elrugaszkodásban a felhasználói igények növekedése és a szolgáltatások iránti igény megváltozása éppúgy szerepet játszott, mint az új technológiák elterjedése és az 1990-es évek végén, a 2000-es évek elején határozott formát öltött kormányzati programok – Közháló, Sulinet, e-Magyarország – hatásának begyűrűzése. Ezek eredményeként a lakossági felhasználóknak a személyi számítógépekkel való ellátottsága 2003 és 2010 között országosan háromszorosára, a fővárosban pedig közel nyolcszorosára növekedett. Az adott időszakban Győr-Moson-Sopron megyében is jelentős volt a változás, azonban a személyi számítógép mellett számos más infokommunikációs eszköz is rendelkezésre áll, amellyel hasonló tevékenységeket végezhetünk. A jövő irányát és ennek következményeként a fejlettség mutatóit ebben a tekintetben nem feltétlenül a személyi számítógépek elterjedtsége adja a jövőben.

A hagyományos kommunikációs eszközök iránti igény eltűnésére világít rá a korábban széles körben használatos vezetékes telefonvonalak számának változása. A mobiltelefon és a kábeltévé előfizetések előretörése, a piaci verseny és a telefonvonal, ill. az azon igénybe vehető internetes szolgáltatás, mint csatolt szolgáltatás megszüntetése együtt okozták az utóbbi húsz évben a vezetékes telefonvonalak számának csökkenését. Mind a kábeltévé, mind a vezetékes telefon jó fokmérője az információs társadalom kialakulásának, hiszen a modemes, ISDN és a DSL kapcsolatok a vezetés telefonhálózathoz, a kábeles internet elérés pedig a kábeltévés infrastruktúrához kapcsolódik szorosan, azaz a már kialakított hálózatokon az információs társadalom összekapcsoltságát növelő internetes szolgáltatások is igénybe vehetők.

A felhasználás alakulása

Az Európai Unió által szorgalmazott, a versenyt növelő hurokátengedési szabály bevezetésének következményeit mutatják a nagy ugrások minden megye esetében 2003 után. 2002 óta létezik ez a szabályzat, aminek következtében a kisebb szolgáltatók számára is lehetővé vált a szolgáltatás az alacsonyabb bérleti (bitfolyamat-átengedési) díjak miatt. Az így kialakított helyzet növelte a versenyt és a fogyasztók számára olcsóbb díjakat hozott, aminek következtében egyre többen engedhették meg anyagilag az internet otthoni használatát. Ennek folyományaként a megyében 2003 és 2010 között több mint ötszörösére nőtt az internet-előfizetések száma ezer lakosra vonatkoztatva. (5. táblázat)

5. táblázat: Az 1000 lakosra jutó internet előfizetések számának alakulása (2003-2010)

	Internet-előfizetések száma 1000 lakosra (db)					
	2003	2005	2007	2008	2009	2010
Budapest	77,6	133,1	237,2	295,5	356,5	436,8
Győr-Moson-Sopron	*70,4*	*102,6*	*195,2*	*246,2*	*297,8*	*366,2*
Komárom-Esztergom	78,4	108,1	201,9	256,8	313,5	388,1
Pest	70,9	110,6	196,7	247,7	296,4	363,5
Vas	75,3	103,2	195,0	247,9	302,6	375,8
Veszprém	71,6	99,6	181,8	231,4	281,9	350,0
Magyarország	**66,4**	**99,1**	**181,5**	**230,4**	**279,9**	**346,4**

Forrás: GkIeNet TEIR alapján szerkesztette Tóth P.

A többszereplős magyar mobilpiac olyan versenyt teremtett az elmúlt másfél évtizedben, ami a rendszerváltás utáni, rosszul szervezett és lassan reagáló vezetékes telefonos piacot könnyedén kiütötte, a magyar lakosság pedig gyorsan váltott a jobb, olcsóbb és elérhetőbb szolgáltatás reményében. Ennek folyományaként a 1000 lakosra jutó mobil-előfizetések száma meghaladja az 1000-et. Budapest ezt a határt 2005-ben, míg Győr-Moson-Sopron megye 2007-ben érte el. A vizsgált megyékben ez az érték minden esetben az országos átlagérték felett van. Győr-Moson-Sopron megyét Pest és Komárom-Esztergom megye előzi meg.

3.5. A területfejlesztés intézményrendszere

A területfejlesztésről és rendezésről szóló 1996. évi XXI. évi törvény (TfTv) határozta meg a területfejlesztés központi és decentralizált rendszerét. A TfTv rendelkezett a területfejlesztés eszköz- és intézményrendszeréről. Az intézményrendszer először megyei szinten jött létre, majd később régiós és kistérségi szinten is: megalakultak a megyei, a regionális és kistérségi fejlesztési tanácsok. A rendszer kisebb módosulásokkal (pl. a tanács tagjainak összetétele, vagy a kistérségi szinten különböző nemzeti hatóságokhoz tartozó párhuzamos menedzsment kapacitások kiépítése), illetve az egymáshoz képest erősödő/mérséklődő felelősségi viszonyok változása mentén 2011. év végéig működött. A direkt területfejlesztés intézményrendszerének területi metszetét 2000-től kiegészítette a vidékfejlesztés, majd 2005-től az innováció-támogatás decentralizált rendszere, továbbá a különböző ágazatok (turizmus, egészségügy stb.) decentralizált rendszere.

Az eszközrendszert tekintve a megyei területfejlesztési tanács három pénzalapot kezelt: területfejlesztési célelőirányzat (TFC), területi kiegyenlítést szolgáló forrást (TEKI) és a céljellegű decentralizált támogatást (CÉDE). A decentralizált források köre folyamatosan bővült, alapvetően az MTT döntésű források irányába, majd a hangsúly áttolódott az RFT döntési kompetenciára. 2009-től a költségvetési konszolidáció egyelőre megszüntette a tisztán hazai forrás bázisú területfejlesztési támogatásokat. A direkt és területileg decentralizált területfejlesztési forrásokat 2001-2002-ben a tisztán hazai forrás bázisú Széchenyi Terv és a Phare Tükörpogram, 2000-től pedig az uniós társfinanszírozás (PHARE, ISPA, SAPARD, majd ERFA, ESZA és Leader) forrásai, valamint Győr-Moson-Sopron megyét illetően már 1995-től az uniós határ menti források (2003-ig Phare CBC, 2004-től Interreg, 2007-től ETE) egészítette ki. Az innovációs járulék bevezetését követően pedig a K+F finanszírozás is – a régiószinten kialakított menedzsment kapacitásokra építve – kapott területi szinthez rendelt – tisztán hazai forrás bázisú – forrásokat.

3.5.1. Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési menedzsmentje

Az 1990. évi önkormányzati törvényben meghatározott megyei önkormányzati szerepvállalást a területfejlesztésben átrajzolta a 1996-ban hatályos Területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény (TfTv) alapján létrejött Győr-Moson-Sopron Megyei Területfejlesztési Tanács (MTT) döntési kompetenciájába tartozó CÉDE, TEKI és TFC elnevezésű decentralizált támogatási források egészen 2006-ig kiválóan szolgálták a megye települési önkormányzatainak és kisebb vállalkozásainak fejlődését: ezek segítségével több száz kisebb léptékű felújítási és építési munka valósult meg. A középszintű területrendezéshez kapcsolódó tervezési és hatósági feladatok ugyan a megyei önkormányzatok felelősségi körében maradtak, ám a területfejlesztéshez kapcsolódóan a törvény a különböző területi szintű területfejlesztési tanácsok létrehozását határozta meg. A megyei TFT-knek 1996. június 30-ig kellett megalakulniuk.

Az egyes megyék TFT-ai, közvetlenül az alakulásukat követően, eltérő szervezeti megoldásokkal létrehozták azt a menedzsment-szervezetet, amely egyfelől titkársági feladatokat látott el a TFT számára, másfelől működtette a már 1996 második felétől elindított decentralizált TFC pályázati rendszerét: pályázati kiírás, pályázati döntések előkészítése, szerződéskötés, pályázat megvalósításának követése.

Győr-Moson-Sopron megyében a megyei önkormányzat az MTT számára átadta az 1990-től önkéntes feladatként működtetett Területfejlesztési Csoportjának munkatársait, amely az MTT Munkaszervezeteként működött a továbbiakban. A Munkaszervezetnek a pályázati rendszer működtetését és az MTT munkájához kötődő más feladatait (pl. MTT titkársági teendők, lobby tevékenység, MTT véleményezések központi pályázatok esetén, MTT képviselete szakmai egyeztetéseken és rendezvényeken, stb.) ellátására 2000-ig 3, 2000 óta 5, míg a megyei önkormányzatba történő visszaintegráláskor 3 fő állt rendelkezésre.

Győr-Moson-Sopron megye sajátossága, hogy két országgal is határos, így az Európai Területi Együttműködési Programok közül az osztrák-magyar (HU-AT) és a szlovák-magyar (HU-SK)

programban is érdekelt. A Közreműködő Szervezeti feladatokat a HU-SK programban a VÁTI központ, a HU-AT programban a VÁTI Soproni Területi Irodája látja el. Az egyes programok Közös Monitoring Bizottságában Győr-Moson-Sopron megyének is van képviselete. Ezek a bizottságok döntenek a megvalósítható projektek kiválasztásáról. A megye aktív képviselete a bizottságban számos esetben hozott kedvező eredményt a Győr-Moson-Sopron megyei pályázók számára.

A megyei és regionális területfejlesztési tanácsok megszűntetését követően a jogutód megyei önkormányzat vette át az MTT és az RFT szerepét: az országhatáron belüli, a megyék és régiók közötti, illetve határ menti és transznacionális együttműködésekben elvégzendő területfejlesztési és koordinációs feladatokat.

2006 decembertől működik a Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyei szereplők által létrehozott „Szigetköz – Felső-Duna mente" Térségi Fejlesztési Tanács (TFT). E testületet az alapító MTT-k jogutódjai, a megyei önkormányzatok 2012-ben újra alapítva tovább működtetik. A zalai székhelyű „M9" TFT-nek (5 másik megye mellett) Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat is tagja.

3.5.2. A megye területfejlesztési menedzsmentjének partnerségi viszonyai

Nagytérségi együttműködések

Győr-Moson Sopron megye a rendszerváltást megelőző időszakban csatlakozott az 1978 Alpok-Adria Munkaközösséghez és 1990-ben az alapítók között találhatjuk a Duna Menti Országok Tartományainak Munkaközösségében (Arge Donau). A több országon és tartományon/megyén átnyúló kapcsolatrendszer mellett, majd helyett, a kilencvenes évek végétől a kisebb léptékű, bilaterális kapcsolatok erősödtek meg eurégiók létrehozásával. A megyei önkormányzat 1998-ban az magyar-osztrák határ mentén a West-Pannon Eurégió egyik alapítója, míg a magyar-szlovák határ mentén a 2001-ben alapított Hármas Duna-vidék Eurégió magyar oldali szereplője volt. Az Eurégiók szerepvesztését követően a kétoldali együttműködések az EGTC-k (European Grouping for Territorial Cooperation - Európai Területi Együttműködési Csoportosulás, más néven Európai Területi Társulás – ETT) irányába mozdultak el települési és megyei szinten egyaránt, amelyek jelentősége a 2014-től induló új Strukturális Alap programidőszakban tovább erősödik.

A 2011-ben elfogadott, az Európai Bizottság által, az érintett országok és tartományok/megyék bevonásával készült Európai Duna Stratégiának köszönhetően az Arge Donau kezdeményezés a fejlesztési elképzelések generálójaként és koordinálójaként, valamint a megyei önkormányzatok területfejlesztési szerepének újra pozícionálásával új lendületet kaphat.

A megye a Centrope együttműködés része, a régió a két főváros, Bécs és Pozsony iker-agglomerációiból, a környező nagyvárosok, Brno és Győr agglomerációiból és a kapcsolódó települések hálózatából épül fel. Azaz Kelet-Ausztria két tartományából, Magyarország és Szlovákia 2-2 nyugati megyéjéből és Dél- Kelet Csehországból összeálló sajátos közép-európai interregionális térszerkezeti egység.

Európai Területi Társulások (EGTC-k)

Győr-Moson-Sopron megye területén eddig két ETT regisztrációja zárult le (Rába-Duna-Vág Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás, illetve ARRABONA Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás), egy további alapítása pedig folyamatban van. Több ETT alapítására vonatkozóan léteznek további kezdeményezések, ezek előkészítettsége különböző fokú.

19. ábra: Az Európai Területi Társulások Magyarországon

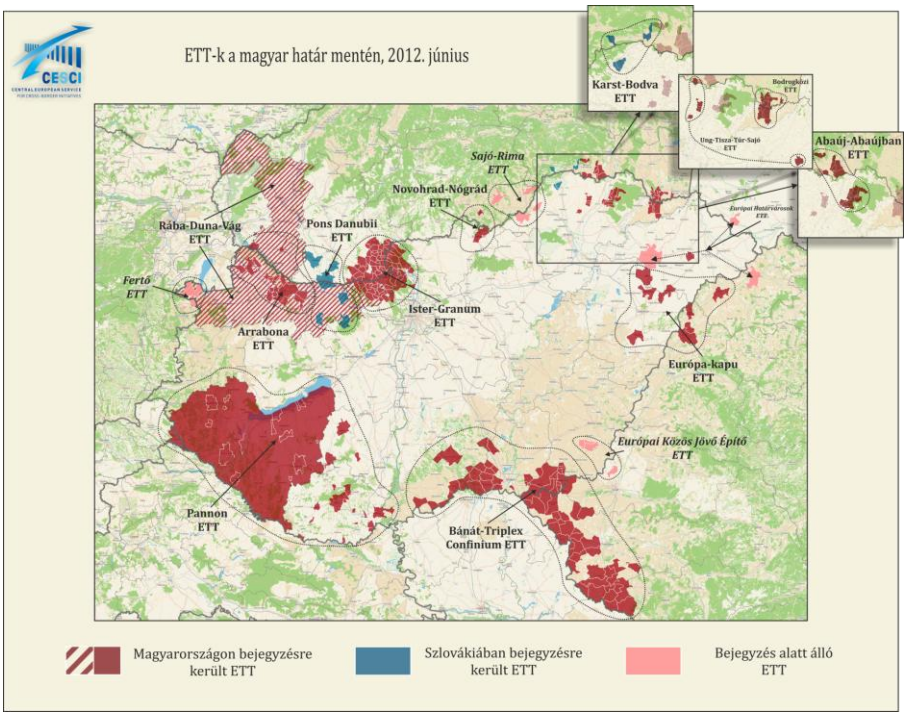

Forrás: Ocskay Gyula

Kistérségi szerveződések

Az ezredforduló után a vidékfejlesztési stratégiai program során újabb ún. SAPARD kistérségi társulások jöttek létre, melyek határai nem estek egybe a korábban létrejött kistérségekkel, így meglehetősen mozaikos kép alakult ki a megyében. Az akkor hat statisztikai kistérség mellett 11 vidékfejlesztési, 15 területfejlesztési társulás működött párhuzamosan a megyében (6. táblázat). A társulások aktivitása és eredményessége nagyon különböző volt.

6. táblázat: Kistérségek és önkormányzati társulások Győr-Moson-Sopron megyében a 2000. évet követő évtizedben

KSH kistérségek 2004-ig	KSH kistérségek 2004-től	Többcélú kistérségi társulások	Járások 2013-tól	Önkormányzati területfejlesztési társulások	Vidékfejlesztési kistérségek	LEADER csoportok
6	7	7	7	15	11	4

Forrás: KSH; MTA RKK NYUTI

2013. januártól a járási rendszer működésének elindulásával párhuzamosan megszűnt a kötelezően létrehozott többcélú önkormányzati társulások tovább működtetésének jogszabályi kényszere. A 2014-2020-as uniós tervezési időszak egyik fontos kérdése, hogy az önkéntes alapon tovább működő területfejlesztési és vidékfejlesztési „társulásoknak” milyen mozgásterük lesz.

3.6. A 79/2012. (XI. 23.) KH-val elfogadott helyzetfeltárás regionális kitekintésű utómunkálata

Összefoglalás
az 2007-2013. közötti EU költségvetési ciklus forrásfelhasználásának elemzéséről

Az EU-források felhasználása az ország EU-csatlakozását követően, 2004 és 2006-közötti ún. csonka periódusban, majd érzékelhetően a 2007-2013 közötti (az első teljes) költségvetési ciklusban fejtette ki a hatását a megye fejlődésére. 2007 és 2013 között a Nyugat-dunántúli Operatív Program (NYDOP), és az ágazati (az egész ország számára elérhető) operatív programok egyaránt elérhetőek voltak a megye szereplői számára. Előbbi esetében a Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács a programozás, a pályázati konstrukciók céljainak megfogalmazása, illetve a döntés-előkészítés során rendelkezett javaslatételi kompetenciákkal.

A helyzetelemzés elkészültének időpontjában a 2007 és 2013. közötti időszakban rendelkezésre álló források túlnyomó részben lekötésre kerültek, azaz támogatói döntéssel (kötelezettségvállalással) érintettek. A ciklusban elérhető források 2013. december 31-ig használhatók fel, azaz támogatói döntés az időszakot illetően csak eddig az időpontig hozható, a fennmaradó összegek elvesznek az ország számára. (A támogatott projektek pénzügyi lebonyolítása 2015. december 31-ig kell, hogy megtörténjen.)

A Nyugat-dunántúli Régió, illetve Győr-Moson-Sopron megye forrásfelhasználási mutatóit egyrészt a pályázó szervezetek részéről felmerülő támogatási igények, másrészt a támogatói döntéssel lekötött források, illetve a már ténylegesen kifizetett összegek elemzésével lehet vizsgálni. Fontos információkat hordoznak emellett azok az indikátor-mutatók, amelyek a programok tényleges teljesítményét, azaz fizikai eredményeit és hatásait mérik. Ez utóbbi adatok mérése és rendszerezése azonban csak komoly erőfeszítések útján lehetséges, az összes operatív programra kiterjedő, megbízható, egzakt és pontosan mérhető mutatóból viszonylag kevés elérhető el a fejlesztéspolitikai intézményrendszerben.

Ezek közül célszerű kiemelni a teremtett munkahelyek számát, mint a lisszaboni célok teljesülésének egyik legfontosabb mutatóját. A régió területén felhasznált fejlesztési források összesen 10 466 munkahely létrehozását eredményezték, mely értékhez alapvetően az NYDOP gazdaságfejlesztési konstrukciói, és a Gazdaságfejlesztési OP pályázatai járultak hozzá. A létrehozott álláshelyek 37,8%-a Győr-Moson-Sopron megyéhez köthető.

A forrásfelhasználási mutatókra jellemző, hogy a NYDOP esetében a régió szereplői által támasztott pályázói igények átlagosan 1,5-szeresen haladták meg a rendelkezésre álló kereteket. A regionális program egészét tekintve tíz nyertes pályázatra 6 db elutasított pályázat jutott. A túligénylés mértéke az ágazati programokban a program jellegétől és célcsoportjától függően erősen változó, az elsősorban állami, önkormányzati szféra kompetenciájába tartozó fejlesztési területek esetében alacsonyabb, míg a magánszféra szervezeteit támogató programok esetében magasabb túligénylési rátáról beszélhetünk. Az 1,5-2,5 közötti mutató tekinthető optimálisnak, melynél már elegendő pályázat áll rendelkezésre a legalkalmasabb, a fejlesztéspolitikai célokat leginkább támogató projektek kiválasztásához, ugyanakkor még nem generál túlzottan nagyszámú elutasított pályázatot.

Az ágazati programok területi dimenzióit illetően érdemes számot vetni azzal, hogy az egész ország számára elérhető forrásokból mekkora arányban részesültek a régió szereplői. A TÁMOP esetében ez az arány a rendelkezésre álló források alig több, mint 4%-a, a TIOP, GOP és a KEOP esetében 9-9%-a, KÖZOP esetében 7%-a, míg az ÁROP esetében 1%-a. A lakosság arányához képest tehát a kevesebb forrás jutott a régióba, ez nyilvánvalóan a pénzeszközök kevésbé fejlett régiókba történő koncentrálásának tudható be (a régióban az ország lakosságának 10%-a él).

A régióba jutó mintegy 491 milliárd Ft-nyi ágazati forrás tématerületei megoszlását tekintve a legnagyobb részarány a közlekedési fejlesztések (31,4%) és a környezetvédelmi fejlesztések tették ki (28%), a Gazdaságfejlesztési OP 18,5%-ot, a Társadalmi Infrastruktúra OP 11,4%-ot, a Társadalmi Megújulás OP 10,5%-ot képvisel. Az NYDOP keretéből 136,5 Mrd Ft került lekötésre.

A kifizetéseket illetően a NYDOP keretéből kifizetett összeg 62,5%-ot tesz ki, ez mintegy 100 milliárd Ft-ot jelent, míg az ágazati programok esetében ez az összeg 263 milliárd Ft, ami azt jelenti, hogy 2008-tól kezdődően (emelkedő tendenciát mutatva) átlagosan évi mintegy 60 milliárd Ft forrás került EU-forrás formájában a régió gazdaságába. (A vállalkozói szféra fejlesztései által megmozgatott magántőkével nem számolva.)

Ha a Nyugat-dunántúli Régiót alkotó három megye forrásfelhasználási mutatóit vetjük össze, akkor látható, hogy Győr-Moson-Sopron megye területéről szinte minden tématerületen nagyobb forrásigényt nyújtottak be és nyertek el a pályázók, mint a régió másik két megyéjének szervezetei.

A megye szereplői az NYDOP keretéből igényelt támogatás 43,6%-át jegyzeték (92,9 Mrd Ft-tal), míg a megítélt támogatásból 39,5%-os arányban (53,9 Mrd Ft) részesültek. A pályázók eredményességét darabszám alapján tekintve már kiegyenlítettebb a kép a régió három megyéje között: a Győr-Moson-Sopron megyei pályázatok 64%-a elnyerte a támogatást, ez az arány Vas megye esetében 61%, míg Zala megye esetében szintén 64%.

Minden ágazati program esetében a Győr-Moson-Sopron megyei pályázók szerepeltek a legsikeresebben, a különbség a régió másik két megyéjéhez viszonyítva különösen a KEOP tekintetében szembetűnő.

20. ábra Összes megítélt támogatás az ágazati OP-k terhére (millió Ft)

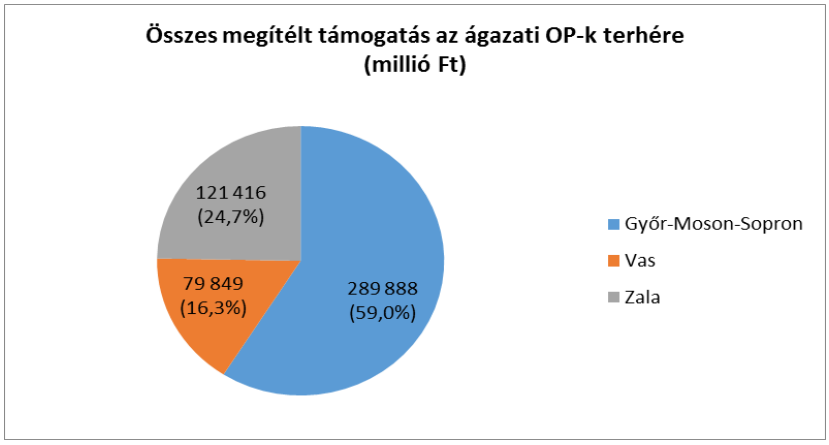

Az ágazati programok keretéből Győr-Moson-Sopron megyei projektek összesen közel 290 milliárd fejlesztési forráshoz jutottak, az NYDOP keretében elnyert támogatásokkal kiegészítve ez az összeg 344 milliárd Ft. A támogatott projektek darabszámát illetően a régióból támogatást nyert összes projekt 44,4%-a Győr-Moson-Sopron megyéből került ki.

A kifizetések esetében a megítélt támogatásokhoz képest is nagyobb a különbség a régió három megyéje között, a Győr-Moson-Sopron megyei projektek a régióra jutó ágazati forrásokból 65%-ban részesültek.

A források ilyetén koncentrációja egyrészt a régió egyes térségei között fennálló fejlettségi különbségekből is fakad, Győr-Moson-Sopron megye a Közép-Európai térség egyik meghatározó gazdasági erőcentrumát adó Budapest-Pozsony-Bécs tengely előnyeit élvezve magasabb GDP-vel és vállalkozássűrűséggel rendelkezik, másrészt viszont a fejlesztéspolitika felzárkóztató jellege és versenyképességi céljai közötti ellentmondást is tükrözi.

Fontos szempont ez abban a tekintetben is, ha a források felhasználásának megyén belüli megoszlását vizsgáljuk.

Mind az NYDOP, mind az ágazati programok keretében elnyert támogatás esetében elmondható, hogy a fejlesztési potenciál (pénzügyi és humán tőke, kapacitás) alapvetően a megyei jogú városokban, illetve azok térségeiben jelentkezik. Az NYDOP tekintetében az összes igényelt támogatás 58%-a, míg a megítél támogatás 63,5%-a a Győri és a Soproni kistérséghez köthető.

21. ábra Kötelezettségvállalás kistérségek közti megoszlása (%) NYDOP összesen

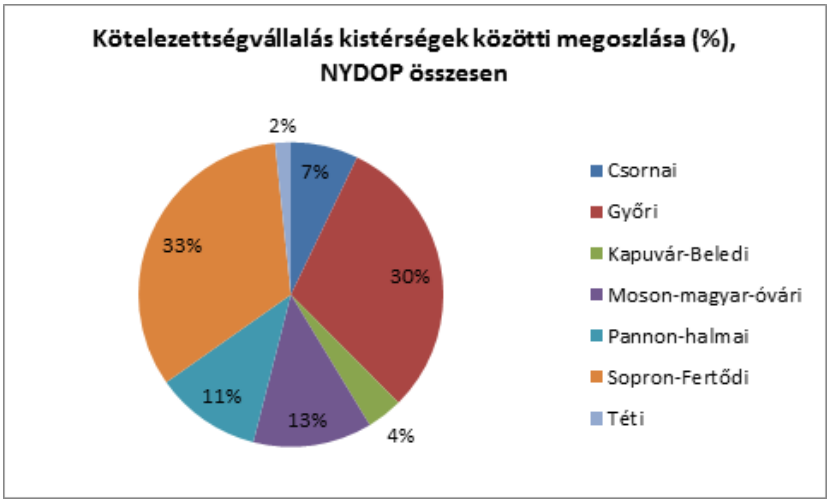

Az ágazati OP-k keretében megítélt támogatások megyén belüli területi megoszlása jóval koncentráltabb képet mutat, mint az az NYDOP esetében tapasztalható volt. A két, megyei jogú várossal rendelkező kistérség az összes megítélt támogatás 80%-át jegyzi, a Mosonmagyaróvári és a Csornai 8, illetve 7%-kal a középmezőnyben foglal helyet, a Kapuvár-Beledi, a Pannonhalmai és a Téti kistérség pedig a megyébe jutó források 1-2%-ával rendelkezik.

22. ábra Az ágazati programok keretében megítélt támogatás kistérségek közötti megoszlása (%)

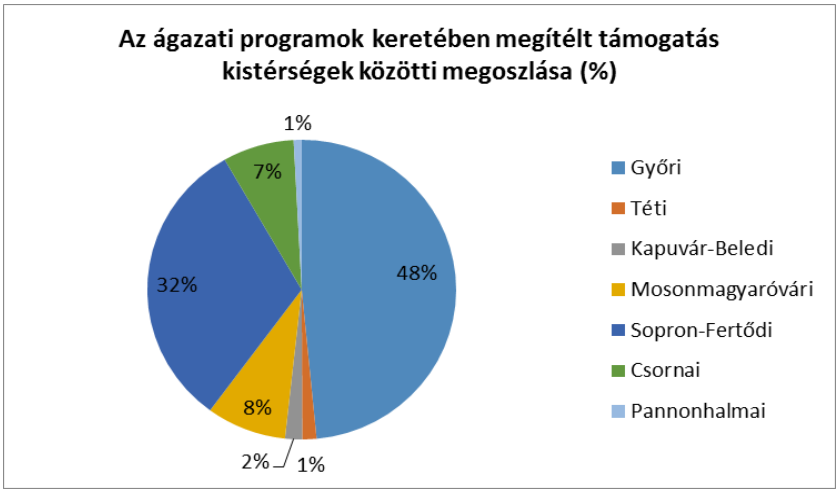

A kistérségek közötti részesedés összhangban van a már említett közlekedési-gazdasági tengellyel, az M1 autópálya, illetve a Budapest-Hegyeshalom vasúti fővonal mentén fekvő térségek hatékonyabban tudták kiaknázni a fejlesztési lehetőségeket, mint a megye belső perifériáinak számító térségek.

A kistérségi szint mellett érdemes figyelembe venni a megyei jogú városok forrásfelszívó képességét. A lakosságszámmal és vállalkozások számával, gazdasági teljesítménnyel arányos módon, a megyébe érkező NYDOP-források 39%-át (21,6 Mrd Ft-ot) a két megyei jogú város területén megvalósuló fejlesztések használják fel. Az ágazati OP-k keretében megítélt támogatásokból a megyei jogú városok nagyobb részesedést mutatnak, mint a regionális program esetében. A Győr Megyei Jogú Város területén megvalósuló fejlesztések 99 792 millió Ft-tal részesedtek az ágazati forrásokból (ez a megyébe érkező források 30%-a), Sopron Megyei jogú Város esetében ez az érték 87 730 millió Ft (a megyébe érkező források 28%-a). A két megyei jogú városban valósult meg tehát az összes ágazati fejlesztési volumen 58%-a.

A fejlesztési források hatásainak területi kiterjesztése, a felzárkóztató szerep erősítése érdekében a 2014-2020 közötti új EU költségvetési ciklusban a támogatáspolitikai nagyobb fókuszt kíván helyezni a programozás térségi jellegére. Ennek megfelelően a városok fejlesztési programjai kitekintéssel kell, hogy legyenek a közvetlen és tágabb (de a város-vidék kapcsolatokban még szerepet játszó) térségeikre is. A területi és tematikus alapon is összehangolt, integrált módon tervezett fejlesztések lehetnek a garanciái annak, hogy az egyes projektek közötti szinergiák, pozitív hatások kiteljesedjenek, a források felhasználásának érezhető eredményei legyenek a fejlesztési súlypontok holtterében található térségek számára is. A fejlesztési koncepció célrendszerének, a fejlesztési források felhasználásának tervezése során erre az alapelvre célszerű tekintettel lenni.

A helyzetfeltárás fenti, regionális kitekintésű utómunkálatainak összefoglalójában vázoltakat a 7. számú **„Kiegészítés a területfejlesztési koncepcióhoz (a 2007-2013. közötti EU-források felhasználásáról)”** című melléklet részletesen kifejti.

4. Jövőkép

Győr-Moson-Sopron a dinamikus, innovatív és otthonos megye

Győr-Moson-Sopron megye

- a dinamikus és innovatív gazdaságával,
- a magasan képzett és kreatív humán tőkeállományával,
- sokszínű határon átnyúló kapcsolataival,
- a természeti, kulturális, táji és települési értékek megóvásával, azok folyamatos fejlesztésével,

stabil életkörülményeket, otthont kíván biztosítani az itt élőknek.

A megye jövőképében a 2030-ig tartó időszakig azt kívánja elérni, hogy az országos, sőt közép-európai dimenzióban is számottevő gazdaságát megerősítse, annak domináns szektorait (járműipar, gépipar, élelmiszeripar, turizmus) fejleszteni tudja, ezen ágazatokhoz folyamatosan kiépüljenek és megújuljanak a beszállítói közép- és kisvállalkozások, amelyek magas hozzáadott értékű, innovációban egyre teljesebb termék és szolgáltatás skálát tudjanak előállítani, s ezzel a megye versenyképessége növekedjék. A hagyományos gazdasági szektorok mellett erősödjenek meg **új tevékenységek, iparok és szolgáltatások**, így az egészségipar, a környezetipar, a logisztika, a tudásipar, a sport- és kulturális szolgáltatások köre. Egyben történjen meg a megyei termelési adottságok teljesebb hasznosítása, bővüljenek és korszerűsödjenek a **helyi termék-kínálatok**, s ezek jelenjenek meg az európai piacokon.

A gazdasági szerkezet generált, innováció alapú megújítása szükségessé teszi a rendelkezésre álló - és a megye kedvező gazdasági szerkezete miatt a más térségekből idetelepülő – **munkaerő-állományának** minőségi fejlesztését, a humán erőforrások gyarapítását, az innovációkhoz aktívan kapcsolódni képes bázisainak, intézményeinek fejlesztését, kreativitásra épülő gyarapítását.

A kettős megfelelés, vagyis a **dinamikus, innováció-orientált ágazatok** és a **magasan képzett munkaerő-állomány** növekvő igénnyel lép fel a **területi szerkezet és a települési környezet iránt**, annak minőségének állandó emelését követelve meg.

A megye gazdaságfejlődésének napjainkban tapasztalható akadályozó tényezője a **belső közlekedési, szállítási kapcsolatok elavultsága**, a jelenlegi közlekedési rendszerek nem képesek követni a gazdasági fejlődést és az igényeket. Szükségszerű, hogy 2030-ig a megye belső közlekedési és szállítási kapcsolatai **teljesen megújulásra kerüljenek**, olyan rendszerek, hálózatok és csomópontok jöjjenek létre, amelyek egyrészt biztosítják a nagyvárosok gyors összeköttetését, azok teljesebb integrálódását a szomszédos hazai és országhatáron túli nagyközpontok irányába. Másrészt a megye belső térségei, kisvárosai, települései egymás közötti kapcsolatának, közlekedési feltártságának minősége javuljon, a térségi szintű hálózatokkal, rendszerekkel.

A jövőkép meghatározó eleme, hogy folytatódjék a **nagyvárosok térségszervező funkcióinak megújítása**, s ezzel a települési agglomerációk teljesebb kiépülése, amiben már jelenjen meg az egyes gazdasági funkciók kihelyezése is, s ezzel a környezeti terhelés, a területfelhasználás arányosabb megvalósítása. A megye nagyvárosainak sajátos elhelyezkedése miatt - az európai integrációs folyamatok ütemes gyorsulása következtében - térségi hatásaik az országhatáron túlra is kiterjednek, ami a fejlesztések nemzetközi szintű összehangolását is megköveteli.

A megye belső tereinek, **a vidéki térségeknek** a teljesebb integrálása a 2030-ig tartó időszak meghatározó feladata. A Rábaköz, a Répce mente, a Tóköz, a Sokoró-alja, a Bakony-alja térsége értékes természeti és környezeti, de egyben mezőgazdasági kultúrával is rendelkezik, amelyeknek hasznosítása, s egyben megújítása a megyei fejlesztéspolitika kiemelt célkitűzése. A kisvárosok határozottabb funkcióalakítása, azok gazdasági bázisainak megerősítése, a vidékükkel való jobb kapcsolatok sokoldalúbb megteremtése, a helyi termelési bázisok támogatása, azok korszerűsítése, a meglévő értékek megóvása és azok fokozott bekapcsolása az országos és országhatáron túli hálózatokba, segítheti a megye vidéki térségeinek felzárkózását.

23. ábra: Győr-Moson-Sopron megye érték és konfliktustérképe

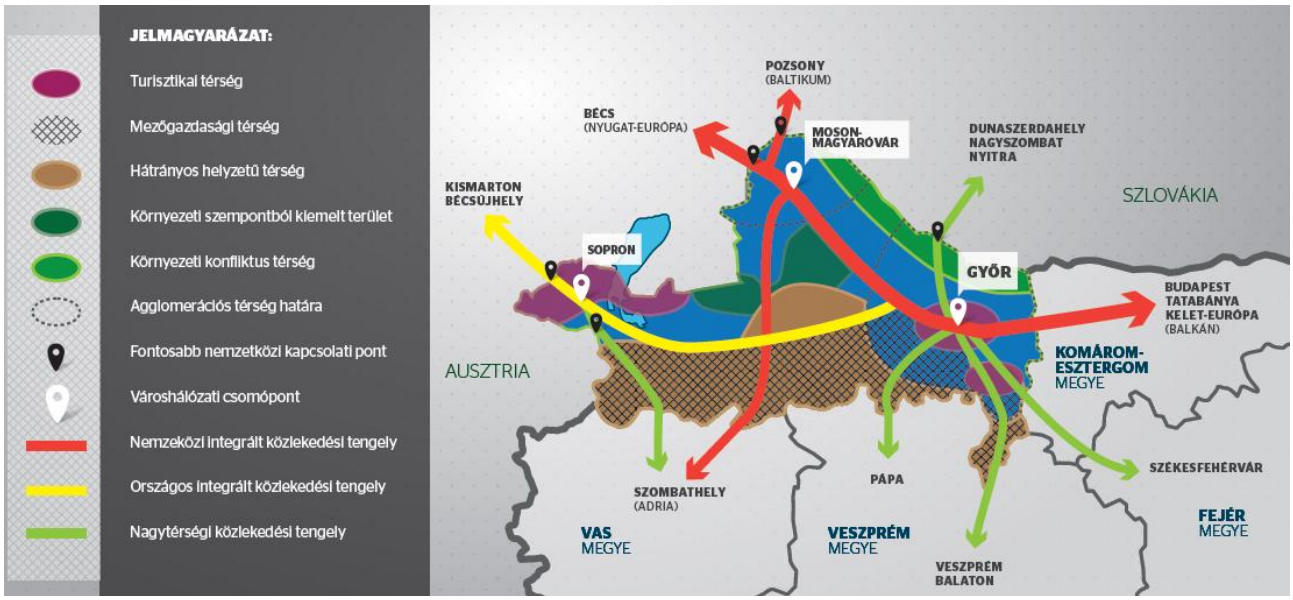

Forrás: Saját szerkesztés

Győr-Moson-Sopron megye négy, jellegét és karaktereit megtartó területi egységből áll:

1.) Győr és térsége a korszerű és folyamatosan exportképes hazai ipar első számú központja, az egyre szélesebb beszállítói és termelő-üzleti szolgáltató rendszerével.

A megyeszékhely térségi hatása mind a megyében, mind a megye- és országhatáron túlra érvényesül, így nagytérségi szervezőközpont szerepe folyamatosan bővül, annak további alakításával elérhető, hogy Közép-Európa fejlődési magterületének egyik alközpontjává váljon.

A város és térségébe települt gazdaság korszerű szerkezetét csak az innováció állandó emelésével lehet elérni, amihez szükséges a humánerőforrások megújítása, a szakképzéstől egészen az egyetemi képzésig és a kutatás-fejlesztésig. Az egészségipar, valamint a sport-, kulturális- és turisztikai szolgáltatások folyamatos bővítése, erősítése a nagyvárosi szerep erősítését szolgálhatja.

A város és térsége kapcsolataiban a közlekedési infrastruktúra fejlesztése jelentheti a kedvező irányt, de az agglomerálódás szakszerű, tervszerű alakítása fokozhatja a környezetorientált terület felhasználást.

2.) **Mosonmagyaróvár és térsége** az ország kapuja, egyben fontos gazdasági alközpontja is. Pozsony dinamikus fejlődése felgyorsította az agglomerációs folyamatot, így az egészen Mosonmagyaróvárig, sőt tovább terjedt, s kapcsolódik a győri agglomerációhoz.

A Szigetköz, a Hanság-Tóköz vidéke táji, környezeti értékeinek megóvása kívánatos a rohamos agglomerálódásban, miközben több kisebb centrumban (Mosonszolnok, Jánossomorja, Lébény) erőteljes újiparosítás zajlik, amely szervesen kapcsolódik Győr és más európai centrum járműipari funkcióihoz.

A 86-os (E65-ös) főút fejlesztésével – gyorsforgalmi úttá történő átépítéssel – elérhető, hogy a térség szervesebben kapcsolódjék a Nyugat-Dunántúl térségéhez, egyben a megye déli térségeinek feltártságát is javítja.

3.) **Sopron és térségé**nek gazdasága sok szálon kapcsolódik a szomszédos Ausztriához, illetve annak fővárosához. A város műemléki értékei, szellemi erőforrásai, vidékének (Fertő-tó) turisztikai kínálata folyamatos megújulást mutat. Ausztriával, Győrrel és más hazai nagyközpontokkal a közlekedési kapcsolatok javítandók, így az M85-ös gyorsforgalmi út kiépítésével elérhető az együttműködések szélesítése, de a vasúti összeköttetések korszerűsítése is ezt szolgálhatja.

Az M9-es gyorsfogalmi út Sopron-Szombathely közötti szakaszának megvalósítása és a vasúti kapcsolat folyamatos fejlesztése gyorsíthatja a két központ közötti település agglomerációkat, egyben a munka- és funkció megosztást (egyetemi központok, szolgáltató funkciók, turisztikai együttműködések, lakó- és élettér).

4.) A megye negyedik, jól elhatárolható területi egysége, a **85-ös úttól délre, délnyugatra** elhelyezkedő kimondottan **vidéki karakterű**, néhány kisközpont által szervezett, viszont nagy hagyományú mezőgazdasági kultúrával rendelkező térség.

Ennek a vidéknek a feltárása és bekapcsolása a megye dinamikus térségeibe (Sopron, Győr) a közlekedési kapcsolatok fejlesztésével, valamint kisvárosi központok (Csorna, Kapuvár, Beled, Tét, Pannonhalma) gazdasági és kistérségi szervező szerepének erősítésével érhető el.

5. Célrendszer

5.1. Átfogó célok (2030)

1. A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humán erőforrás fejlesztés;
2. A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával;
3. A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése.

A megye gazdasági szerkezete folyamatosan fejlődik, annak szűk keresztmetszete a munkaerő-állomány mennyisége és minősége. Alapvető célja a megye gazdasági bázisa fejlesztésének, hogy biztosított legyen a humánerőforrás ellátottság. Ennek feltételeit kell a jövőben kedvezően alakítani, a meglévő intézményi keretek, képzési rendszerek fejlesztésével, de egyben az itt élők életkörülményeinek javításával is.

A megye településhálózatának szerkezete a jövőben nem változik, annak szerkezete kialakult, de elmaradás tapasztalható annak felszereltsége, ellátottsága és a gazdasági potenciál között. Ugyanakkor számolni kell azzal, hogy a megyei környezeti adottságok kedvezőek, így azok állapotának megtartása, megóvása, minőségének fejlesztése kívánatos. A fejlesztés célja, hogy ezt a kényes, de a jövő szempontjából alapvető egyensúlyt megteremtsük, annak különféle elemeit és rendszeralkotóit a koncepció segítse összehangolni.

Szervesen kapcsolódik a az előzőhöz a harmadik átfogó cél. A megye belső kohéziója, így a települések közöttii kapcsolatok, a nagyvárosi terek, a kisvárosok és körzeteik elkülönülnek egymástól, miközben térségek, főleg a déli, délnyugati zónákban ezektől a fejlődési tengelyektől, csomópontoktól erősen elkülönülnek. A cél ennek a perifériázálódásnak a csökkentése, lassítása, a kapcsolatok alakításával (közlekedés), az életkörülmények javításával (gazdasági bázis, település környezet), az értékek megóvásával (környezeti potenciál). A megye eddig is haladó kapcsolatokkal rendelkezett az ország határ menti együttműködésekben. Ezek fejlesztés kívánatos, a megjelenő új jelenségekre való reagálással, azok feltételeinek kiépítésével.

5.2. Jövőkép, stratégiai célok, lehetséges prioritások és intézkedések

A megye jövőképe meghatározza azokat a fejlesztési irányokat, amelyeket a 2014-2020 tervezési időszakban hangsúlyozni kívánunk. Egyben le kell fordítanunk a jövőkép elemeit az Európai Uniós kohéziós politika elvárásaira, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott irányokra, de mindezeket értelmezni szükséges a hazai fejlesztési tervek rendszerében is. Ugyanakkor érvényesítni kell a megye korábbi fejlesztési irányait, azokból következő trendeket, ezekre ráfűzni a területfejlesztés szereplőinek széles igényrendszerét.

A megye stratégiai fejlesztési céljait tehát a fenti összefüggések határozták meg, s a következőkben értelmezhetjük:

24. ábra: Megyei stratégiai fejlesztési célok és intézkedések

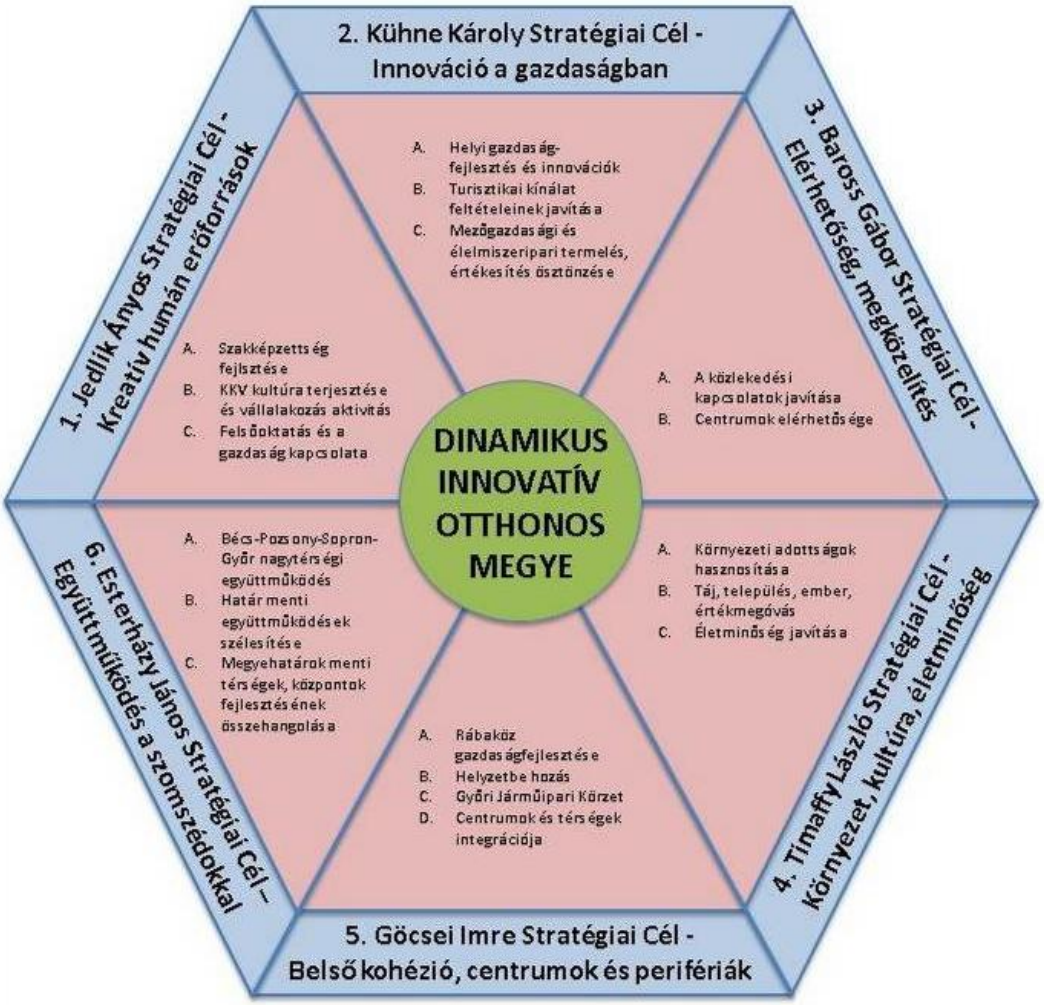

5.3. Stratégiai fejlesztési célok (2014-2020)

1. Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél – Kreatív humán erőforrások
Arra irányul, hogy összefogja és rendszerezze a megyében rendelkezésre álló humán erőforrásokat, s azok tudásszintjét emelje, kreativitását fokozza. Egyértelművé vált a megye gazdaságának és társadalmának fejlődéséből, hogy az emberi erőforrások folyamatos és rendszerezett alakítása, fejlesztése nélkül a jövő nem épülhet. A rendelkezésre álló gazdasági bázisok minőségében megújuló, tudásában folyamatosan fejlődő és fejlesztendő munkaerőt igényelnek, amely képzési rendszereit is változtatni, bővíteni szükséges. A szakképzés rendszerének fejlesztése, a vállalkozói magatartások és kultúra terjesztéséhez, a felsőoktatási potenciálok gazdasági kapcsolatainak alakításához kedvező adottságokkal rendelkezik a megye, s ezen rendszer egységes alakítása a jövő meghatározó záloga.
Hatás terület: a megye egésze.

2. Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél – Innováció a gazdaságban
A termelő szektorokra koncentrál és annak innovációs aktivitását kívánja növelni, erősíteni. A helyi gazdaságfejlesztés körülményeinek javítása, az innovációs szemlélet, a fejlesztési ösztönzések, a versenyképesség javítását szolgalmazó keretek megteremtése, s a gazdasági szervezetek

együttműködésnek új irányai lehetőséget adhatnak a gazdasági szerkezet kedvező alakítására, a meglévő dinamika megtartására, sőt fokozására. A stratégiai fejlesztési célban külön foglalkozunk a megyében megerősödő turizmus szektorral is, jelezve és igényelve új irányainak fejlesztését, s a meglévő szerkezetek és szolgáltatások megújítását. Külön kezeljük, és nagy hangsúlyt fektetünk a megye mezőgazdaságát és élelmiszeriparát segítő fejlesztési környezet megteremtésére, hogy ezzel is hozzájáruljunk a természeti adottságok hasznosításához, egyben a kedvezőtlen helyzetben lévő települések, térségek gazdasági helyzetbe hozásához. Fejlesztési alapelvnek tekintettük, hogy a gazdaság és foglalkoztatás körülményeinek javítása a megyei területfejlesztés koncepció meghatározó irányelve.
Hatás terület: a megye egésze.

3. Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél – Elérhetőség, megközelítés
Azt kívántuk elérni, hogy a megye centrumainak, településeinek elérhetősége növekedjék, közlekedési feltártságuk jelentősen javuljon, a külső és belső kapcsolatok szélesedjenek, ezzel is megteremtve az együttműködést, a kapcsolatok sokszínűségét. A megye gazdaságának dinamikus fejlesztését nem követte a közlekedési hálózat megújítása, annak korszerűsítése, ez jellemző az országos hálózatokra éppen úgy, mint a megyén belüli kapcsolatokra. A gazdaság fejlődését, de megyei életkörülményeket is jelentősen akadályozzuk a közlekedési hálózatok elmaradottsága, leterheltsége, minőségének romlása. Csak ezen hálózatok gyorsított megújításával lehet a fejlesztési célokat maradéktalanul megoldani!
Hatás terület: megyei központok, hálózati csomópontok.

4. Timaffy László stratégiai fejlesztési cél – Környezetet, kultúra és életminőség
A fejlődő, megújulásra képes gazdaság és humán erőforrások csak minőségi környezetben, az értékek minden szinten történő megóvása mellett, az életminőség magas szintjén képesek hatásukat kifejteni, egyben a folyamatos előrehaladást biztosítani. A megye fejlődése bizonyította, hogy minőségi elvárás alakult ki a környezettel szemben, annak minden összefüggésében (természeti, táji, települési), vagy a kulturális javak megőrzésében és gyarapításában (műemlékek, kulturális szolgáltatások, intézmények), de az életmóddal szemben is (egészséggel szembeni követelmények, életfeltételek, lakás, településkép). Mindezek az új fejlesztési irányok egyben gazdasági tényezők is, így integrálásuk a megyei fejlesztésben szükségszerű.
Hatás terület: megye egésze.

5. Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél – Belső kohézió, centrumok és perifériák
Területi szintű programokat foglal magában. Látható a megye szerkezetében, hogy különböző fejlődési pályán lévő területi egységek alakultak ki, amelyeknek más és más orientációt kell adni, segítve erőforrásaik bővítését, kialakult trendek dinamikájának megtartását, vagy éppen egy másik, előremutató fejlődési pályára állást kell segíteni. A nagyvárosi térségek sajátos problémáit kezelni kell, erősítve a specialitásokat és a lendületet. Biztosítani kell a kisebb centrumok térségszervező képességét és helyzetbe kell hozni az elmaradottakat, a hátrányos helyzetben lévőket. A megyei területfejlesztés koncepciónak tehát a súlypontokra és arányokra is figyelemmel kell lenni, hogy a fejlesztések egyrészt segítsék a lendület megtartását, másrészt a lendületbe hozást, s mindezek együttesen a belső kohéziót, az összetartozást teremtsék meg.
Hatásterület: Rábaköz, Győr és térsége, déli, délnyugati aprófalvas térség, kisvárosok és vonzáskörzeteik.

6. Esterházy János stratégiai fejlesztési cél – Együttműködés a szomszédokkal
Arra fókuszál, hogy miként lehet még jobban és még sokoldalúbban együttműködni, s egyben integrálódni azzal a kedvező adottságú térrel, amelyben a megye elhelyezkedik. A közép-európai nagycentrumok, a két szomszédos főváros gazdasági, szellemi, kulturális hatásainak teljesebb hasznosítása. A határ menti kapcsolatok egyre szerteágazóbb rendszereinek, változó intézményeinek és forrásainak adaptálása a megye egészének és térségeinek fejlődésében. Az országhatáron belüli, a megyehatár menti együttműködések összekapcsolásánál segíthetnek.
Hatásterület: megye egésze, kiemelten országhatár és megye határ menti települések.

A stratégiai célokhoz prioritások és programok tartoznak, azokban jelennek meg már konkrét fejlesztési irányok, beavatkozások. Ezek is, mint maguk a célok rendszeresek, egymással kapcsolatban vannak, fejlesztési koherenciát alkotnak, de egyértelműen kapcsolódnak az európai, a nemzeti s más megyei fejlesztési célokhoz, programokhoz.

5.4. Horizontális célok

1. A gazdasági és innovációs potenciál javítása, a humán erőforrások kreativitásának alakítása. (Jedlik és Kühne Stratégiai Cél)
2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség és térségek társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása. (Baross és Göcsei Stratégiai Cél)
3. Az infokommunikációs technológiák (IT) minőségének, használatának és hozzáférésének előmozdítása, valamint jó minőségű, megfizethető és fejlődőképes közszolgáltatások fenntartása és fejlesztése. (Jedlik Stratégiai Cél)
4. A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés, lépések az energiafüggetlenség felé.(Timaffy Stratégiai Cél)
5. A környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése. Ivóvízvédelem, megfelelő minőségű és mennyiségű élelmiszertermelés biztosítása.(Timaffy Stratégiai Cél)
6. A városok és térségi központok fejlesztésével a térségi együttműködések erősítése. (Göcsei, Eszterházy Stratégia Cél)
7. A fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban.(Baross Stratégiai Cél)

A horizontális célok (természetűknél fogva) mindhárom átfogó célhoz és az összes stratégiai célhoz kapcsolódnak.

6. A stratégiai fejlesztési célok (2014-2020)

6.1. Jedlik Ányos[3] Stratégiai Fejlesztési Cél

Értékteremtő foglalkoztatás, kreatív humánerőforrások

6.1.A. Szakképzés fejlesztése[4]

Indoklás

A megyére jellemző a szakképzés széleskörű kínálata, mely kiváló alapot biztosít a gazdasági szereplők által keresett szakembergárda képzésére. Emellett a felsőoktatási intézmények oktatási palettájához is igazodik. A KKV által keresett szakemberek mellett a szakképzésből kerülő szakemberek, felsőfokú tanulmányuk befejezése után a multinacionális cégek által keresett „továbbképzendő" humán erőforrást is képezik. A középfokú oktatás Győr-Moson-Sopron megyében szakiskolákban, speciális szakiskolákban, gimnáziumokban és szakközépiskolákban folyik. A megye nem csak a Nyugat-Dunántúli régióban, de az egész Dunántúlon is kiemelkedik gazdag iskolakínálatával. A középfokú oktatás térben erősen koncentrált jellegű: a középiskolák több mint fele Győrött található, kínálatával Győr a Dunántúl legnagyobb középiskolai centruma. A megye másik iskolavárosa Sopron. A szakképző intézmények fenntartását és működtetését az egész megyében 2013 január elsejétől a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ végzi. Szintén fenntartója - az egyházi- és a magániskolák kivételével – a legtöbb általános iskolának és gimnáziumnak, valamint a 3000 alatti lélekszámú települések általános iskoláinak működtetője is egyen. Ugyanakkor megyénkben kiemelkedő az egyházi fenntartású intézmények aránya is.[5]

Általános célok

A szakképzési rendszer átláthatóságának és kontrollálhatóságának biztosítása, az adminisztrációs terhek csökkentése kívánatos. A szakképesítések szakmai tartalmának és a képzési időknek rendszeres felülvizsgálata, a munkaerőpiac igényeinek és visszajelzéseinek felhasználásával. A szakképzési és átképzési tevékenység hatékony koordinációja, valamint a szakképzési partnerségek együttműködése hozzájárul a szakoktatás minőségi szolgáltatásához. Kiemelten fontosak a műszaki, informatikai és gazdasági képzések a megye szakoktatási kompetenciájában.
Az iskolarendszerű szakképzésben a duális képzés elterjesztése, a feltételrendszer biztosítása, a gyakorlati képzés hatékonyabbá tétele, a mindenki által hozzáférhető pályaorientációs rendszer, a rugalmas szakképzési rendszer, a felnőttképzés és felnőttoktatás súlyának növelése, minőségének és tartalmának javítása, valamint a megfelelő követelményrendszer kidolgozása és bevezetése mind beletartoznak a fejlesztéspolitikai feladatok közé.

Hosszú távú hatások

A gazdasággal való kapcsolatok erősítését, a gyakorlati szakképzés fejlesztését nemzeti szintű programok segítik, melyhez a megyei koncepciónak is igazodnia kell annak érdekében, hogy egységes legyen a kínálat.

Tervezett programok, intézkedések

A szakképzési rendszer fejlesztése, annak a piaci igényekhez való igazítása, a képzési programok átalakítása, az intézményi bázisok korszerűsítése. (Témaspecifikus bázisok – területi kapcsolódás: Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár, Csorna, Kapuvár).

---

[3] Jedlik Ányos (Szimő, 1800 - Győr 1895) természettudós, feltaláló, bencés szerzetes.

[4] Győr-Moson-Sopron megyei szakképzés-fejlesztési koncepció 2013-2020. Győr-Moson-Sopron Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság. Győr, 2013. május felhasználásával.

[5] Győr-Moson-Sorpon megye hosszú távú fejlesztési koncepciója és területfejlesztési programja, 1. kötet: helyzetelemzés; 2007, 76.o.

Megyei Szakképzési Program: Képzési profil összehangolása a különböző bázisok között, hatékony pályaorientáció, gyakorlati helyek számának növelése és szervezése, koordinálása, tanulók vállalkozói attitűdjének erősítése, diákcsere programok tapasztalatszerzés célzattal.

Megyei Tehetséggondozási Program: Célja nem csak a tehetséges tanulók mentorálása, de feladata a tehetséggé válás elősegítése is (tehetség-fejlesztés): külön kurzusok szervezése, gyárak/vállalkozások látogatása, szakemberek meghívása az oktatásba, versenyek szervezése.

Hiányszakmák feltérképezése-megszüntetése/munkaerő-piaci kereslet-kínálat koordinációja; mentorok számának növelése; az iskolarendszerű szakképzésben a duális képzés elterjesztése, a feltételrendszer biztosítása; a speciális támogatást igénylő, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók képzése; a tanárok átjárási rendszerének megszervezése bizonyos közös modulokban.

Megyei ösztöndíj rendszer kidolgozása és működtetése: A hiányszakban tanuló kiváló képességű tanulók/hallgatók támogatása, a megyén kívüli hazai és külföldi oktatási intézmények, felsőoktatásban végzők hazahívása, megyéhez kötése, tapasztalataik átadása, végzettek pályakövetése.

6.1.B. A KKV kultúra terjesztése és a vállalkozási aktivitás

Indoklás

A 2008-as gazdasági világválságot követően továbbra is a hazai mikro-, kis- és középvállalkozások biztosítják a foglalkoztatás legnagyobb hányadát. A hazai tulajdonú vállalatok termelési láncba történő mélyebb integrálása, a magyar tulajdonú vállalatok belső piacon történő megerősítése, valamint az exportpiacokon jelenlévő, a külföldi piacokon is versenyképes termékeket előállító, magyar tulajdonú vállalkozások további terjeszkedésének elősegítése a fejlesztés célja.

Általános célok

A hazai vállalatok beszállítói szerepkörének erősítésében segíthet a klaszterizáció, amely a KKV-k nemzetközi piacra lépését, a márkaépítést, valamint a hatékonyságot jelentősen megkönnyítheti. A klasztereken túl a gazdasági kamarák is közreműködhetnek a multinacionális cégek felé történő közvetítésben, beszállítói vásárok szervezésével. A hazai vállalatok termelési láncba integrálása mellett támogatni kell a korábban megszűnt, de piaci kereslettel bíró iparágak újraélesztését is, akár a járműgyártás területén is. A hazai KKV-k esetében is indokolt lenne egy olyan külkereskedelmi kapcsolatokat építő szervezet felállítása, amely segítené piacra jutásukat. Fontos az internetes piackutatás, piaci kapcsolatépítés fejlesztése is. A gazdasági és innovációs potenciál javítása, a humánerőforrások kreativitásának alakítása.

Kiemelt feladatok közé tartozik a **termelési ismeretek**, illetve az új termékek és kultúrák terjesztése, a fiatal vállalkozók felkészítése; a KKV-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése; a hazai vállalatok termelési láncba integrálása; innovatív gazdaságok kialakításának elősegítése; a mikro-, kis- és középvállalkozások jövedelem-termelő képességének erősítése; a gazdasági együttműködések erősítése; befektetés-ösztönzés és a telephelyi infrastruktúra fejlesztése.

Hosszú távú hatások

A hosszú távú célok az alábbi területekhez kapcsolódnak: KKV kultúra terjesztése a fiatalok körében, a tanácsadó rendszer bővítése, a szolgáltatások elérhetővé tétele, a vállalkozás fejlődésének segítése (innovációs és üzleti tanácsadás), a helyi gazdasági potenciál nyújtotta vállalkozói irányok támogatása, a helyi foglalkoztatás szélesítése, a beszállítói hálózatok fejlesztése, azok szervezeti, intézményi kereteinek bővítése. A megyében jelenlévő multinacionális cégek mellett a hazai tulajdonú KKV-k szerepének erősítése (innovációs potenciál, foglalkoztatás, minőségi termelés-szolgáltatás) hozzájárul a megye gazdasági potenciáljának növekedéséhez. Kiemelt fontosságú továbbá a magyar KKV-k a termelési láncba való mélyebb integrálása, a beruházás-ösztönzés (kedvező adózási, foglalkoztatási körülmények, hitelkonstrukciók, vissza nem térítendő támogatások stb.), valamint különböző partnerségek (horizontális és vertikális egyaránt) létrejöttének elősegítése.

Tervezett programok, intézkedések

Kiemelt feladatok: termelési ismeretek terjesztése; új termékek és kultúrák terjesztése; fiatal vállalkozók felkészítése; a KKV-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése; a hazai vállalatok termelési láncba integrálása; innovatív gazdaságok kialakításának elősegítése; a mikro-, kis- és középvállalkozások jövedelem-termelő képességének erősítése; a gazdasági együttműködések erősítése; befektetés-ösztönzés és a telephelyi infrastruktúra fejlesztése; Megyei Iparterület Fejlesztési Program; Megyei Beruházás-ösztönzési Program; Megyei Vállalkozás-fejlesztési Program.

6.1.C. A felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata

Indoklás

A felsőoktatási intézmények és a gazdaság közötti kapcsolat több dimenzióban is jelen van Magyarországon, mely kapcsolatot a 2014-2020-es időszakban még inkább erősíteni javasolt. Ezek a dimenziók főként a szakember-, illetve vezetőképzésben, a kutatás-fejlesztés és innováció terén, illetve üzleti-pénzügyi téren jellemezhetők. Éppen ezért kiemelt fontosságú a felsőoktatási kínálat és a munkaerő-piaci kereslet folyamatos harmonizációja. Kívánatos továbbá a felsőoktatás és az egyes gazdasági szereplők együttműködésének élénkítése, mely nem csupán több gyakorlati hely teremtését kell, hogy jelentse a hallgatók számára, de még több gyakorlati szakember oktatásba történő integrálása, együttes értékteremtés tudásmegosztás és tudástranszfer révén szintén hozzájárul a felsőoktatási intézmények munkájához, a hazai KKV szektor teljesítményéhez, de a multinacionális gazdasági szereplők esetén is teremt hozzáadott értéket.

A megye szempontjából kiemelkedő felsőoktatási kompetenciák, a kínálati paletta sokszínűsége miatt (például mérnökképzés, gazdasági, mezőgazdasági, élelmiszer-tudományi, vendéglátó-ipari és turisztikai, faipari, erdészeti, hittudományi, stb.) számos területen ki tudja elégíteni a hazai gazdasági szereplők szaktudás, illetve szakember-igényét. Az oktatási rendszernek hatékonyan kell reagálni a munkaerőpiac gyorsan változó követelményeire, ezért már az alapfokú oktatásban meg kell jelenniük azoknak a kompetenciáknak, oktatott tantárgyaknak, amelyek vagy a térség jelenlegi adottságainak felhasználására, vagy a jövőbeni fejlesztések kiaknázására készítik fel a diákokat. A térség adottságaira épülő képzési programok révén helyben is képezhetők azok a szakemberek, akik a gazdaságfejlesztés alapját biztosítják.

Általános célok

Az általános célok között stratégiai jelentőségű a gazdaságfejlesztést segítő, kreatív, jól képzett humánerőforrások jelenléte és képzése a megyében. A célkitűzések között szerepel a regionális gazdasági szakképzés, a felsőoktatás és felnőttképzés, valamint az élethosszig tartó tanulás („lifelong learning”) lehetőségeinek összehangolása. A koncepció kistérségi szinten előtérbe kívánja helyezni a kis- és középvállalkozások innovációs aktivitását, a K+F kapacitás és teljesítmény erősítését, valamint az egyetemi és kutatóintézeti bázisokkal való kapcsolataik fejlesztését (kommunikáció, K+F együttműködések). A 2030-ra vonatkozó jövőkép tekintetében kiemelt prioritású a nevelés-oktatás, illetve a felsőoktatási intézmények és a közoktatási intézmények közötti szorosabb együttműködés is.

Hosszú távú hatások

A hosszú távú hatások közül kiemelt jelentőségű a kiválóan képzett, idegen nyelvet beszélő, szakmai kompetenciákkal és gyakorlati szaktudással egyaránt rendelkező munkaerő megléte, ezáltal országos és európai uniós viszonylatban is alacsony munkanélküliségi ráta, valamint az országos átlagnál kedvezőbb foglalkoztatottsági szint.

A felsőoktatási képzési szerkezet megújításának támogatása mellett új képzési formák terjesztése is kívánatos (például távoktatás arányának növelése, e-learning tananyagok alkalmazása, nyitott egyetem, mint szolgáltatás). A helyi gazdaság kutatási- fejlesztési-innovációs igényeinek felmérése és azokhoz kapcsolódó programok indítása lehetővé teszi a felsőoktatásban felhalmozott tudástőke

kamatoztatását, illetve gyakorlatba történő adaptálását, hozzájárulva ezáltal a meglévő tudás továbbfejlesztéshez.

A gazdasági szakemberek oktatásba-képzésbe történő bevonása (meghívott előadóként, mentorként, szakdolgozat, illetve TDK dolgozat külső konzulensi teendőinek ellátásával), mintagazdaságok, mintavállalkozások munkájának megtekintésével, gyárlátogatással ösztönözni lehet a hallgatók, illetve az oktatók munkáját is.

Tervezett programok, intézkedések

A felsőoktatási képzési szerkezet megújításának támogatása, új képzési formák terjesztése, illetve bővítése (távoktatás, e-learning, nyitott egyetem), helyi gazdaság K+F+I igényeinek felmérése és azokhoz kapcsolódó programok indítása, a gazdasági szakemberek bevonása a képzésbe, K+F+I programokba.

Győri Járműipari Kutatóközpont létesítése a Széchenyi István Egyetemen. A járműipar kutatási infrastruktúrája és humánerőforrása az egyetemen rendelkezésre áll, az ipari háttér a térségben biztosított. Egyetemi bázison célszerű koncentrálni a kutatási kapacitásokat, annak eszköz- és humánpotenciálját, ezzel nemzetközi viszonylatban is jelentős kutatási és oktatási erőforrások épülhetnek ki.

6.2. Kühne Károly[6] Stratégiai Fejlesztési Cél

Innovációkban gyarapodó gazdasági szerkezet

6.2.A. Helyi gazdaságfejlesztés és innováció

Indoklás

A megye innovációs aktivitása jelentős mértékben elmarad az Európai Unió országainak és régióinak innovációs teljesítményétől. A vállalkozások között meglehetősen alacsony az innovatív szervezetek aránya, amelyek ráadásul kevésbé használják ki az innovációs együttműködésekben rejlő potenciált. A helyi kutatóhelyek és egyetemi tudományos műhelyek sem erősödtek meg az elmúlt évtizedben.

Általános célok

A **helyi gazdaságfejlesztés és az innováció támogatása**. A megye jövőképének kulcseleme, hogy mind a gazdasági szereplők, mind a közintézmények dinamikusan reagáljanak a környezet változásaira. Az egyik legfontosabb fejlesztéspolitikai törekvés 2020-ig, hogy megerősödjenek az ország termelési és szolgáltatási funkciói, ezáltal egyre fokozottabb mértékben integrálódni tudjunk Európai fejlett magterületihez. A hazai horizontális fejlesztési célokkal összhangban fontos a helyi gazdaságszereplők megerősödése, egyre intenzívebb exporttevékenysége. A stratégiai cél fókusza a K+F+I tevékenységek, valamint együttműködések ösztönzése annak érdekében, hogy a vállalkozások (KKV-k) egyre magasabb hozzáadott értékű termékeket és szolgáltatásokat tudjanak kifejleszteni. Mindez erősíti versenyképességüket, de képessé kell tenni a gazdasági szereplőket vállalkozásuk innováció-alapú fejlesztésére, a növekedés, a külpiacokon való intenzív versenyben való helytállásra. A megyei intézményeknek, köztisztviselőknek, kutatóknak is innováció- és együttműködési gondolkodás- és viselkedésmódot kell kialakítani.

Hosszú távú hatások

Több, magasabb hozzáadott értékét előállító, így GDP növekedést megtestesítő, illetve a külpiacokon is növekedésre képes vállalkozást, vállalkozáscsoportot eredményez, aminek a megyei foglalkoztatás növelésére is jelentős hatása van. Ezeknek a munkahelyeknek jelentős hányada „tudás-intenzív”, amit „tudásmunkások” töltenek be. Elősegíti a kormányzati célok megvalósítását, azaz, hogy Magyarország közép-európai termelési-szolgáltatási központtá váljon. A prioritás hatásai közé tartozik a bővülő foglalkoztatás, a magasabb hozzáadott érték és növekvő GDP, a K+F ráfordítások növekedése.

Tervezett programok és intézkedések

A Megyei Gazdaság- és Vállalkozásfejlesztési Program célja a helyi gazdasági szereplők megerősítése és export tevékenységének a fokozása. Különösen hangsúlyos része a programnak a helyi vállalkozások kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységének és ilyen típusú együttműködésének megerősítésére annak érdekében, hogy a vállalkozások, kiemelten a KKV-k egyre magasabb hozzáadott értékű termékeket és szolgáltatásokat tudjanak kifejleszteni.

A Megyei Beszállítói Program a megyében működő klaszterek, beszállítói hálózatok (kiemelten a járműipar, élelmiszer-feldolgozás, fa- és bútoripar területén) minőségi fejlesztését és hatékonyságának erősítését célozza, a valós igényeken alapuló közös fejlesztések támogatásával. A program meghatározóan az együttműködő beszállítói hálózatok, klaszterek technológia- és tudástranszfer tevékenységét ösztönzi és az ahhoz kapcsolódó fejlesztéseket támogatja.

[6] Kühne Károly (Moson, 1869-Moson 1912) gépészmérnök, gyártulajdonos. A mosoni ipar megalapítója és folyamatos fejlesztője.

A Megyei Vállalkozói és Vezetői Továbbképzési Program egyrészt a megye képzési rendszereinek fejlesztését célozza a munkaerő piaci igényekhez való gyors alkalmazkodás elősegítése érdekében, valamint új képzési formák elterjedését (flexible learning, e-learning, nyitott egyetem) és azoknak a helyi gazdasági szereplőkkel történő közös kifejlesztését és bevezetését támogatja. A program hathatós segítséget kíván nyújtani a gazdasági szakemberek középfokú és felsőfokú képzésekbe történő bevonására, valamint az egyetemi oktatók és a kutatók vállalati környezetben történő tapasztalatszerzésének támogatásába.

A Megyei Szolgáltató- és Kompetencia Központok Programja a megyében működő ipari parkok minőségi fejlesztését, innovációs szolgáltatásaik bővítését, a szolgáltató fókuszú technológiai parkok, kompetencia központok fejlesztésének és fenntartható módú működésének támogatását, Nyílt Innovációs Műhelyek, osztott használatú műszer- és tesztközpontok, Living Lab-ek létrehozását és fenntartható működési modelljük kialakításának támogatását jelenti.

6.2.B. A turisztikai kínálat feltételeinek javítása

Indoklás

Az idegenforgalom a megye gazdaságának meghatározó szegmense, amely átlagon felüli jövedelemteremtő képességgel rendelkezik. Győr-Moson-Sopron megye hazánkon belül kiemelten gazdag örökségvédelmi szempontból. Meghatározó turisztikai térségek: a Pannonhalmi Főapátság, a Fertő-táj, a Szigetköz, a Rábaköz; Sopron és Győr a műemlékek számát tekintve első és második leggazdagabb vidéki város. Jelentős világörökségi területekkel és világörökség-várományos területekkel rendelkezik

Általános célok

- A turisztikai kínálat feltételeinek folyamatos javítása, a megye értékeinek, vonzerejének egymást kiegészítő, egymást erősítő jellegének hangsúlyozása, a kölcsönösen előnyös együttműködés kialakítása, összehangolt fejlesztések megvalósítása, a szálláshelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése, a kulturális turizmus komplex rendszerének kialakítása, középpontban a helyi értékek megőrzése és bemutatása, valamint a települési értékekre épülő fesztiválok, sportesemények, nagyrendezvények kiemelt promóciója.

- A nemzeti fejlesztési célok terén megfogalmazódott a termálvízre épülő gyógyturizmus, az egészség-, a kulturális-, az örökség-, a vidéki és az üzleti turizmus bővítése, célzott turisztikai K+F+I programok kialakítása, a sporttal és rekreációval kapcsolatos turizmusfejlesztés. A kulturális turizmus komplex rendszerének kialakítása, középpontban a helyi értékek megőrzése és bemutatása, a települési értékek (műemlékek, a helyi kulturális örökség, településkép, szerkezet) megóvása, a települési értékekre, örökségre épülő rendezvények, fesztiválok és sportesemények kínálatának bővítése, a helyi örökség digitális megőrzésének támogatása és európai szinten történő megjelenítése.

- Horizontális cél a gazdasági potenciál javítása, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű térségek gazdasági felemelkedése, a térségi együttműködések erősítése.

- A megye hosszú távú fejlődéséhez hozzájárulhat a különféle turisztikai ágazatok szorosabb együttműködése, új turisztikai attrakciók kialakítása a folyó menti területek vízi turisztikai adottságainak kiaknázása, a kerékpárút-hálózat bővítése a perifériák irányába.

- A világörökségi területek és világörökség-várományos területek esetében a fenntartható fejlődés megalapozása, a kultúrtáji jelleg, a tájból-régióból fakadó művelési, gazdálkodási, építési tevékenységek, fejlesztések biztosítása.

- A társadalomnak az egészséges identitás megőrzéséhez, a lakosság helyben megtartásához szüksége van a múltjába nyúló gyökerekre, melyek materiális megjelenése az épített örökség. Az örökségvédelem a múltra épülő, élhető jövő építésének elengedhetetlen eszköze

Hosszú távú hatások

- Gazdasági fejlesztés, a lakosság jólétének növelése, lakosságmegtartó képesség fokozása, nemzetközileg is versenyképes turisztikai termékkínálat kialakítása, tájidentitás erősítése.
- A megye turisztikai szerepe megközelítheti Budapestét és a Balatonét. [7]
- Egészségügy, vidékfejlesztés, közlekedéspolitika emelhető ki a kapcsolódási pontok közül.
- Vendégéjszakák száma, az egy vendégre jutó bevétel, az átlagos tartózkodási idő nő, a kerékpárutak kiépítettsége eléri az EU átlagot, az idegennyelv-tudás javul.
- Az ökoturizmus fejlesztése.

Tervezett programok és intézkedések

A Megyei Egészség- és Gyógyturizmus Fejlesztési Program célja a szálláshelykínálat minőségi és mennyiségi színvonalának növelését elősegítő, valamint az innovációs fejlesztéseket ösztönző kezdeményezések támogatása. Különösen hangsúlyos a kölcsönösen előnyös együttműködések kialakításának ösztönzése helyi, térségi és határon átnyúló vonatkozásban. A program támogatja a kiemelt turisztikai vonzerőre épülő foglalkoztatást bővítő fejlesztéseket, valamint a foglalkoztatottak szakmai továbbképzését támogató elképzeléseket.

A Megyei Örökségturizmus Fejlesztési Program támogatást kíván nyújtani a vonzerő bemutatását és hasznosítását segítő szolgáltatások fejlesztésére, illetve a kulturális és idegenforgalmi központok kialakítására irányuló beruházásokra. Különösen hangsúlyos a turisztikai vonzerőre épülő, foglalkoztatást bővítő fejlesztések ösztönzése. A program célja a megyei szinten kiemelkedő jelentőségű (történelmi, szakrális, kulturális stb.) épített örökség felújítására, turisztikai kínálatának bővítésére irányuló beruházások támogatása, valamint a megyei szinten kiemelkedő jelentőségű természeti örökségek turisztikai kínálatának bővítése.

A Megyei Aktív Turizmus Fejlesztési Program célja a kölcsönösen előnyös együttműködések kialakításának ösztönzése (helyi, térségi, határon átnyúló), az információs központok kialakítását célzó beruházások, valamint a turisztikai vonzerőre épülő, foglalkoztatást bővítő fejlesztések támogatása. Hangsúlyos a vízi turizmus bővítésére vonatkozó beruházások ösztönzése a Mosoni-Dunán, a szigetközi mellékágrendszerben és a Rábán, valamint kerékpárút-hálózat fejlesztése.

A Megyei Agroturizmus Fejlesztési Program támogatni kívánja a hagyományőrzésre épülő és a foglalkoztatottság növelését célzó turisztikai fejlesztéseket. Különösen hangsúlyos a szőlészetre és borászatra épülő turisztikai fejlesztések támogatására és a megyei agroturizmus márka kialakítására vonatkozó törekvések ösztönzése. A program támogatni kívánja a tradicionális mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó kézműves és népi mesterségek oktatását.

A Megyei Kulturális Turizmus Program célja, hogy bemutassuk a megye szellemi, kulturális és szakrális értékeit hazai és nemzetközi vonatkozásokban, azokat integráljuk a többi turisztikai kínálattal. Támogatandók a kulturális intézmények fejlesztése, új kulturális, szellemi és szakrális értékek feltárása, azok beépítése hazai és nemzetközi hálózatokba, együttműködésekbe. a A

[7] A megye jelentős ország- és megyehatárokon átnyúló világörökség várományos helyszíne a római limes magyarországi szakasza- A Ripa Pannonica Magyarországon - A megye alábbi 14 települését érinti: Rajka, Mecsér, Bezenye (Gerulata), Máriakálnok (Ad Flexum), Mosonmagyaróvár (Ad Flexum vicus), Kimle, Lébény (Quadrata), Mosonszentmiklós, Öttevény (Quadrata), Kunsziget, Abda, Győr (Arrabona) Győr-Győrszentiván, Gönyű, Nagyszentjános.

fesztiválok és nagy tömegeket érintő programok kínálatának összehangolása, azok együttes megjelenítése, az eseménynaptárak ész együttes marketing koncepciók megjelenítéséig a település és a térségi szintű rendezvények tartós működtetése a kívánatos.

6.2.C. Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése

Indoklás

A megye központi területét egy kiváló mezőgazdasági adottságokkal rendelkező síkság alkotja. A mezőgazdasági területek aránya megfelel az országos átlagnak, a szántóké azonban meghaladja azt. Jellemző a hagyományos mezőgazdasági ágazatok, az intenzív zöldségtermesztés, gyümölcstermesztés és az erre épülő élelmiszeripar leépülése.

Általános célok

- A mezőgazdasági termelés feltételeinek javítása (pl. csatornahálózat bővítése), az élelmiszerfeldolgozó-ipar újraélesztése. Prioritást élveznek a 85-ös úttól délre elhelyezkedő, nagy hagyományú mezőgazdasági kultúrával rendelkező térségek.
- Nemzeti fejlesztési a környezeti adottságokkal összhangban lévő, azokat megőrző és a helyben élőket gazdagító agrár- és élelmiszergazdaság kialakítása, amely növekvő szerepet tölt be a nemzetgazdasági teljesítményben, az exportban, a vidéki térségek fejlesztésében és a foglalkoztatásban.
- Horizontális célként jelenik meg a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű térségek gazdasági felemelkedésének előmozdítása, a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, az ivóvízvédelem, az élelmiszertermelés biztosítása, a hatékony erőforrás felhasználás.
- A megye agroökológiai potenciáljának kihasználása révén a belföldi piac minőségi élelmiszerrel történő ellátása mellett az élelmiszeripari termékek exportja is bővülhet, különleges módként a bécsi és a pozsonyi élelmiszerpiacon való megjelenéssel is[8]. A vidéki lakosság foglalkoztatása révén népességmegtartó hatása is meghatározóvá válhat.

Hosszú távú hatások

- Egy többfunkciós agrár- és élelmiszergazdaság alakul ki, a szektorban működő, versenyképes vállalkozások száma és a foglalkoztatottak aránya is emelkedik.
- A termelési és a termékszerkezet javítása révén a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek hozzáadott értéke növekszik, megkönnyítve a piacra jutást.
- Az ökológiai, ill. a vegyszertakarékos gazdálkodás támogatása a fenntarthatóságot segíti elő.
- A termelés optimalizálása, a „jó gyakorlat” alkalmazása révén a mezőgazdasági környezetszennyezés csökken. A gyenge termőképességű külterületi területek fásítása, település- és szántóvédő erdősávok, fasorok létesítése.
- A mezőgazdasági infrastruktúra javul az országos és a helyi utak korszerűsítése révén.
- A hagyományokkal rendelkező mezőgazdasági és élelmiszeripari gépgyártás fellendül.
- A falusi turizmus jelentősége növekszik, a tradicionális mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó kézművesség, népi mesterségek újraélednek.
- Az EU-átlaghoz közelítenek a termésátlagok, ill. az ökológiai gazdálkodásba vont területek aránya; az öntözhető területek aránya meghaladja az országos átlagot, a zöldségtermesztésre épülő élelmiszeripar újjáéled, a horizontális és a vertikális integrációk erősödnek.

[8] Baross Klub

Tervezett programok és intézkedések

A Megyei Élelmiszer-feldolgozóipar Fejlesztési Program célja beruházásösztönző beavatkozások és foglalkozásbővítő akciók támogatása az élelmiszeripar és a kapcsolódó ágazatok területén (cukoripar, konzervipar, tejipar, húsipar, malomipar, élelmiszeripari gépgyártás). Kiemelt prioritást élvez a helyi termelői piacok támogatása, a helyi értékesítés ösztönzése és ezzel kapcsolatosan egy célzott marketingkampány működtetése. Fontos részterület a helyi hagyományos, egyedi, speciális termékek előállítása modern technológia segítségével (bioinnováció), illetve ezzel kapcsolatosan start-up és spin-off vállalkozások támogatása.

A Megyei Mezőgazdaság-fejlesztési Program célja a hálózati kapcsolatok fejlesztését (TÉSZ, BÉSZ) elősegítő elemek ösztönzése. Kiemelt prioritást élveznek a kézimunka-igényes ágazatok (pl. zöldségtermesztés (melegházas), gyümölcstermesztés) innovációs és foglalkozásbővítő fejlesztései. A program támogatja az állattenyésztő telepek hatékonyságának növelését szolgáló telephely-fejlesztési beruházásokat. Különösen hangsúlyosak az alap-infrastruktúrát érintő fejlesztések (pl. csatornahálózat korszerűsítése).

A hal- és vadgazdálkodás területén a termékek feldolgozását és/vagy piacra jutását elősegítő beruházások támogatása, különös tekintettel az új eljárások, technológiák és termékek fejlesztésére, a versenyképesség növelésére, a munkahelyek számának növelésére.

A **Megyei Értéktár** kialakításának ösztönzése, a települési és a tájegységi termék-értéktárak felállítása, a „megyericum” márka kialakítása, különös tekintettel a brandingre, valamint a minőségellenőrzési eljárások kidolgozására a feldolgozás és forgalmazás területén.

Megyei Fenntartható Mezőgazdaság Program célja az ökológiai gazdálkodás térnyerését elősegítő intézkedések, a vegyszertakarékos gazdálkodást ösztönző projektek, valamint a kapcsolódó képzések támogatása. Különösen hangsúlyos a gyengébb minőségű területeken az extenzív állattenyésztést és a legelőgazdálkodást elősegítő projektek, valamint a kapcsolódó képzések ösztönzése.

6.3. Prioritás: Baross Gábor[9] Stratégiai Fejlesztési Cél

A megye kohéziójának erősítése

6.3.A. A közlekedési kapcsolatok javítása

Indoklás

Győr-Moson-Sopron megyében a közlekedési rendszer kettős feladatot lát el: a terület fejlődéséhez elengedhetetlen belső kapcsolatokat, valamint az észak-dél és kelet-nyugat összekötő tengely zavartalan biztosítását, s ezzel a megye nemzetközi és hazai közlekedési rendszerbe való terjesebb integrálását. E kettős feladathoz komplex közlekedésfejlesztési szemlélet szükséges, amely a személyszállítás területén a közforgalmú és az egyéni közlekedés megfelelő egyensúlyát biztosítja, míg az áruszállításban a vasút-közút, illetve a vízi közlekedés megfelelő szerepét alkalmazza.

Általános célok:

A megyei közlekedési rendszer célja, hogy kiszolgálja a dinamikusan fejlődő gazdaságot, biztosítsa a megyei nagyközpontok és városok hazai és nemzetközi összeköttetését, lehetőséget adjon az áruk, a szolgáltatások és az emberek folyamatos és zökkenőmentes szállításához. A megye földrajzi helyzetéből is következik, hogy közeledési rendszere integratív része a nemzetközi hálózatoknak, így nemzetközi kötelezettség is, hogy ezek a rendszerek megfelelő módon működjenek, azok minősége elérje a nemzetközi normákat. Napjainkra a településközi kapcsolatok felértékelődtek, a munkába járás, a telephelyi kínálatok, az egyes kisebb és nagyobb központok szolgáltatási aktivitása, azok igénybevétele megnőtt. A települések közötti közlekedési hálózatok rohamosan leépültek, minőségük megújítása nélkülözhetetlen. Megnőttek az alternatív közeledési módok, így a turizmushoz köthető kerekpáros közlekedés, de különféle kiegészítő rendszerek használata is, illetve ezek összekapcsolása. A fejlesztések célja, hogy növekedjék a megyében a települések elérhetősége, azok bekapcsolódása a hazai és nemzetközi hálózatokba.

Hosszú távú hatások

A közlekedési hálózatok fejlesztésével az áruk, szolgáltatások és emberek szállításának, mozgásának körülményei javulnak, ami kedvezően hat a termelési kapcsolatokra, a gazdasági folyamatokra. A hálózatok és rendszerek kiépülésével a megye nemzetközi és hazai viszonylatokban is jobban képes integrálódni, ami növeli telepítési tényezőinek versenyképességét, s ezzel javul a települések feltártsága, az ott élők életminősége.

Tervezett programok és intézkedések

Közúti közlekedés

Országos főutak (tengelyek):

- M9, Sopron-Szekszárd kapcsolat, Térségfejlesztési Tanács kezdeményezése (2027 után)
- M85 autóút kiépítése, beleértve a Sopron keleti elkerülőt, megteremtve a kedvező határkapcsolatot (2017-2020 között),
- **M86 autóút kiépítése, tekintettel a teherforgalomra (Szombathely-Csorna) (2016-ig)**,
- **M15 2*2 sávos kiépítés, mint az M86 –észak-déli tengely folytatása (2016-ig),**
- **Győr északkeleti elkerülő M1 – 14. sz. főutak között (új Mosoni-Duna híddal) (2016-ig)**
- Győr nyugati elkerülő út megépítése a 14. sz. főút és az M1 autópálya között, ezzel a győri elkerülő útgyűrű „bezárása”
- Nagyszombat-Győr-Székesfehérvár tengely kiépítése (új Duna híddal),
- **83. sz. főút Győr-Pápa közötti 11,5 tonnás burkolat megerősítése (pápai repülőtér elérése) (2016-ig)**,

[9] Baross Gábor (Pruzsina, 1848 – Budapest 1892), gazdaság- és közlekedéspolitikus, győri képviselő,

- 82. sz. főút fejlesztése a korábbi megyeszékhelyeket összekötő úthálózat fejlesztési elve szerint, illetve az ország „belső” területeinek, valamint a Balaton jobb elérhetősége érdekében, az új győri bevezető szakasz megépítésével,
- M85 autóút Sopron kelet (84.sz.főút) - Pereszteg (84.sz főút) Nagycenk keleti elkerülő (2017-2020)

Kiemelt mellékutak:

- Kapuvár-Beled tengely,
- Fertőszentmiklós-Kőszeg tengely,
- „győri gyűrű” – Dunaszentpál-Enese-Tét-Kisbér gyűrű megújítása.

Mellékutak, belterületi utak fejlesztése:

- külön kiemelés nélkül fontos fejlesztési terület a régi és rossz állapotú mellékúthálózat fejlesztése (gondolva a kerékpáros közlekedésre is),
- országhatár közeli utak, határkapcsolatok kiépítése.

Vasúti közlekedés

A vasúti közlekedés területén is a tengely szerep az elsődleges. Ezek közül is kiemelkedik:

- Bécs-Budapest nagysebességű vasútvonal kiépítése, Győr/Pér megállóhely létesítésével
- Győr-Sopron-(Bécs) kapcsolat kétvágányúsítása,
- Győr-Pápa-Celldömölk vasútvonal villamosítása,
- Hegyeshalom-Csorna-Porpác vasútvonal villamosítása.
- Győr-Szombathely vasútvonal villamosítása
- Győr-Veszprém vasútvonal fejlesztése
- Győr esetében a vasúti teherforgalom városon kívülre terelése (déli elkerülő vasútvonal)

A vasúti fejlesztéseknél szem előtt kell tartani a várhatóan bevezetésre kerülő közúti teljesítményarányos útdíj alkalmazását, hiszen ez lehetőséget adhat a Ro-La szerelvények újraindítására, mivel az útdíj alkalmazásával a vasút és a közút használata hasonló árkategóriába kerül.

Vízi közlekedés

Győr-Moson-Sopron megyében a vízi közlekedés két nagy területre bontandó. A turisztikai és szabadidős tevékenységek szempontjából tovább fejlesztendő a Fertő térsége. A turisztikai szempontú vízi közlekedést még két területre lehet osztani:

- Yacht - és kishajóforgalom – yacht kikötő Győr,
- vízitúrázás – Rába, Szigetköz.

A szállítási feladatok tekintetében a megyében a **Duna** tekinthető gyakorlati szempontból hasznos vízi útnak. A Dunán a legfontosabb fejlesztési irány a **Győr-Gönyű** kikötő medencéssé alakítása, valamint ehhez kapcsolódóan a Mosoni-Duna vízszintjének rehabilitációja.

Légi közlekedés

Megyénkben összesen öt sport- és kereskedelmi célú repülőtér működik. Ezek közül messze kiemelkedik a **Győr-Pér repülőtér**, ennek további fejlesztése kiemelt feladat, tekintettel a város egyre fokozódó gazdasági szerepére.
A légi közlekedés fejlesztésénél figyelembe kell venni egy **légi mentőbázis kialakítását** is, hiszen megyénken halad át több nemzetközi közút.

Kerékpáros közlekedés

A kerékpáros közlekedésnél a korábbi extenzív (mennyiségi) bővítést **minőségi irányba kell** továbbfejleszteni. Ez alatt értendő az egységes szerkezetű, **összefüggő kerékpárút-hálózat kialakítása**, illetve a **meglevő szakaszok minőségi fejlesztése, a határon átnyúló kapcsolatok kiépítése** (vonalvezetés, burkolatszélesség, közúti átvezetések).

Kiemelten fejlesztendőek a kerékpáros létesítmények (kerékpárutak és az azokat kiszolgáló kerékpáros-barát vendéglátó- és szálláshelyek) a megye turisztikailag frekventált területein (Fertő térsége, annak kapcsolódása Kapuvár irányába, EuroVelo 6 nemzetközi kerékpárút).

Emellett a megye belső kapcsolatait javítandó, meg kell teremteni a kerékpározható mellékúthálózat rendszerét is.

6.3.B. A centrumok elérhetősége

Indoklás

A megye nagyközpontjainak (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár), valamint térségi központjainak funkciói megnőttek, azok ellátása csak a térségükkel kialakított közlekedési kapcsolatok folyamatos megújításával lehetséges. A nagyvárosok körül agglomerációk alakultak ki, amelyek fejlődése a jövőben erőteljes lesz, megfigyelhető a településhatárok elmosódása, azok összenövése. A közösségi közlekedésben a környezet- és energiakímélő fogyasztási módok jelennek meg, megváltoznak az utazási szokások, azokban a költségérzékenység növekszik. A települések közötti kapcsolatok javítása szükséges a kistérségekben, itt a szervező központok elérhetőségének biztosításával, az ottani intézmények és funkciók elérésének garantálásával.

Általános célok

A nagyvárosok és környezetük közlekedési kapcsolatainak megújítása, azok új rendszerbe történő szervezése, új típusú hálózati rendszerek kiépítése, a megközelíthetőség javítása, annak időbeli és technikai feltételeivel. Cél, hogy 2020-ig jelentősen javuljon a nagyváros környéki közlekedési hálózat, a centrumok és a kapcsolódó települések elérhetősége növekedjék.

Hosszú távú hatások

A hálózatfejlesztés eredményeként a területi funkciómegosztás jelentősen javulni fog, a munkahely-lakóhely kapcsolatok gyorsabbá és kényelmesebbé válnak, a környezeti terhelés csökken, a kistérségi központok funkciói bővülhetnek, azok alakításának optimumaihoz közelebb kerülhet a térség és a központok, ezzel a térségi összetartozás erősödik, ami az erőforrások teljesebb kihasználását teremtheti meg.

Tervezett programok és intézkedések

Elővárosi Közlekedés Hálózat:

A megye nagyvárosai megközelíthetőségének javítása, intermodális csomópontok létrehozása, a hálózatok és szervezeti keretek korszerűsítése, a különféle rendszerek kapcsolatának megteremtése, a tájékoztatási rendszerek megújítása, a tarifarendszerek összehangolása, a hálózatra történő ráfűződés feltételeinek megteremtése. Az országhatáron átnyúló közlekedési kapcsolatok integrálása a rendszerbe, tekintettel arra, hogy mindhárom centrum - változó mértékben – országhatár menti viszonylatban is egyre nagyobb mértékben érdekelt.

Kistérségi Közlekedésfejlesztés:

A kisvárosok és térségük közlekedési kapcsolatainak áttekintése, a rendelkezésre álló eszközállomány felmérése, a hálózati rendszerek tervezése, szervezése, az ezekhez szükséges intézményi és technikai feltételek megteremtésével.

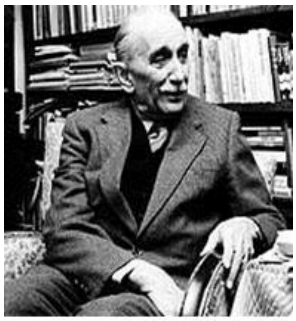

6.4. Timaffy László[10] Stratégiai Fejlesztési Cél

Környezet, kultúra, életminőség

6.4.A. Környezeti adottságok hasznosítása

Indoklás

A megye kedvező környezeti adottságainak funkcionális hasznosítása, a környezeti elemek beépítése a gazdasági funkciókba, a vállalkozások kapacitásának megújításába (turizmus, helyi nyersanyagokra épülő termelés), a környezettudatos életmód és fogyasztás terjesztése, ezek közvetítőrendszereinek támogatása (termelői piacok, „megyericumok" katasztere). (Szigetköz, Hanság, Sokoróalja, Fertő-tó környéke, Pannonhalmi dombvidék). Ellátási (energia, nyersanyag) rendszerek lokális megoldása.

Általános célok

- Az erőforrás-hasznosítás, továbbá a gazdálkodási struktúrák és megoldások tervezése során a helyi (természeti- és erőforrásbeli) adottságok és készletek figyelembevétele szükséges a versenyképes, fenntartható megye kialakításához.
- Törekedni kell a decentralizált erőforrások előállítására és a gazdaság, társadalom igényeinek lokális, önfenntartó ellátására, az ezzel kapcsolatos tevékenységek ösztönzésére, továbbá a szemléletformálásra. Célul kell kitűzni a nyílt gazdasági láncok zárását, a gazdaság anyagb felhasználásának csökkentését..
- Törekedni kell az anyag- és energia-hatékony gazdálkodás feltételeinek kialakítására, továbbá a megye területén jó energiasűrűséggel elérhető megújuló kapacitás minél nagyobb arányú alkalmazására.

Hosszú távú hatások

A környezeti állapot megóvásával elérhető a megyei természeti környezet minőségének megóvása, ezzel a gazdasági működésének új erőforrásaihoz jutunk. A sokoldalú energia-hasznosítással elérhető a termelési költségek csökkenetése, ami javítja a versenyképességet, s egyben a lakosság életminősége is kedvezően alakulhat.

Tervezett programok és intézkedések

<u>Környezeti potenciál hasznosítása:</u>

- A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken az adottságoknak megfelelő jó mezőgazdasági gyakorlat (Pl.: trágyázás helyes módja, növényvédőszerek helyes alkalmazása, stb.) alkalmazása, illetve ennek támogatása szükséges ahhoz, hogy a gazdálkodás fenntartható szintje elérhető legyen.
- A vizekkel való takarékos bánásmód érdekében a táji adottságoknak megfelelő öntözéses gazdálkodást kell kialakítani, melyhez szükséges az öntözés feltételeinek javítása is.
- Megnyugtató választ kell találni a Víz Keretirányelvből származó, parti sávokat érintő szabályozások (pl. szántóföldi mezőgazdasági művelés megszüntetése) gyakorlati átültetésére.
- Természetközeli gazdálkodási módozatok strukturált támogatása.

<u>Zöldgazdaság:</u>

- A stratégiai célok elérése érdekében megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztési, közszolgáltatás-fejlesztési és speciális térségi programok indítása szükséges.

[10] Timaffy László (Mosonszentandrás, 1916 – Győr, 2002) néprajzkutató, tanár, a megye kutatója.

- Támogatni kell az alacsonyabb környezeti terhelést jelentő technológiák megyén belüli megtelepedését. E célból kiemelten fontos K+F tevékenységek indítása, valamint a tudástranszfer erősítése.
- Szükséges a hulladékok keletkezésének minimalizálása, részben technológiai fejlesztésekkel, részben az újrahasználat – újrahasznosítás erősítésével. Ehhez többoldalú gazdasági együttműködések kialakítása, valamint az ipari ökológia alapelveinek megvalósítása szükséges.
- A pozitív változások egyértelmű hatótényezője a környezettudatos szemléletmód. Ennek erősítése érdekében a fenntartható fogyasztással és termeléssel kapcsolatos mintaprojektek és szemléletformáló kampányok indítása szükséges.

Energiagazdálkodás:

- Támogatni kell az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérést (infrastruktúra és lakásépítés egyaránt).
- A jövőbeni energetikai beruházások előkészítése érdekében fel kell tárni a helyi önkormányzatok energiagazdálkodását, különös tekintettel az energiahatékonyság kérdésére. Meg kell állapítani a fejlesztendő területeket, illetve azokat a pontokat, ahol jelentős hatékonyságnövelés lehetséges.
- Ezzel párhuzamosan a jelenlegihez képest erőteljesebben kell támogatni az energiahatékonyság-növelő intézkedéseket (különös tekintettel a középületek épületenergetikai fejlesztésére, előnyben részesítve a megújuló megoldásokat).
- A megyére is vonatkozó regionális szintű energiastratégia konzekvens megvalósítása, beleértve a határon túli együttműködéseket is.
- A hosszú távú fenntarthatóság és az ellátás biztonságának növelése érdekében indokolt a megújuló energiaforrások (vízenergia – akár meglévő duzzasztókba beépíthető törpe vízerőművek), nap- és szélenergia, geotermikus energia, biogáz üzem) arányának karakterisztikus növelése (célszerű a lokális előállítás támogatása). Megyénk kiemelkedő lehetőségekkel rendelkezik ezen energiaforrások tekintetében, a lehetőségek kihasználása nem csak az energiabiztonságot növelné, hanem értékes munkahelyeket is teremtene.
- Támogatni kell a lakossági és vállalkozói energiatakarékosságot. Ezt a folyamatot erősíteni kell olyan szemléletformáló kampányokkal, melyek az energiatakarékosság jelentőségére és ezen belül az egyes szereplők felelősségére hívják fel a figyelmet.

6.4.B. Táj, település, ember, értékmegóvás

Indoklás

Környezet, táj, település, emberi és kulturális értékek megóvása, a természeti erőforrások hasznosítási előfeltételeinek kidolgozása (megyei kataszter és hasznosítási terv), műemléki felújítási igények számbavétele, felújítási programok integrálása a térségközponti és térségi fejlesztésekbe, a Natura 2000 hálózat felülvizsgálata, azok szakszerű újrahasznosítása (megye egész területe). Értékalapú, fenntartható hasznosítás feltételeinek kidolgozása.

Általános célok

- A megye területén található környezeti és természeti értékek állapotának feltárása, azok állapotának megítélése és az állapot megóvására, illetve javítására irányuló tervek kidolgozása és konzekvens megvalósítása szükséges az értékalapú hasznosításhoz.
- Fel kell tárni a megye területén található épített értékek, műemlékek állapotát állapotmegőrző és - javító programok kidolgozása és konzekvens megvalósítása szükséges.

- Ki kell dolgozni az értékalapú hasznosítás alapjait és meg kell teremteni annak feltételeit.

Hosszú távú hatások

A táji, települési értékek megóvása jelentősen javítja az életkörülményeket, szolgálja a stratégiai célt, az otthonos megyét, ami növeli a népességmegtartást, s egyben a vonzó környezet révén az életminőséget kedvezően befolyásolja.

Tervezett programok és intézkedések

1. Környezeti állapot javítása

- Célul kell kitűzni a felszíni és felszín alatti vizek minőségi, mennyiségi és ökológiai „jó állapotának" elérését, továbbá annak fenntartását. Ennek kapcsán el kell végezni a következő feladatokat: sérülékeny vízbázisok diagnosztikai programjának befejezése; felszíni vizek diffúz szennyeződésének csökkentése érdekében védősávok kialakítása, a már kialakult fás kísérő állomány, erdősültség megőrzése; az illegális és nem megfelelő lerakók rekultiválása, felszámolása.

- A környezeti elemek károsodásának megelőzése érdekében vállalni kell a szennyvíztisztítás és csapadékvíz-elvezetés helyzetének tisztázását (kis településeknél akár természetközeli tisztítási módozatokkal). Ebbe beleértendők a következő tevékenységek: települési szennyvízhálózat kiépítése a szennyvízszikkasztásból származó szennyezés csökkentése érdekében, továbbá a rákötési arány növelése; belterületi és külterületi jó csapadékvíz-gazdálkodás megvalósítása, a lehetőségekhez mérten az elválasztott rendszerű csatornahálózat kiépítésének előmozdítása.

- A felhagyott hulladéklerakók szakszerű rekultiválása és az illegális hulladéklerakók felszámolása egyaránt feltétele a környezeti elemek szennyezése megelőzésének.

- Fel kell készülni a globális klímaváltozás következtében a jövőben gyakrabban előforduló árvíz- és belvízvédelmi helyzetek kezelésére, elsősorban a megelőzésre helyezve a hangsúlyt. Ennek keretében cél a megelőzés, a vizek lehetőség szerinti visszatartása, illetve a tározás növelése (pl.: Duna-projekt – árvízvédelmi célú fejlesztések).

- Kiemelt feladat a felhagyott ipari, mezőgazdasági telephelyek felszámolása, illetve kármentesítése.

- Síkvidéki, dombvidéki vízfolyások ökológiai mederrendezése (belterületen és külterületen egyaránt), vízpótlása a jó ökológiai állapot/potenciál elérése érdekében. pl.: Mosoni-Duna-projekt megvalósítása, Mosoni-Duna torkolati műtárgy megvalósítása, szigetközi vízpótlórendszer rehabilitációja, Rába folyógazdálkodási terv megvalósítása, Rábaköz-Tóköz vízpótlása, Ikva ökológiai mederrendezés.

2. Települések értékmegóvását célzó intézkedések előmozdítása, támogatása kiemelten fontos, csakúgy, mint a településkép javítása és a kistelepülési életszínvonal emelése.

- Hosszabb távon célul tűzhető ki a Szigetközi Nemzeti Park létrehozása, ezzel párhuzamosan az élőhely-védelem, -helyreállítás, -fejlesztés, valamint a gyűjteményes kertek és védett történeti kertek élőhely-rekonstrukciója.

- A megye már meglévő, az UNESCO által világörökségi helyszínné nyilvánított térségei (pl.: az ezeréves „Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete", valamint az Ausztriával közös „Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj") értékmegőrző fejlesztése.

- További kulturális értékek feltárása, a meglévő , új lehetőségek szerinti hasznosítása (pl.: fertőszéplaki Hármas halom; Kapuvár: határon átnyúló 56-os Történelmi Témapark, illetve

honfoglalás kori gyepű rekonstrukciója; Kunsziget: római kori limes magyarországi szakasza; Sopron: Óváros-történelmi Belváros újjáélesztése stb.).

- A városok és kistérségi központok településképének javítása, a településközpontok rehabilitációja (pl. Csorna, Beled, Tét, Pannonhalma, Lébény).

3. Víz, mint erőforrás kapcsán folyamatosan erősíteni és korszerűsíteni szükséges a határvízi együttműködést és ezzel elő kell segíteni az összehangolt vízkészlet-gazdálkodást.

- Nagyvízi mederkezelési tervek elkészítése és azok figyelembevétele a terület-, településfejlesztések során.

- A megyében található vízfolyások ökológiai revitalizációja, hasznosítás (Pl.: turisztikai) tervezése, ehhez ösztönző rendszer kidolgozása.

- Vízkészletek fenntartható hasznosítása (pl. A vízkészletek tér-időbeli számbavétele, az ökológiai, gazdasági és társadalmi vízigények összehangolása, hasznosítható vízkészletek meghatározása, a vizek mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása.)

6.4.C. Életminőség javítása

Indoklás

Egészségügy, életminőség fejlesztése, a természeti, táji, kulturális és települési értékek megóvásával, azok folyamatos fejlesztésével, élhető európai otthon biztosítása az itt élők és ide költözők számára, törekvés a társadalmi felzárkóztatásra, az egészséges társadalom megvalósítására (prevenciós, életminőség javítását elősegítő programok; aktív, egészséges, összetartó helyi közösségek fejlesztését támogató programok; aktív szabadidő-eltöltés, egészségipari infrastruktúra-fejlesztés; az idősek és hátrányos helyzetben élők életminőségének javítása).

A megye gazdag termál- és gyógyvízkészletének, geotermikus adottságainak hasznosítására alapozva az egészség megőrzését és helyreállítását, a rekreációt, az egészségtudatos életmódot támogató szolgáltató és termelő iparágak kialakítása. Beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségi állapot egyenlőtlenségeinek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra. Győrben az egészség-kultúra-innováció hármas prioritás nemcsak a város, hanem a térség számára is munkahelyeket és fejlődést eredményezhet, de más centrumokban is támogatandó az egészséggazdaság fejlesztésére irányuló törekvések.

Általános célok

- Az „egészséges, értéktudatos és szolidáris társadalom” megteremtésének ösztönzése.
- Egészségügyi ellátás javítása, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése; egészséggazdaság fejlesztések; hátrányos helyzetben élők és az idősek életminőségének javítása.
- A megye gazdag termál- és gyógyvízkészletének, geotermikus adottságainak hasznosítására, valamint a megvalósítás alatt álló egészségügyi fejlesztési projektekre alapozva az egészség megőrzését és helyreállítását, az egészségtudatos életmódot támogató szolgáltató és termelő ágazatok, vállalkozások létrehozásának és működési feltételeinek támogatása.
- A kulturális infrastruktúra fejlesztése, fenntartásának támogatása.

Hosszú távú hatások

Az életminőség-javítás komplex programja a gazdasági és társadalmi folyamatokat kedvezően alakítja, hasznosítja a megye humán és természetei erőforrásainak átgondoltabb hasznosítását, de új gazdasági szektorok felé való nyitást is ösztönöz.

Tervezett programok és intézkedések

- Társadalmi felzárkózás. A közoktatás infrastruktúrájának fejlesztése (óvodák építése, tornatermek építése + eszközbeszerzés) és az oktatási integráció feltételrendszerének megteremtése. Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációjának támogatása, esélyegyenlőségének javítása. Fogyatékos személyek, megváltozott munkaképességű emberek, hátrányos helyzetű személyek társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának elősegítése. A romák iskolázottsági és munkaerő-piaci hátrányainak csökkentése. Az egészséges életmód népszerűsítése, szabadidős sportolási lehetőségek megteremtése, sportinfrastruktúra fejlesztése, a mozgás népszerűsítése, az aktív szabadidő eltöltés lehetőségeinek fejlesztése, megteremtése.

- A hátrányban, fogyatékkal élők, valamint az idősek életminőségének javítása, az ellátórendszereinek fejlesztése. Az egészségügyi ellátás fejlesztése, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése.

- Egészséggazdaság fejlesztések, rekreációs gyógyászati központ(ok) kialakítása a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számára; prevenciós, az életminőség javítását elősegítő programok; aktív, egészséges, összetartó helyi közösségek fejlesztését támogató programok; aktív szabadidő-eltöltést elősegítő fejlesztések (pl. szabadidős témaparkok kialakítása)..

- A művészeti nevelés támogatása; közgyűjtemények infrastrukturális fejlesztése, könyvtárak, múzeumok, kiállítóhelyek, kulturális központok infrastrukturális fejlesztése. közösségi kezdeményezések támogatása; szemléletformálás, , kampányok, programok megvalósítása.

- Egészségügyi centrum fejlesztése, egészséges életmód elősegítése. a A Petz Aladár Megyei Oktató Kórház regionális feladatokat ellátó kórház, melynek infrastrukturális és szakmai bázisa kiváló adottságokat kínál a megyei szintű megelőző, egészségfejlesztő és egészségmegőrző program lebonyolítására. A program célja, hogy az egészségtudatos életmód kialakulását segítse, preventív, megelőző szakmai keretek és feltételek között, javítva egyben a betegellátás színvonalát, az ehhez szükséges eszközök és épületállomány megújításával, valamint a szolgáltatások elérhetőségének javításával és minőségének fejlesztésével. A hagyományos egészségügyi szolgáltatások mellett fejlesztendők azok a szakmai területek, amelyek erőteljesen kötődnek a megye és Győr megújuló gazdaságához (ipari hatások, turizmus, sport), valamint az itt élők életminőségének javításához.

6.5. Göcsei Imre[11] Stratégiai Fejlesztési Cél

Belső kohézió, centrumok és perifériák

A Indoklás

A megye térszerkezetében a kettősség figyelhető meg. A nagyvárosok és azok környezete kimondottan fejlett, mivel a gazdasági potenciál itt koncentrálódik, de még nem alakultak ki a nagyközpontok és vonzáskörzetük összehangolt fejlesztése, így az erőforrások megoszlanak, azok koncentrációja kevésbé érvényesül. Ellenpontként áll a megye középső része, a Rábaköz, valamint néhány, a centrumoktól távolabb lévő mikró térség (Tóköz, Bakonyalja, Sokoró vidéke, Répce mente), ahol a hátrányos helyzet a jellemző, a gazdasági funkciók hiányosak, a népesség elöregedése megindult, a települések kapcsolata a központokkal gyenge, maguk a települések is fokozatosan leépülnek. Ezt a kettősséget a fejlesztéssel célszerű mérsékelni. Egyrészt a nagyvárosi agglomerációs folyamatok és a gazdasági funkcióterítés, valamint a település és a központ kapcsolatainak javításával. Másrészt az elmaradott, hátrányos helyzetű kistérségek, településhalmazok megújításának támogatásával, a meglévő gazdasági, társadalmi, emberi, települési erőforrások feltárásával és újszerű hasznosításával. A megye belső kohézióját tehát úgy javíthatjuk, ha a nagyvárosok funkcióit gyarapítjuk, egyben azok elérhetőségét biztosítjuk, valamint megteremtjük a leszakadó – értékes adottságokkal rendelkező - táji, térségi település-együttesek helyzetének stabilitását, valamint felzárkózását.

Általános célok

A belső kohézió erősítése azt jelenti, hogy a területi funkciók vonatkozásában egységesebbé, homogénebbé válik a megye, ezzel biztosítható a kialakult dinamizmus terjedése, a helyi erőforrásokra épülő innovációs folyamatok felgyorsítása, valamint ezek segítségével az életminőség növekvő szintjének biztosítása. A térségszervezés rendszere a jövőben csak a központi települések (városok) funkcióinak megújításával, azoknak a változó igényekhez való alakításával érhető el, de ezeket biztosítani kell azoknak a településeknek is, amelyek részben a vonzáskörzetben, vagy azok metszéspontjaiban, érintkezési zónáiban helyezkednek el, vagy éppen az ország/megyehatárhoz való közelségük képezi a fejlődés korlátait. A tervezési időszak végére olyan helyzetbehozási stratégiákat és megvalósításuk metszeteit kell kidolgozni, amely az elmaradott helyzetben lévő települések integrálását segíti, valamint hozzájárul a nagyvárosi agglomerációs folyamatok kedvező alakulásához.

Hosszú távú hatások

A megye belső kohéziójának javításával arányosabb térszerkezet alakul ki, növekszik a területi erőforrások hasznosítása, a gazdasági integráció terei jelentősen bővülnek, a települési funkciók letisztulnak, azok között egészséges hierarchia alakul ki. A fejlesztési program többi eleme is jobban érvényesül, ha csökkennek a megyén belüli területi ellentmondások, a térségek belső és köztes kapcsolata javul, a különbségek mérséklődnek, s a tényleges funkciók köre kellően felosztott.

Tervezett programok és intézkedések

6.5. A Rábaköz Fejlesztési Program:

A 44 települést magában foglaló táji és települési jellemzőkben, valamint történelmi, néprajzi, de termelési kultúrában is sajátos karaktert mutató térség önmagában is belső ellentmondásokat hordoz. A térség három városa más és más vonatkozásban formálja mikrotérségeit, a tartós gazdasági vákuum következtében a gazdasági szerkezet nem kiegyensúlyozott, miközben számos értékes jövőt alakító adottsággal rendelkezik. A program kidolgozásával még alaposabban feltárhatók ezen értékes vidéknek az adottságai, s az arra épülő fejlesztésekkel, valamint más megyei programoknak a Rábaközre fókuszáló támogatásaival a térség felzárkózása megindulhat.

[11] Göcsei Imre (Győr, 1915 – Győr, 2009) földrajztudós, tanár, a megye kutatója.

6.5.B Helyzetbe Hozás Programja:

A megye elmaradott helyzetben lévő mikrotérségeinek, településhalmazainak, perifériku s településeinek fejlesztését kiemelten kell kezelni. A program célja, hogy helyzetbe hozásukhoz támogatást adjon. A Répce mente, az osztrák határ menti vákuumtérség (84-es úttól nyugatra), a Tóköz vidéke, a Sokoró-alja, a Bakony-alja települései, településhalmazai hátrányos helyzetének javítása (elérthetőség javítása, munkalehetőségek, települési együttműködés ösztönzése, helyi erőforrások hasznosítása, stb.) együttesen kezelhető, de az adott térségekre jellemzően értelmezhető programot kíván meg, szorosan kapcsolódva a többi megyei fejlesztési célhoz.

6.5.C Győri Járműipari Körzet Program:

Győr és térsége (győri, téti, pannonhalmi járás, valamint a megyehatáron és országhatáron túli területek) ma és a jövőben a magyar, de a közép-európai gazdaság egyik dinamikus csomópontja, amelyben a járműipar a meghatározó, prosperitást jelentő ágazat. A város gazdasága erőteljesen fejlődik, térségi kapcsolatai szerteágazóak, népességvonzása kiemelkedő, így szükséges programba rendezni a fejlesztési irányokat, erősítve a rendelkezésre álló potenciálokat.

6.5.D Centrumok és Térségük Integrációs Program:

Sopron, Mosonmagyaróvár és a megye kisvárosai térségszervező funkciónak erősítése, azokhoz kapcsolódó eszközrendszerek támogatása, a helyi igényekhez igazodó fejlesztések ösztönzése, az újszerű város és vidék kapcsolati rendszer támogatása, beépülve a városok által készített Integrált Településfejlesztési Stratégiába (IFS), támogatva az egyes városok és térségeik együttes fejlesztést, annak összehangolását.

6.6. Esterházy János[12] Stratégiai Fejlesztési Cél

Együttműködés a szomszédokkal

Indoklás

Győr-Moson-Sopron sajátos helyzetű megye, mivel fejlődése – földrajzi adottságaira tekintettel – elválaszthatatlan a határ túloldalán található szereplőkkel történő együttműködéstől. Ennek oka egyrészt abban keresendő, hogy a megye térszerkezeti szempontból meghatározó települései (Győr, Mosonmagyaróvár, Sopron) *határtérségben* fekszenek, *vonzáskörzetük csonka* (Soproné extrém mértékben az), ezért fejlődésük alapvető feltétele a területi potenciál kihasználását lehetővé tevő *funkcionális vonzáskörzetek rehabilitációja.*

Másrészt a megye *Közép-Európa legdinamikusabban fejlődő várostérségéhez* (CENTROPE) tartozik, amelynek meghatározó szereplői (Bécs és Pozsony) közvetlenül is hatással vannak mindazon területileg értelmezhető folyamatokra, amelyek a megye további sorsát befolyásolják.

Meg kell továbbá említeni, hogy az ország többi részéhez viszonyítva kedvezőbb közlekedés-földrajzi és városhálózati adottságoknak köszönhetően *a megye erősen kötődik a határ túloldalán található pólusvárosokhoz*, azok térszervező hatásai a megye jelentős részén érezhetők, ez több határhoz közeli településen *agglomerációs hatásokkal* is kiegészül. Mindez szoros és tartalmas határon átnyúló együttműködésre predesztinálja a megyei szereplőket. Az elérhetőséget azonban szlovák-magyar viszonylatban nagyban befolyásolja a Duna, mint határfolyó, ahol a folyón való átkelés lehetősége, ennek jövőbeni fejlesztése a kapcsolati térpályákat is újrarajzolja. Az észak-nyugati határszélen a magyar-osztrák viszonylatot pedig a Fertő-tó elhelyezkedése és speciális helyzete határozza meg.

Általános célok

Igazodva a formálódó OFTK határ menti és határon átnyúló fejlesztésekkel kapcsolatos javaslataihoz, a szomszédsági kapcsolatok tekintetében több, a lehetőségekre és a hátrányok kompenzálására bontható elvi kiindulópontot célszerű megemlíteni. A korábban már említett *külső és belső szomszédsági kapcsolatokban rejlő lehetőségek jobb kiaknázása* az egyik fő cél. Ide tartozik minden olyan kezdeményezés és fejlesztés, amellyel a megyében tevékenykedő szereplők a szomszédos országok és megyék gazdasági, illetve infrastrukturális rendszereihez való kapcsolódását elősegíthetik. Megyei szereplők közé sorolhatjuk a lakosságot és különböző intézményeket, szolgáltatókat, akik között segíteni kell új kapcsolatok kiépítését és a már meglévő kapcsolatok ápolását, nem utolsó sorban a kapcsolatokból fakadó hatások jobb hasznosulását.

A határhelyzet azonban nem csak lehetőségeket, de hátrányokat is rejt magában, ezért második fő célként *a speciális elhelyezkedésből fakadó hátrányok kompenzálását* kell, hogy megemlítsük. Határtérség ebben az esetben éppúgy lehet a közigazgatási határral elválasztott belföldi országrész, mint a megye államhatárként funkcionáló térsége egyaránt. Az organikusan szerveződő határ menti kapcsolatok élénkítése, megerősítése és a peremhelyzetekből fakadó lemaradás megszüntetése a legfontosabb beavatkozási terepek ebből a szempontból.
Tekintettel arra, hogy a megyehatár-térségek helyzetéről a szomszédos magyarlakta megyék hasonlóan gondolkodnak koncepcióikban, mód nyílhat komplexebb, együttes beavatkozásokra is.

6.6.A. A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása

A megye része a CENTROPE régiónak. A négy országra (Ausztria, Csehország, Magyarország, Szlovákia) kiterjedő, mintegy hat és fél millió ember lakóhelyét jelentő, nyolc szövetségi tartományt, régiót, illetve megyét érintő CENTROPE alapját tulajdonképpen a Bécs–Pozsony gazdasági tengely jelenti, melyhez északon Brno, délen pedig Győr gazdasági térsége csatlakozik.

[12] Eszterházy János (Nyitraújlak, 1901 – Mirov, 1957) felvidéki gróf, a kisebbség és az üldözöttek védője.

Az integráció és a megye céljai között számos közös pont található. A CENTROPE esetében az egyes célcsoportokon belül egyszerre van jelen a külső és belső kohézió elérésének igénye. Ez érthető, hiszen e térségben (Bécs és Pozsony kiemelkedő szerepe miatt) a két cél csak egymással összefüggésben értelmezhető, a megyén belül azonban nincs kiemelkedő jelentőségű nagytérségi központ, így a külső kapcsolódások erősítése a térség egésze számára egyformán cél, melynek egyben előfeltétele a belső kohézió megteremtése.
A CENTROPE stratégiája négy beavatkozási terület mentén csoportosítja a célokat, ezek:

- a tudásrégió,
- a humántőke,
- a területi integráció és
- a kultúra, illetve a turizmus.

A CENTROPE stratégiájának **humántőke-fejlesztést célzó beavatkozási területe** esetében jelentős súlyt képvisel az integrált munkaerő-piac megteremtése, az akadályok elhárítása a határok feletti munkaerő-migráció elől, illetve a térségen belüli társadalmi kapcsolatok erősítése (többek között a nyelvtanulás által). A CENTROPE a minőség fokozását, a képzettségi szint emelését társítja ehhez a beavatkozási területhez. Mindezek megvalósítása Győr-Moson-Sopron megye érdekeit is szolgálná.

A CENTROPE stratégiájának fennmaradó két beavatkozási területe, a **tudásrégió** megteremtése és a **kulturális és turisztikai kínálat** kiaknázása a gazdaság térségi fejlődésének elősegítését célozza. A közös pontokat a befektetések ösztönzése, valamint a gazdasági szereplők hálózatba szervezése jelentik, ennek érintett szektorai azonban eltérőek. Győr-Moson-Sopron megye esetében a gazdasági fejlődés két fő letéteményese az autóipar és az agrárszektor, illetve az ezekre szerveződő hálózatok, az autóipar esetében a beszállítók rendszere, a mezőgazdaság esetében pedig a feldolgozó és forgalmazó vállalatok. A CENTROPE ugyanakkor a biotechnológia (illetve tágabban az élettudomány) és az energetikai szektor terén tűzi ki célul a hálózatosodás elősegítését, ezen felül pedig a kutatás-fejlesztés területén kíván bekapcsolódni a nagytérségi munkamegosztásba.
A határon átnyúló integráció céljai tehát számos beavatkozási területen átfedést, illetve egyezést mutatnak, a különbségek pedig betudhatók a térségek társadalmi-gazdasági sajátosságaiból eredő hangsúlyeltolódásoknak. A térségi integráció pozitív eredményei tehát kiegészíthetik a megyei törekvéseket, kedvező szinergiák érhetők el, ehhez azonban a konkrét beavatkozások, projektek kidolgozása esetén mindenképpen szükséges azok egymással való összehangolása. Fontos ugyanakkor, hogy a CENTROPE-tagság jövőben ne csupán hangzatos stratégiák megalkotásában merüljön ki, a megvalósuló projektek ne csupán a CENTROPE magtérségének érdekeit szolgálják. A megyének határozott álláspontot kell képviselnie az együttműködésben, anyagi és humán forrásokat pedig kizárólag abban az esetben érdemes az együttműködés fenntartására áldozni, amennyiben e fenti irányokba elmozdulás történik, az együttműködés egyoldalúsága megszűnik. Az egyoldalúság megszüntetéséhez a megye oldaláról proaktív viselkedés kívánatos.

6.6.B. Az országhatár menti együttműködések fejlesztése

Az alábbi fejlesztési prioritás a határ menti kapcsolatok sokszínű és határrészről határrészre változó minősége miatt változatos elemek sorát tartalmazza. Más jellemzőkkel írható le és más kapcsolati lehetőségeket rejt a megye Szlovákiával határos, Győr vonzáskörzetéhez kapcsolódó területe, a pozsonyi agglomeráció megyei településeket érintő területe, a Fertő-tó menti magyar-osztrák kapcsolatok és Sopron vonzáskörzete a megye nyugati határszélén. Szintén különbséget kell tenni a határon túli, de magyar ajkú többséggel rendelkező területek és az osztrák, ill. szlovák ajkú lakossággal rendelkező területekkel való kapcsolattartásban is.

A foglalkoztatási helyzet határ menti (gyakran éles) különbségei például jelentős munkaerő-piaci együttműködési lehetőségeket tartogatnak. Ez azonban a két oldal irányában igen eltérő módon alakul, hiszen Szlovákia irányában lényegesen rosszabb, míg Ausztria irányában kedvezőbb foglalkoztatási helyzet állandósult. De Győr-Moson-Sopron megye esetében hosszú szakaszokon az országon belüli megyehatárok is jelentős területi különbségek elválasztó vonalai. A jobb területi kohézió elérése érdekében a különbségekből adódóan prognosztizálható *munkaerőmozgások kezelését tervezni*

szükséges, szakképzési együttműködésekre és összehangolt munkaügyi irodai tevékenységre van szükség.

A határ menti kapcsolatok mennyiségének és minőségének javítása szorosan összefügg az **elérhetőség javításával**, infrastrukturális fejlesztésekkel. Létezik az infrastrukturális fejlesztésnek makro (vasúthálózat bővítése, hídépítés, úthálózat fejlesztése) és mikro kapcsolati (kompok, közösségi közlekedés szervezése, kerékpárutak). Ezek többsége nem megyei hatáskörű intézkedés, országos illetve kormányközi egyezetések szükségesek megvalósításukhoz. Emellett számos olyan európai szintű beavatkozás prognosztizálható a jövőben, ami alapjaiban változtatja meg a határközeli szolgáltatások kihasználtságát, gondolunk itt például a külföldi egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés változására. A megye szempontjából rendkívül fontos szempont, hogy felkészülten várhassa, majd kiaknázhassa a fejlesztésekkel és a változásokkal járó lehetőségeket. *A felkészüléshez és a jövőbeni együttműködéshez szükséges informális és formális kapcsolatépítés* támogatandó cél a megye részéről.

Jogi személyiséggel rendelkező csoportosulásként a magyar-szlovák határtérség mindennapjaiban az **Európai Területi Társulások (ETT)** vesznek részt. A megye intézményes szinten a Rába-Duna-Vág ETT munkájában vesz részt. Az RDV ETT stratégiájának tervezett beavatkozásaiban a területi, gazdasági és társadalmi kohézió erősítése jelenik meg legfontosabb célként, kiemelten kezeli az alapítók (Győr-Moson-Sopron megye, Komárom-Esztergom megye és a Nagyszombati Önkormányzati Kerület) területén megvalósuló közlekedésfejlesztési elképzeléseket. Erősen épít a hasonló gazdasági adottságokra, amelyek számos együttműködési lehetőséget rejtenek. Különös figyelmet fordít a járműipar ágazatára, amely a térség legjelentősebb foglalkoztatója és értéktermelője. Az RDV13 ETT fejlesztési stratégiájából az egyes beavatkozások beemelhetők a területfejlesztési koncepcióba is. Ennek keretében *beazonosításra kerülnének a szélesebb partnerségben megvalósítható integrált területi beruházások* is (ezek szintén szükségszerűen fognak kapcsolódni az agglomerációs prioritási terület tervezett fejlesztéseihez).

Hasonló ETT az **Arrabona Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás**, amelyet Győr, Mosonmagyaróvár, Dunaszerdahely és Somorja önkormányzatai alapítottak 2011-ben, azóta pedig több mint 20 település csatlakozott hozzá. A gazdasági és társadalmi kohézió megteremtése mellett a Duna-völgy, mint ökológiai rendszer egyensúlyának megőrzésében és fenntartásában is érdekelt a társulás. Ezen célok összecsengenek az Európai Unió Duna Régió Stratégiájának főbb célkitűzéseivel.

A felkészítésben nagy szerepet kell, hogy kapjon *az emberek és közösségek közötti társadalmi és kulturális koherencia növelése* is, melynek következtében a kapcsolatépítés és az együttműködés olajozottan működhet a jövőben. Ezalatt értjük minden olyan, alulról jövő kezdeményezés támogatását, legyen az civil, vagy szakmai jellegű (egészségügy, katasztrófavédelem, környezetvédelem, munkaügy, oktatás, közlekedésszervezés, vízügy) kapcsolat, ami előmozdítja a határ menti területek közötti együttgondolkodást és együttműködést.

6.6.C. Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok - a vonzáskörzetek rehabilitációja

A fejlesztési prioritás célja az, hogy a megye meghatározó városai nyerjék vissza **természetes vonzáskörzetüket** és váljanak a formális jellegű régiók mellett funkcionális szerveződések központjaivá.

1. Kezdődjön meg a természetes vonzáskörzetek tényleges működtetése. Ennek érdekében meg kell határozni az egyes városok elméleti vonzáskörzetének kiterjedését és be kell azonosítani azokat a funkciókat, amelyek ezeknek a tereknek a kitöltését segíthetik.

2. A potenciális határon túli vonzáskörzetre számot tartó funkciók fejlesztésén túl, biztosítani kell ezek egyenletes területi hozzáférhetőségét is, a határtérség jobb területi gazdaságosságának

[13] A Rána-Duna-Vág EGTC integrált területfejlesztési stratégiája. Határ Menti Innovációs Kft., 2013. május.

elérése érdekében. Itt számos olyan beavatkozásra van lehetőség, amely az adott térség belső területi, gazdasági és társadalmi kohézióját erősíti.

3. Ugyancsak itt lehet megfogalmazni a funkcionalitást segítő intézményi megoldásokat, illetve elemezni a már formálódó ETT-k potenciális szerepét ezeknek a városhálózati funkcióknak a helyreállításában, fejlesztésében. Ennek kapcsán célszerű ezeket a várostérségeket integrált fejlesztési térségekként beazonosítani (pl. Győr agglomerációs térsége, a Fertő-tó térsége, Pozsony agglomerációs térsége).

4. Ugyancsak ennek a célnak a keretei között kell reflektálni a megyei centrumok országhatárokon belüli, valamint országhatáron túlnyúló térszervező erejéből következő, az egyes ország-, megye- és régióhatárokon átívelő fejlesztési lehetőségekre is.

A koncepció egyeztetési fázisában tartott fórumok, a beérkezett javaslatok, az érintett megyék területfejlesztési koncepcióihoz készített helyzetelemzések anyagait áttekintve kijelenthető, hogy jelenleg nem ismerjük pontosan az országon belüli megyehatárokat átívelő kapcsolatok akadályozó tényezőit, az eddig elért eredményeket, az érintett térségek érdekeit, céljait, szükségleteit.
Ennek ellenére az ilyen irányú együttműködési kapcsolatok erősítése egyértelmű igényként merült fel az érintett települések képviselőinek körében.

Lehetséges fejlesztési tengelyek/zónák:

1. Csorna – Beled – Répcelak – Sárvár
2. Győr – Tét – Pannonhalma – Pápa – Zirc
3. Győr – Kisbér – Mór
4. Győr – Bábolna – Ács – Komárom – Tatabánya
5. Sopron – Szombathely
6. Az országhatáron átnyúló településközi tengelyek

Gazdasági együttműködések erősítése:

1. megyehatáron átnyúló munkaerő-piaci kapcsolatok, munkaerő-piaci áramlás segítése,
2. megyehatáron átnyúló turisztikai desztinációk, turisztikai tengelyek beazonosítása.

Környezeti és infrastrukturális hálózatok összekapcsolása:

1. határtérségeket megfelelően összekapcsoló közlekedési rendszerek (migráció, munkaerőpiaci-áramlás, foglalkoztatottság érdekében),
2. egy ökoszisztémát alkotó, elválasztott területek integrált kezelése (pl. közlekedés, környezetvédelem, erőforrás-gazdálkodás),
3. természetvédelmi és kulturális értékek összehangolt hasznosítása.

Intézményi együttműködések és kapacitások bővítése:

1. Határ menti közösségek, a lakosság, a civil szféra, illetve az oktatási és kulturális intézmények kapcsolatfelvételének ösztönzése.

7. A területfejlesztés elvei és intézményei

7.1. A területfejlesztés elvei

A megyei területfejlesztési koncepció alapelvei megegyeznek az Európai Unió által kidolgozott kohéziós politika iránymutatatásaival, így a szubszidiaritás, az addiconálás és a partnerség követelményeivel. Ezen elvek kifejtése nem szükséges. Viszont érdemes hangsúlyozni, hogy a területfejlesztésben erőteljesebben érvényesüljön a nyitottság, a különféle szereplőknek, így az állam, az önkormányzatok, a gazdasági szerepelők, azok érdekképviseletei, a vállalkozások és a civil szervezetek együttműködése a horizontalitás igények megvalósításával. Hasonlóan döntő éppen a megye sajátos jellege miatt a fejlesztés **nyitottsága és az együttműködési kezdeményezései.** A horizontalitás magával hozza, hogy részben területi szintek és szektorális viszonylatok is kapcsolódjanak egymással, de ezeknek a kooperációknak nem csak a megyén belül kell maradnia, hanem a megyével határos térségekkel is. Kiemelten kezelendő az országhatáron átnyúló kapcsolatok erősítése, azok szervesebb integrálása a megyei területfejlesztésbe, megteremtve a programok harmonizációját, azok közötti átjárhatóságot. Az országon belüli területi relációban alapelvként kell a fejlesztésekben megjeleníteni a megyehatáron átnyúló kapcsolatokat, azok közös elemeinek egyeztetését. Különösen érvényes ez Veszprém és Vas megyére, mert itt érintkeznek a hátrányos helyzetű települések, településhalmazok, így a fejlesztés hatékonysága növekedhet az összehangolással.

Az Európai Unió kohéziós politikájának **11 tematikus célját** a tervezés során figyelembevettük, sőt annak összefüggéseit a továbbiakban be is mutatjuk.

Érvényesülnie kell a területfejlesztésben a **programozás és a területiség elvének**, ami megjelenik az Integrált Területi Beruházás (ITI) és a Közösség-vezérelt Helyi Fejlesztés (CLLD) rendszerében. A fejlesztési megoldások, - amelyek a különböző megyei és országos programokból merítenek, azok forrásainak felhasználásával, komplex módon, egymás erősítve valósulnak meg - megjelennek a megye területfejlesztés koncepcióban, különösen annak térségi dimenzióban.

Hangsúlyozottan érvényesíteni kell a területfejlesztésben a **megye globális kitettségének csökkentését**, növelve a szereplők alkalmazkodóképességét, egyben a változásokhoz való igazodását. A fejlesztés alapelve a kreatív munkaerő képzése, az innovációs folyamatok felgyorsítása, körülményeinek megteremtése, így ezeknek a határozott megjelenítésével csökkenthető a szereplők kitettsége, növelhető a változó körülményekhez való alkalmazkodás.

Nem elhanyagolható ezen elvek mellett a **fejlesztések fenntarthatósága**, amely nem csak a környezeti állapotra, hanem a programok által megteremtett objektumokra vagy kezdeményezésekre egyaránt érvényes. A támogatásnak arra kell irányulnia, hogy folyamatosan érvényesüljön **az energiahatékonyság, a területi erőforrások legkedvezőbb felhasználása és azok újrahasznosításának követelménye, megteremtődjenek az „okos" rendszerek**, amelyekben az informatikai bázisokon a rendszerek optimális működése biztosított. Nem feledkezhetünk meg ebben a viszonylatban a klímaváltozás hatásainak csökkentéséről, az ahhoz illeszkedő fejlesztési módok és rendszerek alkalmazásáról.

Kiemelten kell kezelni a területfejlesztésben a **beavatkozás mérését**, azok tényleges hatásainak megjelenítését, mind a programok tervezésénél, mind azok megvalósításánál. Az európai és a hazai közforrások leghatékonyabb felhasználását lehet csak támogatni, amit folyamatos méréssel, értékeléssel és természetesen a tartós fennmaradással lehet garantálni.

A területfejlesztés elvei között érvényesítendő az **esélyegyenlőség**, ami a különféle, döntően hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, közösségek (esetenként települések) helyzetbehozását, képességeinek, adottságainak növelését, de egyben a fejlesztéseikhez szükséges szakszerű, alapos információellátást jelenti, s annak biztosítását, hogy alkalmasak legyenek saját érdekeiket megvédeni, szervezeti rendszereiket működtetni.

7.2. A területfejlesztés intézményrendszere

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint **a megyei önkormányzat** területi önkormányzat, amely törvényben meghatározott

- **területfejlesztési**,
- vidékfejlesztési,
- területrendezési, valamint
- koordinációs **feladatokat lát el**.

Fontos, stratégiai cél a megye területfejlesztési és vidékfejlesztési funkcióinak alakítása, az azokhoz kapcsolódó intézmény- és eszközrendszer működtetése.

E cél eléréséhez szükséges legfontosabb intézkedések:

A. A megyei területfejlesztési és vidékfejlesztési intézményrendszer megerősítése. A fejlesztést segítő intézményrendszer klaszterbe szervezése, a különféle szinten (megyei, városi, térségi, valamint szervezeti) működő tanácsadó szervezetek kapcsolatának kiépítése, egységes információs rendszer megteremtése, források (információk, humánkapacitások) összehangolása (egyablakos tanácsadás) (megyei központok, városok). Partnerség (állami, önkormányzati, vállalkozói, civil szféra)

B. Programok és pályázatok kidolgozása, országos, nemzetközi támogatásra érdemes programok kidolgozásának segítése, programtár létrehozása, szereplői együttműködések ösztönzése.

C. Folyamatos eredmény-monitoring, a programok folyamatos értékelése, egységes adatbázisban történő regisztrálása, eredménymarketing (kiadványok, megjelenés, megyei szintű tájékoztatás).

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. § (2) b) bekezdése szerint **a megyei önkormányzat** a megye területén összehangolja a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, ennek keretében

- **kidolgozza és elfogadja** – az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban – a megye hosszú távú **területfejlesztési koncepcióját**, illetve – a megyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével – a megye **fejlesztési programját és az egyes alprogramoka**t;
- részt vesz az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozásában;
- a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

A területfejlesztés rendszerének megújítása kapcsán a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban: Tftv.) 2011. decemberi módosításával és annak 2012. január 1-jei hatályba lépésével a jogalkotó a területfejlesztési feladatokat területi szinten – a regionális fejlesztési tanácsok (a továbbiakban: RFT) megszüntetésével – **a megyei önkormányzatok hatáskörébe** utalta. A Tftv. módosítása a korábbi öt területi szint helyett (kistérség, megye, régió, kiemelt térség, országos szint) alapvetően **két területi szintet** határozott meg (megyei és országos) azzal, hogy ezentúl csak egy, kötelezően a megyék által létrehozandó kiemelt térségi tanácsot ismer, mégpedig a Balaton térségében. A korábban működő regionális fejlesztési tanácsok jogutódjai az adott NUTS II-es szintet alkotó megyei önkormányzatok lettek.

A megyei szint tervezési, fejlesztési koordinációs szerepe, feladatai és kompetenciái három területen jelennek meg:

- Az önkormányzati rendszer átalakítása és ezen belül a közszolgáltatási feladatellátás minden eddiginél szélesebb körének állami irányítás alá kerülése miatt a területi tervezésben is

lényegesen megnő az **ágazatközi (fejlesztéspolitikai) koordináció szerepe.** A 2014-2020-as pénzügyi keret felhasználásának időszakára való felkészülésben is kiemelt jelentősége van a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek. A területi tervek alapul szolgálnak a 2014-2020-as uniós költségvetési időszakban a Közösségi Stratégiai Keret alá tartozó alapokból finanszírozandó operatív programok tervezéséhez, annak érdekében, hogy az uniós finanszírozású ágazati és területi operatív programokban a területi fejlesztési igények is megjelenítésre kerüljenek. Ez a megyét érintő ágazati fejlesztési stratégiák, tervek, konkrét pályázati kiírások véleményezését jelenti, valamint a beérkezett pályázatok véleményezését, prioritási sorrend felállítását.

- A **megyei szintű tervezési és fejlesztési szerep** jelenti az alapvető és legfontosabb tevékenységét a megyei önkormányzatnak, amely magába foglalja a megyét érintő területfejlesztési stratégiák, tervek készítését, ezek alapján a megyei területfejlesztési források felhasználásának koordinálását, vagyis konkrét pályázati konstrukciók kialakítását, pályázati döntést, szakmai felügyeletet, valamint a projektek utánkövetését, szakmai monitoringját. A megye kiemelt feladata továbbá a Széchenyi Programirodával együttműködve a pályázati projektek előkészítésében nyújtott szakmai támogatás a pályázó szervezetek számára, projektötletek generálása.
- **Határon átnyúló együttműködésekben** való részvétel jelenti a megyei önkormányzat területfejlesztési funkciójának harmadik dimenzióját. A megye részt vesz a határon átnyúló projekteket megalapozó Előkészítő Bizottságban, illetve a pályázati döntéseket meghozó Monitoring Bizottságban, biztosítva ezáltal a megyét érintő ágazati és megyei fejlesztési stratégiák, tervek összehangolását, szinergiáit.

A Tftv.-ben foglalt közfeladatok ellátása során a megyei önkormányzat feladata a kormányzat, az önkormányzat és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseinek összehangolása, melynek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

Az érintett három megyei önkormányzatnak a regionális állásfoglalást kívánó ügyek intézésére, a Tftv. előírásai alapján létre kellett hozniuk a **Nyugat-dunántúli Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórumot,** melynek titkársági feladatait közös megegyezéssel valamely érintett megyei önkormányzat hivatala lát el. A területfejlesztési hatáskör címzettjei a megyei önkormányzatok lettek.

A megyén belüli szereplők közötti egyeztetések és információcsere eszköze a **Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum**, amelynek tagjai a megyei jogú városok.

A Széchenyi Programiroda által megvalósuló „Területfejlesztési, területi tervezési és szakmai koordinációs rendszer" kialakítása (kiemelt projekt) a 1071/2013. (II. 21.) kormányhatározat alapján:

a) a területfejlesztés területi tervezési folyamatainak, módszerének, szabályozásának és intézményrendszerének újragondolása,

b) a területfejlesztési területi tervezés központi koordinációs rendszerének kialakítása, a területi és ágazati tervezés közti koordinációs rendszer megteremtése,

c) a tervezést támogató egységes és a tervezésben résztvevők számára elérhető információs rendszer kialakítása,

d) az uniós és hazai fejlesztési források pályázati rendszereinek egységes tervezését és végrehajtását támogató monitoring és kontrolling információs rendszer szabályozási koncepciójának kialakítása,

e) a területi tervezés partnerségi hálózatának megteremtése.

Az ÁROP 1.2.11 konstrukció megyei területfejlesztési feladatokat támogató kiemelt projektje támogatja a Széchenyi Programiroda szervezetének, működési folyamatainak kialakítását. A program az ezt követő tervezési feladatokat szolgálja támogatni, elsősorban a tervezés módszertani hátterének megteremtésével, a fejlesztések intézményi rendszerének elméleti megalapozásával, másrészt a kapcsolódó informatikai rendszer kiépítésének elősegítésére irányuló fejlesztésekkel, valamint a területi tervezésben és a fejlesztések előkészítésében résztvevő helyi szereplők képzésével, illetve a partnerség erősítésével. A területi tervezési feladatok az átfogó fejlesztéspolitikai tervezés részét

képezik. A fejlesztéspolitikai tervezés és végrehajtás egységességét, nyomon követését és értékelését a kialakítás alatt lévő Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer (FAIR) szolgálja, a források kezelésének egységességét pedig a hozzá kapcsolódó analitikus rendszerek biztosítják.

A területfejlesztés Európai Uniós támogatási rendszere kormányzati irányításának egységes rendszerét a jövőben **az egyes szakmai minisztériumokhoz kerülő ágazati irányítás** váltja fel. Vélhetően **két területfejlesztési operatív program** kerül kialakítására: az egyik a központi régióra, a másik az ún. konvergencia régiókra. Győr-Moson-Sopron megye az utóbbiban lesz érintett.

Várhatóan a területfejlesztésben megerősített megye hatásköre nem terjed ki a forráselosztásra, csupán döntések előkészítésére (pl. helyi gazdaságfejlesztés, vidékfejlesztés, speciális térségi programok, közszolgáltatások alakítása tekintetében). Valószínűsíthető, hogy a minisztériumok kezelik majd az egyes operatív programokat (Gazdaság és Innovációs OP, Intelligens Közlekedés OP, Környezet és Energiahatékonyság OP, Terület- és Településfejlesztési OP, Emberi Erőforrás-fejlesztés OP).

Új területpolitikai eszközként értelmezhetők a **szabad vállalkozási zónák**, amelyeket a 27/2013. (II. 12.) Korm.határozat a leghátrányosabb helyzetű térségek települései közül jelölt ki azzal a céllal, hogy segítse felzárkózásukat, ösztönözze a határon átnyúló kapcsolatokat, a high-tech tudásipart szolgálják. Győr-Moson-Sopron megyében egyetlen település sem került be az első fordulóba, a jövőben újabb települések kijelölésével lehet számolni.

A területfejlesztési források között megemlítendők a közös stratégiai keretben meghatározott **nagyprojektek**, amelyek szektorális jellegűek és 50 millió eurót meghaladnak, s jelentős integrált fejlesztést indítanak meg egy-egy térségben. Néhány országos jelentőségű **nagyprojekt érintheti a megyét**, de önálló megyei szinten indukált fejlesztésekre nagyprojekt nem valószínűsíthető. Viszont érinthetik a megyét az ún. közös cselekvési tervben meghatározott támogatások, az előzőnél kisebb értékben (min. 10 millió euró), tervezett irányultságuk egy rendszerbe szervezett megyei szintű fejlesztés, legyen az a világörökség helyeinek komplex megújítása, vagy tájrehabilitáció, integrált energia-hasznosítás, turizmusfejlesztés.

Az **agrár- és vidékfejlesztés,** valamint a **halászati vertikum** jelenthet fejlesztési támogatásokat a megyei területfejlesztés számára. Az EMVA-nak jobban meg kell jelenítenie a 11 prioritást és az I. és II. pillér közötti horizontális kapcsolatokat. Az I. pillérnél így a biológiai sokféleség és a tájdiverzifikáció erősítése nyújthat új forrásokat, de nagyobb hangsúlyt kap az erőgazdálkodás is. A halászati vertikumban szintén lehetőségek rejlenek, erre a megyének határozottabban kell figyelmet fordítani.

Az Európai Területi Együttműködések rendszerében jelentkező programok a megyében kedvező lehetőségeket teremtettek. Az magyar-osztrák és a magyar-szlovák határ menti együttműködések tervezése megkezdődött. Osztrák vonatkozásban Burgenland nem lesz kohéziós régió, így a magyar fél nagyobb érdekérvényesítést folytathat. Magyar-osztrák relációban a kutatás és innováció (megyei kiemelt program), a fenntartható közlekedés/szállítás, a KKV-k versenyképessége, a foglalkoztatás-fejlesztés, a munkaerő-mobilitás növelése jelenik meg stratégiai célként. Ezek jó összhangot kínálnak a megyei célokkal, így a tervezés során határozottan kell a programkapcsolatokat megteremteni. A Magyarország-Szlovákia Határ menti Együttműködési Program tervezése is megkezdődött, ennek prioritásai nagyban megegyeznek az osztrák együttműködéssel, csak a sorrendben vannak különbségek, így a KKV-k versenyképessége, a foglalkoztatás-fejlesztés, a munkaerő mobilitása, a fenntartható közlekedés/szállítás, az oktatás, a készségfejlesztés, az élethosszig tartó tanulás jelenik meg irányként. A megye települései, területfejlesztési szereplői nagy tapasztalatot szereztek ezen programokban való részvételben.

Említésre érdemes, hogy a megyében jelenleg két Európai Területi Együttműködés került bejegyzésre (Arrabona ETT, Rába-Duna-Vág ETT), s további három tervezés alatt áll. Ezeknek az ETT-knek a forrásaktivitása megnőhet a jövőben.

A megye területét is érinti az **Európai Duna Stratégia**, amelynél a korábbiaktól eltérően mégis megjelennek források, bár az egyes nemzeti OP-ok szintjén, de elkülönülten. A megyei területfejlesztési programnak ki kell térni azokra a fejlesztési elemekre, amelyek kapcsolódhatnak a EDS-hez (vízgazdálkodás, turizmus, kutatás-fejlesztés).

Forrásaiban nem nagy jelentőségű, de az európai fejlesztési politika figyelme egyre határozottabban fordul **a Centrope kezdeményezésre**, amelynek a megye is a tagja. Itt nem többletforrásokhoz lehet jutni, hanem olyan nagytérségi fejlesztésekben lehet részt venni, amelyek közvetlen brüsszeli forrásokat céloznak meg.

A megyei területfejlesztés számára **decentralizált nemzeti forrásokat** is szükséges biztosítani, hiszen ezzel támogatni lehet az amúgy is kedvezőtlen anyagi helyzetben lévő települések önrészét az uniós támogatások megszerzésében, és számos kisebb, térségi és települési szinten fejlesztést ösztönözni (megindítani) lehet. Az önálló megyei decentralizált területfejlesztési források korábbi rendszere bizonyította, hogy **viszonylag kisebb összegek is fejlesztéseket indíthatnak meg**, serkentően hatnak a szereplők programokra történő pályázásában, s ezzel további forrásokat generálhatnak.

Ösztönözni kell a területfejlesztés szereplőit, hogy minél előbb kezdjék meg **fejlesztési programjaik kidolgozását**, hiszen az uniós támogatások elérhetősége felgyorsul, s azok a térségek, települések lehetnek sikeresek, amelyek felkészülten, kidolgozott programokkal vágnak neki a 2013-2020 tervezési időszaknak.

8. A koncepció üzenetei

Az üzenetek kidolgozásának célja, hogy a területfejlesztési koncepció kidolgozása során – a partnereink által – megfogalmazott **több száz igény és elvárás összegzésre kerüljön**, s azokat eljuttassuk a területfejlesztés irányítóihoz, hogy támogatási elveiknél, intézményi és működési rendszereiknél ezeket az igényeket figyelembe vegyék. Egyben a tervezők és fejlesztők üzenetei is megfogalmazódnak, mert egy távlati gondolkodást igénylő, ugyanakkor számos forrást, s ezzel érdeket, eljárást megjelenítő koncepciónál maguknak a fejlesztési szereplőknek is meghatározott korlátok között kell mozogni, figyelembe kell venni a különböző szinteket és azok funkcióit, lehetőségeit.

8.1. Üzenetek a Kormány számára

- Győr-Moson-Sopron megye egyenletesen, dinamikusan fejlődő megye, fejlett gazdasággal, képzett munkaerővel, egyre határozottabban kiépülő oktatási-képzési intézményrendszerrel, de a fejlődési ütemet **már nem követő közlekedési infrastrukturális rendszerrel bír.** A megye közeledési hálózata elmarad a megye fejlődődésétől, az úthálózat erősen leterhelt, a központok elérhetősége lassult, ami akadályozza az áruk, személyek szállítását, a logisztika kapcsolatok gyors, zökkenőmentes lebonyolítását. A megyei főútvonal-hálózat mellett a belső mellékutak állapota is kedvezőtlen, minősége erősen leromlott, ezáltal akadályozzák a gazdaság szereplők szétterülését, a kisközpontok gazdasági megélénkülését. A közlekedési hálózat a legfőbb akadálya a megye még dinamikusabb fejlődésének, így annak folyamatos felújítása nem halasztható.
- Az innováció és a vállalkozások fejlesztésének egyik legfontosabb feltétele **a stabil jogi háttér és makrogazdasági környezet megteremtése**, valamint a bürokrácia mérséklése. Mind a kormányzatnak, mind a kormányzati szervezeteknek el kell sajátítani a választási ciklusokon túlmutató, hosszú távú gondolkodási módot, ami **a vállalkozások kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységének az alapját jelenti.** Ugyanis rövid távú döntések, napi operatív ügyek és problémák megoldására kényszerített vállalkozások nem fogják érdemben növelni kutatás-fejlesztési és innovációs ráfordításaikat, amivel veszélybe kerül Magyarország fontos vállalása, hogy 2020-ig a GDP 1,8%-át költi majd K+F-re.
- Nemzeti szinten a másik neuralgikus és rövid távon beavatkozást igénylő téma **a vállalkozói oktatás és vállalkozói kultúra fejlesztése**. Sajnos az elmúlt húsz évben nem épült be sem a hazai közép-, sem a felsőfokú képzésbe a gyakorlati vállalkozói ismeretek oktatása. Nagymértékben elősegítené a vállalkozói kultúra terjedését és a vállalkozókról alkotott társadalmi képet, ha sikerülne megnyerni és az oktatásba bevonni és példaképnek állítani sikeres magyar vállalkozókat, akiknek nemzetközi sikere például egy magyar tudományos eredményre vagy találmányra épül.
- Emellett az oktatáspolitikának célszerű lenne általánossá tenni **a projektalapú oktatást** mind a közép-, mind a felsőoktatásban, illetve újragondolni és a kor, a „tudás-alapú társadalom" igényeinek megfelelően átalakítani a tanterveket és szakokat, azok képzési és kimenti követelményeinek megváltoztatásával, illetve a gyakorlati, közérthető tárgyalási mód bevezetésével.
- A nemzetgazdasági és különösképpen a területfejlesztési célok elérését nagymértékben gátolja, hogy **a pályázati rendszer keretében számos párhuzamos és egymással versengő projektelképzelés** nyer el támogatást, ami a megvalósítás után nem lesz életképes, vagy pedig számos kisebb, egymással össze nem kapcsolt fejlesztés valósul meg. Ennek következtében célszerű lenne, ha a pályázati rendszer figyelembe venné a **méretgazdaságossági szempontokat** és nem csak a pályázati elképzelések, tervek – amelyek valójában ígéretek (!) – alapján kerülnének odaítélésre a források a 2014-2020 tervezési időszakban.

- Az **országhatár menti kapcsolatok** az elmúlt húsz évben meghatározóak voltak a megye fejlődésében, az ebben elért eredmények nagyban hozzájárultak az területi integráció felgyorsulásához. Bécs, Pozsony európai viszonylatban egyre meghatározóbb központtá válik, s ezeknek a fővárosoknak a vonzó hatása, terület-felhasználási igénye és lakossági kiáramlása egyértelműen érződik a megyében. Nagyobb erővel és fejlesztési forrásokkal kell támogatni a határ menti kapcsolatokat ebben a térségben, mert ennek kedvező hatásai az egész nemzetgazdaságra pozitívak lehetnek.
- Közép-Európának új jelensége, hogy **a járműgyártás erős koncentrációja figyelhető meg** a Győr-Komárom-Esztergom-Szentgotthárd-Zsolna-Nagyszombat-Pozsony-Bécs-Graz (Grác) nagytérségben, ami nem csak az járműipari termelőbázisokat és azok beszállítói kapacitásainak fokozott megjelenését mutatja, hanem a szellemi bázisok kiépülését, vagy éppen a fokozódó gazdasági kapcsolatokat. Így támogatandók azok a törekvések, amelyek ezeknek **a járműipari központok** a szervesebb összeköttetését segítik elő, új közlekedési hálózati kapcsolatokkal, illetve segítik Győrnek, mint a közép-európai járműipari centrumnak a teljesebb kiépülését.
- A megye gazdasága csak a folyamatos megújítással, az innovációs rendszerek állandó jelenlétével képes alkalmazkodni a világpiac változó rendszeréhez. Ez a kutatás-fejlesztési kapacitások fejlesztésével, a felsőoktatás, a szakképzés, az alapképzés kiemelt megújításával érhető el. Látni kell, hogy a megyében, s azon belül **a győri térségben nem a hagyományos fejlesztéseket kell támogatni**, hanem azokat, amelyek a gazdasági működési feltételeit **minőségi oldalról javítják**, hozzásegítik a térségeket és azok vállalkozásait az állandó innovációhoz.
- A megyének az ipari potenciálja mellett rendkívül kedvező **mezőgazdasági adottságai** is vannak. Ezeket nem képes teljes mértékben hasznosítani, sőt egyre több mezőgazdasági üzem, élelmiszeripari vállalkozás roppan meg, esik ki a piacról. A mezőgazdasági potenciál megtartása és fejlesztése alapvető nemzetgazdasági érdek, s ez a megyében még határozottabban jelentkezik.
- Felhívjuk a figyelmet arra, hogy kizárólag a mezőgazdasági alapanyag-termelők, a feldolgozók és a hatóságok, valamint a regionális és nemzeti döntéshozók közötti **hatékony együttműködés** vezethet a helyi, minőségi élelmiszeripari termékekbe vetett bizalom megerősítéséhez. A **helyi élelmiszergazdaság** fellendülése gazdasági, szociális és fenntarthatósági előnyei révén hosszú távon hozzájárul a sikeres vidékfejlesztéshez.
- A környezeti adottságok szintén értékesek a megyében, ennek védelmi és értékmegóvási intézményei jól működnek, de változatlanul megoldatlan **a Duna vízellátása, a Szigetköz stabil**, hosszú távon garantált természeti környezetének biztonsága. Ennek az értékes tájnak a megóvása nem csak a természeti potenciál miatt kívánatos, hanem termelési adottságai miatt is, de a településhálózat (agglomerációs folyamatok) gyors átrendeződése következtében úgyszintén. A Duna vízellátásának megoldása nemzetpolitikai érdek, egyben a térségfejlesztés meghatározó feltételi rendszere.
- A megyében kimagaslóan jelentős **a történelmi, műemléki értékekkel rendelkező települések száma**, két világörökségi hellyel és két rendkívül gazdag kulturális kínálattal rendelkező megyei jogú várossal is büszkélkedhetünk. Ezen értékek jelentős turisztikai vonzást gyakorolnak, ugyanakkor fenntartásuk, megóvásuk erőforrásokat von el más szükségszerű fejlesztésektől. Kiemelt támogatást kívánnak meg a műemlékekben, történelmi emlékekben gazdag helyek, azért hogy a nemzeti értékeinket színvonalasan bemutathassák, egyben képesek legyenek azokat megóvni.
- A megye területfejlesztésben betöltött szerepe megváltozott, ezt azonban még **nem követte az intézményi és finanszírozási keretek kiépülése.** Szükségszerű, hogy minél előbb váljanak egyértelművé ennek keretei, feltételei, mert csak egy felkészült, forrásokkal rendelkező megyei szint lehet képes a sikeres jövőalakításra.

- A határ menti települések **funkcionális vonzáskörzete csonka**, ennek kiteljesítéséhez az elérhetőség javítása és a megközelíthetőség alapját képező infrastrukturális makro- és mikrokapcsolatokra van szükség, amihez állami és nemzetközi együttműködés szükséges. A megye kelet-nyugati irányú összekapcsoltságához észak-déli ráhordó infrastruktúra kiépítése szükséges, ami a határon túli területek és a megye hátrányos helyzetű, periferikus térségeinek fejlődésére is pozitívan hathat. A kelet-nyugati irányú kapcsolatok fő elemeként a Duna Régió Stratégia prioritásait is szem előtt kell tartani.

8.2. Üzenetek a gazdasági szereplőknek

A megyei gazdasági potenciál fejlesztése alapvetően a **vállalkozásokon** múlik, amit befolyásol a termékek minősége, de befolyásolnak a piaci viszonyok és a termelési feltételek is. A megyei területfejlesztés koncepció keretet kíván adni a gazdasági működéséhez, nem célja, és nincs módja, hogy annak természetes mechanizmusait befolyásolja. Olyan kereteket kívánunk teremteni, amivel az innovációt, a megújítást, a munkaerő minőségének alakítását befolyásolhatjuk és segíthetjük a reálisan és középtávon jelentkező igények kielégítését.

A megyei területfejlesztési koncepció alapvető fejlesztési szempontnak tekinti a megyében működő **vállalkozások munkahely-teremtési, kutatásfejlesztési és külpiacokon való** megjelenését. A koncepcióhoz kapcsolódó pályázati kiírások alapvetően csak az ilyen típusú fejlesztéseket kívánják támogatni. Emellett az induló, tudás intenzív, valamint a nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások élveznek prioritást, összhangban a nemzeti célokkal és az Európai Unió ajánlásaival. A mikró, a kis- és középvállalkozások számára az együttműködések, a közös fejlesztések és közös külpiaci megjelenés támogatása áll a 2014-2020 időszak fókuszában. E célok érdekében folytatódik a megye **ipari parkjainak és innovációs központjainak fejlesztése**, hogy azok, a magas színvonalú infrastruktúra mellett hasznos szolgáltatásokat nyújtsanak a nevezett vállalati kör számára, és a fokozott együttműködések eredményeképpen bővüljön és szélesedjen a megyei beszállítói hálózat, ami elsősorban a járműiparra és az élelmiszerfeldolgozó-iparra irányul.

Ösztönözzük a vállalkozásokat, hogy a **megye kevésbé fejlett térségeibe ruházzanak be**, használják ki az ott rendelkezésre álló kedvezőbb költségtényezőkkel bíró munkaerőt, telephelyi tényezőket.

Az **innovációs potenciál növelését** a megyei koncepció támogatja, kereteinek kialakításába a vállalatok tanácsaira és észrevételeire támaszkodunk.

A mezőgazdasági vállalkozásoknál a **helyi termék programot ajánljuk**, ösztönzéseket dolgozunk ki a biogazdálkodásra, a kistérségi élelmiszeripari feldolgozó egységek telepítésére, az együttműködésen alapuló termelésre, gazdálkodásra.

A **mezőgazdasági termelési és piaci ismeretek fejlesztését**, azok különböző képzési formában történő átadását a területfejlesztési koncepció támogatja, segítséget kérünk a „jó gazdaságok" megismertetésére, a kiváló eredmények terjesztésére, a tapasztalatcserék biztosítására.

A megfelelően tervezett és irányított **turizmus** alapvetően meghatározza a megye sokszínű kultúrkincsének jövőjét. Nélkülözhetetlen tartjuk, hogy **a kulturális és turisztikai tevékenységben** érintett szereplők **együttműködjenek** a turizmus előmozdítása érdekében, különös tekintettel a társadalmi-gazdasági fejlődésre, valamint a fenntarthatóságra.

Ösztönözzük a vállalkozásokat, hogy **a társadalmi felelősségvállalás** keretében vegyenek részt **a helyi és térségi programokban**, azokhoz járuljanak hozzá, segítsék a közösségi akciókat, mutassanak példát jó működésükkel, jelenlétünkkel a közösségeknek, a fiataloknak, a kezdő vállalkozásoknak.

8.3. Üzenet az önkormányzatoknak

Az önkormányzatok fontos szereplői a területfejlesztési koncepciónak, annak megvalósításának. Ugyanakkor világos, hogy **forrásaik szűkösek, a fejlesztések megvalósulásának feltételei kevésbé**

állnak rendelkezésre, miközben egyre nagyobb igény jelentkezik az alapvető működéshez szükséges folyamatos megújításokhoz. A források csak nagyon mérsékelten adnak lehetőséget az önkormányzati funkcióhoz kapcsolódó létesítmények felújításához, vagy azok kapacitásainak bővítéséhez. Az erőforrások koncentrálását célszerű kezdeményezni, amit csak tervezéssel, a megyei célokhoz kapcsolódó programokkal lehet jól megoldani.

Napjainkra egyértelművé válik, hogy a **térségi összefogás** új lehetőségeket ad a fejlesztéshez. Több település együttes fejlesztése, a funkciók bölcs megosztása, a párhuzamosságok kiküszöbölése kedvezőbb helyzetbe hozhatja a programokra pályázókat. A megyei önkormányzat ezen összefogásokat határozottan támogatja és ösztönzi.

A 2014-2020 közötti időszak egyik leglényegesebb fejlesztéspolitikai célja az eddig elkészült **beruházások, fejlesztések összekapcsolása**, és az együttműködések minden típusának a támogatása. A közszféra és a közintézmények magatartása nagymértékben tudja elősegíteni a gazdasági fejlődését. Ennek megfelelően saját hozzáállásukon, magatartásukon célszerű változtatni, hiszen az többnyire nem is jár anyagi ráfordítással. A közszféra intézményeinek kezdeményező, a folyamatokat egyszerűsítő, az igénybevevőkkel szembeni szolgáltatási szemléletmódja még a beruházásoknál is jelentősebb hatást tud elérni. A közszféra ilyen módon jellemzett innovációs tevékenysége ösztönzően fog hatni a gazdálkodó szervezetekre is.

Kiemelt jelentősége lehet ebben az összefogásnak **a nagyvárosok és agglomerációjuk, de a kisvárosok és térségük új típusú fejlesztési és intézményműködtetési kapcsolatainak**, így a funkcionális térségi rendszerek megteremtésének. Irányuljon ez a közösségi közlekedésre, a térségmarketingre, a telephely-kínálat összehangolására, a településüzemeltetés különféle megoldásainak összeillesztésére. Támogatandók ezek az együttműködések, új típusú szervezeti, intézményi kapcsolatok.

Támogatjuk a **Térségi Fejlesztési Társulásokat** vagy tanácsokat, a térségi szintű integrált területi beruházások (**ITB kidolgozását** vagy a **közösségi szinten irányított helyi fejlesztéseket.** Ezekhez a nem kormányzati szervek (civil mozgalmak, egyházak, non-profit vállalkozások, lakossági csoportok) bevonása szükséges, ezeknek a tereit biztosítani kell a helyi, térségi nyilvánosság működtetésével.

8.4. Üzenetek a civil szervezeteknek

A megyei területfejlesztési koncepció nem nélkülözheti **a civil szervezeteket**, a nem kormányzati szereplőket. Nélkülük nem integrálódhatnak a programok helyi és térségi szinteken. Szorgalmazzuk számukra az összefogást, az érdekek egyeztetését és a közös fellépést.

Számos **új közösségi funkció jelentkezik** (egészségügy, szociális ellátás, környezetvédelem, hasznosítás, kulturális szolgáltatások stb.), ezek működtetése a civil szektor nélkül nem lehetséges. Ösztönözzük ezen akciókat, különösen, ha azok a fejlesztési alapelvekhez is kapcsolódnak (esélyegyenlőség, fenntarthatóság, hátrányos rétegek bevonása).

A **külföldön megszerzett** készségek, tudás és jó gyakorlatok hazai viszonyok közé történő beillesztésével a helyi gazdaság termelékenysége és versenyképessége is növelhető. A határon túli kapcsolatok bevonásával a szolgáltatások és áruk piaca jelentősen növelhető.

9. Koherencia vizsgálata

Jelmagyarázat a 9.1 és 9.2 fejezetek táblázataihoz:

J.: Jedlik Ányos Stratégiai FejlesztésiCél

J1. Szakképzés fejlesztése
J2. KKV kultúra terjesztése és vállalkozási aktivitás
J3. Felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata

K.: Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél

K1. Helyi gazdaságfejlesztés és innovációk
K2. Turisztikai kínálat feltételeinek javítása
K3. Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése

B.: Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél

B1. A közlekedési kapcsolatok javítása
B2. A centrumok elérhetősége

T.: Timaffy László Stratégiai Fejlesztési Cél

T1. A. Környezeti adottságok hasznosítása
T2. Táj, település, ember értékmegóvás
T3. Életminőség javítása

G.: Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél

G1. Rábaköz Fejlesztési Program:
G2. Helyzetbe Hozás Programja:
G3. Győri Járműipari Körzet Program:
G4. Centrumok és Térségük Integrációs Program:

E. Esterházy János Stratégiai Fejlesztési Cél

E1. A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása
E2. Országhatár menti együttműködések fejlesztése
E3. Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok-a vonzáskörzetek rehabilitációja

9.1. Belső koherencia vizsgálata

Belső koherencia leírása: A koncepcióban szereplő átfogó, stratégiai fejlesztési, valamint horizontális célok összefüggéseit és kapcsolatait mutatja be.

Először a három **átfogó cél** és a stratégiai fejlesztési célok összefüggéseit és kapcsolatait vázoljuk fel:

Átfogó célok (2030)		Stratégiai fejlesztési célok (2014-2020)
1.	A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humánerőforrás fejlesztés;	J, T, K
2.	A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával	B, T, G
3.	A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése	E, B, G

A következő oldal táblázata alapján megállapítható, hogy a megye 6 stratégiai fejlesztési céljához tartozó összesen **18 stratégiai prioritási** terület között szoros kapcsolat van. 13 prioritás esetében 10 vagy annál több kapcsolat figyelhető meg, ami jelzi, hogy ezek egymással szinergikus hatásokra képesek, a fejlesztések belső egymásrautaltsága magas, meghatározó, egyben érzékeltetve a területfejlesztési hatások sokszínűségét. A 10 alatti kapcsolatok döntően a környezeti, táji, települési, kulturális és életmódfejlesztést szolgáló prioritásokra igazak, valamint megyehatáron átnyúló kapcsolatok alakítására, ezek összetett hatásokkal rendelkező fejlesztések, viszont a megye egészének megújítása szempontjából szükségesek.

A **horizontális célok** (természetűknél fogva) mindhárom átfogó célhoz és az összes stratégiai célhoz kapcsolódnak.

Kapcsolat az egyes stratégia célok különböző prioritási területe között

Kód	Stratégiai fejlesztési célok és azok azok prioritási területei	J1	J2	J3	K1	K2	K3	B1	B2	T1	T2	T3	G1	G2	G3	G4	E1	E2	E3
J	**Jedlik Ányos Stratégiai Fejlesztési Cél - Kreatív humánerőforrások**																		
J1	Szakképzés fejlesztés		X	X	X	X	X					X	X	X	X	X		X	
J2	KKV kultúra terjesztése és vállalkozási aktivitás	X		X	X	X	X				X		X	X	X	X		X	
J3	Felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata	X	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X
K	**Kühne Károly Stratégiai Cél - Innovatív gazdaság**																		
K1	Helyi gazdaságfejlesztés és innováció támogatása	X	X	X		X	X	X	X				X	X	X	X		X	X
K2	Turisztikai kínálat feltételeinek javítása	X	X	X	X		X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	
K3	Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés és értékesítés ösztönzése	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	X		X		X	X
B	**Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél - Megyei kohézió**																		
B1	A közlekedési kapcsolatok javítása			X	X	X	X		X			X	X	X	X	X	X	X	X
B2	A centrumok és környezetük közlekedési kapcsolatainak javítása				X		X	X				X	X	X	X	X	X	X	X
T	**Timaffy László Stratégiai Fejlesztési Cél - Környezet, kultúra, életminőség**																		
T1	Környezeti adottságok hasznosítása			X		X	X				X	X		X	X	X	X		
T2	Táj, település, ember, értékmegóvás		X	X		X				X		X	X		X	X		X	
T3	Életminőség fejlesztése	X					X	X	X	X	X		X	X			X		
G	**Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél - Helyzetbehozás, térszervezés**																		
G1	Rábaköz Gazdaságfejlesztési Program	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X				X	X
G2	Helyzetbe Hozás Programja	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X				X	X	X
G3	Győri Járműipari Körzet Program	X	X	X	X	X		X	X	X	X							X	X
G4	Centrumok és Térségük Integrációs Program	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X			X	X	X
E	**Esterházy János Stratégiai Cél - Együttműködés a szomszédokkal**																		
E1	A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása			X		X		X	X	X		X		X		X		X	
E2	Országhatáron átnyúló szomszédsági együttműködések	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X	X		
E3	Belföldi megyei határ menti együttműködések			X	X	X	X	X					X	X	X	X			

9.2. Külső koherencia vizsgálat

Külső koherencia leírása: A megyei célok és azok rendszerének meghatározása a hatályos és a készülő országos koncepciók, programok és tervek ismeretében, azokhoz illeszkedve történt.

Először azokat az összefüggéseket és kapcsolatokat vázoljuk fel, amelyek az Európai Uniós kohéziós politikai dokumentumai, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztés Terv, valamint más, a jövő szempontjából fontos nemzeti terv célkitűzései között fennállnak, kapcsolatot mutatnak.

25. ábra: Összefüggés és kapcsolat a hazai és az uniós dokumentumok között

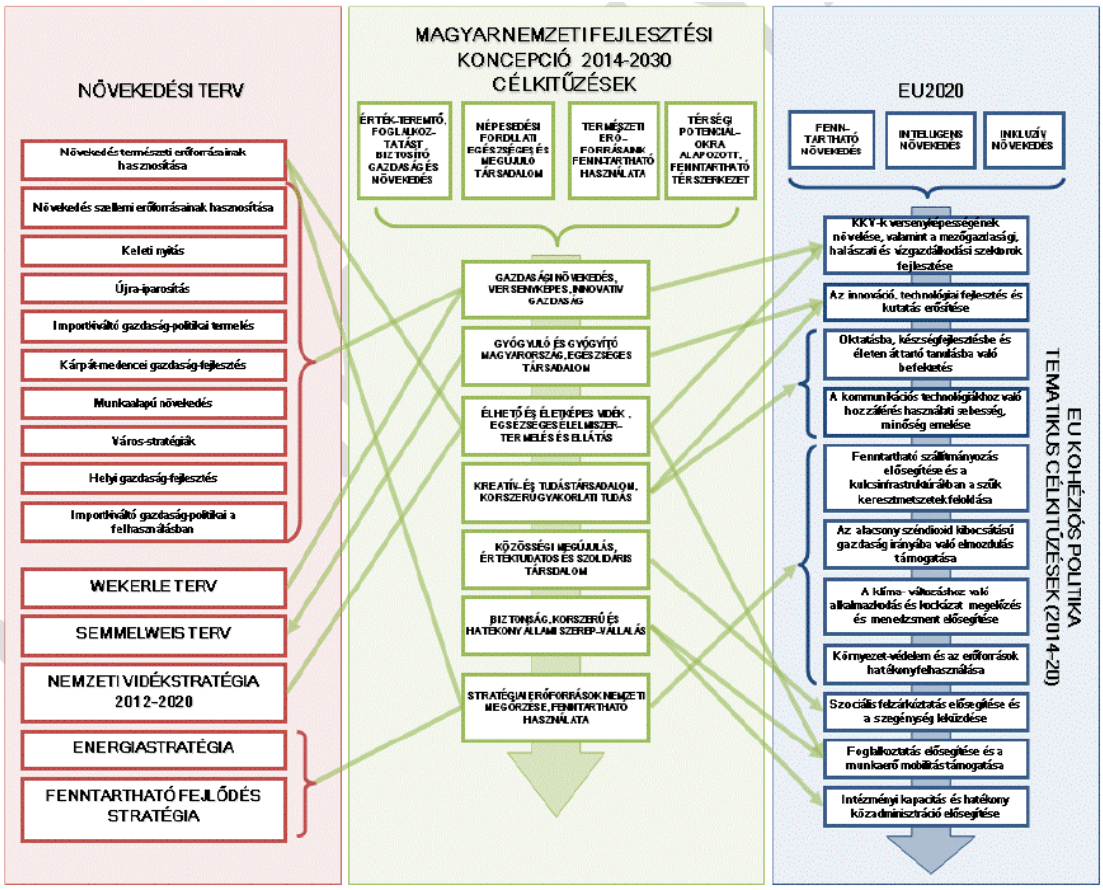

A következőkben áttekintjük, hogy a Győr-Moson-Sopron Megyei Területfejlesztési Koncepció céljai miként illeszkednek a jövőt meghatározó uniós, valamint nemzeti fejlesztési célkitűzésekhez.

Európai Unió Közös Stratégiai Keret 11 Tematikus Célkitűzése

A megyei területfejlesztési koncepció stratégiai céljai jól illeszkednek a tematikus célkitűzésekhez, azoknak az elveit és megoldási módjait érvényesítik, jelezve, hogy a területi egység gazdasági potenciáljához az **innovációs fejlesztésekkel** és a **humánerőforrások** alakításával lehet közelíteni, miközben a társadalmi és környezeti tényezők fenntarthatóságát fokozni kell.

AZ EURÓPA 2020 STRATÉGIA ALAPJÁN KIJELÖLT TEMATIKUS CÉLKITŰZÉSEK	*Megyei célok*		
1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése	J	K	
2. Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása	K	G	
3. A KKV-k versenyképességének fokozása	J	K	G
4. Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban	K	B	G
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése	K	B	G
6. A környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	K	T	
7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása	B	G	E
8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése	J	B	G
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	B	G	
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	J	T	
11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása	G	E	

Területi Agenda 2020

A 2011-ben elfogadott Területi Agenda szemléletét, céljait a megyei területfejlesztési koncepció követi. Céljai között jelen van a területi fejlődés új elvárása éspedig **a városi, nagyvárosi térségek együttes fejlesztése**, a kisváros-hálózat funkcióinak javítása. A megye sajátos helyzetéből fakadóan az országhatár menti kapcsolatok erősítése, azok integrálása a városi terek megújításába.

Európai Duna Stratégia

A stratégiai célok közül egy-egy, illetve néhány kapcsolódik az Európai Duna Stratégia fejlesztési céljaihoz. A Duna régió összekapcsolásában kimondottan **a közlekedési jellegű célkitűzések,** illetve **a határon átnyúló kapcsolatok erősítése** nyújthat együttműködési kereteket, míg a környezetvédelemben egyértelműen a természeti erőforrások hasznosítása a domináns, jólétet szolgáló célrendszerben pedig a gazdaságfejlesztés, a humánerőforrások megújítása kapcsolódhat.

TERÜLETI AGENDA 2020	*Megyei célok*	
1. A policentrikus és kiegyensúlyozott területi fejlődés elősegítése	G	B
2. Az integrált fejlesztés ösztönzése a városokban, valamint a vidéki és sajátos adottságú régiókban	G	E
3. A határokon átnyúló és transznacionális funkcionális régiók területi integrációja	E	
4. A régiók erős helyi gazdaságokon nyugvó globális versenyképességének biztosítása	J	K
5. A területi összeköttetés javítása az egyének, a közösségek és a	B	

TERÜLETI AGENDA 2020	*Megyei célok*	
vállalkozások érdekében		
6. A régiók ökológiai, táji és kulturális értékeinek kezelése és összekapcsolása	K	T

A DUNA RÉGIÓ STRATÉGIÁJA	**MEGYEI CÉLOK**		
A) A DUNA RÉGIÓ ÖSSZEKAPCSOLÁSA A TÖBBI RÉGIÓVAL			
1. A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése – belvízi hajóutak (PA 1/a)	B		
2. A mobilitás és az intermodalitás fejlesztése – vasúti, közúti és légi közlekedés (PA 1/b)	B	E	
3. A fenntartható energia használatának ösztönzése (PA 2)	T		
4. A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása (PA 3)	K	T	
B) KÖRNYEZETVÉDELEM A DUNA RÉGIÓBAN			
5. A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése (PA 4)	T		
6. Környezeti kockázatok kezelése (PA 5)	T		
7. A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése (PA 6)	T		
C) A JÓLÉT MEGTEREMTÉSE A DUNA RÉGIÓBAN			
8. Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, az oktatás és az információs technológiák segítségével (PA 7)	J	K	
9. A vállalkozások versenyképességének - beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködéseket (klaszterek) - fejlesztésének támogatása (PA 8)	K	G	
10. Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés (PA 9)	J	K	G
D) A DUNA RÉGIÓ MEGERŐSÍTÉSE			
11. Az intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése (PA 10)	E		
12. A biztonság javítása a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való megküzdés közös munkával (PA 11)	T	E	

Országos Fejlesztési és területfejlesztési Koncepció

Az elkészült országos koncepcióban meghatározott hét **stratégiai célhoz** a megyei fejlesztési **stratégiai célok többsége kapcsolódik**. Meghatározó az Innovatív Gazdaság Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél, hiszen ezzel a megyei **gazdaság versenyképességét** kívánjuk növelni, egyben fokozva a **gyógy- és egészség turizmus** kínálatát, megteremtve **a vidéki térségek gazdasági és települési felzárkózását**. A megyei célok kimondottan harmonizálnak a nemzeti tematikus célokhoz, azokat tartalmuk és szellemiségük megjelenítik.

Az alábbi ábra összefoglalóan mutatja be a megyei célrendszer és a formálódó Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció koherenciáját.

26. ábra: Az uniós, a nemzeti és a megyei célrendszer koherenciája

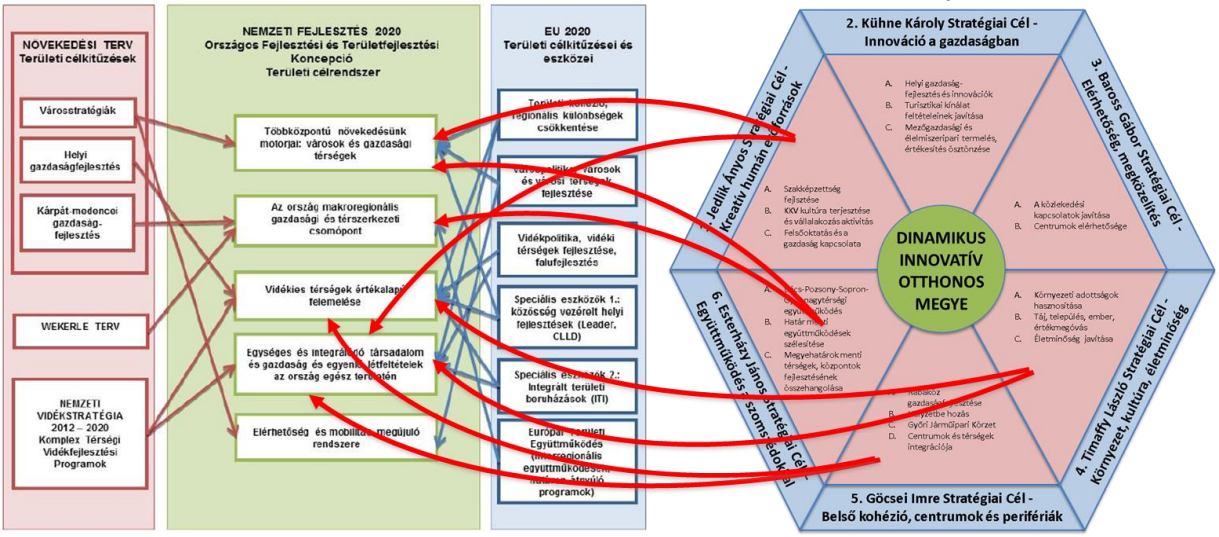

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési koncepció célrendszerének kapcsolata az uniós és hazai célkitűzésekkel

Győr-Moson-Sopron megye stratégiai célrendszere

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) **speciális területi céljaihoz** a megyei koncepció illeszkedik. A megye jelentős szerepet játszik az ország gazdaságában, de a makroregionális térszerkezet alakításában is, hiszen meghatározó együttműködés-hordozó a közép-európai nagyközpontokkal (Bécs, Pozsony), illetve számos alközponttal, s maga is részese ezen szerveződő nagytérség alakításának. Nagyvárosai ezen **nagyrégió alközpontjaiként** működnek, s a fejlesztésekkel éppen azt kívánjuk szolgálni, hogy egyediségük, specialitásuk feltételei még karakteresebben megjelenjenek, s ezzel makroregionális folyamatok integrálóivá váljanak.

Gy-M-S koncepció	OFTK
A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humánerőforrás fejlesztés	Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával	Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése	Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

OFTK SPECIFIKUS TEMATIKUS CÉLOK	MEGYEI CÉLOK		
1. Versenyképes, innovatív gazdaság	Jedlik	Künhe	Göcsei
2. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Künhe	Timaffy	Göcsei
3. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás	Künhe	Timaffy	Göcsei
4. Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I I	Jedlik	Künhe	
5. Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	Timaffy		
6. Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	Esterházy		
7. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme	Timaffy		

Partnerségi Megállapodás

A Partnerségi Megállapodásban foglalt célrendszer a magas hozzáadott értékű termelést, a fenntarthatóságot, a foglalkoztatás növelését szolgálja, ami aztán az operatív programokban fog megjelenni. A megyei területfejlesztési koncepció stratégiai céljai ezekhez egyértelműen igazodnak, hiszen elő kívánják teremteni **a gazdaság versenyképességét** (K), a foglalkoztatás növelését (J), az energia- és erőforrás-hatékonyság javítását (T), a társadalmi felzárkózatást (G), s a helyi és térségi fejlesztést (G).

PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁS	J, K, B, T, G, E

Nemzeti Vidékstratégia

A 2012-ben kidolgozott Nemzeti Vidékstratégia olyan elveket jelölt meg, amelyek segítették a megyei területfejlesztési koncepció kidolgozását. A megye középső része, valamint több összetartozó területi egysége vidéki térségnek minősül, így helyzetük javítása, gazdasági szerkezetünk megújítása, a településhálózat integrálása meghatározó szempontja a fejlesztésnek. Külön fejlesztési célt határoztunk meg **a vidéki térségeknek (G), valamint a gazdaságfejlesztésben (K) önálló programfejeztet szánunk a vidéki tereknek,** folyamatosan jelezve a táji, települési, környezeti értékek megóvását, fenntarthatóságának biztosítását (T).

NEMZETI VIDÉKSTRATÉGIA STRATÉGIAI CÉLJAI	MEGYEI CÉLOK		
1. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése	T		

2. Sokszínű és életképes agrártermelés	K		
3. Élelmezés és élelmiszerbiztonság	K	T	
4. A vidék gazdasági létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése	K	G	
5. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása	G	T	
6. Horizontális cél: Fenntarthatóság	K	G	T
7. Horizontális cél: Területi és Társadalmi Kohézió	G	T	
8. Horizontális cél: Város-vidék Kapcsolatok	G	B	

NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZTATÁSI STRATÉGIA	MEGYEI CÉLOK		
1. A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre	J	K	G
2. A szegénység, a szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása	G		
3. A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése	T	G	

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS)

A 2011-ben elfogadott Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia alapelvei (mélyszegénység, gyermekszegénység, társadalmi kirekesztés, romák helyzete) több stratégiai fejlesztési célban érvényesül, különösen a Helyzetbehozás, Térségszervezés - Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztés Célban, és annak tervezett programjaiban. A megyében mérsékelten vannak jelen ezen társadalmi problémák, inkább a hátrányos helyzetű térségekben bukkannak fel, így a térségi szintű programokban kívánjuk ezeket kezelni.

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia (NFFS)

A 2007-ben elkészített dokumentum 2010-ben a más európai irányelvekkel kiegészítve és megújítva a területfejlesztés számára fontos elveket határoz meg. Különösen érvényes **ez a klímaváltozás hatásainak** figyelemmel kísérésére, annak különböző környezeti hatásainak (üvegház, időjárás és éghajlat, vízgazdálkodás) számbavételére. A megyei területfejlesztési koncepció szemléletében és stratégiai fejlesztési céljaiban figyelembe veszi a fenntartható fejlődés kritériumait, s programjaiban erősíteni kívánja a klímaváltozás hatásainak csökkentését.

NEMZETI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS STRATÉGIÁJA: A KÖRNYEZET ELTARTÓKÉPESSÉGÉNEK MEGŐRZÉSE	MEGYEI CÉLOK		
1. A természeti értékek védelme, a természetes ökoszisztémák működőképességének megőrzése	K	T	
2. Felkészülés a klímaváltozásra: Az üvegházhatású gázok légkörbe való kibocsátásának csökkentése	K	T	
3. Felkészülés a klímaváltozásra: A változó időjárási és éghajlati hatásokra való felkészülés	K	G	
4. Felkészülés a klímaváltozásra: Fenntartható vízgazdálkodás, takarékos, értékvédő gazdálkodás	K	T	G

Nemzeti Növekedési Terv (NNT)

A 2011-ben kidolgozott Nemzeti Növekedési Terv keretrendszerét kívánja meghatározni a dinamikus, térbeli kapcsolatokat erősítő, az erőforrások újszerű felhasználását ösztönző és alkalmazó gazdaságnak. A megyei területfejlesztési koncepció alapelve, hogy **a gazdaság további dinamizálása szükséges**, s azt csak az innovációs folyamatok terítésével, a humánerőforrások megújításával, valamint a gazdaság működési környezetének folyamatos fejlesztésével lehet elérni. A megyei gazdaság teljesítménye és potenciálja magas, ebben a minőségi fejlesztéseknek kell dominálni, így a koncepció néhány stratégiai fejlesztési célja kapcsolódik a Nemzeti Növekedési Tervhez.

NÖVEKEDÉSI TERV ESZKÖZEI	MEGYEI CÉLOK		
1. A növekedés természeti erőforrásainak hasznosítása	K	T	
2. A növekedés szellemi erőforrásainak hasznosítása	J	K	
3. Újra-iparosítás	K	G	
4. Importkiváltó gazdaságpolitikai termelés	K	G	
5. Kárpát-medencei gazdaságfejlesztés	G	E	
6. Munkaalapú növekedés	J	K	G
7. Város-stratégiák	G	E	
8. Helyi gazdaságfejlesztés	K	G	
9. Importkiváltó gazdaságpolitika a felhasználásban	K		

Wekerle Terv

A magyar gazdaság **Kárpát-medencei kapcsolatainak** alakítását és fejlesztését szolgáló, 2012-ben kidolgozott Wekerle Terv célrendszere kiválóan kapcsolódik a megyei területfejlesztési koncepció stratégiai fejlesztési céljaihoz. A megye jelentős, **közép-európai szinten is kiemelkedő gazdasági bázisának** szinte minden eleme felfűzhető tervben foglaltakra, kihasználva a **határmentiségből fakadó előnyöket**, s évtizedes tapasztalatokat.

Wekerle Terv célrendszere	Megyei stratégiai fejlesztési célok
Infrastruktúra összehangolása a Kárpát-medencében	B, E
Egységes munkaerőpiac megteremtése	J, E
Jármű- és gépipari beszállítói hálózat	K, G, E
Zöldgazdaság	K, G, T, E
Élelmiszergazdaság	K, G, E
Turizmus és egészségipar	K, G, T, E
Kreatív ipar és infokommunikáció	J, K, G, E

WEKERLE TERV	E

Semmelweis Terv

A 2012-ben elfogadott Semmelweis Terv az egészségmegőrzését szolgálja, de számos elemében ösztönzi a rekreációt, az egészségügyi szolgáltatások fejlesztését, a megelőzés rendszereit, amelyek kapcsolódnak a népességmegtartáshoz, annak képességeinek fejlesztéséhez. A megyei területfejlesztési koncepció stratégiai fejlesztési céljai közül döntően a humánerőforrások fejlesztése és **a Környezet, kultúra, életminőséget fejlesztő célok kapcsolónak a Tervhez.**

SEMMELWEIS TERV	**J, T**

Megjegyzés:

- *További országos ágazati fejlesztési stratégiák vannak kidolgozás alatt (pl. Nemzeti Közlekedési Stratégia). Az ezekkel történő koherencia vizsgálatára az adott országos stratégia elfogadását követően kerülhet sor.*

Zárógondolatok

A megyei területfejlesztési koncepciót – az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció parlamenti jóváhagyását követően – a Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés rendelettel fogadja majd el.

Fontos elvárás, hogy a megyei területfejlesztési koncepció megalkotása Sopron és Győr megyei jogú városokkal szoros együttműködésben történjen.

Ábrajegyzék

1. ábra: Magyarország megyéi 6
2. ábra: Európa országai 7
3. ábra: CENTROPE régió 8
4. ábra: Győr-Moson-Sopron megye az európai és a szomszédsági térben 9
5. ábra: Győr-Moson-Sopron megye térszerkezeti modellje és együttműködési zónái 9
6. ábra: A települések népességszám változása 2001-2011 között 10
7. ábra: Az 5 meghatározó város vonzáskörzetei 12
8. ábra: Győr-Moson-Sopron megye tájai 13
9. ábra: Győr-Moson-Sopron megye kiváló termőhelyi adottságú szántóterületei és meglévő erdőterületei 16
10.ábra: Győr-Moson-Sopron megye településszerkezete 19
11.ábra: Győr-Moson-Sopron megye településhálózati csomópontjai 20
12.ábra: Győr-Moson-Sopron megye járásai 2013-tól 22
13.ábra: A SZE és az NYME vonzáskörzete (2010) 26
14.ábra: Győr-Moson –Sopron megye hozzájárulása az ország gazdasági növekedéséhez 31
15.ábra: Magyarország és a szomszédos EU tagok TEN-T (személyszállítás) vasúthálózata 37
16.ábra: Magyarország és a szomszédos EU tagok TEN-T közúthálózata 38
17.ábra: Győr-Moson-Sopron megye közúthálózata (2012) 39
18.ábra Az 1000 E/napnál forgalmasabb határmetszési pontok sorrendje (2012) 40
19.ábra: Az Európai Területi Társulások Magyarországon 48
20.ábra Összes megítélt támogatás az ágazati OP-k terhére (millió Ft) 50
21.ábra Kötelezettségvállalás kistérségek közti megoszlása (%) 51
NYDOP összesen 51
22.ábra Az ágazati programok keretében megitélt támogatás 51
kistérségek közötti megoszlása (%) 51
23.ábra: Győr-Moson-Sopron megye érték és konfliktustérképe 54
24.ábra: Megyei stratégiai fejlesztési célok és intézkedések 58
25.ábra: Összefüggés és kapcsolat a hazai és az uniós dokumentumok között 95
26.ábra: Az uniós, a nemzeti és a megyei célrendszer koherenciája 98

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A lakónépesség változása a kistérségekben 23

2. táblázat: A GDP ágazati megoszlása (2000–2009, %) 32

3. táblázat: Néhány K+F adat területi megoszlása (2010) 34

4. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása és vendégforgalma Győr-Moson-Sopron megyében (2000-2011) 36

5. táblázat: Az 1000 lakosra jutó internet előfizetések számának alakulása (2003-2010) 45

6. táblázat: Kistérségek és önkormányzati társulások Győr-Moson-Sopron megyében a 2000. évet követő évtizedben 48

Mellékletek

1. Győr-Moson-Sopron megye kiemelt fejlesztési irányai

1.1. „A vidék kincsei” falusi és ökoturisztikai fejlesztési program
1.2. „Zölderő” energiaracionalizálási-gazdaságfejlesztési program
1.3. „Felzárkóztatás” elmaradott térségek foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési programja
1.4. „Háló” szociális gazdaságfejlesztési program
1.5. „Batthyány-Strattmann László” megyei gyógy- és egészségturisztikai és rekreációs program
1.6. „Rábaköz” térségi gazdaságfejlesztési program
1.7. „Villanydelejes forgony (dinamó)” kreatív humánerőforrás fejlesztési program
1.8. „Megújuló gazdaság” innovációkban gyarapodó gazdaság fejlesztési programja
1.9. „Dr. felpéczi Petz Aladár” egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése program
1.10. „Egyetemi járműipari K+F (Győr)” oktatás-, humánerő-, foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési program
1.11. „Földön, vízen, levegőben” megyei közlekedésfejlesztési program
1.12. „Életminőség” megyei közmű-szolgáltatás fejlesztési program
1.13. „Újhelyi Imre” megyei élelmiszergazdaság-fejlesztési és foglalkoztatási program
1.14. „Xántus János” megyei hal- és vadgazdálkodási program
1.15. „Győri Járműipari Régió” megyei járműipar-fejlesztési program
1.16. „Világörökségek Győr-Moson-Sopron megyében” megyei örökségvédelmi program
1.17. „Tehetség-gondozás” megyei ösztöndíj és gyakornoki program

2. Projektötletek egyesített táblázata

A koncepció készítés során a területfejlesztési partnerektől több mint 300 db projektötlet érkezett.

A melléklet bemutatja

- egyrészt a beérkezett konkrét fejlesztési javaslatok legfontosabb paramétereit,
- másrészt az adott projektötlet illeszkedését a koncepció stratégiai céljaihoz,

J: Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél
K: Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél
B: Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél
T: Timaffy László stratégiai fejlesztési cél
G: Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél
E: Esterházy János stratégiai fejlesztési cél

- harmadrészt az egyes projektötletek jelentőségét

1: nagytérségi és/vagy nemzetközi,
2: térségi (több települést érintő),
3: helyi (csupán az adott településre hatást kifejtő)

3. Észrevételek és tervezői válaszok
4. GYŐR megyei jogú város fejlesztési elképzelései
5. SOPRON megyei jogú város fejlesztési elképzelései
6. Győr-Moson-Sopron megye pozíciója a határ menti együttműködési térben
7. Kiegészítés a területfejlesztési koncepcióhoz (a 2007-2013. közötti EU-források felhasználásáról)
8. A koncepció ex ante értékelése
9. Területi hatásvizsgálat (SKV)

1.1 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
01

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése

„A vidék kincsei”
falusi és ökoturisztikai fejlesztési program

- *A kistelepülések értékeit integrált módon kínáló, a munkahelyteremtést szolgáló falusi és ökoturizmus fejlesztésének programja: csendkúra, gyalog- és kerékpártúra, sport- és hobbyhorgászat, vadászat, természetjárás, helyi termékek kínálata. (ERFA)*

2. Fejlesztési irány célja
(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)

- *A falusi turizmus területén vállalkozók működési feltételeinek javítása. A falusi szálláshelyek kapacitásának és minőségének fejlesztése.*
- *A kedvező környezeti adottságú, természetközeli szabadidős tevékenységek kínálatának bővítése.*
- *A falusi és ökoturizmusban dolgozók létszámának bővítése.*
- *A megye térségeire jellemző helyi termékek („megyerikumok”) marketingjének és értékesítésének bővítése, a termékek e a versenyképességének javítása.*

3. Fejlesztési irány rövid tartalma
(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)

- *A fenntartható pályára álló falusi és ökoturizmus fejlesztése.*
- *A túrázás, természetjárás, kerékpározás, horgászat, vadászat feltételeinek javítása, a kapcsolódó szálláshelyek kapacitásának bővítése és színvonalának emelése.*
- *A falusi portákon, szövetkezetekben és vállalkozásokban előállított helyi termékek piacra jutását támogató intézkedések.*

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:
(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):*
- *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat*

Végső kedvezményezettek *(max. 5 bulletpont):*
- *A falusi termékeket előállító és szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások és személyek.*
- *A megyében élő szakképzett munkaerő és a szolgáltatásokat igénybe vevők köre.*

1.2 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
02

1. **Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése**
„Zölderő” ***energiaracionalizálási-gazdaságfejlesztési program*** - *Győr-Moson-Sopron megye energiaracionalizálási programja a megyei zöldgazdaság kialakítása érdekében (ERFA)*
2. **Fejlesztési irány célja** (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *A felhasznált energia mennyiségének csökkentése, és azon belül a megújuló energiaforrások felhasználási arányának növelése* - *A megyére különösen jellemző adottságok (erős szél, geotermikus, víz...) adottságok megújuló energiaforrásként történő hasznosítása* - *Megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztési, közszolgáltatás-fejlesztési és speciális térségi programok* *(mindezek a zöldgazdaság Győr-Moson-Sopron megyei térhódítása érdekében)*
3. **Fejlesztési irány rövid tartalma** (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *Megújuló energetikai alapú beavatkozások (települések – közvilágítás, ipar cégek és intézményi energiaracionalizálása, közösségi közlekedés – járműpark, mezőgazdaság)* - *Energiahatékonyság javítását célzó intézkedések (telephelyfejlesztések)* - *Innovatív megoldások alkalmazása (biomassza, geotermikus energia, biogáz, napenergia)* - *A megyei „zölderő” program népszerűsítését szolgáló egységes arculat és marketing kialakítása (minden generáció megszólítása: tanterv, kampány, nyugdíjas egyetem, média))* - *Hulladék-gazdálkodásintézkedések (szelektív gyűjtés és újrahasznosítás mind teljesebbé tétele, szeméttelepek biogáz kapacitásának kitermelése, hasznosítása és a felhagyott hulladéklerakók szakszerű rekultiválása és az illegális hulladéklerakók felszámolása).*
4. **Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:** (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat* - *Nyugat-magyarországi Egyetem (Sopron, Mosonmagyaróvár), Széchenyi István Egyetem (Győr)* - *Megújuló energiát előállító szervezetek* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *felhasználók (a megye lakói, vállalkozói, a megyében tevékenykedő cégk)* - *a zöld (megújuló) energiát előállító szervezetek*

1.3 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
03

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Felzárkóztatás” ***elmaradott térségek foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési programja*** - *A leszakadó térségek (Rábaköz, Sokoró- és Bakonyalja, Répce-sík) foglalkoztatási lehetőségeinek bővítését és a helyi gazdaság fejlesztését támogató intézkedési csomag.* - *integrált programja a szükséges közlekedési kapcsolatok megteremtésével (ESZA)*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *A leszakadó térségekben élők foglalkoztatásának növelése (különösen a hátrányos helyzetű célcsoportokban, a foglalkoztatási kapacitások komplex fejlesztésével* - *aktivitási ráta növelése, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokban* - *a szakképzett munkaerő elvándorlásának csökkenése, a szak- és felnőttképzés intézményrendszerének megújítása* - *a közfoglalkoztatás és az elsődleges munkaerőpiac közötti átjárást megkönnyítő szolgáltatási csomagok kialakítása* - *a foglalkoztatási program céljának megvalósítását elősegítő, ahhoz szorosan kapcsolódó közúti fejlesztések megvalósítása és az érintett térségek munkaerő-piaci migrációját elősegítő közösségi közlekedés menetidejének csökkentése*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *innovatív, kísérleti foglalkoztatási és társadalmi befogadási programok indítása* - *a már kialakított foglalkoztatási együttműködési megállapodások hálózatára építve a foglalkoztatási kapacitások komplex fejlesztése* - *első munkahely-programok kialakításával a fiatal pályakezdők munkához juttatása* - *az érintett térségek szociális gazdaságának megerősítése* - *a komplex foglalkoztatási program kialakításának és működtetésének alapjául szolgáló infrastruktúra fejlesztésének megvalósítása*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *a hátrányos helyzetű célcsoportokat foglalkoztató gazdálkodó szervezetek* - *a térségben élő gazdasági és munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű foglalkoztatottak*

1.4 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
04

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Háló” ***szociális gazdaságfejlesztési program*** - *A falugondnoki hálózat megyei koordinációjának programja a megyei szociális háló továbbfejlesztésével Győr-Moson-Sopron megye aprófalvas, elnéptelenedő és elöregedő településekből álló térségeiben. (ESZA)*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *A megyeidősödő társadalmára, valamint a prognosztizálható demográfiai folyamatokra tekintettel a megyei szociális háló infrastrukturális és szakmai hátterének fejlesztése és megerősítése* - *a megyében működő falugondnoki hálózat egységes megyei szintű koordinálásának megvalósítása a megyei szociális háló kibővítésének eredményeként*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *Szociális alap- és szakellátást nyújtó intézmények infrastrukturális bővítése, a szakemberállomány egységes szempontok alapján történő szakmai továbbképzésének megvalósítása.* - *A széttagolt falugondnoki hálózat által nyújtott szolgáltatások minőségi bővítése érdekében megyei koordinációs szint meghatározása és az ehhez szükséges fejlesztések magvalósítása.*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *A megye szociálisan rászorult állampolgárai, a szociális ellátást nyújtó intézmények, a falugondnokok*

1.5 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
05

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése

„Batthyány-Strattmann László"
megyei gyógy- és egészségturisztikai és rekreációs program

- *A már fürdővel rendelkező településeken (pl. Csorna, Győr, Hegykő, Kapuvár, Lipót, Mosonmagyaróvár, Sopron-Balf) és a fürdőlétesítésre, egészségcentrum kialakítására készülő településeken (pl. Pannonhalmán a Pannonhalmi Bencés Főapátság általi kialakításban), valamint ezek térségében a gyógy- és egészségturizmus, a wellness, a sport és rekreációs szolgáltatások fejlesztését célzó integrált területi program (ERFA)*

2. Fejlesztési irány célja
(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)

- *Győr-Moson-Sopron megye kiváló termál- és gyógyvízkincsének hasznosítása elmarad a hasonló adottságú vasi és zalai fürdőközpontoktól. A fejlesztés a gyógy- és egészségturisztikai szolgáltatási kapacitások bővítését és minőségi fejlesztése (wellness, sport és rekreációs szolgáltatások)*
- *a fejlesztési irány célját képező szolgáltatások igénybevételének alapjául szolgáló szálláshely kapacitás bővítése, az elérhetőség javítását szolgáló közlekedési feltételek javítása, munkahelyteremtés megvalósítása*

3. Fejlesztési irány rövid tartalma
(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)

- *A megye már fürdővel rendelkező és a fürdőlétesítésre készülő településein ez ideig nem mindenütt alakult ki magas látogatói létszámmal működő gyógy- és egészségturisztikai szolgáltatás.*
- *A magasabb színvonalú ellátást lehetővé tevő fejlesztési program e hiányosságok megszüntetését célozza (a bővebb szolgáltatási kapacitások kialakítása, valamint az ehhez szorosan kapcsolódó szálláshely bővítés és munkahely teremtési feltételek megvalósításával)*

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:
(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):*

- *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,*
- *A megye már fürdővel rendelkező és a fürdőlétesítésre készülő településeinek önkormányzatai*

Végső kedvezményezettek *(max. 5 bulletpont):*

- *a fejlesztés tárgyát képező szolgáltatásokat nyújtó gazdálkodó szervezetek, a szolgáltatásokat igénybe vevő látogatók, az érintett térségekben élő szakképzett munkaerő*

1.6 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
06

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Rábaköz” ***térségi gazdaságfejlesztési program*** - *A csornai és kapuvári ipari parkokban megvalósuló integrált térségi fejlesztési program a szükséges közlekedési kapcsolatok megteremtésével (ERFA)*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *A megye leszakadó térségének központjaiban lévő csornai és kapuvári ipari parkok működési feltételeinek és a kapcsolódó közlekedési feltételek fejlesztése, a megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztés előmozdítása érdekében.* - *A csornai és kapuvári ipari parkok gazdaságfejlesztését szolgáló gazdasági tevékenységek összehangolása, ezáltal a foglalkoztatást bővítő gazdálkodó szervezetek térségbe telepítésének fokozása*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek[1], melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *A csornai és kapuvári ipari parkok gazdasági tevékenységeinek összehangolása, egymáshoz kapcsolódó egyedi profiljainak kialakítása, közös menedzsment működési feltételeinek kialakítása* - *Egységes befektetési csomag kialakítására és marketingjére javaslat készítése* - *A csornai és kapuvári ipari parkok jövőbeli hatékony és a gazdaságfejlesztést elősegítő működését szolgáló közlekedési kapcsolatok összehangolása, valamint a szükséges fejlesztések megvalósítása*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,* - *Csorna és Kapuvá városok önkormányzatai.* - ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *A csornai és kapuvári ipari parki fejlesztések eredményeit igénybe vevő gazdálkodó szervezetek* - *A csornai és kapuvári ipari parkokban működő gazdálkodó szervezetek által foglalkoztatottak*

[1] Például: képzés, szolgáltatás, beruházás, alap infrastruktúra-fejlesztés, stb.

1.7 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
07

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése

„Villanydelejes forgony - dinamó”
kreatív humánerőforrás fejlesztési program

- *Kreatív humán erőforrások - az értékteremtő foglalkoztatás, valamint a kreatív (a gazdaságfejlesztést segítő) humánerőforrások támogatása (ESZA)*

  Megyei szakképzési rendszer fejlesztési program
  - *A szakképzési rendszer fejlesztése, annak piaci igényekhez való igazítása, új rendszerű képzési programok, az intézményi bázisok korszerűsítése (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár, Csorna, Kapuvár*

  Felsőoktatás és kutatás-fejlesztés-innováció program
  - *A felsőoktatás képzési szerkezetének megújítása, új képzési formák terjesztése (távoktatás, e-learning, nyitott egyetem, vállalati egyetem), helyi gazdaság kutatás-fejlesztési-innovációs igényeinek felmérése, s az azokhoz igazodó képzési programok kidolgozása, azok bevezetése, a gazdasági szakemberek bevonása a képzésbe, a kutatás-fejlesztési-innovációs programokba (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár), a felsőoktatási intézmények és a vállalkozások közötti K+F+I együttműködések ösztönzése, támogatása*

  A vállalkozási kultúra és tudásbázis program
  - *A KKV kultúra terjesztése a középfokú és felsőfokú oktatásban, a vállalkozási tanácsadó rendszer bővítése, azok eltérhetőségének javítása, a vállalkozások fejlődésének segítése, a helyi gazdasági potenciál vállalkozói környezetének javítása, beszállítói hálózatok fejlesztése, azok szervezeti, intézményi kereteinek bővítése (megyei városok)*

2. Fejlesztési irány célja
(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)

- *Munkaerő minőségének növelése (képzettségi szint emelkedése, képzésben résztvevők száma)*
- *A vidéki térségekben a foglalkoztatási szint növelése (foglalkoztatottak száma, munkanélküliségi ráta csökkenése)*
- *Képzési programok, azok formának szélesedése (rövid képzési programok száma, a beiratkozattak száma, a végzettek száma)*
- *Kutatás-fejlesztési-innovációs aktivitás növelése (K+F+I tanácsadás száma, szabadalmak száma, megbízások száma), a felsőoktatási intézmények és a vállalkozások közötti K+F+I együttműködések ösztönzése, támogatása*
- *Vállalkozások számának és gazdasági teljesítményének növekedése (helyi iparűzési adó mértéke, a vállalkozások számának változása, a KKV szektorban foglalkoztatottak száma)*
- *A megyei belső gazdasági együttműködések növekedése (ipari parkokban letelepedettek száma, teljesítménye, klaszterek száma, azok tagjai)*
- *Fejlődő megyei vállalkozások (KKV teljesítmény növekedése létszám kategóriák szerint, a 200 legjobb megyei vállalkozásban a KKV száma, helyezése)*
- *Helyi termékkateszter összeállítása (termékek száma, azokat előállító szervezetek, minősítési rendszer, címek kiadása)*
- *Turisztikai kínálat bővülése (a turizmus mérőszámai adottak, ezek alapján az eredmények lemérhetők).*

3. Fejlesztési irány rövid tartalma

(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)

- *Beruházások: telephelyi kínálat növelése (ipari parkok alakítás, azok kínálatának növelése, szálláshelyek), termelési kapacitás bővítése (föld, gépek, eszközök beszerzése), termelési infrastruktúra javítása (utak, közlekedési, szállítási kapcsolatok alakítása, tárolási kapacitások bővítése).*
- *Képzési kínálat bővítése, a meglévő programok tartalmának megújítása, új képzési területek kialakítása, új képzési formák bevezetése.*
- *Szolgáltatások: piaci kapcsolatok szélesítése, üzleti működés javítását segítő tanácsadás, fejlesztési tanácsadás, termék, tevékenység, szolgáltatás kínálatának és minőségének fejlesztése.*

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):*

- *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,*
- Megyei Kereskedelmi és Ipar Kamara, Vállalkozók Szövetsége, Kisalföld Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Széchenyi István Egyetem, Nyugat-magyarországi Egyetem,
- középfokú szakképző intézmények, képzésben részvevő vállalkozások, tanácsadó szervezetek, ipari parkok, innovációs központok, klaszterszervezetek, gazdaság és területfejlesztést segítő nonprofit szervezetek

Végső kedvezményezettek *(max. 5 bulletpont):*

- *Gazdasági centrumokban található fejlődő gazdasági szervezetek*
- *Kezdő vállalkozások, vállalkozók*
- *Vidéki térségekben található vállalkozások, termelő szervezetek*
- *Alacsony képzettségű rétegek*
- *Gazdaságfejlesztést segítő nonprofit szervezetek*

1.8 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
08

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése

„Megújuló gazdaság”
innovációkban gyarapodó gazdaság fejlesztési programja

Az innovációkban gyarapodó gazdasági szerkezet kialakítása (ERFA)

Helyi gazdaságfejlesztés támogatásának programja

- *A helyi gazdaság innovációs potenciáljának növelése, a haladó gazdasági szerkezettel rendelkező KKV-k telephelyi, műszaki, technikai, piaci (marketing) és együttműködési (termelési kooperációs) rendszerének támogatása (megye városai, központi települései).*

A megyei gazella program

- *A dinamikus vállalkozások további fejlődési pályára állítása, a kiemelt gazdasági szerkezetben működő (járműipar, faipar, élelmiszer feldolgozás, műanyagipar, gépipar, egészségipar és turizmus) már bizonyított gazdasági szervezetek erőteljesebb növekedésének támogatása (képzés, kutatás-fejlesztés-innováció, piaci kapcsolatok, marketing), az együttműködési rendszereik alakítása (klaszterek, hálózatok, értékláncok), a sikerek kommunikációja és terjesztése. (A vállalkozások székhelye)*

Értékes termékek az értékes vidékről. A megyerikum program

- *A vidéki térségek speciális, helyhez köthető termékei előállításának ösztönzése, azok termelési, termesztési feltételeinek kialakítása, javítása (képzés, termékfejlesztés, termelési rendszerek, kultúrák terjesztése), a feldolgozási bázisok kialakításának ösztönzése, a piacra jutás segítése, mindezekkel a vidéki térségek gazdasági szerkezetének és foglalkoztatási körülményeinek alakítása. (Rábaköz, Répce-mente, Sokoró-vidék, Bakonyalja, Pannonhalmi kistérség, Bakony-ér mente)*

A vendéglátó megye. A turisztikai program

- *A megye turisztikai kínálatának szélesítése, a meglévő bázisok megújításának segítése, újabb térségek, települések bekapcsolása, a szolgáltatási kínálat bővítése (öko-, kulturális-, sport- és egészségturizmus), a kapcsolódó infrastrukturális rendszer és intézmények (szálláshelyek, kerékpárutak, különféle létesítmények, kulturális és műemléki központok, szervező központok) fejlesztése, azok működési feltételeinek javítása, ezzel egyben a foglalkoztatási helyezet javítása. (Turisztikai központok, potenciális központok)*

2. Fejlesztési irány célja
(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)

1. ***Innovatív megoldások***
   - *Kutatás - fejlesztési - innovációs aktivitás növelése (K+F+I tanácsadás száma, szabadalmak száma, megbízások száma)*
   - *Fejlődő megyei vállalkozások (KKV teljesítmény növekedése létszám kategóriák szerint, a 200 legjobb megyei vállalkozásban a KKV száma, helyezése)*

2. ***Beruházás támogatás***
   - *Gazdasági termelés támogatása – gépek, beruházások, telephelyek korszerűsítése, beszerzések támogatása a megye teljes területén*
   - *Vállalkozások számának és gazdasági teljesítményének növekedése (helyi iparűzési adó mértéke, a vállalkozások számának változása, a KKV szektorban foglalkoztatottak száma)*
   - *Helyi termékkateszter összeállítása (termékek száma, azokat előállító szervezetek, minősítési*

rendszer, címek kiadása)

3. ***Foglalkoztatás, humánfejlesztés***

- *Munkaerő minőségének növelése (képzettségi szint emelkedése, képzésben résztvevők száma)*
- *A vidéki térségekben a foglalkoztatási szint növelése (foglalkoztatottak száma, munkanélküliségi ráta csökkenése)*
- *Képzési programok, azok formának szélesedése (rövid képzési programok száma, a beiratkozattak száma, a végzettek száma)*
- *A megyei belső gazdasági együttműködések növekedése (ipari parkokban letelepedettek száma, teljesítménye, klaszterek száma, azok tagjai)*
- *Turisztikai kínálat bővülése (a turizmus mérőszámai adottak, ezek alapján az eredmények lemérhetők).*

3. Fejlesztési irány rövid tartalma

(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)

- *Beruházások: telephelyi kínálat növelése (ipari parkok alakítás, azok kínálatának növelése, szálláshelyek), mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése, termelési kapacitás bővítése (föld, gépek, eszközök beszerzése), termelési infrastruktúra javítása (utak, közlekedési, szállítási kapcsolatok alakítása, tárolási kapacitások bővítése).*
- *A versenyképesség erősítése érdekében a gazdasági és üzleti környezet megújítása (a hagyományos iparágakra, valamint tudás- és kompetencia-rendszerekre alapozva).*
- *A kapcsolódó szakképzési, felsőoktatási rendszer megújítása (képzési kínálat bővítése, a meglévő programok tartalmának megújítása, új képzési területek kialakítása, új képzési formák bevezetése).*
- *A szolgáltatások: piaci kapcsolatok szélesítése, üzleti működés javítását segítő tanácsadás, fejlesztési tanácsadás, termék, tevékenység, szolgáltatás kínálatának és minőségének fejlesztése.*
- *Az infrastrukturális fejlesztések megvalósítása révén megfelelő szociális és gazdasági környezetet biztosítása már működő vállalkozások és a foglalkoztatást bővítő gazdálkodó szervezetek részére.*

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):*

- *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,*
- *Megyei Kereskedelmi és Ipar Kamara, Vállalkozók Szövetsége, Kisalföld Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Széchenyi István Egyetem, Nyugat-magyarországi Egyetem,*
- *középfokú szakképző intézmények, képzésben részvevő vállalkozások, tanácsadó szervezetek, ipari parkok, innovációs központok, klaszterszervezetek, gazdaság és területfejlesztést segítő nonprofit szervezetek*
- *termelői értékesítői szervezetek (TÉSZ-ek)*

Végső kedvezményezettek *(max. 5 bulletpont):*

- *Gazdasági centrumokban található fejlődő gazdasági szervezetek*
- *Kezdő vállalkozások, vállalkozók*
- *Vidéki térségekben található vállalkozások, termelő szervezetek*
- *Alacsony képzettségű rétegek*
- *Gazdaságfejlesztést segítő nonprofit szervezetek*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
09

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Dr. felpéczi Petz Aladár” ***egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése program*** - *Beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségügyi státuszbeli egyenlőtlenségek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra.*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *Petz Aladár Megyei Oktató Kórház telephelyeinek szakmai, infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztése* - *Az egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése Győrben – rekreációs gyógyászati központ a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számára* - *Az idősek életminőségének javítása, aktív és egészséges idősödés biztosítása nyugdíjasházak építésével és szolgáltatásfejlesztéssel (ESZA és ERFA típusú támogatás is)*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *A Petz Aladár Megyei Oktató Kórház telephelyeinek szakmai, infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztése* o *Központi telephely (Vasvári P. u.) Az 1980-as évek elején épült A, B, C, D épülettömbök, valamint az 1954-ben épült E épület infrastrukturális (épület, épületgépészet, informatika) felújítása, korszerűsítése. Amortizálódott eszközpark cseréje, fejlesztése. A kor követelményeinek megfelelő orvos-technológiai berendezések beszerzése.* o *A Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Zrínyi utcai telephelyének fejlesztése* *Az elkészült új kórházi szárnyba való átköltözéssel ezen a telephelyen több épület felszabadul az aktív gyógyászati tevékenység területéről. Az épületek patinás jellege és a szociális funkció megőrzésével a város szociális ellátásának szolgáltatásai bővíthetőek.* *A telephely fizikai adottságai (zárt építészeti egység, kellemes, parkos zöldfelület, városközpontúság, jó megközelíthetőség) kiválóan alkalmassá teszik szociális szolgáltatások ellátására: ápolási részleg, időskorúak otthona, fogyatékosok otthona, szenvedélybetegek otthona stb.). Továbbá az egyes különálló épületekben a nyugdíjas ház is kialakítható.* - *A kórház nagytérségi ellátó-szerepének megfelelő, elegendő létszámú és szakmai színvonalú humánerőforrás biztosítása, a fiatal egészségügyben dolgozók részére bérlakás és ösztöndíj program kialakításával, továbbá az egész életen át tartó tanulás elvének megfelelő képzési programok megvalósításával.* - *A Püspök erdő déli részén, valamint a Rábca holtágban egészség- és rekreációs központ*

kialakítása (alternatív gyógyászati központ, sportgyógyászat és edzőközpont), részben a 2017. évi Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál infrastruktúrájának (uszoda, sportközpont) fenntartható hasznosításával. E téma területhez illeszkedik a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Híd utcai telephelyének fejlesztése A projekt szerves részét képezhetné mind a Győr Újvárosi városrész rehabilitációs programjának, mind az (EYOF) infrastruktúra , egészség-, rekreációs központ kialakításának, mivel az épület a két városrész határán helyezkedik el. A jelenleg működő reumatológiai és mozgásszervi rehabilitációs osztályok szolgáltatásait szeretnénk kiterjeszteni a meglévő épület felújításával és emelet-ráépítéssel korszerű hotelszobák kialakításával, a szomszédos termálfürdővel való közvetlen kapcsolat megteremtésével. A hagyományos egészségügyi orvosi szolgáltatások alternatív gyógyászattal, sportgyógyászattal, sport rehabilitációval, homeopátiás, wellnes -, kozmetikai tevékenységgel és étkezési tanácsadással egészíthetők ki.

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

***Gesztor szervezet** (max. 1-2 szervezet):*

- *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, Vízügyi Igazgatási feladatokat ellátó szervek (Vízügyi Igazgatóság, Nemzeti Környezetügyi Intézet)*
- *Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata*
- *GYEMSZI, Petz Aladár Megyei Oktató Kórház*

***Végső kedvezményezettek** (max. 5 bulletpont):*

- *a fejlesztés tárgyát képező szolgáltatásokat nyújtó gazdálkodó szervezetek, a szolgáltatásokat igénybe vevő látogatók, az érintett térségekben élő szakképzett munkaerő*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
10

1. **Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése** Kérjük, hogy válasszon az ERFA és ESZA típusú programok között! **Kérjük, hogy a megcélzott fejlesztési programonként külön-külön egy-egy alaptábla kerüljön kitöltésre!**
„Egyetemi járműipari K+F" **Győri Járműipari Kutatóközpont létesítése a Széchenyi István Egyetemen oktatás-, humánerő-, foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési program (megyei kiemelt fejlesztési irány)** - A Széchenyi István Egyetem bázisán járműipari kutatási kompetencia központ létesítése, annak infrastrukturális feltételeinek, valamint gép-, műszer-, eszköz állományának megteremtése, kutatási programok indítása, kutatói munkahelyek létesítése, ipari kapcsolatok támogatása, a kutatás-fejlesztési eredmények hasznosítása. *(ESZA és ERFA típusú támogatás is)*
2. **Fejlesztési irány célja** (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- Kutatóközpont felépítése, a jelenlegi földszintes laboratóriumi épület egy szinttel történő megemelésével (kb. 3000 m2) - Az Egyetem műszaki és gazdaságtudományi képzésének és kutatási potenciáljára építve, annak szellemi erőforrásaira alapozva járműipari kutatóközpont (önálló szervezet) létrehozása, az ahhoz szükséges gép, műszer, eszközpark megteremtésével - Oktatási (új programok; alap és mesterképzés, doktori képzés gépjármű mérnöki irányban történő fejlesztése) programok, illetve rövid idejű képzések indítása vállalati igények alapján - Kutatói álláshelyek létrehozása, fiatalok foglalkoztatása (doktori program keretében), spin-off vállalkozások alapításának támogatása, fejlődő-haladó vállalkozások segítése. - Kollégiumi férőhelyek bővítése és színvonalának fejlesztése.
3. **Fejlesztési irány rövid tartalma** (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- A Széchenyi István Egyetem kutatási infrastruktúrájának és humánerőforrás bázisának fejlesztése, járműipari kutatási kompetencia központ kialakításával. - Új egyetemi laboratóriumok építése, a meglévők megújítása, bővítése a járműipari kutatásokhoz kapcsolódva. - Kutatási eszközpark bővítése, új kutatási irányokhoz kapcsolódó gépek, műszerek, eszközök beszerzése, a meglévő megújítása. - Hallgatók kutatásba történő bevonása, meglévő alap és mester programok megújítása (idegen nyelvű képzés), új doktorandusz program indítása. - Járműipari vállalkozások szakembereinek oktatása az új kutatási eredmények fogadására, alkalmazására - Járműipari vállalkozások hálózatépítésének támogatása, az ehhez szükséges szakmai ismeretek oktatása, innovációs tanácsadás rendszerének kiépítése. - Új spin-off vállalkozások támogatása a járműipar különböző ágazataira. - Új kollégiumi férőhelyek létesítése, a meglévők színvonalának fejlesztése

4. **Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:** (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat - Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata - Széchenyi István Egyetem ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - **Járműipari beszállító vállalatok, fejlesztő szervezetek**

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
11

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Földön, vízen, levegőben” ***megyei közlekedésfejlesztési program*** ***(megyei kiemelt fejlesztési irány)*** - *A települések elérhetőségét javító, ezáltal befektetőbarát környezetet teremtő megyei közlekedésfejlesztési fejlesztési program.*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *Közúthálózat, vasúthálózat, vízi- és légi közlekedés, kombinált fuvarozás, közösségi közlekedés fejlesztése* *(ERFA típusú támogatás)*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *közúthálózat fejlesztése (a nemzetközi jelentőségű és egyben TEN-T folyosó M1, M15 és M86, valamint az M85 és M9 gyorsforgalmi utak; főutak települési elkerülésekkel; országos mellékúthálózat; önkormányzati kezelésű helyi közutak; kerékpárutak; határ közeli utak)* - *vasúthálózat fejlesztése (a nemzetközi jelentőségű TENT-T vasúti folyosók villamosítása; törzsforgalmi hálózat kétvágányúsítása; győri tehervasúti elkerülő vágány, gönyűi kikötői vasút; az európai nagysebességű vasút győri megállóhellyel; egyéb vasúti pályák; hiányzó kapcsolatok újraindítása – pl.: Győr-Pozsony)* - *vízi- és légi közlekedés fejlesztése (Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő; Győr-Pér és Fertőszentmiklós kiemelt repülőterei; Bőny, Pusztacsalád és Sopron-Piuszpuszta repülőterei)* - *kombinált fuvarozás fejlesztése (Ro-Ro; Ro-La; logisztikai központok)* - *közösségi közlekedés fejlesztése (Volán, MÁV, GySEV összefogásával)*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,* - *MJV-k önkormányzata* - *NIF Zrt., közlekedési társaságok (Volán, MÁV, GySEV)* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *a megye lakossága, vállalkozói, a gazdasági élet szereplői (közlekedők)* - *közlekedési pályák kezelői és közlekedési társaságok*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
12

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„ Életminőség” ***megyei közmű-szolgáltatás fejlesztési program*** ***(megyei kiemelt fejlesztési irány)*** - *A „közműolló” zárását szolgáló, azaz a megye több tucat településén még hiányzó műszaki infrastruktúrák megvalósítását – ezáltal befektetető-barát környezetet – eredményező megyei közmű-szolgáltatás fejlesztési program.* - *Győr-Moson-Sopron megye területére kidolgozott vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtása.* - *A közműkapacitások fejlesztése a 10 ezer lakosnál népesebb településeken.* *ERFA*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás* - *közműkapacitások fejlesztése, ezáltal a szolgáltatási színvonal növelése* - *a megye folyói (Duna, Mosoni-Duna, Rába, Ikva, Marcal, Cuhai Bakony-ér), valamint a Fertő-tó vízgyűjtő-gazdálkodási terveinek végrehajtása*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás (a megye még nem csatornázott településeinek szennyvízkezelési programjának végrehajtása)* - *a megye vízgyűjtő-gazdálkodási terveinek végrehajtása (A projekt célja az ökológiai zöld és kék folyosók folytonosságának biztosítása. A mellékágak és holtágak revitalizációja, vizes élőhelyek kialakítása. Élő kapcsolat biztosítása a főmeder és a hullámtéri, valamint a mentett oldali holtágak között. (Hallépcsők létesítése, árvízvédelmi beavatkozások, komplex természetvédelmi rekonstrukció, Nicki duzzasztómű felújítása. Fertő-tavi nádasok vízellátását biztosító csatornák rekonstrukciója stb.)* - *csapadékvíz-, szennyvíz-elvezetési, tisztítási kapacitások fejlesztése, hiányzó kapacitások kiépítése*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,* - *Vizügyi igazgatást ellátó szervek* - *a csatornázatlan, valamint a 10 ezer főnél népesebb települések önkormányzatai* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *a megye lakossága, vállalkozói, a gazdasági élet szereplői (közművek használói)* - *közművállalatok*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
13

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Újhelyi Imre” ***megyei élelmiszergazdaság-fejlesztési és foglalkoztatási program*** ***(megyei kiemelt fejlesztési irány)*** - *A munkaerő-igényes és minőségi élelmiszergazdaságot eredményező fejlesztési program.*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
Munkaerő-igényes mezőgazdasági alaptevékenység - *zöldség- és gyümölcstermesztés* - *biogazdálkodás* - *kertészeti kultúrák fejlesztése* - *állattenyésztés, stb.* *Munkaerő-igényes élelmiszer feldolgozóipar* - *konzervgyártás* - *húsüzem (vágóhíd)* - *hűtőüzem* - *cukoripar* - *növényi olajipar* - *tejipar* *Mezőgazdasági (mellék) termékek hasznosítása* - *(ERFA és ESZA típusú támogatás)*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
Korszerű technológia, innovatív megoldások - *kertészeti gépek beszerzésének támogatása* - *konzervipari fejlesztések* - *hűtőházak - hűtési technológia alkalmazása*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *a megye lakossága,* - *mezőgazdasági vállalkozók, őstermelők, a gazdasági élet szereplői* - *termelői értékesítő szervezetek (TÉSZ-ek)*

1.14 sz. melléklet

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
14

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Xántus János” ***megyei hal- és vadgazdálkodási program*** ***(megyei kiemelt fejlesztési irány)*** - *A vizekben és erdőkben gazdag megye által kínált lehetőségek kiaknázásaként fejlesztendő a hal- és vadgazdálkodás.*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
Munkaerő-igényes vad- és halgazdálkodás - *zárttéri fogoly tenyésztés* - *zárttéri fácán tenyésztés* - *őshonos halfajok ivadéknevelése (kecsege, viza, tokfélék, nyurga ponty, aranykárász, csuka, süllő)* - *halastavi haltenyésztés* *Vadászati és halászati turizmus fejlesztése* - *szálláshely bővítés (vadászházak, horgász tanyák)* - *vadgazdálkodás, vadászati és halászati berendezések létesítése(etetők, lesek, sózók, esőbeállók, stégek, horgászállások, csónakok)*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *A megye vadászterületei apróvadállománya létszámának bővítése, visszatelepítése mesterséges tenyésztésből származó egyedekkel (fogoly, fácán)* - *A megye halászati vízterületei halállományának őshonos halfajokkal történő (kecsege, aranykárász, balin, csuka, süllő, nyurgaponty) állománydúsítása, a halfajok mesterséges tenyésztésből származó egyedeinek telepítésével optimális halállomány-szerkezet elérése.* - *A vadászati és halászati turizmus infrastruktúrájának fejlesztése, szálláshelyek, faházak, lesek, stégek, egyéb berendezések kialakításával.*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,* - *Sporthorgász Egyesületek Győr-Moson-Sopron Megyei Szövetsége* - *Vadász Szövetségek* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *a megye lakossága,* - *halgazdaságok, horgászegyesületek, halászatra jogosultak, vadászatra jogosultak, hal és vadtenyésztők* - *nemzeti parkok*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
15

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Győri Járműipari Körzet” ***megyei járműipar-fejlesztési program*** ***(megyei kiemelt fejlesztési irány)*** - *A Győrben működő Audi Hungaria Motor Kft. tervezett motorgyártási, gépjárműgyártási és kutatásfejlesztési beruházásai.* - *A megyehatáron messze túlnyúló foglalkoztatási körrel működő járműipari nagyvállalat, az Audi beszállítói körének bővítése. Ezáltal fejlődési lehetőséget nyújtva a megyében működő beszállítóknak: a kkv-knak, valamint a szintén nagy hagyományú és győri székhelyű Rába Járműipari Holding Nyrt-nek (pl.: autóbuszgyártás bevonásával)* *Járműiparhoz beszállítóként kapcsolódó cégek pl. Kunszigeten, Mosonszolnokon, Győrladaméron* - *A győri Széchenyi István Egyetem bázisán alternatív hajtású járművek kutatási fejlesztési programja. (ERFA, + ESZA)*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *A győri gazdasági térség központja, azaz az Audi Hungaria Motor Kft. és a Rába Járműipari Holding Nyrt. (mint már működő járműipari-gépipari-mechatronikai központok) további fejlesztése, pozíciójának erősítése.* - *A Győri Járműipari Régió működési feltételeinek fejlesztése a megyei szintű decentralizált iparfejlesztés előmozdítása érdekében, kiemelt hangsúlyt fektetve a szak- és felsőoktatási képzések minőségi és szükség szerinti mennyiségi fejlesztésére* - *A Győri Járműipari Régió gazdaságfejlesztését szolgáló tevékenységeinek összehangolása révén a foglalkoztatást bővítő gazdálkodó szervezetek térségbe telepítésének fokozása, a munkahelyteremtés céljának megvalósulása.*
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *a versenyképesség fenntartása és további fejlesztése érdekében a térség gazdasági és üzleti környezetének megújítása a hagyományos iparágakra és a kialakult tudás- és kompetencia-rendszerekre alapozva, továbbá a kapcsolódó szakképzési, felsőoktatási rendszer megújítása* - *az infrastrukturális fejlesztések megvalósítása révén megfelelő szociális és gazdasági környezetet biztosítása a térségben már működő vállalkozások részére, továbbá a foglalkoztatást bővítő gazdálkodó szervezetek térségbe telepítésének elősegítése*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat* - *Audi Hungaria Motor Kft., továbbá az érintett cégek* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *a Győri Járműipari Régió fejlesztésének eredményeit igénybe vevő gazdálkodó szervezetek, különös tekintettel a kkv-kra és a Rábára.* - *a Győri Járműipari Régióban működő gazdálkodó szervezetek által foglalkoztatottak*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
16

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Világörökségek Győr-Moson-Sopron megyében” ***megyei örökségvédelmi program*** ***(megyei kiemelt fejlesztési irány)*** - *A megye már meglévő, az UNESCO által világörökségi helyszínné nyilvánított térségei az ezeréves „Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete”, valamint az Ausztriával közös „Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj” értékmegőrző fejlesztése.* - *A világörökség várományos „Danube Limes” Győr-Moson-Sopron megyei helyszíneinek értékmegőrző fejlesztése. (ERFA, + ESZA)*
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
Az UNESCO Pannonhalmát 1996-ban, a Fertő-tavat és az azt övező településeket 2001-ben, mint kultúrtájat vette fel a Világörökségi Listára. A magyarországi teljes Duna-szakasz mellett húzódó egykori limes római értékeket őrző települései pályáznak a világörökségi címre. Ezen belül Győr-Moson-Sopron megyéből tucatnyi település világörökség várományos. A három (Pannonhalma, Fertő-táj, Duna Kulturális Folyosó) világörökségi helyszíncsoport értékmegőrző fejlesztése a gyakorlatban foglalkoztatási, humán fejlesztési és gazdaságfejlesztési programnak tekintendő: a megyei önkormányzat ezért kiemelt fejlesztési irányként kezeli azt.
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
- *A „Danube Limes” világörökség várományos Győr-Moson-Sopron megyei helyszínei (15 Duna-közeli település) római kori értékeinek feltárása, bemutatása, megőrzésem marketingje, a Világörökségi cím elnyerésének előkészítése. Az EU által elfogadott Duna makro-régiós stratégiába illeszkedő zászlóshajó projekt megvalósításának támogatása.* - *A Pannonhalmi és a Fertő-táj világörökségi helyszíneken kiemelt feladat az elnyert cím megőrzése, az ezzel kapcsolatos értékmegőrző intézkedések támogatása, továbbá olyan fejlesztés, beruházás támogatása, mely az önfenntartás hátttereként szolgál.* - *Kiemelt figyelmet érdemel a megyét érintő nemzetközi zarándokútvonalak (Szent Jakab-, Szent Márton-, Mária út), valamint a kijelölés előtt álló Sacra Velo magyar-szlovák kerékpáros zarándokútvonal fejlesztése.*
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):* - *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat* - *Fertőtáj Világörökség Magyar Tanácsa* - *Magyar Bencés Kongregáció Pannonhalmi Főapátság* - *Magyar Limes Szövetség* ***Végső kedvezményezettek*** *(max. 5 bulletpont):* - *a világörökségi helyszíneken élők* - *a világörökségi helyszínek vállalkozásai*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
17

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Tehetség-gondozás” **megyei ösztöndíj és gyakornoki program**
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
- *Illeszkedés az OTK célkitűzésekhez (EU 11-hez):* o Befektetés a képességfejlesztésbe, az oktatásba és az egész életen át tartó tanulásba - *Horizontális célokhoz való igazodás* o A gazdasági és Innovációs potenciál javítása, a humánerőforrások kreativitásának alakítása
3. Fejlesztési irány rövid tartalma **(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)**
- hiányszakmák feltérképezése-megszűntetése/munkaerőpiaci kereslet-kínálat koordinációja; - szakmai kompetencia növelése; - gyakornoki program intenzitásának növelése; - mentorok számának növelése; - gyakorlati helyek számának növelése; - szakmai és ún. „soft skill” (pl. konfliktus-kezelés, kommunikációs készség, stb.) kompetenciák erősítése; - hazai elhelyezkedési lehetőségek elősegítése rendszeres konzultációkkal; - a hiányszakmák népszerűsítésének növelése (céglátogatás); - meghívott gyakorlati szakemberek tanításba való rendszeres bevonása; - esettanulmányok nagyobb arányú bevonása az oktatásba; - a szakképesítések szakmai tartalmának és a képzési időknek rendszeres felülvizsgálata a munkaerőpiac igényeinek és visszajelzéseinek felhasználásával; - az iskolarendszerű szakképzésben a duális képzés elterjesztése, a feltételrendszer biztosítása; - a gyakorlati képzés hatékonyabbá tétele; - Mobilis oktatásba történő hatékonyabb bevonása; - hatékony pályaorientációs rendszer; - hatékony és rugalmas szakképzési rendszer; - a felnőttképzés minőségének és tartalmának javítása; - a megfelelő követelményrendszer kidolgozása és bevezetése; - a távoktatás hatékonyabbá tétele, és kiterjesztése; - idegen nyelvi képzés vonzóbbá tétele; - gyakorlati helyek (practing) számának bővítése, „mentorálási rendszer” elterjesztése (néhány diák+egy gyakorlati szakember, mint mentor); - tanulópárok, tanulócsoportok motiválása (tanulási folyamat elősegítése); - projekt-orientált gondolkodásmód oktatásba való bevezetése (kisebb esettanulmányok megoldása diákok által); - térségi integrált szakképző központok fejlesztése; - gyár-, vállalkozás-, üzemlátogatások; iskolafalakon kívüli oktatás elősegítése (minták: Lernen auf dem Bauernhof, Lernen vor Ort, stb.) a „hallani – látni – megtapasztalni megtanulni” folyamat alapelvének megfelelően;

4. Indikátorok
(kötelező és ajánlott kulcsindikátorok, valamint benchmark indikátorok)

- iskolai tanműhelyben és külső gyakorlóhelyen eltöltött gyakorlati órák aránya
- adott szakmát megkezdett és befejezett tanulók aránya
- különféle versenyeken eredményesen szereplő tanulók száma
- elhelyezkedési esélyek (3/6/12 hónapon belül)
- elhelyezkedés a végzett szakképző iskolai tanulók arányában
- gyakornoki programon való részvétel
- mentori programban való részvétel mentoráltként
- PISA mérés eredményei az intézményben mérési csoportonként
- országos kompetenciamérés eredményei
- szervezett szakmai bemutatók száma
- gyár-/vállalkozás-látogatások száma
- igényelt EuroPass mobilitási igazolványok száma a szakképző évfolyamokon tanulók létszámához viszonyítva
- egy szakképző iskolában tanító pedagógusra jutó szakképző iskolai tanulók száma
- szakiskolákkal együttműködő vállalatok száma
- különböző szakmákban tevékenykedők számának növelése
- egyéni vállalkozások/Kft./egyéb gazdasági formában tevékenykedő szakemberek száma
- cégek által meghirdetett ösztöndíjak
- gyakornoki program intenzitásának növelése

5. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:
(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet *(max. 1-2 szervezet):*

- GYMS Megyei Önkormányzat
- GYMSKIK
- SZE

Végső kedvezményezettek *(max. 5 bulletpont):*

- Munkaügyi Központ
- Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet
- A Jövő Szakképzésért Alapítvány
- SZE (FSZ képzés, kifutó is)
- GYMSTISZK

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
1	A Fertő-táj Világörökség által érintett Fertő-parti települések villamos gerincvezetékeinek földkábelra való kiváltása	Fertő-táj Világörökség Magyar tanácsa Egyesület	E-ON		T	2
2	A "Fertőszéplaki Hármashalom" szakrális zarándokközponttá történő fejlesztése.	Fertőszéplak Község Önkormányzata	Fertő-táj Világörökség	100	K	2
3	Széchényi Ferenc Kulturális és Idegenforgalmi Központ létrehozása	Fertőszéplak Község Önkormányzata	Megyei önkormányzata	1.500	K	2
4	Turizmus Nezsiderből Balatonra	GYSEV,	Fejlesztési Minisztérium		E	1
5	Tápszentmiklós szennyvízkezelés, szennyvízberuházás	Önkormányzat		450	T	3
6	Tápszentmiklós járdaépítés	Önkormányzat		50	T	3
7	Duna-stratégia: folyami utak fejlesztése	NIF Zrt.	Szlovákiai Fejlesztő cége		B	1
8	Bécs-Pozsony-Budapest-Győr regionális együttműködés	NIF Zrt.	Szlovákiai fejlesztő cége		E	1
9	Dunaszerdahely és Győr vasúti híddal való összekötése	NIF Zrt.	Szlovákiai fejlesztő cége		B	1
10	Idegenforgalom fejlesztése- kerékpár utak	Érintett Önkormányzatok			K	1
11	Idegenforgalmi komp Dunaremete és Bős között	Lipót önkormányzata	Bős önkormányzata		B	1
12	A Kis-Csallóköz falvait (Bodak, Vajka, Doborgaz) a felvízcsatornán keresztül- híddal összekötni Csallóközzel. Idegenforgalmi komp létesítése Dunakiliti és Doborgaz között	Érintett önkormányzatok			E	1
13	A Medve-i híd teljes felújítása	NIF Zrt.	Szlovákia fejlesztő cége		B	1
14	Hosszútávú hálózatfejlesztési tervek (Nagyfeszültségű állomások, 132 kV-os távvezetékek)	EON	Tendereztetést követően állapítható meg		T	2
15	M85 autóút Győr-Csorna (Csorna keleti és délnyugati elkerülővel): Győr-Enese, Enese-Csorna közötti szakaszok, Csorna keleti elkerülő (M85-M86 gyorsforgalmi utak közös szakasza, Csorna I. ütem)	NIF Zrt.			B	1
16	M85 autóút: Csorna délnyugati elkerülő (M85 Csorna II. ütem) kivitelezése várhatóan 2015-ben fog megkezdődni.	NIF Zrt.			B	1
17	M86 autóút (Szombathely/Szeleste) megyehatár - Csorna közötti szakaszaz építés: 2013-ban kezdődik.	NIF Zrt.			B	1
18	M15 autópálya M1 autópálya-Rajka országhatár közötti kapacitás bővítés 2x2 sávra a határátkelőhely végleges akadálymentesítése	NIF Zrt.			B	1
19	Győr észak-keleti elkerülő az M1-14. sz. főút között új Mosoni-Duna híddal.	NIF Zrt.			B	1
20	Győr nyugatii elkerülő az M1 (85. főút) -14. sz. főút között	NIF Zrt.				
21	83. sz. főút Győr-Pápa közötti 11,5 tonnás burkolat megerősítése és elkerülő utak építése.	NIF Zrt.			B	1
22	M85 autóút Sopron kelet (84. sz. főút) - Pereszteg (84. sz. főút), Nagycenk keleti elkerülővel,	NIF Zrt.			B	1
23	M9 Sopron országhatár-Szombathely-M8-Zalaegerszeg-Nagykanizsa közötti szakasz építése	NIF Zrt.		850 millió EUR	B	1
24	M85 autóút Sopron kelet (84. sz. főút) – országhatár között	NIF Zrt.			B	1
25	M85 autóút Csorna nyugat – Kapuvár nyugat között	NIF Zrt.			B	1
26	86. sz. főút Jánossomorja, Bősárkány elkerülő az M86 nyomvonalán	NIF Zrt.			B	1
27	új mellékút, Mosonmagyaróvár déli bekötése (M1-1. sz. főút között)	NIF Zrt.			B	1
28	Hegyeshalom-Csorna-Porpác vasútvonal teljes felújítása	GySEV Zrt.		64.000 Ft	B	1
29	Győr-Sopron vasútvonal kétvágányúsítása	GySEV Zrt.	NFU, KIKSZ	382 m EUR	B	1

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
30	Győr-Gönyű országos Közforgalmú Kikötő fejlesztése	NIF Zrt.	ÉDUVIZIG		B	1
31	Győr keleti elkerülő út megépítése	Győr megye Jogú Város Önkormányzata		N.A.	B	2
32	A 82. sz. főút nyugati elkerülő szakaszának megépítése	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata		bruttó 25 M Euro (nettó 6 Mrd, bruttó 7,5 Mrd Ft)	B	2
33	Intermodális csomópont kialakítása Győrött	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata	MÁV Zrt. + Kisalföld Volán Zrt.	75 m EUR	B	1
34	*M85 autóút Kapuvár nyugat - Pereszteg (84. sz. főút)	NIF Zrt.		N.A.	B	1
35	Intermodális közlekedési Csomópont kialakítása Sopron-GySEV	Sopron Megyei jogú Város Önkormányzata	GySEV+Volán	17 m EUR	B	1
36	Sopron Ény-i. közúti összekötő szakasz megépítése	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata		20 m EUR	B	2
37	Sopron Ikva patak záportározók kialakítása	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	ÉDUVIZIG	16 m EUR	T	2
38	Pannon-Fertő régió ivóvízbázis fejlesztés	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	Soproni Vízmű	5500 m EUR	T	1
39	Rába vízgyűjtőgazdálkodási terv végrehajtása	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság		35m EUR	T	1
40	A Széchenyi István Egyetem K+F+I tevékenysége INFRASTRUKTÚRÁJÁNAK fejlesztése együttműködésben a Győr és Győr környéki járműipari szereplőkkel (ERFA)			2000	J	1
41	A Széchenyi István Egyetem K+F+I tevékenysége HUMÁNERŐFORRÁS fejlesztése együttműködésben a Győr és Győr környéki járműipari szereplőkkel (ESZA)			2000	J	1
42	A Széchenyi István Egyetem és az NYME Apáczai Csere János Kar fejlesztése			3000	J	1
43	A belváros kulturális infrastruktúrájának funkcióbővítő fejlesztése			10000	T	2
44	Új közigazgatási/közszolgáltatási központ kialakítása Városrét (FOGLALKOZTATÁS)			5000	G	2
45	Új közigazgatási/közszolgáltatási központ kialakítása Városrét (IKT)			2000	G	2
46	Új közigazgatási/közszolgáltatási központ kialakítása Városrét területén (HUMÁNERŐFORRÁS)			2000	G	2
47	Az új innovációs és gazdasági szolgáltatóközpont kialakítása a városréten (a kutatási és innovációs infrastruktúra (K+I) és ennek kiválóságának a fejlesztésére irányuló kapacitás megerősítése és különösen az európai érdekeltségű kompetenciaközpontok támogatása)			2000	J	2
48	Új innovációs és gazdasági szolgáltatóközpont kialakítása a Városréten (inkubátorházak) (a vállalatok K+I beruházásának, a termék- és szolgáltatásfejlesztés elősegítése, technológiaátadás, szociális innováció és közszolgálati alkalmazások, keresletélénkítés, hálózatépítés, klaszterek és nyílt innováció intelligens specializáció által			2000	J	2

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
49	Új innovációs és gazdasági szolgáltatközpont kialakítása a Városréten (inkubátorházak) (üzleti inkubátorházak létrehozása, valamint az önfoglalkoztatás és cégalapítás beruházásokkal való támogatása)			2000	J	2
50	Új igazgatási, innovációs és gazdasági szolgáltatóközpont kialakítása a Városréten			5000	G	2
51	Öko-városközpont kialakítása a Városréten			5000	T	2
52	Az egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése Győrben-rekreációs gyógyászati központ a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számára (ERFA) (FOGLALKOZTATÁS)			7000	T	1
53	Az egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése Győrben-rekreációs gyógyászati központ a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számára (KA) (ELLÁTÁS)			3000	T	1
54	Társadalmi felzárkóztatás, a munkaerőpiacra való eljutás/átképzés elősegítése prevenciós, életvezetési és képzési programokkal (ESZA) (SZEGÉNYSÉG)			2000	T	2
55	Társadalmi felzárkóztatás, a munkaerőpiacra való eljutás/átképzés elősegítése prevenciós, életvezetési és képzési programokkal (ESZA) (FOGLALKOZTATÁS)			2000	T	2
56	Társadalmi felzárkóztatás, a munkaerőpiacra való eljutás/átképzés elősegítése prevenciós, életvezetési és képzési programokkal (ESZA) (MOBILITÁS)			2000	T	2
57	Intermodális csomópont kialakítása, a belső városi körgyűrű, valamint alacsony szén-dioxid-kibocsátású helyi közösségi közlekedési rendszer kialakítása Győrött (ERFA+KA) (FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS)			25000	B	2
58	Intermodális csomópont kialakítása, a belső városi körgyűrű, valamint alacsony szén-dioxid-kibocsátású helyi közösségi közlekedési rendszer kialakítása Győrött (ERFA+KA) (KÖRNYEZETFEJLESZTÉS)			5000	T	2
59	A Győri Nemzetközi Ipari Park fejlesztése, elsősorban a járműipar hazai beszállítói hálózatának erősítése és új munkahelyek teremtése érdekében			2000	G	1
60	Az üzleti infrastruktúra adottságainak fejlesztése, térségi szolgáltató központ létrehozása-az InnoNet innovációs és technológiai park fejlesztése			3000	J	1
61	A várostérségi ökoturisztikai, kulturális és gasztronómiai kitörési pontok azonosítása és közös fejlesztése			10000	T	2
62	Győr és térsége kötöttpályás közösségi közlekedési rendszerének fejlesztése, beleértve a Győr-Pér és a Győr-Audi kötöttpályás kapcsolat kiépítését			40000	B	1
63	Vasúti teherszállítás Győrön kívülre terelése			30000	B	1
64	Győr Megyei Jogú Város óvodai ellátórendszerének fejlesztése (ERFA)			3000	T	2
65	Győr Megyei Jogú Város óvodai ellátórendszerének fejlesztése (ESZA)			2000	T	2
66	Működő vízimalom az Öreg-Dunán	Nagybajcs Község Önkormányzata	Nagybajcs Község Polgáraiért és Környezetéért Alapítvány (helyi civil szervezet), szlovákiai	100	T	2

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
67	Kishajó turizmus a körtvélyesi holt-ágon	Nagybajcs Község Önkormányzata	Nagybajcs Község Polgáraiért és Környezetéért Alapítvány (helyi civil szervezet), szlovákiai Medve település (Duna túlpartján)	100	T	2
68	Utak, járdák felújítása	Völcsej Község Önkormányzata	-	30	B	2
69	Kerékpárút megépítése	Völcsey község Önkormányzata	Szomszédos önkormányzatok, és konzorciumban	100	B	2
70	Telkesítés, közművesítés	Völcsej Község Önkormányzata	-	40	T	3
71	Csapadékvíz elvezetése	Völcsej Község Önkormányzata	-	30	T	3
72	Középületek felújítása	Völcsej Község Önkormányzata	-	20	T	3
73	Völcseji falufejlesztés	Völcsej Község Önkormányzata	-	12	T	3
74	Intézmények energiafelhasználásának csökkentése	Lövő Község Önkormányzata	Szolgáltató és Kulturális Központ Nonprofit Kft.	40	T	3
75	Telkesítés, közművesítés	Lövő Község Önkormányzata	-	45	T	3
76	Utak. járdák felújítása	Lövő Község Önkormányzata	-	30	B	2
77	Közvilágítás korszerűsítése	Lövő Község Önkormányzata	-	15	T	1
78	Csapadékvíz elvezetése	Lövő Község Önkormányzata	-	50	T	1
79	Kerékpárút megépítése	Lövő Község Önkormányzata	Szomszédos Önkormányzatok és konzorciumban	21+40	B	2
80	Sportcsarnok építése	Lövő Község Önkormányzata	Alpokalja Mikrotérség tagjai	300	T	2
81	Szabadidő park, horgásztó építése	Lövő Község Önkormányzata	Lövői Horgász Egyesület	50	T	2
82	Szennyvízcsatorna hálózat kiépítése	Nemeskér Község önkormányzata	-	280	T	3
83	Utak, járdák felújítása	Nemeskér Község Önkormányzata	-	20	B	2
84	Telkesítés, közművesítés	Nemeskér Község Önkormányzata	-	30	T	3
85	Csapadékvíz elvezetése	Nemeskér Község Önkormányzata	-	35	T	3
86	Középületek felújítása	Nemeskér Község Önkormányzata	-	10	T	3
87	Falumegújítás és fejlesztés	Nemeskér Község Önkormányzata	-	29	T	3
88	Idősotthon építés	Vásárosfalu Község Önkormányzata			T	2
89	Látványtó, halastó létesítés-körülötte telek kialakítások, közművesítés	Vásárosfalu Község Önkormányzata			T	3
90	Szélenergia hasznosítás	SZ.ENERGIA Kft.	MAVII, Önkormányzat	85 mill. EUR	T	2
91	Iskolaépület hasznosítás	Önkormányzat	Önkormányzat, Szakmai befektető	100	T	3
92	Útfelújítás	Markotabödöge Község Önkormányzata		15	B	2
93	Járdaépítés	Markotabödöge Község Önkormányzata		10	B	2
94	Faluközpont kialakítása	Markotabödöge Község Önkormányzata		8	T	3
95	Közösségi Ház épületének felújítása	Cakóháza Község Önkormányzata		10	T	3
96	Útfelújítás	Rábcakapi Község Önkormányzata		12	B	2
97	Járdaépítés	Rábcakapi Község Önkormányzata		10	B	2
98	Faluközpont kialakítása	Rábcakapi Község Önkormányzata		5	T	3
99	Intermodális közlekedési rendszer fejlesztése a Győr-Sopron GYSEV vonal térségében	GYSEV	Magyar Közút NZrt.		B	1

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
100	Foglalkoztatási viszonyok javítása-bérlakás építés, albérletek biztosítása	Mosonszolnok Község Önkormányzata, ill. Mosonszolnoki Községüzemeltető Kft.	ipari üzemek	150	G	2
101	Turisztikai kínálat fejlesztése-Nagybányató Szabadidőpark, Turistaszálló, Szélmalom-Kilátó építés és horgászturizmus fejlesztés	Mosonszolnok Község Önkormányzata, ill. Mosonszolnoki Községüzemeltető Kft.	Erdész Horgászegyesület	300-400	K	2
102	Környezet és gazdaság-Biogáz üzem építése	Mosonszolnok Község Önkormányzata, ill. Hanság Biogáz Kft.	Aqua Kft.	750	K	2
103	Bentlakásos Nyugdíjasotthon építése	Mosonszolnok Község Önkormányzata	Mosonszolnoki Községüzemeltető	1 mrd.	T	2
104	Holt-Marcal és mellékágainak revitalizációjára, vizes élőhelyek rekonstrukciója	ÉDUVIZIG		1668	T	1
105	Ikva völgy árvízi biztonságának fejlesztése	ÉDUVIZIG		2978	T	2
106	Kis-Rába ökológiai potencionáljának, átjárhatóságának javítása, rekonstrukciója	ÉDUVIZIG		1077	T	2
107	Rábaköz, Tóköz többcélú vízgazdálkodálkodási fejlesztése	ÉDUVIZIG		4824	T	2
108	Mosoni-Duna torkolati szakaszának vízszint rehabilitációja	ÉDUVIZIG		5032	T	2
109	Fertő-tó ökológiai állapotának javítása és megőrzése	ÉDUVIZIG		5614	T	2
110	Rába-völgy projekt	ÉDUVIZIG		11607	T	2
111	Öreg-Duna vízszint rehabilitációja	ÉDUVIZIG		8688	T	1
112	Koroncó-Mórichidai árvízvédelmi szakasz árvízi biztonságának javítása	ÉDUVIZIG		5681	T	2
113	Árpás-Répceszemerei árvízvédelmi szakasz árvízi biztonságának javítása	ÉDUVIZIG		4380	T	2
114	Cuhai Bakony-ér rekonstrukciója, Cuha völgy árvízvédelmi fejlesztése	ÉDUVIZIG		2128	T	2
115	ÖKO park kialakítás Sopronnémetiben	Sopronnémeti Önkormányzat	Helben működő civil szervezetek	25	T	2
116	Közpark kialakítása a község Dél-délnyugati részén	Sopronnémeti Önkormányzat	Fertő-Hanság Nemzeti park, Helyben működő civil szervezetek	10	T	3
117	Viziturizmus fejlesztés Sopronnémetiben	Sopronnémeti Község Jövőkéért Egyesület	Helyben működő civil szervezetek, és az Önkormányzat	30	T	2
118	Turisztikai vonzerővel rendelkező műemléképületek felújítása a Pannonhalmi Főapátságban	Pannonhalmi Főapátság		120	K	1
119	Gyógynövénykultúra fejlesztése a pannonhalmi Főapátságban	Pannonhalmi Főapátság		220	K	1
120	Medicalwellness Hotel építése Pannonhalmán	Pannonhalmi Főapátság		2400	K	2
121	Épületenergetikai fejlesztések a pannonhalmi Főapátságban	Pannonhalmi Főapátság		450	T	3
122	Kulturális rendezvények a Pannonhalmi Főapátságban	Pannonhalmi Főapátság	Bencés Apátságok Európa különböző országaiból	420	K	2
123	Vezetőképzés a bencés Regula alapján	Pannonhalmi Főapátság	AUDI Hungária, Széchenyi István Egyetem	160	J	1
124	Hunyadi János Gimnázium tornatermének felújítása az iskolai és utánpótlás sporttevékenység támogatása	Csorna Város Önkormányzata		12	J	2
125	Széchenyi István körzeti Általános Iskola Infrastruktúra fejlesztése	Csorna Város Önkormányzata		40	T	2
126	Bölcsődei fejlesztés	Csorna Város Önkormányzata		30	T	2
127	Kommunális gépeszközpark kialakítása	Csorna Város Önkormányzata	Vilmos Park Kft., mint önkormányzati cég	40	T	2

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
128	Vidékről bejáró tanulók szállítási szolgáltatásának biztosítása	Csorna Város Önkormányzata	vállalkozások	30	J	2
129	Településrendezési terv felülvizsgálata	Csorna Város Önkormányzata	tervező iroda	20	T	3
130	Kapocs a nemzetiségek között	Kimle Község Önkormányzata	ÉDUKÖVIZIG	70	E	2
131	Kimlei vízisárkány telep	Kimle Község Önkormányzata	Kimlei Sárkányhajó Egyesület	98	T	2
132	Kerékpáron a Szigetközbe	Kimle Község Önkormányzata	Magyar Közút	250	B	2
133	Kézművestábor tábort	Kimle Község Önkormányzata	Kimlei Kulturális Egyesület	40	T	2
134	Fertőd, Esterházy kastély; Közép-Európai Kulturális Központ IV-V. ütem	Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ	Környező települések önkormányzatai; Fert-Hanság Nemzeti park; V. ütem kapcsán GYSEV	IV. ütem-16500 (Operaház rekonstrukciója 9 Mrd Ft) V. ütem-15 Mrd Ft (komplex közleedési fejlesztés)	K	2
135	Fertőrákos, Püspöki palota fejlesztése	Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ	Önkormányzat; Fertő-Hanság nemzeti park	1200	T	2
136	Fertőszéplak-volt Széchenyi-kastély műemléki rekonstrukciója és turisztikai hasznosítása	Foster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ		500	K	2
137	Kerékpárút-fejlesztés a Fertő-tó körül	Környező települések önkormányzatai; Fertő-Hanság nemzeti Park	Forster Gyula Nemzeti örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ		B	2
138	A pannonhalmi Világörökség helyszín fejlesztése	Pannonhalmi Főapátság	Forster Gyula örökséggazdálkodási és szolgáltatási Központ		K	1
139	ZSIRA, RIMANÓCZY-PEJACSEVICH-KASTÉLY fejlesztése	Forster Gyula Nemzeti örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ			T	2
140	A Mosonmagyaróvári vár látogatóbarát turisztikai fejlesztése	Nyugat-magyarországi Egyetem			K	2
141	A győri pályaudvar fejlesztése	MÁV Zrt.	Forster Gyula Nemzeti örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ		B	2
142	A Vaskakas Bábszínház számára megfelelő épület kialakítása	Győr Megyei Jogú Város önkormányzata	Vaskakas Bábszínház		T	2
143	Hrabal Mozi újranyitása és fejlesztése	Győr Megyei jogú Város önkormányzata			T	3
144	Modern megyei könyvtárépület kialakítása	Dr. Kovács Pál Megyei könyvtár és Közösségi Tér	2014-2020 TOP uniós fejlesztési forrásai	500	T	2
145	Kis települések könyvtár szolgáltatás fejlesztései	Dr. Kovács Pál Megyei könyvtár és Közösségi Tér	2014-2020 TOP uniós fejlesztési forrásai, a megyei települési önkormányzatai	200	T	3
146	Csatornázás	Iván Község Önkormányzata		700	T	3
147	Játszótér	Iván Község Önkormányzata	Tűzoltó Egyesület	8-10	T	3
148	Urnafal	Iván Község Önkormányzata		2-3	T	3
149	Faluközpont kialakítása	Iván Község Önkormányzata		5-7	T	3

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
150	Utak, járdák	Iván Község Önkormányzata		20-30	B	2
151	Kamera rendszer	Iván Község Önkormányzata		2-2,5	T	3
152	Járdaépítés-felújítás	Mosonudvar Község Önkormányzata		25-30	B	3
153	Útépítés	Mosonudvar Község Önkormányzata		100	B	2
154	Faluház létrehozása	Mosonudvar Község Önkormányzata		150	T	3
155	Közvilágítás korszerűsítése, bővítése	Mosonudvar Község Önkormányzata		5	T	3
156	Kerekező Mikrotérségeink	Érintett települések önkormányzatai	Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület	500	B	2
157	HAJÓ-Projekt	Mosoni-Duna melletti települések Önkormányzatai	Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület	100	B	2
158	Kapásunk van...	Települési Horgászegyesületek, Megyei Horgász Szövetség	Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület	50	T	2
159	A Nap kapujában	Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület	Térség településeinek Önkormányzatai, civil szervezetei	2	T	2
160	Új óvoda építése	Szárföld község Önkormányzata	Szárföldért egyesület, Szárföldi Sportegyesület, szülői munkaközösség	120-150	T	2
161	A szárföldi kultúrház külső nyílászáróinak cseréje és az épület hőszigetelése	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	15	T	3
162	Az önkormányzati hivatal külső nyílászáróinak a cseréje és az épület hőszigetelése	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	20	T	3
163	Az iskola épületének hőszigetelése	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	10	T	3
164	Szárföld településképének javítása	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	5	T	3
165	Szárföld település útjainak, járdáinak felújítása	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	25	B	2
166	Teniszpálya építése	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	10	T	3
167	Határon átnyúló 56-os Történelmi Témapark kialakítása	Kapuvár Város Önkormányzata	Burgerland Tartomány, Andau/Mosontarcsa, Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége (Bécs)	400-500	E	1
168	Vasfüggöny kerékpárút kialakítása	GYMSM és partnersége	Burgerland Tartomány és más érintett szervezetek		E	1
169	SACRA-VELO Zarándok Kerékpárutak Rábától-Dunán keresztül-Morváig	GYMSM és Szil Község Önkormányzata	Pozsony és Nagyszombat megyék, érintett megyei települések, egyházak	400	E	1
170	Honfoglalás kori gyepü rekonstrukció Kapuvár térségében	Kapuvár Város Önkormányzata	Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület	350	T	2
171	Kapuvár Medical Wellness Egészségturisztikai központ	Kapuvár Város Önkorányzata	befektetők, kormányzati intézmények	3000-4000	T	2
172	Rábaközi Mesepark	Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület	Tájegységi önkormányzatok, turisztikai vállalkozások	150	K	2
173	Járdafelújítás	Zsebeháza község Önkormányzata		15	B	3
174	Harangláb felújítás	Zsebeháza község Önkormányzata		6	T	3
175	A temetőhöz vezető és a temetőn át vezető út felújítása	Zsebeháza Község Önkormányzata		5	B	3
176	Tároló helyiség építése	Zsebeháza Község Önkormányzata		4	T	3
177	Szabadtéri rendezvények megtartásához, félig nyitott helyszín kialakítása	Zsebeháza Község Önkormányzata		4	T	3
178	Kötöttpályás (vasúti) szállításra alapozott logisztikai és raktárbázis megvalósítása	Full-Sopron Kereskedelmi és Szolgáltató KFT., Kapuvár, Ipartelepi u. 8		230	G	2

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
179	Az önkormányzati hivatal külső nyílászáróinak cseréje, fűtéskorszerűsítés	Babót Község Önkormányzata		25	T	3
180	Az iskola épületének hőszigetelése	Babót Község Önkormányzata		10	T	3
181	A tűzoltószertár épületének hőszigetelése	Babót Község Önkormányzata		5	T	3
182	Az óvoda épületének hőszigetelése, tetőfelújítása, külső nyílászáróinak cseréje	Babót Község Önkormányzata		25	T	3
183	Babót településképének javítása	Babót Község Önkormányzata		10	T	3
184	Önkormányzati bérlakás (Babót, Széchenyi u. 28) külső nyílászáróinak cseréje, fűtéskorszerűsítése és az épület hőszigetelése, tetőfelújítás	Babót Község Önkormányzata		15	T	3
185	Babót település útjainak, járdáinak felújítása	Babót Község Önkormányzata		40	B	2
186	Közös hivatalok megközelíthetőségének javítása	Önkormányzatok	Önkormányzatok, civilszervezetek	100	B	2
187	Kerékpárutak kialakítása a 83-as számú főút mellett.	Önkormányzatok	Önkormányzatok, civilszervezetek	500	B2	
188	Vízelvezetési, csatornafejlesztési beruházások.	Önkormányzatok	Önkormányzatok, civilszervezetek	100	T	2
189	Időseket ellátó gyógyászati központ				T	2
190	Vízilabda uszoda				T	2
191	Térszerkezeti kapcsolatok fejlesztése, a Magyar-Osztrák határt mettsző településközi közútak és kerékpár útak kiépítése	SOPRON MJV Önkormányzata	Burgenland Tartomány, Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság	1200	B	1
192	Sopron Ény-i. közúti összekötő szakasz megépítése, Ny-i, D-i forgalmi gyűrű megépítése	SOPRON MJV Önkormányzata	Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság	11200	B	2
193	Sopron Ikva patak, Sós patak záportározók kialakítása, csapadék csatorna hálózat fejlesztése	SOPRON MJV Önkormányzata	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	5700	T	2
194	Várkerület új arculatának, térszerkezetének kialakítása II.-ütem	SOPRON MJV Önkormányzata		2000	T	2
195	Óváros-Történelmi belváros újjáélesztése, belső várfal övén kívüli belváros felújítása	SOPRON MJV Önkormányzata	Nyugat-magyarországi Egyetem, a területen jelen lévő gazdasági szereplők	4000	T	2
196	Városi-egyetemi közös infrastruktúra fejlesztése, könyvtár építése	SOPRON MJV Önkormányzata	Nyugat-magyarországi Egyetem	3150	J	2
197	Kurucdomb városrész funkcionális gazdagítása	SOPRON MJV Önkormányzata		4500	T	2
198	Északi városrész differenciált fejlesztése, közút, közmű, közterület fejlesztés	SOPRON MJV Önkormányzata		3500	T	2
199	Jereván lakótelep felújítása	SOPRON MJV Önkormányzata	Lakó közösségek	1500	T	2
200	Iparterületek (Ény-I, DK-i- ipartelep)közlekedési, közmű és környezetfejlesztése, környezet/természet kímélő gazdaság fejlesztés, munkahely teremtés	SOPRON MJV Önkormányzata	letelepülő gazdasági szereplők	7000	G	2
201	Sopron és térsége természeti és kulturális értékeinek védelme, turizmus fejlesztés. A viágörökség részét képező Fertő-tó kultúrtáj védelme és fejlesztése, Balf gyógyfürdő fejlesztése	SOPRON MJV Önkormányzata	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Soproni Borvidék Hegyközségi Tanács, Soproni Víz és Csatornamű Zrt., Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület	5000	K	2
202	Belterületi utak építése, javítása	Ikrény Község Önkormányzata	Helyi vállalkozók	40	B	2
203	Járdák javítása, újjáépítése és építése a településen	Ikrény Község Önkormányzata	Helyi vállalkozók	20	B	3
204	Csapadékvíz elvezetésének megoldása	Ikrény Község Önkormányzata	Vízügyi Igazgatóság, helyi vállalkozók	60	T	2
205	Merán kastély, magtár és kastélytér felújítása, szolgáltató funkcióval való ellátása	Ikrény Község Önkormányzata	Kulturális Örökségvéelmi Hivatal, vállalkozók, Rábcatorok Sport és Szabadidőkozpont, turisztikai szervezetek	1000	T	2
206	Meglévő szennyvízelvezetési rendszer korszerűsítése	Ikrény Község Önkormányzata	Pannon-Víz Zrt.		T	3

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
207	Játszóterek korszerűsítése	Ikrény Község Önkormányzata	Vállakozók, TÜV	8	T	3
208	Közösségi tér létrehozása	Ikrény Község Önkormányzata	Helyi civil szervezetk, Római Katolikus Egyházközség, helyi vállalkozók	25	T	3
209	Veszélyeztetett madárfajok természetes élőhelyinek megőrzése a Duna mellékág rendszerében	ÉDUVIZIG	Pozsonyi Regionális Természetvédelmi Egyesület (BROZ), Szlovákia, Pozsonyi Komensky Egyetem Természettudományi Kara, Szigetközi Természetvédelmi Egyesület	1332 (86 önrész)	E	2
210	CEFRAME az árvízvédelem harmonizálása a Duna határon átnyúló vízgyűjtőin a CENTROPE régióban	ÉDUVIZIG	Regional Government of Lower Austria Department of Water Management, Landhausstrasse 1, 3109 St.Poelten, Austria, Austrian Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management, Unit for Flood Risk Management; Stubenring 1, A-1012 Vienna, Austria; Federal Ministry for Transport, Innovation and Technology Section Rail, Water Transport and Transport Labour Inspectorate Department for Federal Waterways, Radetzkystr. 2, 1030 Vienna; Ministry of the Environment of the Czech Republic Department of Water Protection, Ministerstvo životního prostředí Vršovická 65, 100 10 Praha 10, The South Moravian RegionDepartment of the Environment, Žerotínovo náměstí 3/5 601 82 Brno, Czech Republic, Slovak Hydrometeorological institute (SHMI), Slovenský hydrometeorologický ústav(SHMU) Jeséniova 17, 833 15 Bratislava, Central Directorate for Water and Environment, Márvány u. 1/d, 1012 Budapest, Hungary	913,26	E	2
211	Árterületek rehabilitációja a Duna Szap-Szob közötti közös szakaszán az árvízvédelem megerősítése és a folyó ökológiai értékeinek növelése érdekében	ÉDUVIZIG	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik Cím: 969 55 Banská Štiavnica, Radničné námestie č.8 Tel.: 00 421 45 6945111 Fax.: 00 421	107,33	E	2
212	Fertő tó nádasainak és a tómeder vízpótló csatornáinak rekonstrukciója 1. forduló (előkészítés-tervezés)	ÉDUVIZIG	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság , 9021. Győr, Árpád u 28-32. +36 96 500-000, +36 96 315-342 e-mail: titkarsag@eduvizig.hu	996,73	T	2
213	"A Duna régió talajvédelmi hálózata.Együttműködés Nyugat-Magyarország és Alsó-Ausztria között" SONDAR	ÉDUVIZIG	Nyugat-magyarországi Egyetem 9400. Sopron, Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata Universitat BOKU (A-1180 Bécs P, Bio Forschung Austria(12020. Bécs,Zunderfeld 12.)	132,54	E	2

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
214	A Fertő tó – Hansági-főcsatorna rendszer új geodéziai felmérése- GENESEE	ÉDUVIZIG	LP: Bécsi Agrártudományi Egyetem Gregor Mendelstraße 33, A-1180 Wien PP1: Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság H-9021 GYŐR, Árpád út 28-32 PP2: Burgenlandi Tartományi Kormányhivatal, 9. Osztály, Víz- és Hulladékgazdálkodás Europaplatz 1, A-7000 EisenstadtPP3: Nyugat-magyarországi Egyetem, Geomatikai, Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Intézet H-9400 SOPRON, Bajcsy-Zsilinszky u. 4.	245,5	E	2
215	Rába árvizi előrejelző modell	ÉDUVIZIG	Land Steiermark, vertreten durch das Amt der Steiermärkischen Landesregierung, Fachabteilung 19 A – Wasserwirtschaftliche Planung und Siedlungswasserwirtschaft Stempfergasse 5-7 8010 GRAZ Tel.: +43/316/877-2014, Fax: +43/316/877-2116 Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság Vörösmarty u. 2. 9700 Szombathely Tel.: +36/94/521-280, Fax: +36/94/316-866 Land Burgenland, vertreten durch das Amt der Burgenländischen Landesregierung, Abteilung 9, Wasser- und Abfallwirtschaft Europaplatz 17000 Eisenstadt Tel. +43/2682/600-6500, Fax +43/2682/600-6633 Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság Árpád út 28-32. 9021 Győr Tel.: +36 96 500-000, Fax.: +36 96 315-342	404,2	E	2
216	Duna hordalék menedzsment - hordalékegyensúly helyreállításának vizsgálata a Duna vízgyűjtőjén	ÉDUVIZIG	magyar, osztrák, szlovák, román és bologár egyetemi-vízügyi-tudományos partnerek (Budapest, Bécs, Pozsony, Szófia, Bukarest, Ploiesti)	634,5	E	2
217	"TELEDAN" Szlovák-magyar vízrajzi információs rendszer a Dunán és mellékfolyóin	ÉDUVIZIG	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság ,	197,17	E	2
218	SEDDON - A Duna hordalékvizsgálata	ÉDUVIZIG	Gregor Mendel Straße 33, 1180 Vienna, Austria	12	E	2
219	Gyalogos és kerékpáros híd Doborgaz-Dunakiliti	ÉDUVIZIG	Regionalna rozvojová agentúra ISTER	összktg.: 255,8 (ÉDUVIZIG költsége: 20,2)	B	2
220	Idősek otthona, nyilvános kifejezetten iskolás korú gyermekek számára látogatható úszómedence építése	Csornai Premontrei Prépostság, Soproni út 65., Csorna, 9300	Csorna Város Önkormányzata, Margit Kórház Csorna, Nagyboldogasszony Premontrei Plébánia	1,2 Milliárd	T	2
221	Pereszteg-Nagylózs településközi út	Önkormányzat			B	2
222	Pereszteg-Nagycenk településközi út	Önkormányzat			B	2
223	Kerékpárút építés Pereszteg belterületén	Önkormányzat			B	2
224	Iskola bővítése, fejlesztése	Beled Város Önkormányzata	KLIK	350	T	2

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
225	Barthodeiszky Kastély felújítása	Beled Város Önkormányzata	Műemlékvédelem	300	T	2
226	Óvoda bővítése	Beled Város Önkormányzata		65	T	2
227	Egészségház felújítása, bővítése	Beled Város Önkormányzata		45	T	2
228	Városrehabilitáció	Beled Város Önkormányzata		70	T	2
229	Utak, járdák felújítása	Beled Város Önkormányzata		évente 15	B	2
230	Csapadékvíz elvezetés	Beled Város Önkormányzata		200	T	2
231	Kerékpárút építése	Beled Város Önkormányzata		100	B	2
232	Ipari Park kialakítása	Beled Város Önkormányzata	Vállalkozók	200	K	2
233	Bevásárló központ létesítése	Beled Város Önkormányzata	Helyi, térségi vállalkozók	200	G	2
234	Alternatív energia felhasználás	Beled Város Önkormányzata	KEOP pályázat	250	T	2
235	Lelátó építése a sportpályán	Beled Város Önkormányzata		28	T	3
236	Szabadidő központ kialakítása	Beled Város Önkormányzata		30	T	2
237	Műfüves pálya építése	Műfüves pálya építése		50	T	3
238	Sétatér kialakítása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		20	T	3
239	Járdafelújítás	Vásárosfalu Község Önkormányzata		40	B	3
240	Csapadékvíz elvezetés	Vásárosfalu Község Önkormányzata		100	T	3
241	Turisztikai szálláshely kialakítása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		45	T	2
242	Kerékpárút építése	Vásárosfalu Község Önkormányzata		180	B	2
243	Közösségi tér belső udvarának kialakítása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		20	T	3
244	Idősek háza építése	Vásárosfalu Község Önkormányzata		100	T	3
245	Alternatív energia felhasználása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		80	T	3
246	Sportpálya kialakítása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		20	T	2
247	Horgásztó létesítése	Vásárosfalu Község Önkormányzata		80	T	3
248	Élő Marcal	Aquaprofit Zrt.	Érintett önkormányzatok, ÉDUVIZIG		T	2
249	Győri Rába part	Győr Megyei Jogú Város			T	2
250	Gyógynövény termelő, feldolgozó és értékesítő üzem létesítése	Magyar Műhely Alapítvány vagy az alapítvány tulajdonában álló Nappalos Kft. Mezőörs	Magyar Műhely Általános Művelődési Központ, Mosonmagyaróvári Agrártudományi Egyetem	250	T	2
251	Magyar Műhely Alapítvány fenntartásában működő térségi, alap és középszintű közoktatási intézmény infrastruktúrájának fejlesztése	Magyar Műhely Alapítvány Mezőörs	Magyar Műhely Általános Művelődési Központ, Széchenyi István Egyetem, Műszaki tudományi Kar Környezetmérnöki Tanszék	1000	J	2
252	Baltikumtól a Balkánig - észak déli zöld közlekedési folyosó (CETC Route 65)	Érintett települések	Szlovákia, Magyarország, Horvátország; közvetve érintett országok: Ausztria, Lengyelország, Észt ország, Litvánia, Lettország, Csehország, Szlovénia, Olaszország.		B	1
253	Az evezős turizmus fejlesztése a Duna mentén	Érintett települések	Szigetköz – Felső-Duna Mente Térségi Fejlesztési Tanács		K	2
254	Dunai Limes - UNESCO Világörökség	Érintett települések	Emberi Erőforrás Minisztérium, Magyar Limes Szövetség		K	1

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
255	SACRA-VELO Zarándok kerékpárutak Rábától – Dunán keresztül – Morváig	Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzati Hivatal	érintett önkormányzatok, egyházak, szlovák megyék		B	1
256	Egészségügyi együttműködés a határ mentén	Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat	Győr (PAMOK) Mosonmagyaróvár (Karolina kórház), Dunaszerdahelyi kórház, Galántai kórház		E	2
257	"Duna-busz"	Érintett önkormányzatok	magyar és szomszédos szlovák települési önkormányzatok		B	2
258	Dunakiliti-Doborgaz kapcsolat	Érintett önkormányzatok	magyar és szomszédos szlovák települési önkormányzatok		B	2
259	Vének-Csicsó (Sk)kapcsolat	Érintett önkormányzatok	magyar és szomszédos szlovák települési önkormányzatok		B	2
260	Győr-Nagyszombat (Sk) gyorsforgalmi úti és vasúti kapcsolat	Érintett önkormányzatok	magyar és szomszédos szlovák települési önkormányzatok		B	2
261	Uszodák létesítése	Érintett települések	Önkormányzatok, iskolafenntartók, sportkörök, sponzor cégek		T	2
262	Vízisport és Ökoturisztikai Központ Mosonmagyaróváron	Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata	Mosonmagyaróvári Vízisport Egyesület, Pisztráng Kör Egyesület, Fertő-Hanság NPI, Regionalverband Leithaauen Neusiedler See, Kanuverein Zurndorf, ASKÖ Burgenland	170	K	2
263	Minőségi Magyar élelmiszert a körülöttünk élőknek	Malcsik Hús Kft.	Majsa Béláné EV. (Öttevény),Tibaliti Bt. (Gyarmat)	160	G	2
264	"Szociális ellátások komplex fejlesztése"	Mezőörsi Református Egyházközség	Dunántúli Református Egyházkerület, Pápai Református Egyházmegye, Magyar Műhely Alapítvány	1.000	T	2
265	"Gazdasági tevékenység elindítása a Mezőörsi Református Egyházközségben"	Mezőörsi Református Egyházközség	Dunántúli Református Egyházkerület, Pápai Református Egyházmegye, Magyar Műhely Alapítvány	1.000	K	2
266	"Turisztikai tevékenység elindítása a Mezőörsi Református Egyházközségben"	Mezőörsi Református Egyházközség	Dunántúli Református Egyházkerület, Pápai Református Egyházmegye, Magyar Műhely Alapítvány	500	K	2
267	"Szociális ellátások fejlesztése"	Péri Református Egyházközség	Dunántúli Református Egyházkerület, Pápai Református Egyházmegye, Pér Község Önkormányzata	200	T	2
268	"Infrastrukturális fejlesztés Mezőörsön"	Mezőörsi Község Önkormányzata	Magyar Műhely Alapítvány, Mezőörsi Római Katolikus Egyházközség, Mezőörsi Református Egyházközség	1. 000	T	1
269	Belterületi fakadóvíz kezelésének megoldása Duna és Mosoni-Duna menti településeken Szigetköz térségében	EDUVIZIG	Szigetköz- Felső Duna mente" Térségi Feklesztési Tanács	2.000.000 euro	T	1
270	Mosoni-Duna menti közcélú önkormányzati vízi infrastruktúra kiépítése	EDUVIZIG	Szigetköz- Felső Duna mente" Térségi Feklesztési Tanács	600.000 euro	T	1
271	A Mosoni-Duna régi Rajkai (Trianoni) beeresztő zsilip és környezetének rehabilitációja	EDUVIZIG	Rajka Önkormányzata	8.000.000 euro	T	1

Projektlista

2. sz. melléklet

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
272	Kisalföldi közcélú önkormányzati vízi és kerékpáros infrastruktúra, a turizmus szolgálatában	91 önkormányzat		5.136.000 euro	B	1
273	Yacht kikötő és belvárosi személyhajó kikötő létesítése Győrben (lásd. még 333.)	Győr MJV		3.000.000 euro	T	2
274	A Mosoni-Dunán épülőfélben lévő töltés befejezésekor a töltés koronájára kerékpárút építés, ami összeköti az egész térséget, Győrtől-Mosonmagyróvárig.	Mecsér		2.000.000 euro	B	3
275	Duna mellett a normáknak megfelelő szintű kemping (pihenőhely) kialakításához a feltételek biztosítása a Dunai vizi turizmus kiszolgálása érdekében.	Mecsér		350.000 euro	K	3
276	Olyan gazdasági lehetőségek bemutatása, amivel őseink foglalkoztak hasonló korban lévő és fajtájú állatok(szürkemarha, rackajuh) bemutatása, simogatási hely biztosítása, mint turisztikai látványosság.	Mecsér		200.000 euro	K	3
277	Győr és Pannonhalma közötti kerékpárút építése a 82. sz.-ú főút mentén	Nyúl	Pannonhalma, Écs	1.000.000 euro	T	2
278	Mosoni-Duna Campingépítés 90 M Ft	Kunsziget		300.000 euro	T	3
279	Kunsziget-Győr kerékpárút - ter aktualizálás, Építés 300 m Ft	Kunsziget		1.000.000 euro	T	2
280	Jövőház - Gyermekközpont építés 60 M Ft	Kunsziget		200.000 euro	T	3
281	Kishajó-kikötő, illetve az azt üzemeltető kiszolgálóegységek (benzinkút, szállás, kölcsönzés stb. komlettan)	Nagybajcs Község Önkormányzata		2.000.000 euro	T	2
282	Nagybajcson a háború előtt több vizimalom is működött a Dunán. A vizimolnárok zászlaja ma is megtalálható a helyi templomban. Ha újra felépítenénk egyet, az turisztikai lehetőség lenne még Győrnek is.	Nagybajcs Község Önkormányzata		200.000 euro	T	3
283	A kerékpárút kiépítése Győrtől, Kisbajcs, Nagybajcs, Vámosszabadi köségen át a határ túloldaláig. Turisztikai lehetőséget biztosítana, ha a Szigetközt újra összekötnénk a Csallóközzel.	Nagybajcs Község Önkormányzata	Vámosszabadi, Kisbajcs, Győr, Medve (Szlovákia)	2.000.000 euro	T	1
284	"A Duna hossz-menti átjárhatóságának biztosítása a vízi élőlények számára"	ÉDUVIZIG			T	2
285	"Bécs – Pozsony – Győr gyorshajó összeköttetés"	ÉDUVIZIG			B	2
286	"Lakóhajós kapcsolatok az Osztrák-Magyar-Szolvák határtérség vízfolyásain"	ÉDUVIZIG		3.000	T	2
287	"A dunai vízállás-előrejelzés és a gázlóközreadás továbbfejlesztése"	ÉDUVIZIG			T	2
288	„Budapest – Esztergom – Győr gyorshajó összeköttetés”	ÉDUVIZIG			B	2
289	Győr-Gönyű kerékpárút	Gönyű	Győr MJV	500	B	2
290	A vastag- és végbél polypok nagyító endoszkópos és optikailag módosított felvételeinek számítógépes analízise - "computerizált szövettani vizsgálat"	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Gasztroenterológia-Endoszkópia és Pathológiai Osztály Szövettani Laboratórium és SZE Matematika és Számítástudományi Tanszéke, SZE Fizika és Kémia Tanszék	18	T	2
291	A nőgyógyászati laparoscopos diagnosztikai képanyag elemzése, a képanyag matematikai analízise	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Szülészeti és Nőgyógyászati Osztály és SZE Matematika és Számítástudományi Tanszéke	18	T	2
292	A szemészeti diagnosztika során nyert képek analízise biostatisztikai módszerekkel és fizikai eljárásokkal	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Szemészeti Osztély és SZE Fizika és Kémia Tanszék	58	T	2

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
293	Az érbetegségek áramlástani műszeres adatainak informatikai és fizikai elemzése	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Érsebészeti Osztály és SZE Fizika és Kémia Tanszék	12	T	2
294	Az érbetegségek morfológiai és áramlástani műszeres adatainak informatikai és fizikai elemzése	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Érsebészeti Osztály	SZE Fizika és Kémia Tanszék, Informatikai Tanszék	40	T	2
295	A szemészeti diagnosztika során nyert képek analízise biostatisztikai módszerekkel és fizikai eljárásokkal	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Szemészeti Osztály	SZE Fizika és Kémia Tanszék	16	T	2
296	Daganatpathológiai vizsgálatok során nyert adatok metszetscannerrel történő képi feldolgozása digitalizálása során nyert adatok tudományos elemzése.	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Pathológiai Osztály	SZE Fizika és Kémia Tanszék	20	T	2
297	A népegészségügyi program részét képező magas prioritású korai diagnosztika (szűrés) és korai preventív kezelés támogatása.	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház	alapellátás orvosai, betegszervezetek	25	T	2
298	A város fejlődő sportéletét támogató, a sportolók korai minimális sérüléseit is pontosan megítélni képes korai high-tech képi diagnosztika fejlesztése.	Győr Megyei Jogú Város,	MOB, Sportszövetségek, Országos Sportegészségügyi intézet,	52+28	T	2
299	Nemzetközi együttműködés a környezeti kárelhárítás területén a magyar-osztrák-szlovák határtérségben	CONSTRUCTOR Constructor Szoftverfejlesztési, Környezetvédelmi, Tervezési és Kereskedelmi Kft.			E	2
300	Kisbácsa- Kisbajcs-Nagybajcs kerékpár út	Győr-Moson-Sopron megye és Győr város	Zölderő Környezetvédő és Szépítő Egyesület+ Győr-Bácsa Településrészi Önkormányzat		B	2
301	Erdei iskola létrehozása a Kisbácsai sporttelep mellett	Győr város, Győr Szol ,Győr-Moson-Sopron Megye	Zölderő Környezetvédő és Szépítő Egyesület+ Győr-Bácsa Településrészi Önkormányzat		T	2
302	GYSEV üzemirányító központ kiépítése	GYSEV		7250	B	1
303	Sopron-Nyugat vontatási alállomás teljes korszerűsítése	GYSEV		1500	B	1
304	Közlekedésfelügyeleti rendszer (ETCS) telepítése Hegyeshalom-Rajka vonalon	GYSEV		1000	B	1
305	Kiegészítő infrastruktúra fejlesztések az állomásokon	GYSEV		2700	B	1
306	Utastájékoztató rendszerek korszerűsítése	GYSEV	Volán társaság	1500	B	1
307	Közlekedésbiztonságot szolgáló fejlesztések	GYSEV		3500	B	1
308	Intermodális közlekedési fejlesztések	GYSEV	VOLÁN társaságok Önkormányzatok	2200	B	1
309	Kajárpéc-Nagydém településközi út megvalíósítása	Kajárpéc és az érintett önkormányzatok	Nagydém önkormányzata (Veszprém megye)	600	B	2
310	Kajárpéc-Sokorópátka településközi út megvalósítása	Kajárpéc és az érintett önkormányzatok	Sokorópátka önkormányzata (Veszprém megye)	800	B	2
311	A Sokoró és a Bakony bakancsos turizmusának fejlesztése (útvonalak, tanösvények, kilátók, pihenők, kiadványok, tájékoztató táblák)	Kajárpéc és az érintett önkormányzatok		300	T	2
312	Termálvíz hasznosítás	Csapod Önkormányzat			T	2
313	Szennyvíz tisztítás	Csapod Önkormányzat		336	T	3
314	Önkormányzati utak és épületek felújítása (CÉDE, TEKI támogatással)	Csapod Önkormányzat			B	3
315	Bel- és csapadékvíz elvezetés	Csapod Önkormányzat			T	3
316	Külterületi utak fejlesztése	Csapod Önkormányzat			B	2
317	Kistelepülési KKV fejlesztése	Csapod Önkormányzat			G	3

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
318	Győrből kiindulva a Mosoni-Duna töltésén kerékpározásra alkalmas töltéskorona kialakítása	Győr-Bácsa Településrészi Önkormányzat			B	2
319	1301. sz. (Bácsai út) Győr városon belüli szakaszainak felújítása csapadékvíz elvezetés megoldása.	Győr-Bácsa Településrészi Önkormányzat			T	2
320	1302. sz. (Vámosi út) bácsai szakaszának felújítása.	Győr-Bácsa Településrészi Önkormányzat			B	2
321	Kapuvár Medical Wellness Egészségturisztikai központ	Kapuvár Város Önkormányzata		3 000-4 000 millió Ft	T	2
322	Premium healt park and Anna thermal hotel in Kapuvár	Kaputherm Kft		63 000 000 EUR	T	2
323	Egészségügyi turizmus/wellnes (Győr Püspökerdő/Pinnyéd)	Győr Megyei Jogú Város		11 md Ft	T	2
324	Ingatlanbefektetések (Győr /ún./ Városrét (volt vagongyári ingatlan) 40-45-50 Ha befektetési terület, vegyes városközponti beépítés céljára)	Győr Megyei Jogú Város		105-180 MdFt	G	2
325	Vilmos-parki Egészségturisztikai Park	Csorna Város Önkormányzata		8.140mFt+ sportcsarnok, egyéb (12100m2) 4.500mFt	T	2
326	Kapuvári Húsgyár (a jelenlegi sertésvágó-vonal átalakításával más (birka) vágása is megoldható)	Kapuvár Város Önkormányzata			K	2
327	Gyógyszálló és rehabilitációs, mozgásszervi gyógykezelés, wellnes	Petz A. M.O.K.		5 mrd Ft	T	2
328	Fertőrákosi barlangszínház fejlesztése	SOPRON MJV Önkormányzata	Magyar és osztrák rendezvény szervezők		K	1
329	Fertő-tavi kikötő fejlesztése	SOPRON MJV Önkormányzata	Magyar és osztrák vitorlás szövetségek		B	2
330	Ipari elkerülő út építése, ezzel az ipari területek jobb feltárása,	Nyúl	Nyúli Mezőgazdasági Szövetkezet, Hidrostal Kft, Hefter Kft, KSH Rugógyár Kft		B	2
331	szolgáltató központ kialakítása	Nyúl	Helyi KKV-k, civil fórumok, egyesületek		K	2
332	Belterületi vízrendezési feladatok	Nyúl	Győri Vízitársulat		T	3
333	Közlekedési csomópontok átépítése	Nyúl	Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, Nemzeti Infrasrtuktúra Fejlesztő Zrt, Magyar Közút KHT		B	3
334	FGSZ Zrt Ercsi-Győr gázszállító vezeték (106 km DN 1000, TN 100) építése	Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal	Várható KEHOP pályázat szereplői		K	1
335	Vasúti megállóhelyek, állomások környéke színvonalának emelésée és az ehhez kapcsolódó fejlesztések	GYSEV			B	1
336	Megyei/Regionális Közlekedési Szövetség megalakítása	GYSEV	Volán, MÁV, szaktárca, érintett önkormányzatok		B	1
337	Termál- és gyógyturizmus a Rábaközben	Rábaközi önkormányzatok			K	2
338	Kerékpárosturizmus fejlesztése (hiányzó szakaszok megvalósítása)	Rábaközi önkormányzatok			K	2
339	Rába viziturizmus	Rábaközi önkormányzatok			K	2
340	Spirituális turizmus	Rábaközi önkormányzatok			K	2
341	Falusi turizmus	Rábaközi önkormányzatok			K	2
342	Mezőgazdasági út	Rábaközi önkormányzatok			T	2
343	Külterületi vízrendezés	Rábaközi önkormányzatok			T	2

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
344	Mikrotérségi, mezőgazdasági értékesítő központok	Rábaközi önkormányzatok			G	2
345	Agrároktatás fejleszétse	Rábaközi önkormányzatok			J	2
346	Szociális háló erősítése	Rábaközi önkormányzatok			T	2
347	Idősgondozás	Rábaközi önkormányzatok			T	2
348	Vasúti szárnyvonalak felfűzése a közlekedés további elemeivel	Rábaközi önkormányzatok			B	2
349	Fő- és mellékúthálózatt fejlesztése	Rábaközi önkormányzatok			B	2
350	Rába vízszabályozása	Rábaközi önkormányzatok			T	2
351	Magyar-osztrák határon átnyúló kis léptékű közlekedésfejlesztésű projektek (37 szakasz)	Érintett önkormányzatok	szomszédos osztrák települési önkormányzatok, Burgenland tartomány, Magyar Közút Zrt., NIF Zrt.	12000	E	1
352	Magyar-szlovák határon átnyúló kis léptékű közlekedésfejlesztésű projektek (11 szakasz: utak és kompok)	Érintett önkormányzatok	szomszédos szlovák települési önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., NIF Zrt.	5000	E	1
353	"Rábaköz tájegység" komplex pihenőhely az M86-os úton (a terülte beépítése helyi termékeket kínáló és a térséget reklámozó létesítményekkel)				K	2
354	Magyar-szlovák határon átnyúló egészségügyi szolgáltatások	Petz A. M.O.K.			E	2
355	Vállalkozók fejlődésének segítése, kultúrális élet fellendítése	Mecsér			K	3
356	szabadidős tevékenységek ellátásához szükséges infrastruktúra fejlesztése	Szőlőhegyi Lovas-és Rekreációs Sportegyesület	Bőny		K	3
357	Egészségház bővítése, felújítása, építése	Gönyű			T	3
358	Sportöltöző építése	Gönyű			T	3
359	idősek bentlakásos otthonának építése	Gönyű			T	3
360	inkubátorház kialakítása	Gönyű			K	3
361	Szociális bérlakás felújítáa, építése	Gönyű			T	3
362	Buszbeszerzés	Jásossomorja sportegyesület			T	3
363	Csornai Premontrei Prépostság épületegyüttese energetikai és tursztikai fejlesztések	Csornai Premontrei Prépostság, Soproni út 65., Csorna, 9300			K	2
364	Nemzetközi Művésztelep Kialakítása	Markotabödöge Község Önkormányzata			T	3
365	Gönyű-Kolozsnéma (Szlovákia) komp/révátkelő	Gönyű			B	2
366	Vámosszabadi-Medve dunai határhíd (új mederhíd és három új ártéri híd magyar oldalon; dunai mellékág új híd szlovák oldalon) + a csatlakozó útszakasz kiépítése	NIF Zrt.			B	3
367	Kastélyok és kúriák felújítása és hasznosítása				T	3
368	Falusi és kisvárosi templomok felújítása,a szakrális tér bevonása a kultura és turisztikai feltételeinek javítása				K	3

Projektlista

a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor-szám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi
369	Győri Hittudományi Főiskola biztonságos működését szolgáló fejlesztés (a Mosoni-Duna hullámterén 103 éve álló 5 szintes, 2500 m2 hasznos alapterületű közintézmény kerítése vonalában 130 m hosszú vízzáró résfal és vasbeton árvízvédelmi fal építése)	Győri Hittudományi Főiskola	Győ-Moson-Sopron Megyei Védelmi Bizottság, Győr MJV, ÉDUVIZIG	120	T	1

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
1	Fertőszéplak Önkormányzata	Fertőszéplak	Település	Észrevételek a koncepcióhoz	A turizmus fejlesztését sürgeti a Fertő tájon és 3 projektjavaslatot tesz.	– A Fertő-tó és táj kiemelt turisztikai fejlesztési irány, ebben nagy hangsúlyt kapnak a világörökségi területek és értékek megóvása, azok fejlesztése. A 3 projektjavaslat beépült a koncepicó 2. sz. mellékletébe.
2	Dr. Gulyás Zoltán - megyei önkormányzati képviselő	Csorna	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Javasolja, hogy Csorna-Kapuvár térsége önálló területi egységként jelenjen meg a koncepcióban. E térségnek nem csak déli (85-ös út alatti) hanem északi elmaradott része is van.	– A Rábaköz egésze (északi és déli része egyatánt) a végleges koncepcióban egy kiemelt területi egység. A Göcsei Stratégiai Célban önállóan jelenik meg, így a véleménybe épített észrevételek megjelentek a koncepcióban. A Rábaköz természetesen nem egységes térség, de ennek kezelése és az erre irányuló fejlesztések a programozásban kifejezésre jutnak.
3	Körmendi János		Megyei	Észrevételek, javaslatok, kiegészítések a koncepcióhoz	A megye korábbi főépítésze konkrét szövegszerű módosító javaslatokat fogalmazott meg a jelmondathoz, valamint a célrendszer valamennyi eleméhez (átfogó célok, jövőkép, startégiai célok, prioritások és intézkedések tekintetében).	– A vélemény kiegészítéseket és értelmezéseket tartalmaz, amelyek a tervezői gondolkodást segítették, a szöveg árnyaltabb megfogalmazásánál figyelembe vételre kerültek. Más véleményekkel nem értünk egyet (humánerőforrás fejlesztés), ezek olyan tényezők, amelyek a megye egésznek fejlesztésében meghatározóak lesznek a jövőben.
4	Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal Minőségbiztosítás	Győr	Megyei	A koncepcióhoz tett észrevételek	Az NTH által megküldött dokumentum táblázatos formában rögzíti az elvárásokat	– A NTH észrevételei, amelyek javaslattevő részhez készültek, a koncepcióba beépültek, ezekre egyenként reagáltunk és a dokumentumban a jelzett átvezetéseket elvégeztük.
5	Kormányhivatal Földhivatal	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A beérkezett 3 oldalas dokumentum szakmai javaslatokat tesz.	A takarékos és tervszerű területhasználatra vonatkozó felhívás konkrétan a települési és területfejlesztési tervek készítése során kell figyelembe venni. A jelen koncepció nem alkalmas a földvédelemmel kapcsolatos részletek elvárások kezelésére. A megye agrár felsőoktatását valóban indokolt igénybe venni a tudásintenzív munkahylek bővítése során.

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
6	Győr-Szol Zrt.	Győr	Megyei	A koncepcióhoz tett észrevételek	További megújuló energiák bevonását (biomassza, szilárdhulladék, biogáz hasznosítását) javasolja. Környezettudatosság, megyén belüli újrahasznosítási központok (foglalkoztatási és logisztikai szempontok).	– Az alternatív energia forrásoknál a koncepció nemcsak a nap és a szélenergiában gondolkodik, hanem a biomasszában, a hulladékhasznosításból következő energia termelésben is. - Győr város fejlesztési elképzeléseiben megjelenik az Ifjúsági Olimpia, de annak megvalósítása során indokolt a megye székhely környéki telelpülésekre is építeni.
7	Szigetköz-Felső-Duna Mente TFT	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Vízrendezési, mellékút- és belterületi út, kerékpárút fejlesztési igények rögzítését kéri. Javasolja, hogy a települési léptékű projektek megvalósítása hazai, a megyei önkormányzat által kezelt decentralizált források támogatásával történjen.	– A belterületi vízrendezés kérdése, továbbá a vízrendezést érintő helyi fejlesztések megjelennek a koncepció Timaffy László stratégiai fejlesztési célok között. Ezen feladatok települési és kistérségi szinten is értelmezhetőek. A mellékúthálózat fejlesztését és ezzel a települések közötti kapcsolatok erősítését a koncepció kiemelten kezeli. Erre vonatkozó ajánlások megfogalmazódtak a Baross Gábor stratégiai fejlesztési célban. Hasonló módon a kerékpárutak hálózatán fejlesztését és megújítását a koncepció támogatja a turisztikai fejezeteknél valamint a Baross Gábor stratégiai fejlesztés célnál is megjelent. A programozásban már egyértelművé vált azon javaslat, hogy különüljön el a megyei önkormányzati kompetenciába tartozó fejlesztési támogatás és az ágazati fejlesztési támogatások. Az egyes számú mellékletben található 17 fejlesztési csomag, az országok OP-okhoz kívánja majd a megyei a programozás során rendelni, míg a megyei gazdaságfejlesztési részprogram, valamint a kistérség fejlesztési részprogramok elsősorban a megyei szintű, valamint a térségi szintű fejlesztésekre kívánnak koncentrálni. A javasolt elképzelések tehát érvényesülnek a programozási folyamatban. A helyzetfeltárás már rögzítette ezeket az igényeket, beleértve a hazai decentralizált források visszaállítását.
8	GYMS megyei Közlekedési Felügyelet	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Visszautalva a helyzetfeltáráshoz küldött álláfsoglalásra, megismételte, hogy a megye országos és nemzetközi viszonylatban kivételes helyzetben van, ezért e szakterület fejlesztése is kiemelt figyelmet érdemel.	– A hozzászólás azokra a tervezési folyamatokra és eredményekre vonatkozott, amelyeket a koncepció kidolgozás során figyelembevettünk, köszönve a Felügyelet szakmai támogatását.
9	Molnár Rita, Vásárosfalu Község Önkormányzata	Vásárosfalu	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A pályázati eljrásrend egyszerűsítést kezdeményezi. 7 területre vonatkozóan fejlesztési irányt javasol, továbbá 2 települési projektjavaslatot tesz.	– Az eljárási és pályázati rend minősítése, illetve annak megújítása nem feladata a koncepciónak. A szennyvízelvezetést, a helyi csapadékvíz kezelést és az ivóvíz készlet megóvását a koncepció hangsúlyozottan kezeli. Észrevételek a falusi turizmusra, a helyi termelésre és határon átnyúló kapcsolatokra beépítettük a koncepcióba. A településre vonatkozó projektötletek a 2. sz. mellékletben szerepelnek.

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
10	Adri-Imre				A 4. stratégiai cél címébena "kultúra" is jelenjen meg. A jeles személyekkel fémjelzett priortás címek kiegészítését, valamint az intézkedések bővítését kezdeményezik.	A javaslattevők által kezdeményezett lépés (hogy jeles személyekről nevezzék el a prioritásokat) beépült a koncepcióba.
11	KLIK - Győri Tankerület	Győr	Megyei	Észrevételek, javaslatok, kiegészítések a koncepcióhoz	A koncepció 4-14. oldala közötti fejezethez konkrét szövegszerű észervételeket tesz (szakképzés, HÍD program)	– Hasznos értelmezési megjegyzések megerősítették a szakképzéssel kapcsolatos fejlesztési irányt. A szakmai pontosítások a koncepcióba megjelentek, de azok érdemleges kidolgozása (különféle programokhoz való kapcsolódás HÍD program) a programozási folyamatban kerülhet érvényesítésre, amelyhez az alkotó megjegyzések felhasználásra kerülnek.
12	GYESEV				A közút fejlesztéseken túl javasolja a tervezett vasútfejlesztések szerepeltetését a melléklet 3 fejezetében. Kezdeményezi a vasúti megállóhelyek vonzóbbá tételét (kerékpár tárolók, parkolók, ezek őrzése, ráhordó buszjáratok). A 2. 3. és 6. startégiai célhoz bővebb észrevételt tesz.	A felvetést, a vasútállomásokhoz kapcsolódó fejlesztési javaslatok csomagban kínálva beépültek a projektlista mellékletbe (őrzött kerékpártároló). A Közlekedési Szövetség megalapítása régóta időszerű feladat lenne. CENTROPE kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása magyar részről azért problémás, mert az együttműködésben tagként jelenlévő megyék és városok forráshiányosak (ellentétben az osztrák partnerekkel)
13	Gyopáros Alpár - országgyűlési képviselő		Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A jövőképhez, a társadalmasításhoz, valamint a melléklet startégaiai célajihoz 5 pontban leírt javaslatokat tesz. Az eljárásrend egyszrűsítésének igényét rögzítse a koncepció. A Csornai Premontrei Apátság konkrét projektötleteit javasolja figyelembe venni.	– Pontosításra került, hogy a Rábaköz egészére érvényes fejlesztési program kidolgozása jelenik meg a koncepcióban. Ebben a programban, de más megyei szintű turisztikai programokban is megjelennek termál- és gyógy turizmus (Kapuvár és Csorna), kerékpáros turizmus (új hálózatok létesítésével, régiek összekapcsolásával, vizi turizmus (Rába),spirituális (vallási) turizmus, és hangsúlyosan a falusi turizmus. A beérkezett általános és konkrét észrevételek a részben koncepció projekjavaslatok mellékletében részben a készülő kistérségi részdokumentumokban (a TOP-hoz és az ágazati OP-hoz) szerepelnek. Az eljárásrendre vonatkozó egyszerüsítési javaslatot a megbízott megyei önkormányzat az OP-k tervezési fázisában továbította az illetékeseknek.
14	Baross Klub	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Konkrét szövegszerű javítási, betoldási és módosítási javaslat	– A 39 db javítás, pontosítás, szövegelírás, fogalmi és szakkifejezés kiegészítés, továbbá értelmezési – beszúrás -, valamint táji, térségi, települési, hálózati és funkcionális értelmezések egyenként áttekintésre kerültek és azokat a szövegben a mérlegelés után átvezettük.
15	Kajárpéc Község Önkormányzata	Kajárpéc	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A megye déli irányú (Veszprém megye felé történő) útfejlesztési javaslatokat tesz.	– Az Eszterházy Stratégiai Célban külön kitértünk a megyehatár menti kapcsolatokra, az ottani települések közlekedési kapcsolatainak javítására. A konkrét hálózat építést bevezettük a megyei projektötletek közé (2. melléklet).

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
16	Győr Megyei Jogú Város				A jövőkép kapcsán javasolja Győr és térsége leírásánál, az egészség- kultúra- innováció tématerületek beépítését, valamint a "kultúrális és élhető európa" fogalmak rögzítését. A célrendszerhez 5 észrevételcsomagot tett.	Ez a vélemény a koncepció tervezethez érkezet (2013. 04.15.). Figyelembe vettük a végleges koncepcióban az észrevételeket. Beépültek a soft részek, így a Timaffy Stratégia Program címében és tartalmában megjelent az egészséges életmód (életminőség), valamint a kultúra, mint érték megőrzés és fejlesztés. A zöldgazdaság hasonlóan itt jelent meg a környezeti minőség megóvásában, annak védelmében, mint szemléletmód és mint fejlesztési irány. Oktatás, képzés a Jedlik Ányos Stratégiai Célban szerepel, de a nem a területfejlesztési feladat az"óvoda-alapfokú oktatás infrastruktúrájának és soft részének fejlesztése", ez állami és önkormányzati kompetencia. A közösségi közlekedés a Baross Stratégiai Célban megjelenik, illetve a Göcsei Stratégia Célban szintén. Bekerült a végleges koncepcióba a Győr-Pér repülőtér, Győr-Gönyú kikötő.
17	Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal	Győr	Megyei	A koncepcióhoz tett észrevételek	Sopron és Sokoró-Pannonhalma kerüljenek be a turisztikai térségek listájába. Az átfogó célok közé jogszabályi, adminisztratív kiszámíthatósági biztosítékokat kér.	– A két térség megnevezése megtörtént. A véleményben írtakkal a koncepció készítő egyetértenek. A megye fejlesztésben az „ otthonosság" a jelzett biztonságot, kiegyensúlyozott közrendet, de egyben a vonzóságot is jelenti, s ennek megvalósítása a koncepció egész szemléletét áthatja. A koncepciónak nem feladata a szabályozási környezet változtatására vonatkozó intézkedések kidolgozása, de annak szemléletének megváltoztatása egyértelműen kívánatos.
18	Észak-Dunántúli Természetvédelmi Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Győr	Észak-Dunántúl	A koncepcióhoz tett észrevételek	A Natura 2000 területek felülvizsgálatával kapcsolatos eljárásrendet rögzíti.	– A koncepcióban felmerült a Natura 2000 területek felülvizsgálatának igénye. Az észrtevételben megfogalmazódik, hogy ennek felülvizsgálata Európai Bizottsági kompetencia, így nemzeti csak kezdeményezni lehet ezen kiválasztott területi egységek átsorolását. A Felügyelőség felhívja a figyelmet a zöldmezős területek rehabilitációjára és azok természet- és környezetvédelmi funkcióinak megtartására. Ezen észrevételek a koncepcióban megjelentek. A NATURA 2000 területekkel kapcsolatos zöldhatósági álláspontot indokolt széles körben ismertté tenni. A megbízó megyei önkormányzat tervezi a levél továbbítását az érintetteknek.
19	MÁV	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Kevésselli a tervezett vasútfejlesztések bemutatását, továbá a 3. fejezetben konkrét kapcsolatok kidolgozását javasolja 12 pontban. A felsorolt projektjavaslatokhoz 4 pontban kifejtő gondolatokat fűz és további lehetséges fejlesztéseket elemez.	Beépítésre kerültek az koncepcióban a közlekedésre, s kimondottan a vasúthálózatra vonatkozó aktuális, elfogadott fejlesztési irányok, ezek jelenthetik az alapját a hálózat alakításának. Az észrevételek a leírtakat pontosították, kiegészítették. - Hivatalos tervezői válasz (azonos a 31. sz. észrevételre adott válasszal): A közösségi közlekedésre vonatkozó észrevételek vasúthálózatra vonatkozó fejlesztési javaslatai beépültek a koncepcióba. Ezek jelentették az alapját ezen hálózati infrastruktúra fejlesztési irányának. – A vasúti közlekedés szerepét a koncepció kiemeli, a nagyvárosok – Győr, Sopron valamint a megye centrumainak – elérhetőségében hangsúlyozva, hogy ezen közlekedési eszköz növeli a lakosság mobilitását és közlekedési biztonságát. – Az előkészítés alatt álló vasútfejlesztési projektek, illetve hálózati korszerűsítések, a koncepcióban megjelölésre kerültek. Ezek műszaki szintjének megjelölésétől a koncepció tartalma miatt eltekintünk. - A közösségi közlekedési kapcsolatok jevítását célzó észrevételek konkrét tervezett vasúti fejlesztéseket rögzítenek, továbbá regionális közlekedési szövetség és helyi eszközök (pl településgondnok)létrehozását, illetve alkalmazását ajánlja. Mindezek léptéke meghaladja a megyei kompetenciát.

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
20	Emberi erőforrás Minisztériuma				A 11 oldalas észervétel általános észrevételeket (1-5) és részletes észrevételeket (6-30.) tesz, továbbá 12 db konkrét projektötletet mutat be.	Az általános és a részletes észrevételekben felvetett témák részben szerepelnek a tárgyi megyei koncepcióban részben pedig ajánlásként továbbítandók a kistérségi (uniós operatív programokhoz) részdokumentumok kidolgozóihoz, illetve települési léptékű javaslatok (amelyeket szintén a kistérségen keresztül megismerhetnek a községek és városok). A 12 konkrét fejlesztési elképzelést a koncepcióhoz csatolt projektötlet táblázatba rögzítettük.
21	NAV Győr- Moson-Sopron Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Javasolja, hogy a jövő genercáió adótudatosságát az iskolai oktatás keretében szükséges megalapozni (tanterv, szakképzés).	– Az adótudatosság beépítése az oktatási képzési programokban fontosnak tartjuk, ezekre a programozás során a figyelmet felhívjuk.
22	GYMS Megyei Örökségvédelmi Hivatal	Győr	Megyei	A koncepcióhoz tett észrevételek	A megye turizmusának egyik legfőbb vonzereje a gazdag épített örökség (történeti településeink és műemlékeink). Örökségvédelmi szempontból nem probléma a szélerőművek felállítása (hozzá tartoznak a 20. század kultúrájához), de ne zavarják a legfontosabb műemlékek látványát. A Fertőszentmiklós-Répcelak vasút nyomvonalának turisztikai hasznosítását javasolja	– Az Örökségvédelem ezen észrevételei még az április 15-i Fertőszentmiklósi konferenciához kapcsolódónak. Ebben kiemelésre kerül, hogy Győr és Sopron a műemlékek számát tekintve az első és második leggazdagabb vidéki városnak tekinthető. Hangsúlyozásra került az örökségvédelem célja, a támogatás szükségessége. Ezeket az általános elveket az örökségvédelemnél érvényesítettük. Konkrét javaslat az egykori Fertőszentmiklós-Répcelak vasút meglévő nyomvonalának kulturális örökség részeként történő hasznosítása. A Rábaköz gazdaságfejlesztési program turisztikai alfejezetében ezen nyomvonalszakasz fejlesztési lehetőségeit javasoljuk programként megfogalmazni.
23	Magyar Közút Nonprofit Kft. GYMS megyei Igazgatóság	Győr	Megyei	A koncepcióhoz tett észrevételek	Javasolja, hogy a főúthálózati fejlesztési igények mellett a megye mellékúthálózatának fejlesztési igényeit is kiemelt célként rögzítse a koncepicó (szöveges és térképi indoklással alátámasztva azt).	– A vélemény támogatja koncepciót, arra hívja fel a figyelmet, hogy a mellékúthálózat fejlesztése kívánatos, annak a koncepcióba kerülése hangsúlyozandó. A koncepció erre határozottan kitér, több helyen kiemeli, hogy a megyén belüli közlekedési kapcsolatok, a települések közötti úthálózat fejlesztése kiemelendő és támogatandó. A programozás során javasoljuk, hogy konkrét sorrend alakuljon ki a megyei mellékúthálózat fejlesztésére, a szakemberek aktív részvételével.
24	Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés Elnöke				Magyar-osztrák határon átnyúló kisléptékű közlekedési projekt fejlesztések. (37 útszakasz).	A projektötletek szerepelnek a 2. számú mellékletben.
25	Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés Elnöke				Magyar-szlovák határon átnyúló kisléptékű közlekedési projekt fejlesztések. (11 útszakasz).	A projektötletek szerepelnek a 2. számú mellékletben.

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
26	Csapod Község Önkormányzata	Csapod	Megyei	A koncepcióhoz tett észrevételek	7 projekt javaslatot tett.	– Csapod település projektötletei a 2. sz. mellékletbe jelennek meg. Közülük a Fertőszéplak-Celldömölk vasútvonal visszaállításának igénye, valamint a megyei decentalizált forrás visszaálltását kezdeményező javaslata több helyen felmerült. Mindekettő megyei szinten is támogatandó.
27	Kunsziget Község Önkormányzata	Kunsziget	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A községben müködő illetve tervezett 8 fejlesztési tématerületet bemutatva javasolja, hogy ezek a megyei koncepcióban is szerepljenek.	– A javaslatok többsége a koncepcióba beépült (római kori limes magyarországi szakasza, szakrális örökség, foglalkoztatás, munkaerő állomány, mellékutak, települések összeköttetése, szennyvízelvezetés, vízi közlekedés, alternatív energiaforrások). Az óvodai nevelés támogatása és a két tanítási nyelvű alapfokú képzés fontos része a humánerőforrások fejlesztésének.
28	Hédervár Község Önkormányzata	Hédervár	Település	Észrevételek a koncepcióhoz	A kápolnát kéri felvenni a koncepció templom listájába és 2 projekt javaslatot tesz.	– A műemlékvédelem és a szakrális értékek megóvása, s az arra épülő turizmus a koncepció része. A település projektötletei a 2.sz. mellékletbe találhatók.
29	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	Sopron	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Szövegszerű módosításokat javasol (beépítve az 1.5 változatba).	– Koncepcióban tett javítások átvezetésre kerültek. 21 db javítás: Ausztriával való kapcsolat, Ausztria megemlítése, illetve a Fertő-tó negyedik stratégiai célnál, valamint Sopron és vonzáskörzete a hatodik stratégiai célnál.
30	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	Sopron	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A kísérő levélben javasolja, hogy a keleti humánerőforrás beáramlásának kérdését tárgyalja a koncepció.	– Az Alföldről és az ország keleti feléből érkező alacsony képzettségű munkaerő elhelyezése, illetve annak kedvezőtlen társadalmi hatásai megjelentek a helyzetfeltárásban.
31	MÁV	Győr	Észak-Dunántúl	A koncepcióhoz tett észrevételek, javaslatok	A 19. sorszámú észrevétel lényegi megismétlése, elnök-vezérigazgatói aláírással.	A közösségi közlekedésre vonatkozó észrevételek vasúthálózatra vonatkozó fejlesztési javaslatai beépültek a koncepcióba. Ezek jelentették az alapját ezen hálózati infrastruktúra fejlesztési irányának. – A vasúti közlekedés szerepét a koncepció kiemeli, a nagyvárosok – Győr, Sopron valamint a megye centrumainak – elérhetőségében hangsúlyozva, hogy ezen közlekedési eszköz növeli a lakosság mobilitását és közlekedési biztonságát. – Az előkészítés alatt álló vasútfejlesztési projektek, illetve hálózati korszerűsítések, a koncepcióban megjelölésre kerültek. Ezek műszaki szintjének megjelölésétől a koncepció tartalma miatt eltekintünk.
32	Baross Klub	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Azonos a 14-es soszámú észrevétellel.	Azonos a 14-es soszámú tervezői válasszal.
33	ÉDUVIZIG	Győr	Észak-Dunántúl	A koncepcióhoz tett észrevételek	Három folyamatban lévő határon átnyúló projektet mutat be.	– Az érkezett vélemény a határon átnyúló vízgazdálkodási kétoldalú egyezmények szabályozára illetve az ezekhez kapcsolódó projektekre vonatkozott. Ismertetésre került a három határon átnyúló vízgazdálkodási projekt (NYÚADA projekt, Határon átnyúló vízellátás fejlesztés a Pannon-Fertő régióban, Fertő stratégiai tanulmány.) Ezek tájékoztató jellegű információk, amelyek jó alapot biztosítottak a határmenti kapcsolatok széles skálájának értelmezéséhez.

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
34	Győr Megyei Jogú Város	Győr	Megyei		Megismétli és bővebben kifejti a 16-os sorszámon rögzített észrevételét: a stratégiai célokhoz 13 konkrét alcélt javasol + ajánlja a dinamikus szó derűs-re cserélését.	Hasonlóan a koncepció tervezethez érkezett vélemény (2013. 04.30). Részben ismétli a két héttel korábban küldötteket (kultúra, annak infrastruktúra fejlesztése, egészségipar), valamint kiegészíti az egészségügyi ellátással, az társadalmi integrációval, a fogyatékkel élők helyzetének javításával, romák iskolázási igényével, egészséges életmód terjesztésével és szabadidő eltöltésével. Nem tudjuk mennyire ismeri az észrevételező a 2014-2020 Eu irányelveket, ezekben 60 % gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás és 40 % társadalmi, közösségi, és hálózati fejlesztés szerepel. Ezek a jelezett célokat megjelenítettük a Timaffy Stratégiai Célban, de ezekre jelentős fejlesztési források nem lesznek. (Azóta ez egyértelművé vált, hiszen a programok elvi céljai is kerülik ezeket a társadalmi dimenziókat). A DIÓ meghatározás elterjedt, elfogadott, azt nem javasoljuk derűs-re változtatni.
35	Baross Klub	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	Azonos a 14-es soszámú észrevétellel+kiemelések.	Azonos a 14-es soszámú tervezői válasszal.
36	Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A KKK levele a megyét érintő közúti közlekedésfejlesztési terveket 4 ciklusra bontva + nagytávban, valamint az egyéb várható projketötletekkel mutatja be.	– A Koordinációs Központ által küldött észrevétel a 1222/2011. (VI) 29. Korm. határozat Győr-Moson-Sopron megyére vonatkozó közúti közlekedésfejlesztési elképzeléseit írja le négy ciklusra bontva, illetve nagy távlatban. Ismertetésre kerülnek továbbá a kormányhatározatban nem szereplő, de a központ által lényegesnek tartott fejlesztések. Ezek a fejlesztések megjelentek a koncepció a témára vonatkozó stratégiai célok között, néhány pedig a projektötletek között is szerepel.
37	Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A kicsi a forrás elaprózása helyett a hatékony koncentrációt javasolja (KKV, ipar, turisztika, mezőgazdaság területén). Javasolja még a Győr-Balaton kapcsolat fejlesztését és a Győr-Gönyű kikötő és logisztikai csomópont megvalósítását.	A tervező álláspontja szerint az innovációs folyamatok és azokat segítő szervezetek támogatása a koncepció kiemelt céljai között jelenik meg. Az oktatásban és a képzésben a „finn modell” alkalmazása és bevezetése nem a megyei területfejlesztés feladata. A Balaton elérését segítő közlekedési kapcsolatok fontosságát erőteljesen elfogadjuk, a megyei vonatkozásban a hálózatok fejlesztését javasoljuk, amit beépítettünk a koncepcióba. Győr-Gönyű OKK fejlesztése a projektlistában szerepel
38	GYMS Megyei Önkormányzat	Győr	Megyei	A koncepcióhoz tett észrevételek	A 17 megyei gazdaságfejlesztési irányt bemutató lapok (az NTH által megkövetelt sablon szerint)	–Beépült a koncepcióba (1. számú melléklet)
39	Kormány				147/2013. (V.14.) Korm. rendelet szabad vállalkozási zónákról szóló 27/2013 (II. 12.) KR. módosításáról	A településlistában nem szerepel Győr-Moson-Sopron megyei község neve.
40					Kiegészítés az M9-essel kapcsolatban. Közlekedési alágazatokat és azok fejlesztési igényét vázoló dokumentum.	A tervező figyelembe vette a koncepicó készítésénél a javasoltakat.

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
41	GY_M_S Megyei Önkormányzat				A 6 prioritás-program névadó személyének névjegykártyája (kép, életrajz)	A tervező figyelembe vette a koncepicó készítésénél a javasoltakat.
42	GY_M_S Megyei Önkormányzat				A 17 fejlesztési irány címszavakban	A tervező használta a fejlesztési irányok bemutatásánál.
43	Magyar Limes Szövetség	Dunakeszi	Észak-Dunántúli	Észrevételek a koncepcióhoz	Az összes érintet Duna menti térségek értékelése között szerepel a megyei értékelés.	– Az észrevételek beépültek a koncepcióba, annak turisztikai és örökségvédelmi fejezetébe, a Dunamenti Limes, mint lehetséges fejlesztési irány.
44	GY_M_S Megyei Önkormányzat				NTH által küldött Sablon a TOP tervezéséhez	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott, valamint a megbízó továbbított a kistérségi részdokumentumhoz.
45	GY_M_S Megyei Önkormányzat				Megyei útmutató a TOP megyei gazdaságfejlesztési részprogramok elkéstíréséhez	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott, valamint a megbízó továbbított a kistérségi részdokumentumhoz.
46	Győr Bácsa településrész	Győr	Megyei	Észrevételek a koncepcióhoz	A településrészi önkormányzat 11/2013 (I.30.) határozata alapján általános és 3 konkrét javaslatokat tesz.	– A településrészi önkormányzat határozatának mellékletében szereplő 3 programjavaslat összesen 6 projekteötletet tartalmaz. Ezeket a koncepció 2. számú mellkletében rögzítettük.
47	GY_M_S Megyei Önkormányzat				A hatályos koncepciók, melyek a most készülő dokumentumnál felhasználandók	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott.
48	GY_M_S Megyei Önkormányzat				Azonos a 44. sorral (másodszor is megküldve a tervezőnek)	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott.
49	GY_M_S Megyei Önkormányzat				Azonos a 45. sorral (másodszor is megküldve a tervezőnek)	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott.
50	Vidékfejlesztési Minisztérium				A 73 oldalas Nemzeti vízstartégia a vízgazdáslokásról, öntözésrő és aszályveszélyről ad átfogó képet.	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott.
51	KKK				A 269 oldalas Nemzeti Közlekedési Stratégia 2012-es változatat, mely nem hivatalos, szakértői anyag.	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott.
52	Rába-Duna-Vág EGTC				Rába-Duna-Vág EGTC ITS-ének részdokumentuma (59.oldal), mely a stratégiai célokat és a tervezett beavatkozásokat részletezi.	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott.

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Szervezet hatóköre	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
53	Régiók Bizottsága (Brüsszel)	Brüsszel			Területi hatásvizsgálat (11 oldalas véleménytervezete)	Tájékoztató a tervező számára, melyet alkalmazott.
54	NTH				Az SKV értelmezésére vonatkozó levél, mely az NTH-tól érkezett	Tájékoztató a tervező számára.

Észrevételek és tervező válaszok (augusztustól)

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
1	Babót Önkormányzata	Babót	nincs	Egyetért	Nincs észrevétel a koncepcióval kapcsolatban.
2	Beled Város Önkormányzata	Beled	Projektötletek a fejlesztési koncepcióhoz	15 projektötlet: I. Intézményfenntartás (4db) II. Városrehabilitáció (5db) III. Munkahelyteremtés (2db) IV. Alternatív energia (1db) V. Rekreáció, szabadidő (3db)	15 db projektötlet került beadásra, a projektötletek közül 12 ötlet az önkormányzati intézményeinek felújítására vonatkozik, ezek nem építhetőek be a koncepciókba. 3 projektötlet viszont érvényesíthető a koncepcióban. – Barthodeiszky-kastély felújítása a térség turisztikai kínálatát növeli, ezen projektötletet kapcsolódik a Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél turisztikai kínálatához (6.2.B), azon belül a Megyei Örökségturizmus Fejlesztési Program részeként jelenhet meg. A projektötlet beépítése a programozás során javasolt. A projektötlet kapcsolódik a Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél turisztikai kínálatának Megyei Szolgáltató- és Kompetencia Központok Programjához, javasoljuk, hogy ezen projektötlet épüljön be a Megyei Gazdaságfejlesztési Programba, egyben jelenjen meg a Rábaköz Fejlesztési Programban is. – Alternatív energiahasznosítás projektöltet felhasználható a Kühne Károly Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítési programba. Javasoljuk, hogy a Megyei Gazdaságfejlesztési Programban ezen projektötlet épüljön be. Javasoljuk, hogy a projektötletek épüljenek be a Kistérségfejlesztési Programba, különösen azok, amelyek térségi hatással bírnak (rekreációs ötletek, bevásárlóközpont, kerékpárút). - A beledi ipari park kialakítása támogatandó, mivel a térségben ez az egyedüli ipari fogadásra alkalmassá tehető terület. Továbbá Beled fekvése kedvező lehetőségeket kínálhat a kis- és a közép vállalkozások számára. A projektötletek bekerültek az 2-es számú mellékletben található projektötletek listára.
3	Vas Megye Önkormányzata	Szombathely	Közlekedési kapcsolatok; közlekedés és gazdaságfejlesztés és együttműködés a szomszédokkal	Szombathely-Győr vasúti viszonylatok mielőbbi villamosítása; Vas megyét „mint regionális fejlesztési tengely” megjelenítése (8.számú?) kimaradt az ezzel foglalkozó ábrából; A kerékpár hálózatoknál hiányoljuk a Szombathely- Kőszeg- Sopron –határon is átnyúló- szakasz megemlítését; Együttműködés a szomszédokkal; Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ kapcsolódása	– Győr-Szombathely vasútvonal villamosításának fejlesztését támogatjuk és beépítettük a 65. oldalon a vasúti közlekedés fejezetbe. – Kerékpárúthálózatba hiányoljuk a Szombathely- Kőszeg-Sopron határon átnyúló kerékpárút kiépítését. Beépítettük a határon átnyúló kerékpáros úthálózat kiépítését (66. oldal). A 4-es számú ábrán megjelenítettük a Sopron-Szombathely regionális fejlesztési tengelyt. – A Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ fejlesztési tervei kapcsolódhatnak a Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél Megyei Beszállítói Programjához. Tekintettel ezen központ jelenlegi kiépülésére konkrétan a koncepcióban nem nevezzük meg.
4	Észak-Dunántúli Természetvédelmi Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Győr	A felügyelőség nem tett észrevételt a koncepcióval kapcsolatban, de jelezte, hogy minden további fejlesztési koncepcióval kapcsolatban a véleményét az adott jogszabályoknak	Érdemi észrevételt nem tett, de jelezte, hogy minden további fejlesztési koncepcióval kapcsolatban a véleményét az adott jogszabályoknak megfelelően ki kell kérni.	– Igényt tart további információra.

Észrevételek és tervező válaszok (augusztustól)

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
5	Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-Dunántúli Kirendeltsége	Győr	Pontosítások a koncepcióhoz	Augusztus 29-ei kísérőlevél: Korábbi (májusi) javaslataik többsége beépült a Timaffy programba, azonban álláspontjuk szerint javítás átfogalmazás, illetve kiegészítés szükséges az anyagban. Melléklet: 7 oldalon keresztül konkrét, szövegszerű észrevételeket tett.	– Általános észrevétel, hogy a korábban küldött vélemények (2013 május) beépültek a koncepcióba, az észrevételező anyag több pontosítást tartalmaz, ezek a pontosítások a helyzetfeltárásra vonatkoztak, amelyek átvezetésre kerültek a helyzetfeltáró fejezetben. –Javításra került a fejezet címe: Felszíni és felszín alatti vizekre. –A vízellátás 3.4.2 fejezetben törölve a visszavont kormányrendelet felvezetése. –Az vízellátás, szennyvízkezelés és árvízvédelem fejezetek címeit módosítottuk. –Törlésre került a Szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás, szennyvíz és szennyvíziszap elhelyezés c. fejez a javasla alapján. Ugyanebben a fejezetben a Mosonmagyaróvárt érintő fejezetbe új mondat került. –Módosításra került a 42. oldal 6. bekezdés a jelzett kiegészítésekkel. –A Győr-Moson-Sopron megye közcsatornáiban elvezett összes szennyvíz mennyisége kistérségenként c. táblázat az egyeztetési anyagban nem szerepel, de a hibát módosítottuk a helyzetfeltárás fejezetben. –Átvezetésre kerültek a hulladékgyűjtésben a szelektív hulladékgyűjtésre vonatkozó arányok. – A megyei két vízerőmű bevezetésre került a szövegben. –71. oldalon javításra került a vízkészlet hasznosítására vonatkozó javaslatok átvezetése. 1/12-es programba a gesztor szervezetek közé bekerültek a vízügyi igazgatást ellátó szervek. –Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése c. fejezetben a hosszú távú hatások c. alfejezethez tartozó 4. pontban módosítás történt a javaslat alapján ('hulladék' szó kihúzásra került a második mondatban). –Táj, település, ember értékmegóvás c. fejezetben a Tervezett programok és intézkedések c. alfejezet 3. pontjában korrigálás történt. 1/2-es mellékletben a módosítás megtörtént. – Igényt tart további információra.
6	NAV Győr- Moson-Sopron Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága	Győr	Észrevétellel nem élt	Egyetért	– Igényt tart további információra.

Észrevételek és tervező válaszok (augusztustól)

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
7	Emberi Erőforrások Minisztériuma Közigazgatási Államtitkárság	Győr	Észrevételek a koncepcióhoz	A szeptember 4. kelt államtitkári levél 9 oldalon keresztül konkrét, szövegszerű észrevételeket tartalmaz.	– Térhasználati elvek c. fejezet 5. pontjában a módosítás megtörtént. 3.1.3. fejezetnél nem állnak rendelkezésre aerosol szennyezettségre vonatkozó információk, így ezzel az anyagot nem egészítjük ki. – 3.2.6. fejezet címe módosításra került. – A nemzetiségi önkormányzatok számára megfogjuk küldeni a törvényi előírásoknak megfelelően a területfejlesztési programot egyeztetésre. – 3.2.9-es fejezet, melynek címe az egészségügyi és szociális ellátás szerepeltetésre került a tartalomjegyzékben. – A 3.2.9. c. fejezet (volt 3.3.5. fejezet) javításra került a megadott szempontok szerint, a fogalmak pontosítása megtörtént. – Az 5.2. pontban jelzett betöltetlen háziorvosi és védőnői betöltetlen szolgáltatási helyekre vonatkozó adatokat nem kaptuk meg. Az egészségügyi ellátásra vonatkozó fejezetben (6.6.2.) a javaslat alapján megtörténtek a módosítások. – Az összes további javasolt résznek a szövegben való átvezetése megtörtént. 6. pontban jelzett javaslatot érvényesítettük. – Az észrevétel 7. pontjában a javasolt tartalmi felülvizsgálat megtörtént. – Az ökológiai, illetve a vegyszertakarékos gazdálkodás támogatása fenntarthatóságot segíti elő (elfogadjuk a szakmai érveket az egészséges táplálkozásra vonatkozóan). – A 8. pontban jelzettek átvezetésre kerültek. – A 9. pontban a tervezett programok és intézkedések között az egészségipar fejlesztése több tervezett programban megjelenik, így a jelzett észrevételek az egyes programokban érvényesülnek. – A 10. pontban feltüntetett 1/9. sz. mellékletben jelzett fejlesztési irányok csupán elsődleges elképzeléseket tartalmaznak, amelyek egyeztetése természetesen a GYEMSZI-vel megtörténik. Ezek beépítése a megyei programba az előzetes egyeztetések és hozzájárulások után valósul meg. – A 11. pontban az egészségügyi és önkormányzati közös fejlesztések konkrét megjelenése a Megyei Gazdaságfejlesztési Programban és a Kistérség fejlesztési programokban kerülnek meghatározásra. – A 12. pontban az egészségügyi dolgozók képzésére és szakemberhiányára vonatkozó oktatási programok a programozás során nyernek támogatást. – A 13. pontban a nemzetiségi önkormányzatok koncepció, illetve program véleményezésével kapcsolatok észrevételekre korábban utaltunk. – A 14. pont: A koncepció mellékleteként közlésre kerül Győr megyei jogú város fejlesztési elképzelései, amelyekben szerepel az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés, ezzel megvalósul a látvány csapatsportok működtetésének tartós feltétele. – A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia neve helyesbítve lett.
8	Bőny Község Polgármestere	Bőny	Projektjavaslatok	Észrevételek: nagyobb hangsúlyt kér a megye keleti végének, továbbá 5 projektjavaslatot tesz.	–A szélerőműpark fejlesztésre tett javaslatok a koncepcióban szerepelnek, a megújuló energiák fejlesztésére vonatkozó elképzelésekkel együtt. –Az M1-es autópálya déli oldalára tervezett 40 hektáros logisztikai és ipari park a kistérségi fejlesztési programban kell érvényesíteni. Az –EuroVelo 6-os kerékpárút vonalvezetésének korrekciója nem tartozik a koncepcióba, hasonló módon a négy számjegyű út állapotának javítása sem. –A Cuha-Bakonyér mederkotrása, illetve az ehhez kapcsolódó fejlesztések érvényesítését a kistérség fejlesztés programba ajánljuk. A projektötletek bekerültek az 2-es számú mellékletben található projektötletek listára.
9	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi	Győr	Észrevétel a koncepcióhoz	Nem kíván észrevételt tenni	– Nem tettek észrevételt. – Igényt tart további információra.

Észrevételek és tervező válaszok (augusztustól)

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
10	GYSEV Zrt.	Sopron	Koncepció kiegészítése	Az augusztus 30-ai e-mail a koncepcióhoz 7 észrevételt fűz, továbbá a projektlistába 9 tervezett fejlesztés szerepeltetését kéri.	–A vasúti közlekedés c. fejezetben, a Porpác-Csorna - Mosonszolnokkal kapcsolatos pontot javítottuk (részlege rehabilitációra). –A kombinált közlekedés, logisztika c. fejezetben a konténeres terminállal kapcsolatos észrevételek átvezetésr kerültek. – A CENTROPE-kezdeményezés a koncepcióban több helyen szerepel. A RO-LA forgalom újraindítása a programbar érvényesíthető. –A 11. mellékletben szereplő 'mellék vasúti vonalak' szó korrigálva lett (egyéb vasúti pályák). A 2-es számú melléklethez kapcsolódó észrevételeket a projektlistában szerepeltettük. A javasolt projektötletek bekerültek az 2-es számú mellékletben található projektötletek listára.
11	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata	Győr	Győr Fenntarthatósági Program	Győr az észrevételei nagy részét maga átvezette a koncepcióba, amelyet így visszaküldött. Emellett 3 kiemelt fejlesztési iránnyal (turisztika, kultúra-közművelődés, oktatás) kapcsolatosan javaslatokat és kéréseket fogalmazott meg. Megküldte továbbá Győr MJV aktualizált fenntarthatósági programját.	–Győr Fenntarthatósági Programját a koncepció 3-as számú mellékleteként közöljük. A kultúra és az ehhez kapcsolódó turisztikai fejlesztéseket a Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél 6.2.B. turisztikai kínálat feltételeinek javítását célzó programban önálló tervezett programként érvényesítjük. - Felmerül továbbá az alap- és középfokú oktatás infrastruktúrájának javítását szolgáló program kiegészítés. Véleményünk szerint - ismerve a programozási tématerületeket - ez a közszolgáltatás nem jelenhet meg az Európai Uniós támogatások között. Ezek a feladatok részben önkormányzati (óvoda, alap és középfokú oktatás infrastruktúra megújítás), valamint kormányzati forrásokból származhat. Megoldás lenne, ha az 1996-tól közel másfél évtizedig a megyei területfejlesztési tanács (majd a regionális fejlesztési tanács) által kezelt decentralizált hazai források ismét megnyilnának - immár a jogutód a megyei önkormányzatok kezelésében - a potenciális pályázók számára.
12	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	Sopron	Észrevételek	Az augusztus 30-ai feljegyzés a 15. 68. és 75. oldalhoz szövegszerű módosítást javasol. A 35. oldalon szójavítást, a 48. oldalon fotócserét javasol.	–A 6.4.B. számú fejezet 2-es pontjában a módosítása megtörtént. –Sopron-Szombathely tengely funkciójának átértékelése megtörtént, az Esterházy János Stratégiai Fejlesztési Célná megjelentettük a határon átnyúló településközi kapcsolatokat, azok fontosságára, illetve fejlesztési szükségességére utaltunk. – A turizmusnál javasolt fejlesztések a Kistérségi Fejlesztési Programba kerülhetnek érvényesítésre (vonatkozik ez a barlang..., valamint a Fertő-tavi kikötőre). – A Sopronról szóló képet köszönjük, kicseréljük. A 35. oldalon tett javítást átvezettük. - A 15. oldalhoz fűzött megjegyzések a koncepcióban megjelentek, tekintettel arra, hogy kezdeményezzük Sopront elkerülő utak kiépítését, a városközúti közlekedésének tehermentesítését. Támogatandó a város azon törekvése, hogy a határ menti fekvésből adódóan megnő a közúti közlekedés terhelése, így szükséges az úthálózat korszerű kiépítése. Hasonló módon fontosnak tartjuk - és ez is a koncepció része -, hogy Sopron és a megyeszékhely, valamint Szombathely közúti kapcsolatai jelentősen javuljanak. A koncepció az erre vonatkozó ajánlásokat is megfogalmazta. A szövegszerű javítások, valamint a képcsere átvezetése megtörtént, a projektötletek a 2-es számú mellékletbe kerültek.
13	Nyúl Község Önkormányzata	Nyúl	Projektötletek	4 fejlesztési elképzelést, projektötletet küldött az önkormányzat.	A jelzett projektötletek érvényesítését a kistérségi fejlesztési programokba javasoljuk, ezek közül kettő kiemelten támogatandó. – Az egyik az ipari elkerülő út építése, ezzel az ipari területek jobb feltárása, a második a szolgáltató központ kialakítása. Ezen utóbbi központ létesítésének a Megyei Gazdaságfejlesztési Programban történő megjelenítését is kívánatosnak tartjuk. – A fennmaradó másik kettő projektötlet a jelenlegi programozási ajánlások támogatást nem élvezhetnek. A projektötletek bekerültek az 2-es számú mellékletben található projektötletek listára.

Észrevételek és tervező válaszok (augusztustól)

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
14	CONSTRUCTOR Constructor Szoftverfejlesztési, Környezetvédelmi, Tervezési és Kereskedelmi Kft.	Győr	Javaslat	"Nemzetközi együttműködés a környezeti kárelhárítás területén a magyar-osztrák-szlovák határtérségben" címmel egy projektötletet kaptunk.	– A Duna Makró Regionális Stratégiájához készülő Projektajánlás, amely a környezeti kárelhárítás magyar, szlovák és osztrák határtérségre vonatkozó projektet foglalja magába érvényesülhet az Esterházy János Stratégiai Fejlesztési Célban meghatározott irányok között. Tekintettel arra, hogy ez egy makro regionális együttműködés, kimondottan országos szintű fejlesztéseket és azok összehangolását kívánja meg, így azt javasoljuk ezen programokban szükséges érvényesíteni.
15	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	Sopron	Projektjavaslatok	Sopron MJV 4 oldalas dokumentuma 2 táblázatban bemutatja az ITS keretében tervezett beavatkozásokat (13 db).	Sopron Megyei Jogú Város által küldött projektjavaslatokat a koncepció 5/2 számú melléklete (Sorpon MJV ITS keretében tervezett beavatkozások) tartalmazza.
16	Zala Megye Önkormányzata	Zalaegerszeg	Javaslat a helyzetértékelés, illetve a fejlesztési koncepcióhoz	Az augusztus 23-ai elnöki levél: Javaslat a helyzetértékeléshez, illetve a fejlesztési koncepcióhoz	– A 35. oldalon jegyzett Nyugat-Dunántúli és Észak- Déli összeköttetés az anyagban megjelenik, ennek fejlesztése hangsúlyozottan jelentkezik a koncepcióban. – Hasonlóképpen érvényesül a koncepcióban az M9 autópálya iránti igény is, amely a Sopron- Szombathely-Nagykanizsa tengely megerősítését szolgálja. – A kerékpárút fejlesztésben érvényesíteni kívánjuk a balatoni összeköttetést, amely kapcsolódik a Zala megyét Ausztriával és a Balatonnal összekötő kerékpárúthoz.
17	Veszprém Megyei Önkormányzat	Veszprém	Észrevétel a koncepcióhoz	Egyetlen kiegészítési javaslat érkezett: a Győr-Veszprém vasútfejlesztést szerepeltetése (amely a Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepcióban is megjelenik)	–Egyetlen észrevétel érkezett a Győr-Veszprém vasútfejlesztést szorgalmazó koncepció, amely a Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepcióban is megjelenik. A Győr-Veszprém vasútvonal fejlesztését támogatandónak tartjuk, ezt a koncepcióban a 6.3.4 fejezetben a javaslatot rögzítettük.
18	Csorna Város Önkormányzata	Csorna	A koncepcióhoz történő kiegészítés	Az augusztus 28-ai polgármesteri levél Csorna városközpont (benne a Premontrei Prépostság) rehabilitációját kezdeményezi.	– Támogatjuk a 6.4.B. pont kiegészítését a városok és kistérségi központok településképének javítását célzó programajánlását, amelyben megjelenhet a csornai városközpont rehabilitációjának továbbfejlesztése.
19	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata	Győr	Új elem megjelenítése a fejlesztési stratégiában	A kultúra, a kulturális turizmus és a sport, sportgazdaság hangsúlyozását javasolja. Kezdeményezte továbbá, hogy a "Megújuló gazdaság" című programból levlasztva az idegenforgalmi elemeket külön "turisztika" program legyen nevesítve a koncepcióban.	A Timaffy László Stratégiai Célnál megjelentettük a kultúrát, mint új lehetséges fejlesztési irányt. Továbbá beépítettük a Kühne Károly Stratégiai Célnál a turisztikai kínálatok közé a kulturális turizmus, sport és sportgazdaságra vonatkozó fejlesztési lehetőségeket. Ezek a célok majd a megyei gazdaságfejlesztési Programjában jelennek meg. A tervező tehát a koncepció 1. számú mellékletének "Megújuló gazdaság" című programjából nem kívánja levlasztani az idegenforgalmi elemeket és nem alkotott egy külön "turisztika" című programot).

Észrevételek és tervező válaszok (augusztustól)

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
20	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata	Győr	Javaslatok, kiegészítéssel	Győr az észrevételeit maga átvezette a koncepcióba, amelyet így visszaküldött.	Az észrevételek a szövegpontosítására vonatkoztak. Egyes fejezetrészek kisebb kiegészítésére, illetve bizonyos intézmények, szervezetek szakszerű megnevezésére irányultak. Ezek átvezetésre kerültek a koncepció végleges szövegében. Javaslatokat elfogadtuk, azokkal a szöveget kiegészítettük. - A korábbi koncepcióváltozatban közölt 1.8-as mellékletben található "Győr-Moson-Sopron megye előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok" c. programcsomag lényegében a Kühne Károly Stratégiai Célt és a Jedlik Ányos Stratégiai Célt tartalmazza. Nem tartottuk szakmailag indokoltnak, hogy ezen célokat megbontsuk és egy önálló turisztikai fejlesztési irányt határozzunk meg a megye 2014-2020 időszakára. Ennek oka az, hogy a turizmus számos gazdasági és humán erőforrás fejlesztési elemmel integrálódott a megye gazdaságába, így az egyes gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási fejlesztések hatnak a turizmus alakítására, jövőbeli állapotára (pl. oktatás, létesítmények kiépítése). Továbbá a turizmus maga is, mint gazdasági ág befolyást gyakorol a megye többi gazdasági tevékenységére (pl. helyi termékek, kulturális turizmus által generált látogatottság), így a turizmus is egy integratív ágazat tényezővé vált, sok szálon kötődve a termelőfolyamatokhoz.
21	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság		Észrevételek	A koncepció 12. , 14. és 15. oldalához fűzött kommentárt.	– A 12. oldalon, a Térhasználati elvek c. fejezet 8. pontja kiegészítésre kerül a javaslattal. – A 14. oldalon található 3.1.2. Éghajlat, földtan, élővilág c. fejezettel kapcsolatos észrevételt nem értjük. – Átvezetésre került a 14. oldalon a környezeti állapotra vonatkozó észrevétel. – A 15. oldalon található első bekezdésre tett javaslatot átvezettük.
22	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata	Győr	Győr Fenntarthatósági Program, fejlesztési koncepció 2014-2020	Győr Fenntarthatósági Program, fejlesztési koncepció 2014-2020	– A koncepció 4-es számú mellékletében közöljük teljes terjedelmében Győr Fenntarthatósági Programját, amelynek számos eleme beépült a megyei területfejlesztési koncepcióba. A két koncepció egymással szoros kapcsolatban alakult, alakul. A tervezők folyamatos munkakapcsolata révén sikerült a különféle fejlesztési irányokat összehangolni.
23	CESCI	Budapest	Győr-Moson-Sopron megye határ menti együttműködések; A fejlesztési koncepció 6. Esterházy János Stratégiai Cél.	A CESCI 41 oldalas "Győr-Moson-Sopron megye pozíciója az együttműködési térben" című dokumentuma.	– A "Győr-Moson-Sopron megye pozíciója az együttműködési térben" c. anyag megállapításai már beépültek a helyzetértékelés fejezetbe, továbbá a koncepciónak külön mellékletként csatoljuk azt. Programozásra vonatkozó javaslatai háttéranyagként szolgáltak az Esterházy János Stratégiai Cél programanyag kidolgozásához. A dokumentum megtalálható a tervezési dokumentációk között. Az egyes makro regionális, határon átnyúló, továbbá hatérmenti kapcsolatok elemzését adja az anyag. Az itt jelzett megállapítások részét képezik a jelzett helyzetértékelésnek. Az anyag újdonsága az, hogy kitér az egyes nagyobb téregységek, így a Fertő-tóra, a pozsonyi agglomeráció által érintett területekre, Győr országhatáron túli vonzáskörzeteire, Sopron vonzáskörzetére, határon átnyúló kapcsolataira, azokat részletesen mutatja be. – Az egyes értékelések helyzetfeltárásra fókuszálnak, a konkrét, a koncepcióhoz kapcsolódó ajánlások az anyagban nem találhatók.
24	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház	Győr	Helyzetértékelés, fejlesztési célok	Petz Aladár Megyei OKtató Kórház 9 oldalas fejlesztési terve (stratégiai vázlat)	– A Petz Aladár Megyei Oktató Kórház fejlesztési célkitűzései összhangban vannak a megyei területfejlesztési koncepcióban megfogalmazottakkal. A beküldött anyag kimondottan szakmai jellegű. Olyan célokat fogalmaz meg, amelyek az orvos szakma fejlesztése szempontjából meghatározóak. Ennek kritériumait különféle egészségpolitikai célkitűzések jelölik ki. A Megyei Területfejlesztési Koncepcióban ezen elvek közül a Timaffy László Stratégiai Cél az életminőség javítása c. programcsomagjában több elemet érvényesíteni kíván, így kiemelten foglalkozik az egészségipar fejlesztésével, az ehhez szükséges feltételek javításával. Külön tárgyalja a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház a regionális ellátó funkcióinak a fejlesztését, az ahhoz szükséges feltételek támogatását. A kiemelt megyei fejlesztési célok között a 9. pontban külön programajánlás kerül összeállításra a kórház infrastruktúrájának javítására, az ehhez szükséges fejlesztésekre. Javasoljuk, hogy ezek a programpontok ne csak a megyei fejlesztési koncepcióba, hanem a Győr megyei jogú város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában is jelenjenek meg.
25	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	Sopron		Sopron MJV megismételt 4 oldalas dokumentuma 2 táblázatban bemutatja az ITS keretében tervezett beavatkozásokat (13 db).	–Sopron Megyei Jogú Város által küldött projektjavaslatok az 5/2 számú mellékletet képezik, illetve megválaszolásra kerültek a 15. pontban.

Észrevételek és tervező válaszok (augusztustól)

Azo-nosító	Észrevételt küldő szervezet neve	Település	Helyzetértékelés kapcsolódás	Észrevétel	Tervezői válaszok
26	Győr-Moson-Sopron megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész	Győr	Javaslatok, kiegészítéssel	Egyetért	–Javaslatok nem érkeztek. – Igényt tart további információra.
27	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat	Budapest	Javaslat	Egyetért, a további eljárásban gyógyfürdők, valamint ásvány- és gyógyvizes kutak esetében részt kíván venni.	–1 db javaslat érkezett. A Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél turizmus fejlesztési programcsomagjában megjelenik a gyógy- és termálturizmus fejlesztése, illetve az ahhoz kapcsolódó infrastrukturális adottságok és környezeti tényezők fejlesztése. Az észrevétel beépítésre került a koncepcióba. – Igényt tart további információra.
28	Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Veszprémi Bányaigazgatóság	Veszprém	Javaslat	Javasolja figyelembe venni a megye területén található bányaterületeket. A jóváhagyott tervet elektronikus adathordozón kéri megküldeni.	–A koncepcióval kapcsolatban észrevételt nem tesz. – Igényt tart további információra.
29	Győr-Moson_Sopron megyei Kormányhivatal Földhivatala	Győr	A földi és a termőföld megóvása érdekében javasolt intézkedések megerősítése a koncepcióban	Javasolja, hogy a termőföld megóvása érdekében javasolt intézkedések, ezen belül a jó minőségű területek gyakorolt hatások legyenek a koncepcióban részletesen kidolgozva.	–A koncepcióban a Timaffy László Stratégiai Célban hangsúlyozottan jelenik meg a környezeti adottságok hasznosítása, ezen belül a termőföld védelme, annak minőségi állapotának megóvása, a termőhelyi adottságok hasznosítása. Erre vonatkozóan külön fejlesztési program került kidolgozásra, amely a Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Célban jelenik meg, és a mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése c. programcsomagban érvényesül. - A tárgyi koncepció műfaja nem alkalmas a kért részletes kidolgozásra (ez megyei léptékben a GYMS megyei Területrendezési Tervben történik meg) – Igényt tart további információra.
30	Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal	Budapest	A koncepció általános értékelése, észrevételek a hulladékgazdálkodásról, a vízi közművekről, energetika- és energiagazdálkodás fejezetekről	Az 5 oldalas (észrevételeket és konkrét javaslatokat tartalmazó) vélemény csomag.	– Az általános vélemény között hangzik el, hogy ne csupán a széndioxid kibocsátás gazdaságra gyakorolt hatásait elemezzük, hanem a szolgáltatások minőségének javítását és az energia szegénység csökkentését is jelenítsük meg a koncepcióban. Ezen elvek a Stratégiai Célokban megjelennek, különösen a Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Célban a minőségi fejlesztés szempontjai kerülnek előtérbe. –Az energetikai észrevételek között az új távhő rendszer létrehozása nem jelenik meg a koncepcióban, továbbá az energiaültetvényre és geotermikus energiára alapozott energiahasznosítás szintén nem jelenik meg a koncepcióban. A kistérségi fejlesztési részprogramoknál javasolni fogjuk ezen energiaforrások megjelenítését és azokra történő fókuszálást. – A projektlista 79. tételében töröltük a hivatal partnerként való megjelenítését. – A projektlistán feltüntettük FGSZ Zrt. jóváhagyott Ercsi-Győr gázszállító vezeték tervét, amelynek kivitelezése 2014-2016-ban várható. – Pontosításra kerültek a 16. oldalon a 3.1.5. fejezetben a szélenergiára vonatkozó kiegészítések. –41. oldalon az adatokra vonatkozóan javítás történt. –A 3.4.4. fejezethez javasolt módosítások átvezetésre kerültek a koncepcióban. –A 3.1.5 számú fejezetben a biomasszára vonatkozó részben a módosítások megtörténtek. –A kis vízi erőműre vonatkozó módosítások korábban megtörténtek. – A 3.4.4. fejezet első bekezdésére vonatkozó, a villamos energiával kapcsolatos pontosítások átvezetésre kerültek a koncepcióban. – Igényt tart további információra.

4. számú melléklet

GYŐR FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAMJA

Local Agenda 21 Győr

HELYI PROGRAM GYŐR HOSSZÚ TÁVÚ FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉÉRT

Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt
2013. augusztus

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ 3

1. GYŐR FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAMJÁNAK SZEMLÉLETMÓDJA 6

1.1. A FENNTARTHATÓSÁGRÓL 6

1.2. A HELYI FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉNEK FOLYAMATA 6

2. HELYZETELEMZÉS, A VÁROSIRÁNYÍTÁS ELŐTT ÁLLÓ FŐBB KIHÍVÁSOK 9

2.1. PARTNERSÉG 9

2.2. NEMZETKÖZI ÉS TÉRSÉGI ÖSSZEFÜGGÉSEK 10

2.3. HAZAI HELYZET 12

2.4. HELYI KIHÍVÁSOK GYŐRBEN 12
Társadalom 12
Gazdaság 14
Környezet 15

3. A HELYI FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAM ELEMEI 17

3.1. GYŐR HOSSZÚ TÁVÚ, FENNTARTHATÓ JÖVŐKÉPE 17

3.2. STRATÉGIAI CÉLOK 18
1. Győr váljon meghatározó szellemi központtá az oktatás, a sport és a kultúra értékteremtő hatásaira építve 18
2. Erős, több lábon álló, versenyképes gazdaság kialakítása 22
3. Összetartó, aktív, egészséges közösségek létrehozásának, működésének támogatása 25
4. Az „élhető európai város” megteremtése kiváló természeti- és épített környezeti minőség biztosításával 27

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Győr különleges, izgalmas, sokszínű és dinamikusan fejlődő város. Történelme, városképe, lakosainak szorgalma, a válságban is javuló gazdasága, pezsgő kulturális- és sportélete méltán kelti fel az érdeklődést itthon és külföldön egyaránt. Mindezt a győriek érték el, közös munkával.

Az utóbbi években számos fontos eredményre lehet büszke a város, mára az a kép alakult ki az emberekben, hogy Győr egy sikeres város. Ugyanakkor a győriek is találkozhatnak problémákkal a mindennapjaik során, életkörülményeiket természetesen jobbá akarják tenni, amiben a várostól várnak segítséget.

2010-ben eljutottunk oda, hogy megfelelő szilárd alapokra helyezve elkezdhettük a jövő építését. Feladatunk nem kevesebb, mint a 2006 óta tartó dinamizmus folytatása, pontosan meghatározott rendezőelvek mentén, harmonizálva az európai uniós elvárásokkal, a nemzetközi versenyképesség mércéjét szem előtt tartva. Győr elérte, hogy a főváros mellett a legerősebb gazdasági és innovációs potenciállal rendelkezik. 2011-től így nem lehetett más törekvésünk, mint a közép-európai régióban is mintaértékű programokat, fejlődési irányt megcélozni. Nagy előnyünk, hogy a város fejlesztéspolitikai elképzelései összhangban vannak az Új Széchenyi Terv prioritásaival, így a gazdaság élénkítésére, a munkahelyek teremtésére, a vállalkozások támogatására irányuló célkitűzésekkel.

2014-től Győr stratégiája nem lehet más, mint az önkormányzat által 2006-ban megkezdett út folytatása. A prioritásokat azonban már nem a felzárkózásban, hanem az élre állásban kell megjelölni. A modellértékű, országosan egyedülálló kezdeményezések után európai léptékű fejlesztésekben kell gondolkodnunk, a városrehabilitáció terén éppúgy, mint a gazdasági kihívások tekintetében.

Legfontosabb, hogy jól átgondoltan határozzuk meg az elérni kívánt jövő képét. A város fejlődését tőlünk nagyrészt független, globális folyamatok – pl. gazdasági világválság, a Föld klímaváltozása – befolyásolják, de rajtunk, győrieken múlik, hogy ezekre a kihívásokra hogyan készülünk fel, milyen válaszokat adunk. Városunk belső, a közösség által is alakított folyamatai közvetlenebb hatással lehetnek a város fejlődésére, és ezeket sokkal inkább tudjuk befolyásolni. Ehhez azonban az kell, hogy Győr valamennyi lakója, gazdasági, civil és adminisztratív szervezete tudatosan vegyen részt városunk jobbá tételében, legyen határozott elképzelése arról, hogyan tud részt venni a közös jövő építésében.

A város irányításában két szemléletmódot szeretnénk erősíteni a közös jövőnk tervezésében, megvalósításában.

- Az egyik, hogy „minden mindennel összefügg”, ezért valamennyi lépésünknek *Győr egésze* fenntartható fejlődését kell szolgálnia. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy a „bal kéz nem tudja, mit csinál a jobb”, ennek érdekében egy integrált, stratégiai szemléletű városirányítást kell kialakítani.

- A másik erősítendő gondolkodásmód *Győr térségi szerepé*nek meghatározására vonatkozik. Győr csak úgy várhatja el, hogy partnerként kezelje Budapest, Bécs, Pozsony vagy az Európai Unió bármely szervezete, ha mi magunk fogalmazzuk meg és képviseljük azt, hogy mit ajánlunk és várunk el attól a partnerségtől. Ezért a stratégiai városirányítás részévé kívánjuk tenni a Győr tudatos térségi pozicionálásához szükséges tervezést is.

Győr fenntarthatósági programja azt az alapvető szemléletet tükrözi, hogy egy környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható fejlesztésre törekszünk, amelyben számítunk városunk lakóinak, gazdasági és civil szervezeteinek aktív részvételére.

Győr város hosszú távú, fenntartható jövőképe az alábbiak szerint fogalmazható meg:

JÖVŐKÉP

Győr 2030-ban: az erős Közép-európai Régió európai jelentőségű sikeres, meghatározó szellemi és gazdasági-szolgáltató központja.

A jövőképet a következő **négy kiemelt cél** megvalósításával érhetjük el:

1. **Győr váljon meghatározó szellemi központtá az oktatás, a sport és a kultúra értékteremtő hatásaira építve.**
2. **Erős, több lábon álló, versenyképes gazdaság kialakítása.**
3. **Összetartó, aktív, egészséges közösségek létrehozásának, működésének támogatása.**
4. **Az „élhető európai város” megteremtése kiváló természeti- és épített környezeti minőség biztosításával.**

Győr hosszú távú fejlesztésének a következő **négy alapelv** mentén kell történnie:

a) Fenntarthatóság
b) Értékelvűség
c) Versenyképesség
d) Befogadás

Győr csak úgy tudja megvalósítani kitűzött hosszú távú céljait, ha *stabilitást* tud biztosítani lakóinak. Ennek elsődleges feltétele, hogy mindenkinek legyen értelmes, hasznos, a közösség számára értéket teremtő munkája. Munkahelyeket azonban nem elsősorban az önkormányzat teremt, arról alapvetően a vállalkozásoknak kell gondoskodniuk. Ehhez a városnak olyan gazdasági környezetet kell teremtenie, ahol a vállalkozásoknak folyamatosan szükségük van új munkaerőre. A munkaerő képzését, magas színvonalú

életkörülményeinek biztosítását kell a városnak hatékonyan, rugalmasan és hosszú távon kiszámítható módon megoldania, annak érdekében, hogy Győrben mindenki megtalálja a számításait és jól érezze magát.

1. GYŐR FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAMJÁNAK SZEMLÉLETMÓDJA

A **helyi fenntarthatósági program** (Local Agenda 21 Program) készítése egy természetes gondolkodás logikus következménye. Minden szervezet – így egy város – életében elkövetkezik egy olyan helyzet, amikor alapvető kérdésként vetődik fel a mindennapi rutinon túl, hogy „hova akarunk eljutni, mi is a város fejlődésének a célja?". Erre a kérdésre sokan sokféleképpen tudnak válaszolni, ezek a válaszok azonban gyakran ellentmondanak egymásnak, különbözőképpen súlyoznak az elérendő célok között.

1.1. A FENNTARTHATÓSÁGRÓL

A **Local Agenda 21** eredetileg az 1992-es, a „fenntartható fejlődésről" Rio de Janeiroban tartott ENSZ konferencián megfogalmazott globális és helyi feladatokat meghatározó dokumentum. A tapasztalatok alapján azonban mára nyilvánvalóvá vált, hogy a „gondolkodj globálisan – cselekedj lokálisan" elvet követve **a városok azok a közösségek, amelyek igazán hatékonyan tenni tudnak a fejlődés jelenlegi fenntarthatatlansága ellen.**

A fenntarthatóság elvét jelen Program a következő fogalomértelmezésében használja:

Fenntarthatónak nevezzük azt a fejlődést, amely során a jelen szükségleteit úgy lehet kielégíteni, hogy a jövő nemzedékek igényei kielégítésének lehetőségei nem csorbulnak.

Hisszük, hogy ez alapvetően *társadalmi-kulturális kérdés*! Meg kell ismertetni, el kell fogadtatni azt a *gondolkodásmódot*, *életszemléletet,* amellyel a helyi társadalom reális képet alakíthat ki lehetőségeiről; érvek, ellenérvek, érdekek és ellenérdekek mentén dönthet saját jövőjéről. Ehhez azonban mindenek előtt határozott, közösen kitűzött, reális **jövőképre** van szükség. A közösség minden döntésének e közös jövőt kell szolgálnia. A lehetséges megoldások jövőre vonatkozó hatásait folyamatában elemezve kerülhetünk csak igazi döntési helyzetbe. Győr helyi fenntarthatósági programja ezt a jövőképet és az annak eléréséhez szükséges legfontosabb célkitűzéseket kívánja megadni.

1.2. A HELYI FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉNEK FOLYAMATA

A város eddig is folyamatosan készíttetett terveket, koncepciókat, stratégiákat. Annak érdekében, hogy felmérjük, az utóbbi 8-10 évben készíttetett stratégiák, koncepciók mennyire használhatók fel egy 2030-ig tartó hosszú távú stratégia kialakításához, egy egységes vizsgálati szempontrendszer alapján a Városháza munkatársaival együttműködve öt szakértői munkacsoport (környezeti, gazdasági, társadalmi, közlekedési, épített környezeti) 37 dokumentumot értékelt 2010 júniusa és szeptembere között (a vizsgált stratégiák, koncepciók

listáját az 1. sz. melléklet tartalmazza). A munkacsoportok vezetői és tématerületeik a következők voltak:

- Széchenyi István Egyetem Műszaki Tudományi Kar Környezetmérnöki Tanszék (témakör: természeti környezet)
- Építész Műhely (témakor: épített környezet)
- Mérnök Műhely (témakör: közlekedés)
- MTA Regionális Kutatások Központja Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet (témakor: gazdaság)
- Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar Regionális-tudományi és Közpolitikai Tanszék (témakor: társadalom)

A munkacsoportok értékelései alapján a stratégiákkal, koncepciókkal kapcsolatos legfontosabb kritikai megállapítások a következők:

- Számos esetben valamilyen, többnyire jogszabályban rögzített kötelezettség volt a dokumentum elkészítésének indoka, vagyis nem valamilyen konkrét helyi igény, fejlesztési logika.
- A különböző szakterületek számos esetben egymással nem vagy csak keveset kommunikálva „ágazati stratégiákat” dolgoztak ki.
- Több dokumentumban is hiányzik a monitoringhoz szükséges indikátor, azaz a stratégia megvalósítása nem mérhető, nem ellenőrizhető.
- A vizsgált stratégiai jelleggel készíttetett dokumentumok gyakran nem tartalmaznak átfogó jövőképet, célrendszert, inkább a jelen/múlt problémáinak rövid távú megoldására koncentrálnak.
- A fenntarthatósággal szinte kizárólag a környezetvédelemmel kapcsolatos dokumentumok foglalkoztak, azonban azok sem annak komplex, a három területet (környezet, gazdaság, társadalom) vizsgálva, hanem csak a környezeti aspektusra fókuszálva.
- A dokumentumok készítői – alapvetően helyesen – minden esetben kötötték magukat a korábban elfogadott tervekben rögzített szándékokhoz, ugyanakkor ezekben az esetekben sem volt mód azok felülvizsgálatára.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiát valamennyi munkacsoport megvizsgálta. A dokumentum számos érdeme közül kiemelendő, hogy egy igen alapos helyzetelemzésen alapul, a korábbi fejlesztéseket és a városrészeket részletesen bemutatja. A 276 oldalas anyag „Stratégiai fejezete” ugyanakkor csupán 26 oldal. Az is figyelemre méltó, hogy a dokumentum több szóba került jövőképet említ, ugyanakkor nem fogalmazza meg, hogy mi az a konkrét jövőkép, aminek elérését a város megcélozza.

A stratégiák, koncepciók egyedi értékelését követően a munkacsoportok témakörönként 2-3 széleskörű konzultációt, egyeztetést tartottak 2010 szeptember-októberében, a tématerület legfontosabb érintett képviselőinek bevonásával. 2010. október 25-én egy többórás workshop keretében tájékoztatták egymást és a Városháza munkatársait a munkacsoportok az egyeztetések tapasztalatairól, illetve meg is vitatták egymás között a felmerült javaslatokat, fejlesztési irányokat. Az egyeztetések eredményeit beépítve 2010 novemberében készültek el a tématerületekre vonatkozó átfogó értékelések. Az

átfogó értékelések legfontosabb megállapításai kerültek felhasználásra jelen fenntarthatósági program elkészítésekor. A fenntarthatósági program tervezetét a munkacsoportok, illetve a Településfejlesztési Főosztály munkatársai véleményezték, ezt követően kerül az illetékes bizottság(ok) és a Közgyűlés elé.

2. HELYZETELEMZÉS, A VÁROSIRÁNYÍTÁS ELŐTT ÁLLÓ FŐBB KIHÍVÁSOK

2.1. PARTNERSÉG

A *stratégia, mint irányítási módszer* csak akkor lehet igazán hatékony, ha az érintettekkel *partnerségi viszony* jön létre. A város lakóival, vállalkozásaival, intézményeivel, civil szervezeteivel összefogva lehet valós városi stratégiáról beszélni. Mivel azonban Győr nem egy szigetszerű önálló egység, számtalan szállal kötődik közvetlen és tágabb környezetéhez, a stratégia-alkotás folyamatát úgy kell tehát működtetni, hogy a szomszédos településekkel a lehető legszorosabb kapcsolat alakuljon ki, a különböző térségi együttműködések szereplői pedig súlyuknak megfelelő szerepet kaphassanak.

Az EU városfejlesztésért felelős miniszterei informális találkozójukon, 2010. június 22-én Toledóban az „integrált, intelligens, fenntartható, összetartozást erősítő és befogadó városfejlesztés alapelveire" építkező városstratégiák készítésének fontosságára hívták fel a figyelmet.

Az *EURÓPA 2020 Stratégia* megvalósításához nélkülözhetetlen, hogy a városok, melyek egyre fontosabb szerepet játszanak Európa fejlődésében, ebben a szellemben készüljenek fel a következő időszakra. Globális, átfogó jövőképpel, a városok öko-hatékonyságát növelő, a társadalmi kohéziót erősítő és az innovatív megoldásokat előnyben részesítő stratégiákkal kell szolgálni a lakosok életminőségének javítását.

A Toledói nyilatkozat hangsúlyozza, hogy *„az együttműködés jelentőségének és az összes szereplő (lakosság, magán szektor, polgári társadalom stb.) bevonásának, mint az integrált megközelítési mód egyik meghatározó eszközének" kiemelkedő jelentősége van a fenntartható városfejlesztési stratégia készítésében*.

A miniszteri találkozón az integrált városfejlesztés stratégiai jelentőségét az intelligens, fenntartható és befogadó városfejlesztésben a következő szempontok szerint vizsgálták:

- környezeti szempontok
- társadalmi szempontok
- gazdasági szempontok
- várostervezési, építészeti és kulturális szempontok
- kormányzási, városirányítási szempontok

2.2. NEMZETKÖZI ÉS TÉRSÉGI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Jelen fenntarthatósági program ugyan Győr helyi fenntarthatósági programja, de természetesen nem vonatkozhat csak a „közigazgatási területen belüli jövőre". A stratégiaalkotási folyamatokba, a fejlesztési irányok meghatározásába mindenképpen érdemes bevonni a nemzetközi és térségi stratégiai partnereket is, hogy azokat a szempontokat figyelembe tudja venni a város, amelyek Győr hosszú távú fejlesztésében releváns tényezők lehetnek. Ilyen lehet pl. a lakás-stratégia, a közlekedés kérdése, de a turizmus, környezet-fejlesztés is számos együttműködési lehetőséget kínál.

Győr fontosabb térségi együttműködéseit az alábbi ábra mutatja be:

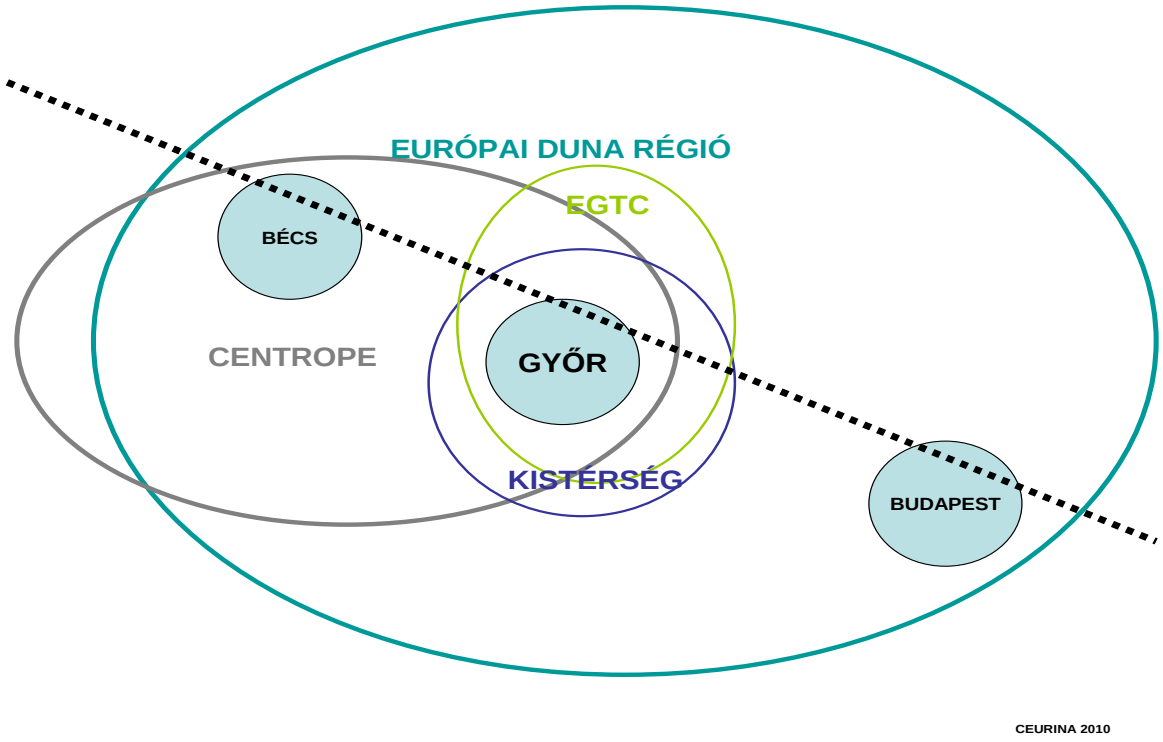

Az Európai Unió 2011 első félévében, a magyar uniós elnökség alatt fogadta el az *EU Duna Régió Stratégiáját*, amely a kontinens 14 országát és 115 millió lakosát érinti. A 2014-től kezdődő 7 éves EU költségvetési periódus során jóval kevésbé számíthatunk a 2007-13-as időszakhoz hasonló, városfejlesztési célú vissza nem térítendő forrásokra. Bár a stratégiához nem rendelnek külön uniós forrást, egyik célja éppen az, hogy a jelenlegi kohéziós politika pénzeszközeit hatékonyabban és céltudatosabban használhassák fel. A stratégia tervezetében vázolt részletes cselekvési terv az alábbi négy pillérre épül:

- A Duna régió összekapcsolása a többi régióval (pl. mobilitás fejlesztése, fenntartható energiahasználat ösztönzése, a kultúra és idegenforgalom előmozdítása);
- A környezet védelme a Duna régióban (pl. vizek minőségének helyreállítása, a környezeti kockázatok kezelése, a biodiverzitás megőrzése);

- A jólét megteremtése a Duna régióban (pl. kutatás, oktatás és információs technológiák fejlesztése, a vállalkozások versenyképességének támogatása, az emberi erőforrásokba és képességekbe való befektetés);
- A Duna régió megerősítése (pl. az intézményrendszer bővítése, az együttműködés erősítése a szervezett bűnözés leküzdése érdekében).

A város hosszú távú fejlődésének stratégiáját nagytérségi szempontból csak a *Budapest és Bécs (Pozsony) közötti lét kapcsolatrendszerének szereplőjeként* lehet meghatározni, ezért szükséges rendszeresen egyeztetni a két város (Bécs esetében a Bécs-Pozsony „ikerváros") vezetőivel, szakembereivel Győr egyértelmű, partnerségekre épülő pozicionálása érdekében.

Az európai policentrikus városfejlődés alapvető tézise, hogy a jövőben a középvárosokra és agglomerációikra sokkal komolyabb feladatok várnak, jelentőségük a városok közti munkamegosztásban nő. Ugyancsak figyelembe veendő tendencia, hogy a nagyvárosok köré szerveződő városrégiók a versenyképes, innovatív, jól szervezett középvárosok közül választják ki azokat a partnereiket, akikkel stratégiai szövetségre lépnek hosszú távú céljaik megvalósítása érdekében. Győr esetében a Bécs(-Pozsony) városrégiójaként emlegetett *CENTROPE Közép-európai Régió* határozottan célul tűzte ki ezt a stratégiai építkezést. Győr, Bécs és Budapest között félúton, joggal tarthat igényt egy Budapest által kezdeményezett szélesebb városrégiós együttműködésben való részvételre is. Városunk csak abban az esetben lehet „egyenrangú" partnere ezeknek a nagyvárosoknak, ha egyrészt jól átgondolt és fenntartható saját stratégiával rendelkezik, másrészt ez a stratégia ajánlatokat, lehetőségeket ad az együttműködésre – ezzel a többi hasonló várostól kiemelkedve jobb pozícióba helyezi saját magát.

Ugyanakkor szükséges, hogy Győr a saját térségét, a térségi együttműködést és együttgondolkodást is szervezze (Hasonlóan Bécshez, amely ezt a CENTROPE kezdeményezésen keresztül a maga 100-120 km-es vonzásgyűrűjére kivetítve teszi).

Ez a nemzetközi tértől kívülről befelé haladva három partnerségi gyűrűt foglalhat magába. Az első gyűrű, a Győr 60-100 km-es körzetében elhelyezkedő nagyvárosi kör: Tatabánya, Székesfehérvár, Veszprém, Szombathely, Sopron és Nagyszombat. Ezek a hazai viszonylatban nagyvárosok, részben versenytársak, ugyanakkor számos területen lehetséges a partnerség, illetve már ma is együttműködő partnerek. Az egyes városokat tekintve az együttműködés terei eltérnek. Van ahol a gazdaság (járműipar, turizmus, logisztika), máshol a felsőoktatás, a kultúra vagy éppen a CENTROPE adja az együttműködés tereit.

A második partnerhálózatot az a nagyjából 30-40 km-es sugarú kör mentén elhelyezkedő kis- és középvárosi gyűrű adja, amely magában foglalja Mosonmagyaróvárt és Jánossomorját, Dunaszerdahelyt, Somorját és Nagymegyert, a két Komáromot, Ácsot és Bábolnát, Kisbért, Pannonhalmát és Tétet, Pápát, valamint Csornát és Kapuvárt. Munkaerőpiac, középfokú közszolgáltatások (például oktatás, egészségügy, kultúra, sport stb.) és a regionális közműrendszerek esetében nagyjából eddig a gyűrűig terjed Győr vonzása. A közös érdekeket és lehetőségeket felismerve Győr, Mosonmagyaróvár, Dunaszerdahely és Somorja 2010-ben létrehozták a határon átnyúló együttműködések jelenleg leghatékonyabb uniós szervezeti formáját, a

jogi személyiséggel is rendelkező *Arrabona EGTC*-t (Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás).

Harmadrészt szükséges a partnerség építése Győr 10-20 km-es körzetében elhelyezkedő közvetlen agglomerációjával, amely döntően a *győri kistérség* területét fedi le. Ez a térség a győri szuburbanizáció célterülete, ugyanakkor ez a térség a győri szolgáltató rendszerek intenzív használója, munkaképes lakosságának jelentős része Győrben dolgozik. Az agglomerációs gazdaság, a kooperációs lehetőségek, a szinergikus hatások befogadásának kiváló színterei. Ez a szűkebb agglomeráció fedi le nagyjából azt a térséget, amelyet az ebben az évtizedben készített európai területfejlesztési dokumentumok Funkcionális Városi Térnek (Functional Urban Areas – FUA) neveznek. Győr és térsége ilyen térként – FUA-ként – jelenik meg az európai városhierarchia és városhálózat térképeken.

2.3. HAZAI HELYZET

A gazdasági válságból Európa több országa már kilábalóban van, nálunk is várhatóan eredményre vezetnek a kormányzati intézkedések. A helyi közélet kiegyensúlyozott, nyugodt, a nagy volumenű gazdasági fejlesztések és a 2017. évi Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál (EYOF) rendezésének elnyerése egyrészt derülátó képet festenek a közeljövőről, másrészt a város számára jelentős kihívást jelentenek. Ebben a helyzetben attól függetlenül is célszerű hosszabb távra szóló stratégiát kidolgozni, ha nem számolhatnánk azzal, hogy a helyi és országos politikai élet alapján valószínűsíthető egy olyan helyzet, amikor tartósan zökkenőmentes együttműködés lehetséges a kormányzati szervek és a város között.

Magyarország akkor lehet képes megoldani az ország előtt álló jelentős feladatokat, ha a gazdaság-környezet-társadalom területekre együttesen koncentráló, komplex programokat dolgoz ki. A programoknak az integráció, a globális/európai versenyképesség, a piacteremtő fejlesztés és a magas hozzáadott érték prioritásokat kell elsődlegesen szem előtt tartani.

A kormány által 2010 második félévében kidolgozott *Új Széchenyi Terv* „a talpra állás és felemelkedés fejlesztéspolitikai programja”-ként defíniálta magát. A Terv legfontosabb célkitűzése: **10 év alatt egymillió új és adózó munkahely létrehozása**. Ehhez a foglalkoztatás dinamikus bővítése, valamint a magyar gazdaság és a vállalkozások fejlesztése szükséges, hét kitörési pont mentén (egészségipar, zöld gazdaságfejlesztés, otthonteremtés-lakásprogram, üzleti környezet fejlesztés, tudomány-innováció-növekedés, foglalkoztatás, közlekedés-tranzitgazdaság).

2.4. HELYI KIHÍVÁSOK GYŐRBEN

Társadalom

A város hosszú távú fejlődése szempontjából fontos, hogy reálisan mérjük fel a várható **demográfiai változások**at. A városok stratégiai tervezésének nyugat-európai példái azt mutatják, hogy kettős megközelítés vezethet eredményre. Egyrészről az elmúlt időszak „természetes” folyamatait elemezve kell

megállapítani azokat a tendenciákat, melyek folytatásaként elképzelhető a következő 20 év, másrészt a kívánt és előre becsült gazdasági-környezeti-társadalmi igények, valószínűsíthető változások alapján célszerű szcenáriókat felállítani a várható demográfiai helyzetekre. Valószínűleg a közeljövő legnagyobb ilyen hatása, az AUDI bővülése meghatározó lehet ebben a folyamatban. Jelenlegi tudásunk szerint *valószínűsíthető a város népességének 10-15 %-os növekedése az elkövetkező 20 évben*.

A **népesség** számán kívül annak várt **összetétele** (korra, nemre, iskolai végzettségre, stb.) ugyancsak fontos tényező a jövő szempontjából. Ezzel összefüggésben pedig a lakás-összetétel korrekt tervezése is rendkívüli hatású lesz. Mind a tulajdoni, mind a nagyságbeli összetétel alapvetően befolyásolhatja Győr versenyképességét, a lakosság életkörülményeit. Helyes számításokkal, és megfelelő eszközök biztosításával optimális helyzet alakítható ki.

Kiemelt jelentőségű, hogy a városvezetés alapelvei között megjelenjen a **társadalmi fenntarthatóság** fogalma, mely összefogja az előbbieket, kiegészítve az antiszegregációs tevékenységekkel, az ifjúság-nevelés kérdéseivel (az ifjúsági korosztály speciális igényeinek, szabadidő eltöltési módjának legjobban megfelelő intézményrendszer, szolgáltatási háló kialakítása és az ehhez szükséges igényfelmérés elvégzése; illetve a részvétel növelése; lokálpatriotizmust erősítő oktatás, helyismereti program tudatos felépítése), sport-kérdésekkel (egészségügyi relevancia, identitásnövelő hatás), civil kezdeményezésekkel.

A demográfiai változások kapcsán kiemelt jelentőséggel bír az **egészségügy és a szociális ellátások** kérdése. Utóbbiak esetében a legfontosabb fejlesztési irány az intézményfejlesztés (házi segítségnyújtás infrastrukturális feltételeinek fejlesztése, szakosított ellátásformák intézményi hátterének megteremtése, a nem biztosított, de kötelező ellátási feladatok biztosítása stb.) és a szolgáltatások színvonalának emelése. Meg kell teremteni és működtetni kell a fenntartható egészségügyi szolgáltatás feltételeit is, melybe beletartozik a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház humán-infrastruktúrájának fejlesztése (szakorvosok megtartása, Győrbe vonzása ösztöndíjak biztosítása stb.), az eszközállomány állandó fejlesztése, a rekreációs gyógyászat infrastrukturális feltételeinek javítását, illetve összefoglalóan az egészségügyi szolgáltatások folyamatos fejlesztése.

A népesség alakulásának szintén kiemelt jelentőségű formáló tényezője az **oktatás**. Az oktatás fejlesztése elengedhetetlen Győr céljainak megvalósítása érdekében. A magas szintű, a kor és a piac elvárásainak megfelelő oktatás visszahat a város társadalmi, demográfiai folyamatainak kedvező irányú alakulására, kedvező gazdasági hatásokat generálhat, hozzájárul a szociális helyzet javulásához. Mindezek szükségessé teszik a közoktatás, a felsőoktatás, a felnőttképzés folyamatos igazítását a piaci trendekhez, a „kor elvárásaihoz” (pl. a térségben jelentkező munkaerőigény, környezeti nevelés, közösségformálás stb.). Kiemelt figyelmet kell fordítani a nyelvi kompetenciák fejlesztésére. Az oktatás stratégiai elveinek világosan meg kell határoznia, hogy milyen irányokra koncentrál (pl. felsőfokú zenei- és táncképzés, sport-, szakképzés, nyelvek stb.).

Mindezzel összefüggésben a **közművelődé**sre is hangsúlyt kell fektetni. Cél a versenyképesség növelése, a helyi munkaerő kinevelése, az elvándorlási kedv

mérséklése, ezáltal hozzájárulás egy sikeres, versenyképes, úgy lakossági, mint vállalati szinten megfelelni képes város kialakításához.

Mindenképpen számításba kell venni a **transznacionális együttműködések**ben rejlő lehetőségek kihasználását, mind kulturális, mind gazdasági vonatkozásban.

Az esélyegyenlőség kiterjesztése, az **integráció** fokozása jelentős társadalmi fejlődést eredményez, így szükséges e szempontok köztudatba emelése, hétköznapi szintű megvalósítása, például az oktatás-nevelés terén. A többségi társadalom szemléletváltásának támogatása, a gazdasági integráció megvalósítása indokolt, például atipikus munkalehetőségek támogatása (részmunkaidő, távmunka stb.) révén.

Gazdaság

Győr földrajzi helyzete jelenleg és várhatóan a következő 20 évben is meghatározza a város gazdasági helyzetét. A **Budapest és Bécs-Pozsony erőterének optimális kihasználása**, a lehetőségek megkeresése, felajánlása, kidolgozása és megvalósítása az elmúlt években is jellemezte a várost. Ennek a folyamatnak a folytatása olyan gazdasági klímát kínálhat, amely pezsgő gazdasági életet eredményez.

Természetesen a hosszú távú stratégia kialakítása során elemezni kell a globális gazdasági hatásokat is, valamint fontos, hogy ne csak a győri nagyvállalkozások, hanem a KKV-k helyzetét is felmérve tudjunk tervezni.

A gazdasági tervezés során a **szolgáltatások** változó igényeit is számításba vevő elképzeléseket kell kidolgozni, azokon belül pl. az iroda-szükséglet alakulását prognosztizálva, a regionális szerepkör erősödését figyelembe véve lehet meghatározni a szükséges és lehetséges fejlesztéseket.

Fontos gazdasági fejlesztési terület a **turizmus**, amelynek egymást kiegészítő funkcióinak megtalálása, illetve a térség többi településével való összhangjának megteremtése jelentheti a legnagyobb kihívást a városstratégia számára.

A stratégiai tervek alátámasztásául minden esetben meg kell vizsgálni azok térben való megvalósíthatóságát, a **városszerkezet**re, valamint a **környezeti fenntarthatóság**ra gyakorolt hatásait. A területi szemlélet legalább olyan fontos, mint az átfogó, integrált gondolkodásmód, ezért egy folyamatban, azoknak kölcsönösségét biztosítva lehet tervezni.

A hosszú távú prosperitást biztosító optimális gazdasági feltételek megteremtése csak a gazdasági szervezetekkel, vállalkozókkal közös munkával képzelhető el, ezért nélkülözhetetlen a **partnerség kialakítása** a gazdaságot képviselő érdekvédelmi és szakmai szervezetekkel.

A térségben jelenleg is működő vállalatok által végzett, illetve a Széchenyi István Egyetemen zajló **K+F+I tevékenység** további ösztönzése, a gazdaság e szektorának megtartása, folyamatos támogatása rendkívül fontos. Cél, hogy térségünk a gazdaság új, jól jövedelmező, húzóágazatában további teret nyerjen, melyhez jelenleg is kapcsolódik az Egyetem és autóipar.

A gazdasági erősítésének további fontos eleme az épített környezet védelme, illetve további **ingatlanfejlesztések** megvalósítása: a jelentkező igényekhez igazodó ingatlanfejlesztések támogatása, például szociális területen, vagy a városi lakásstruktúra hiányosságainak feloldása, a barnamezők felszámolása vagy a városi infrastruktúra fejlesztése (hulladékgazdálkodás, vízvédelem) terén.

Gazdasági és környezeti aspektusban érdemes megvizsgálni a **Duna** adta lehetőségeket, melyek az autógyártás, a logisztika, illetve a turizmus szempontjából is nagy lehetőségeket rejtenek.

Környezet

Győr környezetének minősége alapvetően befolyásolja a város lakóinak, használóinak a városhoz való viszonyát, az életkörülményeket.

A **globális klímaváltozás** alapvető kihívást jelent Győr számára is. Az általános iskolai szemléletformálástól a közlekedésszervezésig, a városszerkezet kialakításától az épületek energia-felhasználásáig igen széles kínálat áll a város rendelkezésére a környezeti minőség javítására, ennek átfogó, egymást erősítő rendszerét kell megteremteni.

Kiemelten fontos a város jövője szempontjából, hogy a város egyediségét biztosító **természeti környezet minősége** javuljon – a levegőszennyezettség és zajterhelés csökkenjen, a zöldfelületek aránya nőjön, illetve azok kialakítása a lehető legjobb színvonalon történjen.

Győr **épített környezet**e párját ritkítja hazánkban, de nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő. Az épületállomány védelme, fejlesztése elválaszthatatlan attól, hogy milyen minőségű új épületek valósulnak meg körülötte, hogy a közterek milyen értéknövekményt biztosítanak a környezetüknek, illetve hogy megmarad-e (esetenként: kialakul-e) egy karakteres győri városkép. Ebben a helyi építészeknek nagy felelősségük van és lesz, ezért a Városstratégia készítésénél rájuk jelentős feladat hárul.

A város egyik legalapvetőbb és legértékesebb természeti erőforrása a **folyók és a vízpartok.** A környezet minőségének javítása céljából a vizek és a vízpartok sokoldalú felruházhatósága a jövőben számos környezeti – gazdasági – társadalmi funkcióval rengeteg lehetőséget tartogat még.

A városi környezet minőségét ma már alapvetően a **közlekedés** az, ami károsan befolyásolja. Ennek feloldása érdekében kiemelt jelentőségű várospolitikai terület a közlekedés fejlesztése, leginkább a közösségi közlekedés, kerékpáros közlekedés, parkolás vonatkozásában. Lényeges a folyamatos településközi-, és települési forgalmi fejlesztés, térség multimodális elérhetőségének erősítése, a kötöttpályás- és vízi közlekedési fejlesztések logikus és átgondolt ütemezése, végrehajtása.

A gazdaságfejlesztés terén, de különösen a környezet minőségének fejlesztése terén is szükséges az **alternatív energiahordozók** szerepének átgondolása, felhasználásának növelése, új területeken való alkalmazása (pl. távhő, kertészet,

hulladékhő-hasznosítás stb.). Mindemellett szükséges a növekvő energiaigények kielégítése mellett a fajlagos energiafelhasználás és a károsanyag-kibocsátás csökkentése.

3. A HELYI FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAM ELEMEI

A helyi fenntarthatósági program elkészítésének célja, hogy
- a jövőbeni stratégiakészítések jövőképeinek és céljainak kiindulópontja legyen, illetve
- segítse a konkrét beruházási döntések meghozatala során a döntéshozókat, hogy az adott beruházás elősegíti-e Győr város hosszú távú, fenntartható jövőképének elérését avagy sem.

Jelen Programban Győr hosszú távú jövőképe, a jövőkép megvalósításához szükséges stratégiai célok és ezek kiemelt részcéljai kerültek meghatározásra. A Stratégiai célok, részcélok további részletezésére, lebontására a tematikus stratégiák készítésénél kerülhet sor.

A város stratégiai menedzsmentjének feladata a későbbiekben a program „karbantartása”: a stratégiai célok és részcélok legalább 5 évenként történő felülvizsgálata, a vizsgált időszakban keletkezett tematikus stratégiák célkitűzéseivel való összhang vizsgálata (amennyiben erre korábban nem került sor), amennyiben szükséges, javaslattétel a program módosítására. Az ily módon „karbantartott” fenntarthatósági program biztosítja, hogy Győr város fenntartható jövőképe és az annak eléréséhez vezető út koncepciója aktuális és megvalósítható legyen.

3.1. GYŐR HOSSZÚ TÁVÚ, FENNTARTHATÓ JÖVŐKÉPE

Győr város hosszú távú, fenntartható jövőképe az alábbiak szerint fogalmazható meg:

Győr 2030-ban: az erős Közép-európai Régió európai jelentőségű sikeres, meghatározó szellemi és gazdasági-szolgáltató központja.

A fenntartható jövőkép eléréséhez az alábbi stratégiai célok megvalósítása szükséges:

1. **Győr váljon meghatározó szellemi központtá az oktatás, a sport és a kultúra értékteremtő hatásaira építve.**
2. **Erős, több lábon álló, versenyképes gazdaság kialakítása.**
3. **Összetartó, aktív, egészséges közösségek létrehozásának, működésének támogatása.**
4. **Az „élhető európai város” megteremtése kiváló természeti- és épített környezeti minőség biztosításával.**

Győr hosszú távú fejlesztése során az alábbi négy alapelv szem előtt tartása szükséges a fejlesztési irányok meghatározásában és a konkrét beruházási döntések előkészítésében.

a) Fenntarthatóság

Valamennyi stratégiának, majd pedig minden konkrét intézkedésnek a „környezet-gazdaság-társadalom” hármas szempontrendszer egyidejű figyelembevételével, integrált megközelítéssel kell megszületnie.

b) Értékelvűség

A hosszú távú jövőkép megvalósítása során arra kell törekedni, hogy a célok-stratégiák-intézkedések-megvalósítás-monitoring folyamatában minél magasabb színvonalú, innovatív, a közösség számára értéket hozó megoldások születhessenek, illetve a meglévő értékek további fejlesztését szolgálják.

c) Versenyképesség

A versenyképesség relatív fogalom, csak akkor határozható meg konkrétan, ha ismerjük a versenytársakat, s azt, hogy miben akarunk versenyezni velük. A város pozicionálása során számba kell tehát venni, hogy kikkel és milyen „versenyszámokban” akar és tud Győr versenyezni, és a versenyképesség tartalmát ennek megfelelően lehet meghatározni.

d) Befogadás

A befogadás fogalma többértelmű, leginkább a társadalmi befogadás értelmében használatos, ez azt jelenti, hogy a stratégiát úgy kell kialakítani, hogy az lehetővé tegye a jelenlegi közösséghez nem tartozó egyének, csoportok befogadását (Győr esetében elsősorban az ide települő munkavállalókra és családjaikra kell felkészülni). Ezt a fogalmat használjuk az innováció befogadására is, amikor új ötletek, módszerek elsajátítása, alkalmazása a cél.

3.2. STRATÉGIAI CÉLOK

1. <u>Győr váljon meghatározó szellemi központtá az oktatás, a sport és a kultúra értékteremtő hatásaira építve</u>

A stratégiai cél kiemelt részcéljai a következők:

a. **A Széchenyi István Egyetem fejlesztése**

Az egyetem fejlesztési irányait alapvetően a várossal összehangolt, a jövő igényeinek való megfelelés kell, hogy megalapozza. A fokozódó felsőoktatási versenyhelyzetben a Széchenyi István Egyetem tudományos munkájának minőségével, munkaerőpiaci felkészültségével kezdeményező szerepet kell vállalnia az önkormányzattal való együttműködés kapcsán, a gazdasággal és a régióban kiemelkedő jelentőségű járműgyártással egyetemben. Ennek kiemelkedő példája az Egyetem és az Audi Hungária Motor Kft. közötti K+F stratégiai együttműködés gyakorlati realizálódása, az Audi Hungária Járműipari Tanszékcsoport.

Az egyetem infrastrukturális fejlesztései mellett folyamatos szellemi és tudományos megújulás szükséges, hogy a nyugat-dunántúli régió felsőoktatási, ezáltal szellemi központjaként Győr városa pozíciója megerősödjön. A jelenlegi,

12 milliárd forintos épület- és K+F eszközrendszer fejlesztési prioritás továbbvitelével, folyamatos tudásbázis bővítéssel növelhetők a kutatási kapacitások, az egyetem komplex, horizontális szolgáltatóvá válhat. A proaktivitás elvét figyelembe vevő fejlesztés, valamint a megvalósult Tudásmenedzsment és INNO-Share Központ aktív, gazdasági és tudományos kapcsolatainak fejlesztésével új technológia transzfer és innováció lehetőségeit megteremtő együttműködések alakulhatnak ki.

A fenti célok elérését az alábbi tevékenységekkel, projektekkel lehet elősegíteni:

- A Széchenyi István Egyetem (SZE) K+F+I fejlesztése, lehetőség szerint magántőke bevonásával.
- Az SZE oktatási infrastruktúrájának és az oktatás minőségének fejlesztése, beleértve a kollégiumi infrastruktúra fejlesztését is (ERFA és ESZA típusú támogatás is).
- A Széchenyi István Egyetemen és környezetében alacsony CO2 kibocsátású mintaövezet kialakítása - pilot projekt: az Egyetem és környezetének gyalogos-, kerékpáros-, valamint elektronikus-, hibrid- és alternatív meghajtású járművek övezetévé tenni.
- Környezetbarát és alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési rendszerek kifejlesztésében való aktív közreműködés.

b. Az innováció elősegítése

Az innovációhoz a tőkén kívül elkötelezettség, kreativitás és kitartás szükséges, hogy a befektetett szellemi és anyagi tőke előbb-utóbb kamatozódjon.

A folyamatos tudásbázis-bővítés, laboratóriumi infrastruktúrafejlesztés kutatási kapacitásbővülést indukál, ami a versenyképesség alapja, ezért is jelent fő prioritást az Egyetem és a térségi vállalatok K+F+I tevékenységeinek ösztönzése. Mindez az innováció gyakorlati realizálódásához elengedhetetlen, a folyamat fejlődése önmagából indul ki. Az innováció eredményeinek láthatóvá, megfoghatóvá tétele mellett a városvezetés elkötelezettsége elősegíti a folyamat előrehaladását. A versenyképesség megőrzése az innovatív magatartás ösztönzésével szoros, szinte egyenesen arányosítható kapcsolatban áll.

Az alkotóképesség, innovatív szaktudás, ipar és gazdaság térségi optimalizálása, a hagyományos alapkutatási orientálódás meghaladása elősegíti a térség prioritásként kitűzött céljainak elérését, ezáltal magának az innovációs folyamatnak ösztönzését, továbbfejlődését.

Az Egyetem és a térségi vállalatok az alkalmazott tudományok bázisává válva – mintegy stratégiai szövetséget alkotva-, széleskörű kapcsolatrendszert és együttműködést maguk körül tudva, biztosítják a tudományos kutatás, innováció relevanciájának, alkalmazhatóságának és naprakészségének magas szintjét.

c. Győr sport- és kulturális kínálatának fejlesztése

Győr kulturális ágazata jelentős, közel 25 kulturális intézmény működik jelenleg a város hagyományos és rendhagyó értékeinek szolgálatában. Városunk

rendelkezik Magyarország egyik legszebb barokk belvárosával, a számos szakrális-, művészeti- és történelmi kulturális emlék mellett itt található hazánk egyik legjelentősebb modern kori művészeti gyűjteménye is. A kiemelkedő kulturális örökség tehát adott, nem beszélve a természeti adottságokról, melynek keretében kihasználhatók ezen lehetőségek. Bár Győr a „folyók városa", Győr „barokk (fő)város", a „Találkozások városa", mindezek ellenére a régión kívül gyakran még „iparvárosként" él a köztudatban. Győr jóval több, mint „modern iparváros": az erős gazdaság nyújtotta stabilitásnak köszönhetően az elmúlt években kulturális, szellemi központtá tudott válni. Ez kitűnő alapot jelentett már az elmúlt években és a jövőben is ahhoz, hogy a kulturális élet, az épített környezet és a sport területén még inkább megerősödjön. Nem csak az Audi, de Győr városa is a minőséget kívánja képviselni az élet valamennyi területén.

A városban működő kulturális intézmények között is kiemelkedő helyet foglal el a Győri Balett, a Győri Filharmonikus Zenekar, a Győri Nemzeti Színház, a Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, a Vaskakas Bábszínház, a Mobilis Interaktív Kiállítási Központ, számos galéria és az országos szinten is kiemelkedő jelentőséggel bíró fesztiválok (Győrkőcfesztivál, valamint a Négy Évszak Fesztivál rendezvényei). A kulturális rendezvények színvonalának fejlesztésével – Kelet-Nyugat irányba bővítésével, azaz a „csak belvárosiság" kiterjesztésével a városi közönség lokálpatriotizmusa erősíthető, a hagyományok aktualizált, népszerű, nagyközönséget megszólító módja komplex kulturális termékké szervezi a rendezvényeket. Fontos ezek tematizált szervezése a városi intézmények és aktív szervezetek (egyházak, civilek, gazdasági társaságok) bevonásával. A kulturális központi jelleghez természetes módon kell kapcsolódnia a szálláskínálat bővülésének, mellyel a győri kultúra elérhetővé válik az agglomeráción túli látogatóknak is.

A kulturális kínálat fejlesztése elsősorban az alábbi, főbb irányok mentén képzelhető el:

- A folyók városaként a vizek és hagyományok, az épített és szakrális örökség, valamint a fesztiválok összekapcsolása komplex turisztikai-kulturális attrakcióvá teheti Győr rendezvényeit. A jól kialakított rendezvénystruktúrát a felmerülő igényeknek, turisztikai trendeknek megfelelően folyamatosan frissíteni, aktualizálni szükséges.
- A vízi turizmus fejlesztése.
- Prioritásként kezelendő az aktív turizmus fejlesztése, mind a kerékpáros turizmus, mind pedig a sportturizmus (a sportinfrastruktúra fejlesztésére alapozva kiemelkedő nemzetközi sportesemények megrendezése) irányában.
- Győr térségi elhelyezkedése kedvező arculatának kialakításához, Pannonhalmával és a pannonhalmi borvidékkel való szoros kapcsolata pedig jó alapot adhat a szakrális-, gasztronómiai és borkultúra közös fejlesztéséhez.
- Győr nemzetközi szintű (kulturális) arculatának (újra)pozicionálása érdekében tudatos stratégia szükséges a meglévő nemzetközi kapcsolatok (pl. testvérvárosok), illetve a kínálkozó lehetőségek (pl. Duna Régió) Győr számára gyümölcsöző kihasználásához.

A kulturális kínálat fejlesztése nem képzelhető el a kulturális infrastruktúra funkcióbővítő fejlesztése nélkül. A 2014 és 2020 közötti európai uniós

programozási ciklusban az alábbi projektek megvalósítását tűzte ki célul az Önkormányzat:

- Az Apátúr-ház (korábban: Xantus János Múzeum) komplex funkcióbővítő felújítása (teljes körű építészeti és gépészeti rehabilitáció, valamint az udvar lefedésével különleges, multifunkcionális rendezvénytér kialakítása);
- A Győri Nemzeti Színház – II. János Pál tér – Schweidel utca komplex rehabilitációja;
- Kulturális negyed kialakítása a Kossuth utca és környezetének fejlesztésével;
- A Kossuth utca és a belváros kulturális kapcsolatának fejlesztésével Győr „új kulturális főutcájának" kialakítása.

Már az Integrált Városfejlesztési Stratégia és GYMJV sportkoncepciója is megfogalmazta egy a jelenkor nemzetközi versenyeinek, konferenciáinak, kulturális eseményeinek, kiállításainak lebonyolítására alkalmas, multifunkcionális csarnok létrehozásának szükségességét, amely – Magyarország kormányának támogatásával – várhatóan a 2014. év végére készül el.

A kulturális kínálat fejlesztése, bővítése, illetve ezek értékeinek fenntartható módon történő hasznosítása a város kulturális életének felpezsdülését és vonzáskörzetének bővülését eredményezi – a turisztikára, az infrastruktúrára, a városrehabilitációs lehetőségekre és általában a gazdaságra tett pozitív, erősítő hatása mellett.

A 2017. évi Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválra elkészül a régóta várt versenyuszoda; egy minden igényt kielégítő atlétikai centrum, bemelegítő pályával, egy teniszcentrum és egy multifunkcionális teremsport-központ. Ezek a fejlesztések, kiegészülve a multifunkcionális csarnokkal, a már elkészült, illetve a tervezett műfüves labdarúgó pályákkal, valamint az egyre bővülő jégpályával olyan komplex sportkínálatot jelent Győrben, amely megfelelő szálláshelyekkel és egészségipari/rekreációs szolgáltatásokkal kiegészülve lehetősé teszi, hogy a város *olimpiai központ*ként adjon helyet klubcsapatok és válogatottak felkészülésének.

d. Korszerű szakképzési rendszer működtetése

Győr városa prioritásként kezeli az oktatás-tudomány-innováció-foglalkoztatás-gazdaság összefüggéseiben való együttkezelését. A versenyképes oktatás-képzés, a tudatos pályaorientáció és a szakképzés presztízsének visszaállítása fontos momentum a piaci – és a fenntartható gazdaság alapját jelentő színvonalas munkaerő képzésében, a foglalkoztatottság növeléséhez.

A fentiek érdekében alakult meg a Győri TISZK, melynek elsődleges feladata – a szakképzés presztízsének visszaállítása mellett – a munkaerőpiaci-keresletnek megfelelő rugalmas képzési reagálás, illetve a képességfelmérést követő megfelelő szakmák irányába történő orientáció.

A gazdaság mint tőke, a tudomány mint innováció, a regionális oktatási lehetőségekkel és a helyi K+F infrastrukturális fejlesztésekkel egy fenntartható, hatékony és gazdaságilag erős szellemi-szakképzési központként is funkcionáló várost eredményez.

A térségi rendszer kialakításával párbeszéd indult a munkáltatói oldal és képzőintézmények között, mely a valós piaci igényeknek való megfelelés alapfeltétele.

2. Erős, több lábon álló, versenyképes gazdaság kialakítása

A stratégiai cél kiemelt részcéljai a következők:

a. Az autógyártás beszállítói hálózatának fejlesztése, erősítése

Az AUDI több mint 250 milliárd forintos győri kapacitásbővítése hosszú távon 15 ezer munkahelyet teremt a városban és a térségben. Ennek egy jelentős része az autóipari beszállítóknál keletkezik. Ahhoz, hogy az AUDI a beszállítókat elsősorban a Győrből és a győri kistérségből, illetve Győr-Moson-Sopron megyéből válassza ki, az is szükséges, hogy Győr városa megfelelő gazdasági klímát teremtsen a kis- és középvállalkozások számára.

Ehhez elsősorban
- megfelelő infrastrukturális környezet,
- magas színvonalú szolgáltatások,
- változatos zöld- és barnamezős telephelyi kínálat,
- jól működő klaszterek,
- valamint jól képzett munkaerő szükséges.

A Győri Nemzetközi Ipari Park bővítési területén került kialakításra 2013-ban az Audi új győri gyárához kapcsolódó logisztikai park, amelyben a csarnokok, tárolók és előtetők összterülete 74 ezer négyzetméter. A beruházáshoz is kapcsolódóan közel 2 km-rel bővül az ipari park iparvágánya. Várhatóan ezek a fejlesztések is jelentősen hozzájárulnak az autóipar beszállítói hálózatának fejlesztéséhez.

b. Az egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése

Győr jelentős kapacitású, részben gyógyvíznek minősített termálvíz-bázissal rendelkezik. A termálvíz kivétel az Újvárosban és Szigetben létesült termálkutak révén valósul meg, így ez a térség jelentős fejlesztési lehetőségek előtt áll, ami a például az újvárosi városrehabilitáció szempontjából is fontos tényező lehet.

A korszerű, komplex szolgáltatásokat biztosító egészségipar elképzelhetetlen megfelelő tudással, szakértelemmel rendelkező egészségügyi, turisztikai szakemberek nélkül, akik természetesen idegen nyelveket is beszélnek. Ugyancsak fontos az alap infrastruktúra megteremetése idején kialakítani a kis- és középvállalkozásoknak azt az együttműködő hálózatát, akik a későbbiekben az egészségipar különböző területén dolgoznak.

Az EYOF infrastruktúrájának fenntartható hasznosításával magas színvonalú gyógy- és rekreációs szolgáltatások válhatnak elérhetővé városunkban, amely katalizátora lehet a további infrastrukturális fejlesztéseknek és a szolgáltatások

bővítésének (rehabilitációs központok, magánklinikák, szállodák, éttermek, sportszolgáltatások stb.), magántőke bevonásával.

Az Önkormányzat az alábbi konkrét projektek megvalósítását tűzte ki célul a 2014-2020-as időszakra:

- Rekreációs gyógyászati központ kialakítása a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számára.
- Az idősek életminőségének javítása, aktív és egészséges idősödés biztosítása nyugdíjasházak építésével és szolgáltatásfejlesztéssel (ESZA és ERFA típusú támogatás is).
- A Püspökerdő déli részén, valamint a Rábca holtágban egészség- és rekreációs központ kialakítása (alternatív gyógyászati központ, sportgyógyászat és edzőközpont), részben a 2017. évi Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál (EYOF) infrastruktúrájának (uszoda, sportközpont) hasznosításával.

c. Az üzleti infrastruktúra adottságainak fejlesztése, térségi szolgáltató központ létrehozása

Győr a Nyugat-dunántúli régió központja, rendkívül kedvező földrajzi fekvéssel Budapest és Bécs között, félúton. Regionális szerepének növekedésével szükségessé válhat egy regionális igazgatási központ kialakítása.

- Az Önkormányzat a Városréten új igazgatási, gazdasági és szolgáltatási öko-városközpont kialakítását tervezi konferenciaközponttal, gazdaságfejlesztési témaparkkal (innováció), vásárközponttal, inkubátorházakkal, valamint nagyszabású magánerős lakóingatlan-fejlesztéssel közel 75 ha területen.
- A Győri Nemzetközi Ipari Park fejlesztése a KKV szektor lehetőségének bővítése és a munkahelyteremtés érdekében, az InnoNet innovációs és technológiai park folyamatos fejlesztése az innovatív kis- és középvállalkozások részére.
- Az Önkormányzat is ösztönzi, hogy a KKV szektor szereplői minél nagyobb arányban vegyék igénybe a hazai és az európai uniós vállalkozásfejlesztési támogatásokat, kedvezményes hitelkonstrukciókat.

d. Turisztikai szolgáltatások bővítése

Győr és térsége földrajzi elhelyezkedése, épített és természeti értékei, kulturális és szakrális öröksége révén kiváló adottságokkal rendelkezik a turizmus területén. Az elmúlt évek turisztikai attrakciófejlesztései nyomán Győr városa számos célcsoport részére kínál specifikus turisztikai csomagokat. A várostérségi összefogás eredményeképpen 2012-ben. megnyitotta kapuit Győr belvárosában a térségi turisztikai Látogatóközpont, amely kulturált körülmények között tudja fogadni az idelátogatókat, bemutatni a környék turisztikai kínálatát.

A fenntartható turisztikai szolgáltatások legfontosabb fejlesztési irányai a következők:

- Komplex turisztikai csomagok kidolgozásával növelni kell az ide látogató bel- és külföldi turisták térségben tartózkodásának időtartamát.

- Szórakoztató-szabadidős témapark kialakítása a Kiskút ligetben az állatkert és a műjégpálya fejlesztésével, az Iparcsatorna rehabilitációjával és a 2017. évi Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál infrastruktúrájának fenntartható hasznosításával.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani az aktív pihenésre vágyók igényeire, számukra speciális turisztikai csomagok kialakítása szükséges (ökoturisztikai programok, gyógyturizmus, a Szigetköz adottságainak kiaknázása stb.).
- Az üzleti turizmus infrastrukturális feltételrendszerének fejlesztése.
- A folyópartok lehetőségeinek jobb kihasználása, a víziturizmus feltételrendszerének fejlesztése (megfelelő vízszint függvénye).
- Cél, hogy valamennyi turista megtalálja Győrben a pénztárcájának megfelelő szálláskínálatot (minőségi és mennyiségi szállásfejlesztés).
- Bővíteni kell legmagasabb színvonalú szállások számát Győrben.
- Győr és térsége megközelíthetőségi lehetőségeinek szélesítése (pl. Twin City Line – Bécs-Pozsony hajózási együttműködéshez való kapcsolódás).

e. Tudásipar fejlesztése, támogatása

Szakmai egyetértésre van szükség ahhoz, hogy Győr számára egyértelműen meghatározhassuk a „tudásipar" területét és feladatait. A tudásiparról az Európában elterjedt egyik felfogás szerint a tudásipar szerepe elsősorban a helyi tudományos műhelyekben született tudás megfelelő hasznosítása, elterjesztése. A másik felfogás szerint a tudásipar valamennyi innovatív, kreatív szellemi tevékenységet magába foglalja. E kettősség feloldása után a már magas színvonalú szellemi, tudományos műhelyekkel partnerségben kell megalapozni és tudatos stratégia alapján fejleszteni a helyi tudásipart.

A meglévő „tudásipari" ágazatok, vállalkozások megtartását, fejlődését, újak betelepedésének elősegítését kedvezmények, terület-előkészítések, kedvező vállalkozói klíma biztosításával kell megvalósítani. Kiemelten fontos a város és térségének tudásiparát a nemzetközi hálózatokba csatlakoztató megoldások támogatása. A „kreatív ipar" és a „tudásipar" harmonizálásával Győr az európai „kreatív városok" közé pozícionálhatja magát.

A Széchenyi István Egyetem fejlesztésével párhuzamosan a városnak olyan eszközöket kell biztosítania, amellyel az elvándorolt vagy eltávozni készülő szellemi kapacitást itt tudja tartani, valamint vonzó szellemi környezetet tud számukra és a (még) nem Győrben élő kvalifikált munkaerő számára is biztosítani.

f. Gazdasági partnerség építése

A város gazdasági fejlődését a gazdaságot meghatározó szereplők partnerségi viszonya határozza meg. Ennek koordinálása a mindenkori városirányítás feladata. A nemzetközi gyakorlatban kialakult módszerek alkalmazásával hatékony partneri hálózatokat kell létrehozni annak érdekében, hogy az érdekek és fejlesztési elképzelések, a gazdaságfejlesztési folyamatokban rejlő szinergiák minél jobban kihasználhatók legyenek.

Az Önkormányzat a gazdasági szereplőkkel – legyenek azok mikro-, kis- és középvállalkozások; hazai tulajdonú vagy multinacionális nagyvállalatok, kamarák, szakmai szervezetek vagy a Széchenyi István Egyetem – összefogva, rendszeres párbeszéddel tudja azt a gazdasági klímát megteremteni Győrben, amely a város és a térség gazdasági prosperitását biztosíthatja.

A város belső partneri hálózatán kívül fenntartható partneri kapcsolatokat kell kialakítani a számára fontos térségekkel, régiókkal és szervezetekkel is. A kapcsolatrendszert ki kell terjeszteni elsősorban a győri kistérségre, Győr-Moson-Sopron megyére, a Nyugat-dunántúli régióra, a környező fővárosokra (Budapest, Pozsony, Bécs), a térségében működő EGTC együttműködésekre és az Európai Unió Duna Régiójára.

3. Összetartó, aktív, egészséges közösségek létrehozásának, működésének támogatása

A stratégiai cél kiemelt részcéljai a következők:

a. Az ifjúság szabadidős-, sport- és kulturális tevékenységeinek támogatása, a középiskolai kollégiumi kapacitás és a programkínálat bővítése

Győr számos lehetőséget nyújt a városi ifjúságnak, támogatja önszerveződéseiket, helyet és lehetőséget biztosít érdekeik képviseletének, mindezt egy önálló városházi ifjúsági referens koordinációjának biztosítása mellett. A fiatalok az értékes szabadidő eltöltésére széles kínálatból választhatnak városunkban. Az állandó lehetőségek mellett számos rendezvény is várja a fiatalokat, a legkisebbektől a legnagyobbakig, így koncertek, Egyetemi napok, Győrkőcfesztivál stb. Természetesen a szórakoztatás mellett (jövőbeli) életük kialakításához is segítséget nyújt a város, többek között Állásbörze megrendezésével vagy pályaválasztási tanácsadás biztosításával. A középiskolai kollégiumi infrastruktúra fejlesztésével lehetőség nyílik arra, hogy tanév közben a diákok XXI. századi színvonalú ellátást kaphassanak, a nyári időszakban pedig bővülhet ezáltal a városban az ifjúsági szálláshelyek száma.

A fiatalok egészségtudatos életvitelének kialakítását segíti a Városi Kábítószer Egyeztető Fórum, illetve egy városi fenntartású ifjúsági információs iroda is rendelkezésükre áll. Győr az ifjúsági cselekvési tervének megfelelően támogatja színvonalas közösségi terek további kialakítását, a meglévők fejlesztését, mert a közösség értékteremtő ereje a fiatalok felnőtté válásának meghatározó része.

b. Az időskorúak tartalmas életének biztosítása

Győr komplex rendszerben kívánja segíteni az idősek biztonságos, megbecsült és tartalmas életvitelének lehetőségeit, legyen szó akár közlekedésbiztonsági intézkedésekről, a közbiztonság erősítéséről vagy életvédelmi lépések (pl. jelzőrendszeres házi segítségnyújtás) megtételéről.

A megbecsült és produktív időskort élő ember a társadalom számára alapvető érték. Győr nagy hangsúlyt helyez az egészségfejlesztésre, s erre nem pusztán

WHO Egészséges városok programjának tagsága kötelezi, hanem az idős lakosok egészségének fejlesztésébe vetett hit, a korosztály támogatása és tisztelete.

Az Idősügyi Tanács aktív működése, Idősügyi Koncepció megléte mellett a mindennapi intézkedések – pl. 32 lakásos idősek bérházának beruházása – is tükrözik, s mutatják, hogy nem alaptalanul nyerte el a város Idősbarát Önkormányzat címet 2010 szeptemberében. Az Új Széchenyi Terv céljaival összhangban az idősek egészségi állapotfelmérésén, díjfizetési kedvezmények biztosításán túl, a tájékoztatás és érdekképviselet biztosítása mellett közösségi terek kialakítása és fejlesztése is prioritásként szerepel az Önkormányzat stratégiai célkitűzési között.

c. A sport kiemelt támogatása

Győr Megyei Jogú Város kiemelten kezeli a sport támogatását. Az éves városi költségvetésből biztosított legalább 1%-os sporttámogatás mellett a regionális gazdasági környezet, a nagyvállalatok által biztosított szponzoráció biztosítja a fejlődés folyamatosságát.

A tőke mellett a sportolási lehetőségek biztosítása, a városi szabadidőparkok megléte is kedvező Győr egészségfejlesztő aktivitása szempontjából. A városi sportpolitika elsődleges célja az életminőség javítása, ehhez attitűd- és magatartásformáló lehetőségek biztosítása városrészi szinten is.

d. A közhasznú, illetve közérdekű munkát végző egyházi és civil szervezetek támogatása

Egy egészséges és értékteremtő közösség életének fontos részét képezi az önkéntesség gyakorlása, azaz a társadalmi szolidaritás megléte, ezért is fontos városi és regionális központként ennek a feladatnak az önkormányzati koordinálása.

A civil és egyházi szervezetek hozzájárulnak a lakosság komfortérzetének, a város versenyképességének javulásához. Az Önkormányzat érdeke, hogy erős, jól működő, közérdekű tevékenységet is ellátni képes szervezetek működjenek Győrben. A civilek kreatív és karitatív feladatvállalásaikkal, alulról jövő kezdeményezéseikkel a város fejlesztéspolitikai partnereinek tekinthetők. Győr városa a hatékony együttműködési mechanizmus alkalmazásával, szervezeti egyeztetésekkel, regisztrált partnerségi hálózattal – Civil Kerekasztal, Megyei Civil Szolgáltató Központ – hatékony, társadalmilag megalapozott és elfogadott programalkotó.

Az Önkormányzat a közhasznú szervezetek költségvetési támogatásán, illetve természetbeni segítségnyújtáson kívül aktív együttműködés megvalósítására törekszik kapcsolatainak ápolásával, fejlesztésével.

e. A fenntartható életmód és az ehhez kapcsolódó viselkedésminták ösztönzése

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia három prioritásának mindegyike jelentős tanulási, tájékoztatási feladatokat fogalmaz meg az életmód- és szemléletváltás érdekében. Az egyik prioritás önálló célként is kitűzi a fenntartható fogyasztási szokások uralkodóvá válását, míg a társadalmi funkciókat összefogó prioritás többek között az egészséges életmód kialakítását és az élő, működő emberi közösségek megőrzését, fejlesztését tűzi ki célul, mint a társadalom fennmaradását megalapozó folyamatokat.

A tudatos, fenntartható és értékelvű életmód, fogyasztási szokások ösztönzése hangsúlyosan jelenik meg a Győr város szervezésében megrendezésre kerülő alternatív eseményekben, projektekben. Így a Mobilitási Hét mellett több rendezvényhez is kapcsolódik ennek népszerűsítése – pl. Bringapolis, Bringázz a munkába Program, Bringázz a suliba Program, de ilyen volt a Szolgálati kerékpárprogram is.

100%-ban önkormányzati forrásból megvalósult a Polgármesteri Hivatal egy részének energiatakarékos fényforrásokkal történő felszerelése, a szemünk fénye program keretében pedig 38 intézményben történt világításkorszerűsítés, 30 intézményben pedig fűtéskorszerűsítés. Ezek az infrastrukturális beruházások amellett, hogy jelentősen csökkentették az érintett intézmények energiafogyasztását és károsanyag-kibocsátását, mintaként szolgálhatnak más intézmények, szervezetek környezettudatos infrastrukturális beruházásaihoz is.

Győr Megyei Jogú Város elkötelezett a fenntartható fejlődésre való törekvések elősegítésében, legyen szó energiatakarékosságról, fenntartható közlekedésről vagy fogyasztásról. Az Önkormányzat célja az ehhez kapcsolódó pályázati lehetőségek maximális kihasználása, intézményeinek ez irányú ösztönzése, ezáltal elősegítve azt, hogy Győr valóban élhető és hosszútávon fenntartható város legyen.

4. Az „élhető európai város” megteremtése kiváló természeti- és épített környezeti minőség biztosításával

A stratégiai cél kiemelt részcéljai a következők:

a. Közösségi terek megújítása

A város fizikai valójának legfontosabb elemei a közterek. Legyen az épületen belüli vagy szabadtéri köztér, azok a következő funkcióikkal járulnak hozzá a város és használói komfortérzetéhez:

- Közlekedési kapcsolatok
- Látvány és kényelem
- Közösségteremtés
- Többfunkciós használat

Az európai városmegújítás a „városreneszánsz” kifejezés alatt érti a fizikai és szellemi megújulással egybekötött, azaz új társadalmi lehetőségeket – és ezáltal gazdasági prosperitást is – hozó megoldásokat. A közterek megújítása alapos társadalmi-környezeti és gazdasági tervezéssel megvalósíthatja azt az optimális eredményt, amikor az önkormányzati források megsokszorozódásával, komoly

társadalmi támogatással fenntartható folyamatként igazi „reneszánsz” szemléletű revitalizáció lehetséges. Győrnek törekedni kell arra, hogy közösségi tereinek megújítása során minél jobban elérje ezeket a célokat. A Széchenyi tér megújítása egy ilyen folyamat kezdetének tekinthető, melynek folytatásaként 2014-re megújul a Dunakapu tér is. Ezt követheti a Bécsi kapu tér, a II. János Pál pápa tér és környezetének (Schweidel utca) felújítása, illetve a Virágpiac és a Baross Gábor út sétálóutcai részének rehabilitációja.

A magas színvonalú, jó használati értékkel bíró közterek alapvető szemlélet- és közösségformáló erejükkel kulturális terekké válnak, a környezetük felértékelésével mérhető gazdaságélénkítő hatásuk van. Cél, hogy minden városrészben legyen legalább egy olyan hely, amelyet az ott élők magukénak éreznek.

b. Parkok, zöldfelületek újraértékelése

A hagyományos gondolkodás szerint a zöldterületek szerepe a következő:

- Javítja a város ökológiai körülményeit.
- A használat számára biztosít alapvető feltételeket.
- Településképi, esztétikai funkciót lát el.

A korszerű városfejlesztés e szempontrendszert kiegészítve a városi fenntarthatóság elemeinek tartja a zöldfelületeket, arra törekedve, hogy ezek rendszert képezzenek a településen belül, illetve szoros kapcsolatban álljanak a települést körülvevő zöldfelületekkel.

Győr különleges, folyókkal átszelt szövetében a zöldfelületeknek meghatározó jelentősége van, azonban azok kialakítása és – a kialakítással összefüggésben – karbantartása miatt sok esetben nem tudják ellátni e komplex feladatukat.

A zöldterületek fejlesztése során meg kell határozni azok várt használati és fenntartási rendszerét, a tervezés során azokat a potenciális partnereket is be kell vonni az előkészítésbe, akik gazdasági, használati vagy fenntartási oldalról érintettek lehetnek.

c. Magas építészeti minőségi követelmények megfogalmazása

Az építészeti minőség nem esztétikai fogalom. A „magas minőségű épülettel” szemben megfogalmazott igények sorában nem elhanyagolható, és városképi jelentősége miatt közösségi szempontból is lényeges, hogy az épület harmonizáljon környezetével, ugyanakkor egyedi karakterrel gazdagítsa a város arculatát.

A fenntarthatósági program szempontjából azonban kiemelendő, hogy az építészeti minőség legalább a következő szempontok integrált megközelítésén keresztül biztosítható:

- a felhasznált anyagok minősége (környezeti, gazdaságossági, használati kérdések stb.);

- az épület energiaforgalma (téli, nyári klíma, külső és belső hőforgalom, komfort, környezetterhelés stb.);
- használati érték (funkció, variabilitás stb.);
- gazdaságosság (építés, üzemeltetés, fenntartás, piaci érték stb.).

Győr hosszú távú fenntartható fejlődése érdekében szükséges megőrizni és erősíteni az elismert építészekből álló tervtanács intézményét, amely véleményezési jogkörével a „magas építészeti minőség" helyi garanciája. Fontos példaadó szerepe lehet még a magas minőséget képviselő önkormányzati beruházásoknak is, mint ahogyan azt a Széchenyi tér felújítása kapcsán is látható.

d. A városi és elővárosi közlekedés fenntartható fejlesztése

A közlekedésnek életmódbeli, városfejlesztési, környezeti vonatkozásai egyaránt vannak, és ezek kölcsönösen meghatározzák egymást. A közlekedés fejlesztés fenntarthatósági szempontból is fontos területei a következők:

- közösségi közlekedés fejlesztése; különös tekintettel a nyugdíjasokra, mozgássérültekre;
- integrált közlekedési rendszerek megvalósítása;
- kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása.

Győr város közlekedési infrastruktúrafejlesztési, -bővítési beruházásai az elmúlt időszakban ezt a komplex fenntarthatósági szemléletet tükrözik. Kiemelkedő beruházás a Jedlik híd megépítése, mely Sziget és Révfalu városrészek összekötése mellett a belváros útjainak tehermentesítését szolgálja; az Adyváros mögötti út (Szauter út) folytatása, mely a 81. sz. és a 82. sz. főutak között biztosít egy új közúti kapcsolatot, valamint az új Bácsai út kivitelezése, mely jelentősen csökkenti az amúgy túlterhelt és balesetveszélyes 1301. sz. országos út forgalmát, biztosítja a térség és a város környezetterhelésének csökkentését, hatékonyabbá és gyorsabbá teszi a városon belüli közlekedést. A példaként felsorolt beruházások során a környezet védelmére zajvédő falak épültek, növénytelepítéssel megvalósult az esztétikus környezet kialakítása. A közlekedés biztonságát szolgálják az utak mellett megépített kerékpárutak is. A fenti szempontok érvényesítését szolgálja az is, hogy az utóbbi években a balesetveszélyes csomópontok átépítése során előtérbe helyezésre kerültek a körforgalmi csomóponti kialakítások a jelzőlámpás forgalomirányítással szemben, mely a forgalom folyamatos áramlásának biztosítása mellett a légszennyezés csökkentése szempontjából is előnyös megoldást nyújt. Az új Bácsai út megépítése – a fentieken túlmenően – a város északi agglomerációjában élők Győrbe történő bejutását is jelentősen megkönnyíti. Az ezekhez a beruházásokhoz kapcsolódó közlekedési infrastruktúra kiépítésének folytatása az elkövetkező években várhatóan jelentős gazdaságélénkítő hatással lesz a környező barnamezős területekre.

A fenntartható városi közlekedés legfontosabb céljai az alábbiak:

- racionálisabb autó-használat;
- versenyképes közösségi közlekedés;
- a nem-motorizáltközlekedés (gyaloglás, biciklizés) részarányának növelése,
- a hatékonyterület-felhasználás;

- a közlekedési igények kezelése gazdasági eszközökkel és a magatartásbeli változásokra vonatkozó tervekkel.

Győrben és térségében a fenti célok elérését az alábbi tevékenységekkel, projektekkel lehet elősegíteni:

- Győr körüljárhatóságának biztosítása az elkerülő-útgyűrű befejezésével a teher- és átmenő forgalom városon kívülre terelése érdekében (keleti és északi elkerülőút megépítése, a 82. sz. főút új bevezető szakaszának megvalósítása) Belső városi körgyűrű kialakítása a belváros forgalmának csökkentése érdekében (legfontosabb eleme az Ipar utca meghosszabbítása, új Mosoni-Duna híddal).
- Alacsony széndioxid-kibocsátású belváros kialakítása.
- Az úthálózat hiányzó elemeinek fokozatos kiépítése.
- A közúti közösségi közlekedés előnyben részesítése.
- Alacsony CO2 kibocsátású autóbuszok beszerzése.
- A kötöttpályás városi-elővárosi közösségi közlekedési rendszer fejlesztése.
- Intermodális csomópont kialakítása a vasúti főpályaudvar, a helyközi buszpályaudvar, valamint a Révai utcai helyi autóbusz decentrum integrációjával.
- A vasúti teherszállítás városon kívülre terelése.
- P+R, B+R parkolórendszer fejlesztése.
- A péri repülőtér és a gönyűi kikötő fejlesztése, kötöttpályás kapcsolat kialakítása a péri repülőtér és Győr belvárosa, valamit a repülőtér és a gönyűi kikötő között. Vízi közlekedési fejlesztések: kikötők kialakítása, kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések (helyi és távolsági vízibusz, környezetbarát kishajózás – a realitások figyelembevételével). Feltétele a Mosoni-Duna vízszintjének megemelése.
- Győr és térsége folyói és csatornái hajózhatóságának javítása (pl. Iparcsatorna, Hanság főcsatorna stb.).
- A városon belüli és az elővárosi kerékpárút-hálózat fejlesztése (pl. folyóparti kerékpárutak), kerékpárkölcsönző rendszer kiépítése. Fenntartható közlekedéssel kapcsolatos szemléletformálás (oktatásba való beépítés, szemléletformáló kampányok stb.).

e. Felszíni vizek védelme, vízpartok megújítása

Győr a folyók városa. A városnak a vizei a legfontosabb és legértékesebb természeti erőforrásai. A felszíni vizek alacsony vízszintekkel jelennek meg Győr belterületén, elsősorban a Mosoni-Duna alacsony vízszintje miatt. **Győrnek mindent meg kell tennie a vízszint megemelésének előmozdításáért, annak érdekében, hogy a folyókban rejlő lehetőségeket valóban ki tudja használni.** Az ÉDUKÖVIZIG által többször benyújtott „Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő fejlesztése” c. pályázat megvalósulása esetén várhatóan 5 éven belül megtörténhet a Mosoni-Duna torkolatának áthelyezése, hajózsilip kialakítása, a szabályozó műtárgy elhelyezése, valamint a kikötőfejlesztés.

A felszíni vizek védelme a város egyik legfontosabb feladata, mint ahogyan az is, hogy a vízpartok a jelenleginél jóval nagyobb mértékben bekerüljenek a város vérkeringésébe. A város fenntartható fejlesztéseinek az alábbi témákra kell összpontosítania:

- Belvizek elvezetése;
- Szennyvíz, csapadékvíz elvezetése;
- Vízpartok rendezése, sétányok kialakítása;
- Iparcsatorna és környezetének megújítása (yacht kikötő).

f. Fenntartható városi energiastratégia készítése és megvalósítása

A városnak az épületenergetika és a megújuló energiaforrások (napenergia, biomassza, geotermikus energia) felhasználásával kapcsolatban vannak komoly tennivalói. A legfontosabb célkitűzés a térség **fenntartható energiastratégiá**jának elkészítésével és megvalósításával a növekvő energiaigények kielégítése mellett **a fajlagos energiafelhasználás és a károsanyag-kibocsátás csökkentése**.

- Az energiahatékonyság növelése;
- A megújuló energiaforrások részarányának növelése, használatának elősegítése;
- Társadalmi szemléletformálás.

A városnak támogatnia kell minden olyan törekvést, amely a fenti célokat szolgálja. A stratégia készítése során meg kell vizsgálni egy városi pénzügyi alap létrehozásának lehetőségét, amely e kezdeményezéseket anyagilag is támogathatja. Ehhez pénzintézetek, gazdasági társaságok támogatására is számítani lehet.

g. A természeti környezet védelme

A környezetvédelem kulcsfontosságú terület a város fenntartható fejlődése szempontjából. Győr városa jelenleg az „egészségesebb" magyarországi nagyvárosok közé tartozik, de a város lakosságának várható növekedése, a globális felmelegedés, illetve a növekvő autóhasználat miatt számos feladata van ezen a területen. A környezetvédelem kérdése szorosan összefügg a közoktatással (szemléletformálás, környezettudatosság), az energetikával, a vízpartok megújításával, illetve a közlekedésszervezés kérdéseivel (átmenő forgalom kérdései, a közösségi közlekedés prioritása stb.).

A városfejlesztési stratégiák elkészítése és a beruházási döntések meghozatala során az alábbi környezetvédelmi célkitűzések figyelembevétele, megvalósulásuk elősegítése indokolt:

- A vízszintemelkedéshez kapcsolódó környezeti rehabilitáció, a vizek, vízpartok ökológiai állapotának helyreállítása.
- A város levegő- és zajszennyezettségének csökkentése.
- A megújuló energiaforrások részarányának növelése, mind a háztartási, mind pedig a közüzemi-ipari fogyasztók körében.

h. A leszakadó területek komplex felzárkóztatása, városrehabilitáció

Győrben több olyan városrész is található, amely szociálisan és építészetileg is rehabilitációra szorul. A Győr Megyei Jogú Város Közgyűlése által 2008. február 28-án elfogadott Integrált Városfejlesztési Stratégiának részeként elkészült Antiszegregációs Tervből kiderül, hogy Győr mely részei számítanak kiemelt szegregátumnak. A legtöbb ilyen szegregátum Újváros területén található, ebből adódóan a megyei jogú városok számára kötelező szociális célú városrehabilitáció ebben a városrészben valósul meg 2014. december 30-ig, a mintegy 1,4 mrd forint összköltségű projekt keretében.

Egy nagyobb városrehabilitációs célú projekt az adott városrész fejlődésének katalizátora lehet. A fentebb említett volumenű városrehablitációs célú beruházás egyetlen projekt keretében még sohasem történt Győrben, ez komoly jelzés lehet a magántőke irányába, hogy ezentúl érdemes odafigyelni erre a városrészre is, az önkormányzat valóban erős szándékkal próbálja a saját lehetőségein belül megtenni a lépéseket a rehabilitáció érdekében. Egy sikeres újvárosi projekt mintaként szolgálhat további hasonló projektek lebonyolításához is.

Fontos, hogy az épített- és természeti környezet rehabilitációján túlmenően kiemelt figyelmet kapjon az érintett területek gyakran hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű lakossága is. Szükség van oktatási-, szociális- és egészségügyi szolgáltatások, valamint sport- és szabadidős tevékenységek kiszolgálását lehetővé tevő infrastruktúrafejlesztésekre; az egészség megőrzésével, a betegségek megelőzésével kapcsolatos szűrőprogramokra; az ott lakók biztonságérzetét növelő rendőrőrsök és segítőhálózat kialakítására, bővítésére; oktatási, felzárkóztatási és képzési programokra egyaránt. Ez a széleskörű, komplex fejlesztés csak az érintettek bevonásával, illetve az önkormányzati, a gazdasági és a civil szféra összefogásával valósulhat meg.

Az Önkormányzat az élhető európai város megteremtése érdekében a következő uniós fejlesztési ciklusban is kiemelt figyelmet kíván fordítani a leszakadt vagy leszakadó területeken élőkre, többek között az alábbi célkitűzések megvalósításával:

- a munkaerőpiacra való eljutás/átképzés elősegítése prevenciós, életvezetési és képzési programokkal;
- a hajléktalanellátó-rendszer infrastrukturális feltételeinek fejlesztésével;
- a panelprogram folytatásával;
- valamint óvodai infrastruktúra- és tartalomfejlesztési programokkal.

5. sz. melléklet

Sopron MJV fejlesztési koncepciója 2014-2020

Sopron Megyei Jogú Város

Tartalomjegyzék

1 Bevezetés 3
1.1 A város főbb adatai 3
1.2 Megközelíthetőség 3
1.3 Jelenlegi iparterületek 6
2 Sopron gazdasági fejlesztése, stratégiája 7
2.2 Infrastruktúra fejlesztés 8
2.3 Sopron és térsége természeti és kulturális értékeinek védelme idegenforgalom- és gyógyászatfejlesztés 15
2.4 Egyetemi potenciálra épülő fejlesztési szinergiák 16
3 Forrásigény 16

1 Bevezetés

1.1 A város főbb adatai

Sopron Megyei Jogú Város adatai (www.sopron.hu)
Sopron Magyarország nyugati határa mellett, az Alpokalján, Budapesttől 220 km-re, Bécstől 60 km-re, Pozsonytól 65 km-re található.
Sopron közigazgatási területe: 169,01 km^2
Belterület: 2.420 ha
Külterület: 14.476 ha
Népességszám (az állandó lakosok száma): 61.390 fő

Sopron látképe

1.2 Megközelíthetőség

A város fontos közúti és vasúti csomópont, az osztrák autópálya hálózat 15 km-re található. Az A3-as autópálya Bécs irányából közvetlenül elérhető és városunktól 15 km-re ér véget. A közúthálózat legnagyobb arányú fejlesztése a Sopron – Győr közötti M 85-ös autópálya és a Sopron térségéből (Peresztegen át) induló M 9-es autópálya megépítése, ide értve a nyugat-európai autópálya hálózathoz kapcsolatot teremtő A 3-as autópályával való összeköttetése is. A fejlesztések várhatóan 2030-ig befejeződnek. A tervezett gyorsforgalmi út igen jelentős pozitív változást fog előidézni, a nyugat-európai autópálya hálózatba közvetlenül fogja becsatolni a várost, ezáltal jelentős hatást gyakorolva a város további fejlesztési céljaira.

A város elérhetősége légi úton:

Repülőterek távolsága (km)	
Fertőszentmiklósi regionális repülőtér	25
Bécs-Schwechati nemzetközi repülőtér	56
Pozsonyi nemzetközi repülőtér	80
Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér	214

A legjelentősebb légi kapcsolat a határtól 56 km-re található nemzetközi repülőtér - Wien-Schwechat. A légi közlekedés másik lehetősége a 80 km-re található Pozsonyi nemzetközi repülőtér.
A Fertőszentmiklósi repülőtér fejlesztése indokolt, regionális szerepkörű, közepes méretű kereskedelmi és utasforgalmi célú repülőgépek fogadására is alkalmassá kell tenni.

A város elérhetősége közúton:

Városok	**Távolság (km)**
Sopron-Bécs	60
Sopron-Szombathely	62
Sopron-Pozsony	65
Sopron-Győr	85
Sopron-Budapest	216
Autópályák	**Távolság (km)**
M1 autópálya	80
Szomszédos határok	**Távolság (km)**
Ausztria	5
Szlovákia	100
Szlovénia	140
Horvátország	230

Sopron közúti elérhetősége

A város keleti, nyugati és déli irányból jó vasúti kapcsolattal rendelkezik, melyet a GySEV vasúttársaság működtet.

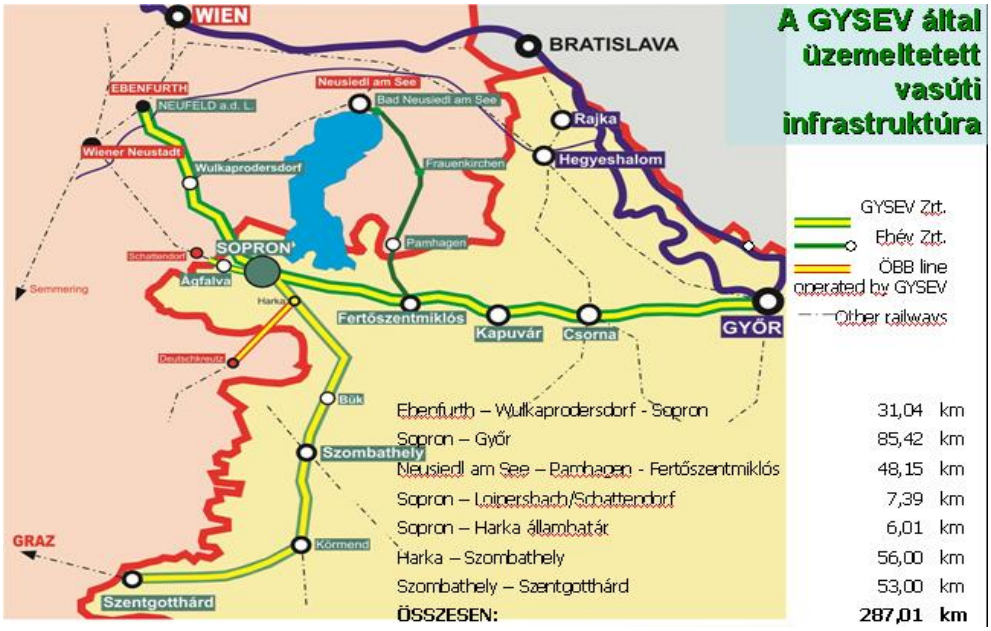

1.3 Jelenlegi iparterületek

Sopronnak két jelentősebb iparterülete van, amelyek a várostestben elfoglalt helyük alapján az ÉNy-i illetve a DK-i iparterület nevet kapták.

A város tradicionális, ÉNy-i iparterülete az Ebenfurt-i vasútvonal, a Bánfalvi, illetve Ágfalvi út és az egykori műszaki zár vonalának háromszögében található. Vasúti kiszolgálását a Wiener Neustadt-i vasútvonalról lehet biztosítani, közúton jelenleg a városon keresztülhaladva közelíthető meg. A területen működő üzemek közül legjelentősebb a Heineken Hungária Sörgyár Zrt. Itt található továbbá a Samas Hungária Irodabútor Kft. (bútorgyártás), a Semperform Kft. (gumicikk gyártása), a Dekoplastik Kft. (alkatrészgyártó), a Hoffmann Kft. (gépgyártás) és a Stettin Hungária Kft. (építőipar, HA-BAU cégcsoport).
A DK-i iparterület a város előbbivel átellenes, déli részén, a győri és a szombathelyi vasútvonalak által határolt területen fekszik. A 84-es számú főút mentén található. Az alapítók jellemzően kis-és középvállalkozások. Itt található korszerű üzemek az AWF autóalkatrész gyár, Hirschler- üveggyár, az Euro Elzett (zárgyár), Swedwood (IKEA bútorgyár), továbbá építőipari, fuvarozó, tervező és szolgáltató cégek. A terület kereskedelmi profilja is jelentős, autókereskedők, bútoráruház, bevásárlóközpontok találhatók. Ezen a területen fekszik a GySEV rendezőpálya udvara és a logisztikai központja, amely a terület kiszolgálását biztosítja. A Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút Magyarországon és Ausztriában működő integrált vasúttársaság. A GySEV mindkét országban jelentős vasútvonalat működtet (három), valamint az Európai Gazdasági Térség területén érvényes engedélyével vasúti személyszállítást, továbbá Európa-szerte vasúti árufuvarozást is.

2 Sopron gazdasági fejlesztése, stratégiája

Sopron Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája szerint regionális összehasonlításban alacsony a városban működő vállalatok sűrűsége: míg Győrben az elmúlt tíz évben mintegy 68%-kal nőtt a vállalkozások száma, addig Sopronban csak 35%-kal.

A városban a vállalatok ágazati szerkezetének vizsgálata a szolgáltató szektor dominanciáját mutatja, a 10 legnagyobb foglalkoztató közül 6 szintén közszolgáltató (egyetem, kórház, szanatórium, polgármesteri hivatal, városüzemeltető holding, csatornázási művek). A munkavállalóknak legalább negyede nem a versenyszférában dolgozik, s jövedelme nem tud versenyezni a szomszédos Ausztria munkáltatói által kínált keresetekkel. A statisztikák azt mutatják, hogy a soproni vállalatok jövedelmezősége nem megfelelő.

A város számára stratégiai iparágat kell keresni ahhoz, hogy gazdasága hosszú távon növekedni tudjon. A környezeti ipar fejlesztése a meglévő iparágak, munkaerő, kutatásfejlesztési bázis alapján valósítható meg. A környezetvédelmi tevékenységet kiszolgáló és fejlesztő iparágak letelepítése Sopronban a Nyugat-magyarországi Egyetem K+F+I helyben meglévő kapacitásait figyelembe véve jelentős és kölcsönös előnyöket tartalmaz. Kiemelt cél a város energiafelhasználásában a „zöld” energia részesedésének növelése, elsősorban a biomassza alapú tüzelési technikák, bioüzemanyagok elterjesztése révén.

A gazdasági élet minőségi fejlesztése kulcskérdés, és ennek megfelelően hosszabb távon ez alapozhatja meg az életszínvonal és az életminőség növekedését. Sopron jövője szempontjából elengedhetetlen a következő területek fejlesztése:

- egy új ipari zóna kialakítása;
- a város tehermentesítését szolgáló közútfejlesztés megvalósítása;
- idegenforgalom- és gyógyászatfejlesztés a regionális adottságoknak megfelelően,
- az egyetemi potenciálra épülő fejlesztési szinergiák megvalósítása.

2.1 Iparterületek (Ény-i, DK-i- ipartelep) fejlesztése

Az ÉNy-i iparterület meglétével hosszabb távon is számolni kell. A terület közúti közlekedési kapcsolatainak javítása kiemelt feladat. Jelenleg a városon keresztül haladó közutak használatával érhető el, amely rendkívül jelentős környezeti terhelést okoz. Az iparterület elérését a lakókörnyezet terhelését az ún. nyugati forgalmi gyűrű megépítése javítja. A DK-i iparterületnek kiváló a **földrajzi fekvése.** Északi részén kapcsolódik a kereskedelmi parkhoz, keleti oldalról a szombathelyi vasútvonal, északról pedig a 84-es számú főútvonal határolja. Az iparterület további fejlesztése érdekében a közművesítést el kell végezni. A terület belső feltárása érdekében 84-es úttal párhuzamosan szervizút kiépítése szükséges. A nagy forgalmat vonzó, nagy kiterjedésű létesítmények és a sok burkolt felület miatt fokozott figyelmet kell fordítani a környezeti állapot javítására.

Az **energiaellátó rendszerek** jól kiépítettek**,** az elektromos hálózathoz a fejlesztendő terület könnyen csatlakoztatható. A terület ivóvízellátása biztonságosan megoldott, a meglévő NA 200-as átmérőjű vezetékre kapcsolódik a tervezési szakaszban lévő PANNON - Fertő vízellátó rendszer.

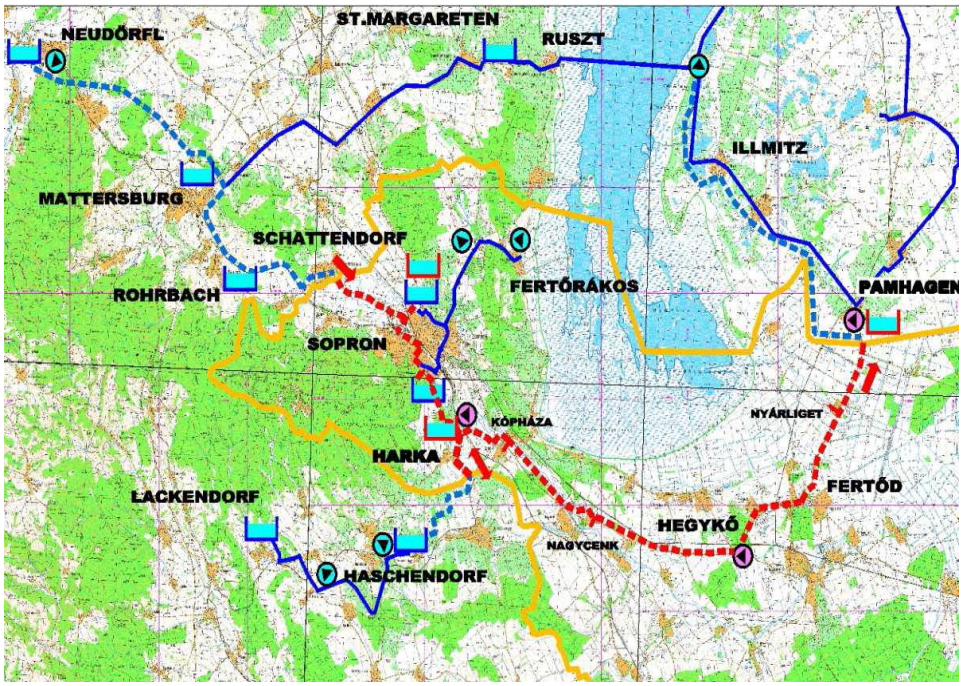

A területen lévő szennyvíztisztító telep a szintén kiépített főgyűjtőn keresztül képes befogadni az ipari területen keletkező szennyvizet, míg a csapadékvíz elvezető hálózat közvetlen befogadója az IKVA patak. A gázvezeték-hálózat bármilyen nagyságú üzem energiaigényét kielégíti, az elektromos energia igény pedig a Dél-keleti transzformátor állomásról biztosítható. A telefonellátás az egész város területén vezetékes és mobilhálózat rendszerrel működik. Az üzemeltető a szabad kapacitás által az új igényeket folyamatosan és gyorsan ki tudja elégíteni**.**
A **városi kommunikációs szolgáltatások** révén az internetre való kapcsolódás és előfizetés korlátlanul biztosított.

2.2 Infrastruktúra fejlesztés

Az infrastruktúra fejlesztése, a térség elérhetőségének javítása, a térségen belüli közlekedési struktúra fejlesztése elengedhetetlen egy város dinamikus fejlődéséhez.

Közlekedés szerkezet:
A fő közlekedési utak a bécsi domb irányában (belváros), valamint a Lőverek és Bánfalva térségében alakultak ki. A Bécsi út (M84) és a Bánfalva-Ágfalva között a vasút miatt az átjárhatóság keresztirányban a Frankenburg úti aluljárón keresztül, valamint a közelmúltban elkészült Kőszegi úti aluljárón át biztosított. A Bánfalva-Ágfalva környéki ipari terület jelenleg csak a városon keresztül érhető el, amely teherforgalom túlterheli a városi forgalmat. Ennek megszüntetéséhez szükséges a város nyugati részén egy északi tehermentesítő útkapcsolat a két városrész között,

amely segíti a belterületen a teherforgalom csökkenését. További előnye az Északi tehermentesítő útnak, hogy új lehetőséget biztosít a város déli oldalú elkerülésére, a Lőverek forgalmának kivezetésére, kelet-nyugati irányban.

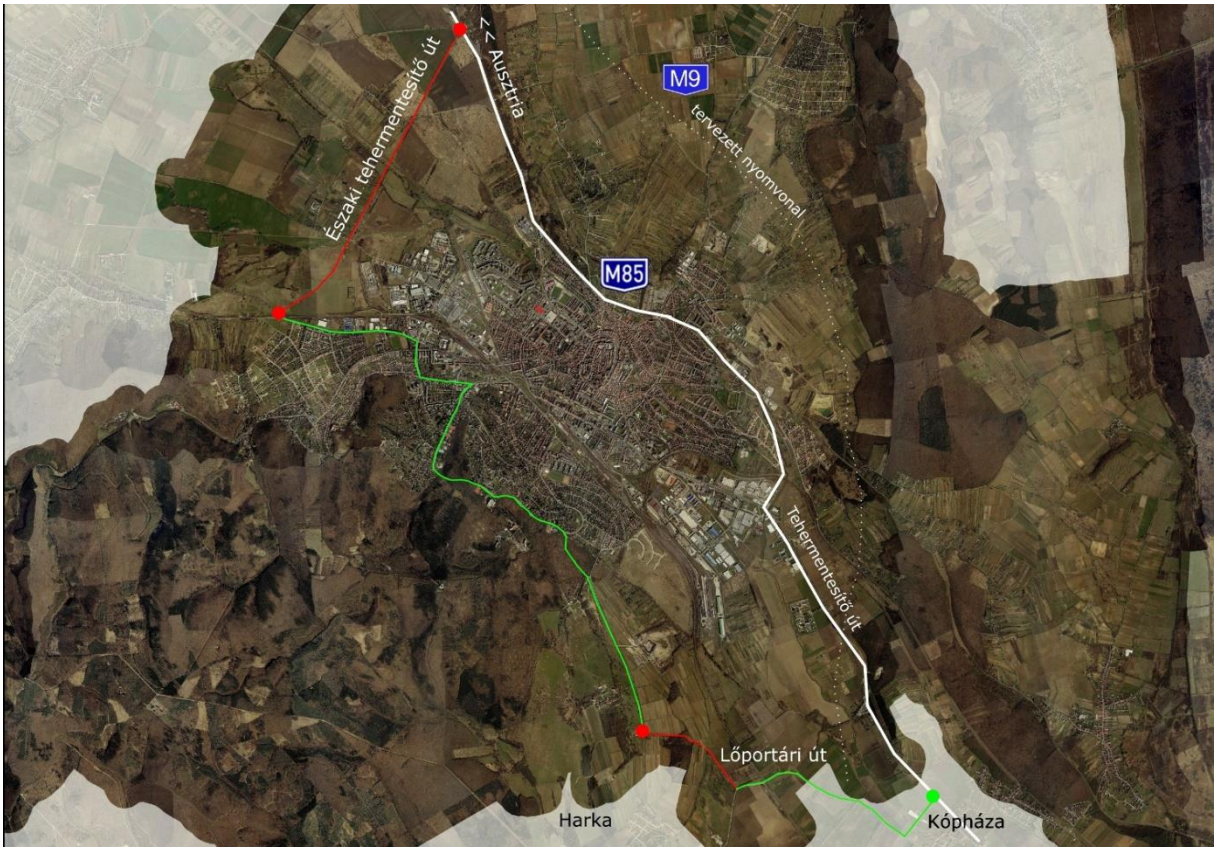

Tervek szerint a **vasúti összeköttetésben** a Sopron-Győr közötti vasúti pálya két sínpárra való bővítése már a 2014-2020 közötti időszakban elkészülhet. A pályakorszerűsítés során olyan műszaki megoldásokat kell alkalmazni, melyek lehetővé teszik nagy sebességű euro city vonatok közlekedését.
Az európai vasúti hálózat fejlesztése és térségünk logisztikai szerepkörének bővítése céljából indokolt a déli irányú vasúti összeköttetést szintén két sínpárra bővíteni.
Ezzel egy fontos vasúti folyosó létesülhet nyugat és észak Európa, Bécs irányából térségünkön keresztül, az Adriai tenger felé.

Intermodalitás:

Sopron közúti tömegközlekedése és a GySEV vasúti tömegközlekedés összekapcsolása. A fő célkitűzések a térségi elérhetőség javítása, közlekedésbiztonság javítása, települési életminőség javítása.

Térszerkezeti kapcsolatok fejlesztése

A Magyar-Osztrák határt metsző településközi közutak és kerékpár utak kiépítése a határ menti helyzetből, a **magyar-osztrák együttműködési lehetőségekből** való előnyök mind teljesebb kihasználása érdekében. A fejlesztés tervezett tartalma a Sopron-Schattendorf (Somfalva), Brennbergbánya (Sopron)- Ritzing (Récény), Sopronkőhida (Sopron)- Sankt Margarethen (Szentmargitbánya), települések közötti közúti, kerékpáros forgalmat is biztosító kapcsolatok építése.

Északi tehermentesítő szakasz

A tervezett útszakasz Sopron külterületén halad keresztül, a 84. számú főútnál kezdődik és az Ágfalvi útig tart. Időszerűvé vált a korábban (2008) elkészült engedélyezési és kiviteli tervekben rögzített nyomvonal felülvizsgálata, amely jelenleg folyamatban van.

Fő funkciói:

- Sopron város jelenleg is nagy forgalmú útvonalainak tehermentesítése az átmenő forgalom áthelyezésével;
- érzékeny területek tehermenetesítése;
- a meglévő és tervezett ipari területek megközelíthetőségének kiépítése;
- a tehermentesítő útvonal mellett található területek feltárása.

A tervezett tehermentesítő út összhangban van a város településszerkezeti tervével, a szabályozási szélessége 50,0 m. A tervezett út hossza 3778 m, koronaszélessége: 12,0 m, burkolatszélesség: 7,0 m (2x3,5 m forgalmi sáv). A pályaszerkezet A kategória, 3 réteg aszfalt burkolattal. Tervezésre került 4 db csomópont, mindegyik körforgalom. Jelenleg a területen áthaladó GySEV vasútvonal felett közúti felüljáró került megtervezésre, illetve engedélyezésre. Külön megtervezésre és engedélyezésre került a Sós-patak, ill. Liget-patak felett átvezető közúti hidak.

Engedélyezési és kiviteli tervek alapján az úthossz: 3,8 km. A tervek felülvizsgálata **lényeges változást nem eredményez.**

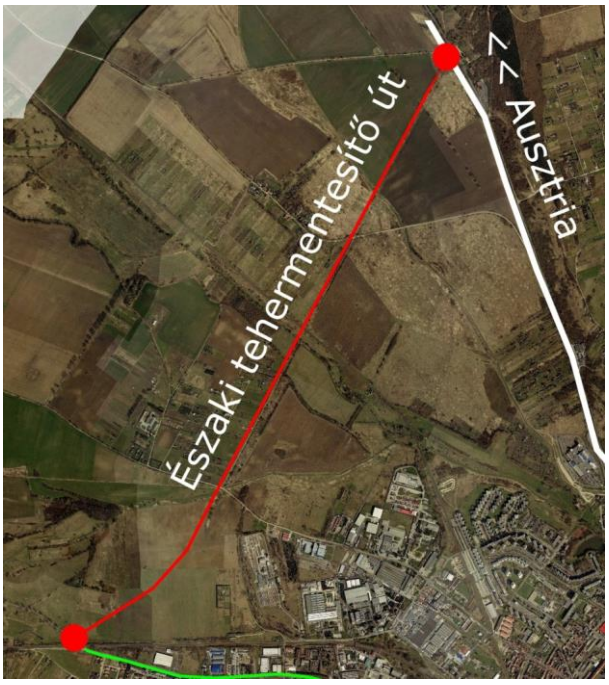

Északi tehermentesítő szakasz, az ábrázolt nyomvonal a jelenleg folyamatban lévő felülvizsgálat alapján részlegesen változik

Dél-Keleti tehermentesítő szakasz

A keleti tehermentesítő kialakításához szükséges a Harkai útból nyíló hiányzó Lőportári út megépítése és az Egeredi, Harkai út megerősítése.

A **Várkerület** új térszerkezetének kialakításához elengedhetetlenül fontos a belvárost az átmenő forgalomtól tehermentesítő, külső forgalmi körút kialakítása. Ki kell alakítani a Várkerület új térszerkezetét, amely megnyugtatóan és funkciót bővítő módon biztosítja a Várkerület mentén elhelyezkedő és elhelyezendő intézmények, vendéglátó, szolgáltató, kereskedelmi vállalkozások organikus működését. A térszerkezet a Várkerület jelenlegi, közlekedési csatorna-rendszer jellegét megszüntetve elősegíti az egykori köztér-jelleg visszaállítását, gyalogos dominanciájú, klasszikus vegyes forgalmú közterület létrejöttét. A térszerkezet kertépítészeti elemek beiktatásával növeli a zöldfelületeket és javítja a tér mikroklímáját. Lehetővé teszi a belváros karakterébe illeszkedő tömegközlekedés biztosítását.

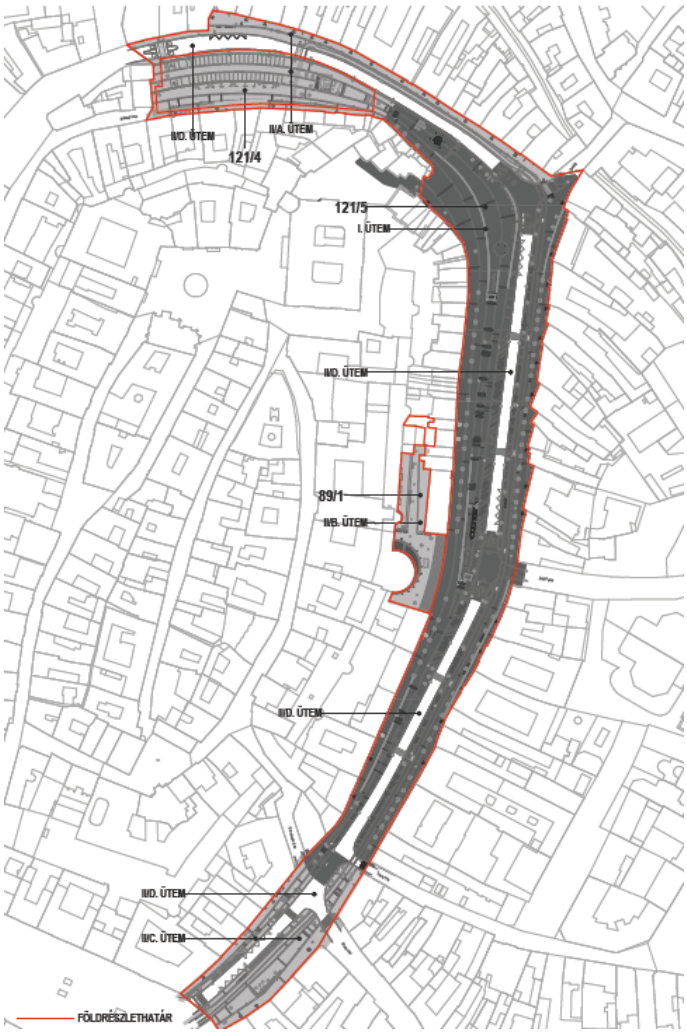

A terület a Kisvárkerület Várkerület határától kb. az Ötvös utcáig terjedő várkerületi szakaszt foglalja magába. Lényeges, hogy az I. ütemmel párhuzamosan meg kell valósuljon a Széchenyi tér - Ógabona térre vonatkozó forgalomtechnikai átalakítás (az Ógabona tér kétirányúsításával).

Óváros-történelmi belváros a megújítás első lépései a turisztikai szempontból kiemelkedő fontosságú műemléki és régészeti örökség egyes elemeinek felújítását, bemutatását célozzák.

Az **Óváros újraélesztése** a kereskedők és vendéglátók megtelepedésének támogatását, az épületek rehabilitációját tükrözi. Sajátos adottságainak és lehetőségeinek megfelelő felújítását el kell végezni annak érdekében, hogy az újjáélesztett Óvároshoz és az új arculatot kapó Várkerülethez történő illeszkedésük biztosított legyen.

Kurucdomb városrész legmagasabb pontján jellegzetes városképi elemként jelenik meg a város sziluettjében a volt Szélmalom. A malmot erődszerű épületegyüttes veszi körül, amelyben leromlott állapotú szociális bérlakások találhatók. A Szélmalom tetejéről kiváló kilátás nyílik az egész városra. A különleges adottságú hely ma kihasználatlan, ezért a Szélmalom és környéke közösségi, kulturális és turisztikai célú fejlesztése elengedhetetlenül fontos.

Északi városrész fejlesztése
A 84-es út Bécs irányába kivezető szakasza mentén elhelyezkedő Bécsi domb városrész az út mellé települt kereskedelmi, szolgáltató és vendéglátó funkciókkal elsősorban az idegenforgalomra, az Ausztria felől érkező turistákra koncentrál. Ettől északra, közvetlenül mögötte fog megépülni az M85-ös gyorsforgalmi út, ami a további fejlesztések határa is lesz egyben a 84-es és M85-ös gyorsforgalmi út, valamint a 84-es út és a nyugati forgalmi gyűrű csatlakozásánál. Ezek a városba érkezés fontos pontjai. A Virágvölgy, Sopron kis kiterjedésű történelmi borvidéke. A Virágvölgy déli részén található a Koronázó domb, amely egy római kori amfiteátrum maradványait rejti magában.

A fejlesztés része a területet kiszolgáló közút közmű fejlesztése, környezeti minőség növelése, a városi elmaradott infrastruktúra kiépítése.

Jereván lakótelep felújítása
A lakótelepen az építési technológiából fakadó, energiapazarló épületszerkezetek és épületgépészeti berendezések már megkezdett felújításának folytatása. Közterületek, parkolóhelyek fejlesztése

Sopron Ikva-patak, Sós-patak záportározók kialakítása, csapadék csatornahálózat fejlesztése
Sopron árvízvédelmének törvényben előírt biztosítása, csapadékvíz gazdálkodás érdekében az Ikva és Sós-patak többfunkciós meder rendezése, tározók kialakítása, a biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, talajvédelem és helyreállítás, és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, ideértve a NATURA 2000-t és a zöld infrastruktúrákat is.

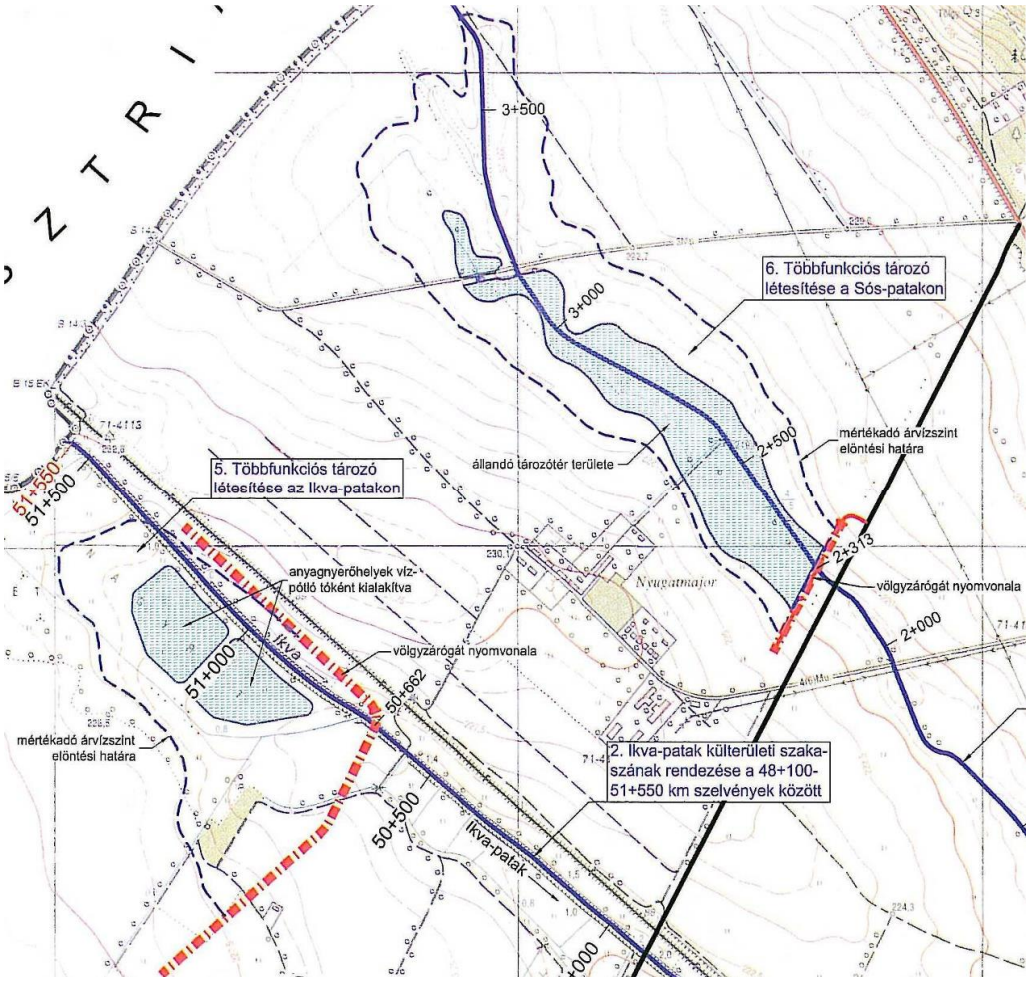

2.3 Sopron és térsége természeti és kulturális értékeinek védelme idegenforgalom- és gyógyászatfejlesztés

Általános cél, hogy térségünk adottságaira, sajátos értékeire alapozva hangsúlyos szerepet töltsön be a tág értelemben vett **határrégióban**. Azaz a közeli nagyvárosok, Bécs, Pozsony, Győr adottságait kiegészítve, azokhoz szervesen illeszkedve egy fejlett, versenyképes vállalkozásokra alapozó stabil gazdasági struktúrával rendelkezzen. Ezzel párhuzamosan ki kell aknáznunk mindazokat az előnyöket, melyek egyedülálló természeti, történelmi, kulturális értékeinkből, hagyományainkból adódnak.
Térségünk az említett nagyvárosi régió „zöld szíveként" azokkal kölcsönös előnyök alapján együttműködve hosszú távon fontos, fejlődőképes tényezője lesz 2020-ra.

Az **idegenforgalom** a gazdaság egy nagyon komoly szegmense, átlagon felüli jövedelemteremtő képességgel. Bátrabban, határozottabb kell alapoznunk nemzetközi vonzerőt jelentő értékeinkre, így a Nemzeti-Parkra, a világörökségi terültre. Továbbá arra, hogy e vidékhez kötődik Liszt Ferenc és Joseph Haydn világhírű zeneművészeti munkássága, a Széchenyi és Esterházy család kulturális, építészeti, szellemi öröksége.

Az idegenforgalom fejlesztése terén alapozni kell egyrészt Sopron, az Alpok-alja és a Fertő-táj értékeinek, vonzerejének egymást kiegészítő, egymást erősítő jellegére, másrészt az idegenforgalom terén is kölcsönösen előnyös együttműködést kell kialakítani, elmélyíteni a szomszédos osztrák térségekkel, különös tekintettel a közös világörökségi területre, és a közös nemzeti parkra, a Fertő-tó tágabb értelemben vett turizmusának összehangolt fejlesztésére, és népszerűsítésére a nemzetközi turisztikai piacon.

Az idegenforgalmi fejlesztéseknél alapozni kell a térségben meglévő termálvízkincsre és a falusi turizmusra.

A kistérség európai uniós forrásokkal megvalósuló kiemelt projektje az „Eszterháza Közép Európai Kulturális Központ" létrehozása. Ahhoz, hogy az ebből várható idegenforgalmi többletbevételek valóban a térségben maradjanak, elengedhetetlen például - befektetői tőke bevonásával - a szállodaépítés. Ha nem így történik, akkor az idegenforgalmi hasznot a közeli osztrák Fertő-parti települések szállodakomplexumai fogják élvezni.

A Soproni Erzsébet Oktató Kórház és Rehabilitációs Intézet részét képező **Soproni Rehabilitációs Intézet** (Lőverek, valamikori Szívszanatórium) és a **Sopron-balfi Gyógyfürdőkórház** fejlesztése, a meglévő infrastruktúra fejlesztése és mellette a gyógyulást és rekreációt szolgáló létesítmények kiépítése.
Lőverek, mint klimatikus gyógyhely fejlesztése a Lőverek jellegének megőrzése, a gyógy levegőre épülő gyógyászati és turisztikai infrastruktúra fejlesztés. A gyógyhelyminősítéshez tartozó paraméterek fejlesztése. Turistabarát közlekedésfejlesztés, kerékpáros turizmus és túra utak Fertő-táj Világörökségi helyszín és a térségi kulturális örökség turisztikai attraktivitásának fejlesztése, valamint gasztronómiai és borturizmus fejlesztése, Fertő tó vízitelep minőségi fejlesztése.

2.4 Egyetemi potenciálra épülő fejlesztési szinergiák

A térségi fejlesztések, a térség regionális szerepkörének növelése során alapozni kell a **Nyugat-magyarországi Egyetem tudományos, szellemi bázis**ára, országos és nemzetközi kapcsolatrendszerére. Ebből következik, hogy Sopronban a gazdaság élénkítésére megfelelő eszköz az emberi erőforrás fejlesztése is.

A Sopron, Pázmány Péter utca tömbbelsőben elhelyezendő **egyetemi-városi közös könyvtár** épület elsőrendű feladata az egyetem oktatóinak, kutatóinak, hallgatóinak és a város további oktatási intézményeinek és a város könyvtári szolgáltatást igénylő lakosságának szakirodalmi ellátása, tudományos szintű információszolgáltatás. Ezen felül a könyvtár tervezett helyszíne lehetőséget biztosíthat egy gyalogos átjáróra a múzeumkert és a Pázmány Péter utca között, ami nemcsak a létesülő könyvtár, de az egész város szempontjából is jelentős.
A faipar tradicionális ágazat, jó lehetőséget nyújt a Nyugat-magyarországi Egyetemmel kapcsolatos fejlesztési szinergiák hasznosítására. Fontos célkitűzés a Nyugat-magyarországi Egyetem K+F+I helyben meglévő kapacitásaira épülő környezetvédelmi tevékenységet kiszolgáló és fejlesztő iparágak letelepítése Sopronban. A faipar és a kreatív faalapú design-ipar intenzív fejlesztése az Egyetem Faipari Karának és azon belül is az Alkalmazott Művészeti Intézetének bevonásával, továbbá az erdőgazdálkodás intenzív helyi fejlesztése az Egyetem Erdőmérnöki Karának bevonásával képzelhető el.

3 Forrásigény

SOPRON Megyei Jogú Város egyes Operatív Programokhoz kapcsolódó, a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelései

Prioritás	Tervezett beavatkozások	Forrásigény (mrd. Ft)
Térségi kiemelt gazdaság-fejlesztés infrastruktúra és üzleti környezet fejlesztése	Iparterületek (Ény-i, DK-i-ipartelep)közlekedési, közmű és környezetfejlesztése, környezet/természet kímélő gazdaság fejlesztés, munkahely teremtés	7,0
Fenntartható városi közlekedés	Intermodális Közlekedési Csomópont kialakítása Sopron -GySEV	4,8
Regionális közúti elérhetőség és közlekedés-biztonság fejlesztése	Sopron Ény-i. közúti összekötő szakasz megépítése, Ny-i, D-i tehermentesítő forgalmi gyűrű megépítése	11, 2
Regionális közúti elérhetőség és közlekedés-biztonság	Térszerkezeti kapcsolatok fejlesztése, a Magyar-Osztrák határt metsző településközi közutak és	1,2

fejlesztése	kerékpár utak kiépítése	
Integrált város-térségi fejlesztések	Várkerület új arculatának, térszerkezetének kialakítása II.-ütem	2,0
Integrált város-térségi fejlesztések	Óváros-Történelmi belváros újjáélesztése, belső várfal övén kívüli belváros felújítása	4,0
Integrált város-térségi fejlesztések	Kurucdomb városrész funkcionális gazdagítása	4,5
Integrált város-térségi fejlesztések	Északi városrész differenciált fejlesztése, közút, 4közmű, közterület fejlesztés	3,5
Megújuló energiaforrások alkalmazása, energetikai és energiahatékonysági fejlesztések	Jereván lakótelep felújítása	1,5
Klímaváltozásra történő felkészülés, víziközmű-szolgáltatás fejlesztés	Sopron Ikva patak, Sós patak záportározók kialakítása, csapadék csatorna hálózat fejlesztése	5,7
Célzott munkahely teremtés és –megőrzés, kiemelt szolgáltatás és társadalmi gazdaságfejlesztés	Sopron és térsége természeti és kulturális értékeinek védelme, turizmusfejlesztés. A világörökség részét képező Fertő-tó kultúrtáj védelme és fejlesztése, Soproni Erzsébet Oktató Kórház és Rehabilitációs Intézet részét képező Soproni Rehabilitációs Intézet és a Sopron-balfi Gyógyfürdőkórház fejlesztése	5,0
Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében	Városi-egyetemi közös infrastruktúra fejlesztése, könyvtár építése	3,15
ÖSSZESEN:		**53,55**

Sopron, 2013. október

Sorpon MJV ITS keretében tervezett beavatkozások

Az alábbiakban kérjük megadni a 2014-2020-as uniós programozási periódus forrásaiból (ERFA, ESZA, KA) finanszírozandó, a jelenlegi ismeretek és tervek alapján tervezett beavatkozásokat és azok illeszkedését az EU 2020 célokhoz, annak érdekében hogy a 2014-20-as tervezés előkészítéséhez a szakpolitika számára rendelkezésre álljon előzetes információ a város fejlesztési elképzeléseiről, ennek irányairól, nagyságrendjéről. Ezek az ITS felülvizsgálata alapján a későbbiekben természetesen felülírhatók, a végleges elképzeléseket az ITS átdolgozása során, annak alapján szükséges majd meghatározni.

	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	A város tervezett beavatkozásai	A beavatkozások indikatív forrásigénye (millió Ft)	A finanszírozás javasolt forrásai (millió Ft)			A város által tervezett beavatkozások egymáshoz való viszonya*
					ERFA	ESZA	KA	
1.	7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása	7a) multimodális egységes európai közlekedési térség támogatása a transzeurópai közlekedési hálózatba (TEN-T) való beruházás által	**M85 gyorsforgalmi út Sopron-országhatár-Győr szakasza, M84 (M9)-gyorsforgalmi út várostérséget érintő, a várost elkerülő szakaszának megépítése**					**A Nemzeti Közlekedésfejlesztési Stratégia része, a fejlesztést a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ tervezi. A tervezett beavatkozások viszonya: 2.,3.,4.**
2.	7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása	7b) a regionális mobilitás fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontok TEN-T infrastruktúrákhoz történő kapcsolásával	**Térszerkezeti kapcsolatok fejlesztése, a Magyar-Osztrák határt mettsző településközi közútak és kerékpár útak kiépítése**	**1.200**	**1.200**			**1.,3.,4.**
3.	7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása	7b) a regionális mobilitás fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontok TEN-T infrastruktúrákhoz történő kapcsolásával	**Intermodális Közlekedési Csomópont kialakítása Sopron - GySEV**	**4.800**	**4.800**			**1.,2.,4.**
4.	7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása	7b) a regionális mobilitás fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontok TEN-T infrastruktúrákhoz történő kapcsolásával	**Sopron Ény-i. közúti összekötő szakasz megépítése, Ny-i, D-i forgalmi gyűrű megépítése**	**11.200**	**11.200**			**1.,2.,3.**
5.	6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	6b) a vízgazdálkodási ágazat jelentős beruházási szükségletének kielégítése a környezetvédelmi vívmányok követelményeinek teljesítse érdekében;	**Sopron Ikva patak, Sós patak záportározók kialakítása, csapadék csatorna hálózat fejlesztése**	**5.700**			**5.700**	
6.	6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	6c) a kulturális örökség védelme, elősegítése és fejlesztése	**Várkerület új arculatának, térszerkezetének kialakítása II.-ütem**	**2.000**	**2.000**			**7.,8.**
7.	6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	c) a kulturális örökség védelme, elősegítése és fejlesztése	**Óváros-Történelmi belváros újjáélesztése, belső várfal övén kívüli belváros felújítása**	**4.000**				**6.,8.**
8.	10.Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	10a) oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével	**Városi-egyetemi közös infrastruktúra fejlesztése, könyvtár építése**	**3.150**	**3.150**			**7.**
9.	6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	6e) a városi környezetfejlesztést célzó intézkedések, ideértve a rozsdaövezetek helyreállítását és a légszennyezettség csökkentését is.	**Kurucdomb városrész funkcionális gazdagítása**	**4.500**	**3.000**		**1.500**	
10.	6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	6e) a városi környezetfejlesztést célzó intézkedések, ideértve a rozsdaövezetek helyreállítását és a légszennyezettség csökkentését is.	**Északi városrész differenciált fejlesztése, közút, közmű, közterület fejlesztés**	**3.500**	**1.500**		**2.000**	**12.**
11.	4. Alacsony szén-dioxid kibocsátásra való áttérés támogatása	4c) az infrastrukturális létesítményekben és a lakásépítési ágazatban az energiahatékonyság és a megújuló energia támogatása	**Jereván lakótelep felújítása**	**1.500**	**1.500**			
12.	3. A KKV-k versenyképességének fokozása	3a) a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának ösztönzésével	**Iparterületek (Ény-I, DK-i-ipartelep)közlekedési, közmű és környezetfejlesztése, környezet/természet kímélő gazdaság fejlesztés, munkahely teremtés**	**7.000**	**7.000**			**10.**

13.	6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	6c) a kulturális örökség védelme, elősegítése és fejlesztése	**Sopron és térsége természeti és kulturális értékeinek védelme, turizmus fejlesztés. A világörökség részét képező Fertő-tó kultúrtáj védelme és fejlesztése, Balf gyógyfürdő fejlesztése**	**5.000**	**2.000**		**3.000**	

*Kérjük, miután meghatározásra került valamennyi tervezett beavatkozás/beruházás, jelölje meg minden egyes beavatkozás vonatkozásában mindazon többi tervezett beavatkozás sorszámát, amely(ek) közvetlen hatással van e jelen beruházásra (pl. feltételét képezik vagy közvetlenül kiegészítik jelen beavatkozás elvárt eredményét, esetleg fizikailag kapcsolódnak hozzá)!
Pl.: az 1. sorban tervezett beruházáshoz közvetlenül kapcsolódik a 4. és az 5. sorban felvezetett tervezett beavatkozás.

	A jelentősebb beavatkozások rövid bemutatása (beavatkozásonként max. 1000 karakter)
1.	Térségi elérhetőség javítása, közlekedésbiztonság javítása, települési életminőség javítása érdekében az M85 gyorsforgalmi út Sopron-országhatár-Győr szakasza, M84 (M9)-gyorsforgalmi út várostérséget érintő, a várost elkerülő szakaszának megépítése
2.	Térszerkezeti kapcsolatok fejlesztése, a Magyar-Osztrák hátárt mettsző településközi közútak és kerékpár útak kiépítése, Sopron-Schattendorf (Somfalva), Brennbergbánya (Sopron)- Ritzing (Récény), Sopronkőhida (Sopron)- Sankt Margarethen (Szentmargitbánya), településközi korlátozott forgalmú közúti kapcsolatok és kerékpárútak építése.
3.	Sopron közuti tömegközlekedése és a GySEV vasúti tömegközlekedés összekapcsolása, térségi elérhetőség javítása, közlekedésbiztonság javítása, települési életminőség javítása.
4.	A közlekedési kapcsolatok javításával, a városon áthaladó teherforgalom jelentős - az észak-nyugati iparterületre koncentrálódó - részének kiváltásával a térségi elérhetőség, a közlekedésbiztonság javítása, települési életminőség javítása.
5.	Sopron árvízvédelmének törvényben előírt biztosítása, valamint csapadékvíz gazdálkodás érdekében az Ikva és Sós patak többfunkciós meder rendezése, tározók kialakítása, a biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, talajvédelem és -helyreállítás, és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, ideértve a NATURA 2000-t és a zöld infrastruktúrákat is
6.	A Várkerület új térszerkezetének kialakításához elengedhetetlenül fontos a belvárost az átmenő forgalomtól tehermentesítő, külső forgalmi körút kialakítása. Ki kell alakítani a Várkerület új térszerkezetét, amely megnyugtatóan és funkciót bővítő módon biztosítja a Várkerület mentén elhelyezkedő és elhelyezendő intézmények, vendéglátó, szolgáltató, kereskedelmi vállalkozások organikus működését. A térszerkezet a Várkerület jelenlegi, közlekedési csatorna-rendszer jellegét megszüntetve elősegíti az egykori köztér-jelleg visszaállítását, gyalogos dominanciájú, klasszikus vegyesforgalmú közterület létrejöttét. A térszerkezet kertépítészeti elemek beiktatásával növeli a zöldfelületeket és javítja a tér mikroklímáját. Lehetővé teszi a belváros karakterébe illeszkedő tömegközlekedés biztosítását.
7.	A megújítás első lépései a turisztikai szempontból kiemelkedő fontosságú műemléki és régészeti örökség egyes elemeinek felújítását, bemutatását célozzák. A szociális jellegű lakófunkció helyén egyetemi szálláshelyek, apartmanok kialakítása. A megváltozó lakónépesség aktív résztvevőjévé válna a város kulturális rendezvényeinek, vendéglátó és szórakozóhelyek létesítését vonzaná, egyben garanciájává válna a megújulásnak, mely csak a fiatalok bevonásával képzelhető el. Az Óváros újraélesztését a kereskedők és vendéglátók megtelepedésének támogatása, az épületrehabilitáció segítése és szisztematikus ingatlanpolitika tenné lehetővé. A belső várfal övén – Várkerület–Széchenyi tér–Petőfi tér–Ógabona tér–Színház utca – kívüli, a rajtuk átvezető országutak szerint elnevezett történeti belső külvárosok: északon a Bécsi-, keleten a Balfi-, délen a Győri- és nyugaton az Újteleki-külváros. Az egyes „külvárosok" sajátos adottságainak és lehetőségeinek megfelelő felújítását el kell végezni annak érdekében, hogy az újjáélesztett Óvároshoz és az új arculatot kapó Várkerülethez történő illeszkedésük biztosított legyen. Ezeknek a „külvárosoknak" a felújítása összetett feladat, amely a műemlék-helyreállítástól a tömbrehabilitáción keresztül a panelfelújításig felöleli annak különböző módozatait.
8.	A Sopron, Pázmány Péter utca tömbbelsőben elhelyezendő könyvtár épület elsőrendű feladata az egyetem oktatóinak, kutatóinak, hallgatóinak és a város további oktatási intézményeinek és a város könyvtári szolgáltatást igénylő lakósságának szakirodalmi ellátása, tudományos szintű információszolgáltatás. A helyszín lehetőséget biztosíthat egy gyalogos átjáróra a múzeumkert és a Pázmány Péter utca között, ami nemcsak a létesülő könyvtár, de az egész város szempontjából is jelentős, hiszen a Zsilip utcából a Rákóczi utcán át a belvárosba vezet. A könyvtár épületben kialakítandó szükséges terek: - Fogadótér: ruhatár, be- és kiléptető, un. klub-övezet (lapozgató/napilap olvasó, társalgó), mosdó, illemhelyek - Rendezvényekre is alkalmas előadó és kiállítási terem, különgyűjtemények - Nyilvántartó övezet: beiratkozás, kölcsönzés nyilvántartás, eligazítás - Szabadpolcos olvasó-könyvkiválasztó tér tanácsadó és tájékoztató szolgálattal (un. help deskek), a gyors tájékozódáshoz, állományi információk lekéréséhez számítógépes pultrendszer (álló, körkörös elrendezéssel kb. 18 hely), hagyományos katalógusszekrények "tere" - Olvasó és kutató termek (szakterületek szerint, megfelelő átjárhatósággal, de mégis elszigetelten) - hálózati és multimédiás számítógépekkel, esetenként nyomtatóval, scanner-rel ellátott közös és egyéni (zárt) kutatóhelyekkel (legalább 100 hely) - Zárt könyvraktár - Szolgálati helyiségek: irodák (vezetői, titkársági + 5 iroda), tárgyalóterem, sokszorosító, kötészet, restaurátor műhely, étkezőhelyiség, mosdó, illemhelyek, raktár - Levéltári helyiségek: Kutatóterem, zárt levéltári iratraktár
9.	A városrész funkcionális gazdagítását jelenti annak az új, multifunkcionális csarnoknak a tervezett megépítése, amely a város gazdaságfejlesztése szempontjából is alapvetően fontos. A csarnok elhelyezésére alkalmas, nagy kiterjedésű, jó közlekedési pozícióban lévő – önkormányzati tulajdonú - terület az Anger réti sporttelep, amely a csarnok megépültével rendszeresen megszervezésre kerülő vásárok, kiállítások, koncertek és sportrendezvények helyszínéül szolgál majd. A városrész legmagasabb pontján jellegzetes városképi elemként jelenik meg a város sziluettjében a volt Szélmalom. A malmot erődszerű épületegyüttes veszi körül, amelyben leromlott állapotú szociális bérlakások találhatók. A Szélmalom tetejéről kiváló kilátás nyílik az egész városra. A különleges adottságú hely ma kihasználatlan, ezért a Szélmalom és környéke közösségi, kulturális és turisztikai célú fejlesztése elengedhetetlenül fontos.
10.	A 84-es út Bécs irányába kivezető szakasza mentén elhelyezkedő Bécsi domb városrész az út mellé települt kereskedelmi, szolgáltató és vendéglátó funkciókkal elsősorban az idegenforgalomra, az Ausztria felől érkező turistákra koncentrál. Ettől északra, közvetlenül mögötte fog megépülni az M85-ös gyorsforgalmi út, ami a további fejlesztések határa is lesz egyben a 84-es és M85-ös gyorsforgalmi út, valamint a 84-es út és a nyugati forgalmi gyűrű csatlakozásánál. Ezek a városba érkezés fontos pontjai. A Virágvölgy, Sopron kis kiterjedésű történelmi borvidéke. A Virágvölgy déli részén található a Koronázó domb, amely egy római kori amfiteátrum maradványait rejti magában. A fejlesztés része az amfiteárum területén szabadtéri színpad kialakítása.
11.	A lakótelepen az építési technológiából fakadó, energiapazarló épületszerkezetek és épületgépészeti berendezések felújítása sürgető feladat. Ezért a panelprogramban való részvétel lehetőségét kihasználva az épületeket fel kell újítani. Gondoskodni kell a zöldfelületek megújításáról és a kerti berendezések cseréjéről. A vasútvonal okozta környezeti zaj az Ebenfurth-i vasútvonal középtávon várható felszámolásával megoldódik.

12.	Az ÉNy-i iparterület meglétével hosszabb távon is számolni kell. A terület közúti közlekedési kapcsolatainak javítását az ún. nyugati forgalmi gyűrű megépítése fogja javítani. Az ipari tevékenység felhagyása esetén az érintett területek rekultivációjáról és racionális hasznosításáról gondoskodni kell. A DK-i iparterület használatát a Rák- és az Ikva-patak, a védőterülettel rendelkező szennyvíztisztító és meglévő közművezetékek kedvezőtlenül befolyásolják. A területen ipari park működik. Az iparterület szennyvíztisztító irányába történő további fejlesztésére, magántulajdonban lévő, közművesítés nélküli területek állnak rendelkezésre, amelyek esetében a közművesítést el kell végezni. A 84-es úttal párhuzamosan szervízút kiépítése szükséges. A nagy forgalmat vonzó, nagy kiterjedésű létesítmények és a sok burkolt felület miatt fokozott figyelmet kell fordítani a környezeti állapot javítására, a gazdasági területek zöldfelületeinek a kialakítására, az utcafásításra és a városba érkezés fontos pontjain az építészeti megjelenésre. A város számára stratégiai iparágat kell keresni ahhoz, hogy gazdasága hosszú távon növekedni tudjon. A környezeti ipar fejlesztése a meglévő iparágak, munkaerő, kutatásfejlesztési bázis alapján megvalósítható. A környezetvédelmi tevékenységet kiszolgáló és fejlesztő iparágak letelepítése Sopronban, elsősorban az Arany-hegyi és a Délkeleti Ipari Parkokban. A város energiafelhasználásában a „zöld” energia részesedésének növelése, elsősorban a biomassza alapú tüzelési technikák, bioüzemanyagok elterjesztése révén. A faipar tradicionális ágazat, jó lehetőséget nyújt az Egyetemmel kapcsolatos fejlesztési szinergiák hasznosítására. A faipar és a kreatív faalapú design-ipar intenzív fejlesztése az Egyetem Faipari Karának és azon belül is az Alkalmazott Művészeti Intézetének bevonásával Az erdőgazdálkodás intenzív helyi fejlesztése az Egyetem Erdőmérnöki Karának bevonásával.
13.	Sopron és térségének minőségi és mennyiségi turizmus fejlesztése: Balf település meglévő infrastruktúrájának fejlesztése és mellette a rekreációt szolgáló létesítmények kiépítése, szálláshelyfejlesztés. Lövérek, mint klimatikus gyógyhely fejlesztése: A Lövérek jellegének megőrzése, a gyógylevegő üzleti kihasználása, turisztikai infrastruktúra és rendezvényfejlesztés. A gyógyhelyminősítéshez tartozó paraméterek állandó felügyelete, parkerdőre karbantartása. Helyi közlekedésben szigorú kibocsátási paraméterek bevezetése. Turistabarát közlekedésfejlesztés, kerékpáros turizmus és túrautak: Turistabarát közlekedés megteremtése, buszparkolók felújítása és kiegészítése. Fertő-táj Világörökség helyszín és a térségi kulturális örökség turisztikai attraktivitásának fejlesztése Gasztronómiai és borturizmus fejlesztése Turisztikai vonzerő és termékfejlesztés, marketing: Komplex programkínálat kialakítása (események, rendezvények), fertő strand és vízitelep minőségi fejlesztése, szálláshelyek minőségi és mennyiségi fejlesztése.

Szükség esetén a táblázatok további sorokkal bővíthetők, az üresen maradt sorok törölhetők

Győr-Moson-Sopron megye pozíciója a határ menti együttműködési térben

TARTALOMJEGYZÉK

Kapcsolódás a metropoliszövezetek fejlesztési potenciáljához 3

A határvárosok funkcionális erősítése 6

Pozíciófoglalás a nagytérségi együttműködésekben 9

EUDRS 10

CENTROPE 13

A térségi kapcsolódások erősítésének szükségessége 15

Rába-Duna-Vág ETT 15

Arrabona ETT 18

A Fertő-tó térsége 22

Pozsonyi agglomeráció 26

Győr vonzáskörzete 28

Sopron vonzáskörzete 36

A 2007-2013 között, a magyar-osztrák CBC programban nyertes projektek listája 44

A 2007-2013 KÖZÖTT, A MAGYAR-SZLOVÁK CBC PROGRAMBAN NYERTES PROJEKTEK LISTÁJA 57

Javaslat projekt-előkészítő alap létrehozására 65

KAPCSOLÓDÁS A METROPOLISZÖVEZETEK FEJLESZTÉSI POTENCIÁLJÁHOZ

A stratégiai irányok részletes kibontása előtt, azok megalapozottsága érdekében elengedhetetlen egy rövid, Győr-Moson-Sopron megye pozícióját, meghatározó térkapcsolatait érintő helyzetelemzés-kiegészítés elvégzése. Ahhoz, hogy a funkciók kiépítésének térbeli rendjét és a határon átnyúló együttműködések terén erősíteni szükséges központi településeket és vonzásterületeiket ki lehessen jelölni, tudományos vizsgálatokra van szükség. A metropoliszövezetek és a határvárosok vizsgálata során kapott eredmények ismertetése előtt fontos röviden felvázolni a módszertani sajátosságokat.

A gravitációs modellek használata bevett módszer a településhálózatban fellelhető (erő-)viszonyok feltérképezésére. A vizsgálat a gravitációs modellek[1] közül az úgynevezett Reilly-képlettel kifejezett modellen alapszik. Fontos leszögezni, hogy ez a modell nem a „valós" vonzáskörzetek kiterjedését szemlélteti, hanem az elméleti vonzáskörzeteket, pontosabban a településhálózat kiválasztott kiemelkedő központjainak egymáshoz mért területi potenciálját. Két szomszédos központ között annak a harmadik pontnak a koordinátáit adja meg, ahol a két központ elméleti vonzóereje kiegyenlítődik. Ha egy központ összes ellenpólusának (szomszédjának) vonzáshatár-értékeit kiszámítjuk és ezeket a pontokat összekötjük, megkapjuk az adott központ elméleti vonzásterét. A módszer kiválasztásánál lényeges szempont volt, hogy e megközelítés elvonatkoztat a tér folytonosságát megtörő adminisztratív határvonalaktól, ezzel jól jelzi az egyes központok esetleges határon átnyúló vonzáspotenciáljait is. Hangsúlyozni kell, hogy a módszertan egyik fő értéket annak megállapítása adja, vajon a jelenleg létező vonzáskörzetek milyen viszonyban állnak a hipotetikus verzióval szemben. A térképi vizualizáción az elméleti vonzáskörzeteket jelképező alakzatok tehát nem azt jelentik, hogy az adott város funkcionális vonzáskörzete ezen határokon belül kizárólag, az alakzatokon kívül pedig megszűnő. A jelölt hipotetikus vonzáskörzetek a központok egymáshoz viszonyított területi potenciáljának határvonalait érzékeltetik, egy olyan hipotetikus térben, amelynek szerveződését nem befolyásolják adminisztratív határok. Természetesen a mindennapi viszonyok között az egyes településekhez funkciónként eltérő nagyságú vonzáskörzet tartozik, melyek jelentős átfedésben vannak egymással, és melyeket az

[1] Dusek Tamás (2005): Térbeli egymásrahatások, szociálfizikai modellek. In.: Nemes Nagy József (szerk.) Regionális elemzési módszerek. RTT 11, ELTE Regionális Földrajzi Tanszék – MTA-ELTE Regionális Tudományi Kutatócsoport. pp. 237-245.

államigazgatás térbeli rendszere is torzít. A „generalizált” képpel ellentétben éles határvonalak helyett átmeneti sávok, övezetek húzódnak a települések között. A Reilly-képlet alkalmazása nem helyről-helyre verifikálható értékeket ad, hanem sokkal inkább tendenciák, erőviszonyok idealizált térbeli rendeződését jelzi.

Az 1. 2. és 3. térképen látható, hogy a programterületet meghatározó központok gravitációs tere milyen viszonyban áll a szomszédokéval, illetve magukkal a régió- és államhatárokkal. A ma még sok esetben csupán potenciáloknak nevezhető átterjedések egyre inkább jelentenek majd a jövőben reális vonzásviszonyokat.

A megye az egyik legjelentősebb közép-európai fejlődési tengelyen fekszik, Bécs és Budapest között félúton. Mindemellett a térség közvetlen szomszédságában található Közép-Európa legdinamikusabban fejlődő városrégiója, Pozsony. A tengely, illetve a szlovák főváros kisugárzó gazdasági dinamikája és (a külső kapcsolattartási irányokat nézve) fejlett közlekedési infrastrukturális kiépültsége alapvetően meghatározza a megye lehetőségeit, egyszersmind szoros együttműködési érdeket feltételez a szomszédos centrumtérségekkel.

E fekvés több szempontból is előnnyé kovácsolható, hiszen a két meghatározó centrum (Bécs és Budapest) elméleti térszervező potenciálja éppen a megye területén, Győrnél egyenlítődik ki. Azonban valójában az államhatár ma még éles határvonalat szab a határon átnyúló természetes térszerveződéssel szemben. Ez azt jelenti, hogy az elméleti vonzáskörzeti viszonyokat felülírja az állami térszervezés, és az adminisztratív tényezők Pozsony esetében is nagyban korlátozzák a határon átnyúló vonzáspotenciál erősödését. Szintén adminisztratív okokból a gyakorlatban Budapest valós térszervező ereje bizonyos funkciók esetén az egész országra kiterjed, így Győr-Moson-Sopron megyében is elér az országhatárig.

Ennek következtében egyik központtal szemben sem mutatható ki egyoldalú függés, azonban potenciálisan mindkét (mindhárom) központ területi dinamikájából részesülhet a megye. Számos olyan, magas hierarchiaszinthez kötődő funkció válik elérhetővé, melyek letelepítését Győr regionális nagyvárosi méretkategóriája gazdaságosan nem tenne lehetővé. A fekvési előnyből eredően a magas funkciósűrűségű nagyvárosi központok potenciális vonzáskörzeteire való rácsatlakozás, a széleskörű funkciókkal valló ellátottság lehetősége jelentős kihasználható településhálózati sajátosságként jelentkezik. Budapest és Bécs esetében a két nagyváros gazdasági dinamikája a megye szempontjából az azokat összekötő

közlekedési folyosó megyén belüli rácsatlakozásainak fejlesztésével, továbbá a két fővárossal való stratégiai kooperáción keresztül aknázható ki. Pozsony közelsége szintén meghatározó. Habár a szlovák főváros térszervező ereje kisebb, közelsége miatt határon átnyúló vonzáspotenciálja egyre jobban érvényesül a megye északi csücskén, melynek jele, hogy közvetlen agglomerációja már át is terjed az államhatáron. A szlovák fővárossal való összeköttetések és stratégiai partnerségi viszony kialakítása mellett éppen ezért a megyének reagálnia kell a területén jelentkező agglomerálódási hatásokra is. Bizonyos funkciók esetében (pl. közlekedési hálózat) a pozsonyi agglomeráció kiterjedése komoly terhelést jelent az EGTC területén, míg más, helyi funkciókat (pl. kulturális) a Pozsonyra ingázók az „alvótelepüléseken" nem vagy alig vesznek igénybe. Ezt a kettősséget a funkcionális fejlesztések megfogalmazása során figyelembe kell venni.

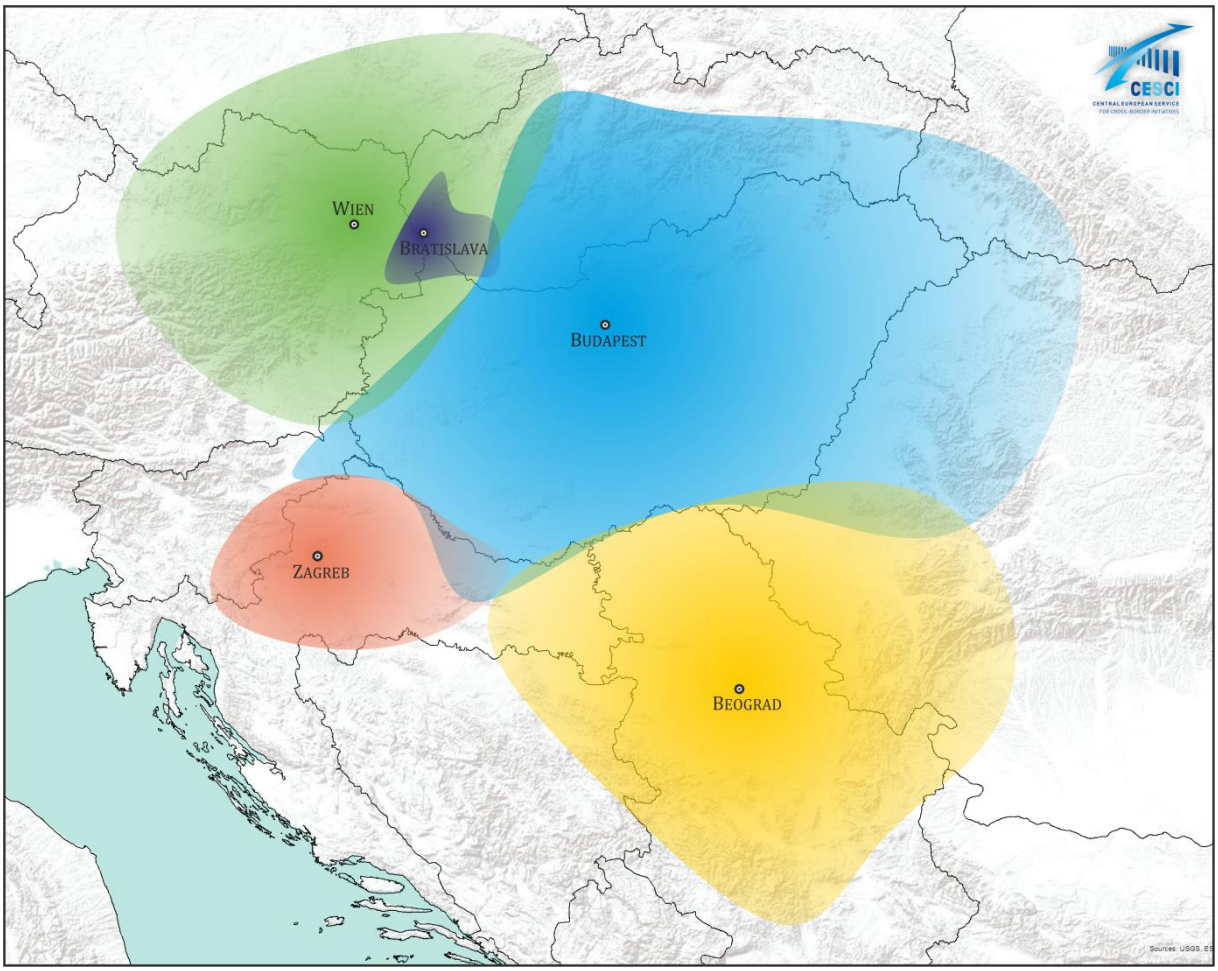

1. térkép: A térség fővárosainak hipotetikus vonzáskörzete. Gravitációs modell a népességszám és a közúti távolság alapján, 2011.

A HATÁRVÁROSOK FUNKCIONÁLIS ERŐSÍTÉSE

A megye területén külső irányból jelentkező városi hatások mellett azonban e jelenség komplementere is kimutatható. A határvárosok közül a gravitációs vizsgálatok alapján az egy-egy hierarchiaszinttel alacsonyabb Győr, illetve Sopron emelkedik ki. Potenciális vonzáskörzeteik átterjednek az országhatáron, alakítják, alakíthatják a szomszédos, közvetlen határ menti területek térszerveződését. Ehhez a határvárosok funkcionális erősítésére van szükség, mely potenciális vonzáskörzetük megszervezésének irányba hat. Ezeknek az alacsonyabb rangú központoknak az infrastrukturális összekapcsoltsága hipotetikus vonzáskörzetükkel azonban már sokkal gyengébb lábakon áll, mint a megye fővárosok irányában tapasztalható összeköttetése. Ahogy utalás történt rá, az adminisztratív határok szintén fontos szerepet játszanak. Mosonmagyaróvár településhálózati helyzetét pl. nagyban meghatározza az államhatár futása, ugyanis Pozsony elméleti vonzáskörzete bőven belenyúlik Mosonmagyaróvár funkcionális vonzáskörzetébe. Azonban az elméleti vonzáskörzeti viszonyoktól eltérően adminisztratív okokból Mosonmagyaróvár környékét jelenleg maga a város szervezi egészen a határig terjedően, viszont a határ Pozsony mellett Mosonmagyaróvár vonzáskörzetének növekedését is gátolja. Szintén a határnak köszönhető, hogy Mosonmagyaróvárnak, a modellszámítások alapján megjelenő szlovákiai vonzáspotenciálja csupán erősen elméleti, a gyakorlatban jelenleg szinte semmilyen funkcionális hatást nem fejt ki a túloldalon. Mindezek azt is jelentik, hogy a megye és városhálózata még nem képes kiaknázni a határon átnyúló térszervező potenciálokban rejlő előnyöket. Ahhoz, hogy az elméleti vonzáskörzetek a valós vonzásviszonyokat jelentsenek, javítani kell a vonzáserő átterjedését szolgáló infrastrukturális térkapcsolatokat és erősíteni az adminisztratív határok elválasztó szerepét meghaladó városhálózati együttműködéseket. A szlovák határon pl. az összekötöttség meglehetősen gyenge, a Dunán mindössze egy folyóátkelési pont található (közel 150 kilométeres szakaszon), Medve és Vámosszabadi között. Győr határon átnyúló agglomerációs hatásai csak e híd környezetében érvényesülhetnek.

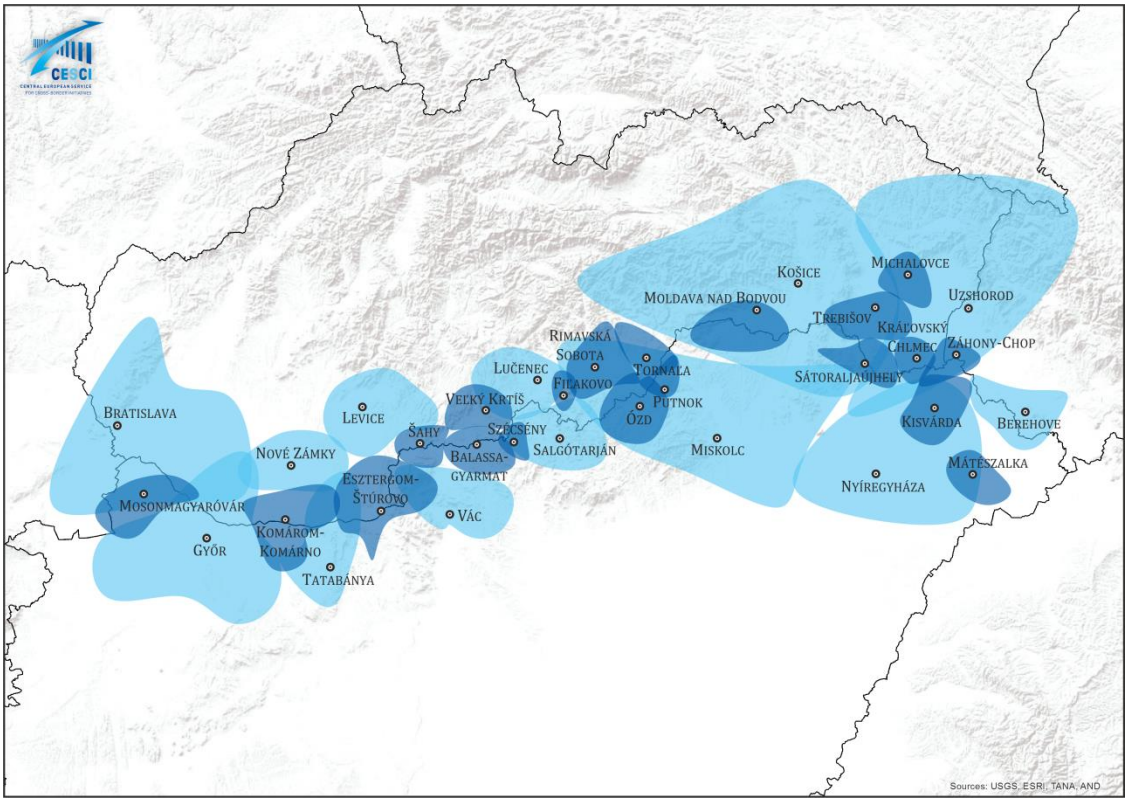

2. térkép: A szlovák-magyar határ központjainak hipotetikus vonzáskörzete. Gravitációs modell a népességszám és a közúti távolság alapján, 2011.

A szlovák oldalon a Bős – Dunacsún országút átlépi a Duna mindkét ágát (az Öreg-Dunát Dunacsún, a Duna-csatornát pedig Bős mellett), a határ két oldala számára azonban ez nem jelent racionális kapcsolatot: a Rajka és a tőle légvonalban alig 10 kilométerre fekvő Somorja között az út a két hídon át mintegy 65 kilométer, az egymástól szintén 10 kilométerre fekvő távolságra fekvő Lipót és Bős között pedig 73 kilométer. Mindeközben a két oldal vasúthálózata között a térségben csak a komáromi vasúti híd jelent összeköttetést, ezen azonban személyforgalom nincsen. Az együttműködés szempontjából prioritást jelent tehát a vonzáskörzetek kiterjesztését szolgáló beruházások ösztönzése. . Jelenleg tervben van több komp, illetve átkelőhajó üzembe helyezése, ezek azonban hosszabb távon csak kevéssé elégíthetik ki a valós forgalmi igényeket. A térségben valójában több hídra (közúti és vasúti hídra egyaránt) lenne szükség, a hídépítés azonban nemzeti szintű kompetencia, két ország közötti híd építése elképzelhetetlen államközi szerződés, illetve együttműködés nélkül.

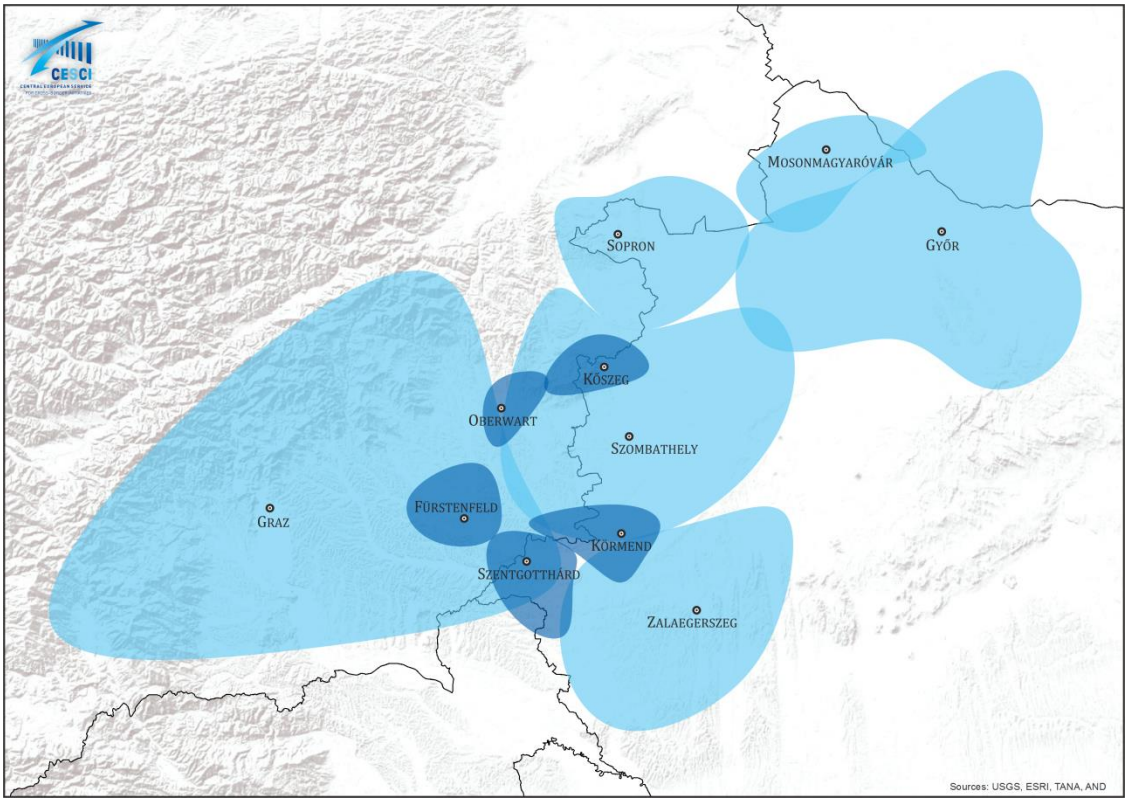

3. térkép: Az osztrák-magyar határ központjainak hipotetikus vonzáskörzete. Gravitációs modell a népességszám és a közúti távolság alapján, 2011.

Az osztrák határszakaszon a Fertő-tó jelent komoly természetes akadályt a kapcsolattartásban. Sopron összekapcsoltsága határon túli elméleti vonzáskörzetével azonban (Győr helyzetéhez mérten) kielégítőnek értékelhető. A városi funkcióik erősítése és e funkciók hozzáférhetőségének javítása segíthet az egész térséget kiegyenlítettebb fejlődési pályára állítani. Az adminisztratív vonzászónák egyre inkább funkcionálissá alakulhatnak, ami által a régióban egy minden fél számára kedvezőbb területi gazdaságosság valósulhat meg. Mindezek feltételezik e tématerület tudatos tervezésének szükségességét.

POZÍCIÓFOGLALÁS A NAGYTÉRSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉSEKBEN

A tágabb térségi együttműködésekben is pozícionálnia kell magát a megyének. Az Európai Duna Régió Stratégia egyik legjelentősebb térségi együttműködése a CENTROPE. Az együttműködés eddigi tartalma azonban ezidáig kevéssé szolgálta a megye és településeinek érdekeit, ezért a bécsi székhelyű kooperációban betöltött szerep újradefiniálása szükséges.

A Nagyszombati kerülettel együttműködésben működő RDV ETT adekvát szereplője lehet a megyei szintű határ menti együttműködéseknek a szlovák oldal irányában. Az RDV ETT együttműködésén keresztül világosan artikulálhatók azok a közös, integrált fejlesztési célok, amelyek megvalósításához az ETT-s intézményesülési forma biztosítja a jogi kereteket is.

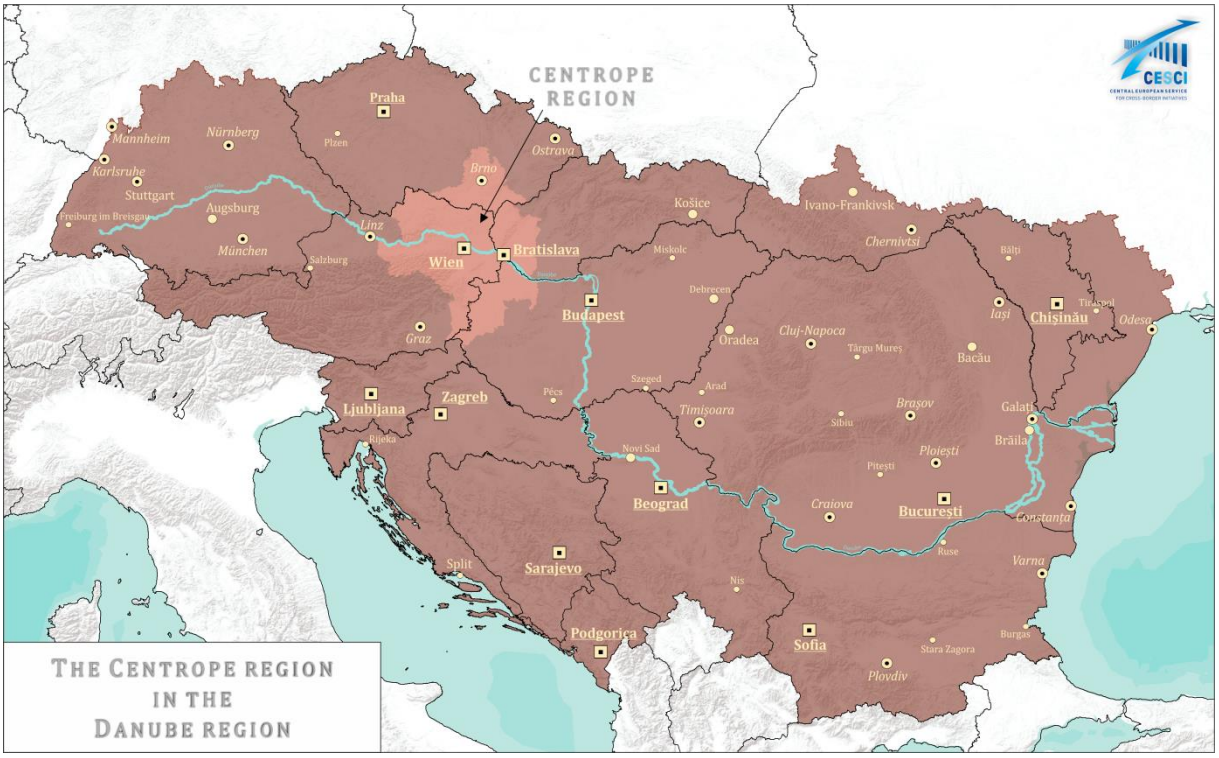

4. térkép: A CENTROPE régió helyzete a Duna régióban.

5. térkép: Az RDV ETT.

EUDRS

Az Európai Unió Duna Régió Stratégiája (EUDRS) a Duna vízgyűjtő területéhez tartozó régiók és országok makroregionális fejlesztési stratégiája és akcióterve, amely a dunai makrorégió fenntartható fejlesztését, természeti területeinek, tájainak és kulturális értékeinek védelmét célozza. A 2009-ben elindított Duna Régió Stratégia időrendben az EU második makroregionális fejlesztési stratégiája, megalkotásában nyolc EU-tagállam és hat EU-n kívüli ország vesz részt: Ausztria, Bulgária, Csehország, Magyarország, Németország (ezen belül csak Baden-Württemberg és Bajorország), Románia, Szlovákia, Szlovénia, valamint Horvátország, Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Montenegró, Moldova és Ukrajna. Ennek megfelelően Győr-Moson-Sopron megye Duna-menti közigazgatási egységként szerves része a Duna Régió területének.

Az Európai Unió Duna Régió Stratégiája 4 pillérre, azon belül pedig 11 Prioritási Területre (Priority Axe, PA) épül:

A) A Duna régió összekapcsolása a többi régióval

PA 1/a A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése - belvízi hajóutak

PA 1/b A mobilitás és az intermodalitás fejlesztése - vasúti közúti és légi közlekedés

PA 2 A fenntartható energia használatának ösztönzése

PA 3 A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása

B) Környezetvédelem a Duna régióban

PA 4 A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése

PA 5 Környezeti kockázatok kezelése

PA 6 A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése

C) A jólét megteremtése a Duna régióban

PA 7 Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, az oktatás és az információs technológiák segítségével

PA 8 A vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása

PA 9 Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés

D) A Duna régió megerősítése

PA 10 Az intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése

PA 11 A biztonság javítása a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való megküzdés közös munkával

Nagyobb területi kiterjedéséből, illetve szélesebb beavatkozási köréből fakadóan a Duna Régió Stratégiája jórészt lefedi Győr-Moson-Sopron megye stratégiájának szinte teljes célrendszerét.

Egyértelmű a kapcsolódás az EUDRS első pillérével, amely a Duna régió belső és külső (főként fizikai) összekapcsolását célozza az infrastrukturális hálózatok, elsősorban a közlekedési infrastruktúra fejlesztése által. Árnyalatnyi különbség a két stratégiai megközelítés között,

mert míg Győr-Moson-Sopron megye (érthető módon) elsősorban a keresztirányú, a Duna (ami egyben az országhatár is) feletti összeköttetés javítását célozza, az EUDRS inkább a Duna, mint az egész nagytérséget összekötő longitudinális közlekedési folyosó és a vele párhuzamosan szerveződő nyugat-keleti tengely fejlesztését tartja elsődlegesnek és erre fűzné fel a regionális terek közlekedési rendszereit. A két megközelítés nem mond ellent egymásnak, mivel a hossztengelyre történő felfűzés is csak akkor lehet hatékony, ha a tengely mentén szimmetrikus és sűrű keresztirányú kapcsolatrendszer létezik. A határon átnyúló fizikai kapcsolatok erősítésének jelentőségét az EUDRS is felismeri, erre reagál a multimodális összeköttetések fejlesztését célzó fellépések fejezete az 1. Prioritási Területen belül. Fontos kapcsolódási pont a két dokumentum között a határvárosi agglomerációk, határ menti városrégiók közlekedésének integrált fejlesztése is.

Hasonlóan megtalálhatók a gazdasági kohézió erősítését előirányzó stratégiai célok is az EUDRS-ben rögzített elképzelések között, elsősorban a stratégia harmadik pillérének (A jólét megteremtése a Duna régióban) keretében. A Győr-Moson-Sopron megye részvételével működő RDV EGTC fejlesztési elképzelései között is megjelenő, a Duna-völgy integrált fejlesztését célzó törekvést teljes mértékben lefedik az EUDRS ezen pillére keretében megfogalmazott célok. Az integrált vidékfejlesztési-agráripari fejlesztések megvalósításának pedig „A vidéki területek és ezen belül főként az agrárágazat versenyképességének javítása” címet viselő EUDRS fellépéstervezet felel meg. A befektetői intenzitás növelését is számos makroregionális szintű fejlesztési elképzelés támogatja, többek között kkv-k együttműködési és kereskedelmi kapacitásának megerősítését, a vállalkozások nagy hatékonyságú képzési és képesítési rendszerekkel történő támogatását, a személyek és vállalkozások előtt álló, határokon átnyúló korlátok és akadályok eltávolítását célzó beavatkozások. Egyedül az autóipari fejlesztésekre vonatkozó elképzelések nem találhatók meg explicit módon a Duna Régió Stratégiájában, az EUDRS 8. Prioritási Területe által a klaszteresedés támogatását célzó elképzelések azonban közvetett módon az autóipari együttműködések térségi fejlesztését is szolgálhatják.

A társadalmi kohézió erősítését célzó elképzelések jelentős részben megtalálhatók az EUDRS-ben is, főként a 9. Prioritási Terület (az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés) keretein belül. Fontos a határok feletti munkaerő-áramlás feltételeinek biztosítása, az integrált munkaerő-piac megteremtése és a társadalmi kapcsolatok erősítése, bár ez utóbbit

az EUDRS inkább a romaintegráció tekintetében értelmezi. A határon átnyúló szolgáltatások fejlesztése meglehetősen széles kört fed le, ennek megfelelően az EUDRS több fejezetében is vannak ilyen jellegű fellépésre kezdeményezések, a szolgáltatás jellegétől függően. Így lehet szó közösségi közlekedési szolgáltatásokról (PA 1), idegenforgalmi szolgáltatásokról (PA 3), munkaerőpiaci szolgáltatásokról (PA 9), vagy éppen közszolgáltatásokról (PA 10).

Győr-Moson-Sopron megye elképzeléseinek túlnyomó része tehát valamilyen formában megtalálható az EU Duna Régió Stratégiájának tartalmi keretei között. Ez nem meglepő, hiszen az EUDRS a fejlesztési elképzelések és irányok meglehetősen széles körét kívánja összefogni. A makroregionális stratégia gyengeségei is ebből fakadnak, ti. e széles kör összefogása és tartalommal való megtöltése igen nehezen valósítható meg makroregionális szinten. A megyének fontos szerepe lehet tehát az általa lefedett térségen belül az EUDRS célkitűzéseinek megvalósításában. Mindamellett a megye jól pozícionálhatja fejlesztési érdekeit a Duna Stratégia keretein belül.

CENTROPE

A megye része a CENTROPE régiónak. A négy országra (Ausztria, Csehország, Magyarország, Szlovákia) kiterjedő, mintegy hat és fél millió ember lakóhelyét jelentő, nyolc szövetségi tartományt, régiót illetve megyét érintő CENTROPE alapját tulajdonképpen a Bécs–Pozsony gazdasági tengely jelenti, melyhez északon Brno, délen pedig Győr gazdasági térsége csatlakozik.

Az integráció és a megye céljai között számos közös pont található. A CENTROPE esetében az egyes célcsoportokon belül egyszerre van jelen a külső és belső kohézió elérésének igénye. Ez érthető, hiszen e térségben (Bécs és Pozsony kiemelkedő szerepe miatt) a két cél csak egymással összefüggésben értelmezhető, a megyén belül azonban nincs kiemelkedő jelentőségű nagytérségi központ, így a külső kapcsolódások erősítése a térség egésze számára egyformán cél, melynek egyben előfeltétele a belső kohézió megteremtése.

A CENTROPE stratégiája négy beavatkozási terület mentén csoportosítja a célokat, ezek:

- a tudásrégió,
- a humántőke,

- a területi integráció és
- a kultúra, illetve a turizmus.

A CENTROPE stratégiájának humántőke-fejlesztést célzó beavatkozási területe esetben jelentős súlyt képvisel az integrált munkaerő-piac megteremtése, az akadályok elhárítása a határok feletti munkaerő-migráció elől, illetve a térségen belüli társadalmi kapcsolatok erősítése (többek között a nyelvtanulás által). A CENTROPE a minőség fokozását, a képzettségi szint emelését társítja ehhez a beavatkozási területhez. Mindezek megvalósítása Győr-Moson-Sopron megye érdekeit is szolgálná.

A CENTROPE stratégiájának fennmaradó két beavatkozási területe, a tudásrégió megteremtése és a kulturális és turisztikai kínálat kiaknázása a gazdaság térségi fejlődésének elősegítését célozza. A közös pontokat a befektetések ösztönzése, valamint a gazdasági szereplők hálózatba szervezése jelentik, ennek érintett szektorai azonban eltérőek. Győr-Moson-Sopron megye estében a gazdasági fejlődés két fő letéteményese az autóipar és az agrárszektor, illetve az ezekre szerveződő hálózatok, az autóipar esetében a beszállítók rendszere, a mezőgazdaság esetében pedig a feldolgozó és forgalmazó vállalatok. A CENTROPE ugyanakkor a biotechnológia (illetve tágabban az élettudomány) és az energetikai szektor terén tűzi ki célul a hálózatosodás elősegítését, ezen felül pedig a kutatás-fejlesztés területén kíván bekapcsolódni a nagytérségi munkamegosztásba.

A határon átnyúló integráció céljai tehát számos beavatkozási területen átfedést, illetve egyezést mutatnak, a különbségek pedig betudhatók a térségek társadalmi-gazdasági sajátosságaiból eredő hangsúlyeltolódásoknak. A térségi integráció pozitív eredményei tehát kiegészíthetik a megyei törekvéseket, kedvező szinergiák érhetők el, ehhez azonban a konkrét beavatkozások, projektek kidolgozása esetén mindenképpen szükséges azok egymással való összehangolása. Fontos ugyanakkor, hogy a CENTROPE-tagság a jövőben ne csupán hangzatos stratégiák megalkotásában merüljön ki, a megvalósuló projektek ne csupán a CENTROPE magtérségének érdekeit szolgálják. A megyének határozott álláspontot kell képviselnie az együttműködésben, anyagi és humán forrásokat pedig kizárólag abban az esetben érdemes az együttműködés fenntartására áldozni, amennyiben e fenti irányokba elmozdulás történik, az együttműködés egyoldalúsága megszűnik.

A TÉRSÉGI KAPCSOLÓDÁSOK ERŐSÍTÉSÉNEK SZÜKSÉGESSÉGE

A Rába – Duna – Vág EGTC területének táji adottságaiból is számos együttműködési lehetőség következik, a vízügy, a katasztrófavédelem, a környezet- és természetvédelem, a mezőgazdaság, a turizmus tág területein.

A foglalkoztatási helyzet határ menti (gyakran éles) különbségei is jelentős munkaerő-piaci együttműködési lehetőségeket tartogatnak. Ez azonban a két oldal irányában igen eltérő módon alakul, hiszen Szlovákia irányában lényegesen rosszabb, míg Ausztria irányában kedvezőbb foglalkoztatási helyzet állandósult. De Győr-Moson-Sopron megye esetében hosszú szakaszokon az országon belüli megyehatárok is jelentős területi különbségek elválasztó vonalai. A jobb területi kohézió elérése érdekében a különbségekből adódóan prognosztizálható munkaerőmozgások kezelését tervezni szükséges, szakképzési együttműködésekre és összehangolt munkaügyi irodai tevékenységre van szükség.

Összességében elmondható, hogy mind városhálózati, térségi együttműködési, infrastrukturális, intézményi, tervezési értelemben a megye fejlődési pályája szoros összefüggést mutat szomszédságának hasonló dinamikájával, illetve az összekapcsoltság mindenkori minőségével. Éppen ezért elengedhetetlen e tématerületek tudatos befolyásolása.

RÁBA-DUNA-VÁG ETT

A Rába-Duna-Vág Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás Komárom-Esztergom megye, Győr-Moson-Sopron megye, és a Nagyszombati kerület részvételével jött létre, ugyanakkor a Nyitrai kerület is mutatott érdeklődést a társulás iránt, hosszabb távon potenciálisan tagjává válhat. Mivel az egész megye érintett az együttműködésben, célszerű az ETT Stratégiájának megvizsgálása, amely éppen az új megyei stratégiával egy időben készül el.

A Stratégia tervezett beavatkozásaiban a területi, gazdasági, és társadalmi kohézió erősítése jelenik meg legfontosabb célként. Erősen épít a hasonló gazdasági adottságokra, amelyek számos együttműködési lehetőséget rejtenek. Különös figyelmet fordít a járműipar

ágazatára, amely a térség legjelentősebb foglalkoztatója és értéktermelője. Ugyanakkor megállapítja, hogy a térség szlovákiai és magyarországi oldala között a fizikai kapcsolattartás feltételei igen mostohák, ez pedig a területi, a gazdasági és a társadalmi kohézió kiteljesedését egyaránt gátolja.

Ezek tudatában a Rába-Duna-Vág ETT szorgalmazza, hogy induljon meg a közlekedésfejlesztési elképzelések, tervezetek összehangolása, induljon párbeszéd a megyék, és kerületek között annak érdekében, hogy az e célra szánt, szűkösen rendelkezésre álló forrásokat minél hatékonyabban lehessen felhasználni. Külön említik a közösségi közlekedési együttműködések fontosságát is, ami az országhatárt keresztező viszonylatok gyarapodását eredményezhetné, új lehetőséget nyitva a határon átnyúló fizikai kapcsolattartásban. Különösen annak tudatában érdemes kiemelt figyelmet szentelni a közlekedésfejlesztésre, hogy Győr-Moson-Sopron megyében összesen két közúti határátkelő működik Szlovákia irányába, ezekből csupán az egyik, a Vámosszabadi és Medve között található határátmeneti pont biztosít közvetlen kapcsolatot az ETT részei között. Győr-Moson-Sopron megyének érdemes térségi együttműködéseit elmélyíteni a szomszédos szlovákiai kerületekkel, amelyek a hálózatfejlesztés, nagyvárosi kooperációk, közös jövőkép megalkotásának témakörét ölelnék fel.

A magyar és a szlovák állam között 2012. február 27-én aláírt megállapodás összesen 90 közúti és 5 vasúti átkelőhely megépítését irányozza elő. Ezek közül a megye és a nagyszombati kerület közti kapcsolatot teremtene meg egy révátkelő (Dunakiliti–Doborgaz / Dobrohosť), és két további rév üzemeltetését tervezik a megye és a nyitrai kerület közti határszakaszon (Vének–Csicsó / Čicov; Gönyű–Kolozsnéma / Klížska Nemá). Új Duna-hidat azonban csak Komárom és Esztergom magasságában terveznek építeni, noha egy, a Szigetközt a Csallóközzel összekötő híd erősen megkönnyítené a határon átívelő kapcsolatok fenntartását, és segítené Mosonmagyaróvár városi vonzáskörzetének növekedését keleti irányba. Ezeken túlmenően a medvei híd felújítását is tervezik, amely a közeljövőben várhatóan meg is kezdődik.

Az RDV Stratégia másik lényeges beavatkozási területe a gazdasági kohézió. A rendszerváltás óta eltelt két évtizedben hasonló gazdasági hatások érték az ETT térségének mind szlovákiai, mind magyarországi oldalát. A betelepült nagyvállalatok köré beszállítói hálózatok épültek ki a határ mindkét oldalán, és elkezdődött ezen vállalatok klaszterbe szervezése is. A Magyar

Járműipari Klaszternek számos megyei kis, és középvállalat is tagja, míg a Pannon Autóipari Klaszter a Dunántúl nagyvállalatait tömöríti magában. A Nyugat-Szlovákiai Autóklaszter főleg a beszállító vállalkozásokat szervezi partnerségbe. Az ETT stratégiája szorgalmazza, hogy az autóiparban tevékenykedő vállalkozások kezdjék meg egymást közt kapcsolataik elmélyítését, konzultációk során osszák meg egymással legújabb tapasztalataikat, és valósítsanak meg közös innovációkat. Az együttműködésre volt is példa 2010-2011 során, amikor a Klaszterek határok nélkül projekt keretében előadásokat szerveztek, és látogatást tettek többek között a győri Audi gyárban is. Az együttműködéseknek kiemelkedő szerepe lenne a kutatás-fejlesztés és a munkaerőpiac területén. A K+F szektor fejlesztése kulcsfontosságú az ipar termelékenységének növelésében, így a gazdasági fejlődés előmozdításában, a munkaerő-piaci kooperáció pedig a munkaerő hatékony felhasználását, képzését tenné könnyebbé. Az ETT ebben koordináló szerepet tudna betölteni. Valamint megemlítendő, hogy a stratégia egy további beavatkozása szerint egy befektetési programot is indítana a KKV-k támogatása érdekében.

A társadalmi kohézió előmozdítását a társadalmi kapcsolatok fejlesztésével, és a társadalmi jólét megteremtésével kívánják elérni. Utóbbi célhoz kapcsolódó beavatkozások a mobilitás növelését, tágabban a foglalkoztatás bővítését célozzák meg. A kapcsolódó projektek tartalmaznak képzési programokat is, amelyeket a piaci szereplők, mindenekelőtt a KKV-k igényeihez igazodva indítanának el. Ehhez kapcsolódva fontos felmérni, hogy a két ország szakképzési rendszere mennyiben hasonló, illetve mennyire átjárható (szükség esetén javaslatot érdemes tenni a jogszabályok módosítására). A régiómarketing, és az „Ismerd meg a szomszédod!” projekt pedig a lakosság kapcsolatrendszerének fejlesztését hívatott szolgálni. A kölcsönös elfogadás és az előítéletek lebontása lényegében alapozzák meg az ETT kohézióját. Emellett lehetőséget látnak az együttműködésre a közszolgáltatások, így az egészségügyi szolgáltatások terén is. A párhuzamosságok megszűntetése gazdaságosabbá teheti a szolgáltatások fenntartását, az országhatárok elválasztó szerepének enyhülésével a lakosság rövidebb út megtétele árán tud eljutni a keresett közintézménybe.

Ezek alapján az szűrhető le, hogy a megyének számos olyan kihívással (foglalkoztatás bővítése, lakosság képzettségi szintjének javítása, közúti infrastruktúra fejlesztése, társadalmi kapcsolatok létesítése a helyi identitás erősítése céljából) kell megküzdenie, amiben a szomszédos Komárom-Esztergom megye és a Nagyszombati kerület partnerségére

számíthat. A közös stratégiaalkotás elősegítheti a források hatékonyabb felhasználását, az egymást kiegészítő adottságokat közösen lehet a társadalom hasznára fordítani.

Magyarországon előrehaladottabb a társadalom elöregedésének folyamata, ami a különböző közintézményeket eltérően érinti. Az idősebb társadalom nagyobb feladatot ró az egészségügy szférájára, ugyanakkor finanszírozási gondok merülnek fel az egyre alacsonyabb kihasználtságú közoktatási intézmények esetén. Ezzel szemben Szlovákia településein valamelyest fiatalosabb társadalmi struktúra jellemző. A kooperáció keretében Győr és Mosonmagyaróvár intézményei a Csallóköz határ közeli településeinek igényeit is ki tudnák elégíteni, ami mindkét fél számára előnyös lehetne. A lakosok kisebb út megtétele árán tudnának hozzájutni a keresett szolgáltatásokhoz, az ellátási gondokkal küzdő városi intézményekben pedig nőne az ellátandók száma. Ehhez viszont elengedhetetlen előfeltétel a közúti elérhetőség javítása. Az aktivitás fokozására irányuló intézkedések, beleértve a szakképzéseket is, pedig olyan beavatkozások, amelyek költséghatékonyabban valósulhatnak meg nagyobb tömeg esetén.

Győr-Moson-Sopron megye tehát számos ponton érdekelt az RDV ETT céljainak megvalósulásában. Ehhez pedig azzal járulhat hozzá, ha az RDV céljaival összhangban lévő beavatkozásait a társulás többi tagjával közösen viszi végbe.

ARRABONA ETT

Az Arrabona Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás 2011-ben alakult, alapítói Győr, Mosonmagyaróvár, Dunaszerdahely és Somorja önkormányzatai voltak. A négy alapító önkormányzaton kívül még 17 magyar település (Halászi, Vámosszabadi, Kisbajcs, Vének, Pér, Rábapatona, Mosonszolnok, Dunaszeg, Abda, Győrújbarát, Bőny, Győrújfalu, Mecsér, Ikrény, Börcs, Kunsziget, Dunaszentpál) tagja a társulásnak. Cél azonban, hogy a győri és mosonmagyaróvári és a dunaszerdahelyi járások területéről (összesen 127 település található a három járás területén) minél több település csatlakozzon az együttműködéshez.

Az ETT (hivatalos magyar elnevezése szerint Európai Területi Társulás) újdonsága, hogy a tagjai által érintett országok mindegyikében önálló jogi személyként ismerik el, a határ mindkét oldalán foglalkoztathat alkalmazottakat, indíthat és tarthat fent intézményeket és

közcélú vállalkozásokat, így a térségben e szervezeti forma hatékony eszközként szolgálhat határon átnyúló fejlesztések menedzselésére.

A Csoportosulás alapszabályban rögzített általános célja, hogy a gazdasági és társadalmi kohézió megerősítése céljából tagjai között előmozdítsa a határokon átnyúló együttműködést, továbbá közreműködjön a Duna-völgy, mint ökológiai rendszer egyensúlyának megőrzésében és fenntartásában, illetve, hogy e célokat az Európai Unió társfinanszírozásában, területi együttműködésben megvalósuló programok, és projektek végrehajtása révén kezdeményezze és segítse, valamint a szociális- és műszaki infrastruktúra elemeinek fejlesztéséhez hozzájáruljon.

A társulás tehát a Duna tengelye mentén szerveződik, ezzel együtt éppen a Duna jelenti a legnagyobb kihívást a térség számára. Az egyik legfőbb probléma a térség területi integritása, a Duna két partjára eső területek összekötöttsége. Az egyetlen határ- és folyóátkelési pontot a mintegy 50 kilométeres szakaszon a Medve és Vámosszabadi közötti, meglehetősen korlátozott áteresztőképességű Duna-híd jelenti. A legközelebbi közvetlen átkelési pontot a folyó folyása mentén lefelé a komáromi híd (az előzőtől mintegy 40 kilométerre), felfelé pedig Pozsony (mintegy 55 kilométerre) hídjai jelentik. A szlovák oldalon a Bős – Dunacsún országút átlépi a Duna mindkét ágát (az Öreg-Dunát Dunacsún, a Duna-csatornát pedig Bős mellett), a határ két oldala számára azonban ez nem jelent racionális kapcsolatot: a Rajka és a tőle légvonalban alig 10 kilométerre fekvő Somorja között az út a két hídon át mintegy 65 kilométer, az egymástól szintén 10 kilométerre fekvő Lipót és Bős között pedig 73 kilométer a közúti távolság. Mindeközben a két oldal között a térségben vasúti összeköttetés nincsen. Az együttműködés kiteljesedése szempontjából fontos feltételt jelent tehát az összekötöttség infrastrukturális feltételeinek javítása, amely az együttműködés általános céljai között is szerepelt (habár az ilyen léptékű infrastruktúrafejlesztések sokkal inkább tartoznak megyei, országos kompetenciába). Jelenleg tervben van egy idegenforgalmi komp létesítése Dunaremete és Bős között, ez azonban csak kevéssé elégítheti ki a valós forgalmi igényeket. A térségben valójában egy közúti hídra lenne szükség (akár Dunaremete, akár a fentiekben már említett Lipót térségében) az Öreg-Duna felett, amely kapcsolatot teremthetne a bősi Duna-híd irányába, s nagyban javítaná Mosonmagyaróvár összekötöttségét Dunaszerdahellyel, illetve Somorjával. A távlati tervek között szerepel Dunaszerdahely és Győr vasúti híddal való összekötése is. A

közúti és vasúti fejlesztések, a hídépítés azonban nemzeti szintű kompetencia, két ország közötti híd építése pedig elképzelhetetlen államközi szerződés, illetve együttműködés nélkül.

A gazdasági és társadalmi együttműködés mellett az Arrabona ETT alapvető célkitűzései közé tartozik a Duna-völgy, és különösen az ökológiailag sérülékeny Szigetköz megóvása is. Győr-Moson-Sopron megye Szlovákiával határos területének meghatározó táji eleme ugyanis a Szigetköz, mely – szlovák oldali folytatásával, a Csallóközzel együtt – ökológiai szempontból meglehetősen érzékeny területnek számít, ezzel együtt természeti értékei kiemelkedő jelentőségűek: mindamellett, hogy nedves élőhelyként biodiverzitása igen magas, a terület alatt található ivóvízkészlet fontossága nemcsak természeti, hanem gazdasági és társadalmi szempontból is elsőrangú a tágabb térség számára. A természeti, ökológiai értékek egyúttal gazdasági korlátokat is jelentenek, hiszen széleskörű (pl. Natura2000) védettséget élveznek, mely behatárolja a gazdasági hasznosítás és infrastruktúra-fejlesztés lehetőségeit, így a fent leírt infrastruktúra-fejlesztési igények teljesíthetőségét is. E két célrendszer összehangolása tehát fokozott odafigyelést igényel. A magyar oldal területe természetvédelmi szempontból a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóságának hatásköre alá tartozik, a nemzeti park bevonása a tervezésbe és a határon átnyúló együttműködésekbe éppen ezért kiemelt jelentőségű.

A Szigetköz területén a korábbi természetes állapotok a természeti folyamatok és emberi beavatkozások hatására– különösen a 19. század óta– jelentősen megváltoztak. A Duna kimutatható medersüllyedése, illetve a Duna-csatorna megépítése következtében a kisvizek szintje csökkent, ennek hatására pedig a talajvízszint süllyedése is megfigyelhető. Mindezzel egy időben viszont az árvízszintek növekedése is tapasztalható. Különösen problémássá vált a helyzet a Szigetközben, ahol a mentett oldali csatornák és az alsó-szigetközi hullámtéri ágak kiszáradtak, a vizes élőhelyek területi kiterjedése fokozatosan visszaszorult.[2]

A kedvezőtlen folyamatok ellensúlyozására számos beruházás valósult meg az elmúlt években, különösen a legnagyobb kárt szenvedett Felső-Szigetközben, ahol a mentett oldali és a hullámtéri ágrendszerek rehabilitációjára került sor. A beruházások a hullámtérben az Ásványi ágrendszer felső részéig, a mentett oldalon Ásványráró térségéig terjedtek. Ezt követően merült fel az igény az alsó-szigetközi területek vízpótlási rendszerbe való bekapcsolására. Az Alsó-Szigetköz mentett oldala a Felső-Szigetköz irányából csak korlátozott

[2] forrás: www.bosnagymaros.hu

mértékben kap vizet, ezért a csatornamedrekben tartós kisvizes időszakokban pangó víz, vízminőség romlás, helyenként kiszáradás, az itteni életközösségek degradációja jellemző, ami csak további vízpótlással szüntethető meg. A tervezett beavatkozások elsősorban a tájképi és ökológiai értékek megőrzését, helyreállítását, a természeti értékek megőrzését, az intenzív mezőgazdaság öntözővíz igényének biztosítását és a medrek halászati hasznosítási feltételeinek javítását célozzák.

Nem csak az alacsony vízállás, hanem az árvíz is problémát jelent(het) a térségben, az árvízi biztonság ugyanis nincs megteremtve a folyó teljes szakasza mentén. A Mosoni-Duna alsó részén, a Gönyű felől visszaduzzadó nagy-dunai árvizek határáig már a 19. században megkezdték a védművek építését. A 2002-ben levonuló árvíz azonban rámutatott a védműrendszer elégtelenségére, így vélhetően szükséges lesz a védvonalak építésének folytatására, elsősorban Dunaszentpál és Mecsér térségében. [3]

A fenti kihívásokhoz igazodóan tehát a térségben – elsősorban az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság (ÉDUVIZIG) irányítása alatt – több projekt is előkészítés, illetve megvalósítás alatt áll a vizes területek védelme, rendezése, rehabilitálása, illetve az árvízi védekezés kapcsán:

- a tágabb térség távlati ivóvízbázisainak állapotfelmérése
- a Mosoni-Duna és a Lajta folyó térségi vízgazdálkodási rehabilitációja
- a Szigetköz mentett oldali és hullámtéri vízpótló rendszer ökológiai célú továbbfejlesztése
- határon átnyúló partnerség árvízvédelmi veszély- és kockázatfelmérés érdekében, a CEFRAME (Central European Flood Risk Assessment and Management; Európai Árvízi Kockázat Elemzés és Menedzsment) projekt keretében.

A határok feletti partnerség egyébként is fontos a térség számára, hiszen a Dunát érintő kérdésekre csak közösen adható hatékony válasz. Noha a természetvédelmi és vízügyi beavatkozások, az árvízvédelmi rendszerek tervezése és kiépítése alapvetően nemzeti kompetencia, a vízrendszerek nem az országhatárokhoz igazodnak, bár ennek figyelmen kívül hagyására éppen a Szigetköz térségében mutatott szomorú példát. A Bős–nagymarosi

[3] forrás: ÉDUVIZIG

vízlépcsőrendszer körüli konfliktus végkifejlete ugyanakkor megerősíti a mindenkori tervezők és döntéshozók számára azt a tényt, hogy e térségben a Magyarország és Szlovákia vízügyi kérdésekben (de sok más szakterületen is) egymásra van utalva.

Jelen pillanatban is több projektelképzelés él a Duna vízrendszeréhez kapcsolódóan, amelyek lehetőséget teremthetnek a határ menti szereplők számára a térségi együttműködésekre, a fejlesztési elképzelések összehangolására és a tapasztalatok cseréjére. Ilyenek többek között:

- A Mosoni-Duna torkolati szakaszának vízszint rehabilitációja
- Az Öreg- Duna vízszint rehabilitációja
- Árterületek rehabilitációja a Duna Szap-Szob közötti közös szakaszán az árvízvédelem megerősítése és a folyó ökológiai értékeinek növelése érdekében (DURE Flood)
- Szlovák-magyar vízrajzi információs rendszer a Dunán és mellékfolyóin (TELEDAN)

Az együttműködésekben, közös projektekben résztvevő felek összehangolt munkájának facilitálásában az együttműködési eszköz (ETT) igen kedvező sajátosságai, illetve a csallóközi és szigetközi önkormányzatoknál felhalmozott helyi tudás miatt fontos szerepet kaphat az Arrabona ETT.

Ugyan e fenti beavatkozások többségére Győr-Moson-Sopron megye közvetlen hatást nem tud gyakorolni, hiszen kompetenciáján kívül esnek, azonban mindenképp számolni kell a stratégiai tervezés során e projektek hatásaival, mindamellett a megyének is elemi érdeke a vízrendezési beavatkozások megvalósulása, hiszen mind a vízhiány, mind pedig az árvizek a megye fejlődését veszélyeztetik. Mindazonáltal Győr-Moson-Sopron megyének az ETT-vel stratégiai partnerségben zajló tervezés által kellene jeleznie a határon túli partnerek felé a stratégiai elképzelések összehangolásának igényét.

A Fertő-tó térsége

Győr-Moson-Sopron megye országhatár menti térségei között sajátos helyet foglal el a Fertő-tó térsége. Az országhatár által kettévágott, ám tájföldrajzilag egységes Fertő-medence mind természeti, mind kulturális értékeit tekintve egyedülálló területnek számít, határon átnyúló fekvése pedig elengedhetetlenné teszi az országhatár két oldalán élők együttműködését.

A térség számára meghatározó esemény volt, amikor Magyarországon 1991-ben megalakították a Fertő-táj teljes hazai felét magában foglaló Fertő-tavi Nemzeti Parkot, majd 1992-ben Ausztriában a Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel-t. A határon átnyúló közös nemzeti parkot végül 1994-ben hozták létre. A magyar oldalon több bővítés történt, 1994-ben csatolták az 1976-ban alapított Hansági Tájvédelmi Körzetet a nemzeti parkhoz (ekkortól hívják a nemzeti parkot a magyar oldalon Fertő-Hanság Nemzeti Parknak), majd 1999-ben a Répce-menti területeket. A Fertő-Hanság Nemzeti Park területe hazánkban ma 23 731 ha, míg Ausztriában 10 500 ha.[4]

A nemzeti parkok sikeres együttműködésének eredményeként 2001-ben felvették a Világörökségi Listára a határon átnyúló Fertő/Neusiedlersee Kultúrtájat. 2003-ban szintén együttes megvalósításban készült el a Fertő-Neusiedlersee Kultúrtáj Világörökség Kezelési Terve is. A terv meghatározza a világörökségi terület megőrzését és védelmét szolgáló kezelési célokat, illetve az ezen alapuló intézményrendszer létrehozását és működtetését. A dokumentum jövőképében egy európai metropoliszok közötti régióként pozícionálja a Fertő-tájat. A nagytérség fejlesztését a természeti és kulturális értékekre építve képzeli el, a Bécs – Pozsony – Győr - Sopron négyszög gazdasági és szociális élettér részeként. Ebben az összefüggésben elsősorban Kismarton (Eisenstadt) és Sopron – mint a világörökségi régióhoz vezető városi kapuk – központi szerepköreit kívánja erősíteni.

A dokumentum a rövid- és középtávú célkitűzések között hét alapvető célkitűzést fogalmaz meg:

I. Fenntartható természet- és tájvédelem
II. A kulturális értékek védelme
III. Fenntartható mezőgazdaság, borkultúra
IV. Települések városképének védelme és az új építészeti kultúra; Környezeti szempontból fenntartható közlekedés
V. Környezetvédelem
VI. Társadalmi szemléletformálás: iskolák, felnőttoktatás, tájékoztatás
VII. A fenntartható idegenforgalom felépítése és infrastrukturális fejlesztése

[4] forrás: Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, http://www.ferto-hansag.hu/

A védett területek nagytérségi hálózatokba történő csatlakozása szempontjából az utóbbi évek fontos eredménye volt a PaNaNet létrehozása. A PaNaNet (Pannonian Nature Network) egy egyedülálló osztrák–magyar kezdeményezés, amely négy nemzeti park igazgatóság (a Neusiedler See – Seewinkel, illetve a Fertő–Hanság, az Őrségi és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság), illetve a hat burgenlandi (Neusiedlersee–Leithagebirge, Rosalia–Kogelberg, Landseer Berge, Geschriebenstein, Weinidylle, Raab) és négy nyugat-dunántúli (Soproni-hegység, Írottkő, Őrség-Vendvidék, Kerka mente) natúrpark együttműködésén alapul. Az Ausztria–Magyarország Határon Átnyúló Együttműködés Program 2007–2013 keretében megvalósított projekt célja a természetvédelmi területek térségfejlesztésben játszott gazdasági jelentőségének hangsúlyozása.

A térség külső összekötöttsége, közlekedési infrastrukturális ellátottsága nagyrészt kedvezőnek mondható, a belső összekötöttség azonban – főként a magyar oldalon – fejlesztésre szorul, noha ez kevésbé nagy infrastrukturális beruházások, mint inkább helyi beavatkozások igényét jelenti. A térségben – a Szigetközhöz hasonlóan – egyébként is gátat jelent a természeti védettség az infrastrukturális fejlesztések számára, ezért célszerű a már meglévő, illetve viszonylag csekély beavatkozással létrehozható létesítményekre koncentrálni. Ökológiai és gazdasági szempontok alapján a Fertő-tó vidékén a vasúti és a kerékpáros közlekedés fejlesztése lenne a legcélszerűbb.

A térség vasúthálózata meglehetősen fejlett, nagytérségi hálózatokba való integráltsága kedvező, utasforgalma pedig jelentős, mivel fontos szerepet tölt be a napi szintű ingázásban: az osztrák oldal a bécsi agglomeráció, a magyar oldal pedig Sopron ingázási körzetébe tartozik. A Fertő-tó villamosított vasútvonalakon járható körbe, az infrastrukturális háttér tehát nagyrészt fejlett, a teljes körbejárásához azonban öt átszállás szükséges (Sopron, Vulkapordány/Wulkaprodersdorf, Nezsider/Neusiedl am See, Pomogy/Pamhagen és Fertőszentmiklós állomásokon), és az átszállások közötti összehangoltság sem mindenütt megoldott. A Vulkapordány-Nezsider vonalat az Osztrák Szövetségi Vasutak (ÖBB), a többi – Győr-Moson-Sopron megye területét is érintő – vasútvonalat pedig a Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút Zrt. (GYSEV) üzemelteti. Szükség volna tehát a regionális vasúti kapcsolatok rendszerszintű szervezésére, és egy keresletorientált, mind a mindennapi használat, mind pedig az idegenforgalom igényeihez megfelelően igazodó, az intermodalitást támogató menetrend kialakítása. Noha a vasúti szolgáltatások megrendelése nem megyei szintű

kompetencia, a közösségi közlekedés tervezése során a megye számára feltétlenül lényeges az egyeztetésekben való aktív részvétel, illetve alternatív javaslatok megfogalmazása, elsősorban a határt átszelő járatok üzemeltetésének, illetve finanszírozásának hosszútávú megoldása érdekében. Kedvező ugyanakkor, hogy a térségben létezik határon átnyúló tarifaközösség, melynek keretében egyetlen jeggyel (Neusiedler See Card) igénybe vehető a Fertő-térségének szinte valamennyi regionális vasúti és buszjárata, valamint egyes hajó- és kompjáratok.

A fenntartható közlekedési ágazatok fejlesztése terén jelentős szerepet játszhat a kerékpár is. A települések egymástól való kis távolsága, a kerékpár egyszersmind hagyományosnak és újszerűnek mondható népszerűsége a térségben, illetve az új technológiai fejlesztések (pl. az elektromos kerékpár elterjedése) mind lehetőséget teremthetnek a kerékpár szerepének növelhetősége szempontjából. Az osztrák oldal kerékpárút-hálózata igen sűrű, szinte minden település be van kötve a kerékpárút hálózatokba, a magyar oldal kerékpárútjai azonban minőségüket tekintve fejlesztésre szorulnak, hálózatba szervezésük pedig szintén megoldásra vár. Mind a vasúti, mind a kerékpáros közlekedési kapcsolatok javítása napirenden van. Ezt célozza többek között az Ausztria – Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében zajló, 2010-ben elindított „Fertő-Hansági Környezetbarát Mobilitás" projekt, amelynek főbb elemei a Fertővidéki Helyi Érdekű Vasút (vagyis a Fertőszentmiklós-Nezsider vasútvonal) modernizálása, a Hanság kerékpárutakkal való elérhetővé tétele és a tó térsége, különös tekintettel a keleti part (Seewinkel) ökomobilitásának javítása. A projekt elindítása óta ugyanakkor kedvezőtlen fordulat, hogy 2012.április 1.-től a GYSEV gazdasági megfontolásból csak Pamhagenig járatta a korábban Fertőszentmiklósba átjáró, Nezsider irányából érkező osztrák szerelvényeket[5], így az átszállási kényszer (Pomogy) romlott a vasút versenyképessége a térségben.

A kerékpáros közlekedés infrastrukturális hátterének fejlesztése nemcsak a térségen belüli közlekedés számára fontos, hanem a nagytérségi közlekedési útvonalak szempontjából is, hiszen áthalad a térségen az EuroVelo 13 (az egykori Vasfüggöny vonalát követő) útvonal, amely bekapcsolja a térséget a nemzetközi kerékpáros turizmus hálózatába. A kerékpáros

[5] forrás: http://www.ikvahir.eu/?p=3090

fejlesztések így nemcsak a közlekedés, hanem a helyi turizmusra épülő gazdaság fejlesztése szempontjából is fontosak.

A természeti és kulturális értékekben gazdag térség életében ugyanis meghatározó szerepet játszik a turizmus, különösen a kerékpáros turizmus. Az ágazat fejlesztését illetően számos fejlesztési- illetve projektelképzelés látott napvilágot, mind minisztériumi (Emberi Erőforrások Minisztériuma), mind megyei, mind pedig települési (többek között Sopron, Fertőszéplak, Kapuvár rendelkezik konkrét elképzelésekkel) szinten. Lényeges, hogy minden projektgazda a kompetenciájának megfelelő helyen avatkozzon be, ugyanakkor ezt a többi szereplővel történő egyeztetés kísérje, az egyes beavatkozások pedig egymást támogassák. A megye elsőrendű feladatát jelenti tehát – kezdeményező szerepe mellett természetesen –, hogy a tervezés során a különböző szintű elképzeléseket integráló keretrendszert hozzon létre, és felügyelje az abban foglaltak konzekvens megvalósítását.

POZSONYI AGGLOMERÁCIÓ

Az elmúlt években Pozsony és térsége bizonyult Kelet-Közép-Európa legdinamikusabban fejlődő régiójának. Ennek megfelelően a város gazdasági és népességi súlya, vonzóereje egyre nagyobb térségben éreztette hatását. Győr-Moson-Sopron megye északi területein is meghatározóvá vált Pozsony vonzóereje, sőt a megye egyes települései már a mindennapi ingázásba is bekapcsolódtak, így az agglomeráció részének tekinthetők. A változások bemutatására a legszemléletesebb példa a közvetlenül a határ mentén fekvő Rajka, amelynek lakosságszáma, illetve lakásállománya az elmúlt években dinamikus növekedést mutatott, melyet a szlovák fővárosból kiköltözők generáltak.

Fontos leszögezni tehát, hogy a Felső-Szigetköz és a Mosoni-síkság északi részének középtávú jövője elsősorban *a Pozsonnyal kialakítható együttműködés keretein belül* értelmezhető, és főként ettől függ. Ennek megfelelően a megye e térségei számára stratégiai fontosságú a szlovák fővárossal fenntartott kapcsolatok – mind a térkapcsolatok, mind pedig a társadalmi kapcsolatok – erősítése, befolyásolása. Ezek közül a térkapcsolatok fejlesztése az a beavatkozási terület, amelyen a megye már rövidtávon is látványos eredményeket érhet el. Ennek fontos eleme a fizikai infrastruktúra fejlesztése és ehhez kapcsolódóan a térségi közlekedési rendszernek az igényekhez alakítása. Alapvető probléma jelenleg a térség – illetve az egész megye – számára, hogy nincs közvetlen közösségi közlekedési kapcsolat

Pozsony irányába. Ez alól kivételt jelent a fent említett Rajka, amelyet a DPB (Pozsonyi Tömegközlekedési Vállalat) autóbuszjárata kapcsol be a szlovák főváros közlekedési rendszerébe. A vasút tekintetében a Győr – Hegyeshalom – Rajka – Pozsony és a hozzá kapcsolódó, jelenleg fejlesztés alatt álló Csorna – Hegyeshalom vonal a térség számos települését fűzi fel, ugyanakkor a Rajka – Pozsony pályaszakaszon évek óta nincs személyforgalom – noha újraindításáról már hosszú ideje folynak az egyeztetések a magyar (MÁV, GYSEV, NFM) és szlovák (ŽSR, *Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky/*Szlovák Köztársaság Közlekedési, Kommunikációs és Közmunkaügyi Minisztériuma) felek között – , így a vasútvonal jelentette potenciál személyforgalmi szempontból egyelőre kihasználatlan. 2011 januárjában a Volánbusz Zrt. Budapest–Győr–Mosonmagyaróvár–Pozsony járata is megszűnt, így csak az OrangeWays napi két járata jelent Győr és Pozsony között közvetlen közösségi közlekedési kapcsolatot, ez a lehetőség azonban napi ingázás céljára teljesen alkalmatlan. Első körben tehát alapvető fontosságú lenne a korábbi vasúti kapcsolat helyreállítása, s egy keresletorientált, elsősorban a munkahelyi és oktatási ingázás igényeihez igazodó, az intermodalitást támogató menetrend kialakítása. A közösségi közlekedés járatai általában közszolgáltatásként megrendelt vagy tisztán piacról finanszírozott formában működnek, a határ menti térségekben azonban gyakran okoz problémát, hogy sem az államok, sem pedig a privát szolgáltatók nem érdekeltek a határt átszelő járatok üzemeltetésében, ezért közép-, illetve hosszútávon mindenképpen szükséges lenne kidolgozni valamilyen finanszírozási mechanizmust ezen járatok üzemeltetésére.

Noha a távolsági közlekedés szervezése és lebonyolítása nem megyei szintű kompetencia, Győr-Moson-Sopron megye szempontjából lényeges, hogy a közlekedéstervezés során a valós térbeli kapcsolatokat szolgáló közlekedési rendszer alakulhasson ki, s a határon átnyúló kapcsolatok ezen rendszerbe szervesen illeszkedjenek bele. E fizikai kapcsolatok megerősítése (létrehozása) révén a megye északi csücskének vidékies térségeiben lényegesen könnyebben, nagyobb hatásfokkal terjedhet szét, csapódhat le a szlovák főváros gazdasági dinamikája.

Szintén az agglomerációs helyzetből fakadó tervezési feladatot jelent a megye számára a közszolgáltatások aránytalan használata e térségben. Hiszen a Pozsonyba ingázók komoly többletterheléssel veszik igénybe a térség közlekedési infrastruktúráját, azonban mivel

lényegében csupán az éjszakát töltik magyarországi otthonaikban, e települések közösségi életében nem vesznek részt, a kulturális, szociális funkciókat nem veszik igénybe. E kettősségek kezelése is alapvetően függ a megye szomszédsági elképzeléseitől.

GYŐR VONZÁSKÖRZETE

Győr-Moson-Sopron megye legnépesebb városa, egyben egyértelmű központja Győr. Központi szerepét alapvetően földrajzi helyzete, a közlekedési hálózatokban betöltött csomóponti szerepe, gazdasági ereje és funkciókban való gazdagsága biztosítja. Földrajzilag a város mind a megyén belül, mind pedig a tágabb Észak-Dunántúli térségben központi helyzetű, ezt erősítik a város közlekedési és szállítási kapcsolatai is. A közúthálózat leginkább meghatározó eleme a Budapestet Béccsel, illetve Pozsonnyal összekötő M1-es autópálya, amelyen a szlovák főváros nagyjából egy óra alatt, Budapest és Bécs pedig 75 perc alatt érhető el. Erre a tengelyre fűződik fel az Észak-Dunántúl sugaras elrendezésű főútrendszere (1-es, 81-es, 82-es, 83-as és 85-ös utak), amelyek Győrnél találkoznak, összekötve a várost más megyeszékhelyekkel, illetve jelentős városokkal (Komárom, Székesfehérvár, Veszprém, Pápa, Sopron). Ugyancsak központi szerepe van a városnak a hazai és nemzetközi vasúthálózatban, Budapest, Bécs, Sopron, Szombathely, Veszprém, Székesfehérvár irányába is van közvetlen vasúti kapcsolat, a domináns folyosót pedig – a közúthálózathoz hasonlóan – itt is a Budapest-Bécs tengely jelenti. Gazdasági téren a dinamikus gépjárműipar jelenti a város fő vonzerejét, két fő szereplője az Audi Hungaria Motor Kft. és a RÁBA Járműipari Holding Nyrt., melyek mind saját termelésük, mind pedig a hozzájuk kapcsolódó beszállítói rendszer révén egy meglehetősen tág térség számára biztosítanak jelentős számú munkahelyet. Funkcionális sokszínűségét tekintve a város valódi regionális központként funkcionál, közigazgatási, igazságszolgáltatási, felsőoktatási, egyházi funkcióinak hatóköre a megyehatárokon túl is érvényesül. Különösen kiemelendő a műszaki felsőoktatás kedvező helyzete, a Széchenyi Egyetem műszaki karai szoros együttműködésben állnak a gépjárműgyártásban tevékenykedő vállalatokkal, emellett nemzetközi kapcsolataik is figyelemreméltók, a tágabb térségben többek között a Comenius Egyetemmel és a több bécsi egyetemmel is szorosan együttműködnek, amely kiváló alapot szolgáltathat más térségi együttműködések kialakításához, illetve elmélyítéséhez is.

Ugyanakkor bármely vonzóerőt tekintve jól látható, hogy a vonzáskörzet térbeli kiterjedése és erőssége észak felé, a szlovák határ irányába jóval kevéssé érvényesül. Ennek egyik lényeges eleme a határ két oldalát összekötő infrastrukturális elemek, elsősorban a közlekedési infrastruktúra már korábbiakban bemutatott hiányosságai: Győr térségét a határ szlovák oldalával csak a Vámosszabadi és Medve közötti híd köti össze, amely tehát szűk keresztmetszetet jelent a határkapcsolatok szempontjából. E híd szerepe azonban igen fontos a napi ingázás szempontjából, ezt mutatja többek között, hogy a szlovák oldalon a hídfő közelében fekvő települések mind társadalmi, mind gazdasági szempontból kedvezőbbek környezetüknél.

A munkanélküliség területisége – miközben a magyar oldalon Győr közelében viszonylag egyenletes képet mutat – a szlovák oldalon, a határátkelő közvetlen közelében némileg alacsonyabb, mint a távolabbi, rosszabb összekapcsoltsággal rendelkező vidékeken, amely valószínűsíthetően a munkaerő-ingázásnak köszönhető. Ugyanígy kedvezőbb e települések helyzete a népesség kor szerinti összetételét tekintve, a munkahelyek közelsége ugyanis lehetővé teszi az aktív korú népesség (és családjaik) számára a helyben maradást, így a korszerkezet kiegyensúlyozottabb marad.

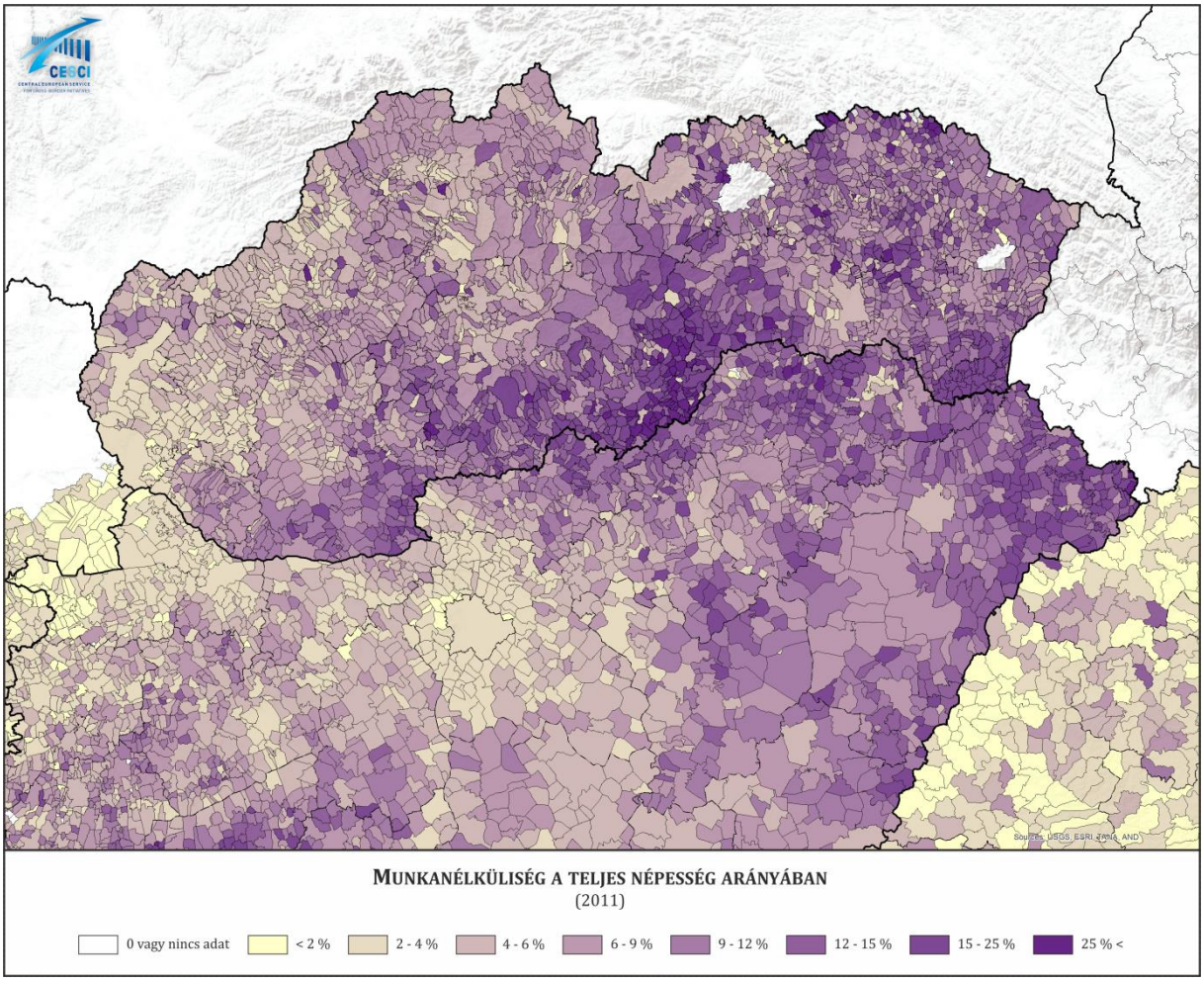

1. ábra A munkanélküliség területi képe a magyar-szlovák határ mentén

Forrás: statisztikai hivatalok

A Győrbe napi rendszerességgel érkező szlovákiai ingázók számát az évtized első felében mintegy 1500 főre becsülték[6], s ez a szám azóta vélhetően tovább növekedett. A napi ingázókon túl azonban jelentős azon szlovákiai lakosok száma is, akik nem napi szinten, de kisebb-nagyobb rendszerességgel felkeresik a várost, és igénybe veszik annak szolgáltatásait. A korábbiakban ez meghatározó mértékben a piaci szolgáltatásokra koncentrálódott, manapság azonban egyre inkább a közszolgáltatások is rendelkeznek határon átnyúló vonzóerővel.

[6] Hardi Tamás – Nárai Márta: Szuburbanizáció és közlekedés a győri agglomerációban. Tér és Társadalom, 19. 2005. 1. 81–101. p

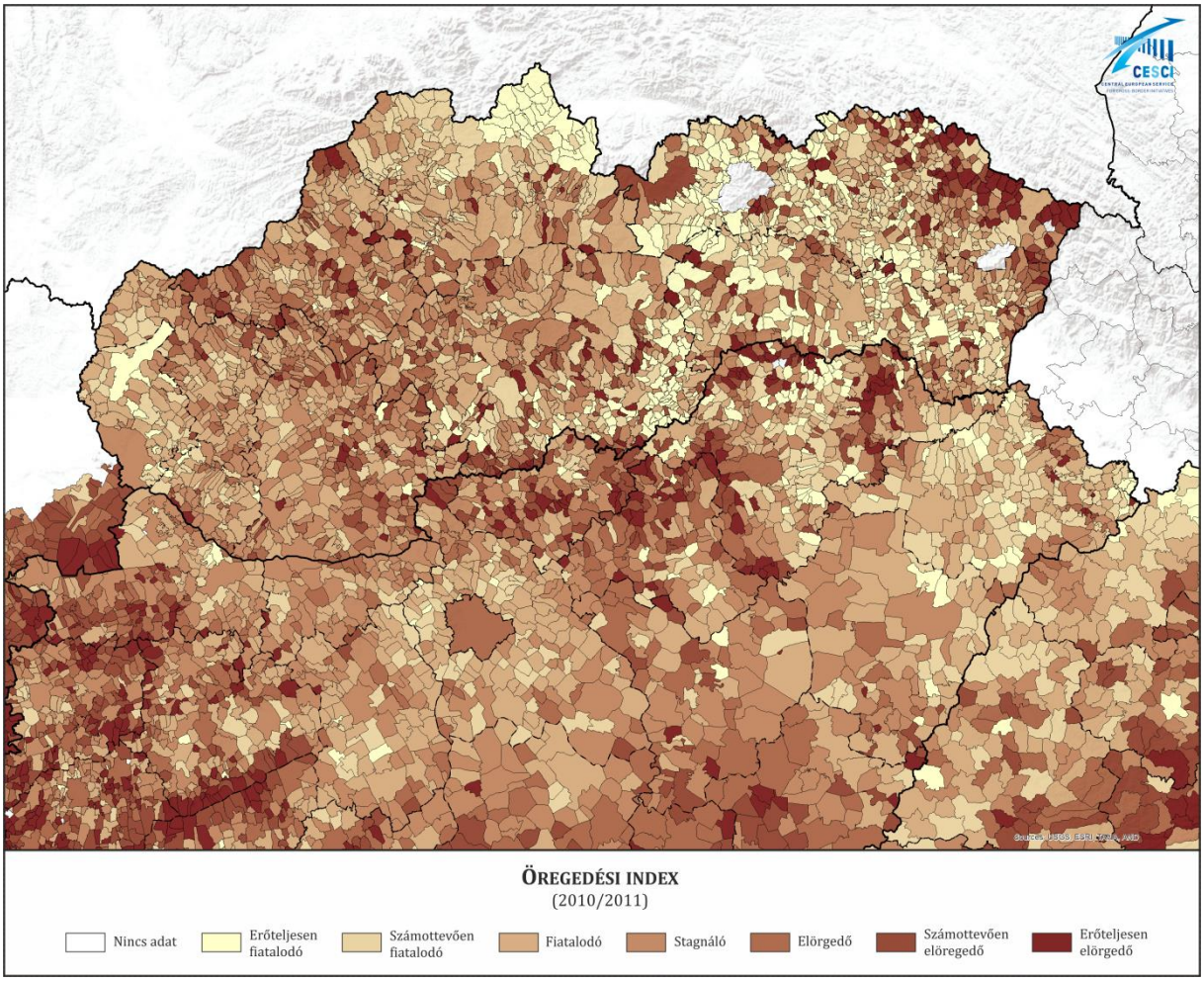

2. ábra A népesség kor szerinti össztételének területi képe a magyar-szlovák határ mentén

Forrás: statisztikai hivatalok

A közszolgáltatásokhoz és közületi infrastruktúrához való akadálytalan hozzáférés az Európai Unió egyik legalapvetőbb célkitűzése, ezen belül pedig kiemelt és igen kurrens problémakör az egészségügyi szolgáltatások elérhetőségének kérdése. Győr vonzáskörzetének erősödésére jelentős hatással lehet a határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok uniós szintű változása.

A jelenlegi szabályozás szerint az EU állampolgárai abban a tagországban jogosultak egészségügyi ellátás igénybevételére, ahol biztosítással rendelkeznek, csak egyes, konkrétan meghatározott (többnyire sürgősségi) esetekben van lehetőség más tagállam szolgáltatója nyújtotta ellátás igénybevételére.[7] Alapvető változást hozhat azonban az Európai Bizottság és a Tanács 2011/24/EU irányelve, amely rendelkezik a külföldi egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, illetve az ellátás költségeinek visszatérítésével kapcsolatos szabályokról, hatálya

[7] 883/04/EK rendelet

kiterjed a betegek határon átnyúló egészségügyi ellátására, tekintet nélkül annak szervezésére, végrehajtására és finanszírozására, illetve az alkalmazás korlátaira (tartós egészségügyi szolgáltatások, szervátültetések, oltási szolgáltatások).[8] A 2011. március 9-én megjelent irányelv kimondja, hogy a páciensek, bizonyos feltételek és korlátozások mellett, szabadon választhatnak egészségügyi szolgáltatót – többek között – fekvőbeteg ellátások esetén, emellett tisztázza többek között, a kapcsolódó fogalmakat, megfogalmazza az egyes tagállamok hatáskörét, jogait és kötelességét, valamint keretet biztosít a gyakorlati megvalósításhoz szükséges technikai részletek tisztázására.

Az irányelv hangsúlyozza, hogy „*a tagállamoknak elő kell segíteniük a különböző tagállamok egészségügyi szolgáltatói, felhasználói és szabályozó hatóságai közötti nemzeti, regionális vagy helyi szintű együttműködést…. Ez különös jelentőséggel bírhat a határ menti régiókban, ahol a határon átnyúló szolgáltatásnyújtás az egészségügyi szolgáltatások szervezésének leghatékonyabb módja lehet a helyi lakosság számára.*”[9]

Az irányelvben foglaltakat a tagállamoknak 2013. október 25-ig kell beépíteniük saját jogrendszerükbe. A határok menti térségek kórházai esetében jelentős változások várhatók tehát a betegforgalmi viszonyok alakulásában. Győr-Moson-Sopron megyében is prognosztizálható a határon átnyúló betegforgalom erősödése. Különösen Győr esetében valószínűsíthető a város egészségügyi ellátási funkcióinak felértékelődése. Ez kulturális, intézményi és szolgáltatásminőségi okokra is visszavezethető.

A megye területével határos dunaszerdahelyi járást többségében magyar lakta települések alkotják, a magyar nemzetiségűek száma 87 349 főre tehető, arányuk 74,98%[10]. Az egyébként a betegek határon átnyúló áramlását akadályozó nyelvi tényezőnek jelen esetben jóval kisebb a jelentősége. Ugyancsak vonzóerőt jelent a szlovákiai oldal számára Győr egészségügyi ellátó intézményeinek szolgáltatási spektruma, mely tekintetben – mint az a táblázatban is látható – jelentősen kiemelkedik a győri Petz Aladár Megyei Oktatókórház: mind az egészségügyi szolgáltatások köre, mind pedig az infrastrukturális és humán erőforrás kapacitás meghaladja a másik két intézmény adottságait.

[8] Az Európai Bizottság és a Tanács 2011/24/EU irányelvének 1. cikkének (1) bekezdése
[9] Az Európai Bizottság és a Tanács 2011/24/EU irányelvének (50) bekezdése
[10] Slovstat: népszámlálás 2011.

	Petz Aladár Megyei Oktató-kórház	Városi Karolina Kórház és Rendelő-intézet	Nemocnica s poliklinikoura Dunajska Streda a.s.
Szakmák száma (db) 2010	23	11	11
Kórházi ágyak száma (db) 2010	1040	223	445
ebből tartósan szünetelő ágyak száma (db) 2010	0	0	80
Teljesíthető ápolási napok száma (nap) 2010	525789	112420	130666
Szakorvosok száma (fő) 2012	257	33	41

1. táblázat Kórházak Győr térségében

Forrás: ESKI és az intézmények saját adatbázisa

A PAMOK országos jelentőséggel bír, ezt jelzi az intézménybe áramló, Győr-Moson-Sopron megyén kívülről érkező betegek száma, akik lakhely szerinti csoportosításban lefedik az ország egész területét. Ezzel szemben a dunaszerdahelyi kórház mind általános ellátási színvonalában, mind (szlovákiai) országos jelentőségében alacsonyabb hierarchiaszintet képvisel, finanszírozási és tervezett fejlesztési kilátásai pedig rosszabbak. A győri kórházba irányuló betegforgalom emelkedéséhez hozzájárulhat a dunaszerdahelyi járásban elérhető egészségügyi szolgáltatások viszonylag szűk köre.[11] Jelenleg a hiányzó szolgáltatások igénybevételére legközelebb Pozsonyban van lehetőség, így a határon átnyúló egészségügyi ellátás megszervezése várhatóan tovább növeli a győri intézmény felé áramló betegek számát.

[11] http://www.nemocnicads.sk/upload/uctovna_uzavierka/Rok%202011/Vyrocna%20sprava.pdf

	Petz Aladár Megyei Oktatókórház	Karolina Kórház és Rendelőintézet
Budapest	117	14
Pest	45	8
Fejér	117	8
Komárom-Esztergom	1500	19
Veszprém	848	28
Győr-Moson-Sopron	30235	7500
Vas	135	14
Zala	63	ka
Baranya	13	ka
Somogy	23	ka
Tolna	9	ka
Borsod-Abaúj-Zemplén	20	ka
Heves	9	ka
Nógrád	7	ka
Hajdú-Bihar	19	ka
Jász-Nagykun-Szolnok	7	ka
Szabolcs-Szatmár-Bereg	8	ka
Bács-Kiskun	33	ka
Békés	11	ka
Csongrád	10	ka
VTI	0	0

2. táblázat Az intézményekben regisztrált betegek száma lakhely szerinti bontásban

Forrás: Tételes Egészségügyi Adattár

A megyei szintű egészségügyi ellátás tervezése során tehát mindenképp figyelembe kell venni az irányelv érvénybe lépése következtében várható keresletnövekedést, mely alapvetően befolyásolja az intézményi kapacitásbővítést és fejlesztést, de ezen túl számos további területre is hatást gyakorol. Ezek közül a legfontosabbak:

1. *Oktatás – képzés*: Bár az egészségügyi ellátás során felmerülő közvetlen nyelvi akadályok nem jelentősek, a betegek regisztrációja és az ellátás dokumentációja több nyelven (szlovák, angol) kell, hogy megtörténjen. Másrészt a szlovák nemzetiségű betegek megjelenésével is számolni kell, így a nyelvi kompetenciákat erősítő humán erőforrás fejlesztés elengedhetetlenül szükséges.
2. *Információs és kommunikációs infrastruktúra*: A betegellátás során keletkezett dokumentumok elérhetők és hozzáférhetők kell, hogy legyenek azon intézmények számára, melyek a betegellátási folyamatban részt vesznek. Ennek gördülékeny és hatékony megvalósításához szükség van egy integrált, komplex információs és

kommunikációs rendszerre, melynek kiépítése nem kizárólag intézményi és megyei hatáskör, ellenben a kiépítésben való részvétel és a rendszer implementálása elengedhetetlen.

3. *Közlekedési infrastruktúra:* A betegforgalom szabad áramlásának biztosítása érdekében is szükséges az észak- déli irányú, határon átnyúló közösségi közlekedés megszervezése és fejlesztése.

Bár a határon átnyúló egészségügyi ellátás kereteinek megteremtése Európai Uniós és tagállami hatáskör, számos helyi szinten megvalósítandó lépés, feladat mutatkozik. A növekvő betegforgalom fogadására és ellátására való felkészülés mellett előnyös lenne a határtérségi kórházak tevékenységének összehangolása, kiváltképp a győri és a dunaszerdahelyi intézmények esetében. A kórházak szakmai szolgáltatási portfóliójának és az ehhez szükséges kapacitástervezés harmonizációjával, az ellátási körzetek újragondolásával, illetve a humánerőforrás képzés és felhasználás terén való együttműködés megteremtésével a térségi egészségügyi ellátás hatékonysága és gazdaságossága jelentősen növelhető lenne, a rendszerben fennálló párhuzamosságok leépítésén, megszüntetésén keresztül.

Ezek a folyamatok várhatóan a külső, makro környezeti tényezők hatására tudatos tervezés nélkül is megindulnak, azonban az intézmények a közös, stratégiai tervezésben rejlő szinergikus hatások kihasználásával önmaguk és a térség fejlődéséhez, versenyképességének növeléséhez is hozzájárulhatnak. A kórházak közötti együttműködés tervezésére és megvalósítására legalkalmasabb intézményi forma az Európai Területi Társulás, mely divizionális szervezetként, az adminisztratív funkciók centralizálásán, valamint az egyes intézmények diviziókba szervezésén keresztül valósíthatná meg a térség egészségügyi ellátó rendszerének koordinációját. A megyei kompetenciák körébe tartozik az intézményes együttműködés keretfeltételeinek megteremtése, az elégséges anyagi források egy részének biztosítása, valamint a működés ellenőrzése. A Győr felé irányuló növekvő betegforgalom a Petz Aladár kórház mellett a város súlyponti szerepét is növelheti. A tovagyűrűző hatás miatt az egészségügyi mellett, további funkciók esetében is erősödhet a város térszervező ereje.

A magyar-szlovák határ menti együttműködés szempontjából tehát a megye számára kiemelt jelentőségű Győr jövőbeni fejlődése, hogy a város mennyiben lesz képes nem csak vonzani, hanem fogadni, illetve szolgáltatásaival ellátni a határ túloldaláról érkezőket. A várhatóan

növekvő igények kielégítéséhez mindenképpen szükséges a határon átnyúló infrastruktúra fejlesztése, a határátkelési pontok bővítése, integrált, a szlovák oldali igényeket is figyelembe vevő közlekedési – elsősorban közösségi közlekedési – rendszer kialakítása, ezen felül pedig más, a város, illetve a megye által biztosított közszolgáltatásokra mutatkozó igények folyamatos nyomon követése, szükség esetén pedig a szlovák féllel összehangolt stratégia alapján történő beavatkozás a kapacitások bővítése érdekében. A városi funkciók határon túli elérhetőségét nem csupán infrastrukturális, de adminisztratív és finanszírozási értelemben is biztosítani szükséges. Ennek megfelelő eszközeként jelenhetnek meg a megye területén működő ETT-k.

SOPRON VONZÁSKÖRZETE

Győr-Moson-Sopron megye nyugati határszélén sajátos helyzetben Sopron. Az egykori megyeszékhely, jelenleg megyei jogú város a trianoni határváltozások következtében elvesztette vonzáskörzete jelentős részét, majd az államszocializmus évtizedei alatt – az országhatár átjárhatatlansága miatt – gazdaságilag is periférikus helyzetbe került. Az országhatár megnyílása, majd az uniós csatlakozást követően annak teljes felszámolása elviekben lehetőséget teremtett a vonzáskörzet újjáépítésére, ugyanakkor a tágabb térségben időközben a bécsi agglomeráció gazdasági túlsúlya vált meghatározóvá, amely Sopron számára is domináns.

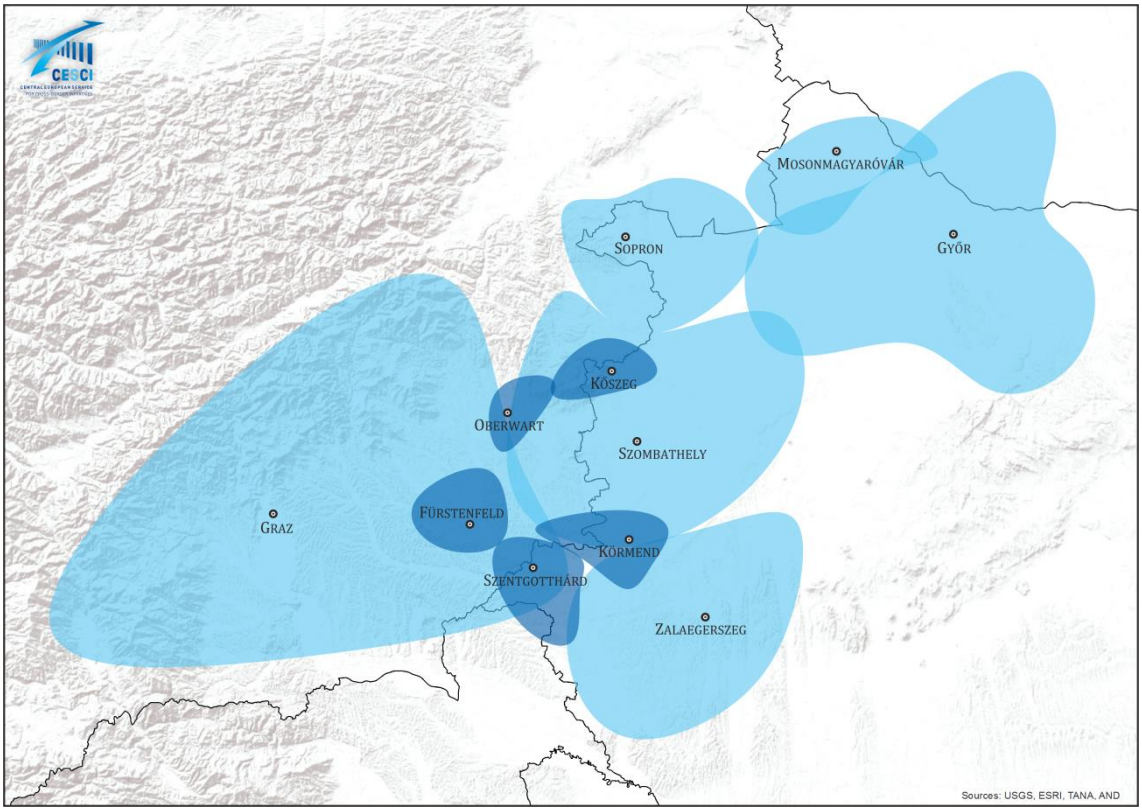

3. ábra Elvi vonzáskörzetek a városok népességszáma alapján az osztrák-magyar határtérség településein (adatok forrása: statisztikai hivatalok)

Gazdasági helyzetét tekintve a város igen kedvező helyzetben van, a munkanélküliség alacsony, ez azonban nagyobb részben a tágabb bécsi agglomeráció hatásának, és csak kisebb részben a város saját gazdasági erejének köszönhető. Az osztrák oldal ugyanis, melynek gazdasága jóval dinamikusabb, számos soproni ingázónak biztosít munkahelyet, a tágabb bécsi agglomeráció – ide sorolva Baden, Bécsújhely és Kismarton körzetét is – ipar és szolgáltató kis- és középvállalkozásai a magyar bérekhez viszonyítva magasan jövedelmező munkaalkalmat kínálnak.

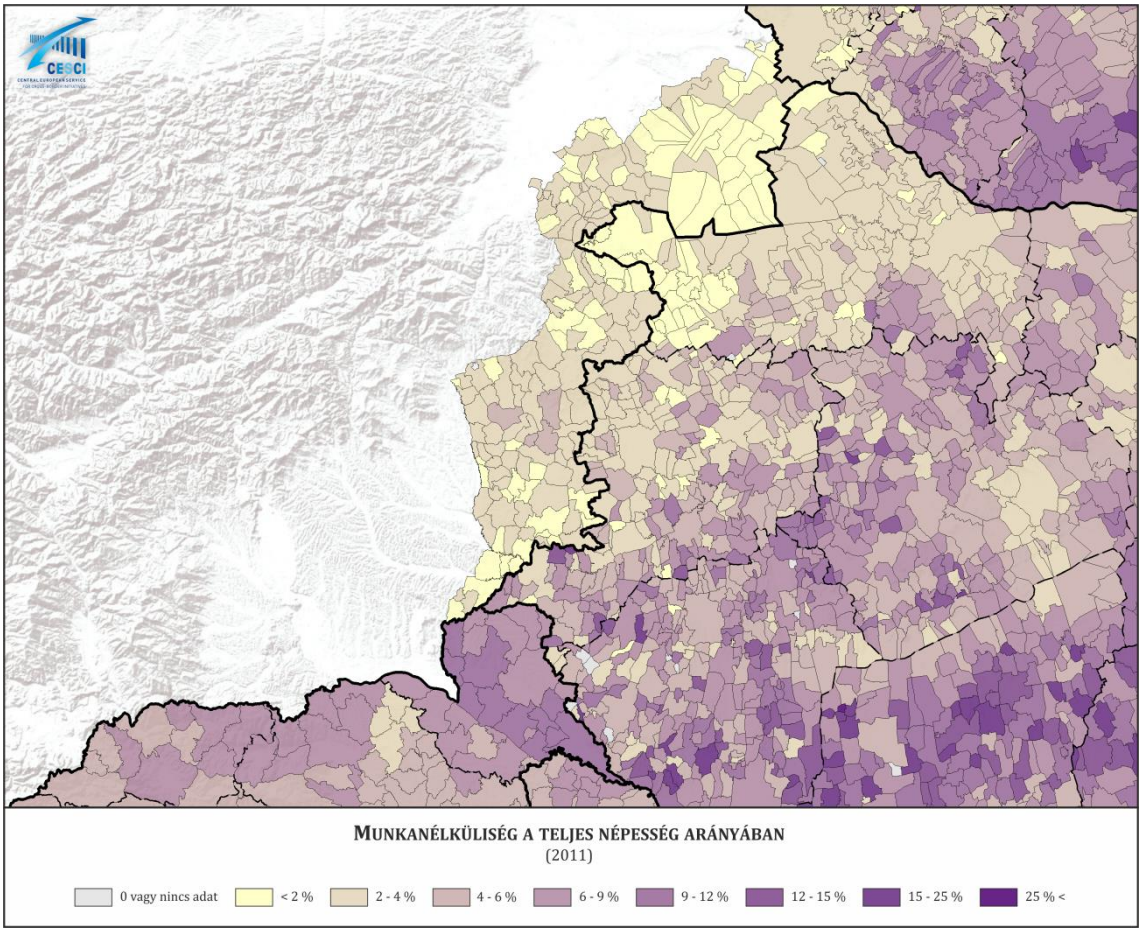

4. ábra Munkanélküliség az osztrák-magyar határtérség településein (adatok forrása: statisztikai hivatalok)

Ugyancsak jelentős Sopron gazdasági élete szempontjából a Fertő-térséghez való közelsége, a tó körzetének turizmusa erősen összekapcsolódik a városával. Ugyanakkor Sopron, mint Fertő-tó térségének legnagyobb városa mégsem tölt be valódi központi szerepet a térség életében, funkcionális és gazdasági vonzóereje a területnek csak kis részén érvényesül, ezzel szemben a jóval kisebb népességű, de gazdaságilag igen erős Kismarton jóval nagyobb területet képes lefedni.

Kedvező ugyanakkor a város saját erőforrásai közül közlekedésföldrajzi helyzete, amely elsősorban a vasúti kapcsolatokat jelenti. Öt vasútvonal (ebből négy villamosított) találkozik a városban, s három fővárossal (Budapest, Bécs, Pozsony) áll közvetlen vasúti kapcsolatban (bár Pozsony csak jelentős kerülővel, Bécsen keresztül érhető el közvetlenül), ezen felül itt található az utóbbi években különösen dinamikus fejlődést mutató osztrák-magyar vasúttársaság, a Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút Zrt. (GYSEV) központja is. Az öt vasútvonal közül három (Sopronkeresztúr/Deutschkreutz-Sopron, Sopron-Ebenfurth, Sopron-

Bécsújhely/Wiener Neustadt) a város közelében átlépi az országhatárt, mindegyikük jelentős szerepet játszik a bécsi agglomeráció napi ingázásában, miközben a fennmaradó másik két vonal közül a Sopron-Szombathely vonal a belföldi regionális, a Sopron-Győr(-Budapest) vonal pedig a belföldi távolsági forgalom számára jelentős. Nem csak a személyszállítás, hanem a teherforgalom is nagymértékben igénybe veszi a vasutat. Sopronban található az ország egyik legjelentősebb vasúti konténerterminálja, amely irányvonati rendszerekkel áll összeköttetésben meghatározó európai kikötőkkel, terminálokkal és logisztikai központokkal, s napi rendszerességgel indulnak zárt konténervonatok Budapest, Győr, Bécs-Wels-Lambach, Nürnberg-Mannheim-Köln-Wanne/Herne-Hamburg, Genk-Antwerpen, illetve a Balkán (Románia, Bulgária, Macedónia, Görögország, Törökország), valamint Kína irányába.[12] A személy és a teherforgalom igényei egyaránt közrejátszottak abban, hogy a térség vasúthálózatán több fejlesztés is történt az elmúlt években (Sopron-Szombathely vonal villamosítása), illetve áll megvalósítás alatt (Győr-Sopron vasútvonal kétvágányúsítása). A Sopron környéki vasúti, illetve intermodális közlekedési kapcsolatok javítását célozta az Ausztria - Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében megvalósított „Határon átnyúló Mobilitás Burgenland – Nyugat-Magyarország” („GreMoPannonia”) projekt, amelyben a Burgenlandi Tartományi Kormányzat a Győr-Sopron-Ebenfurti Vasúttal, a Keleti Régió Közlekedési Szövetséggel (VOR), az ÖBB Postbusszal és az ÖBB Személyszállítási Rt.-vel működött együtt a határon átnyúló gazdasági, szociokulturális és ökológiai kapcsolatok élénkítése érdekében. A 2008-2012 között végrehajtott projekt számos intézkedés kidolgozásához, illetve megvalósításához járult hozzá, mint például a soproni és kismartoni mobilitási központok létrehozása, új közúti összeköttetések megépítése a határ menti régiókban, illetve a határon átnyúló kerékpárút-hálózat és tömegközlekedési összeköttetések tervezése.[13] A megye szempontjából lényeges a jövőbeli tervezés során egy, a fejlesztések megvalósulásának elősegítése tartalmi keret létrehozása.

[12] forrás: GYSEV CARGO Zrt, http://www.gysevcargo.hu
[13] forrás: Burgenland Mobilitási Központ, http://www.b-mobil.info/

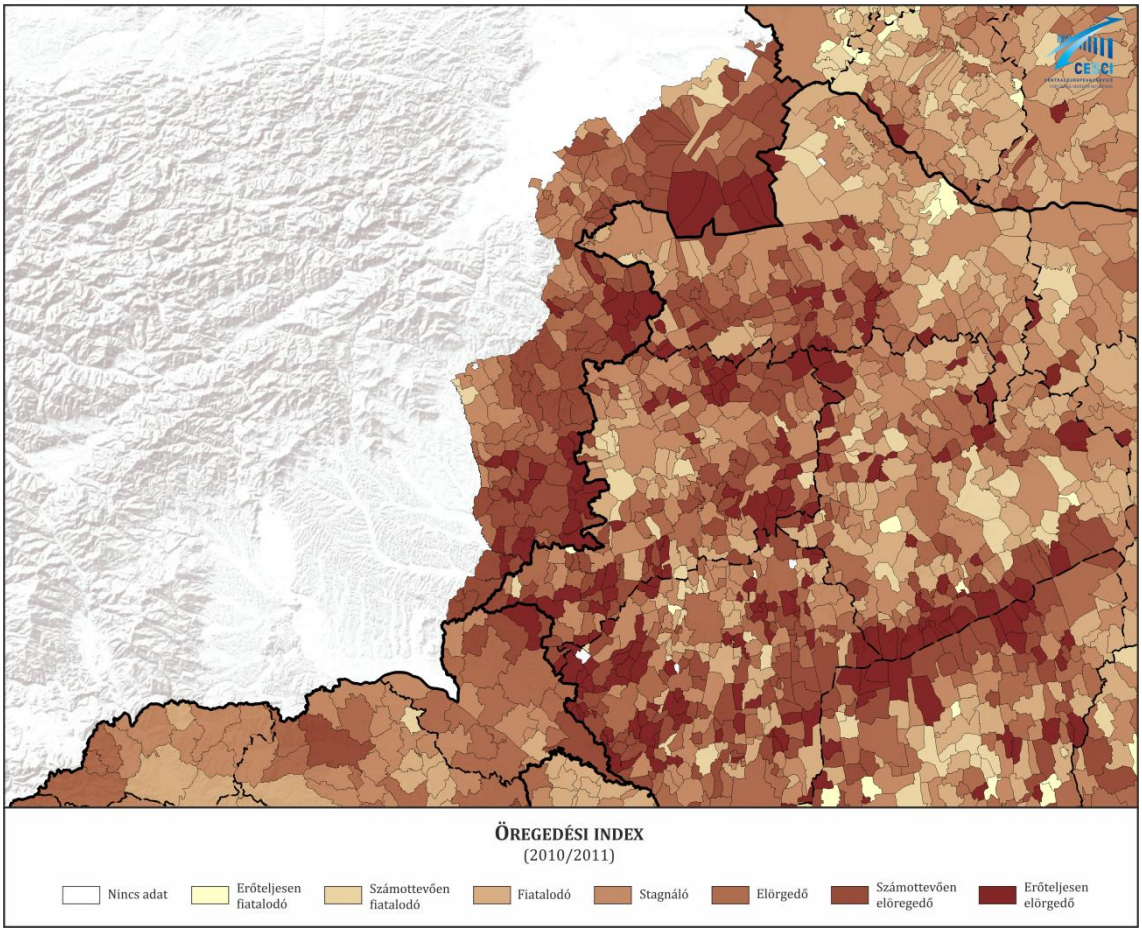

5. ábra A népesség korösszetétele az osztrák-magyar határtérség településein (adatok forrása: statisztikai hivatalok)

Sopron vonzáskörzetének erősödésében jelentős szerepe lehet a demográfiai tényezőknek. Az utóbbi évtizedekben ugyan mind Győr-Moson-Sopron megye, mind a szomszédos Burgenland lakosságszáma növekvő tendenciát mutatott, a korösszetétel megváltozása azonban eltérő területi képet mutatott. A határ magyar oldalán, elsősorban a jelentősebb városokban és körzetükben – így Sopronban is – a népesség korösszetétele kedvezőbb, a vidékies térségekben ugyanakkor fokozott elöregedés figyelhető meg, különösen az osztrák oldal határ menti, perifériku s településein. A folyamat hátterében a fiatalok elvándorlása állhat: Magyarországon a megye jelentősebb városai (jelen esetben Sopron), Ausztria esetében pedig – mivel ez a középváros-kategória hiányos az osztrák határszélen – a bécsi agglomeráció szívja el jelentős számban a fiatalokat. Így, miközben Sopron és térsége demográfiai szempontból nagyrészt egyensúlyban van, az országhatáron túl elöregedő népességű területek veszik körbe a várostérséget. E területek ellátása számára több szempontból is Sopron jelenthet adekvát központot, a tervezés során tehát nemcsak a

magyar oldali vonzáskörzet, hanem az osztrák oldal környező településeinek ellátási igényeit is érdemes figyelembe venni.

A magyar-osztrák határszakaszt illetően ugyanis Sopron esetében a város egészségügyi funkciójának erősödése várható, melynek elsődleges oka a soproni Erzsébet Kórház kapacitásbeli, lokális jelentősége. Az intézmény mutatószámait összehasonlítva a szűkebb határon átnyúló régió intézményeivel[14], látható, hogy a bécsújhelyi kórház mögött a rendelkezésre álló infrastrukturális és humán erőforrás kapacitás számszerűsített mutatói tekintetében a térség legjobb adottságokkal rendelkező intézménye (1. táblázat).

	Sopron Erzsébet Kórház	Városi Margit Kórház és Rendelőintézet	Városi Dr. Lumniczer Sándor Kórház és Rendelőintézet	Kantonsspital Baden	Landesklinikum Wiener Neustadt
Szakmák száma (db) 2010-2011	10	6	10	10	15
Kórházi ágyak száma (db) 2010	525	128	278	377	680
ebből tartósan szünetelő ágyakszáma (db) 2010	0	0	0	n.a.	n.a.
Teljesíthető ápolási napok száma (nap) 2010	191625	74636	101470	n.a.	n.a

3. táblázat Kórházak Sopron térségében

Forrás: ESKI és az intézmények honlapja

Az Erzsébet kórház súlyát növeli, hogy 2013. április 1-én, egy integrációs folyamat révén az Erzsébet Oktató Kórházba beolvadt a Soproni Rehabilitációs Gyógyintézet és a Balfi Gyógyfürdőkórház. Az egyesülés révén létrejött Soproni Gyógyközpont 3 telephelyen, összesen 413 aktív, ill. 558 krónikus és rehabilitációs ággyal rendelkezik.[15]

Az Erzsébet Kórház jelentőségét mutatja továbbá az intézménybe irányuló, Győr-Moson-Sopron megyén kívülről érkező betegforgalom. A soproni és kapuvári kórház esetében is a regisztrált betegek lakhely szerinti csoportosításban lefedik teljes Magyarországot, azonban a határon átnyúló betegáramlások szempontból Sopron, mint közvetlen határ menti város lényegesen kedvezőbb helyzetben van.

[14] Városi Margit Kórház és Rendelőintézet, Csorna; Városi Dr. Lumniczer Sándor Kórház és Rendelőintézet, Kapuvár; Kantonsspital Baden, Baden; Landesklinikum Wiener Neustadt, Wiener Neustadt

[15] www.sopronkorhaz.hu

	Sopron Erzsébet Kórház	Városi Margit Kórház és Rendelőintézet	Városi Dr. Lumniczer Sándor Kórház és Rendelőintézet
Budapest	116	10	124
Pest	50	ka	112
Fejér	21	ka	70
Komárom-Esztergom	22	20	126
Veszprém	66	20	216
Győr-Moson-Sopron	15178	4006	2427
Vas	359	18	137
Zala	36	0	60
Baranya	25	0	38
Somogy	19	0	58
Tolna	12	ka	41
Borsod-Abaúj-Zemplén	56	ka	32
Heves	16	0	10
Nógrád	11	0	8
Hajdú-Bihar	23	0	17
Jász-Nagykun-Szolnok	14	0	7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	11	0	30
Bács-Kiskun	21	0	45
Békés	19	0	5
Csongrád	8	0	17
VTI	0	0	0

4. táblázat Az intézményekben regisztrált betegek száma lakhely szerinti bontásban

Forrás: Tételes Egészségügyi Adattár

A soproni kórházba irányuló betegforgalom növekedését a bécsújhelyi kórház kedvező adottságai és fekvése mellett Bécs közelsége szintén korlátozhatja. Az osztrák főváros egészségügyi ellátó intézményei számukban és szolgáltatási spektrumukban is jelentősen meghaladják az Erzsébet Kórházét, mely egyértelmű elszívó hatást jelenthet. Másrészt figyelembe kell venni az Ausztria felé irányuló munkavállalási célú ingázást, melyre alapozva az osztrák városok intézményei erősíthetik többek között egészségügyi funkciójukat is, csökkenve ezzel a hazai betegforgalmat.

Ennek ellenére a megyei szintű egészségügyi ellátás tervezése során figyelembe kell venni az irányelv hajtotta esetleges keresletnövekedést és átstrukturálódást, mely amellett, hogy befolyásolja az intézményi kapacitástervezést, további területekre is hatást gyakorol.

A kórházak ellátó tevékenységének összehangolása Győrhöz hasonlóan Sopron város esetében is számos előnnyel járna. Az egyszerűbb, kevésbé költséges ellátástípusok esetében a város közvetlen határ menti fekvése miatt a várható intenzívebb betegforgalom növelné a város funkcionális vonzáskörzetét, míg a speciális ellátástípusok határon átnyúló összehangolása, tervezése tehermentesítést jelenthetne a soproni intézmény számára. A

megye kompetenciája ebben az esetben is az intézményes együttműködés keretfeltételeinek megteremtése, az elégséges anyagi források egy részének biztosítása, valamint a működés ellenőrzése.

A város szempontjából fontos területi együttműködések, a magyar-osztrák határon átnyúló, intézményesült kapcsolatok terén kiemelhető West/Nyugat-Pannonia (Hármas Duna-vidék) Eurorégió és a Magyar–Osztrák Regionális Koordinációs Fórum tevékenysége, valamint a 24 Cities együttműködés (*forrás: egtc.kormany.hu*). Az eurorégió az 1992-ben alakult Határ menti Regionális Tanácsból jött létre 1998. októberében tagjai Burgenland, Győr-Moson-Sopron és Vas megye, illetve 1999-től Zala megye. A közösség megalakításának legfőbb céljai a szakmai együttműködések elmélyítése, és a határon átívelő fejlesztési tervek összehangolása, ezáltal a nyugat-dunántúli régiónak Európai Unióba történő integrálódása[16].

Jelentős szerepet játszhat a területi együttműködések bővítésében a város felsőoktatása is. A Nyugat-magyarországi Egyetem együttműködésben áll a pozsonyi Comenius Egyetemmel és a Bécsi Műszaki Egyetemmel, valamint a kismartoni Burgenlandi Pedagógiai Főiskolával, amely kapcsolatok ideális hátteret biztosítanak más térségi együttműködések számára is, főleg az intézményi együttműködések fő profiljai terén (pedagógia, kulturális élet, illetve környezet- és erdőgazdálkodás), amelyek a határ menti térség szempontjából kurrens problémákra is reflektálhatnak.

A megye szempontjából tehát Sopron szerepe – stratégiai helyzetének, adottságainak és kapacitásainak köszönhetően – megkerülhetetlen a magyar-osztrák határ menti együttműködések szempontjából. Az előrelépéshez azonban mindenképpen szükséges az infrastrukturális feltételek javítása, a közszolgáltatások rendszerének az osztrák oldallal együttműködésben történő megszervezése és a térségi humánerőforrás képzése, fejlesztése, a lakosság felkészítése a határok feletti kapcsolatok intenzitásának fokozódására. Ahogyan Győr esetében, itt is ki kell emelni, hogy a közlekedési kapcsolódások mellett, jogi és finanszírozási eszközökkel is támogatni kell a városi funkciók határon is átnyúló hatásainak kibontakozását.

[16] Burgenland és Nyugat-Dunántúl – a határ két oldala http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/gyorburgenland.pdf

A 2007-2013 KÖZÖTT, A MAGYAR-OSZTRÁK CBC PROGRAMBAN NYERTES PROJEKTEK LISTÁJA

Projekt címe	Projektleírás	Győr-Moson-Sopron megyei partner	Partnerségben betöltött szerep	Projekt időtartama	A támogatás összege
Pannon-Fertő régió határon átnyúló vízellátás fejlesztés	A cél, a jövőben is megfelelő mennyiségben jó minőségű ivóviz biztosítás , mely alapja lehet az emberek további megtelepedésének, az ipar, a gazdaság és főként a turizmus további fellendülésének. A projekt előirányozza a vízellátó létesítmények tervezését, reaktiválását, valamint – részben – új létesítmények megépítését.	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	PP	2008.01.-2013.12.	4.114.974 €
Közös határon átnyúló intézkedések és stratégia kialakítása a Burgenland-Nyugat-Magyarország gazdasági övezetben	A gazdasági válság a burgenlandi és a magyar vállalkozások számára azt jelenti, hogy a termékeknek nagy mértékben kell alkalmazkodniuk a megváltozott piaci feltételekhez. A mind az idő tekintetében, mind pénzügyi értelemben jelentkező forráshiány miatt számos KKV számára lehetetlenné válik piacainak újjáalakítása és vállalkozási szempontból hosszú távú stratégiai tervezése. A kamarák felállítják a kereteket "trendfigyelőként" illetve impulzusok nyújtásával egy folyamatos jobbítási folyamathoz.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	PP	2008.04.-2012.12.	581.079 €
Bükkpusztulás (Fagus sylvatica) és globális klímaváltozás a nyugatpannon térségben– előrejelzés és felkészülés	A projekt fő célkitűzése a régióban található bükkösök fenntartható erdőgazdálkodásának megalapozása a várható klímaváltozás fényében, a jövőbeli veszélyek és kockázatok feltárása és elemzése, továbbá felkészülés kezelési és kárcsökkentő stratégiák kidolgozásával.	Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar	LP	2008.04.-2012.02.	177.564 €

Regionális Ionterápias Kooperáció	Az osztrák-magyar határ közelében, Bécsújhelyen valósul meg a MedAustron ionsugár-terápiás és rákkutató központ, mely egyrészt daganatos betegek kezelését szolgálja majd, másrészt kutatóközpontként helyet ad klinikai és nem-klinikai kutatásoknak is. Annak érdekében, hogy a csúcstechnológiájú beruházás pozitív regionális hatásai minél hatékonyabban érvényesülhessenek, a RegIonCo projekt keretében az Ausztria és Magyarország közötti együttműködés intenzívebbé tételére és elmélyítésére kerül sor.	EBG MedAustron Hungary Kft.	PP	2008.07.-2012.03.	1.436.928 €
Út a szabadságba	A projekt - a Páneurópai Piknik témájára építve - a határrégió közös történelmi és kulturális örökségében rejlő turisztikai potenciál kihasználását tűzi ki célul. A PICKNICK a határáttörés emlékét és jelentőségét vezető termékké kívánja fejleszteni, és ehhez tervezik az emlékhely újjáalakítását.	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	LP	2009.03.-2011.12.	366.979 €
Az energiahatékonyság növelésének és a megújuló energiaforrások használatának támogatása gazdálkodó szervezeteknél	A projekt célja, hogy tájékoztató jellegű rendezvényekkel az energiahatékonyság témában támogatási programokat nyújtó illetékeseket határon átnyúlóan megismertesse osztrák és magyar vállalatokkal. Az érdeklődő vállalatok és tanácsadók számára kidolgozandó továbbképzési programok, valamint helyi koordinációs iroda létrehozása is a projekt részét képezik. A projektről tájékoztató weboldal és a megfelelő német és magyar nyelvű brosúrák a nagyközönség számára is láthatóvá teszik a projekt eredményeit.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	PP	2011.02.-2014.02.	396.204,92 €

A Fertő tó – Hansági-főcsatorna rendszer új geodéziai felmérése	A Neusiedler See-Fertő tó régió kapacitását határon átnyúló topográfiai adatbankkal szándékozzák erősíteni – mind a természetvédelem, mint a fenntartható turizmus és annak működtetése szempontjából. A tómeder topográfiájának pontos ismeretével beazonosíthatóak és értékelhetőek a beavatkozások természetre, környezetre, regionális éghajlatra és gazdasági hasznosításra gyakorolt hatásai.	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	PP	2011.05.-2014.04	844.020,57 €
Partnerség az oktatásért a határtérségben	Az EDUCORB projekt célja, hogy a nyugat-dunántúli határtérség (Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyék) és az ausztriai Industrieviertel térség (Niederösterreich tartomány) intézményei között fenntartható együttműködés alakuljon ki, a fiatalok nyelvi, kulturális és gazdasági készségeinek fejlesztése érdekében. Az EDUCORB motiválni szeretné a térség óvodáit, iskoláit, tanirodáit a projektben való részvételre és az általa kínált lehetőségek hasznosítására. Támogatást nyújt a releváns nyelvek legkisebb kortól történő elsajátítása érdekében, erősíti az együttműködést az osztrák és magyar közintézmények között, valamint folyamatos segítséget és friss információkat biztosít a hazai, regionális és nemzetközi oktatási források elérhetőségéről. Mindezekhez kapcsolódóan továbbképzési-, és regionális oktatási referens hálózatot alakít ki, hogy az új módszertani fejlesztéseket már az óvodapedagógia korai nyelvi fejlesztésének területén hasznosítsák, segítséget nyújtva a struktúra-, és pedagógiai módszertani változásokból fakadó problémák kezelésére.	Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.	PP	2008.01.-2012.07.	708.175 €

Hálózati együttműködés létrehozása a munkaerőpiacon a magyar-osztrák határon	A „Hálózati együttműködés létrehozása a munkaerőpiacon a magyar-osztrák határon“ (NetLab) határ menti munkaerőpiaci projekt központi feladata egy aktív, határon átnyúló és közös érdekeken alapuló hálózati együttműködés létrehozása a regionális szociális partnerek, munkaerőpiaci szereplők és munkaügyi szervezetek között az osztrák-magyar határ menti térségben (Industrieviertel, Burgenland, Nyugat-Magyarország). Az együttműködés lehetővé teszi a kölcsönös tapasztalatcserét, a közös problémák tudatának kialakítását és a megoldási javaslatok, stratégiák kidolgozását (olyan kérdésekben, mint a szakmunkáshiány, a szakképesítések összehasonlíthatósága, a határon átnyúló közvetítés, stb.) annak érdekében, hogy közösen és gyorsan lehessen reagálni a határ menti foglalkoztatási térség változásaira és kihívásaira.	INNONET Nonprofit Kft.	PP	2008.04.-2013.03.	435.914 €
EdTWIN Ikerkapcsolatok az oktatásban az európai polgárért, Centrope Régió vezető iránya	A határon átnyúló kezdeményezés a régió iskolásainak, tanárainak és oktatási szakembereinek szól. Iskolai partnerségek, a szomszédos régiókban végzett gyakorlatok, nyelvtanfolyamok stb. segítenek a gyerekeknek abban, hogy ne féljenek a szomszédos régiókkal való kulturális és nyelvi együttéléstől. Ily módon megszüntethetők a fiatal európéerek gondolkodását és érzelmeit befolyásoló korlátok. E kezdeményezésnek köszönhetően kialakítható a Centrope régió, mint közös élettér és gazdasági térség kedvező fejlődésének alapja.	Nyugat-magyarországi Egyetem, Apáczai Csere János Kar	PP	2008.05.-2011.12.	625.243 €
Optimisation of intercultural communication & collaboration Austria – Hungary	Az OPTICOM célja, hogy az interkulturális kompetencia célirányos kialakításával és az innovatív együttműködési és kommunikációs technológiák hatékony használatával optimalizálja a határon átnyúló üzleti kapcsolatokat, aminek köszönhetően nő az egész régió versenyképessége.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	PP	2009.09.-2011.12.	491.790 €

AC Centrope II	A projekt keretében létrehoztak egy képzési akadémiát – az Automotive Academyt – Magyarországon. Az autóiparban dolgozó szakembereknek így lehetőségük nyílna a témában tovább képezni magukat és az itt megszerzett szaktudást a munkahelyükön gyakorlatban is alkalmazni. A dolgozók ily módon megszerzett többlettudása a cég számára is értéktöbbletet jelent. Ezért a dolgozók és a munkáltatók érdeke is, hogy ezt a know-how-t elsajátítsák és így megkülönböztetve magukat versenytársaiktól, versenyelőnyt szerezzenek.	Széchenyi István Egyetem	PP	2010.04.-2012.12.	717.060 €
Educational Cooperation in the Border Region	A partnerek az elmúlt években az EDUCORB projekt keretében, az ausztriai és magyarországi óvodák és iskolák közötti nyelvi és kulturális ismeretek közvetítése területén fontos eredményeket értek el. Feladatuk a projekt keretében, ezen sikeres alapokra építve, a nyelvtanulás folyamatosságának biztosítása, és egy megfelelő minőségi szint elérése a szomszédos ország nyelvének és kultúrájának a megismerésében. Az EDUCORB pilot-óvodáiban végrehajtott projektnek köszönhetően az óvodák, a szülők és a gyerekek is motiváltak, ez a korábbi idegen nyelvtanulás sikerességét támasztja alá. Az EDUCORB extended projekt hozzájárul a nyelvelsajátítás fenntarthatóságához, mégpedig úgy, hogy a nyelvoktatást az általános iskolában is folytatják.	Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.	PP	2012.08.-2014.12.	405.033 €

Országhatárokon átnyúló információs csomópont – energia- és erőforráshatékonyság az egészségügyben	A HEALTH célja, hogy a kompetenciafejlesztés támogatásával és a szereplők tapasztalatcserén, tudásátadáson, tréningen és benchlearningen alapuló együttműködésével megfeleljen a betegorientált és költséghatékony egészségügy követelményeinek. A tényleges előrelépés érdekében az illetékesek elsősorban három területre összpontosítanak: a tudás- és minőségmenedzsmentre a személyzeti ügyek vonatkozásában, az energia- és erőforrásmenedzsmentre, valamint a hulladékgazdálkodásra.	Sopron Megyei Jogú Város Erzsébet Kórház	PP	2009.03.-2012.09.	2.021.269 €
Egy kétnyelvű tűzoltókiképző központ létrehozása a határon átnyúló tűzoltókiképzésért	Az 1975-ben épült régi tűzoltóház sok-sok éven keresztül szolgált a tűzoltók határon átnyúló képzésére, ám 2007-től statikai okok miatt már csak igen korlátozottan volt használható. 2007-ben és 2008-ban több közös munkamegbeszélés során született meg a határon átnyúló tűzoltási kiképzőközpont, a „BrandHÁZ“ felépítésének és későbbi közös használatának ötlete. A projekt céljai közé tartoznak az együttműködés és a tűzoltási képzés javítása, a határon átnyúló bevetések tervezésének intenzívebbé tétele, valamint tüzek, műszaki segítségnyújtás ill. katasztrófák esetén való bevetések során a regionális együttműködés hatékonyabbá tétele.	Sopron Megyei Jogú Város Hivatásos Önkormányzati Tűzoltósága	PP	2008.02.-2011.08.	2.351.667 €
Regionális közös kockázat-megelőzés és katasztrófavédelmi együttműködés a Győr-Moson-Sopron és Burgenland térségben	A projekt olyan közös tevékenységeket, fejlesztéseket valósít meg, melyek stratégiai partnerségre emelik az együttműködés szintjét és figyelembe veszi a térség sajátosságait, veszélyforrásait, pl. nádastűz a Fertő-tónál, erdőtűz Sopronnál.	Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	LP	2008.08.-2012.01.	346.638 €

A Fertő-tavi Viharjelző Rendszer modernizálása és bővítése	A Fertő tavi viharjelző berendezés a projekt megvalósítása előtt 9 állomáshelyből és az eisenstadti (kismartoni) Tartományi Rendőrkapitányság épületében lévő vezérlőegységből állt össze. A projekt célja a Fertő tó használói számára a lehető legnagyobb biztonság megteremtése, és egy modern, a nemzetközi standardnak megfelelő viharjelző berendezés telepítése révén a határon átnyúló turizmus támogatása és elősegítése. Az új viharjelző berendezés feladata rosszidő közeledtekor a fürdőzők, a vitorlázók és a szörfösök időben való figyelmeztetése, valamint segítségetnyújtás eltűnt személyek keresése során.	Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület Gy-M-S Megyei Tagszervezete	PP	2008.09.-2012.10.	426.590 €
Határon átnyúló mobilitás Burgenland –Nyugat-Magyarország	A projekt egy átfogó intézkedési csomagot irányoz elő a Burgenland / Nyugat-Magyarország terület ökomobilitásának és regionális elérhetőségének javítására.	Győr-Sopron-Ebenfurt Vasút ZRt.	PP	2008.04.-2012.12.	2.735.530 €
Az Ágfalva és Somfalva közötti kapcsolatok helyreállítása	A projekt célja a Vasfüggöny által egymástól évtizedeken keresztül elvágott helyiségek, Ágfalva és Somfalva közti kapcsolat helyreállítása.A projekt keretében a következő feladatok kerülnek megvalósításra: - A két település közti útszakasz és az ehhez tartozó infrastruktúra helyreállítása - A községek regionális elérhetőségének javítása - Határon átnyúló kerékpárút-hálózat kiépítése - A kulturális és társadalmi kapcsolatok helyreállítása	Ágfalva Község Önkormányzata	LP	2008.04.-2011.09.	427.689,90 €
Alaptanulmány a határon átnyúló vasúti infrastruktúra fejlesztésével kapcsolatban	A projekt keretein belül a Fertővidéki Helyi Érdekű Vasút Zrt. fenntartási és beruházási költségei kerülnek felbecslésre. A projekt célja a küszöbön álló intézkedések és az ezekkel járó költségek megállapítása, melyek egy későbbi projekt alapjául fognak szolgálni.	Fertővidéki Helyi Érdekű Vasút Zrt.	LP	2009.03.-2010.08.	115.770 €

Fertő-Hansági Környezetbarát Mobilitás	A projekt célja a modern és teljesítőképes vasúti közlekedés biztosítása, és a Fertővidéki Helyi Érdekű Vasút pályaszakasz üzemi biztonságának növelése az „Alaptanulmány a határon átnyúló vasúti infrastruktúra fejlesztésével kapcsolatban” című ETE-projekt rendelkezései és eredményei szerint. Fontos célok ezen kívűl egy zárt, határon átnyúló kerékpárút-hálózat létrehozása a „GreMo Pannonia” projektben kidolgozott kerékpáros közlekedési terv alapján, valamint a régió „ökoturisztikai modellrégió”-ként való pozícionálása.	Kapuvár Város Önkormányzata	PP	2010.04.-2014.06.	5.967.874 €
Egy integrált, intermodális, határon átnyúló forgalomkeltési és ráterhelési modell létrehozása	A projekt célja a kidolgozás alatt álló Bécs-Alsó Ausztria-Burgenland-Pozsony-Nagyszombat határon átnyúló közlekedési modell a Nyugat-magyarországi régióra (Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala megyék) kiterjeszteni és ezáltal ezen a területen az infrastruktúra tervezési folyamatait támogatni.	Széchenyi István Egyetem	PP	2011.02.-2013.09.	304.452,65 €
Vasúti útátjárók biztonsági vizsgálata a Burgenlandi és Nyugat-magyarországi határon átnyúló vasútvonalakon	A projekt egy átfogó intézkedéscsomag megvalósítását tűzte ki célul az öko-mobilitás és a regionális elérhetőség javítása érdekében Burgenland és Nyugat-Magyarország térségbenA projekt keretében a következő feladatok kerülnek megvalóstásra: - A vizsgálati szakasz mentén a kiválasztott útátjárókban biztonságossági vizsgálatok elvégzése - Útátjárókra vonatkozó intézkedéskatalógus és útátjáró felújítási koncepció kidolgozása - A lakosság tudatformálása az útátjárók biztonságával és az azokban való viselkedéssel kapcsolatban - Határon átnyúló munkacsoport felállítása közlekedési szakértőkből és hatoságok képviselőiből	Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút Zrt.	PP	2012.03.-2014.03.	407.658 €

Határon Átnyúló Elérhetőség - Raszteres Elemzési Adatmodell HU-AT	A projekt célja egy stratégiai tervezési eszköz létrehozása, melynek segítségével a telephelyminőség, kis területi egyégeket vizsgáló, közigazgatási határoktól független, határon átnyúló módon történő számítása és bemutatása válik lehetővé. Az ERRAM segítségével a projektpartnerek képessé válnak a határtérség régió- és területfejlesztése számára tervezési alapok megteremtésére.	Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.	PP	2012.01.-2014.12.	504.575 €
Regional Cooperation Management	A partnerek a turizmus, munkaerőpiac és képzés, energia és környezet, mobilitás és közlekedés, valamint gazdaság, kutatás és innováció témakörökben határon átnyúló hálózatokat építenek ki. A szintén a RECOM által szervezett interkulturális menedzsmenttréningek és minőségszakkörök is jó visszhangnak örvendnek, és nagymértékben támogatják a szereplőket határon átnyúló együttműködésük során.	Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft	PP	2007.12.-2012.01.	1.695.416 €
Az UNESCO Fertő-Neusiedler See világörökség kezelési tervének megvalósítása	A „Welterbe“ projekttel a kezelési terv akcióterve valósul meg a természet- és tájvédelemre, a kulturális javak védelmére, a mezőgazdaságra, a regionális és településfejlesztésre, a környezetvédelemre és a szemléletformálásra vonatkozóan. A tevékenységek széles körű tájékoztató és közönségkapcsolati munkát foglalnak magukban, ami évente kétszer megrendezendő világörökségi napok, konferenciák és műhelytalálkozók megtartását, a nemzeti és nemzetközi UNESCO világörökségi helyszínekkel való átfogó kapcsolatépítést. Ezen kívül átfogó három nyelvű marketinganyag készül.	Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület	PP	2008.01.-2010.09.	301.750 €

Kétnyelvű nevelés az óvodában	A burgenlandi Draßburg és a magyar Ágfalva községek már 2007-ben elindítottak és megvalósítottak egy közös, határon átnyúló projektet (Interreg IIIA), mely óvodás korú gyerekek kétnyelvű óvodai nevelését tűzte ki célul. Mivel ez a projekt nagyon pozitívan alakult, mindkét oldalról sürgetni kezdték egy másik, tartós kétnyelvű óvoda létrehozását. A projekt tevékenységek között van a másik község évente többszöri meglátogatása, közös kirándulások és karácsonyi ünnepség szervezése.	Ágfalva Község Önkormányzata	PP	2008.04.-2011.10.	179.063 €
Pannon-Fertő régió határon átnyúló vízellátás fejlesztés	A cél, a jövőben is megfelelő mennyiségben jó minőségű ivóviz biztosítása , mely alapja lehet az emberek további megtelepedésének, az ipar, a gazdaság és főként a turizmus további fellendülésének. A projekt előirányozza a vízellátó létesítmények tervezését, reaktiválását, valamint – részben – új létesítmények megépítését.	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	PP	2008.01.-2013.12.	4.114.974 €
Burgenlandi és nyugat-dunántúli természetvédelmi területek hálózata	A projektben 4 nemzeti park vesz rész (Fertő tó-Seewinkel Nemzeti Park, Fertő-Hanság, Őrség és Balaton-felvidék a magyar oldalon), Burgenland mind a 6 natúrparkja (Neusiedlersee-Leithagebirge, Rosalia-Kogelberg, Landseer Berge, Geschriebenstein, Weinidylle und Raab) és 4 nyugat-magyarországi natúrpark (Sopron, Irottkő, Örség, Kerka). Közös tevékenységek: - Kínálat- és termékfejlesztés - Közös képzés és továbbképzés - Közönségkapcsolati munka és marketing - A természetturisztikai infrastruktúra létrehozása és javítása az egyes természetvédelmi régiókban	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	PP	2008.04.-2013.12.	1.551.322 €

Fertő-Hanság/Neusiedler See-Seewinkel együttműködés a természetért	A célkitűzések az együttműködés erősítése a környezetvédelem és kutatás területén az osztrák-magyar határtérségben, egy közös kiállítás szervezése a környezet megóvása és a megismertetése céljából, a megszerzett know how ismertetése és a természet védelmének tudatosítása a határ két oldalán, valamint egy fenntartható együttműködési struktúra és szervezeti háttér létrehozása.	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	LP	2008.09.-2012.09.	546.170 €
Regionális Légszennyezettségi Mérőrendszer	A levegőtisztasági tervek egyik legfontosabb eleme az aktuális légszennyezettségi értékek pontos adatainak a meghatározása. Különösképp a korábbi határ közvetlen közelében hiányoznak kistérségi jelentőségű mérések. A közös monitoringrendszer egy „tiszta levegőjű Régió" alapjait teremti meg, amely mindkét ország ipari területeinek, közlekedésének és házfűtéseinek Imisszióit méri, és a mérési eredményeket a lakosság számára on-line biztosítja.	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	LP	2008.09.-2014.12.	2.622.021 €
Természetvédelem a szőlőtermesztés ökologizálásán keresztül	A projekt célja a szőlőtermesztő területek multifunkcionalitásának tudatosítása valamint a termesztés és a természetvédelem közötti szintézis lehetővé tétele.	Nyugat-Magyarországi Egyetem, Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar	PP	2009.03.-2013.12.	648.076 €
Biológiai eredetű erőforrások felhasználásának optimalizálása a Nyugat-magyarországi régióban, Bécsben és Burgenlandban	A projekt területe természetes egységet képez éghajlati és talajtani szempontból, ezért kézenfekvő a határon átnyúló együttműködés a komposzt érettségi fokának és növényekre gyakorolt hatásának javításához szükséges eljárások fejlesztésében, és a környezet- és klíma-védelmet elősegítő új felhasználási területek kidolgozásában. A projekt célja a természetes erőforrások (tápanyagok, N, P, K, C, humusz) hatékony hasznosításának előmozdítása.	Nyugat-Magyarországi Egyetem, Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar	PP	2009.03.-2014.06.	1.165.450 €

A talaj mennyiségi és minőségi védelmének javítása a tudás és tudatosság növelésével	A projekt fő célja a talaj mennyiségi és minőségi védelmének javítása a tudás és tudatosság növelésével, példák kidolgozása az önkormányzatok számára valamint települési közvetítők képzése, információval ellátása. Cél a az európai talajhálózat koordinációja és a SONDAR program kiterjesztése a Duna térségében.	Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata	PP	2011.02.-2013.12.	430.299 €
Innovatív-Határon átnyúló-Egységes-Fenntartható: Szervezeti modell kidolgozása	A projekt céljai: a határon átnyúló természeti és kulturális örökség feldolgozásával egy új határon átnyúló natúrparki kínálat létrehozása; a védett területek értékeinek tudatosítása a natúrpark településeken élők körében; a natúrparki kínálat piaci pozícionálása, egy magyar nemzeti natúrpark stratégia kidolgozásához szükséges alapok kidolgozása.	Írottkő Natúrparkért Egyesület	LP	2011.04.-2013.12.	276.200 €
Madármegfigyelő infrastruktúra létesítése és bővítése a Fertő tó és a Hanság magyar-osztrák ramsari területein	A Neusiedler See - Seewinkel (AT) illetve Fertő-Hanság (HU) nemzeti parkok területe (ramsari terület) a vonuló madarak egyik legjelentősebb költőhelye Európában. A határ révén osztrák és magyar oldalon külön fejlődött az ökoturizmus és a madármonitoring. Napjainkban a nemzetközi pozíció kivívásához illetve megtartásához nélkülözhetetlen, hogy a madarászatban és a madarak monitorozásában rejlő gazdasági és tudományos potenciál feltárása határon átnyúló együttműködéssel történjen meg. Cél egy határon átnyúló összehangolás a Fertő-Hanság régióban (2 nemzeti park). A projekt minden új termékét átveszik a nemzeti parkok. Ennek közvetett következményeként határon átnyúlóan javul és leegyszerűsödik a természeti erőforrások menedzsmentje (ramsai területek, nemzeti parki területek).	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	PP	2012.03.-2014.10.	594.571 €

Építőipari elemek újrahasználatát célzó regionális hálózat keretfeltételeinek	A projekt keretében a partnerek arra törekednek, hogy határokon átívelően elkészítsék az építőipari elemek újrahasználatát célzó hálózatok (építőelem-hálózatok) létrehozásának koncepcióját Ausztriában és Magyarországon. Először fel kell térképezni és meg kell szüntetni a műszaki, gazdasági, logisztikai és jogi akadályokat. Következő lépésben tájékoztatják a lényeges piaci szereplőket (pl. hulladékgyűjtők, építési és bontási vállalkozók, kisiparosok stb.) és keresik a kapcsolatot a már eredményesen működő németországi, svájci és holland építőelem-hálózatokkal. A tervek szerint hat-tíz bontás alapján megvizsgálják a bontás egyes munkalépéseit a költségek, a ráfordítás és a költség-haszon vonatkozásában. Egy internetes platformon összekapcsolják egymással a lényeges szereplőket, hogy ezzel is elősegítsék az építőelemek bontását, előkészítését, raktározását és végső soron ismételt beépítését. Egy külön erre a célra készült kézikönyvben útmutatások szerepelnek majd, miként lehet sértetlenül kibontani a különböző építőelemeket.	Nyugat-magyarországi Egyetem Kooperációs Kutatási Központ Nonprofit Kft.	PP	2013.01.-2014.12.	517.446 €

A 2007-2013 KÖZÖTT, A MAGYAR-SZLOVÁK CBC PROGRAMBAN NYERTES PROJEKTEK LISTÁJA

Projekt címe	Projektleírás	Győr-Moson-Sopron megyei partner	Partnerségben betöltött szerep	A támogatás összege
Közös munkaerőpiaci információs rendszer	A projekt célja, hogy Magyarországon és Szlovákiában a támogatási program jogosult célterületén, a határ mindkét oldalán szolgáltató, munkaerő-piaci monitoring és információs rendszert hozzon létre. A fejlesztett szolgáltatás munkakeresők álláskeresését, álláshoz jutását hivatott segíteni, illetve munkaadók számára teszi lehetővé a megfelelő munkaerő hatékony kiválasztását. Mindenki számára naprakész információt szolgáltat a határ két oldalán működő munkaerőpiacról és az azzal kapcsolatos jogi szabályozásról. A projekt eredményeképpen jött létre a www.huskjobportal.eu.	Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	PP	101 199 €
BA-Rajka	A projekt eredményeként indították el a 801-es buszjáratot, mely Pozsonyt és Rajkát köti össze. A 801-es járat a hét minden napján közlekedik, nagyjából egyórás időintervallumokban. A járat Járfalut, Oroszvárt, Dunacsúnt és Rajkát érinti.	Rajka Község Önkormányzata	PP	391 024 €
Gyalogos- és kerékpáros híd Doborgaz - Dunakiliti	Az együttműködés célja a megyei határátkelők sűrűségének növelése, a Szigetköz és a Csallóköz összekapcsolása. A projekt keretében elkészült a gyalogos és kerékpáros hídra vonatkozó megvílósíthatósági tanulmány.	Dunakiliti Község Önkormányzata	PP	1 000 000 €
Funkcionális élelmiszerek regionális forrásból	A projekt alapvető célja, hogy tudományos alapot, objektív kritériumrendszert és optimális technológiai jellemzőket biztosítson innovatív élelmiszer termelési stratégiák fejlesztéshez, annak érdekében, hogy lehetővé váljon bizonoys szintű regionális önellátás. Ez egyrészt hozzáadott értéket biztosít a termelőknek, másrészt hozzájárul a térség lakosainak jólétének növeléséhez. A célok eléréséhez a kiválasztott növényekre és gabonafélékre, valamint az azokhoz kapcsolódó feldolgozó eljárásokra vonatkozó kutatásokat végeznek.	Nyugat-Magyarországi Egyetem (NyME) Mezőgazdaság- és Élelmiszer-tudományi Kara	PP	1 347 862 €

Híd - Ismerjük meg egymást	A projekt legfőbb célja volt, hogy a szlovákiai Cabaj-Čápor település és Ecser község lakosai megismerjék egymást, illetve egymás múltját, jelenét és kultúráját, különböző kulturális és sport programokon keresztül.	Ecser Nagyközség Önkormányzata	PP	65 800 €
Szigetek-közösen: hulladékmentesen	A projektcélja a természeti értékek és környezeti elemek védelme, a környezetszennyezés megelőzése és csökkentése, a lakosság környezeti tudatformálása, a táj esztétikusabb megjelenésének biztosítása. A személlet formálás egy kiadvány megjelentetése, valamint egy konferencia és diáktábor megvalósítása segítségével történik.	Szigetközi Természetvédelmi Egyesület	LP	488 044 €
Tisztább Dunamentéért, Európáért	A pályázat keretében a partnerek szemétszedési akciót szerveztek és bonyolítottak le, hogy a Duna partját, a település utcáit és erdő szélét megtisztítsák a hulladéktól. A résztvevők között versenyt szerveztek Ki tisztít meg nagyobb területet? címmel. Az első három helyezett csapat jutalmat kapott. A pályázatban szerepelt egy „tanösvény” kialakítása, és ezen útvonal mentén 6 db rönkpad, 6 db információs tábla és 12 db hulladékgyűjtő edény kihelyezése. A „tanösvény” a Duna mentén halad, az információs táblákon Gönyű történelméről és az Erebe szigetről olvashatnak a látogatók. Elkészítettek továbbá egy turisztikai jellegű, 8 oldalas kiadványt is, mely angol és szlovák nyelven is kiadásra került.	Gönyű Község Önkormányzata	LP	464 970 €
Interregionális Civil Projektfejlesztési Hálózatbővítés	A projekt célja a határ két oldalán működő non-profit szervezetek projekttervezési és –végrehajtási kapacitásának növelése. Globális cél a különféle non-profit intézmények határozottabb részvétele a határtérség integrált fejlődésének előmozdításában. A partnerek szeretnék, ha a program célterületén levő non-profit szervezetek együttműködnének részben a korábbi projekt eredményeképp már elérhető eszközök használatával, részben pedig a továbbfejlesztett oktatási csomag megfelelő elememének alkalmazásával, kompetenciájuk növelése, a rendelkezésükre álló humán erőforrás fejlesztése érdekében.	Kisalföld Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	LP	267 716 €
Interregionális Civil Projektfejlesztési Hálózat	A projektpartnerek a hatékony, megfelelő szakértelemmel rendelkező, naprakész non-profit működés megteremtése érdekében díjmentes projektmenedzsment, pályázatírás, számítástechnika képzést szerveztek.	Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	LP	159 577 €

´Hármas Duna-vidék´ sürgősségi ellátás fejlesztése	A projekt egyik eleme egy súlyos közlekedési buszbalesetből adódó összetett életmentési, műszaki-mentési, valamint vegyi kárelhárítási feladatok, továbbá sérültekkel és áldozatokkal való tevékenységek gyakoroltatását foglalja magában „Katasztrófavédelmi szimuláció" keretében. Emellett a projekt eredményeként elkészült egy Tanulmány, mely bemutatja azon jogi, pénzügyi és szakmai feltételrendszert, amely ma jellemzi a két ország egészségügyi ellátását, valamint egy egészségterv, melynek hosszú távú célja a Hármas Duna Vidék Eurorégió lakossága egészségi állapotának javulását biztosító feltételrendszer kialakítása, közös preventív és operatív programok kidolgozása, megvalósítása a régió lakosságának morbiditási és mortalitási mutatóinak javítása érdekében. A projekt keretében két darab mentőautó, valamint egy inkubátor beszerzése vált lehetővé, illetve egy konferencia és egy két napos képzés került megrendezésre.	Petz Aladár Megyei Oktató Kórház	LP	402 780 €
Az árterületek rehabilitációja a Duna Szap-Szob közötti szakaszán az árvízvédelem megerősítése és a folyó ökológiai értékeinek növelése érdekében	A Szap és Szob közötti folyószakasz árvízvédelmének javítását célzó kutatáshoz elsőként geodéziai felméréseket végeztek; a korábbi felmérésekből és projektkből származó adatok és a frissfelmérések eredményeinek feldolgozásából egy közös, a magyar és a szlovák területeket egységesen tartalmazó geodéziai adatbázis és digitális alaptérkép készül.	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	LP	399 998,95
Szlovák-magyar vízrajzi információs rendszer a Dunán és mellékfolyóin (TELEDAN)	A projekt célja a vízrajzi távmérő rendszerek bővítése, hatékonyabbá és magasabb műszaki színvonalúvá tétele a Duna határ menti régiójában, valamint a vízrajzi adatokhoz való gyors hozzáférés biztosítása a nyilvánosság és a szakmai felhasználók (előrejelzők, védekezést irányítók, hajózási szervezetek, stb.) számára az interneten keresztül.	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	PP	557 388 €

Fiatalok a határrégió népszerűsítésért	A partnerek egy filmes versenyt hirdetett amatőr filmes csapatoknak, legfeljebb 3 fős csapatok részére, akik 1-5 perces rövid filmeket készítettek, szabad stílusban (Szigetköz és Csallóköz) természeti, építészeti, művészeti és turisztikai értékeiről, a hétköznapi élet jelenségeiről. A beérkezett filmek segítenek bemutatni és népszerűsíteni a határmenti települések értékeit és attrakcióit a két országban. A filmeket szakértőből álló zsűri bírálta el, és a legjobb műveket készítő csapatok egy közös megrendezésű nyári tábor keretén belül szakmai találkozón és továbbképzésen vehettek részt, ahol előadásokat hallhattak meg a szakma újdonságaival kapcsolatban.	Halászi Község Önkormányzata	LP	100 181,00
Vállalkozói Inkubátorház Jókán és Máriakálnokon	A program keretében felújítják a Jókán található, egykor szolgáltatások házaként működő épületet, amely még ma is helyet ad néhány vállalkozásnak. A felújításra meghirdetett közbeszerzési eljárás folyamatban van. Szanyban szintén vállalkozások elősegítését célzó inkubátorházat építenek a pályázatnak köszönhetően.	Szany Község Önkormányzata	PP	1 378 031 €
Vállalkozói inkubáció határok nélkül	Mentesíteni az induló vállalkozásokat a magas bérleti díjak alól. Vállalkozásfejlesztési tanácsadás indítása. Virtuális inkubátorház elindítása. Határmenti vállalkozások közötti kooperáció kibővítése.	Kapuvár Város Önkormányzata	LP	433 400 €
Megújuló energiaforrások hasznosítása	A megvalósíthatósági hatástanulmány eredményei alapján szolár rendszerek – napkollektor berendezések és a hozzá tartozó szerelvények kerülnek beszerzésre, beépítésre a kiválasztott épületek tetőszerkezetén. A berendezések kihasználásának hatásfokát, környezetkímélő hatását és minden más előnyét a kistérségek az újonnan kialakítandó multifunkciós közösségi központokon keresztül szeretnék bemutatni. A központok feladata a megújuló energiaforrások gyakorlati hasznának bemutatása, a napkollektorok működésének rendszeres monitoringja és nem utolsósorban nevelési, oktatási tevékenységek megvalósítása a természet- és környezetvédelem területén.	Téti Kistérség Sokoróaljai Önkormányzatainak Többcélú Társulása	PP	709 615 €

Kapcsolatépítés Mezőörs és Felsőpatony között	A Mezőörsi Weöres Sándor Általános Iskola és a Felsőpatonyi (Szlovákia) Magyar Tannyelvű Alapiskola már több mint egy évtizede áll testvériskolai kapcsolatban egymással. Az évek során közös sítáborokat, kézműves táborokat, kirándulásokat szervezett a két intézmény, valamint közös falunapi rendezvények keretén belül ismerkedhettek meg a magyar és szlovákiai magyar gyermekek családjai, melynek köszönhetően családok között szoros barátságok szövődtek.	Mezőörs Község Önkormányzata	LP	65 148 €
Számítógépes grafikus oktatás		Bolyai János Általános Iskola, Informatikai és Közgadasági Szakközépiskola	LP	149 646 €
Közösen a természetért	A projekt célja a határ mentén olyan együttműködés kialakítása a fabrikett gyártó eszközök/gépek beszerzésével és beüzemelésével, mely a természetben megtermelhető erőforrásokat hasznosítja annak érdekében, hogy a szociálisan rászorulók helyzetén javítani tudjanak a projektben résztvevő partnerek. A versenyképesség növelésével az információáramlás is felgyorsul, így a határ menti kapcsolat még jobban erősödik.	Mosonmagyaróvár Önkormányzata	LP	
Dunamenti faluszigetek	A projekt célja az egykori dunamenti faluk és faluszigetek összetartozásának erősítése a fiatal generáció tagjai közötti kapcsolatok elmélyítése révén, valamint a helyi hagyományoknak a fenntartható falusi idegenforgalomban való felhasználási módjainak közös keresése.	Dunakiliti Község Önkormányzata	PP	78 555 €
INTER-CIVIC	A projekt átfogó célja az NGO-k részvételének javítása és a civil szektorban felgyűlt tudás hasznosítása a projekttérség fejlesztésében. Támogatja az NGO-kat együttműködések kialakításában és projektek megalapozásában.	Regionális Civil Központ Alapítvány	PP	199 114 €
Könyvtárak közötti együttműködés	A projekt célja olyan határmenti kulturális együttműködés kialakítása, amely hosszú távon biztosítja a két ország kulturális szakembereinek, különösen a könyvtárosok szakmai együttműködésének feltételeit. A program lehetőséget teremt egymás kultúrájának jobb megismerésére, a kultúrkincs szétsugárzására.	Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár	PP	17 312 €

Fiatalok a régiókért	A projekt célja a civil, non-profit szervezetek, önkormányzatok számára képzett helyi szakemberbázis biztosítása, fiatalok szakmai felkészítése a regionális kapacitásnövelés érdekében További specifikus célok: - jó minőségű, magas hozzáadott értékű projektek létrehozása a határmenti régióban - végzős diákok, pályakezdők, pályakezdő munkanélküliek képzésével, mentorálásával új régiófejlesztési projekttervezési és végrehajtási kapacitások létrehozása - határmenti együttműködések értékének a növelésére hosszútávú megoldások biztosítása.	Szent István Egyetem	PP	43 266,00
Közösen egy csónakban	A projekt célja közös rendezvények szervezése a két város polgárai (2 napos vízitúrák a Mosoni Dunán és a Kis Dunán), valamint fiatalság számára (1 hetes vízitáborok a két városban). A projekt a két nép békés egymás mellett élési igényének hangsúlyozása céljából megbékélési vízitúrát szervez Pozsony-Budapest között.	Mosonmagyaróvár Vízisport Egyesület	PP	95 985 €
Közösen Pozsony mellett	A régió idegenforgalmi potenciálját a korábbi elemzések feltárták és hazai, illetve EU forrásokból már kapacitások is létesültek. Napjainkban az idegenforgalmi fejlesztés körében az önkormányzatok és nonprofit szervezetek részéről további beruházások előkészítésén kívül marketingtámogatás is szükséges. A projekt többnyire az utóbbi szükségletet igyekszik kielégíteni study tour-ok és bemutatók szervezésével.	Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata	PP	91 291 €
Összehangolt határon átnyúló természetvédelmi tevékenységek a magyar-szlovák Duna-szakasz mentén	A projekt célja a természeti értékek védelmének fejlesztése a Szigetközben és a Csallóközben. A projekt a Szigetköz és a Csallóköz határmenti természetvédelmi területein a látogatókat kiszolgáló eszközpark fejlesztésére irányul oly módon, hogy az minél jobban lehetővé tegye a természeti értékek bemutatását, de ne károsítsa a védett területek élővilágát. A projekt részeként a partnerek két szolárhajó és két öko-mobil flotta beszerzését vállalták, amelyek segítségével lehetőség nyílik a Szigetköz és a Mosoni-Duna vizes élőhelyeinek, és természeti értékeinek bemutatására.	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	LP	563 936 €

JobComplex	A JobComplex projekt, Magyarország és Szlovákia határ menti együttműködésén alapuló munkaerő-piaci kezdeményezés, amelynek fő célkitűzése a munkavállalás akadályainak elhárítása és a szakmai képesítések átláthatóvá tétele, ezáltal pedig az információáramlás javítása. A projekt egyik fő eleme: a Job Point tanácsadó és közvetítő iroda hálózat létrehozása volt, de létrehozták a Jobguide online platformot is, mely többek között a szakmaképekről, szakképzésekről, a két ország oktatási rendszerének sajátosságairól biztosít információt.	Sopron Megyei Jogú Városi Kereskedelmi és Iparkamara	LP	334 999 €
Határon átívelő üzleti kapcsolatok létrehozása a fafeldolgozás és a bútoripar területén	Az együttműködés nem más, mint a szlovák és magyar határmenti cégek olvasztótégelye az erdészet az elsődleges fafeldolgozás és a bútoripar területén. A pályázat keretén belül elsősorban alapvető cél a két ország már szervezett vállalkozóinak nyitandó közös partnerség kiépítése és működtetése. További cél a még nem szervezett vállalkozókkal is megismertetni és megértetni a projekt megvalósításából fakadó előnyöket.	Nyugat-Magyarországi Egyetem	LP	343 050 €
Free Web Portal on Environment, Forestry and Wood Science	Az együttműködés célja egy ingyenesen használható kétnyelvű weboldal létrehozása és működtetése, mely szakmai adatbázist tartalmaz a környezet- és természetvédelemre, valamint a fa- és erdőiparra vonatkozóan, valamint segíti az illetékes döntéshozók munkáját.	Nyugat-magyarországi Egyetem-ERFARET	LP	201 875 €
ReCeProM	A projekt célkitűzése: a magyar-szlovák határtérség CAD, CAM, CAE és PLM rendszereket alkalmazó gépipari, elektrotechnikai illetve mechatronikai vállalatainak partnerhálózatba való szervezése a technológiai ismeretek közös hasznosítása érdekében. A projekt eredményei: a célcsoport igényeinek felméréséről készült kutatás eredményeit összefoglaló tanulmány, határon átnyúló adatbázis a projektpartnerek számára.	Soproni Kereskedelmi és Iparkamara	PP	176 102 €
Duna-busz	A projekt keretében előkészítő dokumentáció készül, mely a bősi vízlépcső Pozsony és Somorja között fekvő körtvélyesi víztározója partján található községek vízi úton való összekötésére vonatkozik.	Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat	PP	124 402 €
Környezetvédelem	A projekt célja az Ereč /Erecs/ patakmeder funkciójának helyreállítása, a zöldövezetében a növény- és állatvilág megóvása; a falu belterületén természeti kikapcsolódási lehetőség biztosítása, a felnövő generáció bevonása a környezetszennyezés mértékének megfigyelésére, illetve a környezetkárosodás globális jellegének bemutatása.	Jánossomorja Város Önkormányzata	PP	311 715 €

Nagymegyer-Győr menetrendszerű retúr buszjárat kialakítása az idegenforgalom és a foglalkoztatottság támogatása céljából	A projekt célja, hogy megteremtődjön a lehetősége a menetrend szerinti Nagymegyer-Győr-Nagymegyer buszjárat beindításának. A partnerek feladata az ehhez szükséges 2 db autóbusz beszerzése, megfelelő útvonal és menetrend kialakítása, valamint az új buszjárat népszerűsítése.	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata	PP	440 487 €
Innovatív módszerek a Duna menti ártéri erdők leltározására és monitorozására korszerű 3D-s távérzékelési technológiák segítségével	A kooperáció meglévő tudásra épül, melynek összetevői: a szigetközi közös erdészeti monitoring (ERTI Budapest és NFC-FRI Zólyom), a LIDAR adatok feldolgozásának módszertani aspektusai (NYME Sopron), és egy új felvételi eszköz (NLC ÚLZI-Zólyom). A NymE (alapkutatás), az ERTI és a NFC (alkalmazott kutatás) együttműködésétől azt várjuk, hogy új, költséghatékony módszertani megközelítéseket sikerül kifejleszteni a 3D-s adatok felhasználásához a korábban említett erdészeti alkalmazások területén.	Nyugat Magyarországi Egyetem	PP	515 205 €
GREEN FUTURE - felhasználhatósági tanulmány a megújuló energiaforrások eszköz- és technológia felhasználásáról középületek energiaszükségleteinek biztosítására	A projekt koncepcionális célkitűzése tanulmányok kidolgozása, melyek a megújuló energiaforrások középületeken való alkalmazását célzó beruházások megvalósítását segítik elő. Felismerve az érintett kérdés környezetvédelemi hozadékát, a projekt nem egyetlen szubjektum számára kínál megoldást, hanem regionális szintű beruházások koncepcióját adja. A projekt kimeneteit összehasonlító tanulmányok képezik - a rendelkezésre álló technológiák, az energiaforrás, teljesítmény és a beruházás költségei szempontjából - az épületek egyes típusai szerint (az objektum materiális összetétele, nagysága, fűtésre és melegvíz előállítására vonatkozó éves energiaszükséglete) az érintett régióban.	Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	PP	111 617 €
Marketingeszközök létrehozása az Alsó-Csallóköz és a Hanság termálturizmusához	A projekt legfőbb célja Szlovákia és Magyarország határ mellett fekvő régióban a turizmus fejlesztése többnyelvű információs és népszerűsítő kiadványok megjelentetésével a két partnervárosban. Az elnyert ERFA támogatást a partnerek többek között különböző idegenforgalmi bemutatókra, turisztikai kiállításokra költhetik, ahol a termálturizmusra fókuszálva közösen mutatkozna be a magyarországi Kapuvár és a Nagymegyer. A budapesti, pozsonyi és győri idegenforgalmi vásárokon közösen lépnek majd fel, továbbá közös internetes honlap is készül, ahol szlovákul és magyarul is információkat lehet szerezni a projekttel kapcsolatban.	Kapuvár Város Önkormányzata	LP	104 000 €

JAVASLAT PROJEKT-ELŐKÉSZÍTŐ ALAP LÉTREHOZÁSÁRA

Győr-Moson-Sopron megye két határ menti ETE-programban érintett, és mint az elemzés bemutatta, a megye jelentősebb települései komoly határ menti funkcionális potenciállal rendelkeznek. Ugyanakkor a megyével szomszédos, határ menti térségek két olyan metropoliszövezettel is rendelkeznek, amelyek hatásai alapvetően befolyásolják a megye sorsát.

Mivel a területi operatív programok forrásainak elosztásánál Győr-Moson-Sopron megye az elosztási elvek következtében a többi megyéhez képest jóval kedvezőtlenebbül szerepelt, alapvető fontosságú, hogy a határ menti fekvésből eredő előnyöket a TOP-források területén mutatkozó hátrányok kompenzálására tudja fordítani.

Szükséges emellett megemlíteni, hogy a megye két makrorégió szintű kezdeményezés által is érintett: egyrészt a Duna Stratégián belül kitüntetett szerepet biztosít a megye számára a Duna menti fekvés, másrészt a megye részese a Dél-Svédországot az Adriai-tengerrel összekötő Közép-európai Közlekedési Folyosó (CETC-korridor) együttműködésnek, amely EGTC létrehozását határozta el. A Duna Stratégia megvalósításában meghatározó szerepe lesz a transznacionális Duna Programnak, amelyben mind a megye, mind a megye részvételével létrehozott Rába-Duna-Vág EGTC sikerrel vehet részt.

Mindez jelzi, hogy az európai területi együttműködési programok keretein belül elérhető források fontos szerepet fognak játszani a megye 2014-2020 közötti területfejlesztési munkájában. Annak érdekében, hogy a magyar-szlovák és magyar-osztrák határ menti, valamint a közép-európai és a Duna transznacionális programban, illetve az interregionális területi programok kiírásain a megye minél eredményesebben vehessen részt, javasoljuk egy projekt-előkészítő alap létrehozását.

A projekt-előkészítő alap (PEA) céljai

A PEA legfőbb küldetése, hogy javítsa a megye forrásabszorpciós képességét az európai területi együttműködési programok kiírásain. Ennek érdekében az alábbi tevékenységek megvalósítását támogatja:

- projekttervezés, projektkidolgozás
- a konkrét beruházási jellegű határon átnyúló projektekhez kapcsolódó tervezés (CBA, megvalósíthatósági tanulmány, műszaki tervdokumentáció elkészítése, engedélyeztetés[17])
- partnerszervezés (partnerkeresés, projekt-előkészítő meetingek, ehhez kapcsolódó utazások)
- társadalmasításhoz kapcsolódó aktivitások
- külső szakértői díjak.

A PEA-keret segítségével előkészíthetőek konkrét megyei projektek, az RDV EGTC közös projektjei, valamint olyan aktivitások, amelyek megvalósításához a CETC vagy egyéb, a jövőben létrejövő együttműködés biztosítja az intézményi keretet.

A PEA-tól várt eredmények

Várakozásaink szerint a PEA-nak köszönhetően a megye számos területi együttműködési pályázatot tud előkészíteni a következő költségvetési ciklusra olyan szinten, hogy azzal a nyerési esélyei is nőjenek, ezáltal pedig nemcsak a sajátos területi célkitűzések megvalósításának lesz nagyobb az esélye, hanem az önkormányzat területfejlesztési szerepe is erősödik.

A PEA révén széles körű (nemzetközi) partnerség alakul ki, a helyi társadalmi-intézményi partnerség bővül, és ezeken keresztül további, együttműködésben megvalósuló pályázatok kidolgozására nyílik lehetőség.

Pénzügyi keretek, döntési mechanizmusok

Javasoljuk, hogy éves átlagban 10-15 M Ft-ot biztosítson a megye a PEA működtetésére. Amennyiben a visszatérítendő támogatási modell működtethető, akkor bizonyos keretek időnként visszakerülhetnek az alapba.

[17] Mivel ezek a tevékenységek a sikeres pályázatok esetében az előkészítési soron elszámolhatóak, és a kettős finanszírozást az uniós szabályok kizárják, itt maximum visszatérítendő támogatás jöhet szóba, de ennek vizsgálata is szükséges, az egyes területi programok dokumentumai alapján.

A támogatandó projektekről a közgyűlés hoz döntést, egyszerű szótöbbséggel, egy többéves akcióterv alapján. A PEA-felhívásokra nem kizárólag a megyei önkormányzat, hanem az azzal stratégiai szinten együttműködő partnerek is pályázhatnak. A felhívást legalább évente kétszer javasoljuk meghirdetni.

Tekintettel arra, hogy a magyarországi megyék majd mindegyike (a 19-ből 15) érintett valamelyik határ menti programban, a PEA-hoz szükséges forrást javasoljuk központi költségvetésből biztosítani.

7. számú melléklet

Kiegészítés Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési koncepciójához a 2007-2013. közötti EU-források felhasználásának témakörében

Az operatív programok területi alapú, forrásfelhasználási mutatóinak elemzése[1]

Az EU-források felhasználása az ország EU-csatlakozását követően, 2004 és 2006-közötti ún. csonka periódusban, majd érzékelhetően a 2007-2013 közötti (az első teljes) költségvetési ciklusban fejtette ki a hatását a megye fejlődésére. 2007 és 2013 között a Nyugat-dunántúli Operatív Program, és az ágazati (az egész ország számára elérhető) operatív programok egyaránt elérhetőek voltak a megye szereplői számára. Előbbi esetében a Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács a programozás, a pályázati konstrukciók céljainak megfogalmazása, illetve a döntés-előkészítés során rendelkezett javaslatételi kompetenciákkal.

1. A Regionális Operatív Program és a többi Operatív Program forrás keretéhez kapcsolódó adatelemzés

Az NYDOP keretében az alábbi források álltak a Nyugat-dunántúli régió pályázóinak rendelkezésére, öt fejlesztési cél (prioritás) mentén:

Prioritási tengely	**A prioritás kerete (M EUR)**	**A prioritás kerete (Milliárd Ft)**	**Százalékos megoszlás**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	83,89	24,59	15,38
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	128,91	37,78	23,63
3. Városfejlesztés	103,87	30,45	19,04
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	109,48	32,09	20,07
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	99,79	29,25	18,29
6. Technikai segítségnyújtás	19,64	5,76	3,6
Összesen:	***545,59***	**159,*91***	***100,0%***

Árfolyam: 293,1 HUF/EUR

[1] Az elemzés az ágazati operatív programok esetében a 2013.09.30-i, míg az NYDOP esetében a 2013.október 11-i állapot adatait tükrözi. Az ágazati operatív programok elemzése a Végrehajtási OP adatait nem tartalmazza.

Az ágazati operatív programok mentén az alábbi források álltak az ország rendelkezésére a 2007-2013. közötti időszakban:

Operatív Program	**Keret (millió EUR)**	**Keret (Milliárd Ft)**	**Százalékos megoszlás**
Társadalmi Megújulás OP	4 094	1 199	18,2
Társadalmi Infrastruktúra OP	2 096	614	9,3
Környezet és Energia OP	5 302	1 554	23,4
Államreform OP	176	52	0,8
Elektronikus Közigazgatás OP	422	124	1,9
Gazdaságfejlesztési OP	3 363	986	14,9
Közlekedési OP	7 091	2 078	31,5
Összesen:	***22 544***	**6 607**	***100,0%***

A régió területén a pályázói forrásigény az alábbiak szerint alakult az NYDOP estében.

Prioritási tengely	**Pályázói forrásigény (Mrd Ft)**	**Benyújtott pályázatok darabszáma**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	34,91	512
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	71,39	327
3. Városfejlesztés	33,30	114
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	61,46	297
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	35,35	369
Összesen:	***236,41***	***1619***

A rendelkezésre álló keretek és a fejlesztési igények összevetéséből látható, hogy az NYDOP átlagosan 1,5-szeres túligénylés mellett valósult meg.

A támogatott és elutasított pályázatok darabszáma a következő táblázat szerint alakul. A regionális program egészét tekintve tíz nyertes pályázatra 6 db elutasított pályázat jutott.

Prioritási tengely	**Támogatott pályázatok darabszáma**	**Elutasított pályázatok darabszáma**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	370	142
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	168	159
3. Városfejlesztés	82	32
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	158	139
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	241	128
Összesen:	***1019***	***600***

Az NYDOP keretében megítélt támogatások (kötelezettségvállalások) mértéke regionális szinten eléri a rendelkezésre álló forrás 85%-át.

Prioritási tengely	**Kötelezettségvállalás (Mrd Ft)**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	22,28
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	33,50
3. Városfejlesztés	25,45
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	30,55
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	24,66
Összesen:	***136,45***

Az ágazati OP-k esetében a régiót érintő kötelezettségvállalások az alábbiak szerint alakulnak. Az ágazati források közül legnagyobb részarányt a közlekedési, majd a környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztését támogató programok adják.

A TÁMOP esetében az ország számára rendelkezésre álló források alig több, mint 4%-a, a TIOP, GOP és a KEOP esetében 9-9%-a, KÖZOP esetében 7%-a, míg az ÁROP esetében 1%-a érkezett a régióba.

Operatív Program	Prioritás	Kötelezettségvállalás (millió Ft)	Támogatott projektek száma (db)	Százalékos megoszlás
Társadalmi Megújulás OP		**51 467**	**1 315**	**10,5**
	A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése	1 864	31	0,4
	Az alkalmazkodóképesség javítása	9 265	467	1,9
	Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	13 895	485	2,8
	A felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásalapú gazdaság kiépítése érdekében	18 345	39	3,7
	Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	4 119	94	0,8
	Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztés	3 979	199	0,8
Társadalmi Infrastruktúra OP		**56 031**	**159**	**11,4**
	Az oktatási infrastruktúra fejlesztése	16 890	98	3,4
	Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	31 387	16	6,4
	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	7 755	45	1,6
Környezet és Energia OP		**137 671**	**457**	**28**
	Egészséges, tiszta települések	40 452	27	8,2
	Vizeink jó kezelése	78 373	24	16
	Természeti értékeink jó kezelése	5 353	25	1,1
	A megújuló energiaforrásfelhasználás növelése	4 537	137	0,9
	Hatékonyabb energiafelhasználás	4 200	76	0,9
	Fenntartható életmód és fogyasztás	1 911	108	0,4
	Projekt előkészítés	2 845	60	0,6
Államreform OP		**538**	**27**	**0,1**

Operatív Program	Prioritás	Kötelezettségvállalás (millió Ft)	Támogatott projektek száma (db)	Százalékos megoszlás
	Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés	535	26	0,1
	Az emberi erőforrás minőségének javítása	3	1	-
	Közép-magyarországi régióban megvalósuló fejlesztések	-	-	
Elektronikus Közigazgatás OP		**-**	**-**	**-**
	A közigazgatás és a közigazgatási szolgáltatások belső folyamatainak megújítása	-	-	-
	A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató fejlesztések	-	-	-
	Kiemelt fejlesztések	-	-	-
Gazdaságfejlesztési OP		**91 005**	**3 998**	**18,5**
	K+F és innováció a versenyképességért	23 325	437	4,8
	A vállalkozások komplex fejlesztése	57 780	3 514	11,8
	A modern üzleti környezet erősítése	9 900	47	2
	JEREMIE-típusú pénzügyi eszközök	-	-	
Közlekedési OP		**154 441**	**30**	**31,4**
	Az ország és régió-központok nemzetközi közúti elérhetőségének javítása	-	-	
	Az ország és régió-központok nemzetközi vasúti és vízi úti elérhetőségének javítása	57 018	4	11,6
	Térségi elérhetőség javítása	97 423	26	19,8
	Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése	-	-	
	Városi és elővárosi közösségi közlekedés, környezetbarát fejlesztések	-	-	

Operatív Program	Prioritás	Kötelezettségvállalás (millió Ft)	Támogatott projektek száma (db)	Százalékos megoszlás
Összesen:		***491 153***	**5 986**	***100,0%***

Az NYDOP keretében ténylegesen kifizetett támogatások összessége az elemzés időpontjában a megítélt támogatások 73%-a. Ezen összeg a teljes, rendelkezésre álló keret 62,5%-át teszi ki.

Prioritási tengely	Kifizetések (Mrd Ft)
1. Regionális gazdaságfejlesztés	17,86
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	22,77
3. Városfejlesztés	15,02
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	24,55
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	19,73
Összesen:	***99,92***

Operatív Program	Prioritás	Kifizetés (millió Ft)
Társadalmi Megújulás OP		**26 366**
	A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése	902
	Az alkalmazkodóképesség javítása	5 197
	Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	6 557
	A felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásalapú gazdaság kiépítése érdekében	10 104
	Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	2 447
	Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztés	1 159
Társadalmi Infrastruktúra OP		**38 795**
	Az oktatási infrastruktúra fejlesztése	15 702
	Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	18 220
	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	4 873
Környezet és Energia OP		**57 039**
	Egészséges, tiszta települések	22 285
	Vizeink jó kezelése	23 797

Operatív Program	Prioritás	Kifizetés (millió Ft)
	Természeti értékeink jó kezelése	1 738
	A megújuló energiaforrásfelhasználás növelése	2 520
	Hatékonyabb energiafelhasználás	2 869
	Fenntartható életmód és fogyasztás	1 177
	Projekt előkészítés	2 653
Államreform OP		**420**
	Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés	417
	Az emberi erőforrás minőségének javítása	3
	Közép-magyarországi régióban megvalósuló fejlesztések	-
Elektronikus Közigazgatás OP		-
	A közigazgatás és a közigazgatási szolgáltatások belső folyamatainak megújítása	-
	A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató fejlesztések	-
	Kiemelt fejlesztések	-
Gazdaságfejlesztési OP		**45 025**
	K+F és innováció a versenyképességért	10 014
	A vállalkozások komplex fejlesztése	32 423
	A modern üzleti környezet erősítése	2 589
	JEREMIE-típusú pénzügyi eszközök	-
Közlekedési OP		**94 870**
	Az ország és régió-központok nemzetközi közúti elérhetőségének javítása	-
	Az ország és régió-központok nemzetközi vasúti és vízi úti elérhetőségének javítása	46 798
	Térségi elérhetőség javítása	48 072
	Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése	-
	Városi és elővárosi közösségi közlekedés, környezetbarát fejlesztések	-
Összesen:		***262 801***

2. *Területi alapú, megyei szintű statisztikai és forrás allokációs elemzés*

Ha a Nyugat-dunántúli Régiót alkotó három megye forrásfelhasználási mutatóit vetjük össze, akkor látható, hogy Győr-Moson-Sopron megye területéről szinte minden tématerületen nagyobb forrásigényt nyújtottak be és nyertek el a pályázók, mint a régió másik két megyéjének szervezetei.

Az NYDOP keretében igényelt támogatás esetében az adatok a következőképpen alakulnak:

	Pályázói forrásigény (Mrd Ft)			
Prioritási tengely	**GyMS**	**Vas**	**Zala**	**Nyugat-dunátúli régió összesen**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	16,44	8,78	9,68	34,91
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	27,97	19,55	23,87	71,39
3. Városfejlesztés	10,92	10,27	12,10	33,30
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	23,05	21,08	17,33	61,46
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	14,54	12,28	8,53	35,35
Összesen:	***92,92***	***71,97***	***71,51***	***236,41***

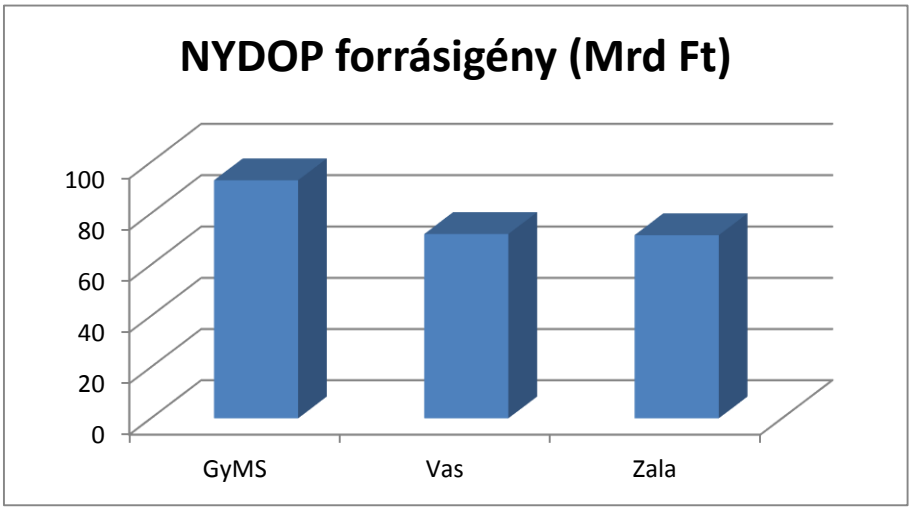

A benyújtott pályázatok darabszáma a következők szerint alakul:

	Benyújtott pályázatok darabszáma			
Prioritási tengely	**GyMS**	**Vas**	**Zala**	**Nyugat-dunántúli régió**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	231	124	157	512
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	104	83	140	327
3. Városfejlesztés	31	41	42	114

	Benyújtott pályázatok darabszáma			
Prioritási tengely	**GyMS**	**Vas**	**Zala**	**Nyugat-dunántúli régió**
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	98	88	111	297
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	148	112	109	369
Összesen:	***612***	***448***	***559***	***1619***

A kötelezettségvállalások megyék közötti megoszlását tekintve is Győr-Moson-Sopron megye rendelkezik a legmagasabb mutatókkal, leszámítva a környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra fejlesztését, ahol az aprófalvas településszerkezet és az objektív környezeti tényezők (mint értékelési szempontok) hatásaként Vas Zala megye önkormányzatai eredményesebben tudtak pályázni.

	Kötelezettségvállalás (Mrd Ft)			
Prioritási tengely	**GyMS**	**Vas**	**Zala**	**Nyugat-dunántúli régió**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	9,93	5,89	6,46	22,28
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	15,80	8,73	8,97	33,50
3. Városfejlesztés	9,00	8,07	8,38	25,45
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	9,30	11,93	9,32	30,55
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	9,90	7,92	6,84	24,66
Összesen:	***53,94***	***42,54***	***39,97***	***136,45***

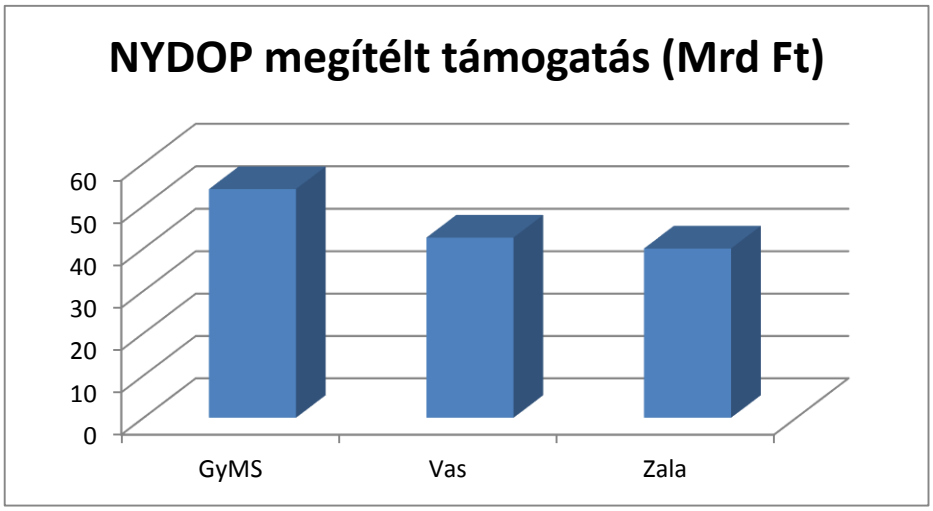

A támogatott és elutasított pályázatok darabszámát illetően az alábbi táblázat ad áttekintést. A Győr-Moson-Sopron megyei pályázatok 64%-a elnyerte a támogatást. (Ez az arány Vas megye esetében 61%, míg Zala megye esetében 64%.)

	GyMS		**Vas**		**Zala**		**Nyugat-dunántúli régió**	
Prioritási tengely	Támo-gatott	Elutasí-tott	Támo-gatott	Elutasí-tott	Támo-gatott	Elutasí-tott	Támo-gatott	Elutasí-tott
1. Regionális gazdaságfejlesztés	172	59	85	39	113	44	370	142
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	49	55	41	42	78	62	168	159
3. Városfejlesztés	26	5	31	10	25	17	82	32
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	52	46	48	40	58	53	158	139
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	91	57	69	43	81	28	241	128
Összesen:	**390**	**222**	**274**	**174**	**355**	**204**	**1019**	**600**

Az ágazati OP-k terhére megítélt támogatások összegének megoszlását a régió három megyéje között az alábbi táblázat szemlélteti, témakörök szerint.

		Kötelezettségvállalás (millió Ft)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
Társadalmi Megújulás OP		**28 786**	**9 461**	**13 220**	**51 467**
	A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése	226	707	931	1 864
	Az alkalmazkodóképesség javítása	4 160	2 282	2 823	9 265
	Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	4 528	3 561	5 806	13 895
	A felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásalapú gazdaság kiépítése érdekében	16 520	612	1 213	18 345
	Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	1 279	1 189	1 651	4 119
	Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztés	2 074	1 109	796	3 979
Társadalmi Infrastruktúra OP		**34 291**	**9 038**	**12 702**	**56 031**
	Az oktatási infrastruktúra	14 732	1 185	973	16 890

		Kötelezettségvállalás (millió Ft)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
	fejlesztése				
	Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	16 439	6 486	8 462	31 387
	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	3 120	1 368	3 267	7 755
Környezet és Energia OP		**92 671**	**10 023**	**34 977**	**137 671**
	Egészséges, tiszta települések	23 430	4 724	12 298	40 452
	Vizeink jó kezelése	59 129	790	18 454	78 373
	Természeti értékeink jó kezelése	2 688	1 887	778	5 353
	A megújuló energiaforrásfelhasználás növelése	2 473	1 096	968	4 537
	Hatékonyabb energiafelhasználás	2 787	1 080	333	4 200
	Fenntartható életmód és fogyasztás	975	71	865	1 911
	Projekt előkészítés	1 190	374	1 281	2 845
Államreform OP		**189**	**119**	**230**	**538**
	Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés	189	119	227	535
	Az emberi erőforrás minőségének javítása	-	-	3	3
	Közép-magyarországi régióban megvalósuló fejlesztések	-	-	-	-
Elektronikus Közigazgatás OP		-	-	-	-
	A közigazgatás és a közigazgatási szolgáltatások belső folyamatainak megújítása	-	-	-	-
	A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató fejlesztések	-	-	-	-
	Kiemelt fejlesztések	-	-	-	-
Gazdaságfejlesztési OP		**52 370**	**23 935**	**14 700**	**91 005**
	K+F és innováció a versenyképességért	14 988	5 687	2 651	23 325

		Kötelezettségvállalás (millió Ft)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
	A vállalkozások komplex fejlesztése	32 166	15 540	10 074	57 780
	A modern üzleti környezet erősítése	5 217	2 708	1 975	9 900
	JEREMIE-típusú pénzügyi eszközök	-		-	-
Közlekedési OP		**81 581**	**27 273**	**45 587**	**154 441**
	Az ország és régió-központok nemzetközi közúti elérhetőségének javítása	-	-	-	-
	Az ország és régió-központok nemzetközi vasúti és vízi úti elérhetőségének javítása	49 528	-	7 490	57 018
	Térségi elérhetőség javítása	32 053	27 273	38 097	97 423
	Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése	-	-	-	-
	Városi és elővárosi közösségi közlekedés, környezetbarát fejlesztések	-	-	-	-
Összesen:		***289 888***	***79 850***	***121 417***	***491 153***

A kötelezettségvállalások megoszlását az OP-k között az alábbi grafikon mutatja. Minden ágazati program esetében a Győr-Moson-Sopron megyei pályázók szerepeltek a legsikeresebben, a különbség a régió másik két megyéjéhez viszonyítva különösen a KEOP tekintetében szembetűnő.

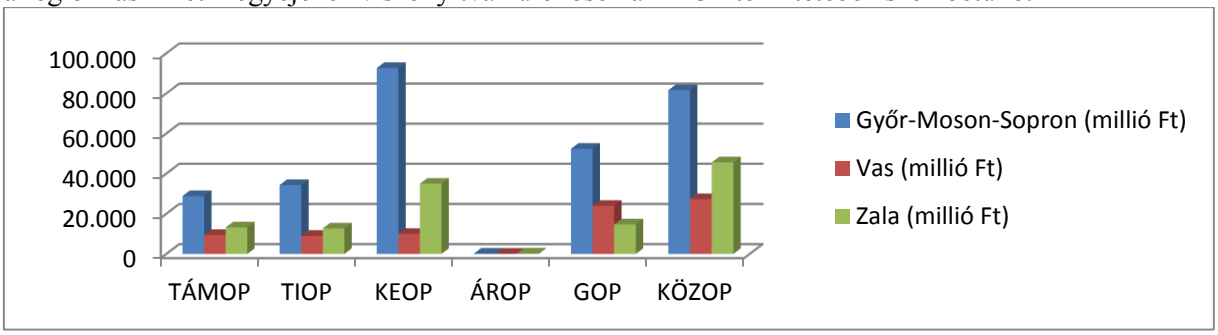

Az összes, a régió tekintetében, az ágazati OP-k keretében megítélt támogatás közel 60%-át a Győr-Moson-Sopron megyében megvalósuló projektek megvalósítására ítélték meg, Zala megye 25%-kal, míg Vas megye 16%-kal részesedik.

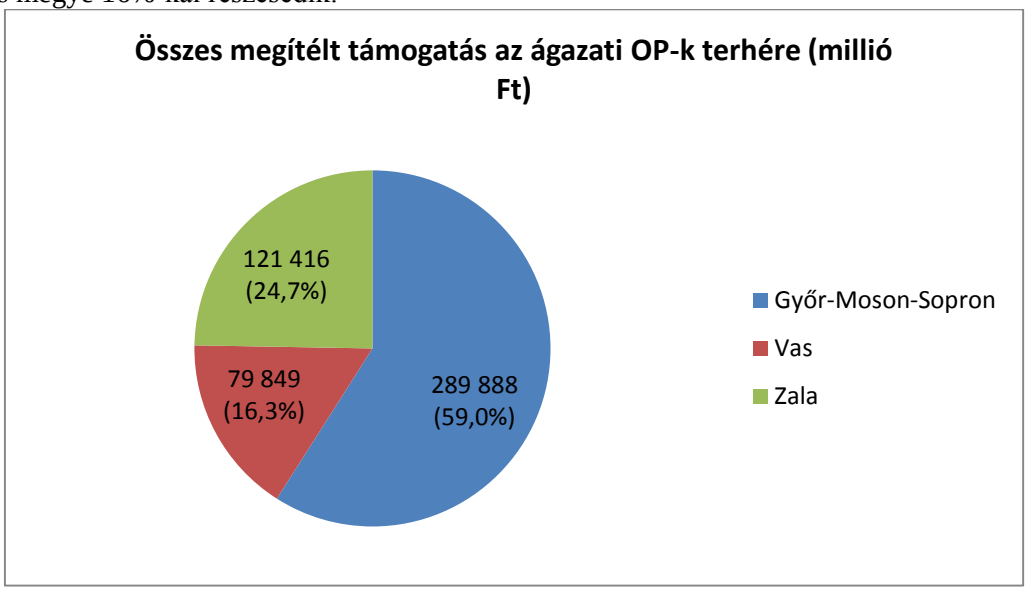

		Támogatott projektek (db)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
Társadalmi Megújulás OP		**539**	**320**	**456**	**1315**
	A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése	5	12	14	31
	Az alkalmazkodóképesség javítása	213	120	134	467
	Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	170	101	214	485
	A felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásalapú gazdaság kiépítése érdekében	31	4	4	39
	Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	30	24	40	94
	Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztés	90	59	50	199
Társadalmi Infrastruktúra OP		**76**	**46**	**37**	**159**
	Az oktatási infrastruktúra fejlesztése	54	27	17	98

		Támogatott projektek (db)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
	Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	8	3	5	16
	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	14	16	15	45
Környezet és Energia OP		**208**	**117**	**132**	**457**
	Egészséges, tiszta települések	10	10	7	27
	Vizeink jó kezelése	14	2	8	24
	Természeti értékeink jó kezelése	12	10	3	25
	A megújuló energiaforrásfelhasználás növelése	62	45	30	137
	Hatékonyabb energiafelhasználás	42	18	16	76
	Fenntartható életmód és fogyasztás	45	9	54	108
	Projekt előkészítés	23	23	14	60
Államreform OP		**9**	**6**	**12**	**27**
	Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés	9	6	11	26
	Az emberi erőforrás minőségének javítása	-	-	1	1
	Közép-magyarországi régióban megvalósuló fejlesztések	-	-	-	
Elektronikus Közigazgatás OP		-	-	-	
	A közigazgatás és a közigazgatási szolgáltatások belső folyamatainak megújítása	-	-	-	
	A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató fejlesztések	-	-	-	
	Kiemelt fejlesztések	-	-	-	
Gazdaságfejlesztési OP		**2 016**	**968**	**1014**	**3998**
	K+F és innováció a versenyképességért	264	78	95	437

		Támogatott projektek (db)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
	A vállalkozások komplex fejlesztése	1 717	884	913	3514
	A modern üzleti környezet erősítése	35	6	6	47
	JEREMIE-típusú pénzügyi eszközök	-		-	
Közlekedési OP		**11**	**10**	**9**	**31**
	Az ország és régió-központok nemzetközi közúti elérhetőségének javítása		-	-	
	Az ország és régió-központok nemzetközi vasúti és vízi úti elérhetőségének javítása	3	-	1	4
	Térségi elérhetőség javítása	8	10	8	26
	Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése	-	-	-	
	Városi és elővárosi közösségi közlekedés, környezetbarát fejlesztések	-	-	-	
Összesen:		**2 859**	**1 467**	**1 978**	**6304**

A kifizetési adatok összevetéséből is levezethető, hogy a Győr-Moson-Sopron megyei fejlesztések élen járnak a fejlesztések megvalósításában, a források felhasználásában.

Az NYDOP esetében a kifizetések megyék közötti megoszlása az alábbi táblázat szerint alakul.

	Kifizetések (Mrd Ft)			
Prioritási tengely	**GyMS**	**Vas**	**Zala**	**Nyugat-dunántúli régió**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	8,40	4,62	4,84	17,86
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	10,55	7,05	5,17	22,77

	Kifizetések (Mrd Ft)			
Prioritási tengely	**GyMS**	**Vas**	**Zala**	**Nyugat-dunántúli régió**
3. Városfejlesztés	5,18	5,43	4,40	15,02
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	8,05	9,56	6,93	24,55
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	7,77	5,72	6,24	19,73
Összesen:	***39,95***	***32,38***	***27,59***	***99,92***

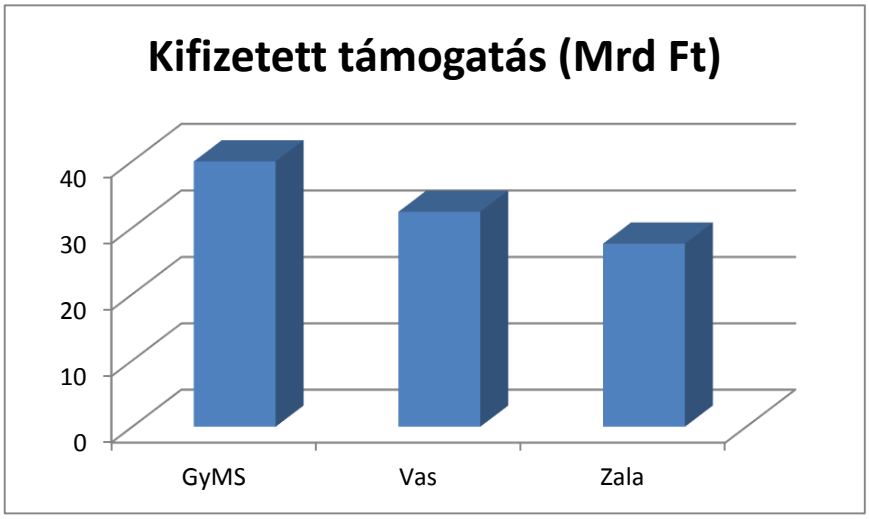

Az ágazati OP-k terhére kifizetett támogatás megyék közötti megoszlását az alábbi táblázat szemlélteti:

		Kifizetés (millió Ft)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
Társadalmi Megújulás OP		**15 510**	**4 442**	**6 414**	**26 366**
	A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése	76	281	545	902
	Az alkalmazkodóképesség javítása	2 432	1 273	1 492	5 197
	Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	1 793	1 740	3 024	6 557
	A felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásalapú gazdaság kiépítése érdekében	9 765	208	131	10 104
	Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	779	691	977	2 447
	Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztés	665	248	246	1 159

		Kifizetés (millió Ft)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
Társadalmi Infrastruktúra OP		**30 252**	**2 844**	**5 699**	**38 795**
	Az oktatási infrastruktúra fejlesztése	14 383	471	848	15 702
	Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	13 425	1 207	3 588	18 220
	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	2 443	1 166	1 264	4 873
Környezet és Energia OP		**36 423**	**5 220**	**15 396**	**57 039**
	Egészséges, tiszta települések	13 026	1 918	7 341	22 285
	Vizeink jó kezelése	17 935	575	5 287	23 797
	Természeti értékeink jó kezelése	536	792	410	1 738
	A megújuló energiaforrásfelhasználás növelése	1 286	976	258	2 520
	Hatékonyabb energiafelhasználás	1 957	603	309	2 869
	Fenntartható életmód és fogyasztás	546	37	594	1 177
	Projekt előkészítés	1 138	319	1 196	2 653
Államreform OP		**145**	**84**	**191**	**420**
	Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés	145	84	188	417
	Az emberi erőforrás minőségének javítása	-	-	3	3
	Közép-magyarországi régióban megvalósuló fejlesztések	-	-	-	-
Elektronikus Közigazgatás OP		-	-	-	-
	A közigazgatás és a közigazgatási szolgáltatások belső folyamatainak megújítása	-	-	-	-
	A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató fejlesztések	-	-	-	-
	Kiemelt fejlesztések	-	-	-	-

		Kifizetés (millió Ft)			
Operatív Program	**Prioritás**	**Győr-Moson-Sopron megye**	**Vas megye**	**Zala megye**	**Nyugat-dunántúli régió**
Gazdaságfejlesztési OP		**25 969**	**10 779**	**8 277**	**45 025**
	K+F és innováció a versenyképességért	7 098	1 510	1 406	10 014
	A vállalkozások komplex fejlesztése	16 554	9 176	6 693	32 423
	A modern üzleti környezet erősítése	2 317	93	179	2 589
	JEREMIE-típusú pénzügyi eszközök	-	-	-	-
Közlekedési OP		**61 446**	**9 813**	**23 611**	**94 870**
	Az ország és régió-központok nemzetközi közúti elérhetőségének javítása	-	-	-	-
	Az ország és régió-központok nemzetközi vasúti és vízi úti elérhetőségének javítása	43 751	-	3 047	46 798
	Térségi elérhetőség javítása	17 695	9 813	20 564	48 072
	Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése	-	-	-	-
	Városi és elővárosi közösségi közlekedés, környezetbarát fejlesztések	-	-	-	-
Összesen:		***170 029***	***33 183***	***59 589***	***262 801***

A kifizetések esetében a megítélt támogatásokhoz képest is nagyobb a különbség a régió három megyéje között, a Győr-Moson-Sopron megyei projektek a régióra jutó ágazati forrásokból 65%-ban részesültek.

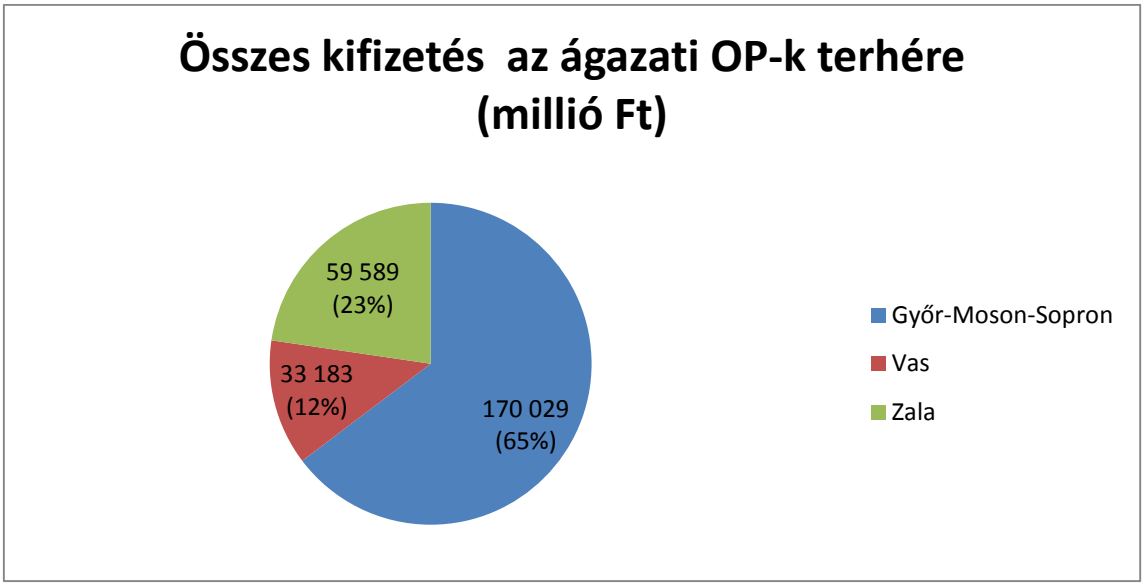

A megyei jogú városok forrásfelhasználási mutatóinak vizsgálata során megállapítható, hogy a megyébe érkező NYDOP-források (megítélt támogatás) 39%-át (21,6 Mrd Ft-ot) a két megyei jogú város területén megvalósuló fejlesztések használják fel. (A gazdasági fejlettséghez igazodó forráskoncentrációt jól mutatja, hogy ebből Győr 25%-kal, míg Sopron 14%-kal részesül).

Az ágazati OP-k keretében megítélt támogatásokból a megyei jogú városok nagyobb részesedést mutatnak, mint a regionális program esetében. A Győr Megyei Jogú Város területén megvalósuló fejlesztések 99 792 millió Ft-tal részesedtek az ágazati forrásokból (ez a megyébe érkező források 30%-a), Sopron Megyei jogú Város esetében ez az érték 87 730 millió Ft (a megyébe érkező források 28%-a). A két megyei jogú városban valósult meg tehát az összes ágazati fejlesztési volumen 58%-a. Árnyalja a képet azonban, hogy Sopron esetében a GySEV vasúttársaság által a Sopron-Szombathely-Szentgotthárd vasútvonal villamosítására elnyert nagyprojekt teljes összege (több, mint 46 milliárd Ft megítélt támogatással) technikai értelemben Sopron városához, mint a társaság székhelyéhez került rögzítésre a fejlesztési források felhasználását nyomon követő informatikai rendszerben, holott a fejlesztés ténylegesen két megyét, és öt kistérséget érint. Ezen torzító hatás kiszűrésével a Sopron MJV területén megvalósuló fejlesztések részaránya 14%-ra, Győr MJV esetében 35%-ra módosul.

	Kötelezettségvállalás (millió Ft)							
	TÁMOP	**TIOP**	**KEOP**	**ÁROP**	**EKOP**	**GOP**	**KÖZOP[2]**	**Összesen**
Győr	14 341	20 926	27 381	35	0	22 701	874	86 258
Sopron	8 875	8 707	6 699	40	0	8 133	47 776	80 230
GyMS megye összesen	**28 786**	**34 290**	**92 672**	**188**	**0**	**51 785**	**81 581**	**289 302**

2 A Sopron MJV esetében feltüntetett összeg tartalmazza a GySEV Zrt által a Sopron-Szombathely-Szentgotthárd vasútvonal villamosítására elnyert nagyprojekt összegét.

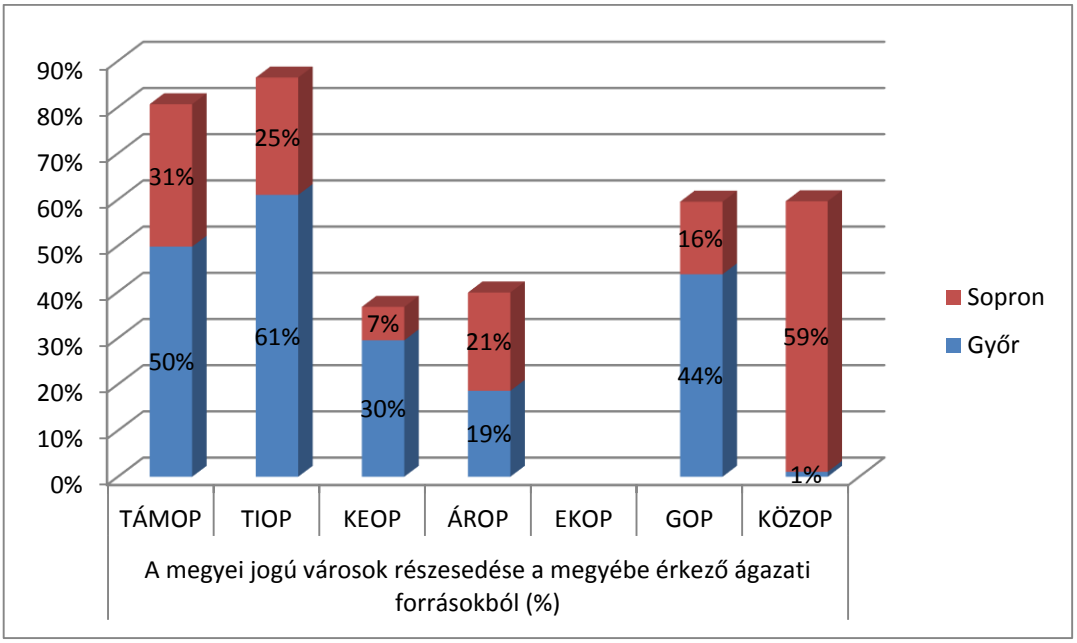

A 2007-2013 között az adott megyében támogatott projektek és az adott megye fejlesztési koncepciójában rögzített célkitűzések tematikus összefüggéseinek értékelése, vizsgálata

A jelen dokumentumban megcélzott megyei stratégiai fejlesztési célok (6) és a 2007-2013-as forráskihelyezés (NYDOP) vizsgálata során megállapítható főbb összefüggések a következők:

A megcélzott hat stratégiai fejlesztési cél közül kettő (2. Kühne Károly Stratégiai Cél; 5. Göcsei Imre Stratégiai Cél) alapvetően gazdaságfejlesztésre fókuszál. E terület 2007-2013 között szűken értelmezve az NYDOP 1.-es prioritása keretében kapott támogatást, a megyébe kihelyezett források (kötelezettségvállalások) 18,4%-át tette ki ez a részterület. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy ezen stratégiai cél alá kerül besorolásra a turizmus is („Turisztikai kínálat feltételeinek javítása" címszó alatt), így az NYDOP 2. prioritása keretében kihelyezett forrás is e fejlesztési cél alá értendő, ezt is figyelembe véve az erre a célra lekötött összeg 47,7%. (S ebben még nincs benne a szintén itt szerepeltetett „Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése" tématerület, mely 2007-2013 között az ÚMVP keretében nyert támogatást.) Összességében mindenképp megállapítható, hogy a 2. Kühne Károly Stratégiai Cél valós igényekre kíván fókuszálni, ahol jelentős mértékű „kereslet" várható a potenciális kedvezményezettek részéről.

A 3. fejlesztési cél (Baross Gábor Stratégiai Cél) foglalja össze a közlekedési célú fejlesztéseket – ezeket (értelemszerűen az ágazati OP-n túl) az NYDOP 3.2. és 4.3. intézkedése támogatta. E két intézkedés összes kötelezettségvállalása a megyébe jutó források 13,6%-át tette ki. Természetesen fontos kiemelni, hogy jelentős mértékű közlekedésfejlesztési célú projektek támogatását az NYDOP keretösszegei nem tettek lehetővé, hiszen a források döntő többsége a KÖZOP-on keresztül került kihelyezésre 2007-2013 között.

A 4. fejlesztési cél (Timaffy László Stratégiai Cél) sok tekintetben újfajta megközelítésben elsősorban a természeti/táji/település környezetre kíván fókuszálni. Részint rokonítható vele az intézményi fejlesztéseket támogató NYDOP 5. prioritása – a kihelyezett források 18,35%-val.

Nem, ill. csak részint illeszthető az NYDOP beavatkozási logikájával a 6. és az 1. stratégiai cél (Esterházy János és Jedlik Ányos Stratégiai Cél). Míg előbbi a határmenti és interregionális

kapcsolatokra kíván fókuszálni, addig utóbbi a kreatív humán erőforrásokra. Értelemszerűen mindkettő tematikus cél kiemelt jelentőséggel bír a megye számára – míg a határmenti fekvés, két szomszédos tagállam fővárosának közelsége, valamint a határokon túl élő magyarság a 6. célt teszi hangsúlyossá; addig az 1. célban megfogalmazott célkitűzés nem csak az EU2020 dokumentummal van összhangban, de tulajdonképpen valamennyi korábban felsorolt beavatkozásnak is alapját képezi. Az operatív programokat tekintve értelemszerűen közvetlen kapcsolódás van a 6. stratégiai cél, valamint az Ausztria-Magyarország és Szlovákia-Magyarország között zajló ETE programokkal – melyek 2014-2020 között is jelentős szerepet játszhatnak a határokon átívelő fejlesztések megvalósításában.

A megye készülő fejlesztési koncepciójában rögzített célkitűzésekhez illeszkedő nem támogatott projektek

Az NYDOP keretében a Kühne Károly Stratégiai Célhoz (Innováció a gazdaságban) a klaszterfejlesztési konstrukcióra benyújtott, de támogatást nem nyert projektek (összesen 400 millió Ft igényelt támogatással) tartoznak, mely kezdeményezések elsősorban az egészségipar, a környezetvédelmi ipar, illetve képzés és tanácsadás területén fejtenek ki aktivitást a megyében. A telephelyeik fejlesztését célzó kkv-k, illetve az ipari parkok bővítését, korszerűsítését tervező önkormányzati szereplők nyújtottak be nagy számban olyan pályázatokat, melyek az innovációs célhoz kapcsolódnak, viszont forráshiány illetve a pályázat nem megfelelő színvonala miatt nem nyertek támogatást. Összesen 1 981 millió Ft értékben szerepelnek ilyen projektek az NYDOP adatai között, elsősorban épületgépészet, környezettechnika, gépgyártás, műanyagipar, logisztika, ingatlanhasznosítás ágazatokból.

A turisztikai fejlesztési célok is ezen megyei célkitűzésekhez tartoznak. Ebben a témakörben az NYDOP vonatkozó konstrukcióira benyújtott, nem támogatott projektek igényelt támogatása 7 322 millió Ft-ot tesz ki Győr-Moson-Sopron megye esetében. Ezek közül 1,1 milliárd Ft-nyi támogatási igényt a turisztikai szolgáltatások fejlesztésére pályázó kkv-k jegyeznek, míg az egészségturisztikai pályázatok 4 350 millió Ft támogatást nyújtottak be. A fennmaradó közel 2 milliárd Ft fejlesztési igény elsősorban a közszféra részéről érkezett, a turisztikai attrakciók (múzeumok, aktív turisztikai helyszínek, kulturális emlékek) hasznosítására.

A Baross Gábor Stratégiai Cél (elérhetőség, megközelítés) az NYDOP esetében a településeket összekötő (4-5 számjegyű) utak fejlesztésére és a közösségi közlekedési fejlesztésekre vonatkozó konstrukciókhoz illeszthető. Előbbiek közül – tekintettel arra, hogy a program keretében ezek kiemelt eljárásrenddel kerültek megvalósításra, a rendelkezésre álló keret figyelembe vételével – túligénylés nem érkezett, azonban a Magyar Közút NZrt, mint kizárólagos kedvezményezett által hosszú távon megfogalmazott fejlesztési célok (projektlisták) nagyságrendekkel meghaladják a rendelkezésre álló keretet. A közösségi közlekedés esetében 1,27 milliárd Ft fejlesztési igény maradt kielégítetlenül, ez nagyobb, városokhoz kötődő, az intermodalitást célzó fejlesztéseket jelent.

A Timaffy László Stratégiai Cél (környezet, kultúra, életminőség) regionális programból támogatott területei közé a kistelepülési szennyvíztisztítás, a csapadékvíz-elvezetés, a rekultiváció, illetve a humán infrastruktúra fejlesztési tekintetében a szociális ellátás, az egészségügyi alap- és járóbeteg-ellátás, illetve az alapfokú oktatás fejlesztése tartozik. A környezetvédelmi témakörben az NYDOP által nem támogatott, szennyvízkezelésre vonatkozó pályázatok 4,84 milliárd Ft támogatási igényt fogalmaztak meg, a csapadékvíz-elvezetés témakörében ez az összeg 1,12 milliárd Ft. Az egyedi hulladéklerakók rekultivációjára kiírt konstrukciókat jellemzően aluligényelték a pályázók, az önkormányzatok számára a közműellátottság kérdésre egyértelműen preferenciát élvez.

A humán közszolgáltatások esetében a szociális ellátás fejlesztésére vonatkozó konstrukciók közül a szociális ellátás fejlesztése nem tartozott a legnépszerűbbek közé, ezen a tématerületen – ahol a bölcsődék fejlesztésére, akadálymentesítésre illetve idősotthonok és szociális intézmények fejlesztésére nyerhettek támogatást az önkormányzatok – csupán 325 millió Ft igényelt támogatást teszi ki a befogadott, de nem támogatott projektek igényeinek összesítése. Az egészségügyi fejlesztések terén 1,53 Mrd Ft a nem támogatott projektek összesített forrásigénye, ám ebből mintegy 1,1 milliárd Ft-ot tesz ki három kórház rehabilitációs részlegének fejlesztésére benyújtott támogatás, az alapellátás fejlesztésére megfogalmazott igények alig több, mint 400 millió Ft-ot jelentenek.

Az alapfokú oktatás fejlesztése a legnagyobb túligénylést kiváltó konstrukció volt az NYDOP végrehajtása során. 12,45 milliárd Ft-ot tesz ki az igényelt, ám – nagyrészt forráshiány miatt – nem támogatott pályázatok által igényelt összeg.

3. Kistérségi szintű statisztikai és forrás allokációs elemzés

Az NYDOP keretében igényelt támogatás kistérségi szintű megoszlását tekintve elmondható, hogy a fejlesztési igény alapvetően a megyei jogú városokban, illetve azok térségeiben jelentkezik, az összes igényelt támogatás 58%-át a Győri és a Soproni kistérségből pályázták meg a megye szereplői. Szembetűnő a Téti és a Kapuvár-Beledi kistérség alulreprezetnáltsága: a két térségből benyújtott projektek együttesen alig 7%-át tették ki az összes pályázói igénynek.

	Igényelt támogatás (millió Ft)							
	Csornai	**Győri**	**Kapuvár-Beledi**	**Moson-magyar-óvári**	**Pannon-halmai**	**Sopron-Fertődi**	**Téti**	**Összesen**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	119,2	8 973,6	358,1	3 680,5	56,3	3 256,3	0	**16 444**
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	142,6	6 123,1	564,4	3 713,6	4775,3	12 191,8	458,7	**27 970**
3. Városfejlesztés	526,9	3 624,9	828,5	762,9	619,0	4 557,2	0	**10 919**
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	6 983,9	3 823,0	921,4	4 260,6	2 346,8	4 356,4	353,8	**23 046**
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	1 247,8	4 725,2	2 332,6	1 966,5	1 136,5	2 334,9	801,3	**14 545**
Összesen:	**9 020,4**	**27 269,8**	**5 005,0**	**14 384,1**	**8 933,9**	**26 696,6**	**1 613,7**	***92 923,5***

	Benyújtott pályázatok darabszáma							
	Csornai	**Győri**	**Kapuvár-Beledi**	**Moson-magyar-óvári**	**Pannon-halmai**	**Sopron-Fertődi**	**Téti**	**Összesen**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	5	116	10	62	2	36	0	**231**
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	1	30	1	20	12	36	4	**104**
3. Városfejlesztés	3	7	4	4	2	11	0	**31**
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	23	21	4	11	12	25	2	**98**
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	22	33	17	26	12	28	10	**148**
Összesen:	**54**	**207**	**36**	**123**	**40**	**136**	**16**	***612***

	Kötelezettségvállalás (millió Ft)							
	Csornai	**Győri**	**Kapuvár-Beledi**	**Moson-magyar-óvári**	**Pannon-halmai**	**Sopron-Fertődi**	**Téti**	**Összesen**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	98	4 139	237	2 684	56	2 720	0	**9 934**
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	0	2 306	0	1 706	3 394	8 398	0	**15 804**
3. Városfejlesztés	87	3 623	834	684	624	3 152	0	**9 004**
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	2 605	2 712	33	676	965	2 157	150	**9 298**
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	1 069	3 610	952	1 065	1 036	1 418	750	**9 900**
Összesen:	**3 859**	**16 389**	**2 056**	**6 815**	**6 075**	**17 846**	**900**	***53 940***

A megítélt támogatások megyén belüli területi megoszlását tekintve az igényelt támogatáshoz viszonyítva még inkább szembetűnő a megyei jogú városok térségeinek felülreprezentáltsága: az NYDOP terhére tett kötelezettségvállalások 63,5%-a ezen két kistérség területén megvalósuló fejlesztésekhez kötődik. Ezzel szemben a másik szélsőértéket a Téti és a Kapuvár-Beledi kistérségbe jutó támogatások jelentik, melyek együttesen mindössze 5,5%-át teszik ki a megyébe érkező regionális forrásoknak. Ebben a tekintetben kijelenthető tehát, hogy a program a fejlesztési különbségek mérsékléséhez - a megyén belül értelmezett módon - nem járult hozzá.

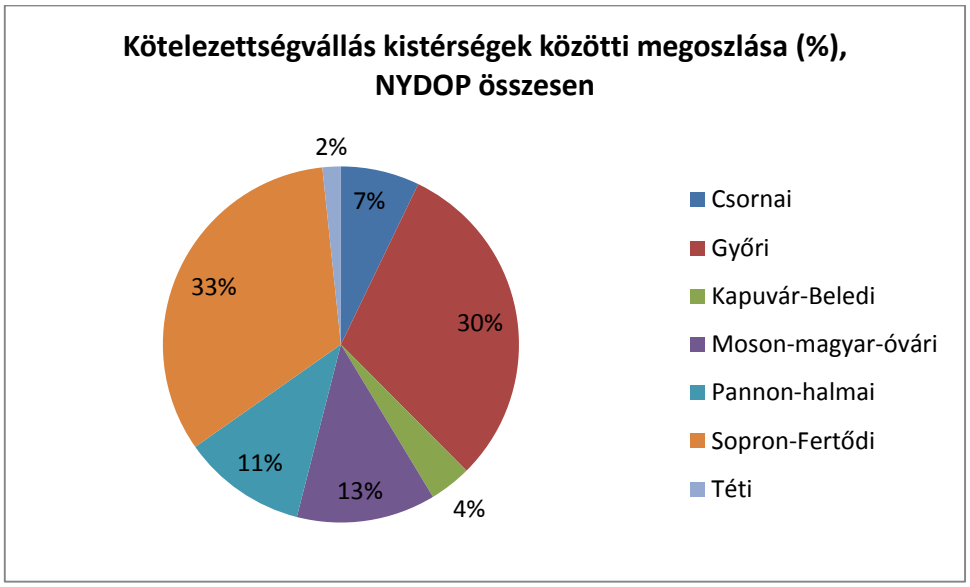

Ha a kistérségek közötti abszorpciós képességet elemezzük tematikus bontásban, érdemes figyelembe venni, hogy az NYODP gazdaságfejlesztési prioritása keretében a megye területére érkező források 41,7%-a Győri kistérségben kerül elköltésre, a Csornai és a Pannonhalmai kistérség ezekből rendre 1-1% alatti mértékben részesedik, míg a Téti kistérség esetén igény sem merült fel pályázati forrásra az NYDOP gazdaságfejlesztési konstrukcióval kapcsolatban.

A turizmusfejlesztés kapcsán megjegyzendő, hogy a Sopron-Fertődi kistérség az Eszterházy-kastély rekonstrukciójára szánt kiemelt projektek támogatásával emelkedik messze a megye többi kistérsége fölé. Ebben a témakörben érzékelhető a területi kiegyenlítés igénye: a pannonhalmai kistérség

turizmusfejlesztési szempontból – az apátság projektjeinek köszönhetően – abszolút értékben is több forráshoz jutott, mint a győri kistérség.

A városrehabilitáció témaköre esetében, annak jellegének megfelelően, a megyei jogú városok számára kidolgozott konstrukcióknak köszönhetően a Győri és a Soproni kistérség nyerte el a legtöbb támogatást.

A környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra, valamint a közszolgáltatások fejlesztésére fordított támogatások esetében a leginkább kiegyenlített a kép a megye kistérségei között, köszönhetően többek között annak, hogy a szennyvízkezelésre rendelkezésre álló forrásokat csak a 2000 lakosegyenérték alatti kistelepülések vehették igénybe.

NYDOP kötelezettségvállalásainak kistérségek közötti megoszlása (millió Ft)

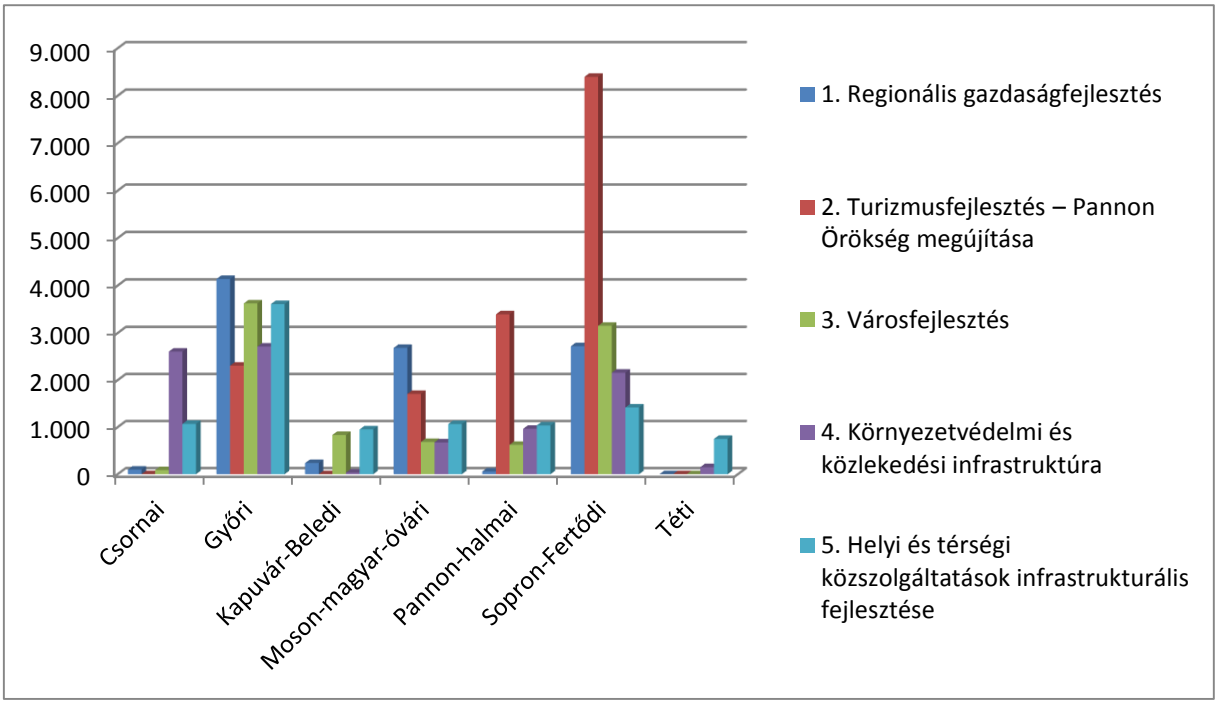

	Támogatott pályázatok darabszáma							
	Csornai	**Győri**	**Kapuvár-Beledi**	**Moson-magyar-óvári**	**Pannon-halmai**	**Sopron-Fertődi**	**Téti**	**Összesen**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	4	79	6	55	1	27	0	**172**
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	0	14	0	9	6	20	0	**49**
3. Városfejlesztés	2	7	4	3	2	8	0	**26**
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	10	14	1	7	6	13	1	**52**
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	17	22	7	15	8	14	8	**91**
Összesen:	**33**	**136**	**18**	**89**	**23**	**82**	**9**	***390***

	Kifizetés (millió Ft)							
	Csornai	**Győri**	**Kapuvár-Beledi**	**Moson-magyar-óvári**	**Pannon-halmai**	**Sopron-Fertődi**	**Téti**	**Összesen**
1. Regionális gazdaságfejlesztés	72	3 279	187	2 131	56	2 674	0	**8 399**
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása	0	1 861	0	1 639	2 179	4 868	0	**10 547**
3. Városfejlesztés	87	2 091	624	673	386	1 320	0	**5 181**
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra	2 238	2 450	33	557	565	2 060	150	**8 054**
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	1 060	2 133	896	1 077	1 033	961	611	**7 770**
Összesen:	**3 457**	**11 814**	**1 740**	**6 077**	**4 220**	**11 883**	**761**	***39 951***

Az ágazati OP-k keretében megítélt támogatások megyén belüli területi megoszlása jóval koncentráltabb képet mutat, mint az az NYDOP esetében tapasztalható volt. A két, megyei jogú várossal rendelkező kistérség az összes megítélt támogatás 80%-át jegyzi, a Mosonmagyaróvári és a Csornai 8, illetve 7%-kal a középmezőnyben foglal helyet, a Kapuvár-Beledi, a Pannonhalmai és a Téti kistérség pedig a megyébe jutó források 1-2%-ával rendelkezik.

Ezen területi koncentráció a megye gazdasági központjainak forrásfelszívó képességét, fejlesztési potenciálját jelzi, egyben azonban kérdéseket is vet fel a támogatáspolitika felzárkóztató jellegével kapcsolatban.

	Kötelezettségvállalás (millió Ft)							
Kistérség	**TÁMOP**	**TIOP**	**KEOP**	**ÁROP**	**EKOP**	**GOP**	**KÖZOP**	**Összesen**
Győri	15 092	20 964	64 178	53	0	26 063	13 855	**140 205**
Téti	351	829	2 723	10	0	396	0	**4 309**
Kapuvár-Beledi	764	1 710	501	19	0	2 167	0	**5 161**
Mosonmagyaróvári	2 386	979	10 444	45	0	10 007	363	**24 224**
Sopron-Fertődi	9264	8 790	12 154	61	0	11 226	49 876	**91 371**
Csornai	515	36	1 849	0	0	1 727	17 487	**21 614**
Pannonhalmai	414	982	823	0	0	199	0	**2 418**

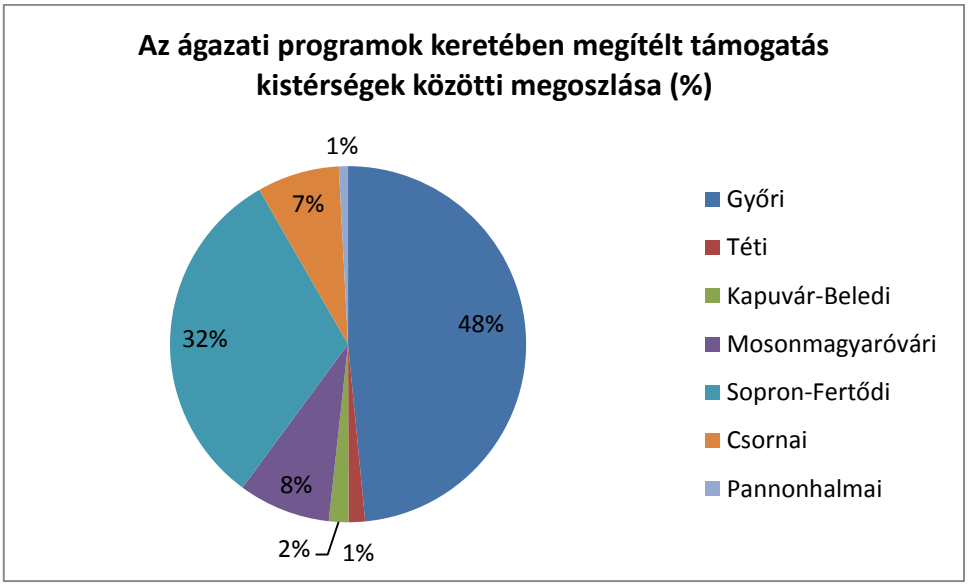

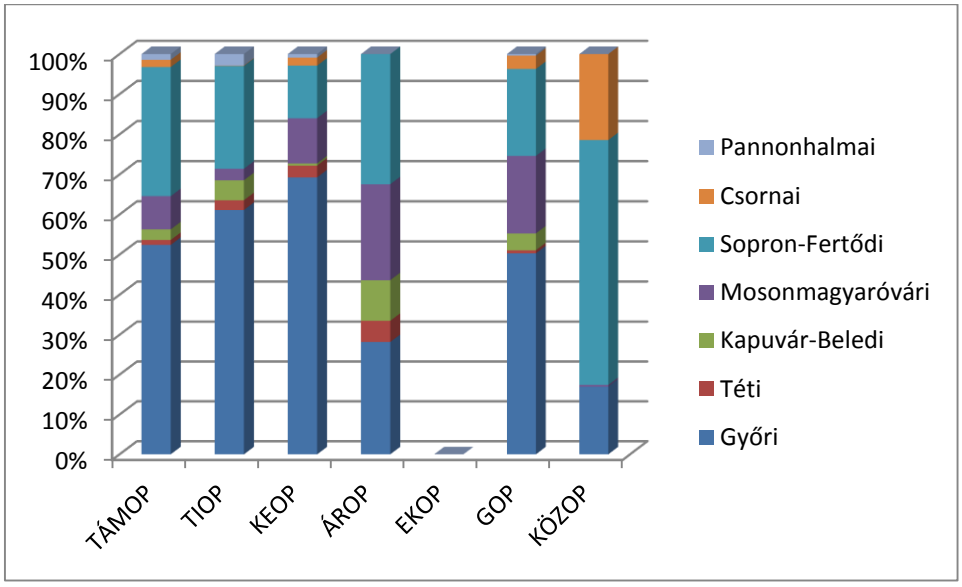

	Támogatott projektek száma (db.)							
Kistérség	**TÁMOP**	**TIOP**	**KEOP**	**ÁROP**	**EKOP**	**GOP**	**KÖZOP**	**Összesen**
Győri	280	29	79	2	0	1081	3	**1 474**
Téti	21	4	9	1	0	18	0	**53**
Kapuvár-Beledi	14	3	11	1	0	88	0	**117**
Mosonmagyaróvári	81	14	34	3	0	382	1	**515**
Sopron-Fertődi	104	17	49	2	0	365	5	**542**
Csornai	19	5	9	0	0	61	2	**96**
Pannonhalmai	21	4	17	0	0	17	0	**59**

Az egyes ágazat programokat külön-külön vizsgálva elmondható, hogy a humán infrastruktúra fejlesztését szolgáló programok (TÁMOP és TIOP) markánsabb szélső értékeket mutatnak a nagyvárosi illetve a vidékies kistérségek között, köszönhetően annak, hogy ezek a programok támogatták a humán ellátórendszerek csúcsán lévő – a nagyvárosokban működő – intézményeket (például kórházakat, felsőoktatási intézményeket) mind infrastrukturális, mind intézményfejlesztési tekintetben. Ezek a fejlesztések azonban, mivel az egész megyére kiterjedő vonzáskörzettel rendelkező rendszereket érintenek, tágabb értelemben pozitív hatással bírnak a megye vidéki térségei számára is.

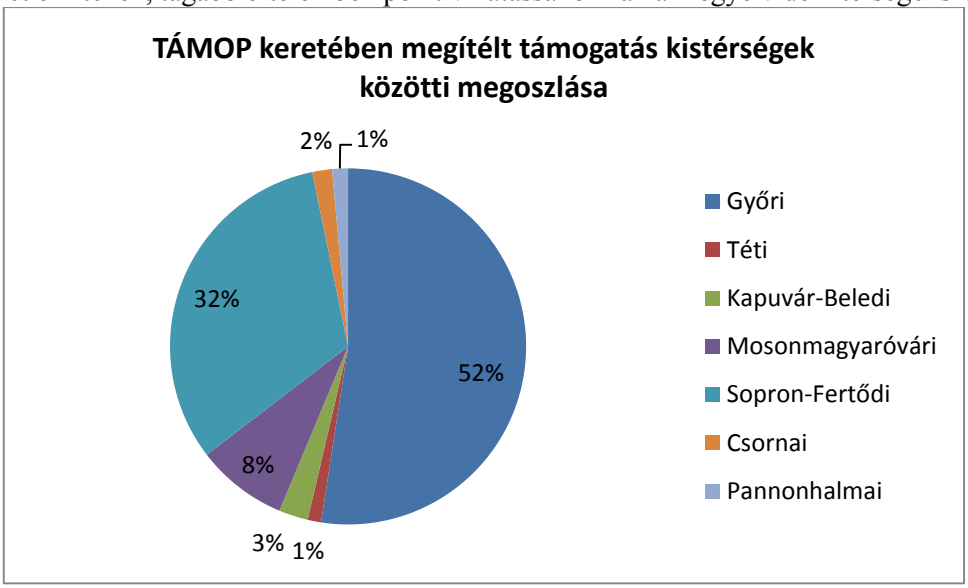

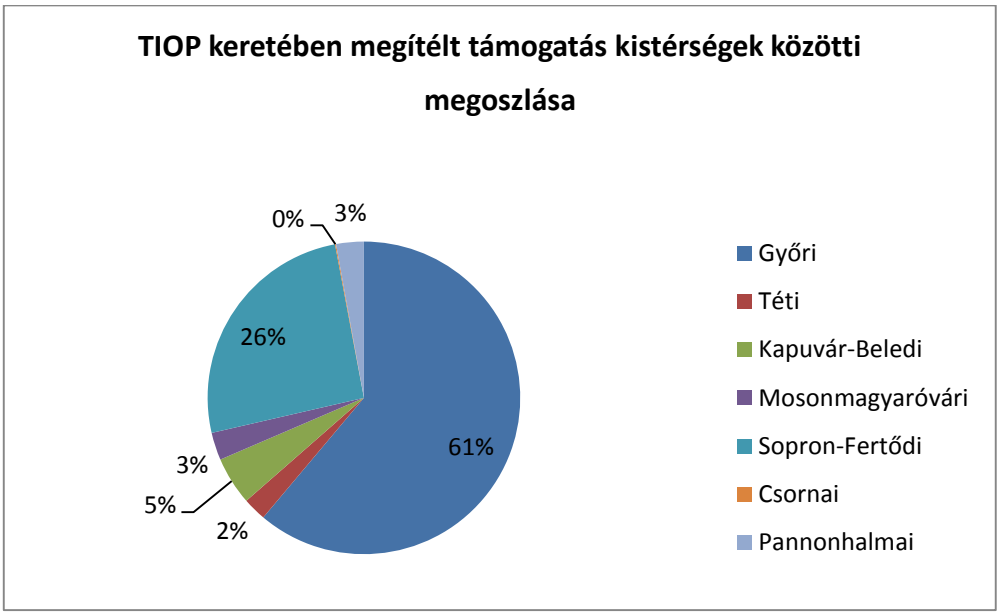

A környezeti infrastruktúra és közlekedés fejlesztése esetében kimondottan nagy forrásigényű fejlesztésekről is beszélhetünk, melyek bár technikai értelemben egy-egy településhez kerültek hozzárendelésre, egy tágabb térség (vagy akár az egész megye) fejlődésére gyakorolnak hatást.

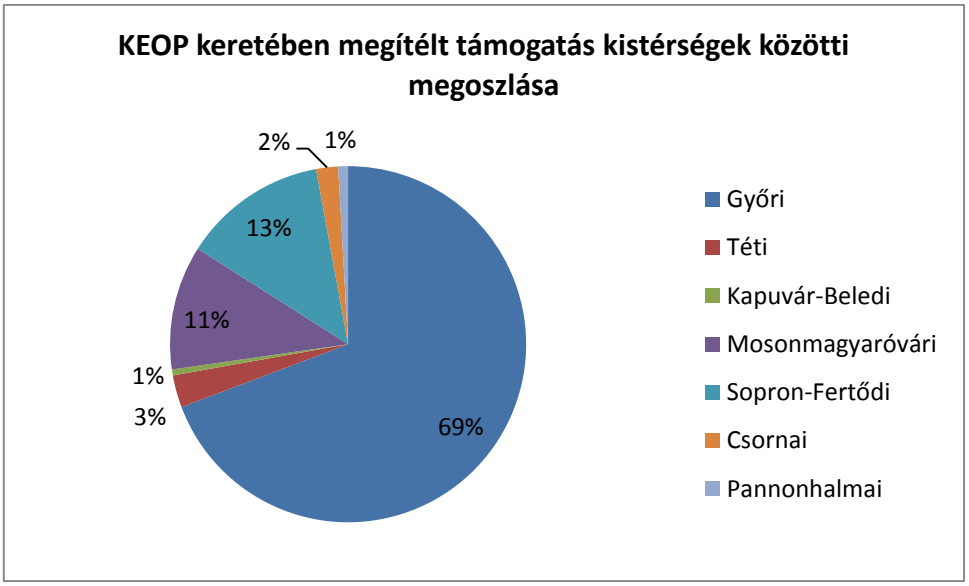
KEOP keretében megítélt támogatás kistérségek közötti megoszlása
2%
1%
13%
11%
1%
3%
69%
Győri
Téti
Kapuvár-Beledi
Mosonmagyaróvári
Sopron-Fertődi
Csornai
Pannonhalmai

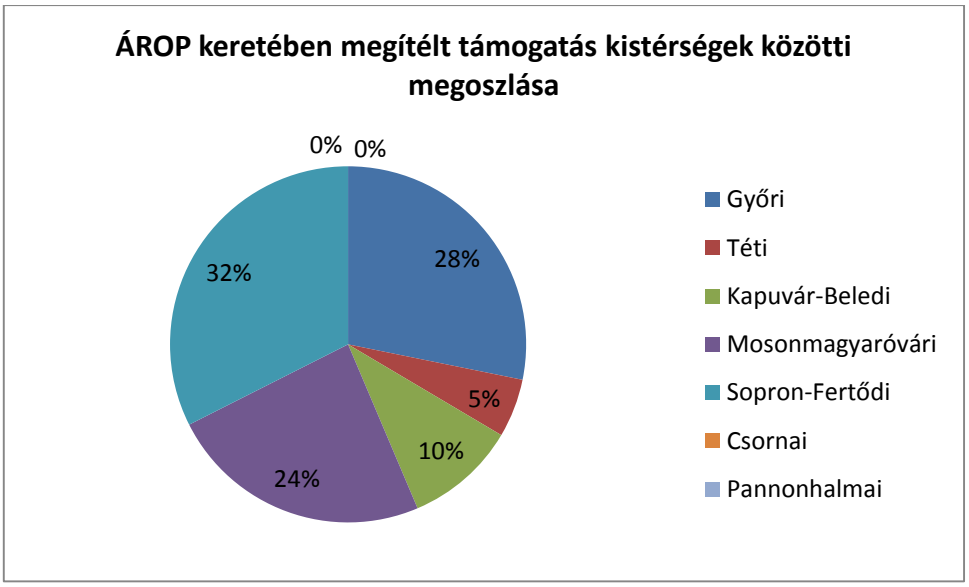
ÁROP keretében megítélt támogatás kistérségek közötti megoszlása
0%
0%
28%
32%
5%
10%
24%
Győri
Téti
Kapuvár-Beledi
Mosonmagyaróvári
Sopron-Fertődi
Csornai
Pannonhalmai

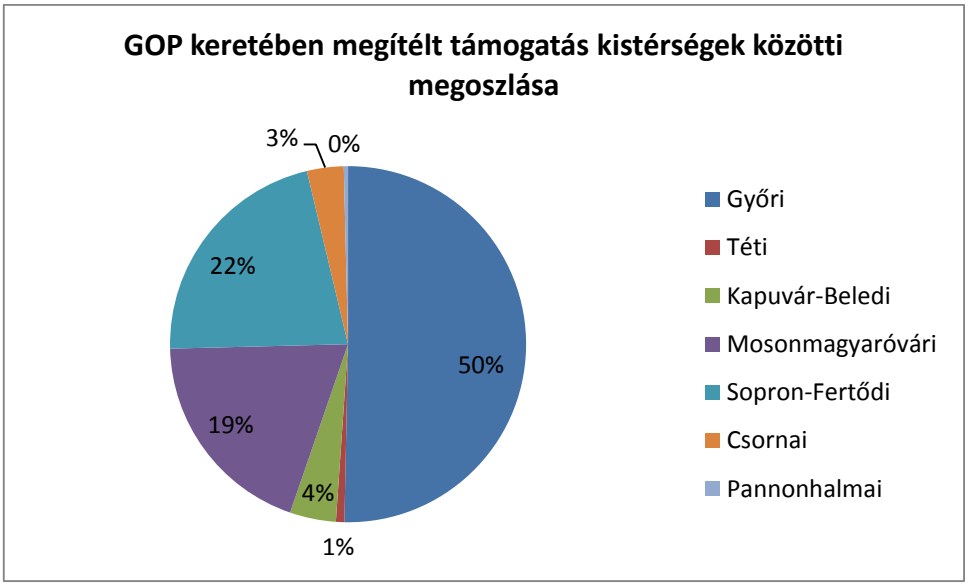

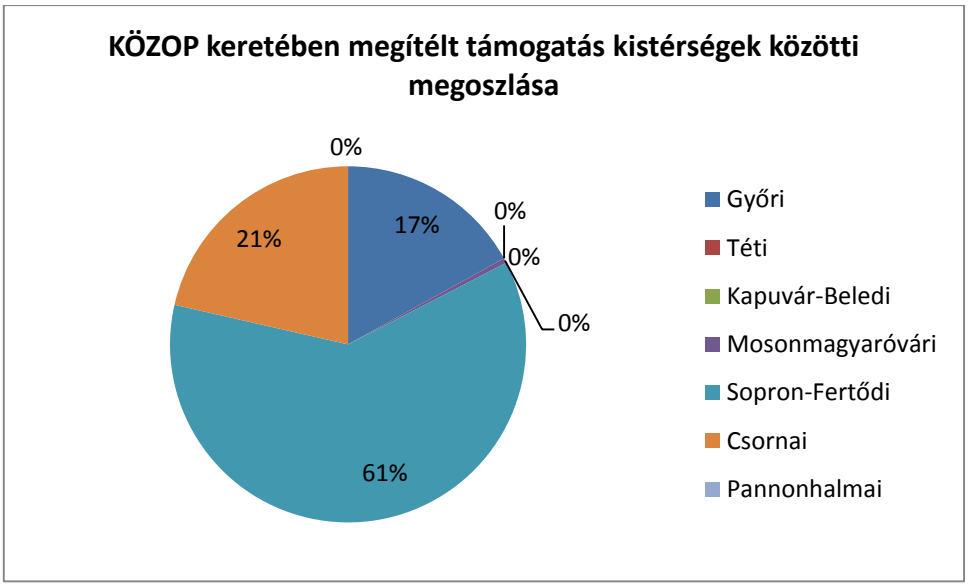

A kifizetések területi megoszlását tekintve természetszerűleg hasonló a kép, mint a kötelezettségvállalások esetében, melyek alakulása kisebb-nagyobb ingadozásokkal követi a megítélt támogatások megoszlását.

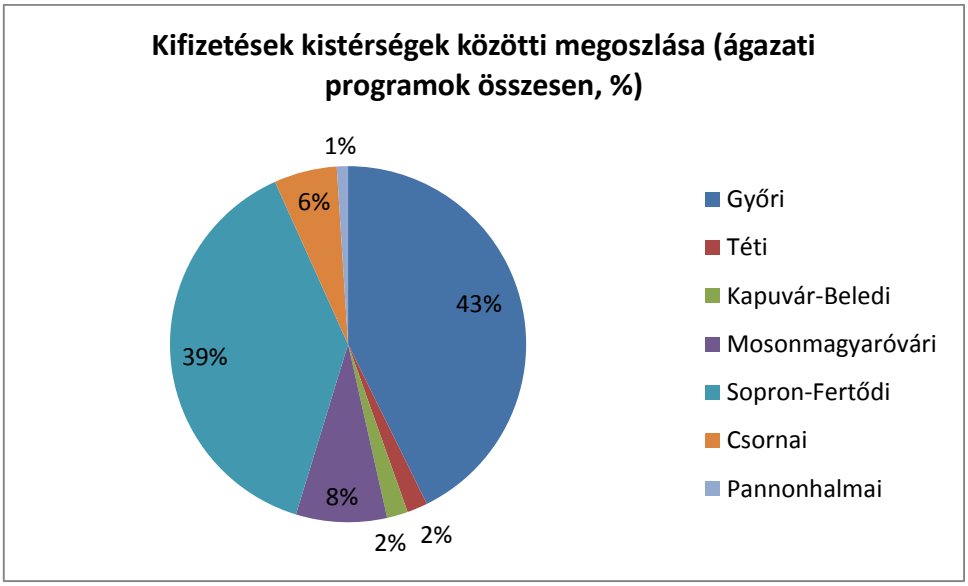

	Kifizetés (millió Ft)							
Kistérség	**TÁMOP**	**TIOP**	**KEOP**	**ÁROP**	**EKOP**	**GOP**	**KÖZOP**	**Összesen**
Győri	8 309	20 090	22 858	28	0	12 373	8 684	72 342
Téti	175	817	1 807	11	0	360	0	3 170
Kapuvár-Beledi	543	1 394	214	20	0	1 052	0	3 223
Mosonmagyaróvári	717	899	5 584	26	0	6 410	360	13 996
Sopron-Fertődi	5 441	6 220	5 125	60	0	4 597	43 831	65 274
Csornai	220	36	97	0	0	764	8 572	9 689
Pannonhalmai	105	795	739	0	0	84	0	1 723

A GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ EX-ANTE ÉRTÉKELÉSE

A GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI ÉRTÉKELÉSE, A MEGYEI STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROGRAMOK KAPCSOLÓDÁSA AZ OFTK-HEZ, A PROGRAM ELVI ALAPJAINAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

Universitas-Győr Nonprofit Kft.

Készítette: BFH Európa Kft.

Szombathely, 2013. szeptember 30.

TARTALOMJEGYZÉK

1. A GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ EX-ANTE ÉRTÉKELÉSE 3

1.1. A FELADAT ÉRTELMEZÉSE 3
1.2. ÉRTÉKELŐI ÉSZREVÉTELEK, JAVASLATOK 3
1.3. TECHNIKAI ÉSZREVÉTELEK 9

2. A GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI ÉRTÉKELÉSE, A MEGYEI STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROGRAMOK KAPCSOLÓDÁSA AZ OFTK-HEZ, A PROGRAM ELVI ALAPJAINAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA 10

2.1. AZ. 1. SZ. MELLÉKLETBEN SZEREPLŐ FEJLESZTÉSI IRÁNYOK ÉRTÉKELÉSE 10
2.2. A MEGYEI STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROGRAMOK KAPCSOLÓDÁSA AZ ORSZÁGOS FEJLESZTÉSPOLITIKAI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓHOZ 14
JÖVŐKÉP, STRATÉGIAI CÉLOK, LEHETSÉGES PRIORITÁSOK ÉS INTÉZKEDÉSEK 15
2.3. A PROGRAMOZÁS ELVI ALAPJAINAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA 18
2.4. A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS RÉSZCÉLOK MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI ÉRTÉKELÉSE 23

1. A GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ EX-ANTE ÉRTÉKELÉSE

1.1. A feladat értelmezése

Az előzetes értékelés céljai a következők:

- A fejlesztési stratégia logikai megalapozottságának (racionalitásának) és az indokoltságának értékelése
- A koncepció belső koherenciájának értékelése
- Az egyes fejezetek szakmai tartalmának vizsgálata, amely során értékelésre kerültek az egyes munkafázisok eredményei és végül az egész dokumentum is.

Fontos kiemelni, hogy a munka jellegéből adódóan elsősorban a változtatási javaslatok kerülnek kiemelésre, és kevésbé van lehetőség a dokumentum pozitívumainak hangsúlyozására.

1.2. Értékelői észrevételek, javaslatok

A koncepció készítésének folyamata

Széleskörű társadalmi bevonással, a jogszabályoknak és a szakmai elvárásoknak is megfelelő módszertannak valósították meg a koncepció kidolgozását. Ezt bizonyítják a térségi fórumok és a közel 400 szervezettől beérkező javaslat csomag is.

3.2. A településhálózat jellemzői

17. oldal alja: Lébény 2013. július 15-i hatállyal várossá vált

3.2.4. Közigazgatási változások

Javasolt jobban kiemelni a többcélú kistérségi társulások megszűnése miatt kialakult űrt a területfejlesztés kistérségi szintjén, amit a megyei önkormányzat még nem képes betölteni. Ennek megoldására új típusú, a foglalkoztatási paktumok tagságához hasonló térségi fórumokat lehetne működtetni a megyei önkormányzat koordinálásával, és az ellátatlan térségfejlesztési feladatokat konzorciumi együttműködési formában az aktív térségi szereplőknek egymást között lehetne szétosztani.

3.3.3. Foglalkoztatási viszonyok és munkaerőpiac

Javasolt megemlíteni, hogy a közfoglalkoztatásnak jelenlegi túlsúlyát, amely a foglalkoztatáspolitikai beavatkozási források nagy részét elviszi, enyhíteni kell. A tények azt mutatják, hogy az átmeneti segítség után a közfoglalkoztatásban résztvevő emberek jelentős része nem tud az elsődleges munkaerő-piacon munkát találni. Mindeközben a szociális gazdaság fejlesztésének feltételrendszerében komoly hiányosságok vannak, pedig ebben a szektorban fenntartható foglalkoztatási modellek valósulhatnának meg.

3.3.4 Nevelés, oktatás

Ebben a fejezetben (a részletes helyzetelemzésben is) a **szakképzés** helyzete a jelentőségéhez képest nagyon kis terjedelemben jelenik meg. Javasolt kiegészítések, amelyek az eredeti anyaggal összedolgozandók:

„Győr-Moson-Sopron megye jó hagyományokkal rendelkezik a középfokú oktatásban. A gimnáziumi képzés mellett a szakképzés szakiskolákban, speciális szakiskolákban és szakközépiskolákban folyik. A középfokú oktatás térben erősen koncentrált jellegű: a középiskoláknak több mint fele Győrött koncentrálódik, kínálatával Győr Dunántúl legnagyobb középiskolai centruma. A megye másik jelentős iskolavárosa Sopron, de a szakképzésben Mosonmagyaróvárnak és jelenleg a kisvárosoknak (Kapuvár, Fertőd, Csorna) is meghatározó szerepe van.

A középfokú oktatási intézményeket 2003. január 1-jével a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ vette át. A gimnáziumokat tankerületi, a szakképző intézményeket megyei irányítással és működtetéssel, fenntartással. A középfokú oktatási feladatok ellátásában az állam mellett jelen vannak az egyházi és magánintézmények is. A középfokú oktatás mellett jelentős szerepe van az átalakulás alatt álló felsőfokú szakképzésnek is.

A középfokú oktatás keretében Győr-Moson-Sopron megyében a szakközépiskolába járók száma a legmagasabb (12 775 fő), a szakiskolákba és speciális szakiskolákba járók száma a legalacsonyabb (6 299 fő). A szakképzésben résztvevők között a szakiskolába járók aránya 33%, a szakközépiskolákba járók aránya 66%. Ez az adat tíz évvel ezelőtt, a 2001/2002. tanévben összesen 17 179 fő tanulót érintve szakiskolában 35%, szakközépiskolában 65%. Ugyanez az adatsor a nyugat-dunántúli régióban a szakiskolánál 33,2%, a szakközépiskolánál 66,8%.

A legtöbb szakképző intézmény a két megyei jogú városban, illetve Mosonmagyaróváron található. A szakiskolai és szakközépiskolai feladatellátási helyek száma Győrben 39, Sopronban 16, Mosonmagyaróváron 9, a kisvárosokban (Csorna, Kapuvár, Fertőd-Vitnyéd, Pannonhalma) 14.

A szakmunkásképzés jelentősége napjainkban tovább növekszik. A Széll Kálmán Terv egyértelműen rögzíti, hogy a szakképzést a gazdasági szereplők igényeihez kell igazítani, a korábbaknál sokkal jobban figyelembe véve a munkaerő-piaci helyzetet. Nagyrészt ezzel függ össze az is, hogy az oktatás színvonalának, s ennek részeként a szakképzés színvonalának emelése érdekében az állam saját fenntartásába vette a köznevelési és szakképzési intézményeket.

A megyei GDP arányok az elmúlt tíz-tizenkét évben jelentősen átalakultak. Bár a megyénk fejlett ipari övezet, a GDP részesedésben a szolgáltatás mégis meghatározóbb mértékű. A mezőgazdaság GDP részesedése majdnem harmadára csökkent, ezt az iskolák szakképzési szerkezete kevéssé követte. A megye szakképzése részben igazodik az ágazati munkaerő-piaci igényekhez. A tanulók létszámadatait a tanterv OKJ szakmacsoporti besorolása alapján vizsgálva látjuk, hogy a képzések a szolgáltatási, gazdasági és műszaki ágazatok irányába tolódnak, követve a munkaerő-piaci helyzetet, elvárásokat.

A 2012-ben kiadott kormányrendelet új OKJ-s struktúrát hozott létre. A szakképesítések (rész-szakképesítés, elágazás, ráépülés) száma jelentősen, felére csökkent. A szakképesítés szintjei is újra definiálásra kerültek, besorolva az egyes képzési típusokat az alapfokú részképesítéstől a középfokú szakképesítésen át a felsőfokú végzettséghez kötött szakképesítésekig az ISCED szintekhez.

Az új OKJ-s képzések igazodnak a szakképzés szerkezeti átalakulásához, illetve azok megújítása a munkaerő-piaci kereslet figyelembevételével történt. A szakiskolai jelentkezések szakmára történnek, a szakközépiskolai jelentkezés pedig ágazatra, amely intézménytípusban a szakmai érettségi vizsga letétele után kiegészíthető egy vagy két éves szakképzéssel, szakmai végzettség megszerzésével.

A szakiskolai képzés 14 éves korban kezdődhet és 3 évig tart, három szakképző évfolyammal. A beiskolázás a kimenetnek megfelelő ágazatra történik. A képzésben a közismereti képzés aránya 33%. A szakközépiskolákban is szabályozásra kerül a közismereti képzés aránya (9-10. évfolyamon 70%, 11-12. évfolyamon 60%), s a beiskolázás itt is ágazatonként történik. Bevezetésre kerül egy komplex szakmai érettségi vizsga, amely nemcsak továbbtanulásra jogosít, hanem munkakör betöltésére is. A vizsgának hangsúlyos eleme lesz, hogy a követelménymodulokban elsajátított tudást megfelelő kompetenciákkal ötvözze, s a vizsgázókat alkalmassá tegye a piacképes tudásra és munkaformákra.

A felsőfokú szakképesítések kikerültek az OKJ-ből és a köznevelési rendszerből, a felsőoktatáshoz kerültek.

A duális szakképzés fokozatos bevezetésével már a 9. évfolyamokon elkezdődik a szakmai elméleti és gyakorlati képzés. A korábbihoz képest jelentősen megnövekedett a gyakorlati órák és a nyári gyakorlatok részaránya. Az új képzési struktúra kialakításában és működtetésében a szakképző intézmények és fenntartóik mellett hangsúlyos szerepet kapott a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, s annak megyei szervezetei.

Mindezek a változások jelentősen érintették és érintik a megye szakképző intézményeinek helyzetét, szerkezetét, programalkotását, képzési rendszerét. Jelenleg egyszerre vannak jelen a kifutó és bevezetésre kerülő új képzési formák, ezért sokfajta formában folyik a szakképzés az egyes évfolyamokon.

A szakképzést folytató középfokú iskolák jelenleg következő képzési formákban dolgoznak:

- kilencedik évfolyamon a szakmacsoportban folyó gyakorlati oktatás;
- tízedik évfolyamon folyó szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás;
- a Kt. 27. § (4) bekezdés alapján a kerettanterv szerint oktatott „előrehozott” szakképzés;
- az Országos Képzési Jegyzék szerinti elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapozó oktatás;
- elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapozó oktatás;
- tizenegyedik (nyelvi előkészítő esetén a tizenkettedik) évfolyamtól kezdődően - az Országos Képzési Jegyzék szerinti - elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapozó oktatás.”

3.3.5. Egészségügyi, szociális szolgáltatások

A szociális alapszolgáltatások helyzetének leírása teljesen hiányzik, és az idősödő lakosság miatt fontos lenne kiemelten bemutatni az idősellátás intézményi hátterét, szolgáltatásait, kapacitásait, területi elérhetőség különbségeit.

3.5.1. Közlekedés

A nemrég megvalósult Bős-Dunaremete kompjáratot érdemes megemlíteni a vízi közlekedés résznél a 36. oldalon.

3.6.1. Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési menedzsmentje

A kapacitásépítés, erősítés szükségességét javasolt megemlíteni a törvény által kijelölt feladatok sikeres ellátása érdekében.

SWOT elemzés: Javasoljuk, hogy a SWOT elemzést a 4, fejezet elé tegyék be, mert a helyzetértékelés összefoglalása túl bő ahhoz, hogy könnyen láthatóvá váljanak a jövőkép elemek, a stratégiai célok stb. indokoltsága. A koncepció emelje ki egyes térségek (melyek elhatárolása jól koncentrálható intézkedésekre ad lehetőséget) erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit, veszélyeit, amelynek alapjai szerepelnek a helyzetfeltárás 11. fejezetében. Fókuszáljon a koncepció alapján majd a program azokra a területekre, ahol a megyének, megyei TOP célcsoportjainak SAJÁT HATÁSKÖRÉBE tartozóan van lehetősége támogatni a koncepció fő céljait. Egy-egy térség esetén, erősségeikre építve, ha nem minden érintett prioritásra, hanem térségenként max. 2-re lehetne koncentrálni, úgy a program erősíthetné ezen térségek egymással való együttműködését, az egyes térségek egyedi szerepét – pl a 85-ös alattit térség váljon a másik 3 élelmiszer-ellátó, és vidéki turizmus rekreációs övezetévé – itt pl a Környezet- és gazdaság intézkedéseire való fókuszálás mellett az Innováció erősítése hozná a legtöbb eredményt.

5. Célrendszer

- **1. Jedlik Ányos stratégiai cél:** az A és B oktatási célok jók, előremutató hatásúak. A hatás optimalizálása érdekben (lévén a források szűkösek) specifikálni célszerű, hogy a TOP beavatkozási érzékelhetőek legyenek. Az Audi által már nem, de az ő tevékenységét támogató, ahhoz beszállítói kört erősíteni tudó területekre érdemes fókuszálni, mint pl. energetika, vagy az itt nagy számban megjelenő mérnök kör szolgáltatásokkal való magasabb színvonalú ellátása. A KKV-k esetén hiányos marketing tudás esetén menedzsment tudás nem tudna érvényesülni – marketing ismeretek széles körben való terjesztése. Felnőttképzések, átképzések erősítése.

- **2. Kühne Károly stratégiai cél:** Innováció esetén a helyi értékek, specifikumokra való jobb építés, azok jobb, de fenntartható felhasználási módjainak és azok gazdaságfejlesztési hatású komplex programjainak az ösztönzése. A szociális gazdaság fejlesztését az A. célok közé javasolt beépíteni.

Véleményünk szerint innovációra nemcsak a gazdaságban van szükség, illetve a gazdasági, technológiai innováció mellett a társadalmi innováció is kiemelten fontos, a kettőnek együtt kell érvényesülnie. A társadalmi innovációkra valódi igény van (más kérdés, hogy a koncepció céljai közül inkább a Timaffy célokhoz illeszthető be). A halmozódó és egymást erősítő területi és társadalmi leszakadási folyamatok rendszerszintű problémák egymásra halmozódása által alakultak ki és fejtik ki masszívan hatásukat. A jelenlegi intézményes válaszok az akut helyi társadalmi krízisek esetén nem jelentenek megoldást, ellenkező esetben a meglévő intézményes megoldások (helyi demokratikus intézmények közoktatási, egészségügyi, kulturális, szociális, közbiztonsági, stb. szolgáltatások) megléte esetén ki sem alakulnának. A társadalmi innovációk célja és értelme a helyi társadalom életében fennálló problémák megoldására valódi és érdemi helyi problémafeltáráson alapuló érdemi helyi közösségi válaszok kidolgozása és megvalósítása. Az uniós források rendeltetésszerűen innovációk és fejlesztések megvalósítását jelentik. Minden fejlesztési szakaszban voltak valódi szabadságot jelentő innovációt támogató lehetőségek. Pl. az EQUAL éppen ezt szolgálta, hogy eddig még ki nem próbált, alapvetően foglalkoztatási innovációk kipróbálhatóak legyenek. A társadalmi innovációk kipróbálását célzó intézkedés esetén :

- olyan esetekben, amikor a helyi társadalom maga érzékel problémát, és ezt közösségi problémaértelmezés alapozza meg (helyi civil kerekasztal által megfogalmazott probléma, amelyet különféle társadalmi rétegeket, csoportokat, érdekcsoportokat megjelenítő közösségi fórum veti fel a problémát)
- vállalják érdemi közösségi feltáró és aktivizáló folyamatok, helyi nyilvánossággal és közösségfejlesztő folyamattal megerősített vitelét (közösségi felmérések, fórumok, kerekasztalok, közvélemény-kutatás, helyi nyilvánosság, stb.)
- a helyi politikai és gazdasági elit mellett valódi lehetőség nyílik a társadalom szélesebb rétegeit képviselő lakossági csoportok, informális és formális közösségek fellépésének, megszólalásának (közösségszervezés, közösségfejlesztés, civil akciók, fellépések támogatásának, stb.)
- a helyi társadalmi, közösségi problémára közösségi folyamatokkal, helyi közösségi művelődési és aktivitási eszközök alkalmazásával születnek olyan innovatív válaszok, amelyek az adott helyi közösség, helyi társadalom életében eddig nem alkalmazott kulturális, szociális, együttműködési megoldásokon alapulnak.

- **4. Timaffy László stratégiai cél:** Környezet: a klímavédelem és energiahatékonyság, mint gazdaságélénkítési eszköz szerepének erősítése javasolt. Ahol energetikai hatékonyság javítás kap helyi, közösségi ösztönzés, és azt helyi vállalatok látják el, úgy az építőipart is ösztönöz, megtakarításokhoz, helyben tartott kiadásokhoz, azáltal pedig kereslet-élénkítéshez vezet, emellett a településmarketing, zöld települések közösségerősítő, vonzerő növelő hatását célszerű ösztönözni, a jobb hatás érdekében.

6.1.A Szakképzés fejlesztése: A 49. oldal utolsó mondatát javítani kell, mert az iskolák többsége 2013. január 1-jétől állami fenntartásba került.

6.1.B. KKV Kultúra terjesztése és vállalkozói aktivitás: Fontos lenne a vállalkozói szemlélet terjesztése általános iskolákban, középiskolákban (szakköri keretek között elsősorban, üzleti terv versenyek, sikeres vállalkozókkal való találkozások). A célok közé fontosnak tartanánk beemelni a for profit és non profit szektor közeledését, tudatos CSR (Társadalmi Felelősségvállalási Program) programok indítását. A szociálisnak nevezett gazdaság szereplői és a nonprofit szervezetek olyan változások irányába mozdulnak el, amely a hatékonyságuk növekedésével jár, tevékenységeik jobban reflektálnak az igényekre és megteremtik működésük finanszírozásának lehetőség szerint többoldalú forrásait. Ezzel bizonyos értelemben a magas hatékonyságú forprofit szervezetekre kezdenek hasonlítani, de társadalmi küldetésük teljesítése marad a fókuszban. A forprofit szervezetek eredményességük egyedüli mutatója, a profit mellett megjelenítik a környezetért és társadalomért felelős működésmód szempontjait is, és ezt nem kizárólag és nem elsősorban piaci eredményességük növelése és marketingcélok érdekében teszik. Ezeknek a piaci szereplőknek a tevékenysége éppen úgy racionális az ökológiai közgazdaságtan művelői szerint, mint a „pénztermelés” kizárólagossága a klasszikus közgazdászok szerint.

6.3.B. A centrumok elérhetősége: A munkavállalási célú ingázást célzó közlekedési szövetségek szervezésére is nagy szükség lenne a hátrányosabb helyzetű térségek bekapcsolása érdekében.

6.4.C. Életminőség javítása: Csakúgy, mint a helyzetelemzésből a célok közül is kimaradt a szociális alapellátások fejlesztése és a szakellátásokkal való összehangolása. Az összehangolás szükségességét az indokolja, hogy az átalakulások miatt a szakellátások nagy része állami fenntartásba került, miközben napi szinten fontos lenne a szoros kapcsolat az alapellátásokkal, amit az eltérő fenntartói háttér nehezít.

7.1. A Fejlesztési intézményrendszere: A települési önkormányzatok számára javasolni kellene, hogy a **2014-20-as időszakra való tudatos felkészülés érdekében** a megyei koncepcióval összhangban készítsék el saját **településfejlesztési koncepciójukat** (a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet által támasztott részletesebb elvárások miatt kevés település rendelkezik megfelelő koncepcióval). A településfejlesztési koncepció elkészítésére vonatkozó jogi előírásokat az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) határozza meg. A jogszabály szerint: „Településfejlesztési koncepció: a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító, és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak, és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe.”

Az önkormányzati döntés a települési érdekek érvényre juttatása céljából a település fejlődésének alapvető lehetőségeit és irányait meghatározó, a település természeti

adottságaira, gazdasági, szociális-egészségügyi és pénzügyi szempontjaira épülő településfejlesztési elhatározás.

1.3. Technikai észrevételek

- A 3.3.5. fejezet nem szerepel a tartalomjegyzékben.
- 5. oldal megyei prezentánsai helyett reprezentánsai
- A 86. oldalon jelölt ábrát pótolni kell, illetve néhány helyen változtak az OFTK specifikus tematikus célok (jelen anyag 17. oldalán már ezeket szerepeltettük, de itt is javítani kell).

2. A GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI ÉRTÉKELÉSE, A MEGYEI STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROGRAMOK KAPCSOLÓDÁSA AZ OFTK-HEZ, A PROGRAM ELVI ALAPJAINAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

2.1. Az. 1. sz. mellékletben szereplő fejlesztési irányok értékelése

- Értéke a koncepciónak, és a program előkészítését is megkönnyíti, hogy tartalmaz 17 kiemelt fejlesztési irányt (a 95. oldalon szerkesztési hiba miatt a 6. sz. helyett az 1. sz. szerepel ismételten, ez javítandó! A 10. fejlesztési iránynál pedig a fejezetek sorszámozása nem megfelelő 5-8).
- Egyrészt javasolt a fejlesztési irányoknál beírni, és megjelölni, hogy melyik stratégiai célhoz kapcsolódik elsősorban és eszerint csoportosítani is. Továbbá a fejlesztési irányok az NTH tervezési iránymutatás szerinti ágazati OP-khez kapcsolódó sablon alapján készült, emiatt a TOP és ágazati OP-k között illeszkedés vizsgálat után szét kell bontani a javaslat csomagokat (azért is mert más, sokkal részletesebb kidolgozást igénylő sablont ad az iránymutatás a TOP-os részdokumentumra).
- A fejlesztési irányokat még pontosítani és részletesebben ki kell dolgozni a szereplőkkel, illetve összehangolni a véglegesítendő OP-kkel is. Ennek következtében a fejlesztési irányok összetételében még bizonyosan változások várhatóak (kieshet vagy átalakulhat néhány, vagy újak is megfogalmazódhatnak)

Az alábbiakban a változtatási javaslatainkat foglaljuk össze a meglévő fejlesztési irányokkal kapcsolatban:

02. fejlesztési irány: ***A „Zölderő" energiaracionalizálási-gazdaságfejlesztési program*** tartalmához javasoljuk beemelni a térségi megújuló energia felhasználást ösztönző, energiahatékonyságot javító komplex programok megjelenítését, amely kedvező foglalkoztatási, helyi gazdaságfejlesztési és környezetvédelmi hatásokkal jár. Ráadásul kapcsolódik az NTH tervezési iránymutatásban, a 11 EU-s tematikus prioritás közül a megyék számára követendő 5 prioritás mindegyikéhez. Ezen kívül a nagyvárosok esetében klímavédelmi és energiahatékonysági programok kidolgozására is szükség van (Szombathelyen már zajlik az előkészítése), amely helyi gazdaságfejlesztési, környezetvédelmi, működési költségcsökkentési, CO2 kibocsátási hatással is jár energiahatékonysági akciók és megújuló energia források felhasználási révén.

03. fejlesztési irány: „***Felzárkóztatás" elmaradott térségek foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési programja***: A célok közé a szociális gazdaság fejlesztését javasoljuk nevesíteni (tartalmi leírásban már szerepel), illetve ehhez kapcsolódóan a tartalmi leírásba a szociális gazdaság fejlesztése érdekében for profit, a közszféra és a szociális vállalkozási szektor együttműködésének javítását is célszerű beemelni (a www.sozialproduziert.at honlapon található projekt ehhez újszerű gondolkodást, megoldásokat javasol).

04. fejlesztési irány: A ***„Háló" szociális gazdaságfejlesztési program*** a címmel ellentétben nem a szociális gazdaság fejlesztéséről szól (amely egyébként fontos

terület, különösen a hátrányosabb helyzetű térségekben és javasolt beemelni a kiemelt irányok közé), hanem a szociális szolgáltatások infrastrukturális és szakmai hátterének bővítését, valamint a falugondnoki hálózat koordinálását.

Megjegyezzük, hogy az EMMI-nél jelenleg van felülvizsgálat alatt a szociális szolgáltatások rendszere, amely a falugondnokoki szolgáltatás jövőbeni finanszírozását is érintheti (az elképzelés szerint a szociális tárca kizárólag a szociális jellegű szolgáltatásokat finanszírozná, ami alapvető változásokat hozna). A megyei fejlesztési program készítése során figyelemmel kell lenne ezen szándékok alakulására is.

Az értékeléshez mellékelünk egy EU-s tanulmányt, amely meghatározza a szociális gazdaság fogalmát (ezen információkat viszont nem itt, hanem a 3. fejlesztési iránynál javasoljuk felhasználni) :

„Azon magán jellegű, formális keretek között szervezett vállalkozások csoportja, melyek döntéshozatali szabadsággal és önkéntes tagsággal rendelkeznek, és amelyeket tagjaik szükségleteinek piacon keresztül, áruk előállítása, szolgáltatásnyújtás, illetve biztosítás és finanszírozás nyújtása révén történő kielégítése érdekében hoztak létre, továbbá amelyek esetében a döntéshozatal, valamint bárminemű nyereség és többlet tagok közötti elosztása nem kapcsolódik közvetlenül a tagok által befektetett tőkéhez, illetve befizetett díjhoz, és amelyek esetében minden tag egy szavazattal rendelkezik. A szociális gazdaság továbbá magában foglal olyan magán jellegű, formális keretek között szervezett, döntéshozatali szabadsággal és önkéntes tagsággal rendelkező szervezeteket, amelyek nem piaci jellegű szolgáltatásokat nyújtanak háztartások részére, és amelyeknek esetleges nyereségtöbbletét nem sajátíthatják ki az őket létrehozó, ellenőrző vagy finanszírozó pénzügyi szereplők.”

További információk a szociális gazdaságról:

A szociális gazdaság gondolata nem értelmezhető a szociális piacgazdasági „eszme” nélkül. A szociális piacgazdaság követelményeinek, értékrendjének meghatározása, illetve gyakorlatának kialakítása Ludwig Erhard (volt német kancellár, gazdasági miniszter) nevéhez fűződik, aki II. világháborút követően nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban is megteremtette a szociális piacgazdaságot. Az erhardi szociális piacgazdaság alapelve: "Annyi teret adni a szabadpiaci gazdálkodásnak, amennyi lehetséges, s annyi teret az állami beavatkozásnak, amennyi feltétlenül szükséges."

Ebből a gondolatmenetből kiindulva létrejött egy olyan értelmezési keret, amelyben a magyarra igen szűkítő értelmezést sugalló módon szociális gazdaságra fordított kifejezéssel említjük a „social economy” fogalmát. Ennek a tág fogalomnak a szűkítő, gyakorlatias és a szakpolitikai valamint fejlesztéspolitikai keretek között aprópénzre váltott értelmezése az EU gyakorlatában leginkább a foglalkoztatáspolitikai eszköztárban jelenik meg. Tágabb értelmezésének és társadalmi folyamatok változtatására is alkalmas hatásának kiaknázhatósága megköveteli a fogalom nyitását, ám a jelenlegi helyzet ismertetéséhez a fogalom szoros értelmezéséhez kötődő adatok segítenek hozzá.

Az Európai Unió egészében jelenleg közel 1 millió vállalkozást és a GDP és a foglalkoztatás 10%-át öleli fel a szociális gazdaság. Az elfogadott definíció szerint az alábbiak jellemzőek a szociális gazdaságban tevékenykedő szervezetekre:

- Az egyéni és szociális célok előtérbe helyezése a tőkével szemben
- Önkéntes és nyílt tagság
- A tagság által gyakorolt demokratikus ellenőrzés (ez nem vonatkozik az alapítványokra, mivel ezeknek nincsenek tagjaik)
- A tagok/felhasználók érdekeinek összeegyeztetése a közérdekkel
- A szolidaritás és felelősség elveinek védelme, illetve alkalmazása
- Autonóm irányítás és az állami hatóságoktól való függetlenség
- A nyereség legnagyobb részét a fenntartható fejlődés céljaira, valamint a tagok érdekeit védő, illetve a közérdekű szolgáltatásokra fordítják.

A szociális gazdaság szereplői együttműködnek az állami szektorral, az önkormányzatokkal, a szakszervezetekkel és a hagyományos vállalkozásokkal is. Fejlődésük szempontjából meghatározó a hálózatépítés. A foglalkoztatásban és a gazdasági fejlődésben betöltött szerepe mellett az európai szociális gazdaság a társadalom fejlődéséhez is hozzájárul az alábbiakkal:

- A szervezett civil társadalom egyik legfontosabb eleme
- A szolidaritáson és az egyének aktív állampolgárrá válási folyamatán alapul
- Igen magas minőségű munkahelyeket, jobb életminőséget, új vállalkozási és munka kereteket hoz létre
- Fontos szerepet tölt be a vidékfejlesztésben és a szociális kohézióban
- Ösztönzi a társadalmi felelősségvállalás érvényesülését
- A demokrácia egyik fontos tényezője
- Piacok stabilitásához, pluralizmusához hozzájárul
- Megfelel az EU prioritásainak és stratégiai céljainak

A megyében az ország más térségeihez hasonlóan fejletlen a szociális gazdaság. A szociális vállalkozásoknál jellemző a képzett humánerőforrás (menedzsmentet is beleértve) és infrastruktúra hiánya, valamint a tőkehiány. További probléma, hogy nem érhetőek el inkubációs és szociális vállalkozásokat fejlesztő egyéb segítő szolgáltatások. A szociális vállalkozásokra jellemző még a szektorközi jártasság és tapasztalat (közszférával és vállalati szférával való együttműködés), valamint a vállalkozói tapasztalatok, szemlélet és gyakorlat hiánya. A vállalkozások és közintézmények gondolkodásában kevésbé van jelen a szociális vállalkozásokkal történő piaci alapú együttműködés (résztevékenységek kiszervezése, megrendelések adása).

07. fejlesztési irány*:„Jedlik Ányos" kreatív humánerőforrás fejlesztési program":*

- A megyei pályaorientációs és pályaválasztási rendszer kialakítása, az életpálya-tervezés segítése fejlesztési területet a 17. sz. „Tehetség-gondozás" megyei ösztöndíj és gyakornoki program helyett ebben a programban javasoljuk szerepeltetni.

- A fentihez hasonlóan a duális szakképzés feltételeinek javítását is ennél a programnál indokolt megjeleníteni az alábbi fő tartalmi elemekkel:

- *Jobb képességű gyerekeket a szakképzésbe! – Célzott pályaorientáció, PR és marketing*
- *Legyen elegendő, jó színvonalon működő vállalati képzőhely!*
- *Legyenek felkészült gyakorlati oktatók! – Gyakorlati oktatók pedagógiai, módszertani felkészítése.*
- *Jobb együttműködést az iskolák és a vállalkozások között! - Iskolai oktatók bevonása a vállalati képzőhelyek munkájába, vállalati oktatók bevonása az iskolai oktatásba.*

- A célok között indokolt a „Győr-Moson-Sopron Megyei Szakképzés-fejlesztési koncepció 2013-2020” alapján a megyei szakképzési rendszer kínálatának földrajzi és szakmai összehangolását is megnevezni. Tartalmilag ez a következőket jelenti (a programnál is felhasználhatóak):

  - A szakképzés térségi integrációjával és a megye munkaerő-piaci igényeihez való igazításával a szakképző intézményekben tanulók munkaerő-piaci esélyeinek növekedése, a szakképzés hatékonyságának és eredményességének fejlődése, a felnőttképzés intézményi hátterének bővülése.

  - A gimnáziumi képzés szinten tartása (kb. 30-32%) mellett a kedvező demográfiai folyamatok támogatásával a szakképzésben tanulók számának növelése szükséges a gazdaság emberi erőforrás szükségletének kielégítése érdekében. A növekedés elsősorban a szakiskolai képzésben valósuljon meg (szakképzésen belüli jelenlegi 33%-os részarány növelésével).

  - A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ győri tankerületének irányításával szakképzési centrumok kialakítása. A három kialakítandó centrum, követve a korábban működő 3 TISZK lefedettségét a jelenlegi törvényi szabályozással – figyelemmel az 5 000 fős minimális és 10 000 fős maximális létszámra - jelenleg nem hozhatóak létre. Amire az EU-s projektek kifutnak, addigra lobbi tevékenység szükséges ennek megvalósításához. Földrajzi és gazdasági szempontok miatt a Győr-Sopron-Mosonmagyaróvár centrumok sikeresen lefednék a szakképzési igényeket. A hozzájuk tartozó intézmények tagintézményként működnének. A szakképzésnek a gazdasági potenciált kell követnie a GDP arányok (szolgáltatás, ipar, mezőgazdaság), a foglalkoztatási arányok, a tanulószerződések elosztása alapján. Fontosak a nagy projektekhez kapcsolódó fejlesztések (pl. Audi). A centrumokban magas színvonalú technológiát kell biztosítani, a szakközépiskolák közös képzési szakaszaiban és specializáló befejező éveinek képzésében pedig megyei szintű koordináció a cél.

  - A tanulók szakképzési centrumokba irányításnál legyen szempont a gazdaságos létszám fenntartása, a szakképesítés oktatásának technológiai igénye, a gyakorlati képzőhelyek biztosítása, a tanulószerződések, a közlekedési és lakhatási viszonyok vizsgálata. A képzések gazdasági centrumokra építése megfelelő duális gyakorlati képzőhelyekkel.

- Folyamatos utánpótlást nyújtó, alapvető szakképzések (pl. asztalos, fodrász, eladó, lakatos, fűtésszerelő stb.) nyújtása minden olyan képzési helyszínen, ahol biztosítható a létszámhatárok szerinti képzés és meglévő munkaerő-piaci, illetve munkaadói igény tapasztalható.

12. fejlesztési irány: A címet javasoljuk átgondolni, mivel az életminőség több tényezőn múlik (nem kizárólag a felsorolt közműfejlesztéseken).

17. fejlesztési irány: A tartalmi leírás túl szerteágazó, célszerű a megnevezett témára koncentrálni. Két terület átemelésére már tettünk javaslatot a 7. sz. fejlesztési iránynál, de pl. a térségi integrált szakképzési központok fejlesztése, vagy a felnőttképzés minőségének és tartalmának javítása is túl átfogó tartalmi meghatározás egy ösztöndíj és gyakornoki program esetében. Az NTH-s tervezési iránymutatás ezeknél a sablonoknál nem teszi kötelezővé az indikátorok megnevezését, de ennél a fejlesztési iránynál indikátorokat is találunk az anyagban.

2.2. A megyei stratégiai célok és programok kapcsolódása az Országos Fejlesztéspolitikai és Területfejlesztési Koncepcióhoz

Győr-Moson-Sopron jövőképe: a dinamikus, innovatív és otthonos megye

Győr-Moson-Sopron megye

- a dinamikus és innovatív gazdaságával,
- a magasan képzett és kreatív humán tőkeállományával,
- sokszínű határon átnyúló kapcsolataival,
- a természeti, táji és települési értékek megóvásával, azok folyamatos fejlesztésével,
- stabil életkörülményeket, otthont kíván biztosítani az itt élőknek.

Átfogó célok (2020)

- A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humánerőforrás fejlesztés;
- A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával;
- A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése.

Jövőkép, stratégiai célok, lehetséges prioritások és intézkedések

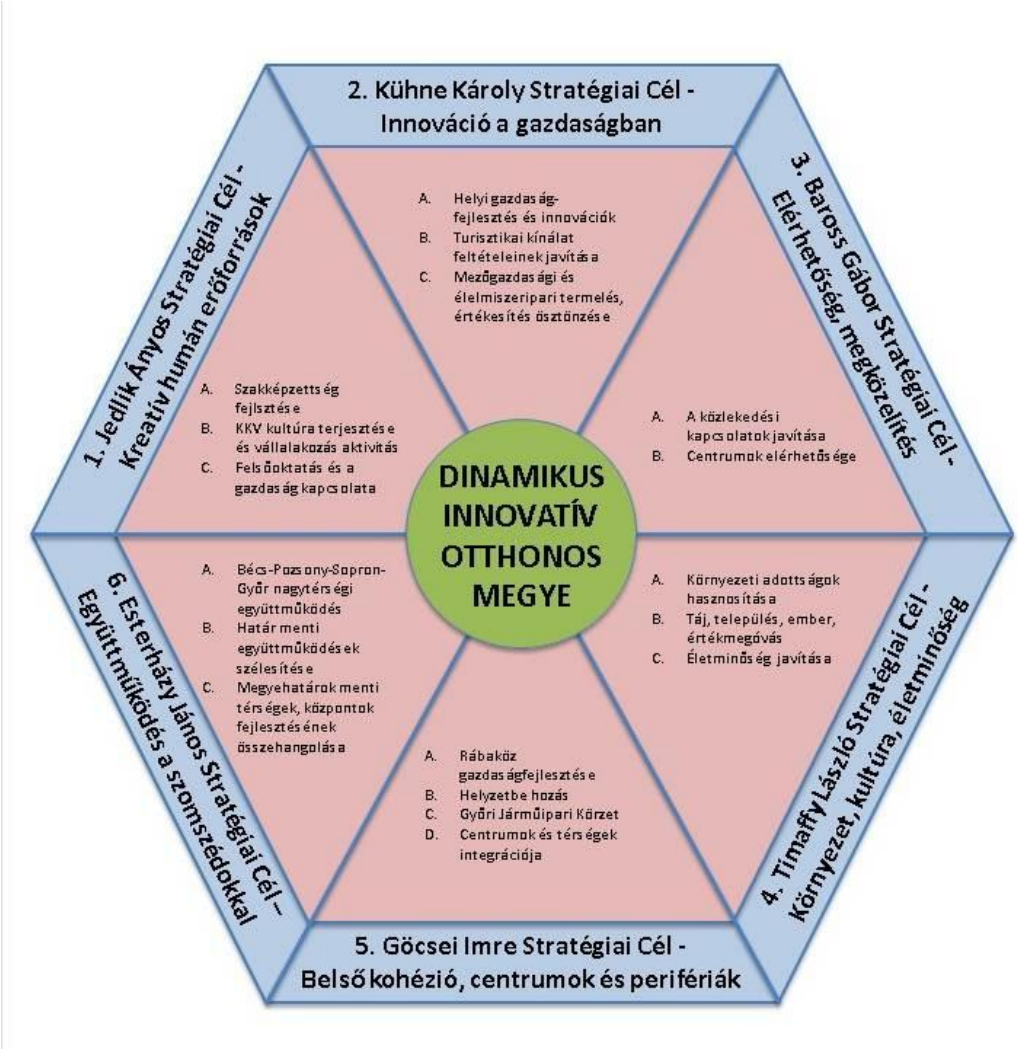

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Koncepciója 2.0 változat (2013. június)

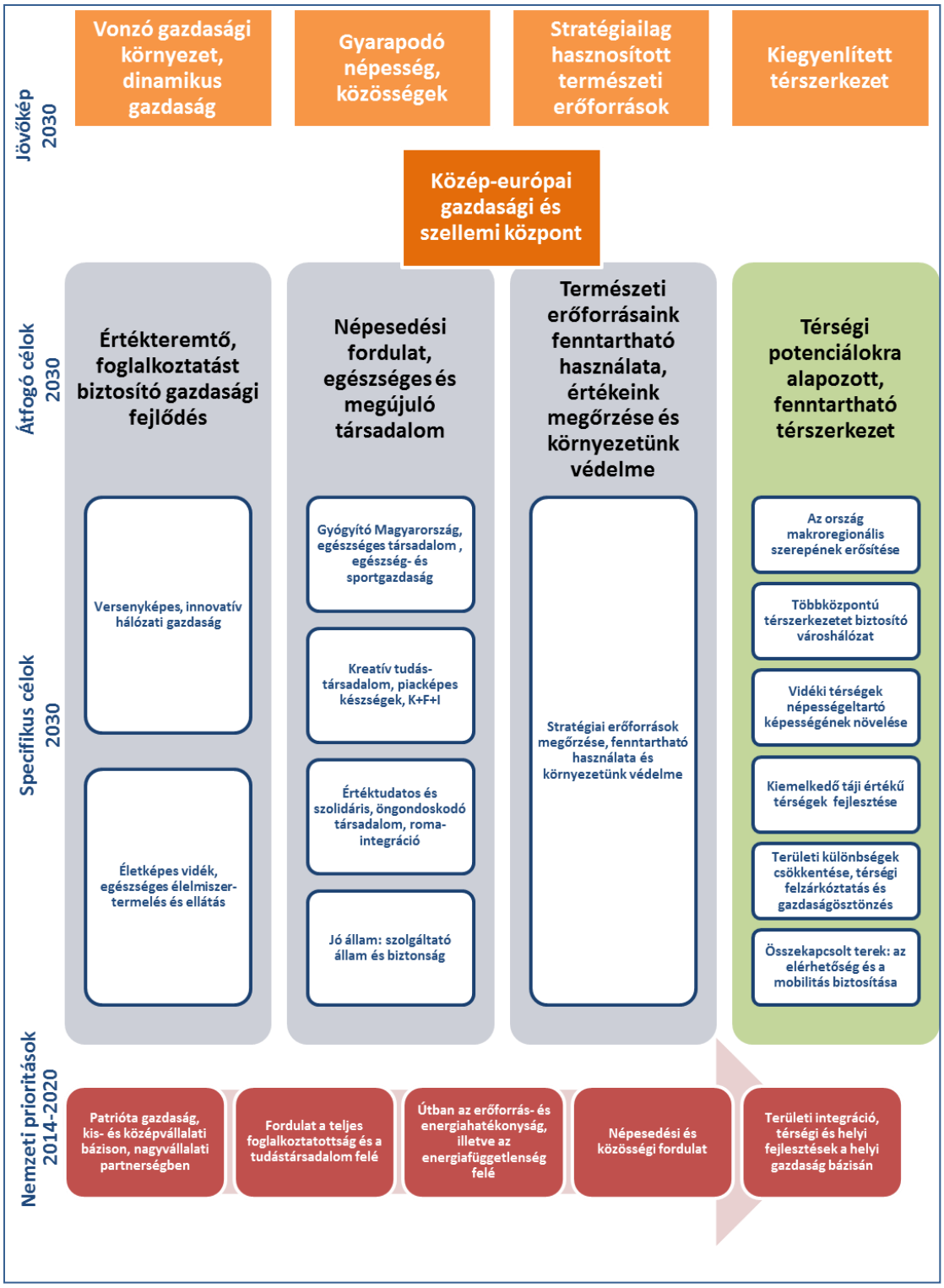

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció célrendszere (forrás: OFTK, 2013. szeptember)

Jövőképek kapcsolódásai:

Mindkét jövőképben megjelenik a vonzó gazdasági környezet, a dinamikus és innovatív gazdaság. A megyei koncepció stabil életkörülményeket, otthont kíván biztosítani a megyében élőknek, akik magasan képzettek és kreatívak, az OFTK a népesség és közösségek gyarapodását emeli ki. A megyei jövőképben a természeti, táji és települési értékek megóvása, azok folyamatos fejlesztése fogalmazódik meg, míg az OFTK a természeti erőforrások stratégiai hasznosítását tartja fontos jövőbeni elérendő állapotnak. A megyei koncepció sokszínű határon átnyúló kapcsolatokat céloz meg, míg az OFTK kiegyenlített térszerkezetet. Ezzel összhangban a megye 2030-ra szeretné megújítani a nagyvárosok térségszervező funkcióit és integrálni a vidéki térségeket.

Stratégiai célok:

A stratégiai céloknál is összhangot találhatunk a két dokumentum között:

Gy-M-S koncepció	OFTK
A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humánerőforrás fejlesztés	Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával	Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése	Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Specifikus célok:

OFTK SPECIFIKUS TEMATIKUS CÉLOK	MEGYEI CÉLOK		
1. Versenyképes, innovatív gazdaság	Jedlik	Künhe	Göcsei
2. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Künhe	Timaffy	Göcsei
3. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás	Künhe	Timaffy	Göcsei
4. Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I I	Jedlik	Künhe	
5. Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	Timaffy		
6. Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	Esterházy		
7. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme	Timaffy		

2.3. A programozás elvi alapjainak összeállítása

A koncepcióban 7. fejezetében megfogalmazott elvek következetes alkalmazása mellett a Nemzetgazdasági és Tervezési Hivatal által 2013. szeptember 2-án kiadott „IRÁNYMUTATÁS a megyei szintű tervezési folyamat keretében elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához" c. dokumentum alkalmazása kötelező. Ez az anyag részletesen bemutatja a megyei területfejlesztési programmal kapcsolatos szakmai és formai elvárásokat. Ezen dokumentum lényegi elemeit az alábbiakban foglaljuk össze:

Az operatív programok tervezéskoordinációs feladatainak felelősségi rendjét és határidőit az 1600/2012. (XII.17.) Korm. határozat jelölte ki, amely ezt a feladatot az NGM felelősségébe utalta. A Korm. határozat 1. melléklete az alábbi operatív programok esetében a szakmai tartalom meghatározásáért első helyen felelős tárcaként a Nemzetgazdasági Minisztériumot nevesítette:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)
- Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP)

A megyei tervezés tematikájához elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) és a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) nyújt kereteket, ezek fejlesztési lehetőségeinek köréből választhatnak a megyék. Ezt egészítik ki az ágazati OP-k fejlesztési tématerületei. A TOP-ban a decentralizált forrásokat két területi szinten tervezik: megyei és helyi szinten. A TOP beavatkozásai mindkét megcélzott szinten területfejlesztési program keretében valósulnak meg, amelyek szintenként – részben – előre meghatározott indikatív forrásnagysággal tervezhetőek, az alábbiak szerint:

1. megyei szint (18 db megyei ITI keretében),

2. megyei jogú város és térsége (22 db ITI keretében),

3. egyéb térségi jelentőségű városok és várostérségek,

4. CLLD (város – vidékiek és városiak).

Az útmutatóban szabályozott megyei területfejlesztési részdokumentumok a fentiek közül az 1. és 3. területi szint kiemelt fejlesztési irányait foglalják magukban.

Az egyes megyei és helyi (nagyváros-térségi és kis- és közepes város és térsége) fejlesztésekhez a TOP csak egy „menüt" határoz meg, amelynek beavatkozási elemeit az egyes területegységek – meghatározott kereteken belül – kombinálhatják, specifikus adottságaiknak és kihívásaiknak megfelelően.

A nemzeti fejlesztési fókuszoknak megfelelően **a TOP fejlesztései is elsősorban a gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatást szolgálják**, valamint az ehhez kapcsolódó és a célkitűzést segítő társadalmi- és infrastrukturális fejlesztéseket. Ennek megfelelően **a megyei területfejlesztési részdokumentumok közül is a nagyobb hangsúly és forráskeret a megyei gazdaságfejlesztési részprogramokra helyeződik** (ld. következő fejezet).

A térségi adottságokra szabott megyei gazdaságfejlesztési részprogram fontos törekvése **a területi és helyi gazdaságfejlesztés.** Ezt egészítik ki a városi térségek támogatásai (kistérségi fejlesztési részprogramok), amely a főváros-vidék különbség csökkentését, és a többpólusú gazdasági térszerkezet és településszerkezet kialakulását segíti elő. A helyi fejlesztési stratégiák bázisán pedig fontos cél a helyi gazdaság és a város-vidék együttműködés erősítése, valamint a helyi közösségek (újjá)építése, öngondoskodó képességük kialakítása.

Az **Integrált Területi Beruházások** (Integrated Territorial Investment – **ITI**) a formálódó 2014-2020-as kohéziós rendeletekben javasolt térségi integrációs eszköz, amely különböző alapok forrásait területi alapon kialakított beavatkozási csomagokba teszi és ismert nagyságú forrásokra, előre megtervezett beavatkozásokat hajt végre. Az ITI-k indikatív listáját rögzíteni kell az Operatív Programokban.

Az ITI-k részletes szabályozása még nem került kidolgozásra. Az útmutató szerint elkészülő **megyei területfejlesztési részdokumentumoknak alkalmasnak kell lenniük ahhoz, hogy a jövőben a területi ITI-k alapjául szolgáljanak**. Ezért is fontos a megyei területfejlesztési részdokumentumokban foglalt fejlesztési irányok integráltságának, egymásra épülésének biztosítása.

Az ÁROP-1.2.11/A-2013 kódszámú pályázatban foglaltakkal összhangban, a megyei tervezési folyamat az alábbi **7 fő feladatkörből áll** (Ezek a lépések megegyeznek a megyék tervezését támogató ÁROP pályázati projektek lépéseivel):

1. megyei szintű helyzetfeltáró dokumentumok elkészítése (2012-ben döntően elkészültek)

2. megyei területfejlesztési koncepció elkészítése (folyamatban van, a legtöbb megyében elfogadás előtt áll)

3. Megyei területfejlesztési program elkészítése (megyei szintű középtávú programok elkészítése)

4. A 2014-2020 közötti uniós programozási időszak tervezését segítő megyei területfejlesztési részdokumentumok elkészítése

5. Partnerség biztosítása

6. Területi koordináció ellátása

7. Uniós forrásból támogatandó megyei projektötletek gyűjtése

A 2014-2020-as operatív programok tervezésének előrehaladott állapota szükségessé teszi a megyei programok TOP tárgykörébe illeszkedő megyei területfejlesztési részdokumentum mielőbbi kidolgozását. **Ezért az 3. és 4. feladatkörbe tartozó tervdokumentumoknak egy időben, párhuzamosan kell elkészülniük!**

A megyei tervezési folyamat fő célja, hogy e folyamat végeztével a megyék egyrészt képesek legyenek kijelölni a legfontosabb térségi, TOP-ból és ágazati OP-kból finanszírozható kiemelt területfejlesztési irányaikat (projektek vagy több projektből álló projektcsomagok), amelyre a TOP esetében a II. fázisban ráépülhet a fejlesztési irányok továbbfejlesztése, azaz azok tartalmi kidolgozása, részletezése. E feladatkörök részletes módszertani specifikációja lehetővé teszi a megyék számára az ÁROP projekt keretében a tervezési feladatok megkezdését, a szakértői munka lebonyolítását.

- **Megyei területfejlesztési program elkészítése (3. feladatkör)**

A megyei területfejlesztési program elkészítését a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet szabályozza. Ezen belül a Korm. rendelet 3. sz. melléklete tartalmazza annak tartalmi követelményeit. E feladat lezárásához **a megyéknek legkésőbb 2013. november 30-ig el kell készíteniük a megyei stratégiai programot**, melynek tartalmi követelményeit a **218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. sz. melléklet 2.1. pontja** szabályozza. Jelen útmutató önálló fejezetekben foglalkozik a megyei területfejlesztési program stratégiai és operatív fejezete kidolgozásának tartalmi követelményeivel **(ld. 5. és 6. fejezet).**

- **Megyei területfejlesztési részdokumentumok elkészítése (4. feladatkör)**

A 2014-2020-as európai uniós tervidőszakra vonatkozó központi szintű előkészületek jelenleg intenzíven folynak. Ezért nagyon fontos, hogy e folyamatba a megyék hatékonyan be tudjanak kapcsolódni. Ennek érdekében a megyéknek az alábbi két területfejlesztési részdokumentumot kell elkészíteniük:

- 4.a feladatkör: TOP-hoz kapcsolódó megyei területfejlesztési részdokumentum (ld. 7-8. fejezetek), az alábbi két részprogrammal:
o **gazdaságfejlesztési részprogram és**
o **kistérségi fejlesztési részprogramok;**
- 4.b feladatkör: Ágazati OP-khoz kapcsolódó megyei területfejlesztési részdokumentum (ld. 9. fejezet). Határidő: 2013. november 30.,

A kidolgozandó megyei területfejlesztési részdokumentumok tehát **átfogják a megyék összes releváns, európai uniós OP-kból finanszírozható területfejlesztési projektjavaslatait**:

- TOP-ból finanszírozható megyei gazdaságfejlesztési,
- a megyékben található városok és térségeik (kivéve: megyei jogú városok) TOP-ból finanszírozható integrált településfejlesztési,
- valamint a megye nagyobb léptékű, ágazati OP-khez kapcsolódó kulcsprojekt javaslatait.

A TOP-hoz illeszkedő megyei területfejlesztési részdokumentum (4.a feladatkör) kidolgozása 2 fázisban történik:

- **I. fázis:** a megyék feladata a térségi gazdaságfejlesztés szempontjából kiemelt jelentőségű, a TOP tématerületeihez illeszkedő **megyei területfejlesztési részdokumentum kidolgozása3 – elkészítési határidő: 2013. november 30.**, minőségbiztosítást követő végső anyag: 2014. január 15., az alábbiak szerint:

o **megyei gazdaságfejlesztési részprogram** (1 db gazdaságfejlesztési részprogram dokumentum, ami 5/8 projektcsomagokból épül fel: Ezek készülhetnek egy konkrét gazdaságfejlesztési projektre (pl. városi iparterület fejlesztés), valamint több elemű projektcsomagra is (pl. helyi gazdaságfejlesztés keretében lokális piac fejlesztése, helyi termékekre épülő célzott marketing tevékenység, célzott helyi gazdaságfejlesztési képzési programok lebonyolítása), valamint

o a megyében található városokra és térségeikre kiterjedő **kistérségi fejlesztési részprogramok** (kistérségenként 1-1 db kistérségi fejlesztési részprogram dokumentum, ami 5/8 kistérségi projektcsomagokból épül fel: E kistérségi fejlesztési projektcsomagok városfejlesztési TOP tématerületenként állhatnak egy integrált projektből a 7 éves forráskeretre, de tartalmazhatnak több projektből álló ütemezett fejlesztéseket is.) kidolgozása.

- **II. fázis:** a megyék feladata a **megyei területfejlesztési részdokumentum** I. fázisban kijelölt gazdaságfejlesztési és kistérségi fejlesztési projektcsomagjainak **továbbfejlesztése, azaz részletes tartalmi kidolgozása**, projektcsomagonként Előzetes Megvalósíthatósági Tanulmány szintig kidolgozva **– elkészítési határidő: 2014. szeptember 30.**, minőségbiztosítást követő végső anyag: 2014. október 31.

A megyei tervek kialakításakor a 11 tematikus célkitűzés közül a következőkre kell fókuszálni (fontossági sorrendben):

- **(8) a foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása;**
- **(4) az alacsony CO2-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;**
- **(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem;**
- **(6) környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása**
- **(3) a kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EVMA esetében) és a halászati és az akvakultúra-ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása;**

A TOP-hoz kapcsolódó megyei területfejlesztési részdokumentum (ld. 4.a feladatkör) tervezett forráskerete a következő:

- A megyei gazdaságfejlesztési részprogramot a megyei önkormányzatok közvetlen hatáskörükben tervezik a TOP által meghatározott keretek között. E **megyei gazdaságfejlesztési részprogramok indikatív forráskerete összesen 450 Mrd Ft** (**megyénként ez átlag 25 Mrd Ft, Gy-M-S megye tervezett összesen 16,83 mrd Ft**), melynek megyék közötti megosztása során a felzárkóztatás szempontját figyelembe kell venni.
- A kistérségi fejlesztési részprogramokat a megyei önkormányzatok a területükön található városokkal folytatott konzultációt követően alakítják ki. E **kistérségi fejlesztési részprogramok indikatív forráskerete összesen 298 Mrd Ft** (**megyénként ez átlag 16,5 Mrd Ft**), ahol az egyes kistérségek közötti forrásmegosztás NFK döntés során kerül meghatározásra.

Az Uniós forrásból támogatandó megyei projektötletek gyűjtése folyamatos feladat, amely célja a kisebb léptékű, köz- és magánszféra projektötleteit is magában foglaló megyei szintű projektlisták kialakítása!

2.4. A stratégiai fejlesztési célok és részcélok megvalósíthatósági értékelése

A fejezetben az egyes fejlesztési célok és részcélok lehetséges finanszírozási forrásait térképeztük fel a jelenleg elérhető információk alapján. A megfogalmazott stratégiai célok mindegyikéhez kapcsolódik finanszírozás, viszont a megyei programozási folyamat során célszerű azokat az OP-kben nyitva álló finanszírozási lehetőségeket is megvizsgálni, amelyek a koncepció során nem merültek fel hangsúlyosan, de kapcsolódnak a megfogalmazott stratégiai célokhoz. Példák ezekre a területekre:

Kühne Károly stratégiai célhoz

- a szociális gazdaság fejlesztése (a 4. kiemelt fejlesztési irány nevében szerepel, de annak tartalma nem a szociális gazdaság fejlesztése, lásd korábban erről a témáról írtakat. A területet a GINOP is támogatja, és a CLLD programok tervezésénél is kiemelt figyelmet szánnak a területnek.)
- megyei, valamint térségi gazdasági és munkaerő-piaci szereplők együttműködésének, ösztönzése és térségi foglalkoztatási programok, paktumok és munkaerő-mobilitási alternatív akciók támogatása kezdeményezések támogatása, GINOP és TOP

Timaffy László stratégiai célhoz

- a helyi szerveződések elősegítése (civil szervezetek) – a civil szervezetek és a település/térség közintézményei, valamint a helyi lakosok közötti kapcsolat erősítése, TOP
- a befogadó társadalmi célokat szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése, TOP
- szociális alapszolgáltatások fejlesztése, szakellátásokkal való összehangolása (a 4. kiemelt fejlesztési irány részben ezt tartalmazza, de a stratégiai célok fejezetből és a helyzetelemzésből is kimaradt a terület), TOP és EFOP

Az energiahatékonyságot, megújuló energiaforrások használatának ösztönzését célszerű horizontálisan valamennyi fejlesztési területen kiemelten kezelni, hiszen pozitív hatásuk van a foglalkoztatásra, környezetvédelemre, klímavédelemre (alacsonyabb CO2 kibocsátás), helyi gazdaság erősítésére (megerősödhet a szektor, új vállalkozások jöhetnek létre), és az életminőség javulására (tisztább környezet és alacsonyabb rezsi költségek az épületek fenntartásánál) is!

Az EFOP „Jó állam" prioritásán belül a területfejlesztés alsó szintjeinek meggyengülése (elsősorban a többcélú társulások helyzetének változása miatt), és a megyei koordináció szükségessége miatt célszerű lenne **a megyei területfejlesztési intézményrendszer kapacitásainak megerősítésére is fejlesztési programokat indítani (pl. a kistérségi, települési szintű fejlesztések támogatása céljából)**, ezért javasoljuk, hogy a megyei önkormányzat a társadalmasítás során jelezze ezt (Esterházy János fejlesztési célhoz illeszkedik a javaslat).

Fejlesztési cél/rész cél	GINOP	KOP	KEHOP	EFOP	VOP	MAHOP	Osztrák, szlovák ETE programok, Centrope, SEE, Interreg transznacionális programok	MJV IFS	TOP megyei GF program	TOP kistérségi fejlesztési rész program
1. Jedlik Ányos Stratégiai Fejlesztési Cél										
1.A. Szakképzés fejlesztése										
1.B. KKV kultúra terjesztése és vállalkozási aktivitás										
1.C. A felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata										
2. Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél										
2.A. Helyi gazdaságfejlesztés és innováció										
2.B. A turisztikai kínálat feltételeinek javítása										
2.C. Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése										

Fejlesztési cél/rész cél	GINOP	KOP	KEHOP	EFOP	VOP	MAHOP	Osztrák, szlovák ETE programok, Centrope, SEE, Interreg transznacionális programok	MJV IFS	TOP megyei GF program	TOP kistérségi fejlesztési rész program
3. Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél										
3.A. A közlekedési kapcsolatok javítása										
3.B. A centrumok elérhetősége										
4. Timaffy László Stratégiai Fejlesztési Cél										
4.A. Környezeti adottságok hasznosítása										
4.B. Táj, település, ember értékmegóvás										
4.C. Életminőség javítása										

Fejlesztési cél/rész cél	GINOP	KOP	KEHOP	EFOP	VOP	MAHOP	Osztrák, szlovák ETE programok, Centrope, SEE, Interreg transznacionális programok	MJV IFS	TOP megyei GF program	TOP kistérségi fejlesztési rész program
5. Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél										
5.A Rábaköz Fejlesztési Program										
5.B Helyzetbe Hozás Programja										
5.C Győri Járműipari Körzet Program										
5.D. Centrumok és Térségük Integrációs Program										

Fejlesztési cél/rész cél	GINOP	KOP	KEHOP	EFOP	VOP	MAHOP	Osztrák, szlovák ETE programok, Centrope, SEE, Interreg transznacionális programok	MJV IFS	TOP megyei GF program	TOP kistérségi fejlesztési rész program
6. Esterházy János Stratégiai Fejlesztési Cél										
6.A. A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása										
6.B. Az országhatár menti együttműködések fejlesztése										
6.C. Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok - a vonzáskörzetek rehabilitációja										

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK HATÁSVIZSGÁLATA

KÉSZÍTETTE: ÖKO-NETT BT.

2013.

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK HATÁSVIZSGÁLATA

Készítette:

Varga Judit

Európai városi kultúrák Msc.

Nagy Tamás

Okl. környezetgazdálkodási agrármérnök

kamarai szám: 16-0731

környezetvédelmi szakértő

Király Gergely

Természetvédelmi szakértő

Cseh Melinda

Okl. környezetmérnök

2013. november

Öko-Nett Bt.
9023 Győr Tihanyi Árpád út 31.
E-mail: nagy.t@okonett.hu

Bevezetés

A megyei önkormányzatok feladatkörébe tartozik a megye területén a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseinek összehangolása, melynek részeként a megyei önkormányzat az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban megyei fejlesztési koncepciót dolgoz ki és fogad el.

A településfejlesztési koncepció tartalmát a 218/2009 (X.6.) Korm. rendelet határozza meg. A rendelet előírja, hogy a településfejlesztési koncepció kapcsán hatásvizsgálat lefolytatása szükséges.

A hatásvizsgálat elkészítésével Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzata az Öko-Nett Bt.-t bízta meg.

A hatásvizsgálat alapját a jelenleg érvényben levő végleges verziójú Győr-Moson-Sopron Megyei Településfejlesztési Koncepció adta.

TARTALOMJEGYZÉK

1 A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése 2

1.1 A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata 2

1.2 A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálathoz felhasználandó információk leírása. 3

1.2.1 A környezeti értékelés elkészítésénél felhasznált területfejlesztéshez kapcsolódó jogszabályok 4

1.2.2 A környezeti értékelés szempontjából meghatározó, a környezet védelmével összefüggő fontosabb jogszabályok 4

2 A terv ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival 5

2.1 A területrendezési terv főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése 6

2.1.1 Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél – Értékteremtő foglalkoztatás, kreatív humán erőforrások 6

2.1.2 Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél – Innováció a gazdaságban 7

2.1.3 Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél – A megye kohéziójának erősítése 8

2.1.4 Timaffy László stratégiai fejlesztési cél – Környezetet, kultúra, életminőség 8

2.1.5 Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél – Belső kohézió, centrumok és perifériák 9

2.1.6 Esterházy János stratégiai fejlesztési cél – Együttműködés a szomszédokkal 9

2.2 A terv összevetése más, megegyező szintű releváns tervekkel, koncepciókkal 10

2.2.1 Vas, Veszprém és Komárom-Esztergom megyék Területfejlesztési Koncepciója 10

2.3 A terv részcéljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása 15

2.4 A jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági állapotnak a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése 16

2.4.1 A termőföld 16

2.4.2 A talaj 17

2.4.3 A földtani és ásványvagyon 17

2.4.4 Levegőtisztaság-védelem 19

2.4.5 A felszíni és felszín alatti vizek 21

2.4.6 A hulladékgazdálkodás helyzete 25

2.4.7 A tájszerkezet, tájhasználat 26

2.4.8 Az épített környezet és a kulturális örökség védelem 28

2.4.9 Élővilág védelem 29

2.4.10 A népesség területi elhelyezkedése (életmód, társadalmi mobilitás) 36

2.4.11 A foglalkoztatás 37

2.4.12 A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei 38

2.4.13 A népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzet 38

2.4.14 A társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettség 42

2.4.15 A térszerkezet (a térszerkezet alakulása, a területhasználat változásai, területek rendeltetésének változása, vagy használatának korlátozása, területi fejlődés térbeli korlátai) 43

2.4.16 A településrendszer 46
2.4.17 Természeti erőforrások (a kiaknázás lehetőségei és korlátai) 46
2.4.18 Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete 47
2.4.19 A mezőgazdaság 47
2.4.20 Az erdőgazdálkodás 48
2.4.21 Az idegenforgalom 48
2.4.22 A vízgazdálkodás 49
2.4.23 A térség eltartó képessége és versenyképessége 50
2.4.24 Műszaki infrastruktúra (elérési távolságok és idők, kapcsolati hiányok, nagyberuházások kivitelezési költségeit befolyásoló tényezők, mint például domborzati viszonyok, műtárgyak) 51
2.4.25 Az energiaellátás 52
2.5 A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti, társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz. 53
2.6 A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése, és a környezeti, társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg 53
2.6.1 A tervben szereplő javaslatok környezeti szempontú elemzése és azok megvalósulása, illetve azok meg nem valósulása esetén várható hatások 53
2.6.2 A tervben szereplő javaslatok társadalmi szempontú elemzése és azok megvalósulása, illetve azok meg nem valósulása esetén várható hatások 67
2.6.3 A tervben szereplő javaslatok gazdasági szempontú elemzése és azok megvalósulása, illetve azok meg nem valósulása esetén várható hatások 75
3 Javaslat környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésekre 85
3.1 A terv érvényesülése során fellépő, környezetre és az emberi egészségre, valamint a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések 85
3.2 Javaslat olyan környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni 85
4 Összefoglalás 86

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra A területfejlesztési koncepció kidolgozásának folyamatábrája 3
2. ábra: Talajérték Győr-Moson-Sopron megyében (a talajértékszám a különböző talajok természetes termékenységét fejezi ki a legtermékenyebb talaj termékenységének %-ában) 17
3. ábra: Kavics termelés Győr-Moson-Sopron megyében (sötétbarna: van termelés; világosbarna: nincs termelés az adott területen) (Forrás: MBFH, 2012) 18
4. ábra: Működő bányák Győr-Moson-Sopron megyében (Forrás: MBFH, 2012). 19
5. ábra Légszennyező anyagok éves kibocsátása megyei szinten 21
6. ábra: Felszíni vízfolyások Győr-Moson-Sopron megyében 22
7. ábra: Nitrátérzékeny területek Győr-Moson-Sopron megyében 23
8. ábra: Sérülékeny vízbázis védőterületek Győr-Moson-Sopron megyében 25
10. ábra Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területek elhelyezkedése a megyében 28
11. ábra: Országos jelentőségű védett természeti területek elhelyezkedése 31
12. ábra NATURA 2000 Madárvédelmi területek elhelyezkedése 34
13. ábra NATURA 2000 Természetmegőrzési területek elhelyezkedése 35
14. ábra: A lakónépesség változása Győr-Moson-Sopron megyében 2001 és 2011 között (Forrás: KSH, 2013) 37
15. ábra A regisztrált bűncselekmények száma tízezer lakosra (KSH,2011) 42
16. ábra Győr-Moson-Sopron megye településszerkezete 44
17. ábra: Győr-Moson-Sopron megye járásai 2013-tól 46

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési céljai 5
2. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek jövőképe 11
3. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek átfogó céljai 12
4. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek stratégiai céljai 13
5. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek horizontális céljai 14
8. táblázat Környezeti, gazdasági, társadalmi konzisztencia-mátrix 15
8. táblázat: A földterületek alakulása művelési áganként Győr-Moson-Sopron megyében (az értékek ezer hektárban lettek megadva) (Forrás: KSH) 16
10. táblázat: Termelt nyersanyag Győr-Moson-Sopron megyében 2012-ben (Forrás: MBFH,2012) 17
10. táblázat A megye vonatkozásában rendelkezésre álló, az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat automata berendezései alapján értékelt levegőtisztaság-védelmi állapotok 19
12. táblázat Győr-Moson-Sopron megye egyedi jogszabállyal kihirdetett védett természeti területei 30
13. táblázat: Győr-Moson-Sopron megye népsűrűsége (Forrás: KSH) 36
14. táblázat: A lakónépesség változása a megyében (Forrás: KSH, 2013) 36
15. táblázat: A regisztrált bűncselekmények száma kiemelt főcsoportok szerint (2002–2012) 42
16. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyei (Forrás: KSH) 49
17. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma (Forrás: KSH) 49
18. táblázat: Győr-Moson-Sopron megye aktivitási mutatói 50
20. táblázat: Győr-Moson-Sopron megye fejlesztési céljainak hatásmátrixa 87

1 A TERÜLETI (KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLAT KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló, 2012. január 1-i hatállyal megújított 1996. évi XXI. törvény 13. § (2) bekezdése szerint a megyei önkormányzat a megye területén összehangolja a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, ennek keretében

a) a megyei jogú város önkormányzata bevonásával kidolgozza és elfogadja – az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban – a megye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját, illetve – a megyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével – a megye fejlesztési programját és az egyes alprogramokat;
b) előzetesen véleményezi a térségi területfejlesztési koncepciókat, területfejlesztési programokat, részt vesz az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozásában;
c) a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

2012. január 1-től a megyei önkormányzat hatáskörébe került a megyei szintű területfejlesztés tervezése, annak koordinálása, amely felkészülést jelent a 2014-2020 Európai Uniós tervezési időszakra.

A 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet előírja a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat elkészítését *(a továbbiakban: terület hatásvizsgálat)* a területi tervek esetében, melyek körébe a területrendezési tervek mellett a területfejlesztési koncepció is tartozik. A 218/2009 (X.6) Kormányrendelet 9. §-a értelmében a területi tervek javaslattevő fázisának megalapozó munkarésze a területi hatásvizsgálat (környezeti, társadalmi, gazdasági).

Jelen hatásvizsgálat a Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Koncepciójához szorosan kapcsolódó dokumentum. Célja a koncepcióban megfogalmazottak várható környezeti, gazdasági és társadalmi hatásainak bemutatása, illetve a várható következmények feltárása és bemutatása a döntéshozók és az érintettek (szakmai csoportok, társadalmi egyeztetésben résztvevők, stb.) számára.

A városiasodás világszerte egyre jellemzőbb, és Magyarországon is észlelhető folyamat. Az európai gazdasági struktúra, a népességmozgás a népesség összetételének változása, továbbá a klímaváltozás hatásai és a környezetvédelem felértékelődése elengedhetetlen szempontok bármely térség területfejlesztési koncepciójának kidolgozásakor. Fontos továbbá, hogy a döntéshozók a fejlesztési terv összefüggéseit és az intézkedések közötti kölcsönhatásokat is megfelelően átláthassák. Mindez segítségükre lehet annak értékelésében, hogy a terv megváltoztatása milyen hatással lehet a területi fejlődés egészére.

1.1 A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A területfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódó Helyzetfeltárást, a megye állapotának bemutatását a Győr-Moson-Sopron megyei Önkormányzat Közgyűlése 2012. november 23-ai ülésén a 79/2012 (XI. 23.) KH határozattal elfogadta, mint a további tervkészítés alapdokumentumát. A megyei területfejlesztési koncepció első verzióját, a 1.5 számú egyeztetési változatát 2013. április 26-ai ülésén tárgyalta a megyei közgyűlés. E dokumentumot ezután továbbításra került az önkormányzati, a gazdasági, a civil és egyéb érintetteknek.

A javaslattevő fázisban meghatározásra került a megye fejlesztési jövőképe 2030-ig, továbbá a fejlesztés célrendszer 2020-ig. A stratégiai fejlesztési célok részletes tartalma ezek alapján került kidolgozásra.

A tervezés egyik alapelve a folyamatos párbeszéd a megye területfejlesztési szereplőivel, illetve, hogy a visszajelzések alapján a dokumentum folyamatos jobbítása valósuljon meg. Ehhez az alapelvhez kapcsolódik a területi hatásvizsgálat elkészítése is, amely a területfejlesztési koncepció elfogadását megelőzően készül el. Mindez elősegíti a javaslaton esetleges beágyazódását a koncepció tartalmába.

A területi hatásvizsgálat a *Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Koncepciójának Egyeztetéssel módosított 4.0 változata* alapján készült. A hatásvizsgálat során továbbra is folytatódott a Megye és a hatásvizsgálatot készítő szakértői csoport közötti folyamatos információ csere és

párbeszéd. A 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet *9. melléklete* tartalmazza a területi hatásvizsgálat tartalmi követelményeit. A hatásvizsgálat e rendelet elvárásai alapján, a koncepció javaslatában foglalt célok megvalósulása, illetve meg nem megvalósulása esetén várható hatásokat mutatja be.

A megyei területfejlesztési koncepciót – az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció parlamenti jóváhagyását követően – a Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés rendelettel fogadja majd el. A területfejlesztési koncepció kidolgozásának folyamatát az alábbi ábra mutatja.

1. ábra A területfejlesztési koncepció kidolgozásának folyamatábrája

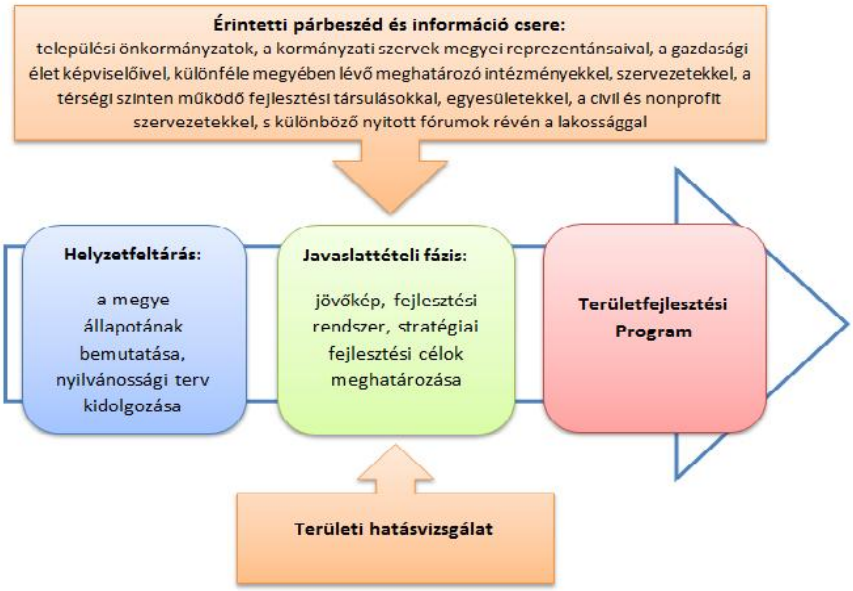

1.2 A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálathoz felhasználandó információk leírása.

A területi hatásvizsgálat a területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulása és meg nem valósulása esetén lehetséges hatásait vizsgálja, ennek következtében a hatásvizsgálat során újabb adatgyűjtés nem történik.

Felhasznált adatbázisok:

- TEIR
- KSH
- a megye által szolgáltatott adatok

Felhasznált tanulmányok, programok, stratégiák:

- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS)
- Nemzeti Növekedési Terv (NNT)
- Területi Agenda 2020
- Európai Duna Stratégia
- Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia (NTFS)
- Wekerle Terv
- Semmelweis Terv
- Nemzeti Vidékstratégia
- Vas Megye Területfejlesztési Koncepciója (javaslattételi fázis)
- Veszprém Megye Területfejlesztési Koncepciója
- Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciója (javaslattételi fázis)
- ENSZ Millenniumi Fejlesztési Célok
- ENSZ Fenntartható Fejlesztési Célok (javaslat)

1.2.1 A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS ELKÉSZÍTÉSÉNÉL FELHASZNÁLT TERÜLETFEJLESZTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ JOGSZABÁLYOK

- A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény
- Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
- A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet
- A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek, valamint a településrendezési tervek készítése során az országos, a kiemelt térségi és a megyei övezetek területi érintettségével kapcsolatosan állásfoglalásra kötelezett államigazgatási szervek köréről és az eljárás részletes szabályairól szóló 282/2009. (XII.11.) kormányrendelet

1.2.2 A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJÁBÓL MEGHATÁROZÓ, A KÖRNYEZET VÉDELMÉVEL ÖSSZEFÜGGŐ FONTOSABB JOGSZABÁLYOK

- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
- A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
- A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény
- A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény
- A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény
- A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény
- A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet
- A vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet
- A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I.31.) Korm. rendelet
- A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet
- A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet, melyet módosított a 7/2005. (III.1.) KvVM rendelet
- A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Korm. rendelet
- A vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII.21.) Korm. rendelet alapján kidolgozott vízgyűjtő-gazdálkodási tervek, a 127/2010. (V.21.) Kormány határozat mellékletei (vizeink.hu)
- A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV.29.) Korm. rendelet
- A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet
- Az országos területrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet
- Egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet

2 A TERV ISMERTETÉSE ÉS CÉLJAINAK ÖSSZEVETÉSE MÁS MEGEGYEZŐ SZINTŰ TERVEK, KONCEPCIÓK, PROGRAMOK CÉLJAIVAL

1. táblázat Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési céljai

JÖVŐKÉP					
Dinamikus, Innovatív, Otthonos Megye					
ÁTFOGÓ CÉLOK (2030)					
A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humán erőforrás fejlesztés		A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával		A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése	
STRATÉGIAI CÉLOK (2014-2030)					
J: Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél – Értékteremtő foglalkoztatás, kreatív humán erőforrások	K: Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél – Innováció a gazdaságban	B: Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél – A megye kohéziójának erősítése	T: Timaffy László stratégiai fejlesztési cél – Környezetet, kultúra és életminőség	G: Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél – Belső kohézió, centrumok és perifériák	E: Esterházy János stratégiai fejlesztési cél – Együttműködés a szomszédokkal
TERVEZETT PROGRAMOK					
J1. Szakképzés fejlesztése	K1. Helyi gazdaságfejlesztés és innovációk	B1. A közlekedési kapcsolatok javítása	T1. A. Környezeti adottságok hasznosítása	G1. Rábaköz Fejlesztési Program	E1. A CENTROPE kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása
J2. KKV kultúra terjesztése és vállalkozási aktivitás	K2. Turisztikai kínálat feltételeinek javítása	B2. A centrumok elérhetősége	T2. Táj, település, ember értékmegóvás	G2. Helyzetbe Hozás Programja	E2. Országhatár menti együttműködések fejlesztése
J3. Felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata	K3. Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése		T3. Életminőség javítása	G3. Győri Járműipari Körzet Program	E3. Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok-a vonzáskörzetek rehabilitációja
				G4. Centrumok és Térségük Integrációs Program	
HORIZONTÁLIS CÉLOK					
A gazdasági és innovációs potenciál javítása, a humán erőforrások kreativitásának alakítása	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség és térségek társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása	Az infokommunikációs technológiák (IT) minőségének, használatának és hozzáférésének előmozdítása	A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés, lépések az energiafüggetlenség felé	A környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése. Ivóvízvédelem, megfelelő minőségű és mennyiségű élelmiszertermelés biztosítása	A városok és térségi központok fejlesztésével a térségi együttműködések erősítése	A fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban

2.1 A területrendezési terv főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése

Győr-Moson-Sopron megye korábbi fejlesztési irányai, az azokhoz kapcsolódó trendek, az Európai Unió és az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban kitűzött irányok mind hatással vannak a 2014 utáni fejlesztési célok kidolgozására.

A megye által megfogalmazott jövőkép -„Dinamikus, Innovatív, Otthonos Megye" – elérését segítő általános és stratégiai célok vizsgálatakor jól látszik, hogy a célok egymáshoz viszonyulása, a köztük lévő erőhatások és a távlati célok harmonizációja értékelésre került.

A Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott 3 átfogó cél gazdasági, környezeti és társadalmi fejlesztési irányokat is tartalmaznak. Az átfogó célokat segíti 6 stratégiai cél, amelyet 18 programon keresztül kíván elérni a megye.

A célrendszert vizsgálva elmondható, hogy az logikusan felépített, a gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokat egyaránt szem előtt tartó, és a jelenlegi nemzetközi együttműködési folyamatokkal összhangban lévő dokumentum. A 18 kitűzött prioritás és a célok megvalósításához horizontálisan irányt adó 7 horizontális cél megfelelő vonalvezető a stratégiai célok eléréséhez. Külön kiemelendő, hogy a helyzetértékelés során feltárt társadalmi és környezeti kihívások horizontális célként jelennek meg a Koncepcióban, így:

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség és térségek társadalmi, gazdasági felemelkedése és beilleszkedésének előmozdítása
- A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés, lépések az energiafüggetlenség felé.
- Az infokommunikációs technológiák (IT) minőségének, használatának és hozzáférésének előmozdítása
- A környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése. Ivóvízvédelem, megfelelő minőségű és mennyiségű élelmiszertermelés biztosítása.

Mindezek továbbá összhangban állnak az Egyesült Nemzetek Szövetsége által megfogalmazott Millenniumi Fejlesztési Célokkal, illetve a 2015-2030 közötti időszakra jelenleg kidolgozás alatt álló ENSZ Fenntartható Fejlesztési Célokkal, amelyben a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás, a hátrányos helyzetűek segítése illetve az infokommunikációs technológiák használatának elterjesztése várhatóan kiemelt szerepet kapnak.

A stratégiai fejlesztési célok (2014-2030) rövid bemutatása:

2.1.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL – ÉRTÉKTEREMTŐ FOGLALKOZTATÁS, KREATÍV HUMÁN ERŐFORRÁSOK

A cél a megyében rendelkezésre álló humán erőforrások összefogására, a tudásszint és kreativitás fokozására, kapacitásbővítésre irányul. A cél kidolgozását az a felismerés vezette, hogy az emberi erőforrások folyamatos és rendszerezett alakítása és fejlesztése elengedhetetlen eleme a megye fejlődésének. A megye emellett jó adottságokkal rendelkezik a szakképzési rendszer illetve a vállalkozói magatartás és kultúra fejlesztéséhez, továbbá a felsőoktatási és gazdasági potenciálok kiaknázásához. A gazdasági szereplőkkel való kapcsolat erősítését továbbá számon nemzeti program segíti. Mindemellett a 2030-ra megfogalmazott jövőképben is kiemelten jelenik meg a nevelés-oktatás, illetve a felsőoktatási intézmények és a közoktatási intézmények közötti szorosabb együttműködés is.

Hosszú távon az alábbi eredmények várhatóak:

- Az oktatás hatékonyságának növelése
- A vállalkozás fejlődésének segítése
- A helyi gazdasági potenciál nyújtotta vállalkozói irányok támogatása
- A megyében jelenlévő multinacionális cégek mellett a hazai tulajdonú KKV-k szerepének erősítése
- A magyar KKV-k a termelési láncba való mélyebb integrálása, a beruházás-ösztönzés
- Partnerségek (horizontális és vertikális egyaránt) elősegítése
- Kiválóan képzett, idegen nyelvet beszélő, szakmai kompetenciákkal és gyakorlati szaktudással egyaránt rendelkező munkaerő
- Alacsony munkanélküliségi ráta
- A felsőoktatásban felhalmozott tudástőke kamatoztatása

E stratégiai cél az alábbi programokra, intézkedésekre támaszkodik:

1) Szakképzés fejlesztése
    a. Megyei Szakképzési Program
    b. Megyei Tehetséggondozási Program
    c. Megyei ösztöndíj rendszer kidolgozása és működtetése
2) A KKV kultúra terjesztése és a vállalkozási aktivitás
    a. Kiemelt feladatok: termelési ismeretek terjesztése; új termékek és kultúrák terjesztése; fiatal vállalkozók felkészítése; a KKV-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése; a hazai vállalatok termelési láncba integrálása; innovatív gazdaságok kialakításának elősegítése; a mikro-, kis- és középvállalkozások jövedelem-termelő képességének erősítése; a gazdasági együttműködések erősítése; befektetés-ösztönzés és a telephelyi infrastruktúra fejlesztése; Megyei Iparterület Fejlesztési Program; Megyei Beruházás-ösztönzési Program; Megyei Vállalkozás-fejlesztési Program
3) A felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata
    a. Felsőoktatási képzési szerkezet megújításának támogatása, új képzési formák terjesztése és bővítése
    b. Helyi gazdaság K+F+I igényeinek felmérése és azokhoz kapcsolódó programok indítása
    c. A gazdasági szakemberek bevonása a képzésbe, K+F+I programokba
    d. Győri Járműipari Kutatóközpont létesítése a Széchenyi István Egyetemen

2.1.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL – INNOVÁCIÓ A GAZDASÁGBAN

E cél a termelő szektor innovációs aktivitását hivatott elősegíteni. A cél összhangban van azzal a nemzeti céllal, hogy Magyarország közép-európai termelési-szolgáltatási központtá váljon. A cél összefogja a gazdaságfejlesztési, turisztikai, illetve mezőgazdasági fejlesztési irányokat, és a Jedlik Ányos fejlesztési céllal egymásra erősítő hatással bírnak. Az innovációs szemlélet, a fejlesztések és együttműködések ösztönzése, a jó gyakorlatok megosztása, hatékonyságnövelés és a hátrányos helyzetű települések, térségek felkarolása hozzájárulnak a megye versenyképességének növeléséhez.

Fontos megemlíteni, hogy míg a gazdasági fejlesztés sokszor környezetrombolással jár, Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Koncepciójában kiemelt hangsúlyt kap a környezet megóvása, a környezeti értékek védelme, az ökoturizmus fejlesztése és a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok elterjesztése. Emellett kiemelt értékként kezelődik a hátrányos helyzetű

A célban megfogalmazott programok mindemellett megalapozzák a jövőképként megfogalmazott dinamikus, innovatív és otthonos megye megteremtését is.

Hosszú távon az alábbi eredmények várhatóak:

- Nagyobb számú és magasabb hozzáadott értéket előállító vállalkozás
- Gazdaságfejlesztés és a GDP növekedése
- Magasabb hazai foglalkoztatási ráta
- Hazai és külföldi piacon is növekedésre képes vállalkozás
- Turizmus, benne az ökoturizmus fejlesztése, vendégéjszakák számának növelése
- A lakosság jólétének növelése, a megye lakosságmegtartó képességének növelése
- A termelési és a termékszerkezet javítása
- Az ökológiai, illetve a vegyszertakarékos gazdálkodás támogatása, a mezőgazdasági környezetszennyezés csökkentése
- Falusi turizmus fejlesztése, helyi hagyományok és kézművesség felértékelődése
- Infrastruktúra fejlesztése

E stratégiai cél az alábbi programokra, intézkedésekre támaszkodik:

1) Helyi gazdaságfejlesztés és innováció
    a. Megyei Gazdaság- és Vállalkozásfejlesztési Program
    b. Megyei Beszállítói Program
    c. Megyei Vállalkozói és Vezetői Továbbképzési Program
    d. Megyei Szolgáltató- és Kompetencia Központok Programja

2) *A* turisztikai kínálat feltételeinek javítása
    a. Megyei Egészség- és Gyógyturizmus Fejlesztési Program
    b. Megyei Örökségturizmus Fejlesztési Program
    c. Megyei Aktív Turizmus Fejlesztési Program
3) Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése
    a. Megyei Élelmiszer-feldolgozóipar Fejlesztési Program
    b. Megyei Mezőgazdaság-fejlesztési Program
    c. Megyei Értéktár
    d. Megyei Fenntartható Mezőgazdaság Program

2.1.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL – A MEGYE KOHÉZIÓJÁNAK ERŐSÍTÉSE

A megye gazdasági fejlődésének ütemét korábban nem követte a közlekedési hálózat fejlesztése, amely akadályokat állít mind a további gazdasági, mind pedig a társadalmi fejlődés elé. A megye közlekedési rendszere ráadásul a belső kapcsolatok biztosítása mellett a hazai közlekedési rendszer nemzetközi rendszerbe való kapcsolódását is megteremti. A megye közlekedési kapcsolatainak javítása tehát elengedhetetlen nem csak a helyi gazdaság, hanem a nemzetközi hálózatok fejlesztéséhez is. E fejlesztésbe pedig a közúti mellett a vasúti, a vízi és légi közlekedés fejlesztése is szerepet kap. Emellett pedig, az utóbbi évtizedekben felértékelődött kerékpáros és a települések közötti közlekedési hálózatok fejlesztése is aktuálissá vált.

A Baross Gábor fejlesztési célban megfogalmazottak sikeressége a fentiekben bemutatott két stratégiai cél sikerességéhez is hozzájárul.

Hosszú távon az alábbi eredmények várhatóak:

- A megye elérhetőségének javítása
- A közlekedési hálózatok fejlesztése, a megye integrálódásának elősegítése nemzetközi és hazai viszonylatokban egyaránt
- Versenyképesség javítása
- A lakók életminőségének javítása
- Turisztikai fejlesztések (kerékpárutak és az azokhoz kapcsolódó szolgáltatások)

E stratégiai cél az alábbi programokra, intézkedésekre támaszkodik:

1) A közlekedési kapcsolatok javítása
    a. Közúti közlekedés
    b. Vasúti közlekedés
    c. Vízi közlekedés
    d. Légi közlekedés
    e. Kerékpáros közlekedés
2) A centrumok elérhetősége
    a. Elővárosi Közlekedés Hálózat
    b. Kistérségi Közlekedésfejlesztés

2.1.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL – KÖRNYEZETET, KULTÚRA, ÉLETMINŐSÉG

Győr-Moson-Sopron megye számos szempontból előnyös adottságokkal rendelkezik. A korábban említett jó gazdasági és nemzetközi pozíció mellett fontos azonban a környezeti adottságok megfelelő hasznosítása is, ezek beépítése a gazdasági funkciókba. Mindemellett elhanyagolhatatlan a fenntarthatósági szempontok figyelembe vétele, amelybe egyaránt beletartozik a hatékony nyersanyag- és erőforrás felhasználás, a víz- és energiahatékonyság, a természeti környezet megóvása és az alacsony karbon-kibocsátású gazdaság fejlesztése. A gazdasági és közszolgáltatói szektor környezeti hatásainak csökkentése mellett fontos a lakosság környezettudatosságának növelése, a fenntartható fogyasztás és környezetkímélő életmód elterjesztése. Mindezek, kiegészülve a környezeti állapot javításával, a települések értékeinek megóvásával, az egészségügyi fejlesztéssel illetve a közösségépítéssel egyértelműen hozzájárulnak a lakosság életminőségének javításához.

Hosszú távon az alábbi eredmények várhatóak:

- Megyei természeti környezet minőségének megóvása
- Új gazdasági erőforrások fejlesztése, termelési költségek csökkentése
- Lakosság életminőségének javítása
- Táji, települési értékek megóvása

- Népességmegtartás növelése
- Egészségügyi ellátás javítása, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése
- A megye gazdag termál- és gyógyvízkészletének, geotermikus adottságainak hasznosítása
- A megye humán és természetei erőforrásainak átgondoltabb hasznosítása
- Nyitás új gazdasági szektorok felé

E stratégiai cél az alábbi programokra, intézkedésekre támaszkodik:

1) Környezeti adottságok hasznosítása
    a. Környezeti potenciál hasznosítása
    b. Zöldgazdaság
    c. Energiagazdálkodás
2) Táj, település, ember, értékmegóvás
    a. Környezeti állapot javítása
    b. Települések értékmegóvását célzó intézkedések
    c. Víz, mint erőforrás
3) Életminőség javítása
    a. A hátrányban, fogyatékkal élők, valamint az idősek életminőségének javítása
    b. Egészségügyi fejlesztések, rekreációs gyógyászati központ(ok) kialakítása a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számár, prevenció
    c. A művészeti nevelés támogatása
    d. Egészségügyi centrum fejlesztése

2.1.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL – BELSŐ KOHÉZIÓ, CENTRUMOK ÉS PERIFÉRIÁK

Győr-Moson-Sopron megye térszerkezetére a kettősség jellemző:

- A fejlett nagyvárosok és azok környezete, amelyekre a gazdasági potenciál központosítódása, azonban az erőforrások megoszlása is jellemző.
- A megye középső része, a Rábaköz, illetve a központoktól távolabb elhelyezkedő néhány mikro térség, amelyek jellemzői a hátrányos helyzet, a gazdasági funkciók hiánya, a népesség folyamatos elöregedése, a központokkal való gyenge kapcsolat.

A megye fejlesztése során figyelembe kell venni e területek különböző igényeit és célszerű mérsékelni a köztük lévő különbségeket, illetve erősíteni a megye belső kohézióját. Mindez úgy valósítható meg, hogy míg a nagyvárosok funkciója gyarapításra kerül, a leszakadással veszélyeztetett települések helyzetének felzárkóztatása és stabilizációja is megindul. Fontos a megfelelő egyensúly megtalálása a nagyvárosok lendületes fejlődése és a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása között. A megye elmaradott helyzetben lévő mikro térségeinek, településhalmazainak, periférikus településeinek fejlesztését kiemelten kell kezelni.

Hosszú távon az alábbi eredmények várhatóak:

- A megye belső kohéziójának javítása
- Arányosabb térszerkezet kialakítása
- Területi erőforrások hasznosításának növelése
- A megyén belüli különbségek csökkentése
- A települési funkciók letisztulása

E stratégiai cél az alábbi programokra, intézkedésekre támaszkodik:

1) Rábaköz Fejlesztési Program
2) Helyzetbe Hozás Programja
3) Győri Járműipari Körzet Program
4) Centrumok és Térségük Integrációs Program

2.1.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL – EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZOMSZÉDOKKAL

A megye fejlődése elválaszthatatlan a határok túloldalán zajló folyamatoktól, éppen ezért érdemes még jobban kihasználni az elhelyezkedésből adódó lehetőségeket. A határtérségi elhelyezkedésből fakadóan a megye meghatározó településeinek vonzáskörzete csonka, ezért különösen fontos a területi potenciál kihasználását lehetővé tevő funkcionális vonzáskörzetek rehabilitációja. A közép-

európai elhelyezkedés, Bécs és Pozsony közelsége, a Duna mint határfolyó, illetve a Fertő-tó speciális helyzete mind befolyásolják a megye fejlődési ütemét és irányát. Fontos tehát a két szomszédos fővárosok gazdasági, szellemi, kulturális hatásainak kihasználása, a Duna fejlesztési lehetőségeinek számbavétele, az elhelyezkedésből adódó együttműködési lehetőségek (CENTROPE, ETT) legteljesebb mértékű hasznosítása. Mindezt pedig át kell, hogy járja az emberek és közösségek közötti társadalmi és kulturális koherencia növelésének folyamata, és az alulról jövő kezdeményezések támogatása. Fontos mindemellett a határ menti elhelyezkedésből adódó kihívások és veszélyek teljes körű felmérése is.

Hosszú távon az alábbi eredmények várhatóak:

- A megyében tevékenykedő szereplők a szomszédos országok és megyék gazdasági, illetve infrastrukturális rendszereihez való kapcsolódása
- Az organikusan szerveződő határ menti kapcsolatok megerősödése
- A peremhelyzetekből fakadó lemaradás megszűnése
- Integrált munkaerő-piac megteremtése, az akadályok elhárítása a határok feletti munkaerő-migráció elől
- A megye meghatározó városainak természetes vonzáskörzetüknek visszanyerése

E stratégiai cél az alábbi programokra, intézkedésekre támaszkodik:

1) A CENTROPE kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása
2) Az országhatár menti együttműködések fejlesztése
3) Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok - a vonzáskörzetek rehabilitációja

2.2 A terv összevetése más, megegyező szintű releváns tervekkel, koncepciókkal

Győr-Moson-Sopron megye településfejlesztési céljainak illeszkedése a releváns tervekkel, programokkal, hatályos és készülő országos koncepciókkal részben már bemutatásra került a *Településfejlesztési Koncepció Egyeztetéssel módosított 4.0 változatának* 9.2 Külső koherencia vizsgálat című fejezetében. A fentiekben említett fejezetben az alábbi koncepciókkal való összehasonlítás került ábrázolásra mind szöveges mind pedig grafikus formában, ezért a jelen koncepcióval való kapcsolódási pontok bemutatásától eltekintünk:

1. Nemzeti Növekedési Terv (NNT)
2. Európa 2020 Stratégia
3. Területi Agenda 2020
4. Európai Duna Stratégia
5. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)
6. Partnerségi Megállapodás
7. Nemzeti Vidékstratégia
8. Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia (NTFS)
9. Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia (NFFS)
10. Wekerle Terv
11. Semmelweis Terv

A fentieken kívül javasolt még az alábbi koncepciók és tervek vizsgálata:

1. A Győr-Moson-Sopron megyével szomszédos megyék területfejlesztési koncepciója

2.2.1 VAS, VESZPRÉM ÉS KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYÉK TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Győr-Moson-Sopron megye szoros kapcsolatban áll mind belföldi, mind határon túli szomszédjaival. Elhelyezkedése döntően befolyásolja Magyarország gazdasági életében betöltött szerepét, amely a szomszédos hazai megyékkel ápolt viszonyában is nagy szerepet játszik. Vas, Veszprém és Komárom-Esztergom megyék mind infrastrukturális, mind pedig fejlesztési, közszolgáltatási és munkaerő piaci szálon kapcsolódnak Győr-Moson-Sopron megyéhez, így az e megyékben lezajló folyamatok hatással vannak egymásra. Érdemes tehát Vas (javaslattételi fázis), Komárom-Esztergom (javaslattételi fázis) és Veszprém megyék Területfejlesztési Koncepcióját is megvizsgálni, és összevetni Győr-Moson-Sopron megye terveivel.

2. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek jövőképe

JÖVŐKÉP	
Győr-Moson-Sopron	A dinamikus, innovatív és otthonos megye
Vas	Jó életszínvonalú, egyben nem romló demográfiai trendekkel jellemezhető, erős identitású kistérségek alkotják, melynek alapja a megújulásra képes gazdasága, illetve az egyedi kulturális, természeti értékek fenntartható hasznosítása, illetve a fejlett közlekedési és kommunikációs rendszere.
Veszprém	Vonzó, élhető és versenyképes térség
Komárom-Esztergom	Stabilan az élvonalban

A településfejlesztési koncepciókban megfogalmazott jövőképek áttekintésekor elmondható, hogy a célok között ellentmondás nincsen. Közös irányként fedezhető fel az innováció és megújulás képessége, az életszínvonal javítása és gazdasági fejlődés. A megyékben zajló folyamatok egymásra hatásából következően várható, hogy a célirányos fejlesztések pozitív hatásai a környező megyékben is érzékelhetőek lesznek, illetve a térségi hálózatok erősödésével - a tudásmegosztás révén – a jó gyakorlatok elterjedhetnek.

3. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek átfogó céljai

ÁTFOGÓ CÉLOK (2014-2030)				
Győr-Moson-Sopron				
A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humán erőforrás fejlesztés		A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával		A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése
Vas				
Foglalkoztatás bővítése	A gazdaság teljesítőképességének javítása	Munkaerő képzettségi szintjének javulása	Természeti és kulturális erőforrások fenntartható hasznosítása	Belső periférián lévő kistelepülések teljes leszakadásának megakadályozása
Veszprém				
A gazdasági növekedés, térségi potenciálokra épülő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés		A lakosság életminősége javítása, „jól léte” biztosítása, a társadalom fejlesztése		A térszerkezet tudatos alakítása, versenyképességet segítő szerkezetfejlesztés, a városrészek összehangolt fejlesztése
Komárom-Esztergom				
Városhálózati csomópont: XXI. Századi urbanizált táj		Duna menti térség új minősége		A megyei vidéki tájak új egyensúlya

Az átfogó célok elemzésekor látható, hogy a vizsgált megyék hasonló irányvonalak mentén képzelik el a fejlődésüket a 2014-2030-as időszakban. A vizsgált megyék céljai közötti kapcsolódás egyértelműen látható, az alábbi főbb csapásirányok mentén:

- Humán erőforrás fejlesztés, munkaerő képzettségi szint javítása, életminőség javítása
- Gazdaságfejlesztés, gazdasági növekedés, versenyképesség-fejlesztés
- Belső és küldő kohézió erősítése, együttműködések javítása, vidékfejlesztés, térség újrapozícionálása
- A természeti, kulturális értékek védelme, erőforrások fenntartható használata
- Infrastruktúra bővítése, térszerkezet tudatos alakítása, összehangolt fejlesztés

A térségben elhelyezkedő megyék közötti kulturális, történelmi és gazdasági kapcsolatok révén a különböző megyék céljai egymásra erősítő hatást gyakorolnak.

4. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek stratégiai céljai

STRATÉGIAI CÉLOK (2014-2020)					
Győr-Moson-Sopron					
Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél – Értékteremtő foglalkoztatás, kreatív humán erőforrások	Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél – Innováció a gazdaságban	Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél – A megye kohéziójának erősítése	Timaffy László stratégiai fejlesztési cél – Környezetet, kultúra és életminőség	Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél – Belső kohézió, centrumok és perifériák	Esterházy János stratégiai fejlesztési cél – Együttműködés a szomszédokkal
Vas					
A térségi versenyképesség javítása	Természeti erőforrások fenntartható hasznosítása		Vidéki térségek fejlesztése, ezen belül a kistelepülések életképességének javítása térségi együttműködések révén		Megyén belüli és kívüli kapcsolatok erősítése
Veszprém					
Gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztésével, a foglalkoztatás bővítésével	A térségi és a helyi erőforrások fenntartható kihasználására épülő gazdaságfejlesztés: a Balaton térségére és az ipari-, innovációs tengelyekre specializált prioritásokkal		A vidékies térségek értékalapú megújítása, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása e térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása	Egészséges társadalom megteremtése	Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása
Veszprém (folyt.)					
Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom kialakítása	Természeti-, táji és egyéb stratégiailag fontos erőforrások megőrzése, fenntartható használata, energiahatékonyság és környezetünk védelme	Térségi potenciálokra alapozott, a gazdaság versenyképessége javítását szolgáló fenntartható térszerkezet kialakítása		A városok és várostérségek összehangolt és integrált fejlesztése	A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a közlekedés fejlesztése
Komárom-Esztergom (területi stratégiai célok)					
Városhálózati csomópont nagytérségi integrációja, hálózatok, gazdaság- és társadalomfejlesztés	Ikervárosok és térségük határon átnyúló együttműködése, nemzetközi térszervezés	Duna mente struktúraváltása	Kisalföldi agrárrégió versenyképességének, népességeltartó és alkalmazkodó képességének megerősítése		Dombvidékek komplex tájgazdálkodásra épülő helyi gazdaságának, szolgáltató funkcióinak és alkalmazkodó-képességének megerősítése
Komárom-Esztergom (specifikus stratégiai célok)					
A megye gazdaságának és vállalkozási struktúrájának diverzifikálása, kiemelkedő gazdasági pozíciójának stabilizálása		Aktivitás, kreativitás és társadalmi integráció kibontakoztatása		Meglévő ipari parkok telephelyvonzó képességének növelése, rozsda- és barnamezős területek differenciált újrahasznosítása, tájsebek rehabilitációja	

A stratégiai célok összevetésekor szintén nem találunk egymásnak ellentmondásos fejlesztési irányvonalakat. Pozitívumként kiemelendő, hogy a megyék határain (külföldre és belföldre) átnyúló együttműködések kialakítása és javítása mindegyik vizsgált megye stratégiai célja között említésre kerülnek. Mindemellett a vidék

fejlesztése és kistelepülések életképességének javítása, a természeti erőforrások fenntartható használata és az innováció szintén párhuzamosan van jelen a szomszédos megyék mindegyikében, amelyet várhatóan egymást erősítő, támogató hatásként mutatkoznak majd meg a megvalósítás során.

5. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek horizontális céljai

HORIZONTÁLIS CÉLOK						
Győr-Moson-Sopron						
A gazdasági és innovációs potenciál javítása, a humán erőforrások kreativitásának alakítása	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség és térségek társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása	Az infokommunikációs technológiák (IT) minőségének, használatának és hozzáférésének előmozdítása	A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés, lépések az energiafüggetlenség felé	A környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése. Ivóvízvédelem, megfelelő minőségű és mennyiségű élelmiszertermelés biztosítása	A fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban	A városok és térségi központok fejlesztésével a térségi együttműködések erősítése
Vas						
Fenntartható környezet- és tájhasználat		Barnamezős területek hasznosítása	Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok bevonása (esélyegyenlőség) a fejlesztésekbe		Korszerű információs és kommunikációs technológiák (ICT) alkalmazása	
Veszprém						
Nem ismert						
Komárom-Esztergom Hazai és határon átívelő térségi hálózatok, együttműködések, munkamegosztás felépítése						
Területi és ágazati gazdasági, képzési-szakképzési, közintézményi együttműködések kialakítása, fejlesztése	Civil energiák felszabadítása, társadalmi tőke megerősítése a klímatudatosság, népességmegtartó-képesség, az egészséges életmód és az esélyegyenlőség megerősítési érdekében	Az információs társadalomba való sokrétű bekapcsolódás fejlesztése (szélessávú hozzáférés, e-szolgáltatások, IKT készségek)	Hátrányos helyzetű térségek és társadalmi csoportok „kapacitásépítése”: érdekérvényesítő, önszerveződő képesség, közösségépítés			

A horizontális célok olyan alapvető elvek és irányvonalak, amelyeket a célrendszer kidolgozása és megvalósítása közben egyaránt következetesen figyelembe kell venni. A horizontális célok tehát egyaránt kapcsolódnak az átfogó és a stratégiai célokhoz, és alapjaiban határozzák majd meg a megvalósítás módszereit.

A három megye (Veszprém Megye Területfejlesztési Koncepciójának 2013. májusi változatában nem szerepelnek horizontális célok) horizontális céljai között igen sok hasonlóság figyelhető meg. Közös szempontként jelenik meg a fenntarthatóság és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, a hátrányos helyzetű térségek és társadalmi csoportok segítése és az esélyegyenlőség, az információs társadalomba való bekapcsolódás és a gazdasági potenciálok kiaknázása. A megyék horizontális céljai nem állnak szemben egymással.

2.3 A terv részcéljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

Győr-Moson-Sopron megye településfejlesztési céljainak belső koherencia vizsgálata bemutatásra került a *Településfejlesztési Koncepció Egyeztetéssel módosított 4.0 változatának* 9.1 Belső koherencia vizsgálat című fejezetében. E fejezet bemutatja, hogy a 3 átfogó cél elérését hogyan segíti a 6 stratégiai fejlesztési cél (6. táblázat), illetve, hogy a 18 stratégiai prioritási terület között szoros kapcsolat áll fenn. A horizontális célok mind az átfogó, mind pedig a stratégiai célokhoz kapcsolódnak. A stratégiai célok között ellentmondás nem tapasztalható, a célrendszerben egymással ütköző célok nem kerültek megfogalmazásra.

6. táblázat Győr-Moson-Sopron és szomszédos megyéinek horizontális céljai

Átfogó célok (2030)	Stratégiai fejlesztési célok (2014-2020)
1. A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humánerőforrás fejlesztés	J, T, K
2. A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával	B, T, G
3. A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése	E, B, G

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Koncepció Egyeztetéssel módosított 4.0 változat

Az alábbi táblázat részletesen mutatja be a koncepció részcéljai közötti környezeti, gazdasági és társadalmi összefüggéseket és esetleges ellentmondásokat.

A táblázatból látható, hogy a gazdasági és társadalmi célok igen sok ponton összekapcsolódnak. A környezeti célok arányaiban talán kevesebb kapcsolódási pontot mutatnak, azonban a fenntarthatóság, az energiafüggetlenség felé való haladás, a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás és a fenntartható közlekedés horizontális célként is erőteljesen megjelenik. Ezzel biztosításra kerül, hogy a környezeti aspektus nem marad ki a gazdasági és társadalmi fejlesztést vezető programok megvalósításának folyamatából.

Jelmagyarázat:

Erős kapcsolat	Környezeti	Társadalmi	Gazdasági
Kapcsolat	Környezeti	Társadalmi	Gazdasági
Gyenge kapcsolat, vagy az adott szempontú vizsgálat nem releváns	Környezeti	Társadalmi	Gazdasági

7. táblázat Környezeti, gazdasági, társadalmi konzisztencia-mátrix

	Stratégiai fejlesztési célok	J	K	B	T	G	E
J	Jedlik Ányos Stratégiai Fejlesztési Cél						
K	Kühne Károly Stratégiai Cél						
B	Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél						
T	Timaffy László Stratégiai Fejlesztési Cél						
G	Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél						
E	Esterházy János Stratégiai Cél						

2.4 A jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági állapotnak a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

Az alapjellemzés a Győr-Moson-Sopron megye Területfejlesztési Koncepciójának egyeztetéssel módosított 4.1 változatban ismertetett információkra és ezek esetenkénti kiegészítésére épül.

2.4.1 A TERMŐFÖLD

A megyében a mezőgazdasági területek aránya (63%) megegyezik az országos aránnyal. A szántók aránya meghaladja az országos átlagot, míg a gyepterületek mértéke csökkenő tendenciát mutat, mely kihat a biológiai sokféleség csökkenésére is. Jellemző a hagyományos mezőgazdasági ágazatok, az intenzív zöldségtermesztés, gyümölcstermesztés és az erre épülő élelmiszeripar leépülése. A földterületek alakulása művelési áganként 2000-től napjainkig Győr-Moson-Sopron megyében (GYMS) és országosan (Mo.) a következő táblázatban található.

8. táblázat: A földterületek alakulása művelési áganként Győr-Moson-Sopron megyében (az értékek ezer hektárban lettek megadva) (Forrás: KSH)

	2000		2005		2010		2011		2012	
Területi egység	GYMS	MO	GYMS	MO	GYMS	MO	GYMS	MO	GYMS	MO
Szántó-terület	219,1	4 499,8	231,9	4 513,1	228,5	4 322,1	225,0	4 322,3	225,9	4 323,6
Konyhakert	4,9	101,6	4,5	95,9	3,5	81,5	3,5	81,5	3,5	81,3
Gyümölcsös	3,2	95,4	2,0	102,8	1,9	93,7	1,9	92,4	1,9	92,6
Szőlő	3,4	105,9	2,7	86,0	2,3	82,8	2,3	82,1	2,3	81,6
Gyep	29,8	1 051,2	31,1	1 056,9	20,0	762,6	20,2	758,9	20,2	758,9
Erdő	75,8	1 769,6	80,8	1 836,4	81,3	1 912,9	81,4	1 922,1	81,4	1 927,7
Nádas	10,9	60,0	10,6	62,0	13,2	65,4	13,2	65,5	13,2	65,5
Halastó	0,1	32,0	0,2	33,8	0,6	35,5	0,6	35,4	0,6	36,8
Művelés alól kivett terület	63,9	1 587,5	60,3	1 516,3	66,7	1 947,0	74,1	1 943,1	73,2	1 935,4
Összesen	411,2	9 303,0	424,1	9 303,4	418,0	9 303,4	422,1	9 303,4	422,1	9 303,4

GYMS: Győr-Moson-Sopron megye
MO: Magyarország

2.4.2 A TALAJ

A megye termőföldjeinek minősége változó. Az összes szántóterület mintegy 17 %-a kiváló minőségű termőföld. Ezek nagy része Mosonmagyaróvár és Győr környékén található (2. ábra), mely területen nagy arányú a termőterületek művelés alól történő kivonása.

2. ábra: Talajérték Győr-Moson-Sopron megyében (a talajértékszám a különböző talajok természetes termékenységét fejezi ki a legtermékenyebb talaj termékenységének %-ában)

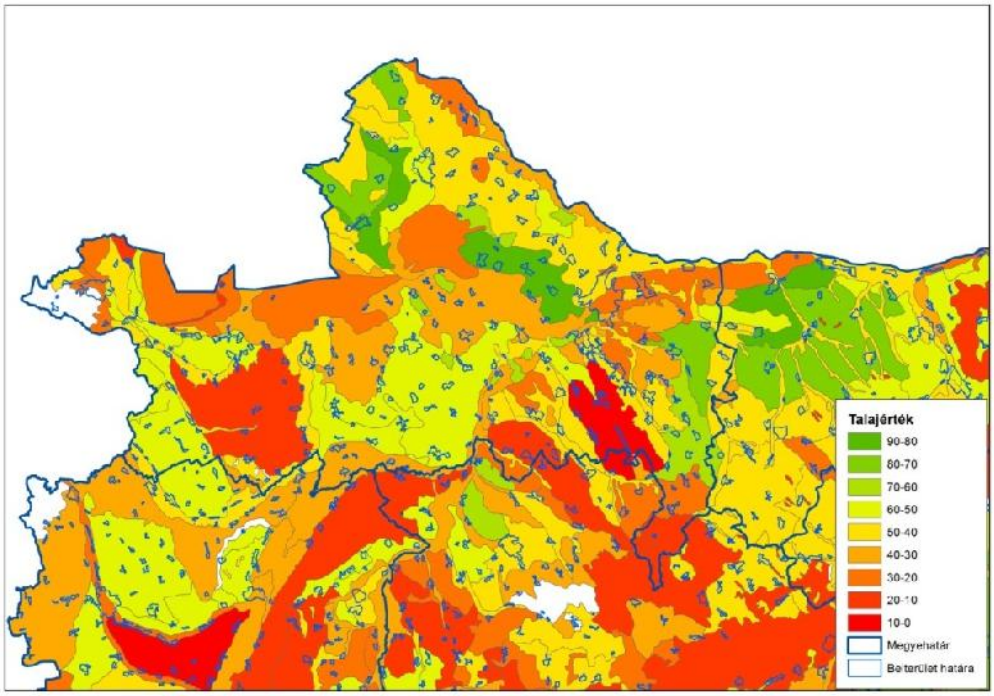

2.4.3 A FÖLDTANI ÉS ÁSVÁNYVAGYON

A megye ásványkincsekben szegény.

A következő nyersanyagtermelés folyik a megyében a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal 2012-es adatai alapján:

9. táblázat: Termelt nyersanyag Győr-Moson-Sopron megyében 2012-ben (Forrás: MBFH,2012)

Nyersanyag	Település
Agyag	Bakonyszentlászló, Beled,Csorna, Fertőrákos, Fertőszéplak, Sopron
Bauxit	Bakonyszentlászló
Gneisz	Sopron
Homok	Abda, Ásványráró, Darnózseli, Fertőrákos, Győr, Győrzámoly, Halászi, Hegyeshalom, Iván, Kimle, Kisfalud, Lázi, Levél, Mihály, Mosonmagyaróvár, Nagycenk, Öttevény, Páli, Rábapatona, Sikátor, Sopron
Kavics	Abda, Ásványráró, Babót, Beled, Bőny, Bősárkány, Csikvánd, Darnózseli, Fertőd, Fertőrákos, Fertőszéplak, Gyarmat, Győr, Győrújfalu, Győrzámoly, Halászi, Hegyeshalom, Himód, Jánossomorja, Jobaháza, Kimle, Kisfalud, Lázi, Lébény, Levél, Magyarkeresztúr, Mihály, Mosonmagyaróvár, Mosonszolnok, Mosonudvar, Nagycenk, Öttevény, Páli, Rábapatona, Rábatamási Sarród, Sopron, Szakony, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Tápszentmiklós, Várbalog
Lápföld	Csorna, Kapuvár
Meddő	Sopron
Mészkő	Fertőrákos

Nyersanyag	Település
Széndioxid	Mihályi
Szénhidrogén	Csikvánd, Mihályi
Tőzeg	Csorna, Kapuvár

A legtöbb településen kavics termelése történik, melyek térképes megjelenítése az alábbiakban látható:

3. ábra: Kavics termelés Győr-Moson-Sopron megyében (sötétbarna: van termelés; világosbarna: nincs termelés az adott területen) (Forrás: MBFH, 2012)

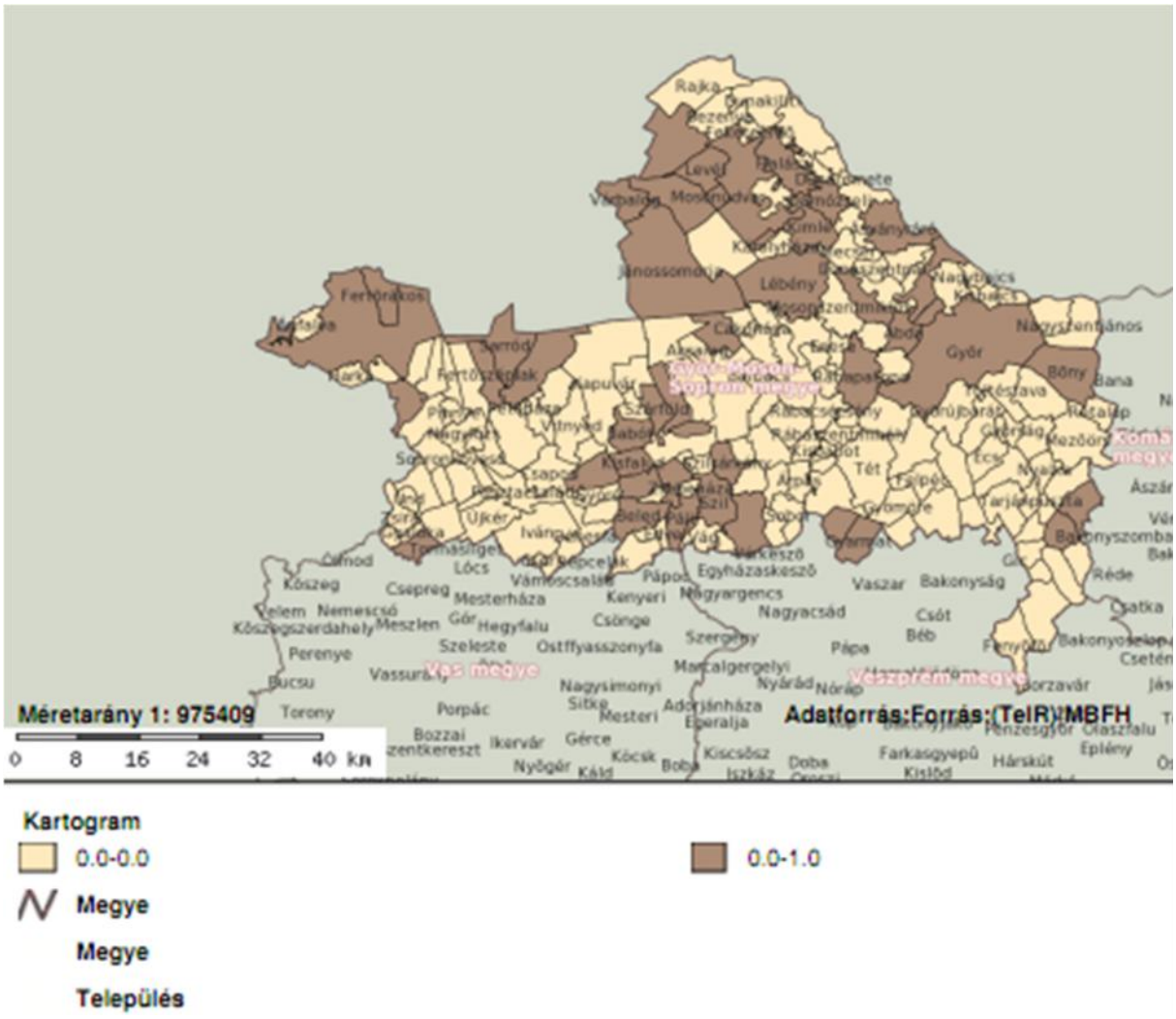

TEIR adatok szerint a megyében 76 bánya működik. A bányák eloszlását a következő ábra mutatja:

4. ábra: Működő bányák Győr-Moson-Sopron megyében (Forrás: MBFH, 2012).

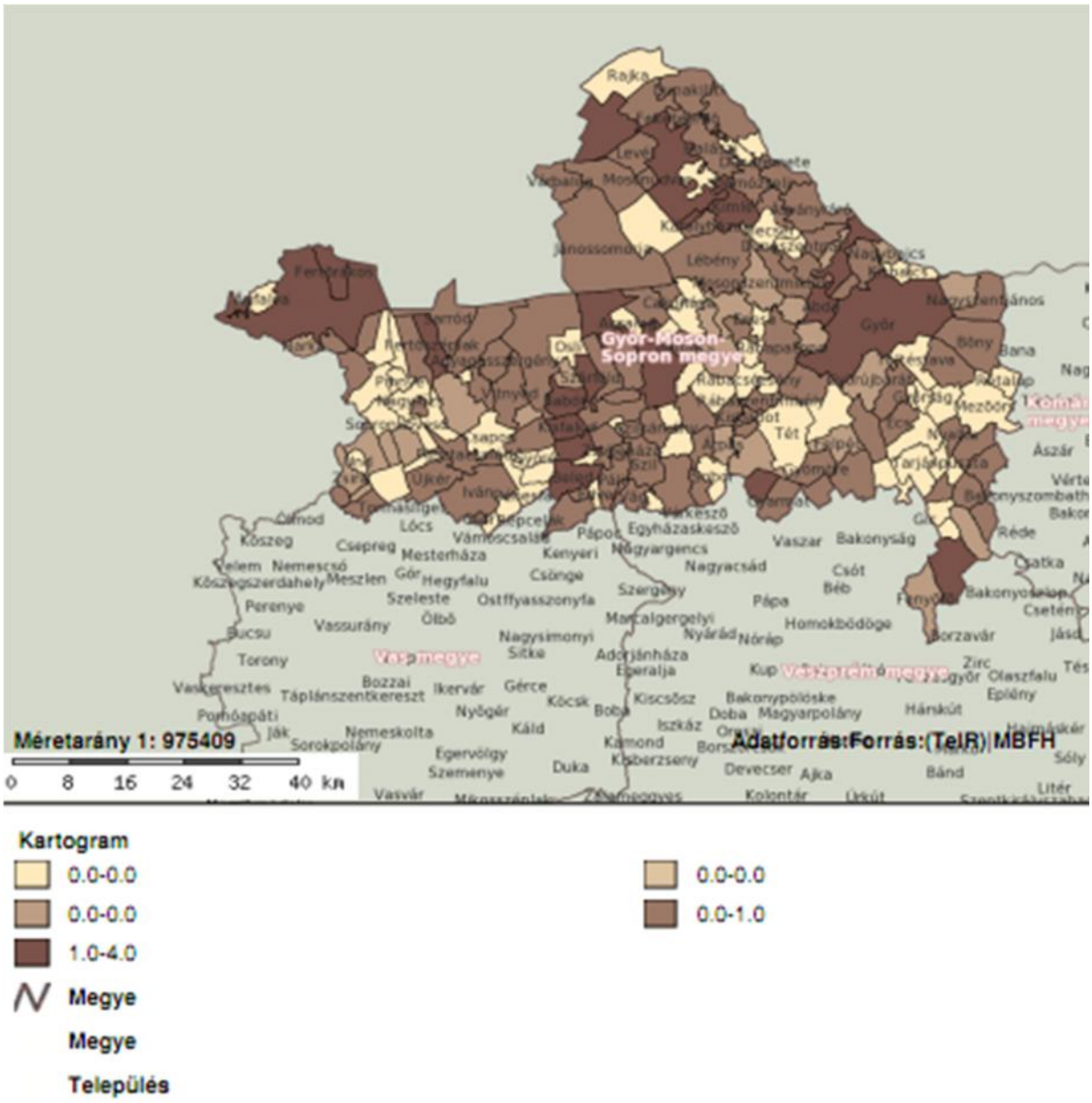

2.4.4 LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELEM

Az alábbi táblázatban került összefoglalásra az elmúlt 5 évben, a megyében üzemelő, az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat automata berendezései alapján értékelt levegőtisztaság-védelmi állapotok.

10. táblázat A megye vonatkozásában rendelkezésre álló, az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat automata berendezései alapján értékelt levegőtisztaság-védelmi állapotok

		Győr		Sopron	Sarród
		Ifjúság Krt.	Szent István út		
2012	SO_2	Kiváló	Kiváló	Kiváló	Kiváló
	NO_2	Jó	Jó	Kiváló	Kiváló
	NO_x	Jó	Jó	Kiváló	Kiváló
	PM_{10}	Jó	Jó	Jó	Jó
	$PM_{2,5}$	Jó	Jó	-	-
	CO	Kiváló	Kiváló	Kiváló	-
	O_3	Jó	Jó	Jó	Jó

		Győr		Sopron	Sarród
		Ifjúság Krt.	Szent István út		
2011	SO_2	Kiváló	Kiváló	Kiváló	Kiváló
	NO_2	Jó	Jó	Jó	Kiváló
	NO_x	Jó	Jó	Kiváló	Kiváló
	PM_{10}	Megfelelő	Jó	Megfelelő	Jó
	$PM_{2,5}$	Megfelelő	Jó	-	-
	CO	Kiváló	Kiváló	Kiváló	-
	O_3	Jó	Jó	Jó	Jó
2010	SO_2	Kiváló	Kiváló	Kiváló	Kiváló
	NO_2	Jó	Megfelelő	Kiváló	Kiváló
	NO_x	Jó	Megfelelő	Kiváló	Kiváló
	PM_{10}	Jó	Jó	Jó	Jó
	$PM_{2,5}$	-	-	-	-
	CO	Kiváló	Kiváló	Kiváló	-
	O_3	Jó	Kiváló	Jó	Jó
2009	SO_2	Kiváló	Kiváló	Kiváló	Kiváló
	NO_2	Jó	Megfelelő	Jó	Kiváló
	NO_x	Jó	Megfelelő	Kiváló	Kiváló
	PM_{10}	Jó	Jó	Jó	Jó
	$PM_{2,5}$	-	-	-	-
	CO	Kiváló	Kiváló	Kiváló	-
	O_3	Jó	Jó	Jó	Jó
2008	SO_2	Kiváló	Kiváló	Kiváló	Kiváló
	NO_2	Jó	Megfelelő	Jó	Kiváló
	NO_x	Jó	Megfelelő	Kiváló	Kiváló
	PM_{10}	Jó	Jó	Jó	Jó
	$PM_{2,5}$	-	-		-
	CO	Kiváló	Kiváló	Kiváló	-
	O_3	Jó	Jó	Jó	Jó

A táblázatban szereplő kifejezések értelmezése az alábbi:

- **Kiváló:** A mért koncentrációk az egészségügyi határérték 40 %-a alattiak
- **Jó:** A mért koncentrációk az egészségügyi határérték 40 %-a és 80%-a közöttiek
- **Megfelelő:** A mért koncentrációk az egészségügyi határérték 80 %-a és 100 %-a közöttiek

A mérőkonténerek üzemeltetésének célja helyszínenként eltérő az alábbiak szerint:

- **Győr, Ifjúság körút:** A mérési eredmények a városi háttérterhelést mutatják be. A konténer a Szigethy Attila úttól távolabb, ~120 méterre helyezkedik el, így a közlekedés levegőkörnyezetre gyakorolt hatása kevésbe befolyásolja. A mérőhely elhelyezkedéséből adódóan
- **Győr, Szent István út:** Az 1-es főközlekedési út annak közvetlen környezetére gyakorolt hatását mutatja.
- **Sopron, Kodály Zoltán tér:** Sopron belvárosában, a jelentősebb terhelést okozó 84-es főközlekedési úttól távol, a városi háttér vizsgálatára telepített berendezés
- **Sarród, Pap-rét:** Külterületen, szennyező forrásoktól távol elhelyezkedő, a vidéki háttér szennyezettségét vizsgáló mérőállomás

Ahogy az a táblázatból látható, a vizsgált, közlekedés által terhelt, vagy jelentősebb ipari tevékenységgel érintett területeken sem tapasztalható az egészségügyi határértékek túllépése éves tendenciákat tekintve. A táblázatban látható terhelésingadozások hátterében nagyobb beruházások, időszakos terhelésváltozások, illetve a meteorológiai állapotokban tapasztalt változások állhatnak.

Összességében – figyelembe véve a megyét érintő 2. légszennyezettségi zóna és Sopron levegővédelmi intézkedési programjában foglaltakat is – megállapítható, hogy a közlekedés hatása

sokkal jelentősebb, mint az ipari kibocsátásoké. Az elmúlt években, az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséggel együttműködve a főbb kibocsátók további kibocsátást csökkentő beruházásokat hajtottak végre, mellyel az ipari jellegű terhelés hányada tovább csökkent.

Az ipari eredetű szennyezőanyag kibocsátás a főbb szennyezőanyagok esetében az alábbiak szerint alakult:

5. ábra Légszennyező anyagok éves kibocsátása megyei szinten

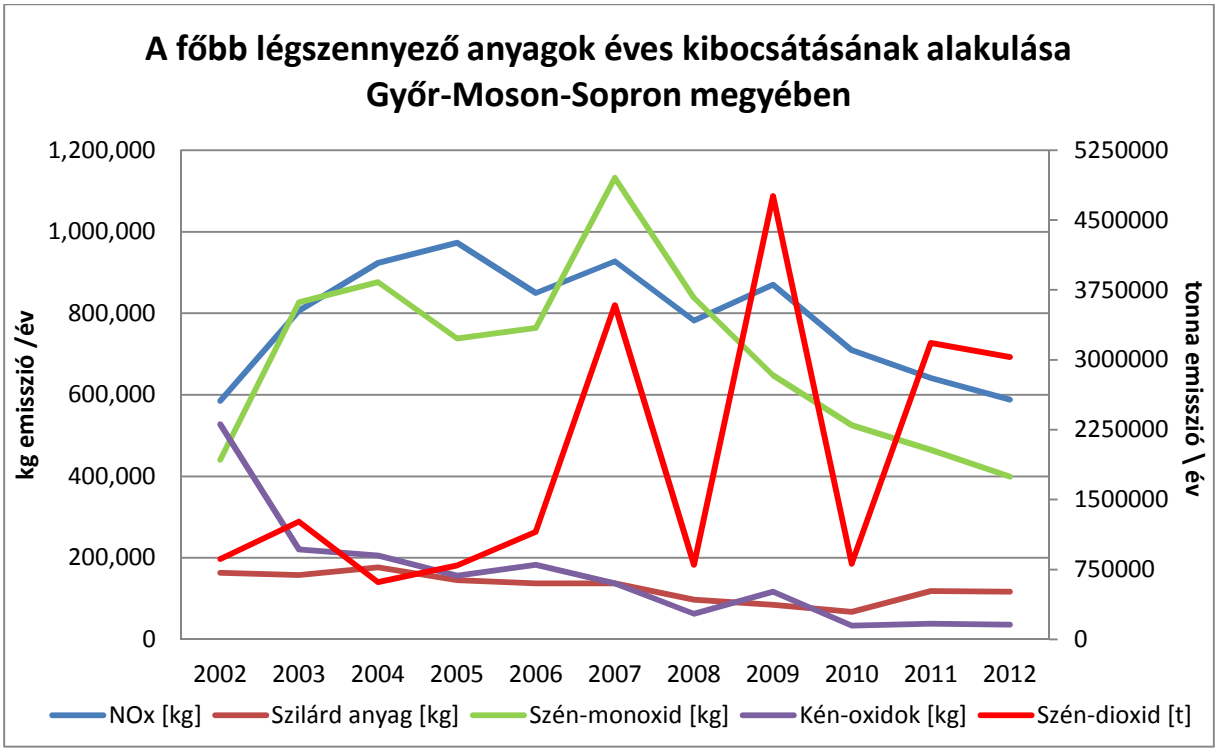

Ahogy az ábrából kitűnik, a kibocsátások kapcsán 2008 óta folyamatos csökkenés tapasztalható. A kibocsátások legjelentősebb részét az erőművek, illetve a nagy energiaigénnyel rendelkező gyártó létesítmények (cserépgyár, bútorgyár, stb.) teszik ki. Tekintettel arra, hogy a korábbiakban ismertetettek szerint a nagyobb kibocsátók anyagi és technológiai lehetőségeikhez mérten csökkentették fajlagos kibocsátásaikat, így az ipari terhelés aránya a teljes kibocsátáson belül tovább csökkent.

2.4.4.1 Jogszabályi előírások

A levegőtisztaság-védelmi szempontból releváns jogszabályok az alábbiakban kerülnek felsorolásra:

- A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet
- A levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról szóló 6/2011. (I. 14.) VM rendelet
- A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet
- Az egyes levegőszennyező anyagok összkibocsátási határértékeiről szóló 7/2003. (V. 16.) KvVM-GKM együttes rendelet
- A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet

2.4.5 A FELSZÍNI ÉS FELSZÍN ALATTI VIZEK

A megye gazdag *felszíni és felszín alatti vízkészlettel* rendelkezik, amelyek egyfelől megóvandó természeti környezetünk részét képezik, másfelől jelentős gazdasági potenciállal bírnak. A megye legjelentősebb folyója a *Duna*, a megye északi határfolyója. A Dunához és ezzel párhuzamosan a *Mosoni-Dunához* (és a Lajtához) kapcsolódóan a *bősi erőműrendszer* megépítése óta a *legfőbb*

megoldandó feladat a vízszint emelése, a környezeti állapot javítása. Minden más potenciál (pl. vízi turizmus és kapcsolódó tevékenységei, a Győr-Gönyű kikötő fejlesztése) fokozottabb, ugyanakkor természetbarát fejlesztése, vagy például az árvízveszély mérséklése ettől a feltételtől függ.

A megyén áthaladó második legjelentősebb folyó a *Rába*. A folyó a *Rába–Répce–Marcal* vízrendszer gyűjtője, valamint a *Kis-Rába* öntözőrendszer táplálója. Az árvízvédelem Árpástól felfelé hiányos. A Marcal a Rába legnagyobb mellékfolyója. A folyó vizének használatára alapozva jelentős halastavak és öntözőrendszerek kísérik. A Mosoni-Duna másik jelentős mellékfolyója a megyében a *Rábca*. Szabályozása 1971-ben indult, az árvízvédelem megoldott, azonban több szakasz ökológiai rehabilitációra szorul a bekövetkezett degradáció miatt. A megye felszíni vízfolyásait a 6. ábra ismerteti.

6. ábra: Felszíni vízfolyások Győr-Moson-Sopron megyében

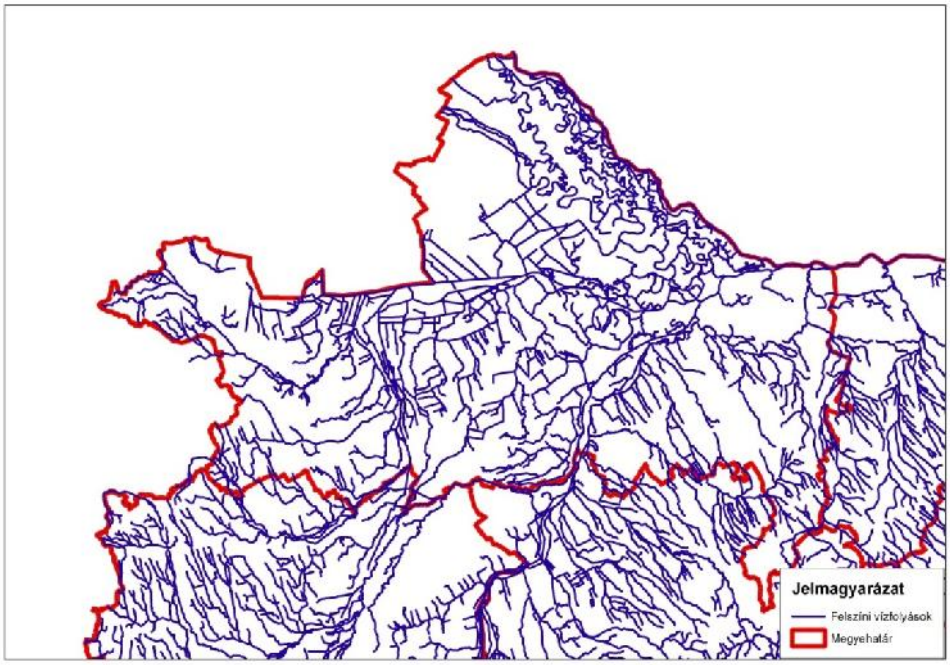

A megye legjelentősebb *állóvize* az elöregedő stádiumú, a magyar oldalon erősen feltöltődő *Fertő-tó*, mely Közép-Európa legnagyobb sztyepp tava. Környezetével együttesen világörökségi helyszín, a határ mindkét oldalán természetvédelmi területekkel, ugyanakkor *kiváló mezőgazdasági* (szőlő és bor) *turisztikai* (fürdő-, vízi-, természetjáró-, kulturális turizmus) *adottságokkal*.
A megye gazdag *talajvízkészlettel* rendelkezik, melynek fő felhasználója a mezőgazdaság és az ipar. Mivel a talajvíz a legfelső vízadó rétegben helyezkedik el, viszonylag védtelen. Az állattartó telepek, régi ipari egységek miatt nagy mennyiségű szennyezés kerül a talajvízbe. A mezőgazdaságnak, mint az egyik fő terhelőnek a műtrágya és növény védőszer felhasználását optimalizálni kell. A földmedencés ürítő helyek és lakossági ciszternák talajvízszennyezése a megye jó részén jelentős, amelyet a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése és a mélyebb rétegek szennyeződésének elkerülése érdekében sürgősen orvosolni kell.

7. ábra: Nitrát érzékeny területek Győr-Moson-Sopron megyében

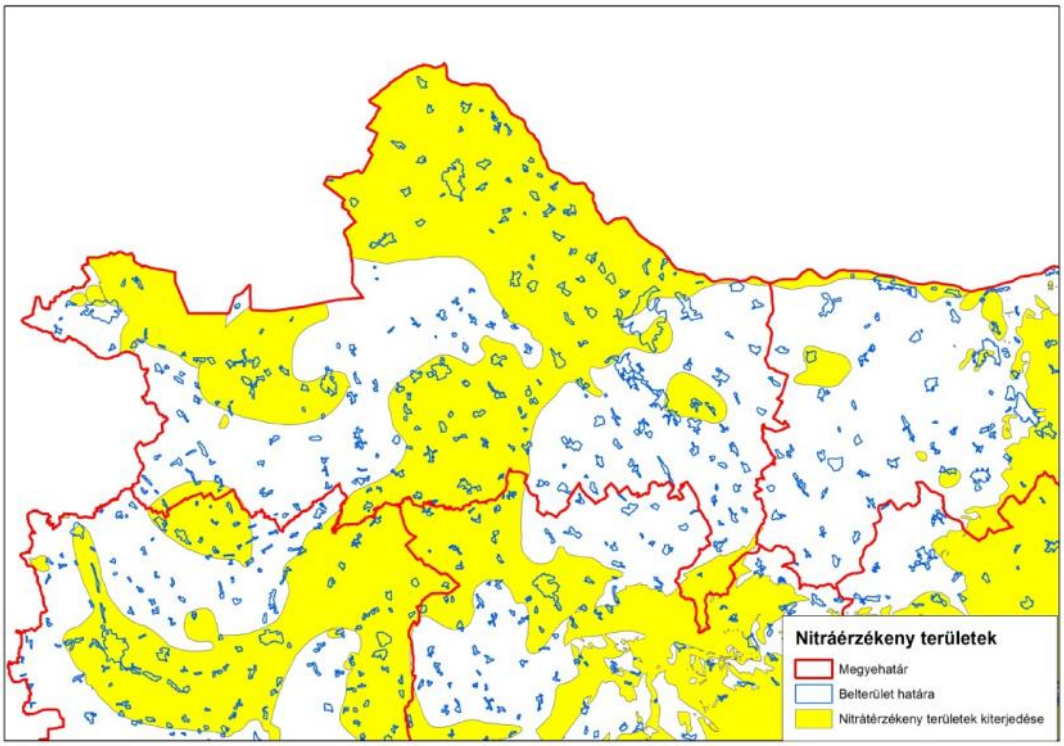

Országos szinten is jelentős a megye *rétegvíz* készlete. A *Szigetköz-Csallóköz* határ térségben található *Közép-Európa legnagyobb édesvíz készlete*. Az *ivóvíz* stratégiai szerepe világszerte növekszik. Ezért megóvása kiemelten fontos. Győr-Moson-Sopron megye ivóvizeinek túlnyomó részét ebből nyerik. Jelentős közüzemű *rétegvíz-kitermelések* a megyében a Balfi Ásvány- és Gyógyvizek, a Csornai, a Darnózseli, a Kapuvári, a Nagycenki, a Nyúli, és a Sopronkőhidai Vízművek. A megnövekedett kitermelés hatására kialakult talajvíz leáramlások miatt azonban hosszútávon várható a sekélyebb rétegvizek szennyeződése is.

A 30 °C feletti hőmérsékletű rétegvizek a *termálvizek*. Balf, Csorna, Győr, Hegykő, Kapuvár, Lipót és Mosonmagyaróvár településeken találhatók termálvizeket hasznosító fürdők, melyek turisztikai és gyógyászati funkciókat töltenek be. A szigorú és környezettudatos vízgazdálkodás révén a termálvizek terhelése sehol sem haladja meg az utánpótlás mértékét.

A megye vízgazdálkodásában hagyományosan megoldatlan kérdés a *belvíz* megfelelő, zárt elvezetése és kezelése. Kialakulásának fő okai a hirtelen hóolvadás, a tartós árhullám, jégtorlódás, a magas talajvízszint, illetve a megyében gyakori *nem megfelelő csapadékvíz-elvezetés*.

A megyében a sérülékeny vízbázisvédelmi védőterületeket a

8. ábra ismerteti. A megye két meghatározó városának (Győr és Sopron) területén, továbbá Kapuvár, Darnózseli és Fenyőfő területén kerültek kijelölésre sérülékeny vízbázisvédelmi területek.

8. ábra: Sérülékeny vízbázis védőterületek Győr-Moson-Sopron megyében

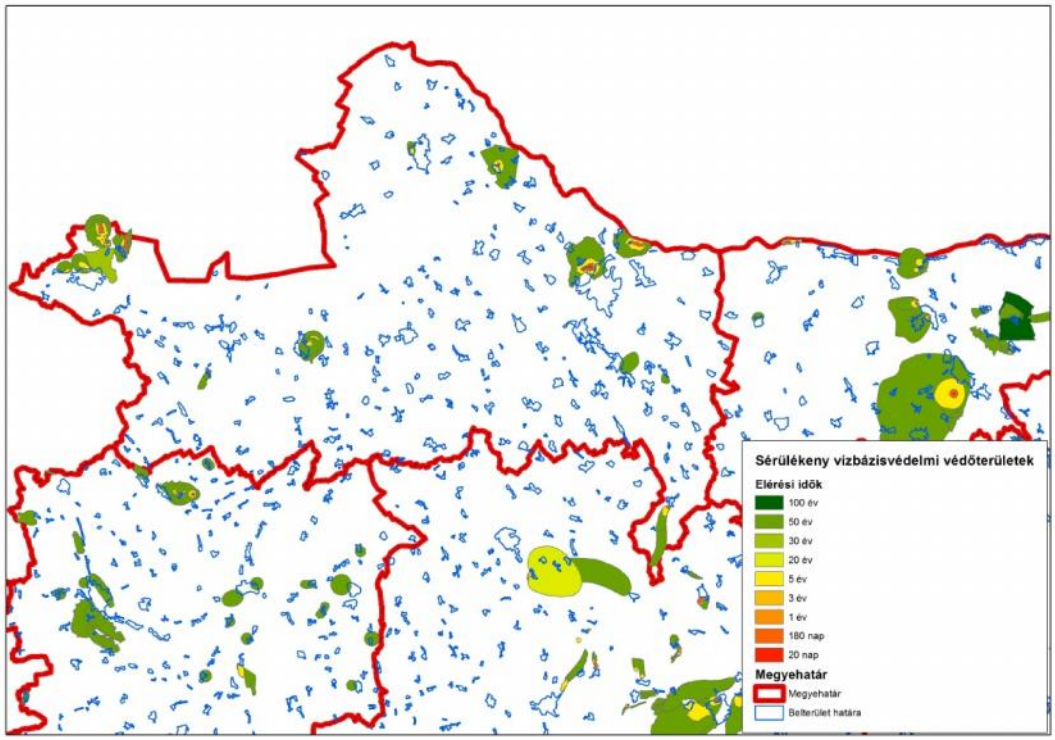

2.4.6 A HULLADÉKGAZDÁLKODÁS HELYZETE

A településfejlesztési koncepció alapján a hulladékgazdálkodási társulások legfőbb célja az integrált, komplex hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítása, a megfelelő hulladékok újrahasznosítása, a nem hasznosítható hulladékok számára pedig a környezetvédelmi követelményeket maradéktalanul kielégítő lerakók kialakítása. Ehhez a megyében új korszerű nagytérségi települési hulladékkezelő és lerakó létesítményekre van szükség, melyek megfelelnek az EU irányelveinek. Így a megyében három településen valósult/valósul meg nagytérségi hulladéklerakó: Győrben, Jánossomorján és Csér településen.

2003 óta Győr-Moson-Sopron megye valamennyi települése be lett vonva a hulladékgyűjtésbe. Nőtt a szelektíven gyűjtött hulladékok mennyisége 2010-ben a Győr-Moson-Sopron Megyei mennyiség az országosnak a 16 %-át tette ki, ami közel négyszerese a megye népesség súlyának. 13%-kal volt több 2000-hez képest a hulladékgyűjtésbe bevont lakások és üdülők száma. A fent említett nagytérségi hulladékgazdálkodási rendszerek megvalósulása után feltehetően ez az arány jelentős mértékben tovább fog növekedni.

A lakosságtól elszállított hulladék mennyisége az országos trendhez hasonlóan csökken. 2006-ban még 149 ezer tonna szilárd hulladékot szállítottak el Győr-Moson-Sopron megye lakosságától, 2010-ben viszont már csak 111 ezer tonnát (ez 25%-kal volt kevesebb). Ez a csökkenés elsősorban a szelektív hulladékgyűjtésnek köszönhető.

A lakosságtól szelektíven elszállított szilárd hulladék mennyisége hasonló arányt mutat a bevont lakások számával. 2009-ről 2010-re 50%-kal (több mint 29 ezer tonnával) nőtt a szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége. 2010-ben a Győr-Moson-Sopron megyei mennyiség az országosnak a 16%-át tette ki, ami közel négyszerese a megye népességének súlyának.

Győrben és Sopronban a háztartási és kommunális hulladékok energetikai hasznosítása biogáz termelés formájában megoldott.

A Győr-Moson-Sopron megye területén található veszélyes és nem veszélyes hulladékok előkezelését és égetéssel történő ártalmatlanítását ipari hulladékok égetéssel történő ártalmatlanítását és hasznosítását a Győri Hulladékégető Kft. végzi.

2.4.7 A TÁJSZERKEZET, TÁJHASZNÁLAT[1]

A változatos földrajzi-táji adottság, a történelmi múlt, a különböző etnikumú népességek több évszázados együttélése sokszínű kultúrát teremtett Győr-Moson-Sopron megyében. Néprajzi szempontból az itt élő nemzetiségek, etnikumok (németek, horvátok, romák) saját nyelvi-kulturális műveltségükkel, hagyományaikkal gazdagítják a régió néprajzi, népművészeti örökségét. A megye egyes földrajzi egységei egyben önálló kulturális-néprajzi sajátosságokat mutatnak: Fertő mente, Rábaköz, Szigetköz, Tóköz, Alpok-alja, Bakony-alja, Répce-mente, történelmi borvidékek (Sopron, Pannonhalma-Sokoró).

A megyében 1, a világörökségi listán szereplő táji örökség található: a Fertő-táj.

2.4.7.1 A Fertő-táj[2]

A Fertő-tavat az UNESCO 1979-ben egyedi természeti értékei miatt bioszféra rezervátummá nyilvánította, hiszen Európa nemzetközi jelentőségű vadvize és a kontinens legnagyobb sósvizű tava, az eurázsiai sztyeppe tavak legnyugatibb képviselője. A Világörökség Bizottság mindazonáltal - Magyarország és Ausztria példamutató együttműködésben és közös irányelvek szerinti előterjesztése alapján - a Fertő-tavat / Neusiedlerseet az azt övező településekkel együtt 2001-ben mint kultúrtájat vette fel a Világörökségi Listára. Vitathatatlan: a tó környéke 8000 év óta különböző kultúrák találkozópontja, melyen az emberi tevékenység és a földrajzi környezet evolúciós szimbiózisának eredményeként egy egyedi kulturális tájegység alakult ki. A vidéknek a természeti értékek mellett figyelemre méltó a népi építészete, több jelentős 18-19. századi kastélya pedig jelentős kulturális látnivalót jelent. A tó háromnegyede Ausztriában fekszik, a régiót azonban mégis olyan természeti egységnek tekinthetjük, amelyre nincs nagy hatással a földrajzi megosztottság.

A világörökségi felterjesztésben magyar oldalról a Fertő-Hanság Nemzeti Park Fertő-tavi részének teljes területe, valamint Fertőboz, Fertőrákos településközpont műemléki jelentőségű része és kőfejtője, a fertődi Esterházy-, a nagycenki Széchenyi-kastély és környezetük szerepelt (az ütközőzónához tartozó települések: Balf, Nagycenk, Hidegség, Fertőhomok, Hegykő, Fertőszéplak, Sarród, Fertőújlak). Az osztrák fél a Neusiedlersee Seewinkel Nationalpark vizes élőhelyeinek területét és a műemléki védelem alatt álló Rust szabad város belvárosát terjesztette fel.

A Fertő-tó / Neusiedlersee terület geológiai és geomorfológiai érdekességek egyedülálló változatosságát tárja elénk. Számos részre osztják a klimatikus határok, így a viszonylag kicsiny területen belül rendkívüli módon változatos állat- és növényvilág létezik: kontinentális alföldi sztyeppei tó, szub-mediterrán dombok és szub-alpin hegyek, értékes szikes puszták, valamint előfordulnak magashegységek is.

A klimatikus feltételek mellett a talaj és a víz magas sótartalma járul hozzá a mintegy 20 ezer éves Fertő-tó / Neusiedlersee és a környező tájegység biológiai sokféleségéhez. A sósvízi élőhelyeket egész Európában a tenger közelében lehet megtalálni, míg kontinentális sósvizek csak Európa keleti részén és a Kárpát-medencében fordulnak elő. A tó nagyon sekély: a vízmélység ugyan állandóan változik, de az átlag az egy métert sem éri el és a legmélyebb részeken sem haladja meg a 180 cm-t. Emiatt nagyméretű a vízszintingadozás, sőt, már az is előfordult, hogy a tó kiszáradt (legutóbb 1865-1871 között). A Fertő-vidék sajátossága továbbá a sűrű náddal borított nagy felszín, a kb. 80 sós mocsárfolt és a dombvidéki szőlők, ugyanis a területet hosszú időre visszatekintő bortermelési hagyományok jellemzik.

A régészeti feltárások az i.e. VI. évezredig tudták visszakövetni a térség történetét: településmaradványok, a korai újkőkorszak embereinek nagy kiterjedésű, állandó falvai váltak ismertté. A terület későbbi lakói a kelták, majd a rómaiak voltak. 1900-ban a Fertő tó déli vidékén egy Marcus Aurelius (161-180) idejéből származó gyógyfürdő maradványaira és egy rómaiak által használt forrásra leltek, Fertőrákoson pedig két római villa romjait tárták fel.

A középkor folyamán városok és falvak hálózata alakult ki, ide értve az osztrák oldalon például Rust, Purpach, Mörbisch am See és Breitenbrunn településeket, magyar oldalon Fertőrákost, Balfot, Hidegséget, Fertőbozt és Hegykövet. A táj impresszív természeti változásai a helyi lakosok képzeletében ma is mondák, mesék és legendák formájában gazdagítják a terület kulturális örökségét.

[1] Forrás: http://www.terport.hu/megyek/magyarorszag-megyei/gyor-moson-sopron-megye

[2] Forrás: http://www.vilagorokseg.hu/portal/helyszin.php?idt=20070131184230

A tó körüli települések főutcáján ma is dominál a XVIII. század építészeti öröksége. Ekkor épült a fertődi Esterházy és a nagycenki Széchenyi Kastély is, melyek különleges értéket képviselnek e kulturális tájegységben.

A Fertő-tó / Neusiedlersee régió jelenlegi formájában tehát egy folyamatos és dinamikus fejlődés eredménye, mely szemléletes példája annak, hogy a különböző emberi kultúrák hogyan tudták lakótereiket ezzel a különleges és változatos természeti környezettel szimbiózisban kialakítani. Ez a természeti és földrajzi feltételek mellett a föld használatának, valamint az állattenyésztésnek és a szőlő kultúrának az eredménye.

A megyében további 274 db egyedi tájérték található, melyek az alábbi ábrán kerültek feltüntetésre.

9. ábra Egyedi tájértékek elhelyezkedése Győr-Moson-Sopron megyében

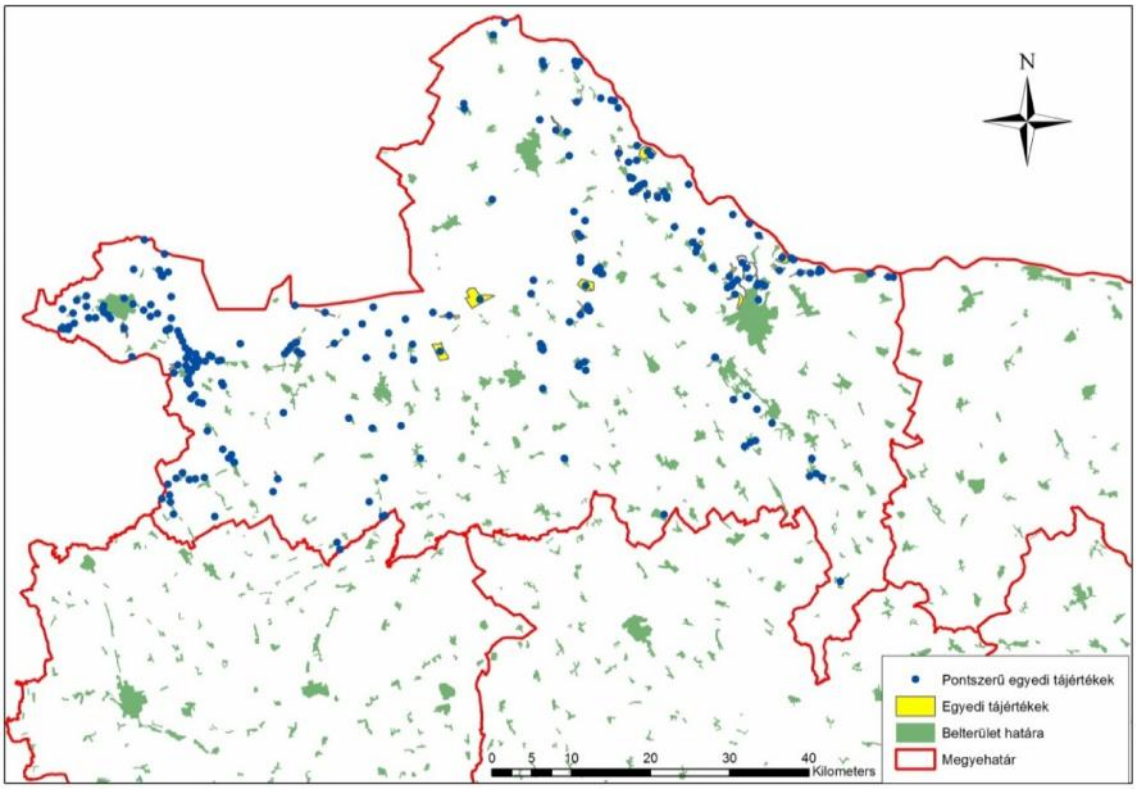

A tájvédelmi értékek összegzett kiterjedése ~2900 ha.

A legnagyobb kiterjedésű tájértékek az alábbiakban sorolhatóak fel:

- Csorna település környezetében, Rába-folyó, Hansági főcsatorna, Bikafeji erdőrezervátum között elhelyezkedő visszaárasztott lápi kaszálórétek
- Rábatamási környezetében elhelyezkedő facsoportokkal, fasorokkal, erdőfoltokkal szabdalt legelő és kaszáló területek
- Lipót melletti morotva és a közbezárt gyepek
- Lébény külterületén elhelyezkedő tipikus hanság peremi gyepek, legelők, mezővédő fásításokkal, lefűződő Öreg-Rába meder és az azt kísérő botolófüzesek. Országos védettségre érdemes terület
- Győr északi részén a Püspök-erdőt körülvevő jellegzetes Mosoni-Dona holtág a hozzátartozó hullámtéri galériaerdőkkel.

A tájértékek elhelyezkedése alapján országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területek kerültek kijelölésre. Ezek elhelyezkedését a 10. ábra mutatja be, melynek forrása Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzata Közgyűlésének 12/2010. (IX. 17.) számú rendelete.

10. ábra Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területek elhelyezkedése a megyében

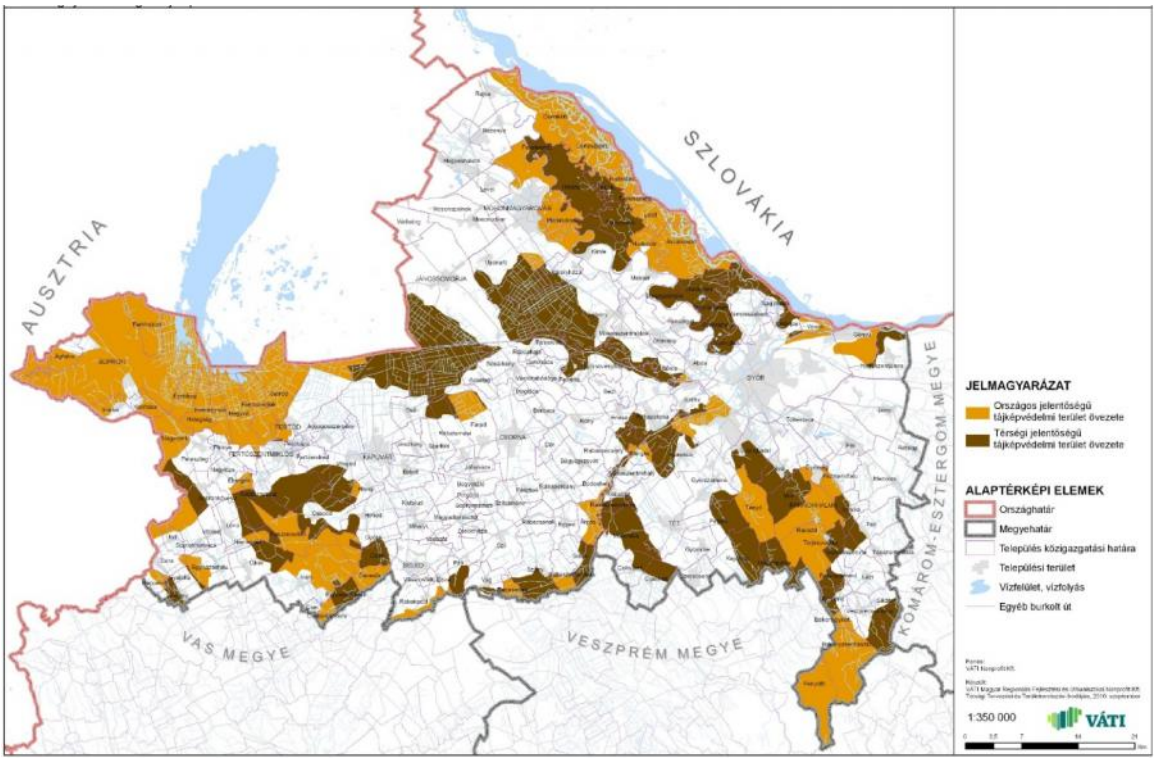

2.4.8 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉS A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG VÉDELEM

Győr-Moson-Sopron megye kiemelkedően gazdag a természeti és épített örökséget tekintve. Magyarország összesen nyolc világörökségéből kettő helyezkedik el a megyében. Budapest után Sopronban és Győrben található a második és harmadik legtöbb műemléképület Magyarországon. A ragyogó főnemesi kastélyok mellett kiemelkedő egyházi épületek és számos kúria gazdagítja a régiós örökséget. Ennek az örökségnek számos eleme az elmúlt évtizedben megújításra került, jelentősen növelve annak turisztikai vonzerejét.

Napjainkban talán a legerősebb helyhez, területhez köthető szimbólumok közé tartoznak a világörökségi helyszínek. Győr-Moson-Sopron megyében az ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és közvetlen természeti környezete, valamint az osztrák határon átnyúló Fertő/Neusiedler kultúrtáj része a világörökségnek. Egy további kezdeményezés pedig döntésre vár: a római limes magyarországi szakasza (Ripa Pannonica).

2.4.8.1 A Pannonhalmi Bencés Főapátság[3]

A valamikori "Pannónia szent hegyének" (Mons Sacer Pannoniae) monostora és a benne élő szerzetesközösség egyidős a magyar államisággal, ezért a magyar kultúra kivételes fontosságú részének tekinthető. Egy évezred lenyomata a Kisalföldből kiemelkedő, 282 m magas hegy tetején álló és a tájegységet uraló Főapátság történelmi épületegyüttese is: bemutatja hazánk 1000 éves történetének különböző építészeti stílusait.

A pannonhalmi Bencés Főapátság tehát mind építészeti struktúrájában, mind eszmevilágában az évezredes, folyamatos használat alatt fejlődött, a még ma is aktív keresztény monostorok egyik egyedülálló példája, melynek szerzetesközössége tágabb környezetében, azaz egész Közép-Európában hozzájárult a kultúra fejlesztéséhez és a kereszténység terjedéséhez. Mivel a bencés szerzetesek mindenkor a térség országai és nemzetei közötti béke elérésére törekedtek, tulajdonképpen az UNESCO szellemisége korai harcosainak tekinthetők. Ezek azok a kiemelkedő, egyetemes értékek, melyekkel a Főapátság 1996-ban (alapításának 1000. évfordulóján) kiérdemelte felvételét az UNESCO Világörökségi Listájára.

996-ban Géza fejedelem meghívására a nyugati szerzetesség megalapítója, Szent Benedek követői érkeztek ide cseh s német földről, valamint Itáliából és alapították meg a monostort, melyet röviddel

[3] Forrás: http://www.vilagorokseg.hu/portal/helyszin.php?idt=20070131184149

később Szent István látott el birtokokkal és privilégiumokkal. Az általa 1002-ben kiállított kiváltságlevélben nem csak az adományokat rögzítették, hanem a király szándékát is, mely a bencéseket arra szólítja fel, hogy naponta imádkozzanak "pro stabilitate regni nostri", azaz az ország fennmaradásáért, sértetlenségéért - a szerzetesek mind a mai napig eleget tesznek első királyunk óhajának.

A tatárok ostromát ugyan sikerült visszaverni, a török hódoltság idején azonban többször kellett a szerzetesközösségnek hosszabb-rövidebb időre elmenekülnie. A romos monostorban Pálfy Mátyás főapát (1638-1646) kezdett új életet tíz szerzetessel. A következő "csapás" a felvilágosodás korában érte Pannonhalmát: II. József király 1786-ban beszüntette az összes bencés kolostor működését. 1802-ben viszont - ismét uralkodói parancsra - újjászervezték a rendeket, azzal a feltétellel, hogy részt vállalnak az oktatásban. Ily módon intézményesítették azt, amit a szerzetesek mindig is feladatuknak tekintettek és évszázadok óta gyakoroltak is.

A pannonhalmi Főapátság hazánkban jelenleg a bencés hagyományokat követő, klasszikus monostorelrendezés egyetlen épen maradt példája. A templom déli oldalára épült a kerengő, mely körül a monostor élete zajlott. Ezt a két épületrészt köti össze a templom déli főkapuja, a különleges szépségű "Porta speciosa". Az, hogy a templom "szép kapuja" nem a külső térbe, hanem a kerengő felé nyílik, azt bizonyítja, hogy a templomot elsősorban a szerzetesek és nem a zarándokok számára építették. A kerengő melletti keleti épületszárnyban lehetett a káptalanterem, a déli oldalon volt a refectorium (ebédlőterem), emellett pedig a melegedőszoba (mivel a középkori monostorokban nem fűtötték a lakószobákat). A nyugati szárnyban műhelyek és írószobák (scriptorium) voltak, a hálóhelyiségek pedig az emeleten helyezkedtek el.

Az apátsági templomban román, korai gót, késői gót és reneszánsz elemek egyaránt felfedezhetők. A XI. századi, első épület egy tűzvészben elpusztult és a XII. századi épület jelentős méretű maradványai is csak a mai templom falaiban találhatók meg. A ma látható bazilika kialakulásának legjelentősebb korszaka a XIII. században Uros apát (1207-1243) kormányzásának ideje. Hatalomra kerülésének első éveiben kezdődhettek az építkezések, a befejezés a felszentelésről szóló oklevél alapján 1224-re tehető.

A monostor életében a következő jelentős építési időszak Mátyás király nevéhez fűződik: a XV. század végén épült többek között a mai kerengő, a Szent Benedek-kápolna és valamennyi szentély késői gót boltozata. A reneszánsz épületplasztika a Szűz Mária-kápolnán és a templom északi kapuján figyelhető meg. A török hódoltság után a XVIII. században Sajghó Benedek főapát (1722-1768) építtette fel a monostor ma is álló barokk épületeit - a kolostor jelenlegi kiszolgáló és lakóhelyiségeinek nagy részét, melyek közül művészettörténeti szempontból az új ebédlőterem érdemli a legnagyobb figyelmet. A XIX. század első évtizedeiben épült a klasszicista torony és a könyvtár épülete, a XX. században pedig a gimnázium és a diákotthon olaszos jellegű épülettömbje.

2.4.9 ÉLŐVILÁG VÉDELEM

2.4.9.1 Győr-Moson-Sopron megye természetvédelmi helyzete, védett területei

A megye védett természeti területei a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi kezelésében vannak, kivétel a Magas-bakonyi TK fenyőfői területrésze, ahol a természetvédelmi területkezelő a Balatoni Nemzeti Park Igazgatóság. Az elsőfokú szakhatósági feladatokat a megye területén az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (Győr) látja el, a megye délnyugati részén Zsira és Újkér térségében összesen 9 község közigazgatási területén a Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (Szombathely) az illetékes.

2.4.9.1.1 ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK ÉS EMLÉKEK

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján az országos jelentőségű védett természeti területek két típusát különíthetjük el. A nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és a természetvédelmi területek védettsége egyedi jogszabállyal (miniszteri rendelet) kerül kihirdetésre, míg az ún. ex lege védett területek a törvény erejénél fogva állnak védelem alatt. Az ex lege védett természeti területek és emlékek esetében a természetvédelmi hatóság határozatban állapítja meg, hogy az adott terület megfelel a törvény által megadott feltételeknek és így védelem alatt áll.

Egyedi jogszabállyal kihirdetett védett természeti területek

Győr-Moson-Sopron megye területén egy nemzeti park, négy tájvédelmi körzet (ebből 3 teljes területtel, a negyedik csak egy községhatárban) és tizenegy természetvédelmi terület került eddig egyedi jogszabállyal országos védelem alá (11. táblázat).

11. táblázat Győr-Moson-Sopron megye egyedi jogszabállyal kihirdetett védett természeti területei

Név	Érintett községek	Törzskönyvi szám	Terület (ha)
Fertő-Hanság NP	Barbacs, Bősárkány, Csáfordjánosfa, Csorna, Dör, Fehértó, Fertőboz, Fertőhomok, Fertőrákos, Fertőszéplak, Győrsövényház, Hegykő, Hidegség, Jánossomorja, Kapuvár, Károlyháza, Kimle, Kóny, Lébény, Maglóca, Nagygeresd, Osli, Répceszemere, Sarród, Sopron, Újrónafő, Vámoscsalád	238/NP/91	23891
Magas-bakonyi TK	Fenyőfő (+ további megyén kívüli települések)	240/TK/91	950 (csak a megyei terület)
Pannonhalmi TK	Bakonypéterd, Bőny, Écs, Felpéc, Gic, Gönyű, Győr, Győrújbarát, Kajárpéc, Komárom, Nagyszentjános, Nyúl, Pannonhalma, Ravazd, Sokorópátka, Tarjánpuszta, Tényő	253/TK/92	8272
Soproni TK	Ágfalva, Harka, Sopron	40/TK/77	5046
Szigetközi TK	Ásványráró, Bezenye, Dunakiliti, Dunaremete, Dunaszeg, Dunaszentpál, Dunasziget, Feketeerdő, Győrladamér, Győrzámoly, Halászi, Hédervár, Kimle, Kisbodak, Kunsziget, Lipót, Máriakálnok, Mecsér, Mosonmagyaróvár, Püski, Rajka	187/TK/87	9679
Soproni Botanikus Kert TT	Sopron	169/TT/78	17
Bécsi-domb TT	Sopron	303/TT/06	49
Ikva-patak menti TT	Sopron	304/TT/06	18
Iváni szikesek TT	Csáfordjánosfa, Csér, Iván	325/TT/12	96
Ebergőci-láprét TT	Ebergőc	324/TT/12	11
Fenyőfői ősfenyves TT	Bakonyszentlászló, Fenyőfő, Pápateszér	56/TT/54	579
Hódoséri ciklámenes TT	Bakonyszentlászló	227/TT/90	24
Liget-patak menti TT	Ágfalva, Sopron	302/TT/06	27
Nagycenki hársfasor TT	Nagycenk	7/TT/42	11
Pannonhalmi Arborétum TT	Pannonhalma	81/TT/63	26
Várbalogi héricses TT	Várbalog	328/TT/12	50
	Összesen:		*48746*

Az megye területén az első védetté nyilvánítás (egyben az ország a hetedik természetvédelmi területe) kialakítása 1942-ben történt meg (Nagycenki- vagy Széchenyi-hársfasor). Ezt követte 20 évvel később a Pannonhalmi Apátság arborétumának védetté nyilvánítása. A nagy kiterjedésű védett területek kialakítása a 70-es évek végén történt, akkor alapították a Hanság Tájvédelmi Körzet (1976), a Fertő-tó Tájvédelmi Körzet (1977) és a Soproni Tájvédelmi Körzetet (1977). A Szigetközi Tájvédelmi

Körzet alapítása 1987-ben történt meg. A térség névadó nemzeti parkját 1991-ben alapították Fertő-tavi Nemzeti Park néven, amelyhez 1994-ben csatolták hozzá a Hansági Tájvédelmi Körzetet, majd 1999-ben a Répce menti területeket; így alakult ki a mai nemzeti parki terület. A működési területen a védett területek 2006-ban és 2012-ben bővültek, előbb 3 Sopron környéki rét, utóbb 3, a megye területén elszórtan fekvő kisebb gyepterület bevonásával.

A megye országos jelentőségű védett természeti területeinek elhelyezkedését az 11. ábra mutatja be.

11. ábra: Országos jelentőségű védett természeti területek elhelyezkedése

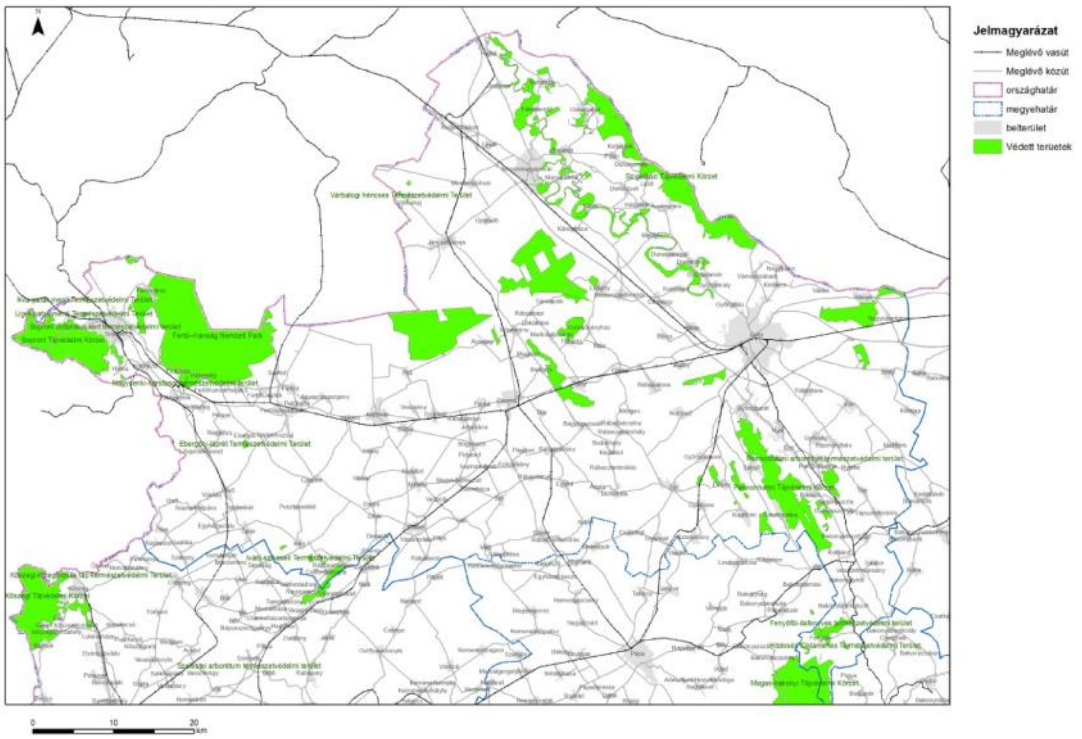

A törvény erejénél fogva (ex lege) védett természeti területek és emlékek

Lápok

Definíció: a láp olyan földterület, amely tartósan vagy időszakosan víz hatásának kitett, illetőleg amelynek talaja időszakosan vízzel telített, és amelynek jelentős részén lápi életközösség, illetve lápi élő szervezetek találhatók, vagy talaját változó kifejlődésű tőzegtartalom, illetve tőzegképződési folyamatok jellemzik (Tvt. 23.§ (3) d) pontja alapján)

Az ex lege védett lápok jegyzéke a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védett lápok jegyzékéről szóló 8005/2001. (MK 156.) KöM tájékoztatóban jelent meg. A tájékoztató jegyzék megjelenése óta megtalált lápokról a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rendelkezett a Tvt. módosításának megfelelően. Az ex lege lápok ellenőrzése, felülvizsgálata folyamatosan történik. Mivel a megye lápjainak jelentős része egyedi védettséget is élvez, ex lege lápterület bejegyzésére csak néhány helyen került sor.

Szikes tavak

Definíció: a szikes tó olyan természetes vagy természetközeli vizes élőhely, amelynek medrét tartósan vagy időszakosan legalább 600 mg/liter nátrium kation dominanciájú oldott ásványi anyag tartalmú felszíni víz borítja, illetve a területén sziki életközösségek találhatók (Tvt. 23.§ (3) e) pontja alapján).

A megye területén lévő szikes tavak egyedi jogszabállyal kihirdetett védett természeti területen találhatók, így ex lege védett szikes tó nem fordul elő a területen.

Barlangok

Definíció: a barlang a földkérget alkotó kőzetben kialakult olyan természetes üreg, melynek hossztengelye meghaladja a két métert és - jelenlegi vagy természetes kitöltésének eltávolítása utáni - mérete egy ember számára lehetővé teszi a behatolást (Tvt. 23.§ (3) a) pontja alapján).

A megye területe barlangokban kifejezetten szegény, mindössze 16 barlang található itt. A barlangok felmérését és dokumentálását a KvVM Barlangtani és Földtani Osztálya végezte el.

Források

Definíció: a forrás a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha a vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad (Tvt. 23.§ (3) b) pontja alapján)

Az ex lege források felmérése és adatbázisának kialakítása jelenleg is folyamatban van, az eddigi adatok alapján a megye területén legalább 27 db ex lege védett forrás található, amelyek közül 16 db egyedi jogszabállyal kihirdetett védett természeti területen (Soproni TK, Fertő-Hanság NP) helyezkedik el.

Kunhalmok

Definíció: a kunhalom olyan kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme lehet a tájnak (Tvt. 23.§ (3) f) pontja alapján). A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal együttműködésében elkészült a működési területen található kunhalmok jegyzéke.

Földvárak

Definíció: a földvár olyan védelmi céllal létesített vonalas vagy zárt alakzatú földmű, amely azonosíthatóan fennmaradt domborzati elemként történeti, kulturális örökségi, felszínalaktani, illetve tájképi értéket képvisel (Tvt. 23.§ (3) g) pontja alapján). A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal együttműködésében elkészült a működési területen található kunhalmok jegyzéke.

Helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek

Az igazgatóság működési területén 75 helyi jelentőségű védett természeti terület (összesen 496 ha) és 51 helyi jelentőségű természeti emlék található. A helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek ellenőrzése folyamatosan történik. A feladatot a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium és a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság szakemberei, az érintett települések jegyzőivel közösen végzik.

Natura 2000 területek

Az Európai Unióhoz 2004. május 1-én megtörtént való csatlakozás szükségessé tette a Natura 2000 hálózat létrehozását és az ezeket megalapozó közösségi természetvédelmi irányelvek átültetését a magyar jogrendszerbe, valamint a megfelelő harmonizálást, amennyiben ellentétesen, vagy adott esetben részlegesen már a hazai jogszabályok is megfeleltek az uniós jogszabályoknak. A két természetvédelmi irányelv az Európai Parlament és Tanács a 2009/147/EK irányelve a vadon élő madarak védelméről (korábban 79/409/EGK tanácsi irányelv) ún. madárvédelmi irányelv, valamint a Tanács 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről, az ún. élőhelyvédelmi irányelv. A Natura 2000 szabályozás alapja az ún. „Natura (275/2004. (X. 8.) kormányrendelet, ezen alapul a földrészleteket felsoroló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet. Fontos tudnivaló, hogy az Európai Bizottság minden tagállam Natura 2000 hálózatát térinformatikai térképállományként, nem pedig ingatlan-nyilvántartáson alapulva tartja számon.

A madárvédelmi (SPA) területek közül a megye területén a következők találhatók:

- HUFH10001 Fertő tó (8697 ha)
- HUFH10004 Mosoni-sík (13096 ha)
- HUFH30004 Szigetköz (17183 ha, egyben élőhelyvédelmi terület is)
- HUFH30005 Hanság (13545 ha, egyben élőhelyvédelmi terület is)

Az élőhelyvédelmi, természetmegőrzési (SAC) területek közül a megye területén a következők találhatók (a területek kijelölése nem követi a megyehatárokat):

- HUDI20011 Ácsi-gyepek (299 ha, döntő része Komárom-Esztergom megyében fekszik)
- HUFH20001 Rábaköz (5937 ha, töredéke Vas megyében fekszik)
- HUFH20002 Fertő (11299 ha)
- HUFH20003 Fertőmelléki-dombsor (2563 ha)
- HUFH20006 Dudlesz-erdő (1092 ha)

- HUFH20007 Péri repülőtér (215 ha)
- HUFH20009 Gönyűi-homokvidék (2823 ha)
- HUFH20010 Répce-mente (1626 ha, ennek döntő része Vas megyében fekszik)
- HUFH20011 Rába (5017 ha, ennek töredéke Vas és Veszprém megyében fekszik)
- HUFH20012 Soproni-hegység (5264 ha)
- HUFH20013 Határmenti-erdők (2253 ha)
- HUFH30004 Szigetköz (17183 ha, egyben élőhelyvédelmi terület is)
- HUFH30005 Hanság (13545 ha, egyben élőhelyvédelmi terület is)

A megye Natura 2000 területeinek elhelyezkedését az 12. ábra és a

13. ábra mutatja be.

12. ábra NATURA 2000 Madárvédelmi területek elhelyezkedése

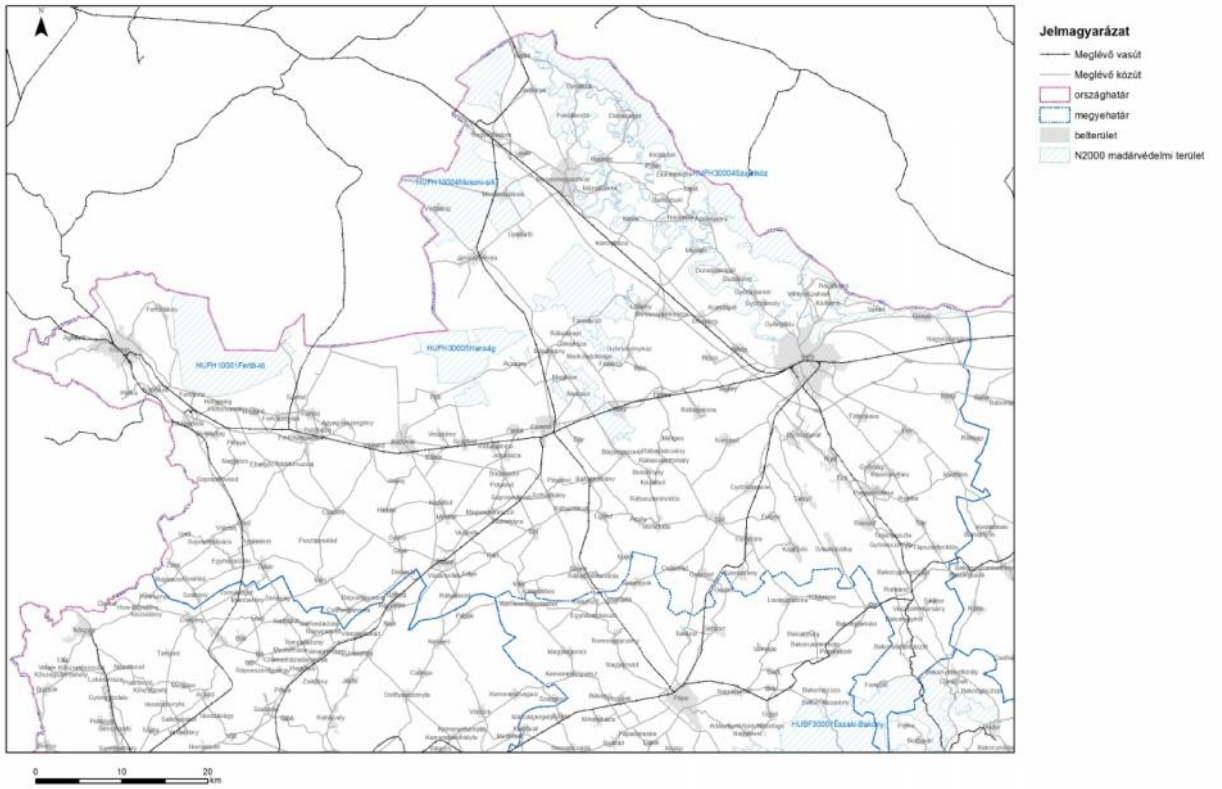

13. ábra NATURA 2000 Természetmegőrzési területek elhelyezkedése

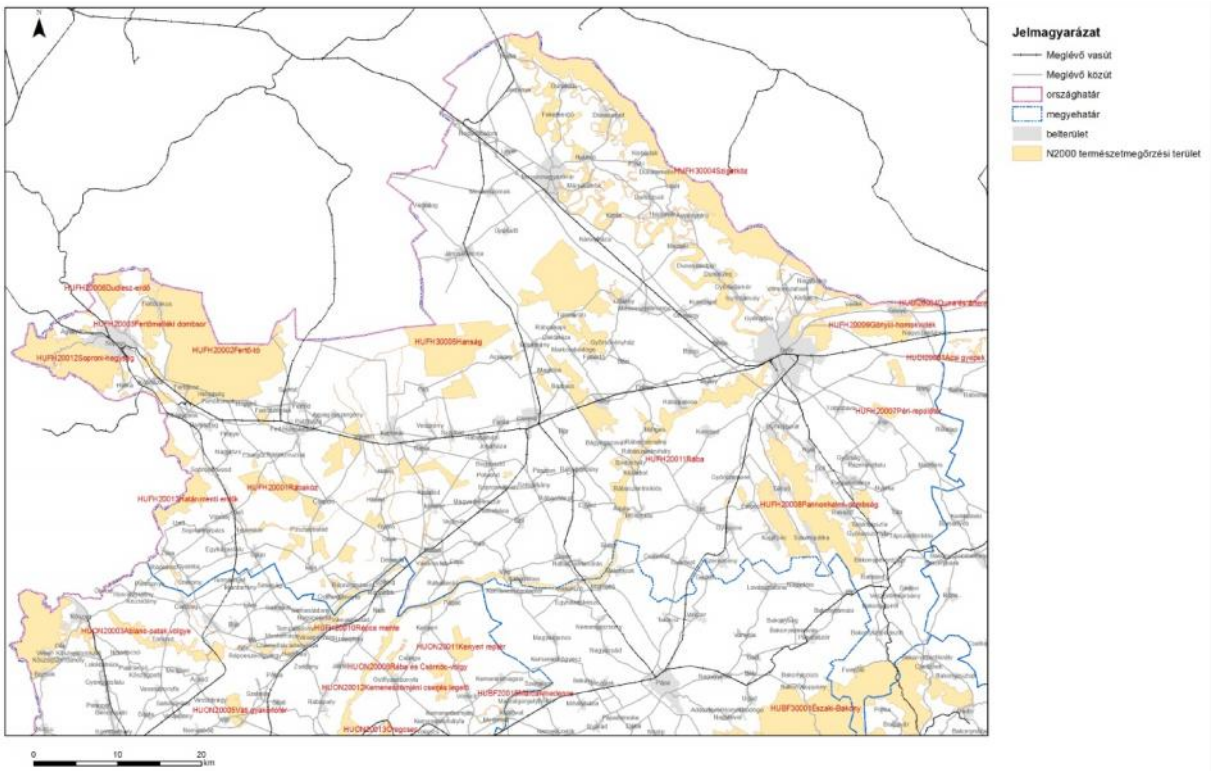

2.4.9.2 Jogszabályi háttér

Tekintve a területfejlesztési koncepció stratégiai jellegét, az egyes fejlesztési célok aktuális tartalma általában nem tartalmaz olyan konkrét tervezési paramétereket, amelyeket a környezeti hatásvizsgálatokban megszokott módon vizsgálhatunk. A fejlesztési stratégiában megadott hat alapvető cél jelenlegi (általános) formájában olyan szintén ítélhető meg, hogy maga a keretterv egyik esetben sem ütközik alapvető élővilágvédelmi, természetvédelmi célokkal, sőt megfelelő tervezés és kivitelezés esetén számos ilyen típusú pozitív hozadékuk lehet. A körültekintő tervezés és kivitelezés az alábbi jogszabályok figyelembevételével valósítható meg a későbbi (részletes) tervezési fázisokban:

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről.
- 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról.
- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről, valamint 2008. évi L. törvény az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosításáról.
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról.
- 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről [kibővítve, illetve módosítva a 23/2005. (VIII. 31.) KvVM rendelettel, valamint a 22/2008. (IX. 12.) KvVM rendelettel].
- 275/2004. (X. 8.) korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.
- 29/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek illetékességi, valamint a nemzeti park igazgatóságok és a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok működési területéről
- 314/2005. (XII. 25.) korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról.
- 67/1998. (IV. 3.) korm. rendelet a védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról.

2.4.10 A NÉPESSÉG TERÜLETI ELHELYEZKEDÉSE (ÉLETMÓD, TÁRSADALMI MOBILITÁS)

A megye területén a 2011-es népszámlálási adatok alapján 447 985 fő élt 2011-ben, mely a Magyarországon élő lakosok 4,5%-át teszi ki. Győr-Moson-Sopron megye így az ország 6. legnagyobb lélekszámú megyéje.

Győr-Moson-Sopron megye népsűrűsége az országos átlaggal megegyezően alakult 2013-ban (107 fő/km^2). A városok és községek száma 2001-hez képest növekedett, a városok száma 2010-től, a községek száma 2011-tól stagnált.

12. táblázat: Győr-Moson-Sopron megye népsűrűsége (Forrás: KSH)

	Népsűrűség, fő/km^2		Városok száma		Községek száma	
Területi egység	GYMS	MO.	GYMS	MO.	GYMS	MO.
2001	106	110	7	237	168	2 898
2002	106	109	8	252	167	2 883
2003	104	109	8	252	174	2 893
2004	105	109	8	256	174	2 889
2005	105	109	9	274	173	2 871
2006	105	108	9	289	173	2 856
2007	105	108	9	289	173	2 863
2008	106	108	9	298	173	2 854
2009	106	108	10	306	172	2 846
2010	107	108	11	328	171	2 824
2011	107	107	11	328	172	2 826
2012	106	107	11	328	172	2 826
2013	107	107	11	328	172	2 826

2001 és 2011 között a lakónépesség száma Pest megye mellett egyedül Győr-Moson-Sopron megyében növekedett (népességszám változás: 2,1%). Ez a növekedés a megye kedvező fekvésének, fejlődő iparának és a kedvezőbb munkaerő-piaci helyzetnek köszönhető. 2001 és 2011 között 22 500-zal többen költöztek a térségbe, mint ahányan elhagyták azt. A vándorlási különbözet pozitív mérlege ellensúlyozza a természetes szaporodás, illetve fogyás okozta népességcsökkenést a megye területén. A születések és halálozások negatív jellege a megye egész területén tapasztalható, azonban a falvakban a természetes népességfogyás erősebben jelenik meg.

13. táblázat: A lakónépesség változása a megyében (Forrás: KSH, 2013)

Településtípus	Természetes szaporodás (+), illetve fogyás (-)	Vándorlási különbözet, egyéb változás (+,-)	Lakónépesség		
	2001 és 2011 között fő		fő	2001. évi százalékban	fő/km^2
Megyeszékhely	-1 981	2096	129 527	100,1	741,8
Megyei jogú város	-1 266	5639	60 548	107,8	358,3
Többi város	-1 535	2265	76335	101,0	122,9
Városok összesen	-4 782	10000	266 410	102,0	276,1
Községek, nagyközségek	-8 463	12457	181 575	102,2	56,0
Megye összesen	-13 245	22457	447 985	102,1	106,5

A megyében 2000 után a városiasodás felgyorsult, a népesség egyre nagyobb hányada él városokban. 2011-ben a lakosság majdnem 60%-a élt városokban. 2001 és 2011 között a városok esetében a 30 000, a közösségek közül pedig az 1500 főnél nagyobb lélekszámú településeken történt lakosságszám növekedés. Ezzel szemben az 500 főnél kisebb falvak lélekszáma jelentősen csökkent 2001 és 2011 között. A csökkenés főként a megye déli részén a periféria területeken található településeken volt jellemző.

14. ábra: A lakónépesség változása Győr-Moson-Sopron megyében 2001 és 2011 között (Forrás: KSH, 2013)

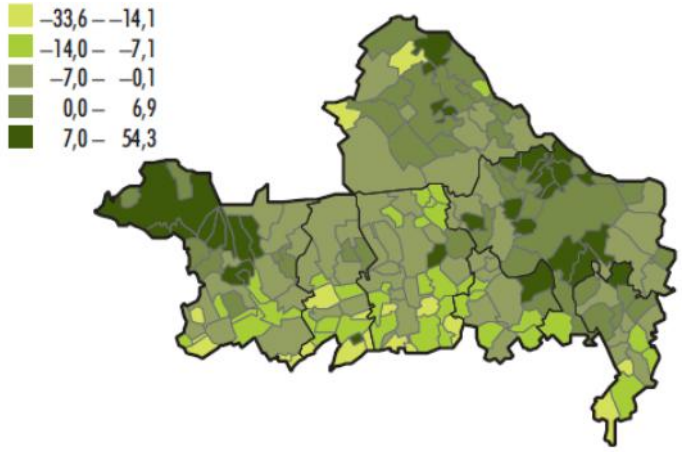

A megye térségei közül a népesség száma 2001-2011 között a Győri, Mosonmagyaróvári és a Sopron-Fertődi kistérségben növekedett. A három legnagyobb várost övező települések lakosságának növekedése az agglomerizációs folyamatokat jelzik. Az agglomerizációs folyamat feltehetően a nagyvárosok és a körülöttük elhelyezkedő települések közötti ingázás növekedését is magával vonja a megyében.

2.4.11 A FOGLALKOZTATÁS

A Lisszaboni Stratégia fő célja − Európa versenyképességének növelése a tudással − jelzi, hogy a tudás-intenzív ágazatok nagy jelentőségűek, melyhez a megfelelő munkaerő- utánpótlást is biztosítani kell. Itt emelkedik ki a vállalatoknál a K+F és innováció, valamint a szakmai együttműködésben a partner felsőoktatási intézmények szerepe.

Az utóbbi évtizedben megyénk munkaerő-piaca dinamikussá vált. Egyrészt az ország különböző megyéiből és Szlovákia határ menti területéről számottevő munkaerő beáramlás zajlik. Korábban ez a jelenség bizonyos jól meghatározható szakmai végzettségeket jelentett elsősorban, ugyanakkor 2012 őszén már azt mondhatjuk, hogy gyakorlatilag valamennyi szakmacsoportban beazonosítható jelenséggé vált. A magyarországi szlovák munkaerő közel 10%-a itt dolgozik. A legtöbb szlovákiai vendégmunkás a feldolgozóiparban, az építőiparban helyezkedik el, de kiugró a gépkezelők és az egészségügyben dolgozók száma is.

Másrészt a megye az Ausztriába irányuló munkaerő kibocsátója. A kiáramló munkaerő döntően azon hiányszakmákban helyezkedik el, amelyek a magyar oldalon is munkaerőhiánnyal küzdenek: vendéglátás, építőipar stb. A ki- és beáramló munkaerő nagymértékben befolyásolja a megye munkaerőpiacát.

A megye gazdaságában elsősorban a külföldi befektetőknek köszönhetően meghatározó szerepet tölt be a gépipar. A térség legdominánsabb vállalata az Audi Hungaria Motor Kft., melynél az alkalmazottak létszáma a fejlesztéseknek köszönhetően 2011 szeptemberére elérte a 7.000 főt, s 2013-ig várhatóan további 2100 fővel fog gyarapodni a foglalkoztatottak létszáma. A fejlesztések közvetetten is kihatnak a munkaerőpiacra, hiszen a társaság részére bedolgozó és a vele kapcsolatban lévő kis- és középvállalkozásoknál is munkaerő-felvételre lehet számítani.

Az iparban foglalkoztatottak száma 2012 első negyedévében 47,5 ezer fő volt, alágazatai közül is kiemelkedik a járműgyártás, mely területen dolgozók aránya az előző év azonos időszakához képest 14%-kal 16,2 ezerre növekedett. A gumiipar és a fémipar területén nagyobb, míg az élelmiszeriparban kevesebb volt a foglalkoztatottak létszáma a tavalyi évhez képest. Ezen kívül a megyében és Győrött is jelentős a szállításban, raktározásban dolgozók hányada (14%).

2012 júniusában közel négy esztendő mélypontját érte el megyénkben a munkanélküliség. Ebben a hónapban 9.000 fő alá került a munkanélküliség. 2012 augusztusára a létszám emelkedett (9.313 fő), a munkanélküliségi ráta 4,6%-os értéke ugyanakkor jelentősen az országos átlag (11,9%) marad. Győr-Moson-Sopron megye munkanélküliségi rátája a megyék viszonylatában hosszú ideje a legalacsonyabb.

Korábbi elemzések megmutatták, hogy a megyében nyilvántartott álláskeresők számát tekintve 2010 márciusától egyértelmű csökkenő tendencia figyelhető meg. 2012. augusztusban az álláskeresők 41,6%-a volt férfi, míg 58,4%-uk nő. Arányuk az elmúlt hónapokban változatlan maradt. Megyénkben hosszú ideje magasabb a női munkanélküliek aránya a regisztrált álláskeresők között. Ugyanakkor az országban elsőként indult nem humán szakmában a munkanélküli nők számára elhelyezkedést segítő munkaerő-piaci mintaprojekt.

Szintén 2012 nyár végi, munkaügy szervezeti adatok szerint megállapítható, hogy Győr-Moson-Sopron megyében a munkanélküliek iskolai végzettségi összetétele eltér az országos tendenciáktól, ahol az alapfokú végzettségűek vannak a legnagyobb arányban. Megyénkben az álláskeresők nagy része (60,3%) középfokú végzettséggel rendelkezik, 27,7% legfeljebb általános iskolát végzett el és 11,9% rendelkezik felsőfokú tanulmányokkal. A képzetlenek aránya a második legalacsonyabb értékű az országban, mely a jobb foglalkoztatási helyzetnek köszönhető, valamint annak, hogy a tervezett képzéseknél elsősorban a képzetlenek kerülnek bevonásra, mellyel az elhelyezkedési lehetőségeik javulnak.

A közfoglalkoztatás jelenlegi rendszerét az az alapvető elképzelés határozza meg, mely szerint a közfoglalkoztatásnak átmeneti segítséget kell nyújtania a munkanélküliek számára. Az átmeneti segítségnyújtás azt jelenti, hogy ameddig a nyílt munkaerő-piacon nem talál állást a munkanélküli, addig is tudjon értékteremtő tevékenységet folytatni. A közfoglalkoztatás jelenlegi rendszere három pilléren áll. Így állami, önkormányzati és az ún. Start-mintaprogramokról beszélhetünk. A Téti kistérség Start-mintaprogramja egyedülálló kezdeményezés Győr-Moson-Sopron megyében. Célja az, hogy hátrányos helyzetű munkavállalók értékteremtő tevékenységet tudjanak folytatni saját településükön. További cél, hogy a sikeres programmal kellő mértékben indokolható legyen a fejlettebb gazdasági régiókban is szükséges közfoglalkoztatási mintaprogramok megvalósítása.

2.4.12 A SZABADIDŐ ELTÖLTÉSE, A REKREÁCIÓ TERÜLETI FELTÉTELEI

Győr-Moson-Sopron megye számos helyszínt biztosít a szabadidő eltöltésére és a rekreációra. A megye termálvizekben gazdag, melyre ráépült a turisztikai iparág. A termálvíz-fürdők lehetőséget biztosítanak a rekreációra a lakosság számára.

A Mosoni-Duna, Rába és a Fertő-tó térsége lehetőséget biztosít a lakosság számára a vízi sportolásra és a vízparti pihenésre. A Fertő-tó déli, Magyarországhoz, illetve Győr-Moson-Sopron megyéhez tartozó részének ilyen célú kihasználását az alacsony vízállás nehezíti.

A megye kerékpár útjai szintén szabadidős lehetőséget biztosítanak. A Duna menti és a Fertő-tó körüli úthálózat jelentősen kiépült, de a kerékpáros közlekedést kiszolgáló háttér infrastruktúra még fejletlen a térségben, továbbá a megye területén található kerékpárutak nem szerveződnek megfelelően hálózatba.

2.4.13 A NÉPESSÉG ÉLETMINŐSÉGÉRE ÉS EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTÁRA, SZOCIÁLIS HELYZET

A lakosság egészségi állapotának főbb jellemzői:

A születéskori várható élettartam Győr-Moson-Sopron megyében a 2000. évi adatot alapul véve a férfiak és a nők születéskor várható átlagos élettartama egyaránt emelkedett, 2010-ben a férfiaké 71,98 év, mely meghaladja mind az országos (70,50), mind a régión belüli átlagot (71,1). A Győr-Moson-Sopron megyei nők születéskor várható átlag élettartama több mint 6 évvel múlja felül a férfiakét.

A csecsemőhalálozás egyrészt a gazdasági – társadalmi - szociális viszonyok, az egészségügyi ellátórendszer, ezen belül az anya-csecsemő védelmi ellátás színvonalának, a lakosság egészségi állapotának érzékeny tükrözője. A csecsemőhalálozás a régiót alkotó megyék mindegyikében javult. A Győr-Moson-Sopron megyében az ezer lakosra vetített csecsemőhalálozás a 2000. évi 10,7-ről 5,5-re csökkent, ami azonban a csökkenés ellenére is közel 1,3-szeres relatív halálozási kockázatot jelent az Uniós átlaghoz képest.

Megyénkben átlagosan 5 400 ember hal meg évente. A standardizált halálozási arány (100 000 főre jutó) alapján a korai mortalitás trendjében kedvező folyamat zajlott a vizsgált időszakban (2000-2010), hiszen 17%-kal csökkent a megyében élők összhalálozása, különösen a férfiak körében jelentős a javulás (férfiak 25%-os, nők 0,3%-os csökkenés). A férfi halandóság mindvégig az országos és régiós átlagnál kedvezőbb helyzetet jelez, a női azonban az időszak végére az országos – korábban jelentősen kedvezőtlenebb – átlagot közelíti. Az Európai Uniós átlaggal történő összevetés során azonban több, mint másfélszeres relatív halálozási kockázat mutatkozik, ebben az összevetésben a férfiak többlethalálozása a kedvezőtlenebb.

A halálozás főbb halálokok (betegségcsoportok) szerinti megoszlása az országos trendet követi.

Összefoglalásként megállapítható, hogy bár a megye halandósága az országos átlagnál kedvezőbb, csökkenő trendet mutat, azonban a kép közel sem egységes. Egyes halálokok alakulása kifejezetten kedvezőtlen trendet mutat (női daganatos halálozás), egyes kistérségek lakossága több szempontból is fokozott kockázatúnak tekinthető.

A megye lakosságának közel harmada szűrhető daganatos betegség miatt, minden tizedik ember az elsődleges prevenció által befolyásolható megbetegedés következtében hal meg. (Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal NSZSZ, Burkali Bernadett szociológus, epidemiológus)

A 2009. évi háziorvosi morbiditási főbb betegségi adatokat vizsgálva a 0-18 évesekre vonatkozóan megállapítható, hogy a megyei gyermekeknél a megbetegedések közül első helyen a tüdőasthma áll (4.664 fő). Második helyen a szemizmok, a binoculáris szemmozgás, az alkalmazkodás és a fénytörés betegségei (2.229 fő), harmadik helyen a vér és vérképző szervek, immunrendszer betegségei (2.156 fő), negyedik helyen a deformáló hátgerinc elváltozások (1.551 fő), míg az ötödik helyen a vashiányos anémia áll (1.483 fő) (KSH).

A 19 éves és idősebb korosztálynál első helyen a magas vérnyomás (123.745 fő), második helyen a spondylopathiak – ízületi gerinc bántalmak (50.804 fő), harmadik helyen a lipoprotein anyagcsere rendellenességei (47.939 fő), negyedik helyen a diabetes, míg ötödik helyen az ischaemiás (koszorúér) szívbetegség áll. (KSH)

Egészségügyi ellátás:

A 2011-ben elfogadott Semmelweis Terv új irányokat fogalmazott meg az egészségügy területén, mely jelentősen megváltoztatja az ország ezen belül a megye egészségügyi ellátási rendszerét.

Az állami szerepvállalást előtérbe helyező, szisztematikus rendszer-átalakítás eredményeként 2012. január 1-től a megyei és fővárosi kórházak, 2012. május 1-től a települési önkormányzatok kórházai kerültek önkormányzati tulajdonból állami tulajdonba.

Ez a megye területén az addig a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat tulajdonában lévő Petz Aladár Megyei Oktató Kórházat, továbbá négy városi (Sopron, Csorna, Kapuvár és Mosonmagyaróvár) kórházat érintett.

2011-ben megkezdődött az egészségügyi ellátás egészségügyi térségekbe szervezésének előkészítése, amely eredményeképpen 2012. január 1-től nyolc egészségügyi térség alakult. A nyugat-dunántúli nagytérségben Győr-Moson-Sopron, Vas- és Zala megye tartozik továbbá a térségen átnyúló települések, amelyek az alábbiak Komárom-Esztergom megyéből Ács, Bana, Bábolna települések, továbbá Somogy-megyéből: Inke, Iharosberény, Iharos, Pogányszentpéter települések. A Petz Aladár Megyei Oktatókórház a térség központi kórháza. A nyugat-dunántúli térség központjának – melyhez Győr-Moson-Sopron, Vas, Veszprém és Zala megye tartozik -– a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház, mint póluskórház került kijelölésre.

2011. május 1-jén öt háttérintézmény integrációjával megalakult a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet, a GYEMSZI, amely a megörökölt feladatok megtartása mellett alapvetően a Semmelweis Terv egészségügyi fejlesztési koncepciójának megvalósításában, a térségi egészségszervezés kialakításában és működtetésében, az állami intézményrendszer vagyonkezelésében és fenntartásában kapott központi szerepet. Az ellátásszervezés feladataira a GYEMSZI megalakította a Térségi Igazgatóságokat, a Nyugat-Dunántúli Térségi Igazgatóság központja Győrben van.

Megtörtént a fekvőbeteg ellátás kapacitásainak, a progresszivitási szinteknek és a területi ellátási kötelezettségeknek az újrarendezése.

Azokban az intézményekben, ahol a változások után nem áll rendelkezésre a fekvő sürgősségi osztály minimumfeltételeként előírt teljes szakmai háttér, folyamatos járóbeteg-ellátás szervezhető éjszakai és hétvégi formában is, elsősorban egyszerűbb, fekvőbeteg kezelést nem igénylő sebészeti, baleseti vagy belgyógyászati esetek ellátása céljából.

A Petz Aladár Megyei Oktató Kórházban, mint póluskórházban az aktív fekvőbeteg ellátás területén megyehatáron túlnyúló ellátási kötelezettséggel, – valamennyi területet lefedően - 48 szakterület (40 aktív, 8 krónikus szakma) áll a betegek szolgálatában - megyehatáron túlnyúló ellátási kötelezettséggel -, melyek közül 26 szakterület (23 aktív, 3 krónikus szakma)a legmagasabb, 3-as progresszivitási szinten, 17 szakterület (16 aktív, 1 krónikus szakma) 2-es progresszivitási szinten működik, az 1-es szintet az általános belgyógyászati szakellátás képviseli Győrben és Csornán, valamint krónikus szakellátásban ugyanezen a szinten további 4 szakma. A Soproni Erzsébet Oktató Kórház és Rehabilitációs Intézetben kórházban 27 szakterület (23 aktív, 4 krónikus szakma) közül egy aktív szakma, a tüdőgyógyászat, továbbá az integrációval 2 krónikus szakma rendelkezik 3-as progresszivitási szinttel; csak 1, a tüdőgyógyászat rendelkezik 3-as progresszivitási szinttel; a mosonmagyaróvári kórházban 11 szakterület (8 aktív, 3 krónikus szakma) működik. A kórház 3-as progresszivitási szinten nyújt ellátást mozgásszervi rehabilitációs szakmában, 2-es progresszivitási szinten 4 szakmában, valamint 1-es szinten 6 szakmában.

A fekvőbeteg ellátás területén az utóbbi 4-5 évben jelentős uniós beruházások valósultak meg, illetve vannak folyamatban.

A győri kórház kiemelt feladata továbbá a győri AUDI Hungária Motor Kft. dolgozóinak, továbbá a NATO pápai bázisán dolgozó nemzetközi személyzet magas szintű ellátása.

A fekvőbeteg ellátás területén az utóbbi 4-5 évben jelentős uniós beruházások valósultak meg, illetve vannak folyamatban.

A megye legnagyobb egészségügyi fejlesztése a Petz Aladár Megyei Oktató Kórházban valósul meg. Az infrastruktúra fejlesztésére irányuló beruházás egy 26.000 m^2-es új hotelépület, valamint egy helikopter leszálló (330 m^2) és közel 3800 m^2 felújítására kerül sor. A projekt megteremti a megyében mindeddig hiányzó központosított sürgősségi ellátást és a kórház műszerparkjának modernizálását. Az építkezés megkezdésének előfeltétele volt a lebontandó épületben működő gasztroenterológiai labor áthelyezése. A beruházás pénzügyi fedezetét a megyei önkormányzat és alapítványi forrás biztosította. Ezzel egy nyugat-európai színvonalú gasztroenterológiai endoszkópos részleg valósult meg, melyet az Európai Endoszkópos Szervezet 2012 májusában nemzetközi oktató központtá akkreditált. Az új gasztroenterológiai labor megfelelő bázisa lehet egy népegészségügyi szűrőprogram keretében megvalósítandó vastagbél daganatszűrési programnak.

A Soproni Erzsébet Oktató Kórház és Rehabilitációs Intézet az aktív ellátás centralizálását tervezi, melyhez a szükséges támogatást az intézet elnyerte.

A mosonmagyaróvári Karolina Kórház a központi egységeinek bővítése, krónikus osztály bővítése, korszerű ellátást biztosító orvostechnológia és IT eszközök fejlesztésére nyert támogatást.

A kapuvári Lumniczer Sándor Kórház az angiológiai rehabilitációs központ kialakításának rekonstrukciós programjához kapott támogatást.

Jelenleg folyik 102 nyugat-dunántúli intézmény rehabilitációs pályázatának megvalósítása szintén uniós forrásból.

Valamennyi intézmény további társadalmi megújulás operatív programban, környezet és energia operatív programban nyert el jelentős összegű támogatásokat.

A 100 ezer lakosra jutó háziorvosi szolgálatok aránya a 2000. évi 63,1-ről 2010-re 61,0-ra csökkent. Ez alacsonyabb mind az országos, mind a régiós átlagnál. A 100 ezer lakosra jutó háziorvosok aránya némileg csökkent mind megyei (47,0), mind régiós (49,9) és országos (49,3) szinten is. Ezzel szemben a gyermek háziorvosok aránya enyhe emelkedést mutatott (65,7) megyei, régiós (69,1) és országos (73,9) méretben is. A háziorvosi központi ügyeleti tevékenységet Győr-Moson-Sopron megyében központosított orvosi ügyelet formájában látják el, háziorvosi készenlét nincs. 12 központi háziorvosi ügyelet működik, az ellátás a megye valamennyi települése számára biztosított.

A fogászati alapellátás száma 114 területi ellátási kötelezettséggel a megyében, a számos magánpraxist folytató fogorvossal együtt az ellátás a megye minden területén hozzáférhető.

2011-ben Győr-Moson-Sopron megyében összesen 223 fő védőnői állás volt, melyből 6 fő vezető védőnő, 170 körzeti és 44 főállású iskolavédőnő, valamint 3 fő a Családvédelmi Szolgálatnál dolgozott. Ezek az adatok évek óta azonos szinten mozognak.

A 2011-es adatok szerint az iskolai/ifjúság-egészségügyi szolgálat száma összesen 217 volt.

A járóbeteg-szakellátásban a gyógykezelési esetek száma a 2005. évi 2.899.910 ről 2010. évre 2.413.024-re esett vissza. A 100 ezer lakosra jutó teljesített szakorvosi munkaórák számát tekintve 2010-ben Győr-Moson-Sopron megye alacsonyabb óraszámot (125.059,8) produkált, mint Vas (143.090,1) és Zala megye (165.956,8).

A járóbeteg-szakellátás területén szintén jelentős beruházások történtek:

- Téten épült gyógyítóház.
- A Pannonhalmán megvalósult járóbeteg központ.
- Kapuváron az önálló járóbeteg-szolgáltatás kialakítása.

A mentési tevékenységet a megyében az Országos Mentőszolgálat végzi, alternatív mentőszervezet még nem működik. Győr-Moson-Sopron megyében a működő mentőállomások száma 8.

A mentőgépkocsik száma azonban némileg csökkent. 2010-ben 29 db volt. A mentőállomás-hálózat jó kiépítettségeinek köszönhetően a megye valamennyi pontját 15 percen belül elérik.

A fekvőbeteg intézmények közül a helikopteres leszálló a győri és a soproni kórház területén biztosított. A megye fekvőbeteg intézményei közül helikopteres leszállásra minden tekintetben, tehát V. osztályú helikopter le- és felszállásra engedéllyel rendelkező kórház a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház.

Mindezeken kívül jelentősen megnövekedett a hazánkba érkező és a régión átutazó turisták száma is. A megyében a szakápolási szolgáltatók száma 2010-ben 13 volt. (OEP) 2011-ben a megyében mindösszesen 133 gyógyszertár működött, melyből 6 intézeti gyógyszertár, 64 közforgalmú gyógyszertár 51 fiókgyógyszertár, 12 orvosi kézi gyógyszertár. (az egészségügyi ellátásra vonatkozó adatok a GYEMSZI honlapján található IMEA adattár, REA adattárból származnak)

Szociális ellátás:

A hátrányos helyzetű lakosság összetétele:

- Értelmileg akadályozottak: 966 fő, akik több mint egyharmada városi lakos. Korcsoportos megoszlásuk szerint többségük (53%) a 18-60 éves korcsoportba, 27%-uk az 1-18 éves korcsoportba tartozik, és a fennmaradó 20%-uk töltötte már be a 60. életévét.
- Mozgás sérültek: 2011 fő, korosztályos arányukat tekintve jellemzően (59%) a 60 év felettiek közé tartoznak, 37%-uk betöltötte a 18. életévét, de nem múlt el 60 éves, és a fennmaradó közel 6%-uk még nem töltötte be a 18. évét.
- Súlyos látás sérültek: 502 fő él súlyos látás sérültként a megyében, 66%-uk a 60 év feletti korosztályhoz, 29%-uk a 18-60 éves csoportba, míg a fennmaradó 5% még nem töltötte be a 18. életévét.
- Hallás sérültek, siketnémák: 206 fő sérült hallásában, vagy siket-néma, akik 61 %-ban tartoznak a 18-60 éves korcsoporthoz, 29%-uk elmúlt 60 éves, és 10% a 18 évnél fiatalabbak aránya.
- Pszichiátriai betegek: 3.817 fő szenved valamilyen mentális betegségben, 65%-uk a 18-60 éves korcsoport tagjai, 34%-uk a 60 év felettiek körébe, és 1% körüli a még kiskorúak aránya.
- Szenvedélybetegek: 3.626 fő. Korcsoportos megoszlásukat tekintve hasonlóan a pszichiátriai betegekhez, jellemzően a 18-60 éves csoportba tarozik 70%-uk, 28% a 60 év felettiek aránya és 2% a még fiatalkorúak aránya.
- Hajléktalan személyek: 689 fő, ebből Győr Városban 510 fő, Sopronban 121 fő, míg Mosonmagyaróváron 39 fő. Korosztályos megoszlásuk szerint jellemzően 78%-ban a 18-60 év közöttiek csoportjába tartoznak, 20%-uk a 60 év felettiek aránya és 2% körüli a 18 év alattiak száma. (Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata 2011).

Szakosított szociális szolgáltatások:

A Győr-Moson-Sopron megyében igénybe vehető tartós bentlakásos intézmények kapacitása és azok fenntartói összetétele számottevően nem változott az utóbbi 2-3 évben, 2011.évben 3.532 engedélyezett férőhely volt. Az intézmények jelzései szerint a nyilvántartott várakozók átlagosan mintegy 30-40 %-a nem kéri jelenleg az elhelyezését, viszont ragaszkodik a nyilvántartásban maradáshoz.

A várakozók számának csökkenése összefügg a férőhelyek számának bővülésével, a speciális alapszolgáltatások fejlesztésével, illetve azzal, hogy a munkanélküliség növekedésével az érintett családok az alapszintű megélhetés érdekében gyakrabban tartják otthon állandó gondozásra szoruló családtagjaikat.

2.4.14 A TÁRSADALOM BIZTONSÁGÉRZETE, VESZÉLYEZTETETTSÉG

Míg az előző század közepén a legtöbb bűncselekmény a falukban történt, a 21. században eltolódás tapasztalható a városok irányába. Győr-Moson-Sopron megye bűncselekményeinek területi eloszlását vizsgálva látható, hogy azok a nagyobb városok környékén a nagyon mértékben vannak jelen. A 2011-es adatok alapján a Győri kistérségben legmagasabb a tízezer lakosra jutó regisztrált bűncselekmények száma (547,5), amelyet a Mosonmagyaróvári (422,2) és a Sopron-Fertődi kistérség (278,3) követ. Legalacsonyabb az egy főre eső bűncselekmények száma a Kapuvári kistérségben (140,5).

15. ábra A regisztrált bűncselekmények száma tízezer lakosra (KSH,2011)

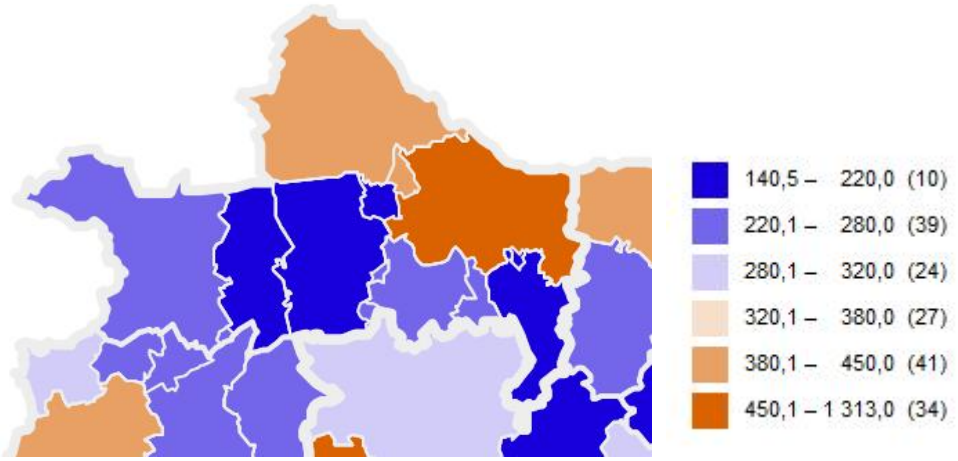

A bűncselekmények vizsgálatakor megfigyelhető, hogy Győr-Moson-Sopron a bűncselekmények számát tekintve az utóbbi tíz évben folyamatosan a megyék átlaga alatt maradt. Ebből csupán két alkalom kivétel: bár a bűncselekmények összes száma így is átlagon aluli volt, a közrend elleni regisztrált bűncselekmények száma 2005-ben és 2011-ben meghaladta az hazai megyei átlagot. Mindezekből várható, hogy a megyében lakók biztonságérzetét inkább az olyan faktorok határozzák meg, mint a megye belő kohéziója, a gazdasági helyzet és a megélhetés biztonsága, a környezet állapota.

14. táblázat: A regisztrált bűncselekmények száma kiemelt főcsoportok szerint (2002–2012)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bűncselekmények száma összesen											
Győr-Moson-Sopron	16 142	16 175	14 712	17 774	15 277	16 846	13 863	13 875	16 441	17 725	16 352
Ország összesen	420 455	413 068	418 334	436 230	425 528	426 604	408 122	393 429	446 851	451 140	472 015
Átlag	22 129	21 740	22 018	22 959	22 396	22 453	21 480	20 707	23 518	23 744	24 843

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ebből:											
Személy elleni bűncselekmény											
Győr-Moson-Sopron	693	755	727	586	590	580	820	1 047	1 135	1 039	1105
Ország összesen	16 850	17 963	18 844	17 774	16 255	17 026	20 876	23 901	27 883	27 190	26 864
Átlag	887	945	992	935	856	896	1 099	1 258	1 468	1 431	1 414
Közrend elleni bűncselekmény											
Győr-Moson-Sopron	2 997	2 958	3 690	5 401	3 989	3 959	3 224	2 381	3 224	5 807	5631
Ország összesen	70 315	71 604	80 507	83 896	83 273	76 315	72 496	68 920	93 573	107 635	134 526
Átlag	3 701	3 769	4 237	4 416	4 383	4 017	3 816	3 627	4 925	5 665	7 080
Vagyon elleni bűncselekmény											
Győr-Moson-Sopron	8 641	9 766	8 003	8 846	8 157	10 073	7 790	8 586	9 767	8 452	7362
Ország összesen	283 557	275 770	261 980	270 615	259 997	276 054	265 609	253 204	273 482	256 070	259 514
Átlag	1492 4	1451 4	1378 8	1424 3	1368 4	1452 9	1397 9	1332 7	1439 4	1347 7	1365 9

2.4.15 A TÉRSZERKEZET (A TÉRSZERKEZET ALAKULÁSA, A TERÜLETHASZNÁLAT VÁLTOZÁSAI, TERÜLETEK RENDELTETÉSÉNEK VÁLTOZÁSA, VAGY HASZNÁLATÁNAK KORLÁTOZÁSA, TERÜLETI FEJLŐDÉS TÉRBELI KORLÁTAI)

A megyét több térszerkezeti vonal osztja fel, melyek befolyásolják a településhálózat fejlődését:

1. a Budapest-Bécs innovációs tengely;
2. a Győr-(Fertő-mente) Sopron potenciális innovációs tengely;
3. a 85-ös úttól délre a megyehatár mentén húzódó sáv belső perifériajellegű.

A Budapest-Bécs nemzetközi közlekedési tengely megyei szakasza a Győr-Mosonmagyaróvár vonallal jellemezhető, mely a megye egyik legintenzívebben fejlődő része. Észak-nyugaton a tengelyre - a megyei városok adottságai mellett - Bécs és Pozsony is jelentős hatást gyakorol.

A megye a történelem során is Bécs, és főleg Pozsony vonzáskörzetéhez tartozott, és így Trianon után központ nélkül maradt, mely feladatot Győr csak részben tudott ellátni. Az integrációs folyamatok során tehát a két főváros hatása természetesen újra intenzívvé vált. E terület egységes jellemzője a gazdasági prosperitás és a vándorlási nyereség, amely kedvezően hat a településrendszer alakulására. A tengellyel párhuzamosan fut a Duna, mint a kontinens egyik legfontosabb, növekvő jelentőségű vízi útvonala. Jelenleg a folyam nem nyújt olyan lehetőségeket a megye számára, mint a korábbi időszakokban, azonban az olyan beruházások, mint a gönyűi kikötő, ezen változtathatnak.

A térszerkezetet kedvezően alakító közlekedési hálózat fejlesztések, így a regionális szinten tervezett észak-déli összeköttetés (86-os út) tengelyfejlesztő hatása mérsékelten jelentkezett. Oka, hogy a fejlesztések nem valósultak meg, a csomóponti rendszerek (Csorna) nem épültek ki, a további helyi fejlesztések nem tudtak ráépülni a hálózatra, mivel azok korszerűsítése nem valósult meg. A Sopron-Győr összeköttetés (85-ös út) korszerűsítése csak lépésben halad, bár felmutathatók eredmények, azonban a megye és az ország két dinamikus központja között a kapcsolat közúton még mindig elavult, nem segíti az együttműködések intenzívebbé válását, s ezzel a fejlődési zónák összekapcsolását.

16. ábra Győr-Moson-Sopron megye településszerkezete

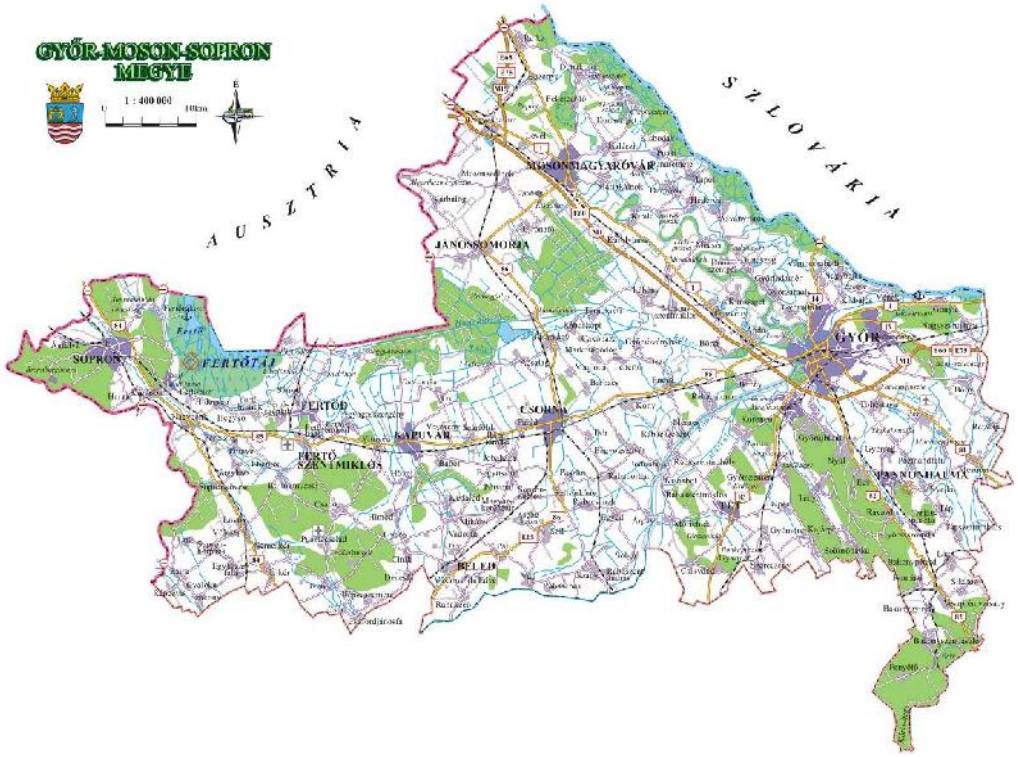

Településhierarchia

A II. világháború utáni megyerendezéskor alakult ki Győr-Sopron megye, Győr, Moson és Sopron vármegyék Trianon után megmaradt részeiből. 1990-től neve Győr-Moson-Sopron megye. Az elmúlt két évtizedben település szétválásokkal, illetve három hullámban összesen tizenegy település Veszprém megyéből történő csatlakozásával napjainkban 183 alkotja a megye településrendszerét.

A 183 településből 11 város. Hagyományosan vidéki települési térség (15 fő/ha-nál nem nagyobb belterületi lakósűrűségű községek) kategóriába 166 falu tartozik.

A 100 km^2-re jutó 4,3 település meghaladja az országos településsűrűséget (3,4). A megye kistelepüléses jellegű, mivel 99 település 1.000 fő alatti és csak hét 5.000 feletti, de nem aprófalvas, mivel 500 fő alatti település 52 darab van és mindössze hatban laknak száznál kevesebben. Differenciált a településméret eloszlása a megyében, a Csorna-Kapuvár vonaltól délre eső területen sorakozik az 1.000 fő alatti települések háromnegyede. Az északi részen ellenben a települések zöme 2000 fő feletti.

Települések közötti feladatmegosztások

Városok

Győr hazánk egyik legnagyobb hagyományokkal rendelkező gazdasági központja, fejlődő turisztikai, kulturális, kereskedelmi, egyetemi és kutatási kapacitásokkal. Sopron jelentős idegenforgalmi desztináció, Vas és Győr-Moson-Sopron megye közeli turisztikai célpontjaival együtt országos jelentőségű terület. Mosonmagyaróvár viszonylag erős szolgáltató-igazgatási funkciókörrel bír, ipari és egészségturisztikai jelentősége szintén fejlődik. A három nagyváros teljes körűen ellátja a vizsgált funkciókat.

Hagyományos térségi vonzásterülettel a kisebb városok közül csak Csorna és Kapuvár bír, azonban nem alakult ki a megye középső-déli negyedét megfelelően lefedő vonzáskörzet-rendszer, nem rendelkeznek felsőoktatási intézménnyel és bizonyos igazgatási szerepek is hiányoznak.

A kisebb városokban a szolgáltató szektor, az igazgatás és más városi funkciók is viszonylag gyengék. Ilyen város Pannonhalma, Fertőd, és Tét, azonban a két előbbi idegenforgalmi szerepköre

révén előnyösebb helyzetben van. Funkcióhiányos központnak tekinthető Beled, Fertőszentmiklós és Jánossomorja. Lébény 2013-ban nyerte el a városi rangot.

A funkciók ilyen eloszlásának okai közül kiemelendő, hogy az öt nagy település a tágabb vonzáskörzetű funkciók tekintetében jól lefedi a megye nagyobb részét, valamint a funkcióhiányos városok közül több a megyei jogú városok főbb kivezető útjai mentén található, így a nagyobb centrumok is jól elérhetők.

Községek

Funkciógazdag falvak elsősorban a két megyei jogú város agglomerációjában, valamint a Szigetközben és a Bécs-Budapest korridor mentén jelennek meg, valamint a déli területek városhiányossága miatt több község ellátottsága kiemelkedik. Ezen települések nagyobb népességi és jobb közlekedési-gazdasági helyzetük révén több funkciót képesek helyben ellátni, így hagyományosan ide sorolhatók a körjegyzőségi központok. A megye 183 településéből 99 a gyenge illetve a funkció nélküli települések kategóriájába tartozik, utóbbiak 25%-a a déli belső periférián található, így ezen falvak ellátásának jobb megszervezése a peremterület helyzetének javítása érdekében elengedhetetlen.

Közigazgatási változások 2013-tól

Járások

2012. december 31-én a többcélú kistérségi társulásokra vonatkozó szabályozás hatályát vesztette és 2013. január 1-től újra megalakultak a járások (9. ábra). Ezek száma a megyében változatlan a KSH statisztikai kistérségekhez, s így az ezek határai között eddig működő többcélú kistérségi társulásokhoz képest, azonban a területük valamelyest változott. A járások határai némileg eltérnek az eddigi kistérségi határoktól:

- a Győri járás a csornai kistérségből Bezi, Fehértó és Győrsövényház, a mosonmagyaróvári kistérségből Mosonszentmiklós, a pannonhalmi kistérségből Győrság, a téti kistérségből Tényő, Kajárpéc és Sokorópátka települések,
- a Csornai járás a téti kistérségből Sobor,
- a Kapuvári járás a Sopron-fertődi kistérségből Répceszemere átcsatolásával bővült.

A járások kiterjedt közigazgatási feladatkört kapnak és több intézményt átvesznek a megyéktől, köztük a gyermekvédelem, az építésügy, az állategészségügy, a földhivatal került a járási kormányhivatalok alárendeltségébe, mások (kórházak, szakképzés) pedig minisztériumi irányítás alá kerültek. Ugyanakkor a területfejlesztés - a kistérségektől és régióktól elkerülve - a megyei önkormányzatok fő feladatává vált. A kistérségi, valamint az új járási rendszer kapcsán kiemelendő, hogy beosztásukhoz nem igazodik a közösségi közlekedés, pl. Tápról Pannonhalmára, a járás/kistérség központjába csak 1,5-2 órás úttal, Győrön keresztül lehet eljutni. A többi kistérségben is általánosan jellemző az észak-déli irányú útvonalak alacsony buszsűrűsége, illetve az útvonal hiánya, ami jelentősen csökkenti a kistérségi szint hatékonyságát. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy több intézmény (okmányirodák, földhivatalok stb.) vonzáskörzetének területi beosztása jelenleg nem követi a fent bemutatott közigazgatási (járás, kistérség, körjegyzőség) határokat.

Váltás a körjegyzőségekből közös önkormányzati hivatalokra

Az önkormányzati rendszerre való áttérés során nyilvánvalóvá vált, hogy Magyarország elaprózott településhálózata miatt indokolatlan, hogy minden település önálló polgármesteri hivatalt tartson fenn. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a korábbi körjegyzőségi rendszer helyett a közös önkormányzati hivatalok 2013. március 31-ig történő létrehozását határozta meg.

17. ábra: Győr-Moson-Sopron megye járásai 2013-tól

2.4.16 A TELEPÜLÉSRENDSZER

Győr-Moson-Sopron megye elhelyezkedéséből adódóan szoros kapcsolatban áll a szomszédos országokkal. A megye a CENTROPE, Közép-Európa dinamikusan fejlődő várostérségéhez tartozik, mely 4 országot foglal magába (Ausztria, Csehország, Magyarország, Szlovákia). A térség meghatározó szereplői Bécs és Pozsony, melyek közvetlenül is hatással vannak mindazon területileg értelmezhető folyamatokra, amelyek a megye további sorsát befolyásolják.

A Területfejlesztési Koncepcióban leírtak alapján Győr-Moson-Sopron megye - az ország többi részéhez viszonyított kedvezőbb közlekedés-földrajzi és városhálózati adottságoknak köszönhetően - a megye erősen kötődik a határ túloldalán található pólusvárosokhoz, azok térszervező hatásai a megye jelentős részén érezhetők, ez több határhoz közeli településen agglomerációs hatásokkal is kiegészül. Mindez szoros és tartalmas határon átnyúló együttműködésre predesztinálja a megyei szereplőket. Az elérhetőséget azonban szlovák-magyar viszonylatban nagyban befolyásolja a Duna, mint határfolyó, ahol a folyón való átkelés lehetősége, ennek jövőbeni fejlesztése a kapcsolati térpályákat is újrarajzolja. Az észak-nyugati határszélen a magyar-osztrák viszonylatot pedig a Fertő-tó elhelyezkedése és speciális helyzete határozza meg.

2.4.17 TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK (A KIAKNÁZÁS LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI)

A megújuló energiaforrások mindegyike hasznosítható a megyében, potenciáljuk azonban eltérő súlyú az országos helyzethez képest. Győr-Moson-Sopron megye a szélenergia és a biomassza területén bír az átlagosnál kedvezőbb adottságokkal.

Szélenergia

A szélenergia a világban dinamikusan fejlődő ágazat. Hazánk medence jellegéből adódóan a szélenergia terén az Uniónál szerényebb potenciálokkal rendelkezik. Mivel a megye észak-nyugati fele az ország egyik legszelesebb területe, így itt az országos átlagnál jóval kedvezőbb lehetőségekkel rendelkezik. 2002-től van jelen az ágazat, a legjelentősebb kapacitásnövekedés pedig

2008 és 2010 között valósult meg, azóta némileg csökkent az ütem, a bonyolultabb szabályozás miatt. 2011-ben a megye területén 88 darab, összesen 169,4 MW beépített teljesítményű szélkerék található, ez az országos kapacitás 51,4%-a a teljesítmény, illetve 51,2%-a a toronyszám tekintetében.

Biomassza

A megyejelentős biomassza potenciállal rendelkezik. Ennek alapját az erdők, a faipar és mezőgazdaság melléktermékei, valamint energia-ültetvényezésre alkalmas területek adják. A faipar és a helyi egyetemek részvételével kutatás folyik a lehetőségek fejlesztése, feltárása céljából. A megyében több mintaprojekt található: Felpécen, Győrben és Sopronban működik biogáz-erőmű, és több helyen a távhőszolgáltatás primer energia igényét részben a fa- és falhulladék biztosítja. A jövőben a célzott energianövény-termelés és erdőültetés a megye mezőgazdasági használatra kevésbé alkalmas területein nem csak a bioenergia szerepét növelheti, de a belvíz (erősen párologtató fafajok alkalmazása) és az erózió problémájára is hatékony válasz lehet. Ki kell azonban emelni, hogy kizárólag a fenntartható, a növényzet megújulását folyamatosan biztosító energiaültetvények alkalmazása képes biztosítani a bemutatott előnyöket.

Geotermikus energia

Győr-Moson-Sopron megye az egyik legjobb geotermikus adottságokkal rendelkező terület az országban. A Kisalföld jó részén 80°C, vagy annál melegebb hévíz kinyerésére van lehetőség. A Nemzeti Energiastratégia a geotermikus energia fokozott kihasználását írja elő.

Vízenergia

A Duna vízenergiája az ország és a térség egyik legnagyobb potenciálja, a Bősi Erőmű évente 2.800 GWh villamos energiát termel. Amennyiben elkészülne a teljes Bős-Nagymarosi vízerőmű-rendszer, akkor évi 3000GWh kapacitással rendelkezne, biztosítaná a két ország árvízvédelmét, szolgálná a térség gazdasági fellendülését és megfelelő változtatások esetén biztosítaná a Szigetköz vízellátását. A megye területét érintően a Dunakiliti Duzzasztóműbe beépíthető, 4,8 MW maximális terhelhetőségű kiserőmű tervezése folyik, amelynek éves termelése mintegy 28 GWh. Malomkerekes kisméretű vízerőművek elhelyezése a Szigetközben, a Marcalon, a Rábán és a Rábcán is lehetséges.

Napenergia

Magyarország adottságai a napenergia-hasznosítás szempontjából a következők: az évi napsütéses órák száma 1900−2200, a beeső napsugárzás éves összege átlagosan 1150-1360 kWh/m^2. Az ország területéhez képest - napenergia hasznosítás szempontjából - Győr-Moson-Sopron megye egésze közepes, míg Sopron térsége gyengébb adottságokkal rendelkezik.

2.4.18 AZ IPAR, KERESKEDELEM TÉRBELI SZERKEZETE

A földrajzi elhelyezkedése miatt a megye jelentős ipari és kereskedelmi lehetőségekkel bír.

Az ipari és kereskedelmi egységek eloszlása kiegyensúlyozatlan, a legtöbb egység a centrumokba koncentrálódott (főként Győr, Mosonmagyaróvár és Sopron területére és vonzáskörzetébe), míg a déli megyerészen található kisebb perifériás települések nem részei az ipari és kereskedelmi rendszernek részben az elmaradott infrastruktúra miatt.

2.4.19 A MEZŐGAZDASÁG

A mezőgazdasági területek aránya 63% (256 ezer ha), amely megfelel az országos átlagnak. Területe az elmúlt években valamelyest csökkent. A szántók aránya azonban lényegesen meghaladja az országos értéket és 2000 óta (85,2%) fokozatosan nőve, 2010-ben már 89,2%-ot ért el a mezőgazdasági területen belül. Döntően ez a növekedés a gyepterületek kiterjedését csökkentette, amely nem kívánatos folyamat, mivel a biológiai sokféleség jelentős redukciójával jár.

A mezőgazdasági területek mérete 2005 óta csökken a megyében, ennek fő oka a települések belterületének és az ipari övezeteknek a növekedése, ugyanakkor az erdők és halastavak területe bővül.

A megye termőföldjeinek minősége nagyon változó. Éppen ezért szükséges fokozottan védeni a jó minőségű termőföldeket. Győr-Moson-Sopron megyében az összes szántóterület mintegy 17%-a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe tartozik, ezen belül Mosonmagyaróvár és Győr környéke emelhető ki.

A megyében meghatározó jelentőségű a Soproni és a Pannonhalma-Sokoróaljai borvidék. Előbbi terület kékfrankos szőlőinek legkiválóbb termőterületei a Fertőmelléki-dombok, az utóbbi terület fehérszőlői közül az olaszrizling és a rajnai rizling kiemelkedő. A megyében a szőlő visszaszorulóban van, a mezőgazdasági terület 1%-át foglalja el.

2.4.20 AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS

Győr-Moson-Sopron megye erdőállománya 2010-ben 81.979 ha, az összterület 19,3%-a, amely megfelel az országos 20%-os értéknek. Összefüggő, nagyobb területen végzett *erdőgazdálkodás* a Bakony-vidék, a Duna hullámterének, a Hanság, a Pannonhalmi-dombság, a Répce-sík és a Soproni-hegység területén folyik.

2.4.21 AZ IDEGENFORGALOM

Az idegenforgalom a megye gazdaságának meghatározó szegmense, amely átlagon felüli jövedelemteremtő képességgel rendelkezik.

A megye turizmusát, turisztikai kínálatát elsősorban természeti értékei, kulturális és építészeti örökségei, valamint földrajzi fekvése határozzák meg. Ez utóbbi kapcsán jelentős az átutazó turizmus és – az árfolyamhatások által erősen determinált, így erősen fluktuáló – bevásárló turizmus. A turizmus meghatározó típusai a megyében a wellness, termál-, gyógy- és egészségturizmus, a konferencia- és üzleti turizmus, aktív és természeti turizmus (kerékpár, vízi, lovas, természetjáró), fesztivál turizmus, falusi turizmus, vallási turizmus (zarándokutak, szakrális emlékek), a borturizmus, a falusi turizmus.

A megyének négy meghatározó turisztikai térsége van, ebből kettő: a Pannonhalmi Apátság és a Fertő-táj a világörökség része, míg a Mosonmagyaróvártól Győrig terjedő Szigetköz országos jelentőséggel bír. A Győr-Pannonhalma-Sokoró térség alapvetően az egynapos kirándulások célpontja. A Rábaköz kulturális értékeinek feltárásával és hasznosításával, illetve meglévő természeti potenciáljával (gyógyvizek, Rába, Hanság) feltörekvő turisztikai térségnek számít. A fenti térségek közül Sopronnak és a Fertő-tó vidékének van a legnagyobb gazdasági súlya. A Fertő-Hanság Nemzeti Parkra, a világörökségi területére, a vidék kulturális örökségére – ehhez a térséghez kötődik Liszt Ferenc és Joseph Haydn világhírű zeneművészeti munkássága, a Széchenyi és Esterházy család kulturális, építészeti, szellemi öröksége –, mint „húzó” tényezőkre alapozva el kell érni, hogy a Sopron-Fertődi térség akár Európa egyik legismertebb és leglátogatottabb idegenforgalmi területe legyen. Mosonmagyaróvár és a Szigetköz turisztikai potenciáljának alakulását az elmúlt két évtizedben jelentősen befolyásolta a Dunával kapcsolatos kérdések rendezetlensége.

Új és speciális, a városok határán messze túlnyúló hatású kínálatot biztosítanak 2012-ben – az Nyugat-dunántúli Operatív Program támogatásával megvalósult és – működésüket megkezdő természet- és műszaki tudományokat népszerűsítő interaktív kiállítások a győri Mobilis Interaktív Kiállítási Központ, a mosonmagyaróvári Futura Interaktív Természettudományi Élményközpont és a soproni Ligneum, a Nyugat-magyarországi Egyetem Látogatóközpontja. A győri kezdeményezés a műszaki tudományok, a mosonmagyaróvári és a soproni pedig a természet- és a környezettudományok népszerűsítésében kaphat kiemelkedő szerepet. Ezek az akciók segíthetik a fiatalság terelését az innovációhoz és a műszaki pályákhoz.

Amennyiben megvalósul, alapjaiban rendezheti át a megye turizmusának szerkezetét és jelentősen növelheti annak volumenét – mind a szálláskapacitás, mind a vendég- és vendégéjszaka szám tekintetében – a Bezenye és Hegyeshalom határán tervezett kaszinóváros, az Eurovegas projekt.

A megye a fenti vonzerők minőségi, valamint a látogatók igényeihez jobban igazodó kínálatával és összehangolt fejlesztésével és hatékonyabb értékesítésével továbbra is az ország turisztikai szempontból meghatározó térsége marad. A komplex turisztikai termékek kialakításának feltétele a megfelelő színvonalú és mennyiségű fogadókapacitás kiépítése, valamint a turisztikai szempontból frekventált kistelepülések és a turisztikai vonzerők megközelíthetőségének biztosítása, közvetlen közelének infrastrukturális fejlesztése. A természeti és kulturális értékek összehangolt térségi kínálatát segíti a megyei önkormányzat keretében működő turisztikai szervezet, a Tourinform irodák, valamit az egyes települések turisztikai, kulturális célú tevékenységet végző civil szervezetei. Mivel világszerte átalakul a desztinációs terület menedzsmentjének koncepciója, ezért a turizmusszervező és értékesítési szervezetrendszer fejlesztése különösen fontos. Egy adott térség turisztikai versenyképességét egyre inkább a földrajzi értelemben lehatárolható kínálat egészének idegenforgalmi kínálatának egységes megjelenítése (turisztikai térségek) határozza meg, miközben erősödik az egyedi, speciális termékek szerepe.

A megyében a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyei 2005-höz viszonyítva jelentősen csökkent, azonban a szállodák száma növekedett a megyében is és az országos adatokhoz képest is.

15. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyei (Forrás: KSH)

Területi egység	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Összesen							
GYMS	20 487	16 371	11 057	11 992	11 265	11 949	11 755
Országos	329 290	315 284	314 742	302 889	301 873	311 490	340 402
%*	6	5	4	4	4	4	3
Ebből: szálloda							
GYMS	4 703	4 893	4 767	5 545	5 376	6 266	6 779
Országos	115 895	116 223	114 227	115 669	118 420	123 518	135 970
%*	4	4	4	5	5	5	5

*A % adatok az országos adatokhoz képest mutatják a megye vendégforgalmát

A vendégforgalom, beleértve a külföldi vendégeket is kis ingadozással, de növekvő tendenciát mutat a megyében. Az országos vendégforgalom 6%-át teszi ki. A vendégéjszakák száma kis mértékben ingadozik.

16. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma (Forrás: KSH)

Területi egység	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A kereskedelmi szálláshelyek vendégei összesen							
GYMS	396 476	429 007	404 441	444 871	407 410	446 632	474 447
Országos	7 064 007	7 182 550	7 474 329	7 651 250	7 150 612	7 473 339	8 021 069
%	6	6	5	6	6	6	6
Ebből: külföldi							
GYMS	171 179	168 564	160 211	182 221	170 656	194 755	214 796
Országos	3 446 362	3 309 753	3 451 186	3 516 030	3 227 942	3 462 021	3 821 751
%	5	5	5	5	5	6	6
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák összesen							
GYMS	901 044	939 322	915 827	964 939	921 765	1 030 817	1 071 722
Országos	19 737 358	19 652 026	20 128 534	19 974 414	18 709 746	19 554 438	20 615 517
%	5	5	5	5	5	5	5
Ebből: külföldi							
GYMS	351 739	353 100	351 945	378 107	374 549	421 427	448 683
Országos	10 778 899	10 045 891	10 170 808	10 009 531	9 220 148	9 613 728	10 410 774
%	3	4	3	4	4	4	4

*A % adatok az országos adatokhoz képest mutatják a megye vendégforgalmát

A két nagyvároson kívül Fertődön (Fertő-tó, kastély), Hegykőn (termálfürdő), Röjtökmuzsajon (kastélyszálló), Dunakilitin (kastélyszálló, kemping), Hegyeshalomban (átutazó turizmus), Lipóton (termálfürdő) és Mosonmagyaróváron (gyógyfürdő, átutazó turizmus) töltöttek el több mint 10.000 vendégéjszakát a vendégek 2005-ben és 2010-ben. A megye déli része – a Rábaköz belső és a Répce-sík külső perifériája – turisztikailag kevésbé feltárt terület, kisebb volumenű, mozaikosan megjelenő, de sokrétű potenciális adottságokkal és jelentős tartalékokkal rendelkezik a turizmus fejlesztése számára.

2.4.22 A VÍZGAZDÁLKODÁS

Szennyvízkezelés

A településfejlesztési koncepció alapján a folyamatban lévő fejlesztések (Bősárkány szennyvízelvezetése; Tényő, Győrszemere szennyvízelvezetése; Gönyű, Nagyszentjános szennyvízelvezetése) üzembehelyezésével a 2000 lakos feletti települések közműves szennyvízelvezetése teljes körűvé válik, a közműves szennyvízelvezetéssel el nem látott lakosszám a

megyében 5% alatti, a csatornahálózatra kötési arány az ellátott lakosokat tekintve 90% fölötti (a győri agglomerációban 97%). A megye településeinek 78%-a rendelkezik szennyvízcsatorna hálózattal, de a hálózatba bekapcsolt lakások száma 2000-től folyamatosan emelkedik. 2010-ben 37%-kal több lakás volt bekapcsolva a szennyvízcsatorna-hálózatba 2000-hez képest. A megyében egyedül a Mosonmagyaróvári kistérség az, ahol tisztítás nélkül is vezettek be szennyvizet a befogadó vízfolyásokba. Ennek a mennyisége 2000 óta meredeken csökken. 2010-ben összesen 47 400 m³ volt a Mosonmagyaróvári kistérségben a tisztítás nélkül elvezetett szennyvíz, ami az 1%-át tette ki az országos mennyiségnek. A bevezetett és előtisztított ipari szennyvizek határértéke szigorításra került a 2012.01.01-től érvényes élővízzé nyilvánítás alapján.

A biológiailag is tisztított szennyvíz mennyisége 2000 óta folyamatosan csökken Győr-Moson-Sopron megyében. 2010-ben már 53%-kal kevesebb volt 2000-hez képest. A csökkenésnek két oka van, egyrészt a vízfogyasztás csökkenése miatt kevesebb szennyvíz keletkezik, másrészt megépült néhány III. tisztítási fokozatot teljesítő szennyvíztisztító. A közcsatornában elvezetett összes szennyvíz mennyisége 2010-ben 3,63%-a volt a magyarországi mennyiségnek. Ez az arány 2000-ben 5,42% volt. Győr-Moson-Sopron megye összes elvezetett szennyvízmennyisége 10 év alatt megközelítőleg 10 25,5 %-kal csökkent a vízfogyasztás csökkenésének és a csatornahálózat bővítésének együttes hatásaként.

Árvízvédelem

A Duna és mellékfolyói jelentős árvízveszélyt jelentenek a térségben. A globális felmelegedés következtében a jövőben várható a napjainkban is tapasztalt extrém vízállások, árvízhelyzetek, melyek elleni védekezés jelentős erőforrást igényel. A hosszú távú árvízvédelem kialakítása meghatározó a megye stratégiájában. Az előzetes kockázati térképek elkészültek, melyekből a veszélyeztetett területek (tervezési célterületek) már lehatárolhatók. Az elöntéssel veszélyeztetett területi kiterjedések és kártérképek pontos meghatározása várhatóan 2014-ben fog elkészülni.

A védelem jobb kialakítása érdekében 12 km hosszú töltésszakasz és 6 műtárgy kerül kiépítésre a Duna-projekt keretében.

2.4.23 A TÉRSÉG ELTARTÓ KÉPESSÉGE ÉS VERSENYKÉPESSÉGE

A megye eltartó képességét az aktív népesség nagysága jelentősen befolyásolja.

A megyében 2012-ben az aktív népesség száma 205 300 fő volt, az inaktív népesség száma pedig 144 700 fő volt. A 15 és 74 év közötti munkaerő-felmérés alapján a megye népességének gazdasági aktivitási aránya 2012-ben 58,7% volt, mely az országos átlag feletti (országos átlag: 56,9%).

17. táblázat: Győr-Moson-Sopron megye aktivitási mutatói

Aktivitási mutatók	Egység	GYMS	MO
Foglalkoztatottak	ezer fő	194,5	3 877,9
Munkanélküliek		10,8	475,6
Gazdaságilag aktívak		205,3	4 353,5
Gazdaságilag inaktívak		144,7	3 303,2
Népesség		350,1	7 656,6
Munkanélküliségi ráta	%	5,3	10,9
Aktivitási arány		58,7	56,9
Foglalkoztatási ráta		55,6	50,6

GYMS: Győr-Moson-Sopron megye
MO: Magyarország

A népesség kor szerinti megoszlásában a megye helyzete hasonló az országos átlaghoz. 1990 és 2011 között a megyére az ország egészéhez hasonlóan *az öregedés jellemző*, amelyet a megyei öregségi index is jól mutat, tehát az idősek fiatalokhoz viszonyított aránya növekszik. A kistérségeket vizsgálva 2010-ben a 60 év felettiek aránya a Csornai és Kapuvár-Beledi kistérségben volt a legmagasabb (23,3 és 26,6%), míg a Mosonmagyaróvári kistérségben a legalacsonyabb (20,4%). A megy fontos feladata a fiatalok megtartása a megyében, illetve a gyermeknépesség eltartottsági rátájának lehetőség szerinti növelése az eltartó képesség és a versenyképesség javítása érdekében.

A megye kiemelt hangsúlyt fordított és fordít az oktatás fejlesztésére, a munkaerőpiac megfelelő alakítására és az innovativitás erősítésére annak érdekében, hogy növelje a térség eltartó képességét és versenyképességét:

Győr-Moson-Sopron megyének az 1990-es években az erős gimnáziumi pozíció kialakítása volt a meghatározó cél az oktatás területén. Ennek köszönhetően a megye meghatározó szerepet tölt be Magyarországon a középfokú oktatásban. A középiskolák több mint fele Győrött működik, így Győr kínálatával Dunántúl legnagyobb középiskolai centruma. A megye másik iskolavárosa Sopron. A jelen gazdasági helyzetnek és munkaerőpiac elvárásainak figyelembevétele alapján fontos a megfelelő szakképzési lehetőség biztosítása a megyében. Erre már elindultak az évtized második felében a megyeszékhelyen a hiányszakmákra kialakított ösztöndíjrendszerek, melyek segítségével sikerült jelentősen növelni a szakközépiskolákban tanuló diákok számát.

A felsőoktatás területén a megyében két kiemelkedő szerepű felsőoktatási intézmény található: Széchenyi István Egyetem (SZE) és a Nyugat-magyarországi Egyetem (NYME). Az egyetemek több tudományterületet is lefednek (mérnöki tudományok, gazdaságtudomány, jogtudomány, egészségtudomány, tanítóképzés, pedagógia, bölcsészettudomány, természettudomány). Az egyetemek az Észak-Dunántúl térségből jelentős számú hallgatót vonzanak a megyébe. Az intézményekben már megindult a piaci szerepelőkkel együtt történő kutatás-fejlesztés (pl.: Audi és a SZIE együttműködése), melynek fenntartása és fejlesztése mindenképpen fenntartandó a jövőben. Ez a törekvés is hozzájárulhat az innovativitás erősítéséhez, mely területén nagy lemaradás jellemzi mind Magyarországot, mind pedig GYMS megyét (A Lisszaboni Célkitűzés értelmében a GDP 3%-át kellene kitennie a K+F ráfordítások összegének. Ez hazánkban 1%, GYMS megyében pedig mindössze 0,8-0,9%). Továbbá az országon belül Győr-Moson-Sopron megye súlya a K+F potenciál tekintetében messze elmarad a gazdasági súlya, vagy akár csak népessége által képviselt országos részesedéstől (K+F ráfordítások összege, foglalkoztatottak száma, kutatóhelyek és kutatási témák, feladatok, vagy tudományos minősítéssel rendelkezők száma alapján). A K+F tevékenység nem azonos az innovációval, ugyanakkor más vizsgálatok azt mutatják, hogy az innováció terén is hasonló a helyzet.

A megye innovációs aktivitása jelentős mértékben elmarad az Európai Unió országainak és régióinak innovációs teljesítményétől. A vállalkozások között meglehetősen alacsony az innovatív szervezetek aránya, amelyek ráadásul kevésbé használják ki az innovációs együttműködésekben rejlő potenciált. A régió vállalkozásainak közel 70%-a olyan hazai, főként kisméretű cég, amelynek alacsony az árbevétele, minimális K+F erőforrásokkal rendelkeznek és saját maguk is elmaradottnak tekintik az innovációs szintjüket. Csupán a fennmaradó 30% képviseli azon cégeket, melyek nagyobb hangsúlyt fektetnek az innovációra. Ezen vállalkozások: tudásorientált, fejlesztő kisvállalkozások, a külföldi tulajdonban lévő kisvállalkozások és a tradicionális nagyvállalkozások. Az egyetemek és a piaci szereplők közti együttműködésre már jelentek meg példák a térségben, de ezen a területen további fejlődésre van szükséges a K+F+I hatékony erősítése érdekében (közintézmények, KKV-k és nagyvállalkozások között). A helyi kutatóhelyek és egyetemi tudományos műhelyek nem erősödtek meg az elmúlt évtizedben.

2.4.24 MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA (ELÉRÉSI TÁVOLSÁGOK ÉS IDŐK, KAPCSOLATI HIÁNYOK, NAGYBERUHÁZÁSOK KIVITELEZÉSI KÖLTSÉGEIT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK, MINT PÉLDÁUL DOMBORZATI VISZONYOK, MŰTÁRGYAK)

Győr-Moson-Sopron megye közlekedési hálózata nem követte a megye dinamikus fejlődését, mely akadályozza a gazdasági fejlődést és a megyei életkörülményeket is. A közlekedési hálózatok a megyében leterheltek, minőségük nem megfelelő, elmaradott. A kistérségi települések kapcsolata nem megfelelő, közösségi közlekedéssel nehéz és időigényes eljutni egyik kistérségi városból a másikba.

A közúti közlekedés területén a megye része a páneurópai közlekedési folyosónak mely Európa nyugati részét köti össze a Balkánnal. E Helsinki közlekedési folyosón túl azonban hiányzik a megyében az észak-déli irányú közlekedési folyosó, illetve a Győr-Sopron útszakaszon túlterheltsége alapján indokolt autópálya. Az utak állapota rossz, az utak több mint fele 30 évnél régebben volt felújítva. A vasúti rendszerben a Győr-Sopron vonal kihasználtsága maximális, ennek kétvágányosítása már tervben van, illetve további rehabilitációk várhatók a térség vasúti vonalain (Porpác-Csorna-Mosonszolnok és a Szombathely-Zalaszentiván szakasz). Győr területén a vasúti teherszállítás mértéke folyamatosan növekszik, mely csökkenti a személyszállítási kapacitásokat. A megye területén két társaság működteti a vasúti közlekedést (MÁV és GYSEV), melyek közt még nem alakult ki szövetség. A hatékonyabb közlekedés biztosításához egy közös szövetség létrehozása előnyt jelentene.

A légi közlekedés területén a megyében öt sport és kereskedelmi repülőtér üzemel. Kimagasló ezek közül a Péri Repülőtér, melynek komplett fejlesztése 2013-ban megtörtént, így lehetőség nyílt a nemzetközi légiforgalomba történő bekapcsolódásra.

A vízi közlekedés 2 részre bontható. A szállítási feladatok tekintetében a megyében a Duna tekinthető gyakorlati szempontból hasznos vízi útnak, mely a Helsinki közlekedési folyosóhoz tartozik. A turisztikai és szabadidős tevékenység jellemzően a Rábán, a Mosoni-Dunán és a Fertő-tavon történik.

A megye az Országos Kerékpáros Törzshálózat elemeiként kijelölt 40 térségi jelentőségű kerékpárútvonal közül négy érinti a megyét. A megyei kerékpárutak jórészt a Szigetközben, a Fertő-tónál, illetve az osztrák határ mentén épültek ki turisztikai célzattal, de számos kerékpárút jellemzően a helyi lakosok mindennapi közlekedési igényeit szolgálja az egyes érintett településeken belül, s kevésbé van turisztikai, hálózati szerepkörük.
A megyei jogú városok oktatási és munkahelyi központi szerepéből fakadóan térségi/megyei jelentősége van a városokon belüli hálózatfejlesztésnek és a szemléletformálásnak egyaránt. (Ebbe a koncepcióba illik a Győr-Győrújbarát-Nyúl-Écs vagy a Győr-Nyúl-Écs-Pannonhalma kerékpárút, mely a megyét a későbbiekben akár a Balatonnal is összeköthetné.) Növekvő igény mutatkozik a kertékpárutak biztosítására a hivatásforgalmi és szabadidős forgalomban egyaránt. A Duna menti és az osztrák-magyar határ térségének kerékpáros infrastrukturális adottságai a legjobbak, azonban ezek hálózatossága gyenge, míg például a határokon átnyúló kapcsolatok több útvonal esetében jobban kiépültek (Duna-menti út, Fertő-tó). Fontos lenne továbbá egy Győr-Sopron kerékpárút megvalósulása Ausztria irányába, párhuzamosan a 85 sz. főúttal. A kerékpáros közlekedést kiszolgáló háttér-infrastruktúrák csak elszórtan találhatóak meg a megyében, hálózatba nem szerveződnek.

Az infrastruktúra fejlesztése során figyelemmel kell lenni a megye vízhálózatára. A domborzati viszonyok a fejlesztéseknek kedvezőek: a megye jelentős hányada síkság (Kis-Alföld), a legmagasabb pont a Bakonyban található Kőris-hegy (709 m).

A megye területén a közművek jelentős mértékben kiépültek (lásd közművekről szóló alapállapot leírásait), az infrastruktúra fejlesztésénél a közműves egyeztetés mindenképpen szükséges.

A Duna vonalán árvízvédelmi védművek kerültek kialakításra, illetve a Duna projekt keretében további védművek, műtárgyak kiépítése, illetve meglévő védművek javítása várható:

- Új védmű Dunaszentpál és Mecsér közt (11 km), illetve annak egy részén töltéskorona burkolás;
- Mecsér-Lickói árvízvédelmi zsilip;
- Győr-Koroncói szakaszon az ideiglenes lokalizációs vonal magassági hiánypótlása és a meglévő töltés egy kisebb szakaszának töltéserősítése és magasítása;
- 01.05 árvízvédelmi szakasz fejlesztése és a szivárgók építése az altalaj-állékonysági hiányok javításához;
- Győri Iparcsatorna torkolatában új árvízkapu és híd építése;
- Dunaszegi zsilipnél átépítik a műtárgy betonszerkezetét, valamint beépítenek egy vízszintszabályozó zsiliptáblát; a Zámolyi zsilipet felújítják, valamint egy vízszintszabályozóval bővítik. A Mártonházi szivattyúállást újjáépítik, az Újfalui szivattyúállásnál mobil szivattyúzási lehetőséget alakítanak ki;
- Mosoni-Duna-Rábca szakaszon a töltés állékonysági és keresztmetszeti hiánypótlása, koronaburkolása és a töltés mentett oldali védősávjának feltöltése (az altalaj állékonysági problémák megoldásához);
- Rábca beeresztő zsilip korszerűsítése, Rábca árvízkapu szerkezetének és kezelő berendezéseinek korszerűsítése;
- Sarolta zsilip és Rendeki zsilip helyén új műtárgyak építése

2.4.25 AZ ENERGIAELLÁTÁS

A megye területén a villamosenergia ellátó és szállító vezetékei, valamint létesítményei egyaránt megtalálhatóak. A nemzetközi és országos jelentőségű 400kV-os és 220kV-os vezetékek az átviteli hálózat távvezeték elemei. Ezen kívül pedig néhány éve átadásra került a Győr és Szombathely közötti 90km hosszú 400kV-os távvezeték. Továbbá Győr térségében üzemel az országos villamosenergia rendszer egyik jelentős csomópontja, a 400/220/120 kV-os alállomás. Ezt az alaphálózati csomópontot és az alaphálózatokat az MVM OVIT Zrt. üzemelteti, központja Budapesten van. A 120 kV-os elosztó hálózat az átviteli hálózat üzemét befolyásoló elosztóhálózati elemként funkcionál, melynek irányítását a MAVIR Zrt. végzi.

A megye a megújuló energiaforrások tekintetében mindegyikkel rendelkezik, igaz eltérő nagyságrendű potenciállal: szélenergia, biomassza, geotermikus energia, vízenergia. A szélenergia rejti magában a legnagyobb lehetőséget a megújuló energiaforrások közül Győr-Moson-Sopron megyében. Jelenleg országosan az összes névleges szélerőmű kapacitás 126,925 MW, aminek döntő többsége (mintegy 75%-a) Győr-Moson-Sopron megyében van.

Hegyeshalomban a Mária Ligeti Vízierőmű, amely a Lajtára épült, valamint a Kis-Rába vízén található Kapuvári Vízierőmű szintén a megújuló energiaforrásokat hasznosítják..

A megyében jelenleg tíz szélerőmű működik. A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Győri Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság saját adatbázisa, valamint a településrendezési tervek alapján 25 olyan helyszín van a megyében, ahol a kiserőmű kategóriába tartozó szélerőmű-tornyok építésének szándéka megfogalmazódott. Az érintett települések: Bágyogszovát, Bogyoszló, Cirák, Fertőd, Gyóró, Győr-Győrszentiván, Hegyeshalom, Iván, Kapuvár, Károlyháza, Kimle, Kisfalud, Lébény, Lövő, Mecsér, Öttevény, Rábapordány, Répceszemere, Répcevis, Sopronhorpács, Tét, Újkér, Und, Völcsej és Zsira.

Győr-Moson-Sopron megye településeinek földgázzal való ellátottsága szinte teljes körűnek mondható, a vezetékes gáz mindössze két településen - Fenyőfőn és Véneken - nem elérhető. Ezeken a településeken a földgázrendszer kiépítése olyan beruházást igényel, amelynek megtérülési ideje vagy igen hosszú lenne a kis fogyasztói sűrűség miatt, vagy a befektetés megtérülése egyáltalán nem is várható. 5A földgázellátó hálózati rendszerek mellett kiépült az a szénhidrogén termékvezeték rendszer, amely ipari célú igényeket elégít ki a megye területén Kápolnásnyék - Komárom - Győr között.

A megyében öt településen – Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár, Csorna és Kapuvár – üzemel távhőellátás, amelyre összesen 34.591 lakás csatlakozik rá. Ennek döntő hányada Győrben van. A távhőellátás hőbázisai jellemzően helyi kazánházak/fűtőművek.

2.5 A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti, társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz.

Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Koncepciója a területi terveken belül területfejlesztési terv típusú, és nem tartalmazza a terület-felhasználási kategóriák meghatározását. Ezen pont vizsgálatát Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Tervének jövőbeni módosítása során szükséges elvégezni.

2.6 A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése, és a környezeti, társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg

2.6.1 A TERVBEN SZEREPLŐ JAVASLATOK KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ ELEMZÉSE ÉS AZOK MEGVALÓSULÁSA, ILLETVE AZOK MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN VÁRHATÓ HATÁSOK

2.6.1.1 A termőföld mennyiségére gyakorolt hatások

2.6.1.1.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása nem valószínűsíthető. Pozitív közvetett hatások feltételezhetőek az alábbiak szerint:

- a tudásbázis folyamatos fejlesztésével a műszaki és tudományos fejlődésnek köszönhetően a megfelelő tervezéseken keresztül;
- mezőgazdasági és műszaki szakemberek képzésének köszönhetően;
- K+F+I programok erősítésén keresztül;
- a KKV-k támogatásán és fejlesztésén keresztül, a korszerűsítésnek köszönhetően.

A fejlesztési cél elmaradása esetén nem várható negatív közvetlen hatás kialakulása a termőföldek mennyiségére.

Összességében, a termőföld mennyiségének szempontjából a fejlesztési cél megvalósítása semleges, vagy kedvező.

2.6.1.1.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán a konkrét terv függvényében közvetlen negatív és pozitív hatások is kialakulhatnak a termőföld mennyiségének szemszögéből.

A közvetlen negatív hatások:

- A turizmus fejlesztésének következtében a szálláshelyek mennyiségi fejlesztése során figyelembe kell venni termőföldek elhelyezkedését. Mivel a szálláshelyek általában településeken találhatóak, ezért nem várható a termőföldek elfoglalása, de a termőföldek mennyiségének csökkenése a szálláshelyek mennyiségi növelésének következtében nem zárható ki. Amennyiben a turizmus fejlesztése magával vonja az úthálózat bővítését is, akkor a tervezés során a termőföldek elhelyezkedését ajánlott figyelembe venni.
- A kerékpárút hálózat fejlesztése során a mennyiségi fejlesztés, illetve a különböző bicikli úthálózatok összekötése negatívan befolyásolhatja a termőföldek mennyiségi helyzetét, ezért tervezéskor ezt a tényezőt érdemes figyelembe venni.
- A program megcélozza a fesztiválok, rendezvények fejlesztését is. A rendezvények helyszínének megválasztásakor szintén célszerű figyelembe venni a termőföldek elhelyezkedését, hogy a termőföldek mennyisége ne sérüljön a helyszín helyfoglalása, illetve a rendezvényhez szükséges infrastruktúra esetleges átszervezése miatt.

A program végrehajtása következtében negatív hatások kialakulása a részletes terv függvényében változhat, a hatások jelentősége várhatóan nem lesz jelentős, illetve körültekintő tervezéssel akár ki is küszöbölhetőek.

A közvetlen pozitív hatások:

- A program célkitűzései közt szerepel a kultúrtáji jelleg, a tájból-régióból fakadó művelési, gazdálkodási, építési tevékenységek, fejlesztések biztosítása, mely semlegesen, vagy pozitívan befolyásolhatja a termőföldek mennyiségét.
- A C alprogram kifejezetten a mezőgazdaság témakörét célozza meg: Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése:
    - A mezőgazdasági termelés feltételeinek javításával a termőföldek mennyisége valószínűsíthetően nem változik, azonban az öntözhető területek növekedése várható. A legjobb minőségű termőföldekre a program kifejezett figyelmet kíván fordítani, mely segíthet a fejlesztések miatt veszélyes zónába tartozó termőföldek megőrzésében;
    - A gyenge termőképességű külterületi területek fásítása során csökkenthető a szántóföldek részaránya (jelenleg a magyarországi átlag felett van ez a mutató).

Pozitív közvetett hatások feltételezhetőek az alábbiak szerint:

A termőföldek megfelelő mennyiségének biztosítása:

- az innováció támogatásával kialakuló új eszközök tervezésben történő használatával (pl: nyomvonalak kijelölése, településszerkezeti stratégiák);
- együttműködés erősítésével a kkv-k, intézmények, mezőgazdasági szereplők között, akik így szorosabb kapcsolatot tudnak kialakítani (pl: tervezés során a termőföldek elhelyezkedésének figyelembe vétele, párbeszéd a különböző szakemberek között);
- mezőgazdasági és műszaki szakemberek képzésének köszönhetően;
- K+F+I programok erősítésén keresztül;
- a KKV-k támogatásán és fejlesztésén keresztül, a korszerűsítésnek köszönhetően.

A fejlesztési cél elmaradása esetén a Győr-Mosonmagyaróvár vonalában található jó minőségű termőföldek mennyisége esetlegesen csökkenhet a többi fejlesztési projekt nem körültekintő végrehajtása következtében.

Összességében, a termőföld mennyiségének szempontjából a fejlesztési cél a minőségi termőföldek arányára és a vízellátással biztosított termőföldek arányára pozitív hatással lehet. Azonban a konkrét hatások megállapításához a településfejlesztési terv részletes ismerete szükséges.

2.6.1.1.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési koncepció alapján a megye kohéziójának erősítését az infrastruktúra fejlesztésén és bővítésén keresztül kívánják elérni. Ezen intézkedések végrehajtása esetén negatív, illetve közvetetten enyhén pozitív hatások is jelentkezhetnek. A hatások konkretizálására a pontos terv és nyomvonalak ismeretében van lehetőség.

Közvetlen negatív hatások:

Az infrastruktúra bővítése, új autópályák, forgalmi utak és kerékpárutak építése új területfoglalásokat eredményez. Ennek következtében csökkenhet a termőföldek mennyisége. A tervezés során célszerű figyelembe venni a termőföldek elhelyezkedését, kiemelten a jó és kiváló minőségű termőföldeket.

Közvetett pozitív hatások:

Az infrastruktúra bővítésével és javításával az eddig nehezen elérhető területek könnyebben megközelíthetőek lesznek, melynek következtében a jobb kohézió és a szorosabb együttműködés által a fejlettebb technológia eljuthat a hátrányosabb területekre is. Ennek köszönhetően lehetőség van a termőföldek mennyiségi és minőségi védelmére, javítására.

Összességében a Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél megvalósulása esetén az új közlekedési útvonalak elhelyezkedése és építésük kivitelezése függvényében csökkentheti a termőterületek mennyiségét.

A fejlesztési cél meg nem valósulása semleges hatással lenne a termőterületek mennyiségére.

2.6.1.1.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezet, kultúra és életminőség javítását célzó fejlesztési koncepció a környezet védelmével kapcsolatos célkitűzéseken keresztül várhatóan pozitív, vagy semleges hatással lesz a megyében található termőföldek mennyiségére. A kismértékű gyenge negatív hatások a pozitív hatásokat figyelembe véve jelentéktelenek.

Közvetlen pozitív hatások:

A megfelelő öntözéses gazdálkodás kialakítása a talaj minőségének javulásával jár hosszú távon. Ugyanakkor az öntözési rendszer kialakításakor előfordulhat rövid távú negatív hatás a kivitelezés során megnövekedő forgalom okozta egyéb lehetséges szennyezések miatt, de ez rövid ideig tart és a negatív hatás nem jelentős. A megfelelő öntözési infrastruktúra kialakítása hozzájárul a mezőgazdasági területek minőségi szinten tartásához, megtartásához.

Az árvízi helyzetekre történő felkészülés és elsősorban a védekezés erősítése a települések védelme mellett a termőföldek minőségi és mennyiségi védelmét is biztosítja.

Közvetlen negatív hatások:

A megújuló energiák gyarapítása következtében a mezőgazdasági területek mennyisége csökkenhet. Amennyiben megújuló energián alapuló erőmű kerül megépítésre a megyében akkor annak tervezésekor célszerű figyelembe venni a mezőgazdasági területek elhelyezkedését, különös tekintettel a kiváló minőségű mezőgazdasági területekre.

A Duna-projekt kivitelezése és a kultúrával kapcsolatos létesítmények infrastrukturális fejlesztése során a meglévő mezőgazdasági területek felhasználása lehetséges. A tervezéskor a környező mezőgazdasági területeket ajánlott figyelembe venni

Közvetett pozitív hatások:

A fejlesztési célként kitűzött decentralizáció következtében erősödhet a mezőgazdaság szerepe a periféria területeken, mely a mezőgazdasági területek fontosságát erősíti és így kis mértékben pozitív hatást fejthet ki közvetett módon a talaj minőségére.

Összességében a fejlesztési cél várhatóan pozitív hatással lesz a talaj minőségére és mennyiségére a megfelelő mezőgazdasági gyakorlat, illetve környezettudatosabb technológiák alkalmazásával, az árvízvédelem javításával és a felszíni vizek diffúz szennyezésének csökkentésével.

Amennyiben a fejlesztési program nem valósul meg, úgy nem valószínű a talajszennyezés, illetve annak valószínűségének csökkenése.

2.6.1.1.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A program, mely a belső kohéziót kívánja létrehozni egy arányosabb térszerkezet kialakításával és az erőforrások hasznosításának növelésével semleges hatást fejt ki a termőföld mennyiségére.

Amennyiben a program nem valósul meg, nem várható negatív hatás a termőföld mennyiségének szempontjából.

2.6.1.1.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési terv semleges hatással van a talaj minőségére.

Várhatóan a szomszédokkal kialakított együttműködés és a társadalmi kapcsolatok erősítésével, tudásrégiók segítésével a szakmai tudás és a fejlett technológia nagyobb eséllyel jut el a perifériás területekre, így közvetetten pozitív hatással lesz a termőföld mennyiségére.

A jobb kohézióhoz az elérhetőség javítása, infrastruktúra fejlesztése szükséges, mely területigényének következtében hatással lehet a termőtalajok mennyiségének. A technológiai fejlődés és a megfelelő tudású szakemberek meglétének köszönhető a megfelelő tervezés során kellő odafigyeléssel ez a hatás minimalizálható.

Amennyiben nem valósul meg a fejlesztési cél, az nem von magával sem pozitív, sem negatív hatást a termőtalaj mennyiségére.

2.6.1.2 A talaj minőségére gyakorolt hatások

2.6.1.2.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása nem valószínűsíthető. Pozitív közvetett hatások feltételezhetőek az alábbiak szerint:

- a tudásbázis folyamatos fejlesztésével a műszaki és tudományos fejlődésnek köszönhetően;
- mezőgazdasági képzésének köszönhetően;
- K+F+I programok erősítésén keresztül;
- a KKV-k támogatásán és fejlesztésén keresztül, a korszerűsítésnek köszönhetően.

A fejlesztési cél elmaradása esetén nem várható negatív közvetlen hatás kialakulása a termőföldek minőségére.

Összességében, a termőföld minőségének szempontjából a fejlesztési cél megvalósítása semleges, vagy kedvező.

2.6.1.2.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán a konkrét terv függvényében közvetlen negatív és pozitív hatások is kialakulhatnak a talaj minőségének szemszögéből.

A közvetlen negatív hatások:

- A turizmus fejlesztésének következtében a szálláshelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése során, a kerékpárutak fejlesztési munkálatai során, illetve a fesztiválok rendezvények idején és ezen helyszínek kialakítása során megnövekedett teherforgalom alakulhat ki, melynek következtében a közlekedési utak mentén kis mértékben növekedhet a szennyezés. A tervezéskor figyelembe kell venni termőföldek elhelyezkedését.

A program végrehajtása következtében negatív hatások kialakulása a részletes terv függvényében változhat, a hatások jelentősége várhatóan nem lesz jelentős, illetve körültekintő tervezéssel akár ki is küszöbölhetőek.

A közvetlen pozitív hatások:

- A program célkitűzései közt szerepel a kultúrtáji jelleg, a tájból-régióból fakadó művelési, gazdálkodási, építési tevékenységek, fejlesztések biztosítása, mely semlegesen, vagy pozitívan befolyásolhatja a termőföldek minőségét.
- A C alprogram kifejezetten a mezőgazdaság témakörét célozza meg: Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése:
    - A mezőgazdasági termelés feltételeinek javításával az öntözhető területek növekedése várható. A legjobb minőségű termőföldekre a program kifejezett figyelmet

kíván fordítani, mely segíthet a fejlesztések miatt veszélyes zónába tartozó termőföldek megkörzésében;
- A program célja az ökológiai, illetve vegyszertakarékos gazdálkodás támogatása, melynek következtében a talaj minőségének javulása várható.

Pozitív közvetett hatások feltételezhetőek az alábbiak szerint:

- az innováció támogatásával kialakuló új eszközök megjelenése többek közt a mezőgazdaság, (pl.: új technológiák);
- együttműködés erősítésével a kkv-k, intézmények, mezőgazdasági szereplők szorosabb kapcsolatot tudnak kialakítani;
- mezőgazdasági és műszaki szakemberek képzésének köszönhetően;
- K+F+I programok erősítésén keresztül;
- a KKV-k támogatásán és fejlesztésén keresztül, a korszerűsítésnek köszönhetően.

A fejlesztési cél elmaradása esetén a termőtalajok minősége romolhat a koncepcióban megjelölt egyéb fejlesztési projektek végrehajtása során (pl: infrastruktúra bővülése során több szennyezőanyag kerül a levegőbe és az út menti termőterületre. Kiemelendő, hogy Győr-Mosonmagyaróvár vonalában található jó minőségű talajok mennyisége és minősége szintén csökkenhet a többi fejlesztési projekt nem körültekintő végrehajtása következtében.

Összességében, a talaj minőségének szempontjából a fejlesztési cél megvalósítása kis mértékben pozitív hatással lehet. A vízellátás biztosítása, illetve az ökológiai és vegyszertakarékos gazdálkodások támogatása csökkenti a mezőgazdaság által a talajba jutó szennyezéseket. A turisztikai infrastruktúra és kapacitásfejlesztés bővítése során az út menti talajok szennyeződhetnek a közlekedés okozta szennyezőanyagokkal. Ennek konkrét nagyságát és helyét a részletes terv ismeretében lehet meghatározni.

2.6.1.2.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Közvetlen negatív hatások

Az új úthálózatok mentén a közlekedés következtében szennyeződhet a talaj, mely a talaj minőségének romlását eredményezi.

Közvetlen pozitív hatások

Az infrastruktúra fejlesztésével javul a térségben a funkciómegosztás, mely összességében a környezetterhelés csökkentésével járhat, így a fenti negatív hatások ellensúlyozhatóak és a közlekedési útvonalak mentén elhelyezkedő jelentős szennyezésnek kitett talajok minősége javulhat.

A program alapján a vízi közlekedés fejlesztése is a célok között szerepel, mely segítségével a teherszállítás területén a közúti szállítás egy része átterelhető lenne a vízi szállításra, így csökkenhet a nehézgépjárművek száma, mely által a talajba jutó szennyezőanyagok mennyisége is csökkenhet.

A kerékpárutak javítása és összekapcsolása szintén forgalomcsökkenést eredményezhet (főként a településeken és kis vonzáskörzetükben. A forgalomcsökkenéssel járó útvonalak környezetében található talajok minősége várhatóan javulni fog.

Összességében a fejlesztés következtében kialakuló forgalom és a funkciómegosztás sikerességének aránya határozza meg a fejlesztési cél hatását. A megfelelő funkciómegosztás kialakításával a fejlesztési cél pozitív hatása várható a talajok minőségének szempontjából.

A fejlesztés nem megvalósulása semlegesen hat a talaj minőségére.

2.6.1.2.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezet, kultúra és életminőség javítását célzó fejlesztési koncepció a környezet védelmével kapcsolatos célkitűzéseken keresztül várhatóan pozitív hatással lesz a megyében található talaj minőségére. A kismértékű gyenge negatív hatások a pozitív hatásokat figyelembe véve jelentéktelenek.

Közvetlen pozitív hatások:

A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken az adottságoknak megfelelő jó mezőgazdasági gyakorlat (trágyázás helyes módja, növényvédőszerek megfelelő alkalmazása) és ennek támogatása következtében a talajminőség várhatóan javulni fog.

A megfelelő öntözéses gazdálkodás kialakítása szintén a talaj minőségének javulásával jár hosszú távon. Ugyanakkor az öntözési rendszer kialakításakor előfordulhat rövid távú negatív hatás a kivitelezés során megnövekedő forgalom okozta egyéb lehetséges szennyezések miatt, de ez rövid ideig tart és a negatív hatás nem jelentős.

A megújuló energiák és az alacsonyabb környezeti terhelést okozó technológiák alkalmazása összességében csökkenti a környezeti terhelést, így várhatóan az emberi beavatkozás következtében kialakuló talajszennyezések mennyisége is csökkenni fog hosszútávon. Itt is megjegyzendő, hogy közvetetten negatív hatás is kialakulhat a technológia, illetve a megújuló energián alapuló erőművek kialakításakor, de ezen negatív hatás szintén elhanyagolható.

A fejlesztési célkitűzések közt szerepel a felszíni vizek diffúz szennyezéseinek csökkentése, illetve az illegális lerakók felszámolása, melynek következtében a talajszennyezettség mértéke csökken, illetve a jövőbeni talajszennyezések valószínűsége is csökkeni fog.

Az árvízi helyzetekre történő felkészülés és elsősorban a védekezés erősítése a települések védelme mellett a termőföldek minőségi és mennyiségi védelmét is biztosítja.

Közvetlen negatív hatások:

A Duna-projekt kivitelezése és a kultúrával kapcsolatos létesítmények infrastrukturális fejlesztése során a talajminőség ideiglenesen romolhat a megnövekedő forgalom okozta szennyezőanyag kibocsátás miatt. A tervezéskor a környező talajok minőségét és használatát ajánlott figyelembe venni

Közvetett pozitív hatások:

A fejlesztési célként kitűzött decentralizáció csökkenti a közlekedés és az erőforrások szállítása okozta hatásokat, így kis mértékben pozitív hatást fejthet ki közvetett módon a talaj minőségére.

Összességében a fejlesztési cél várhatóan pozitív hatással lesz a talaj minőségére a megfelelő mezőgazdasági gyakorlat, illetve környezettudatosabb technológiák alkalmazásával, felszíni vizek diffúz szennyezésének csökkentésével.

Amennyiben a fejlesztési program nem valósul meg, úgy nem valószínű a talajszennyezés, illetve annak valószínűségének csökkenése.

2.6.1.2.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A program, mely a belső kohéziót kívánja létrehozni egy arányosabb térszerkezet kialakításával és az erőforrások hasznosításának növelésével semleges hatást fejt ki a talaj minőségére.

Feltételezhető, hogy közvetett módon a kohézió által, illetve a periféria területek támogatásával a talaj minősége javulhat, vagy szinten maradhat a jövőben a tudás- és technológia transzfer következtében.

2.6.1.2.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési terv semleges hatással van a talaj minőségére (kis mértékben negatív és enyhe pozitív hatások is várhatóak).

Várhatóan a szomszédokkal kialakított együttműködés és a társadalmi kapcsolatok erősítésével, tudásrégiók segítésével a szakmai tudás és a fejlett technológia nagyobb eséllyel jut el a perifériás területekre, így közvetetten pozitív hatással lesz a talaj minőségére.

A jobb kohézióhoz az elérhetőség javítása, infrastruktúra fejlesztése szükséges, mely az építési, illetve a használati fázisban hatással lehet a talaj minőségére a közlekedési szennyezőanyagok talajba jutása miatt. A kohézió következtében kialakuló munkaerő-mozgás szintén okozhat forgalomnövekedést az utakon, melynek következtében a talajba jutó szennyezőanyagok mennyisége nőhet (ezt ellensúlyozhatja, a technológiai fejlődés és a megfelelő tudású szakemberek meglétének köszönhető környezeti kibocsátás szempontjából kifejlesztett jobb közlekedési eszközök használata).

Amennyiben nem valósul meg a fejlesztési cél, az nem von magával sem pozitív, sem negatív hatást a talaj minőségére.

2.6.1.3 A földtani és ásványvagyonra gyakorolt hatások

2.6.1.3.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A kreatív humán erőforrás erősítését célzó programnak nincs közvetlen hatása a földtani és ásványvagyonra a megyében.

Közvetett módon a programnak pozitív hatása, hogy megfelelő szaktudású munkaerő képzése által a nyersanyagok hatékonyabb kitermelése és felhasználása valósulhat meg a jövőben.

Amennyiben a program nem valósul meg, annak negatív hatása nem várható a földtani és ásványvagyonra.

2.6.1.3.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az innováció erősítésének következtében közvetlen hatások nem várhatóak a földtani és ásványvagyonra, közvetett módon azonban az innováció fellendülésével várható a hatékonyabb kitermelés, illetve az ásványvagyon hatékonyabb felhasználása.

A stratégiai fejlesztés meg nem valósulása esetén nem várható negatív hatás a földtani és ásványvagyonra.

2.6.1.3.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye kohéziójának erősítése során lehetséges, hogy az infrastrukturális fejlesztésekhez szükséges többlet nyersanyagot a megye területén kitermelt anyagokkal fedezik a Timaffy László Stratégiai Fejlesztési céllal összhangban. Ez esetben várhatóan emelkedni fog a nyersanyag kitermelés (vagy annak felhasználási aránya fog megváltozni. Ezen tényezők azonban nagy mértékben függnek a munkálatok tervezésétől és kivitelezésétől.

A stratégiai fejlesztés meg nem valósulása esetén nem várható negatív hatás a földtani és ásványvagyonra.

2.6.1.3.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A program konkrét célkitűzése megye kedvező környezeti adottságainak funkcionális hasznosítása, a környezeti elemek beépítése a gazdasági funkciókba, a vállalkozások kapacitásának megújításába (turizmus, **helyi nyersanyagokra épülő termelés**). Ennek következtében kis mértékben növekedhet a nyersanyag kitermelés a megyében.

A stratégiai fejlesztés meg nem valósulása esetén nem várható negatív hatás a földtani és ásványvagyonra.

2.6.1.3.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye kohéziójának erősítése során lehetséges, hogy az infrastrukturális fejlesztésekhez szükséges többlet nyersanyagot a megye területén kitermelt anyagokkal fedezik a Timaffy László Stratégiai Fejlesztési céllal összhangban. Ez esetben várhatóan emelkedni fog a nyersanyag kitermelés (vagy annak felhasználási aránya fog megváltozni. Ezen tényezők azonban nagy mértékben függnek a munkálatok tervezésétől és kivitelezésétől.

A stratégiai fejlesztés meg nem valósulása esetén nem várható negatív hatás a földtani és ásványvagyonra.

2.6.1.3.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Hasonlóan a kohézió javítását célzó stratégiákhoz az infrastukturális fejlesztések során várható, hogy a szükséges nyersanyagokat a Timaffy László Stratégiai Fejlesztési Céllal összhangban a megye területéről fedezik majd, ez esetben többlet nyersanyag kitermelés várható. Ezen tényezők azonban nagy mértékben függnek a munkálatok tervezésétől és kivitelezésétől.

A stratégiai fejlesztés meg nem valósulása esetén nem várható negatív hatás a földtani és ásványvagyonra.

2.6.1.4 Levegőtisztaság-védelem

2.6.1.4.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása nem valószínűsíthető. Pozitív közvetett hatások feltételezhetőek az alábbiak szerint:

- a tudásbázis folyamatos fejlesztésével a műszaki és tudományos fejlődésnek köszönhetően.
- a KKV-k támogatásán és fejlesztésén keresztül, a korszerűsítésnek köszönhetően
- A járműtechnológia megfelelő fejlődésén keresztül a felsőoktatás fejlesztése hosszútávon a közlekedési emisszió csökkenésével járhat.

A fejlesztési cél elmaradása esetén nem várható negatív levegőtisztaság-védelmi hatás kialakulása.

Összességében, levegőtisztaság-védelmi szempontból a fejlesztési cél megvalósítása semleges, vagy kedvező.

2.6.1.4.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Összességében a gazdasági tényezők fejlesztése az új források létesülése, illetve a forgalomnövelő hatás által negatív hatást gyakorol a levegőkörnyezetre. Ezen hatás mértéke csökkenthető az alábbiak alkalmazásával:

- A vállalkozások fejlesztése kapcsán megújuló energiaforrások telepítésének nagyobb arányú támogatása, illetve korszerűbb, energiahatékonyabb technológiák nagyobb arányú támogatása
- A turisztikai fejlesztések kapcsán javasolható tömegközlekedési cégekkel – kedvezmények, engedmények biztosítása, stb. – a személygépjármű forgalom mérséklése érdekében
- Az élelmiszeripari termelő létesítmények kapcsán javasolható a beruházási területek kijelölése során figyelembe venni a levegőkörnyezet alapállapoti terhelését.

A fejlesztési célok kapcsán pozitív hatás várható:

- A kerékpárutak fejlesztésétől
- Az állattartó telepek korszerűsítésétől
- Az ökológiai gazdálkodás támogatásától és fejlesztésétől

A fejlesztések elmaradása esetén a fentebb ismertetett terhelésnövelő (új létesítmények, forgalomnövekedés) és terheléscsökkentő (állattartó telepek fejlesztése, ökológiai gazdálkodás térhódítása) hatások elmaradnak.

Összességében, levegőtisztaság-védelmi szempontból a fejlesztési cél megvalósítása kis mértékben kedvezőtlen.

2.6.1.4.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedő utak kialakítása és üzemeltetése az érintett nyomvonal ~50-200 méteres környezetében levegőterhelő hatással rendelkezik. A nyomvonalak kijelölése minden esetben környezetvédelmi engedélyeztetéshez kötött, így a pontos hatások számítása és értékelése a nyomvonal, és a várható forgalmak ismeretében válik lehetségessé.

Az autópályák kialakítása, illetve a már üzemelő nyomvonalak fejlesztése, szélesítése a forgalom jobb megoszlásán keresztül a közlekedési eredetű levegőterhelés csökkenésével jár. A körgyűrűk, elkerülő utak kialakítása a belterületi terhelés jelentős csökkentését biztosítják. A közutak fejlesztése, karbantartása az ideális közlekedési sebesség fenntartásán keresztül nyújt lehetőséget az emisszió csökkentésére.

A vasúti pályák fejlesztése, villamosítása a közúti közlekedés volumenének csökkenésén keresztül emisszió csökkentő hatással rendelkezik.

A jellemzően turisztikai célú vízi közlekedés levegőtisztaság-védelmi hatása elenyésző, míg a szolgáltatási, fuvarozási célú vízi szállítás a közúti közlekedés csökkentésén keresztül pozitív hatást generál.

A tömegközlekedés fejlesztése a személygépjármű forgalom csökkentésén keresztül gyakorol pozitív hatást a levegőkörnyezetre. Ennek érdekében biztosítani kell a megfelelő minőségi szolgáltatás elérhetőségét. Javasoljuk a minőségi fejlesztések mellett fenntartható árképzés biztosítását is, mellyel a tömegközlekedés gazdasági szempontból is megfelelő alternatívává válhat.

A fejlesztések elmaradása esetén a közlekedési eredetű levegőszennyező hatás folyamatos jelenlétével, illetve az állapotok folyamatos romlásával kell számolni attól függően, hogy a gazdasági válság és a benzinárak alakulása milyen tendenciákat okoz a forgalomfejlődésben.

A vázolt fejlesztési célok környezeti elemre gyakorolt hatása megyei szinten várhatóan pozitív lesz, míg a fejlesztési területek környezetében a fejlesztés jellegétől függően pozitív, vagy kismértékben negatív.

2.6.1.4.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezettudatos mezőgazdaság és az energiahatékonyság valamint a technológiai fejlesztések támogatásával a levegőkörnyezet terhelése várhatóan csökken. A hulladéktermelődés csökkentése mind a hulladék szállításához, mind annak ártalmatlanításához kapcsolódóan pozitív hatással rendelkezik. A megújuló energiaforrások alkalmazása és a környezettudatosság fejlesztése szintén támogatandó irány.

A nem megfelelően kialakított hulladéklerakók rekultivációja bár vélhetően a munkagépek és tehergépjárművek üzemeltetése által kismértékű terhelésnövekedést okoz, az egyéb környezeti elemekre gyakorolt pozitív hatások figyelembe vételével javasolt.

A fejlesztési célok meghiúsulása esetén a fentebb bemutatott pozitív hatások elmaradása várható.

Összefoglalóan a fejlesztési cél várható hatásai pozitívak, vagy semlegesek.

2.6.1.4.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A helyi adottságok fejlesztésének levegőkörnyezetre gyakorolt hatásai kettősek. Egyrészről, az ipari fejlesztések várhatóan többlet emisszióval járnak, azonban, amennyiben a beszállítói, együttműködési rendszer fejlesztése kiváltja a nagy távolságba történő szállítás igényét, abban az esetben a meglevő forgalom volumene csökkenthetővé válik. Az ipari fejlesztések hatásai csökkenthetőek a 2.6.1.4.2 fejezetben ismertetett javaslatok figyelembevétele mellett.

A Győri térség további ipari fejlesztése kapcsán kiemelt figyelmet kell fordítani az érintett települések meglevő levegőterhelésére. A tervezett létesítmények kapcsán, a műszaki korlátok figyelembevétele mellett javasolt a megújuló energiaforrások alkalmazásának direkt támogatása. A tervezett fejlesztések egyúttal a személy- és tehergépjármű forgalom növekedését is okozzák, melynek mérséklése érdekében szükséges a korábban ismertetett, a tömegközlekedést és a vasúti, illetve vízi szállítás lehetőségeit javító, támogató fejlesztések komplex tervezése.

A fejlesztési programok elmaradása esetén negatív hatások kialakulása nem várható.

A fejlesztési cél hatása várhatóan kismértékben terhelő lesz a levegőkörnyezetre.

2.6.1.4.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A határon túli együttműködések – legyen az megye, vagy országhatár – hosszútávon a forgalom növekedésével és ebből adódóan terhelésnövekedéssel járhat. A növekedés nagyságrendjét nagyban befolyásolja a tömegközlekedés használatának aránya, melynek ösztönzése, szolgáltatások fejlesztése javasolható a negatív hatások csökkentése érdekében.

2.6.1.5 A felszíni és felszín alatti vizek mennyiségére és minőségére gyakorolt hatások

2.6.1.5.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A felszíni és felszín alatti vízre gyakorolt jelentős közvetlen hatás a fejlesztési cél kapcsán nem várható.

A KKV-k fejlesztése kapcsán, a technológiai függvényében a vízfelhasználás megnövekedhet, azonban amennyiben a támogatási koncepcióba beépítésre kerül a megfelelően magas színvonalú technológia alkalmazása, a fajlagos vízfelhasználás csökkenthető.

A fejlesztési cél elmaradása esetén nem várható negatív hatás kialakulása.

Összességében, felszíni és felszín alatti víz vonatkozásában a fejlesztési cél megvalósítása semleges, vagy kedvező.

2.6.1.5.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL – INNOVÁCIÓ A GAZDASÁGBAN

A vállalkozások fejlesztése a technológia függvényében a felszíni és/vagy a felszín alatti vízkészlet igénybevételét vonhatja maga után. A hatások mérséklése érdekében javasolható fogyasztáscsökkentő intézkedések támogatása. Ilyenek:

- A felhasznált víz újrahasznosítása
- Szürke víz használata, ahol erre lehetőség van
- Ipari víz használatának preferálása az ivóvíz helyett, ahol lehetséges

A turisztikai fejlesztések kapcsán egyrészről a keletkező hulladék és szennyvíz megfelelő kezelése jelent feladatot. A vízpartok és a víztest megóvása elsődlegesen az üzemeltető feladata. A fejlesztési tervekben is szereplő termálvizekre alapozott turisztikai fejlesztések kapcsán a keletkező szennyvíz megfelelő tisztításának, kezelésének biztosítása jelent feladatot.

A beruházások ösztönzése, ezen belül is a nagy kapacitású élelmiszer feldolgozó ipar fejlesztése, illetve a közvetetten megjelenő mezőgazdasági vízigény a vízfelhasználás növekedésével jár. Tekintettel arra, hogy a népegészségügyi, élelmiszeripari és állategészségügyi előírások sok esetben nem teszik lehetővé a vízfelhasználás csökkentését, így a megfelelő tisztítás, a lehetőség szerinti újrahasznosítás jelenthet megoldást. A fejlettebb technológiák alkalmazása a nagy létszámú állattartás területén várhatóan a vízfelhasználás csökkentése, illetve hatékonyságának növelése irányába mutat.

A fejlesztések elmaradása esetén a fentebb ismertetett terhelésnövelő (új létesítmények) és terheléscsökkentő (állattartó telepek fejlesztése, ökológiai gazdálkodás térhódítása) hatások elmaradnak.

Összességében a fejlesztési cél megvalósítása kis mértékben kedvezőtlen, vagy semleges.

2.6.1.5.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél vizsgált környezeti elemekre gyakorolt hatása, megfelelő műszaki tervezés és kivitelezés esetén semleges.

2.6.1.5.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezeti adottságok megfelelő hasznosítása, ehhez kapcsolódóan a környezeti elemek állapotának felmérése, javítása közvetetetten pozitív hatást gyakorolhat a környezeti elemekre. Az esetleges problémák feltárása, illetve a lehetőségek és adottságok pontosabb felmérése lehetőséget nyújt az okszerű tervezésre.

A környezettudatos mezőgazdaság és az energiahatékonyság valamint a technológiai fejlesztések támogatásával a fajlagos vízfelhasználás javulásán keresztül pozitív hatást generálhat. A hulladéktermelődés csökkentése pozitív hatással rendelkezik. A megújuló energiaforrások alkalmazása és a környezettudatosság fejlesztése szintén támogatandó irány.

A nem megfelelően kialakított hulladéklerakók rekultivációja a szennyezés megszüntetése, illetve annak kockázatának csökkentésén keresztül pozitív hatást gyakorol.

A fejlesztési célok meghiúsulása esetén a fentebb bemutatott pozitív hatások elmaradása várható.

Összefoglalóan a fejlesztési cél várható hatásai pozitívak, vagy semlegesek.

2.6.1.5.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az elmaradott térségek fejlesztése, az új létesítmények telepítésével, azok vízigényén, illetve szennyvízkeletkezésén keresztül gyakorolhatnak negatív hatást a felszíni és/vagy a felszín alatti vízre. A korábban, a fejlesztések kapcsán ismertetett javaslatok alkalmazásával ezen hatás csökkenthető.

A Győri térség további ipari fejlesztése kapcsán figyelemmel kell lenni a vízbázis védelmi védőterületek elhelyezkedésére (Ld. 2.4.5 fejezet). Az ipari fejlesztések, mint az korábban kifejtésre került, a vízfogyasztás növekedésén és a szennyvízkeletkezésen keresztül negatív hatást gyakorolhatnak a felszíni és/vagy a felszín alatti vízre.

A fejlesztési programok elmaradása esetén negatív hatások kialakulása nem várható.

A fejlesztési cél hatása várhatóan kismértékben terhelő.

2.6.1.5.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az ismertetett fejlesztési cél felszíni és felszín alatti vízre várhatóan nem gyakorolt hatást.

2.6.1.6 A hulladékgazdálkodás helyzetére gyakorolt hatások

2.6.1.6.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán jelentős hulladéktermelődés kialakulása nem valószínűsíthető. A fejlesztési cél hulladékgazdálkodásra gyakorolt hatása semleges.

2.6.1.6.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL – INNOVÁCIÓ A GAZDASÁGBAN

A vállalkozások fejlesztése a technológia függvényében kisebb-nagyobb mennyiségű hulladék keletkezésével jár. A hulladékgazdálkodási törvény alapelveinek figyelembe vételével a hulladékcsökkentés elsődleges módja, a képződés megelőzése, azonban erre sok esetben nincs lehetőség. Amennyiben ez nem lehetséges, a hulladék újrahasználata, újrafeldolgozása jelenthet megoldást.

A fejlesztési, továbbképzési programok támogatása kapcsán javasolható a nem hasznosítható hulladék keletkezését csökkentő technológiák fejlesztése, a környezettudatosság elterjesztése, a szelektív hulladékgyűjtés arányának növelése.

A turisztikai fejlesztések jellemzően a kommunális hulladék mennyiségi növekedésével járnak. Ennek elkerülésére, csökkentésére javasoljuk a turisztikai központokon a szelektív hulladékgyűjtést népszerűsítő, tudatformáló akciók végrehajtását, illetve a megfelelő infrastruktúra biztosítását.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari tevékenységek során keletkező hulladékok jelentős része hasznosítható, így a hulladékgazdálkodási célok tarthatóak.

A fejlesztési cél összességében kismértékben negatív hatást gyakorol a hulladéktermelődésre, azonban a hatás nagyságrendje nagyban függhet az ösztönzők megfelelő alkalmazásától.

2.6.1.6.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedési létesítmények fejlesztése jelentős mennyiségű inert hulladék keletkezésével jár, melynek elhelyezése hulladéklerakó kapacitásokat igényel. A lerakó kapacitási igények csökkentése érdekében törekedni kell a minél nagyobb arányú hulladékhasznosításra.

Az autópályák mellett üzemelő, illetve kialakításra kerülő hulladékgyűjtő szigetek megfelelő állapotban tartására külön figyelmet kell fordítani. Mindamellett ezek a létesítmények lehetőséget nyújtanak a közlekedés során keletkezett kommunális hulladék kulturált módon történő gyűjtésére, ezzel csökkentve a mellékutak mellett elhagyott hulladékok mennyiségét.

A vasúti, és vízi úton történő szállítás a fajlagosan nagyobb szállítási kapacitásra tekintettel arányosan kisebb kommunális hulladék és szennyvíz keletkezéssel jár, tehát hatása pozitív.

Összességében a fejlesztési cél egyes programelemei kismértékben kedvezőtlennek, míg más részei kedvezőként értékelhetőek.

2.6.1.6.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az alprogramokban vázolt tervek hulladéktermelődésre gyakorolt hatása feltételezhetően pozitív. A zöldgazdaság támogatása, az energiahatékonyság fejlesztése a környezeti potenciál megfelelő hasznosítása a hulladéktermelődés ellen ható tevékenységek.

A felhagyott hulladéklerakók rekultivációja, illetve felszámolása végrehajtandó feladat.

Az életminőség javítása kapcsán kiemelendő, hogy a megfelelően tiszta, kulturált környezet részét képezi a hulladékok megfelelő gyűjtése is, melynek folyamatos szinten tartása, fejlesztése a településtisztasági közszolgáltatók egyik fő feladata.

2.6.1.6.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A kisebb települések illetve az elmaradottabb térségek fejlesztése kapcsán felmerül a hulladék megfelelő elhelyezésére rendelkezésre álló kapacitás kérdése. Az ipari létesítmények megjelenésével, illetve azok fejlesztésével várhatóan növekedni fog az ipari jellegű és a kommunális hulladékok, illetve a szelektíven gyűjthető hulladékok mennyisége.

A megnövekedett hulladékmennyiséget a hulladékgazdálkodási rendszernek tudnia kell kezelni, mely esetlegesen a hulladékgazdálkodási rendszerek fejlesztését igényelheti.

A Győri Járműipari Körzet továbbfejlesztése hulladékgazdálkodási szempontból kettős hatással rendelkezhet. Egyrészről az újonnan létesülő vállalkozások a termelődő hulladék mennyiségi növekedését okozzák, másrészről azonban a már jelenleg is jelenlévő fejlett hulladékgazdálkodási infrastruktúra lehetőséget biztosít a hulladékok nagyobb százalékú újrahasználatára, illetve jogszabályi előírásoknak megfelelő ártalmatlanítására. A relatíve kisebb területen megjelenő nagyobb termelési kapacitás gazdasági lehetőséget nyújt olyan hulladékhasznosítási központok, technológiák létesítésére, melyek a kisebb szállítási távolságnak köszönhetően rentábilisan üzemeltethetőek.

2.6.1.6.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési projektek, mint az korábban ismertetésre került, a hulladék volumenének növekedésével járnak. Ez minden esetben negatív hatásként értékelhető, melynek mértéke az adott projekttől függ.

A határon átnyúló együttműködés részét képezheti a hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztéséhez kapcsolódóan a magyarországi viszonyok között megfelelő felvevő piaccal nem rendelkező RDF hulladékok termékké minősítése és ezzel párhuzamosan megfelelő hasznosító létesítmények feltárása.

2.6.1.7 A tájszerkezetre, tájhasználatra gyakorolt hatások

2.6.1.7.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A felsőoktatás fejlesztése kapcsán hatások kialakulása nem valószínűsíthető. A KKV-k fejlesztése kapcsán az engedélyeztetési fázisban kell vizsgálni azt, hogy a fejlesztési terület kapcsán felmerülnek-e tájvédelmi kérdések. A kertépítészet, tájépítészet eszközállományával akár az ilyen szempontból érzékeny területek esetén is megoldható a megfelelő tájba illesztés.

A tájvédelmi szempontból érintett területek egy része országos védelem alatt áll, így ezek esetében figyelembe veendőek a 2.6.1.9 fejezetben ismertetett előírások is.

A fejlesztési cél meghiúsulása várhatóan nem gyakorol jelentős hatást a tájhasználatra, tájszerkezetre.

2.6.1.7.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az innovációs törekvések és a helyi gazdaságfejlesztés kapcsán szintén az vizsgálandó, hogy egy újonnan kialakításra kerülő létesítmény a tájba beilleszthető-e, illetve tájvédelmi szempontokat érint-e.

A tájbeilleszthetőségi kérdések sok esetben már a települések rendezési terve, szabályzási terve szintjén is kezelhetőek az által, hogy fejlesztésre kijelölésre kerülő területek kapcsán a tájvédelmi hatásokat megfelelőképpen értékelik, figyelembe veszik.

A turisztikai fejlesztések kapcsán felmerül a tájvédelmi szempontból érintett területek extenzív hasznosítása, ahol erre lehetőség van. A turisztikai hasznosítás, a megfelelő tájba illesztés mellett védett érték jellegének függvényében nem okoz negatív hatást.

A falusi turizmus fejlesztése, illetve az ökológiai gazdálkodás támogatása a tájértékeket pozitívan befolyásolhatja.

A fejlesztési programok elhagyása esetén a fent ismertetett pozitív, illetve negatív hatások nem fognak kialakulni.

2.6.1.7.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedési célú fejlesztések, ezen belül is az új útvonalak kialakítása a tájképre negatív hatást gyakorolnak, azonban ezt építészeti megoldásokkal enyhíteni lehet.

A vasúti pályák villamosítása szintén negatív hatásként értékelhető.

A tömegközlekedés fejlesztése várhatóan tájvédelmi szempontból semleges hatásként értékelhető.

A fejlesztési cél a környezeti elemre kismértékű negatív hatást gyakorol, mely hatások a cél meghiúsulása esetén nem érvényesülnek.

2.6.1.7.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezeti adottságok hasznosítása, a természetközeli gazdálkodási módozatok, a zöldgazdálkodás, az energiahatékonyság fejlesztésének támogatásán keresztül pozitív hatásokat gyakorolhat a tájvédelemre. A pontos hatások a ténylegesen tervezett tevékenység engedélyeztetése során értékelhetőek. Általánosságban kijelenthető, hogy:

- Az alternatív és megújuló energiaforrások alkalmazása kapcsán szintén törekedni kell arra, hogy az ne törje meg az érintett terület tájképi világát.
- Olyan beruházások esetén, ahol ezen szempont nehezen kivitelezhető, pl. szélerőművek telepítése, a kevésbé értékes területeket szükséges preferálni.

A felszíni és felszín alatti vizek állapotának javítása, terhelésének csökkentése, tájsebként megjelenő elhagyott hulladéklerakók rekultivációja, az egyéb értékteremtő és értékmegőrző tevékenységek a tájvédelemre pozitív hatást gyakorolnak.

A fejlesztési cél összességében pozitív hatást gyakorol a környezeti elemre, mely hatások a programok meghiúsulása esetén elmaradnak.

2.6.1.7.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési tervek az új létesítmények kialakításán keresztül gyakorolhatnak negatív hatást a tájképre, tájszerkezetre. Ez a hatás csökkenthető, a fejlesztési programok között is szereplő, már üzemelő, kialakult központok további fejlesztésével, illetve építészeti, kertészeti módszerekkel.

A hatás tehát kismértékben negatív, vagy semleges, mely a fejlesztési cél meghiúsulása esetén nem alakul ki.

2.6.1.7.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az országok, illetve megyék közötti együttműködés fejlesztése, támogatása negatív hatást gyakorolhat abban az esetben, ha ez beruházásokkal, fejlesztéssekkel jár. Amennyiben a védett értékek karbantartására, fejlesztésére irányuló együttműködés alakul ki, az az adott környezeti elem vonatkozásában pozitív hatásokat jelent.

A fejlesztési cél megvalósulása nélkül a fentebb ismertetett hatások nem alakulnak ki.

2.6.1.8 Az épített környezetre, és a kulturális örökségekre gyakorolt hatások

2.6.1.8.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A felsőoktatás fejlesztése és a felsőoktatás és a gazdaság kapcsolatának szorosabbra fűzése várhatóan nem gyakorol hatást az épített környezetre. (Kivéve, ha ez új épületek kialakításával is jár)

A KKV fejlesztése kapcsán az engedélyeztetés során szükséges vizsgálni a tervezett létesítmények épített környezetbe történő beilleszthetőségét, illetve az érintett ingatlan régészeti érdekeltségét.

A fejlesztések a forgalom időszakos, vagy permanens növekedésével járnak, mely a zajvédelmi és rezgésvédelmi hatásokon keresztül negatív hatásokat gyakorol a védett értékekre. A határértékek tarthatósága itt is az engedélyeztetés során vizsgálandó.

A cél megvalósítása összességében kismértékben negatívnak, vagy semlegesnek mondható. A meghiúsulás esetén azonban, a fejlesztések hiányában a gazdasági fejlődés is megtorpan, mely az állagmegóvásra fordítható pénzmennyiség csökkenését okozhatja.

2.6.1.8.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Ahogy a korábbiakban ismertetésre került a fejlesztések kapcsán az épített környezet állagmegóvása, a megnövekedett forgalom által okozott hatások minimális csökkentése az elsődleges cél.

A turisztikai fejlesztések egyúttal az épített környezet sérülékenységét növelhetik, mely ellen tudatformálással lehet védekezni.

A kulturális örökség részét képező épületek megfelelő állagmegóvására nyújt lehetőséget a turisztikai fejlesztések kapcsán kialakuló többletbevétel.

A várható hatások előreláthatóan kismértékben negatívak.

2.6.1.8.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedési létesítmények fejlesztése, új nyomvonalak kialakítása az épített környezet szempontjából pozitív hatással lehetnek, mivel a településbelső jelentős terhelését az elkerülőkre, illetve az autópályákra irányítja át, ezzel a zaj, illetve a levegőterhelést csökkenti. A közlekedési célú fejlesztéseket megelőzően jellemzően részletes, helyszíni feltárást is magában foglaló régészeti vizsgálatok kerülnek végrehajtásra, mely kapcsán a régészeti és kulturális értékek vonatkozásában pozitív hatások kialakulása feltételezhető.

A vasúti rendszerek fejlesztése, és azok preferálása csökkenti a közúti teherforgalom volumenét és ez igaz a vízi közlekedés fejlesztésére is.

A tömegközlekedés, és az elővárosi közlekedés fejlesztése a belterületi forgalom csökkentésén keresztül gyakorolt pozitív hatást az épített környezetre.

A fejlesztési cél elmaradása esetén a közlekedés által okozott negatív hatások folyamatos jelenléte, az épületek állagromlása feltételezhető.

2.6.1.8.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezeti adottságok fenntartható kiaknázása és a környezeti állapot javítása kapcsán kidolgozott programlépések az épített környezetre és a kulturális értékekre várhatóan nem gyakorolnak hatást.

A települések értékmegóvását célzó törekvések hatása egyértelműen pozitív.

Az életminőség javítása kapcsán felvázolt programcélok szintén semlegesek a vizsgált elemek vonatkozásában.

A települések értékmegóvását célzó törekvések meghiúsulása negatívan befolyásolja a vizsgált elemeket, hiszen a folyamatos állagmegóvás nélkül a védett értékek állapota folyamatos romlást fog mutatni.

2.6.1.8.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A belső kohézió fejlesztése, a centrumok és perifériák közötti együttműködés kiterjesztése a gazdasági fejlődésen keresztül biztosíthat pozitív hatást a vizsgált elemekre, hiszen forrást biztosít az állagmegőrzésre.

A fejlesztések által okozott forgalomnövekedés a megnövekedő zaj és rezgésterhelésre tekintettel negatív hatást gyakorolhat a környezeti elemekre.

2.6.1.8.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A határon túli, illetve megyék közötti együttműködés szorosabbra fűzése vállhatóan nem gyakorol jelentős hatást az épített környezetre és a régészeti értékekre.

Kismértékű negatív hatás feltételezhető az együttműködés kapcsán felélénkülő forgalomra visszavezethetően, mely jellemzően a határ menti településeken jelenthet problémát.

2.6.1.9 Az élővilágra, ökológiai hálózatra, védett természeti területekre, biodiverzitásra gyakorolt hatások

2.6.1.9.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél élővilágvédelmi vonatkozása és hatása csekély, a természetvédelmi szempontból értékes, védendő területek és életközösségeik érintettsége a programhoz kapcsolódóan általában nem várható. Amennyiben a későbbi részletes tervezés során lokális érintettség, konfliktus lehetősége mégis felmerül, úgy a 2.4.9.2 fejezetben felsorolt jogszabályok figyelembevételével javasolt annak feloldása.

2.6.1.9.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél élővilágvédelmi vonatkozása és hatása csekély, a természetvédelmi szempontból értékes, védendő területek és életközösségeik érintettsége a programhoz kapcsolódóan általában nem várható. Amennyiben a későbbi részletes tervezés során lokális érintettség, konfliktus lehetősége mégis felmerül, úgy a 2.4.9.2 fejezetben felsorolt jogszabályok figyelembevételével javasolt annak feloldása.

2.6.1.9.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél keretében megnevezett, elsősorban közlekedésfejlesztési beruházások jelentős része megvalósítás alatt van, vagy előrehaladott a műszaki tervezés és engedélyezés folyamata. Élővilágvédelmi vonzattal döntően a Natura 2000 területeket vagy környezetüket érintő beruházások bírnak, néhány helyen felmerülhet a védett természeti területek érintettsége is. Az eddigi tapasztalatok alapján ott számolhatunk fejlesztési konfliktussal, ahol a Natura 2000 területek között keskeny folyosók állnak a fejlesztéshez rendelkezésre (pl. Dél-Hanság térsége, Sopron térsége, Kapuvár – Fertőszentmiklós térsége). A konfliktusok rendezésére a 2.4.9.2 fejezetben felsorolt jogszabályok kínálta egyeztetések és hatáscsökkentő intézkedések kínálnak megoldást.

2.6.1.9.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kimondottan környezetvédelmi-ökológiai töltetű, így várhatóan jelentős természetvédelmi hozadékai lehetnek, míg természetvédelmi kockázatai nem jelentősek. A tervek kidolgozása során törekedni kell arra, hogy a potenciális élővilágvédelmi hozadék a lehető legerősebb legyen.

2.6.1.9.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél élővilágvédelmi vonatkozása és hatása csekély, a természetvédelmi szempontból értékes, védendő területek és életközösségeik érintettsége a programhoz kapcsolódóan általában nem várható. Amennyiben a későbbi részletes tervezés során lokális érintettség, konfliktus lehetősége mégis felmerül, úgy a 2.4.9.2 fejezetben felsorolt jogszabályok figyelembevételével javasolt annak feloldása.

2.6.1.9.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél élővilágvédelmi vonatkozása és hatása csekély, a természetvédelmi szempontból értékes, védendő területek és életközösségeik érintettsége a programhoz kapcsolódóan általában nem várható. Minimális konfliktusok a térségi kohézió megteremtéséhez szükséges közlekedésfejlesztési tervekhez kapcsolódóan várhatók. Amennyiben a későbbi részletes tervezés során lokális érintettség, konfliktus lehetősége mégis felmerül, úgy a 2.4.9.2 fejezetben felsorolt jogszabályok figyelembevételével javasolt annak feloldása.

2.6.2 A TERVBEN SZEREPLŐ JAVASLATOK TÁRSADALMI SZEMPONTÚ ELEMZÉSE ÉS AZOK MEGVALÓSULÁSA, ILLETVE AZOK MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN VÁRHATÓ HATÁSOK

A megye Területfejlesztési Koncepciójában erőteljesen megjelennek a társadalmi célok, köztük az esélyegyenlőség biztosítása, az lakosság egészségügyi ellátásának és állapotának fejlesztése, az életminőség javítása. Az „életminőség” fogalmának összetettségéből következik, hogy annak javítására szolgáló intézkedések nagyban függnek a gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatoktól egyaránt. Kiemelendő, hogy a megye tervezett intézkedéseit megalapozza az a felismerés, amely szerint a megyében kialakult kettősség kezelése, a vidéki és városi igények különbözősége, a vidék fejlesztése és a leszakadással fenyegetett mikro térségek fontos figyelmet

érdemelnek. A programok vizsgálatakor elmondható, hogy azok széles körű társadalmi fejlesztést céloznak meg.

2.6.2.1 A népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás)

A megye egészét tekintve negatív a természetes szaporodás. Amíg Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár városok és környékük esetében ezt ellensúlyozza a bevándorlási pozitívum, és így növekszik a népességük; a megye többi részében a természetes fogyás vagy csak alacsony bevándorlási nyereséggel, vagy vándorlási veszteséggel párosul. Mindkét esetlen a népesség csökkenése figyelhető meg. A településszerkezetet vizsgálva elmondható, hogy a népesség eloszlása nem egyenletes: a népesség közel 60% él városokban, ennek is több mint a fele Győrben.

2.6.2.1.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A városokba költözés trendje várhatóan folytatódni fog, amennyiben a megye vidéki területein nem történik meg a munkaerőpiac kitágítása. Ennek segítségére lehetnek a célrendszerben megfogalmazott alábbi tevékenységek:

- Megyei Iparterület Fejlesztési Program
- Megyei Beruházás-ösztönzési Program
- Megyei Vállalkozás-fejlesztési Program

A szakképzés, az életen át tartó tanulás és a folyamatos továbbképzés lehetősége elősegítheti a társadalmi mobilitást; míg a helyi vállalkozások innovációjának segítése és bekapcsolása a megye gazdaságába segíthet a megye településszerkezetének javításában.

A programok megvalósulásának hiányában a városok húzóerejének erősödése és a leszakadással fenyegetett települések helyzetének további romlása várható.

2.6.2.1.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Amennyiben a fiatalokat nem sikerül a megyében és a kisebb településeken tartani, az egyes területeken már most is érzékelhető elöregedési tendencia folytatódása várható, amely a jövőben oda vezethet, hogy a megye munkaképes lakosságának nagy része 60 év feletti lesz. Ehhez szorosan kapcsolódik a Jedlik Ányos és Kühne Károly stratégiai célokban megfogalmazott humán tőke megfelelő irányú fejlesztése, a vállalkozásösztönzés, és a fenntartható elveken alapuló gazdasági innováció elősegítése; segíti továbbá a Timaffy László stratégiában lefektetett egészségügyi fejlesztés, a települések értékmegóvása és a társadalmi szolidaritás fejlesztése is. E célok megvalósulása egymást erősítve elősegítheti a társadalmi mobilitást, amely kiemelten fontos a hátrányos helyzetben lévő térségek és közösségek szempontjából. A megyén belüli társadalmi különbségek csökkentése, a megyében élők számára a lehetőség biztosítása személyes fejlődésük és potenciáljuk lehető legteljesebb kiaknázása fontos tényezője a megye hosszú távú fejlődésének. Mindezek hiányában a megyében lakók foglalkoztatottságának csökkenése, a megyébe vándorló „tudásmunkások” számának növekedése következhet be.

A programok meg nem valósulása várhatóan közepesen negatív hatással lesz a megye területi elhelyezkedésére.

2.6.2.1.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A Baross Gábor célban hangsúlyt kapott a közlekedési hálózat fejlesztése, amely elengedhetetlen a megye belső kohéziójának megerősítéséhez, a hátrányos helyzetű térségek leszakadásának megakadályozásához. A fejlesztések elmaradásának hatására az elavult összeköttetés tovább romló állapota hátráltathatja az együttműködések intenzívebbé válását és a fejlődő zónák összekapcsolását. Ennek hatására, a megélhetés érdekében a népesség elhelyezkedése tovább tolódhat a városok felé.

A fejlesztési célban megfogalmazott programok megvalósulása kiemelten fontos a megye népességi eloszlásának javításához.

2.6.2.1.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A nagyobb városok mellett Győr-Moson-Sopron megye továbbra is büszkélkedhet a hagyományok és a vidéki karakterét megőrző, mezőgazdasági kultúrával rendelkező térségre, amely a 85-ös úttól délre, délnyugatra helyezkedik el. A „vidéki idill” mögött azonban sok területfejlesztési kihívás rejtőzik. A megye vidéki illetve hátrányos helyzetű településein élők számára az életminőség javítására kitűzött intézkedések, a környezet és a táj értékeinek megőrzése mellett várhatóan erős pozitív hatásként

jelentkeznek majd. Mindez a helyi lakosok mellett a megye egésze számára az alábbi előnyökkel járhat: a vidékről a városokba költözők számának lassítása, a vidéki turizmus fejlesztése, a vidéki gazdaság fejlesztése a helyi termékek és szolgáltatások által.
A vidéki népesség megtartásához nem elégséges a megfelelő környezeti és gazdasági körülmények biztosítása, hiszen az életminőség növekedéséhez az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférhetőséget is biztosítani szükséges. Ennek hiányában tovább romolhat a megyében lakók egészségi állapota, amely a megye számára magasabb egészségügyi kiadásokkal járhat, illetve lelassíthatja a megye fejlődését.

A Timaffy László célban megfogalmazott, a környezeti és települési értékek megóvására, a zöldgazdaság fejlesztésére és az életminőség javítása pozitív hatással lehet a népesség területi elhelyezkedésére és életmódjára.

A programok meghiúsulása esetén a pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.1.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési célban szereplő programok megvalósulása esetén a megyében arányosabb térszerkezet alakulhat ki. Meg nem valósulás esetén várhatóan tovább folytatódik a megyében jelenleg is tapasztalható kettősség és a különbségek erősödése. Ezen felül, a leépüléssel veszélyeztetett településeken jellemző öregedési folyamat és leszakadás is várhatóan bekövetkezne.

2.6.2.1.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az Esterházy János célként elnevezett, a szomszédos – külföldi és belföldi – megyékkel való együttműködés hiánya Győr-Moson-Sopron megye saját céljainak nehézkesebb, lassabb, vagy kevésbé hatékony eléréséhez vezethet. A CENTROPE régió és a szomszédos megyék 2013 utáni céljainak vizsgálatakor számos párhuzam felfedésre került, amely a megfelelő párbeszéd és közös programok kialakításának segítségével hozzásegítheti a vizsgált területeket a fejlesztési célok eléréséhez. A megyék sok szempontból egymásra utaltságából következően a hasonló célok egymástól független végrehajtása, a kommunikáció hiánya hosszú távon a célok fenntarthatatlanságához vezethet.

A fenti célok meg nem valósulása esetén várható a vidéki és a városi területek közötti társadalmi szakadék elmélyülése, a városok felé irányuló bevándorlás növekedése és a megye településszerkezetében jelenleg is érezhető egyeletlen eloszlás fokozódása. Várható hatásként jelentkezhet még a helyi hagyományok és értékek, ezáltal a turizmus csökkenése, illetve a hagyományokra épülő társadalmi kohézió szétesése.

2.6.2.2 A foglalkoztatásra

2.6.2.2.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megyében megtalálható nemzetközi vállalatok és külföldi befektetésekből eredően várhatóan a munkaerőpiac tágulása következik be az elkövetkező években A nevelés-oktatás és a megfelelő szakképzés biztosítása elengedhetetlen feltétele a foglalkoztatási arány növelésének. A munkaerő-piacon versenyképes képzés és szakképzés hiányában a lakosság foglalkoztatási rátája csökken, a megyében a munkahelyek nagy számát biztosító multinacionális vállalatok a megye vagy akár az ország határain kívülről érkező, megfelelő képzettséggel rendelkezőket részesíthetik előnyben.

A KKV kultúra fejlesztése és a vállalkozási kedv növelése szintén meghatározó a lakosság foglalkoztatási aránya szempontjából. A helyi gazdaság fenntarthatósága szempontjából kiemelten fontos a kis- és középvállalkozások működésének biztosítása, számuk megtartása, növelése. A megyében a női munkanélküliek aránya hosszú idő óta felülmúlja a férfiakét. Erre vonatkozóan korábban már elindult egy munkaerő-piaci mintaprojekt, ma már azonban számos egyéb olyan lehetőség létezik, amely segíti a nők és a gyermekes anyák munkaerő-piaci integrációját: közte a társadalmi vállalkozások, a projekt alapú foglalkoztatás, a rugalmas időbeosztásban vezetett saját vállalkozás, stb.

Az oktatás, a vállalkozói kedv és a gazdasági szereplők összekapcsolása, a tudásmegosztás elősegítése és a finanszírozási lehetőségek kiaknázása a helyi vállalatok által teremtetett hozzáadott értékek növekedését vetíti elő.

A cél megvalósulása esetén erős pozitív hatással járhat a foglalkoztatásra. A fejlesztési célok meghiúsulása esetén a fentebb bemutatott pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.2.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye 2030-re kitűzött jövőképében nagy szerepet kap az innováció. Győr-Moson-Sopron megye innovációs aktivitása jelenleg elmarad a régió és az Európai Unió teljesítményétől, pedig elhelyezkedése miatt éppen az ellenkezőt várnánk. A cél megvalósításához felvázolt programok teljesülésének hatására a helyi K+F+I ráfordítások növekedése, a foglalkoztatás bővítése és a magasabb hozzáadott értéket előállító vállalkozások számának növekedése. Foglalkoztatási szempontból fontos megemlíteni még a helyi értékekre épülő turizmus és a helyi mezőgazdasági termékek fenntartható termelésére irányuló programokat. Megvalósulásuk eredményeképpen ezek mindenképpen a vidéki, kistérségi munkahelyek számának növekedésével járhatnak, amely a megye több stratégiai céljának is egyik alappillére.

A programok meg nem valósulása esetén a megye hazai és nemzetközi jelentősége, a külföldi befektetések száma és arány, illetve a helyi vállalkozások versenyképessége is csökkenhet. Emellett a megye eleshet a turizmusból származó bevételektől és a K+F+I fejlesztésekre jelenleg fordított támogatásoktól.

2.6.2.2.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megfelelő közlekedési hálózat elengedhetetlen feltétele a gazdasági fejlődésnek, a munkahelyteremtésnek, a lakosok mobilitásának (legyen szó a munkahely vagy a szabadidős lehetőségek megközelítéséről). Az alternatív, környezetbarát közlekedési módszerek - például kerékpározás – iránti növekvő igény az útvonalhálózaton belül új szolgáltatások, új munkahelyek teremtéséhez vezethet. Az infrastruktúrafejlesztés emellett önmagában is munkaerő-igényes, amely a projekt megvalósulásának idejére a foglalkoztatottak számának növekedésével jár.

A program meghiúsulása esetén a fejlődés lelassulása, a kistérségek közötti és a megye központjainak megközelíthetősége stagnálhat, amely erősen negatív hatással jár a megye számára.

2.6.2.2.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A célban megfogalmazott programok a foglalkoztatási lehetőségek bővülésével járhatnak. A zöldgazdaság és az egészségügyi ellátás javítására irányuló fejlesztések egyaránt járhatnak munkahelyteremtéssel.

A program meg nem valósulása esetén valamelyest negatív hatás várható a foglalkoztatásra.

2.6.2.2.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye belső kohéziójának növelésével elősegíthető a gazdaságilag kevésbé aktív települések és térségek gazdasági integrációja, azok felzárkóztatása. Győr mint járműipari központ pozicionálása, illetve a város és vidék kapcsolatának tisztázása megfelelő alapul szolgálhat a megye fenntartható gazdasági fejlődésének.

A programok megvalósulásának meghiúsulása hosszú távon erősen negatív hatással lehet a foglalkoztatásra.

2.6.2.2.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A CENTROPE régió céljai között szerepel a munkaerőpiac integrálása. Ez kiváló lehetőséget kínálhat a Győr-Moson-Sopron megyében élők számára, azonban veszélyeket is hordoz magában, hiszen amennyiben a helyi lakosok nem rendelkeznek a megfelelő képesítéssel, a kitágult versenyben esetleg nem érvényesülhetnek megfelelően. Jelenleg is megfigyelhető jelenség, hogy a határon túlra kiáramló munkaerő pont azokban a szakmák felé történik, amelyek a hazai oldalon is munkaerőhiánnyal küzdenek. Ennek egyik oka tagadhatatlanul a jövedelmi szintek közötti különbségben keresendő. Míg a hazai munkaerő kiáramlása rossz hatással van a megyében munkaerőhiánnyal küzdő vállalkozásokra, a megyében lakók magasabb jövedelmi és rendelkezésre álló jövedelme jó hatással van a megye GDP-jére. A hazai vállalkozási kedv és a megfelelő munkalehetőségek biztosításának hiányában a kivándorló munkaerő mértéke növekedhet, a pozíciók betöltésére pedig a határon túlról érkező vendégmunkások száma nőhet.

2.6.2.3 A szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire

2.6.2.3.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési programok elmaradása esetén negatív hatások kialakulása nem várható.

2.6.2.3.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél egyik alprogramja éppen a turisztikai kínálat feltételeinek javítására irányul, benne a szálláshelyek minőségének és mennyiségének fejlesztésével, a helyi értékek bemutatásával, a folyó menti területek turisztikai lehetőségeinek kiaknázásával, stb. A természeti és kulturális örökségekre alapozott turizmusfejlesztés jótékony hatást gyakorolhat a megye lakosságára több szempontból is:

- A szabadidő értékes és aktív eltöltése
- A helyi értékek megismerése, a helyi lakosok büszkeségének emelése
- A helyi gazdaság, helyi vállalkozások támogatása, munkahelyteremtés
- A természeti területek fenntartható kezelése

A fejlesztési célban megfogalmazott programok meghiúsulása esetén a fent említett pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.3.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezeti állapot megőrzése mellett fontos a természeti értékekhez való hozzáférés biztosítása a megye minden lakosa számára. A közlekedés fejlesztésével, illetve a környezetbarát közlekedési lehetőségek (kerékpárút, vasút) fejlesztésével az aktív életmód is elősegíthető. Hosszabb távon, a közlekedési infrastruktúrához és azok megnövekedett használóinak számához várhatóan igazodik majd a szolgáltatások kiépülése is, amely munkahely-teremtést és a vidéki lakosság helyben tartását hozhatja magával.

A fejlesztési programok meg nem valósulása esetén a fent vázolt pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.3.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Győr-Moson-Sopron megye kiemelkedően gazdag természeti és kulturális értékekben. A Nemzeti Parkokra, Natúrparkokra és a gyógy- és termálvízforrásokra fontos nem csak a megyén kívülről érkező turisztikai szempontból tekinteni, hanem a megye lakosságának életminősége és egészsége szempontjából is fontos erőforrásokra.

A jövő egyik nagy kihívása a fenntartható életmód elterjesztése. Az utóbbi évtizedekben tapasztalható a helyi környezeti és épített környezeti értékek, a kézművesség, a kulturális és kulináris hagyományok újra-felfedezése. Az erőforrás-hatékonyság növelése emellett az európai unió elvárása is 2020-ig. Mindehhez kiválóan kapcsolódik a Timaffy László stratégiai cél, amely megvalósulásának hiányában a környezet degradálódása, az erőforrások gyors ütemű kimerítése és a lakosság életmódjának és fogyasztási szokásainak a fenntarthatósági törekvésekkel nem összeegyeztethető irányú alakulása következhet be. Fontos megemlíteni, hogy a célban szereplő, a lakosság aktivitásának növelése, a megye gyógyvízkészletének megfelelő kezelése és fejlesztése, az egészségügyi fejlesztésekkel kiegészülve várhatóan erősen pozitívan hat majd a lakosság életszínvonalára.

A fejlesztési programok meg nem valósulása esetén a fent vázolt pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.3.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A 2.4.9.2–as pontban leírtakhoz hasonlóan a Göcsei Imre fejlesztési cél megvalósulása is hozzájárul annak biztosításához, hogy a megye rekreációs lehetőségei a megye minden lakosa számára hozzáférhetőek legyenek. A Göcsei Imre cél egyik fontos alappillére a területi erőforrások megfelelő hasznosítása és a területi ellentmondások csökkentése. Mindezek amellett, hogy növelhetik a megyében található, szabadidő eltöltésére alkalmas területeket, egyben új desztinációt is kínálhat a megyében és a régióban élőknek.

A programok megvalósulásának hiánya várhatóan valamelyest negatív hatással lesz a szabadidő eltöltés és a rekreációs lehetőségek területi feltételeire.

2.6.2.3.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye rekreációs szempontból jelentős területeinek egy része a határokhoz közel helyezkedik el. Ezek megfelelő hasznosításához tehát fontos a határ menti együttműködések szélesítése, a határon átnyúló természeti és kulturális értékek közös kezelése.

A program meg nem valósulása a környezeti értékek degradálódásával, a megye és a szomszédos területek közötti ellentétek kialakulásával, a korábban kialakult egységes kép elvesztésével fenyeget.

2.6.2.4 A népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére

2.6.2.4.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Míg a felnőtt lakosság életminőségének egyik meghatározó eleme a munkabiztonság, a fiatal korosztály számára fontos biztosítani, hogy az oktatási intézményekben elsajátított tudással versenyképesek lehetnek a munkaerő piacon. Fontos emellett biztosítani annak a lehetőségét, hogy minden ember – születési helyétől, vallásától, etnikai hovatartozásától, stb. – kiaknázhassa saját potenciálját, amelybe a tanulás és a vállalkozás lehetősége is beletartozik.

A munkahely és az anyagi források biztonsága emellett erős összefüggésben áll a lakosság egészségügyi állapotával: a munkahely elvesztése és a hosszú munkanélküliség sokszor jár depresszióval, vagy fizikai megbetegedésekkel.

Megvalósulása esetén a cél hozzájárulhat a lakosság megélhetésének biztonságához, a munkavállalás sikerességéhez, a társadalmi helyzet javításához.

A fejlesztési célok meghiúsulása esetén a fentebb bemutatott pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.4.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Korábban már többször említésre került a helyi értékekre épülő gazdaság és turisztikai kínálat fejlesztésének, az innováció által biztosított kreatív lehetőségek jótékony hatása a lakosság életminőségére; áttételesen a munkahelybiztonság következményeként az egészségi állapotára és szociális helyzetére. A Kühne Károly fejlesztési célban azonban ezek mellett kiemelendő a fenntartható mezőgazdaság felé irányuló programok pozitív hozománya a megye egészségi állapotára is. Az utóbbi évtizedekben ugyanis – az állattartó telepek és a régi ipari tevékenységek miatt – nagymértékű szennyezés került a talajvízbe.

Az ökológiai vagy vegyszertakarékos művelés alá bevont területek arányának növelésével a talajszennyezés csökkenthető, a hagyományos és jó minőségű termények helyben való értékesítésével pedig a lakosság - és az ide látogatók - egészséges, alacsony vegyszertartalmú zöldségeket, gyümölcsöket fogyaszthatnak.

A programok megvalósulásának elmaradása esetén közepesen negatív hatásra számíthatunk a lakosság életszínvonalát, egészségi állapotát és szociális helyzetét tekintve.

2.6.2.4.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A cél elérése érdekében megfogalmazott programok alapvetően a helyi lakosok életminőségének javítását szolgálják, hiszen az utazási idő csökkentése, a megközelíthetőség biztosítása számos területen megkönnyíti a lakosok életét. Vigyázni kell azonban, hogy a közúti közlekedés fejlesztése ne járjon negatív egészségügyi, társadalmi vagy környezeti hatással a helyi közösségek számára. Ennek érdekében ahol csak lehetséges, előnyben részesítendő a kevésbé környezetkárosító fejlesztések előtérbe helyezése és a tömegközlekedési lehetőségek fejlesztését.

A programok megvalósulásának elmaradása valamelyest negatív hatással járhat a lakosság életminőségére.

2.6.2.4.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megyében élők egészségi állapota szempontjából kiemelkedő figyelmet érdemel a Timaffy lászló stratégiai cél, amelyben általános célként jelenik meg az „egészséges, értéktudatos és szolidáris társadalom” megteremtésének ösztönzése. Az egészségügyi ellátás fejlesztésére alapvetően szükség mutatkozik, hiszen a megye lakosságának közel harmada szűrhető daganatos betegség miatt, minden tízedik lakosa pedig olyan megbetegedés következtében hal meg, amely az elsődleges prevenció által

befolyásolható lenne. A megye lakosságának egészségtudatos fejlesztése kéz-a-kézben kell, hogy megvalósuljon az egészségügyi ellátás fejlesztésével.

Kiemelt figyelmet érdemel a csecsemőhalálozási ráta csökkentése, amely továbbra is az uniós átlag feletti, a női daganatos halálozások száma, illetve a hátrányos helyzetű térségek és közösségek hozzáférésének biztosítása az egészségügyi ellátásokhoz. Amennyiben a programban megvalósuló fejlesztések nem fektetnek megfelelő hangsúlyt a hátrányban, a fogyatékkal élők és az idősek életminőségének javítására, a negatív hatások várhatóan már rövidtávon is megjelenhetnek. E hatások között megemlítendő a társadalmi kohézió gyengülése, e társadalmi rétegek veszélyeztetettségének növekedése, a társadalmi szolidaritás gyengülése, és nem utolsó sorban az egészségügyi és a szociális ellátásokkal kapcsolatos kiadások növekedése.

A lakosság életminőségének javítására irányuló intézkedések közül nem maradhat ki a hátrányos helyzetben, illetve fogyatékkal élő társadalmi integrációja, lehetőségeik biztosítása sem. Az életminőség javítására irányuló programok megvalósítása közben fontos biztosítani, hogy a fejlesztésekhez a hátrányos helyzetben élők, az idősek és a fogyatékkal élők egyaránt megfelelően hozzáférjenek.

A hiányos egészségügyi ellátás nőkre gyakorolt hatása kettős, hiszen ők nem csak a saját, de a gyermekek, sőt akár az egész család megbetegedéseinek terhét is hordozzák. Az egészség, az aktív életmód, a tudatos prevenció jelentős mértékben befolyásolja a lakosok életminőségét, „jól-létét". Az egészség megőrzése hozzájárul a munkahely megtartásához, a család és a gyermekek egészségügyi kiadásainak csökkentéséhez, és a gyermekek veszélyeztetettségének csökkentéséhez.

A lakosság egészségi állapotának javítása, a prevenció hangsúlyozása mindazonáltal gazdasági megtakarítást is jelenthet a megye számára, hiszen ezáltal az egészségügyi kiadások jelentősen csökkenthetőek. Ezzel szemben, a programok nem megvalósulása következtében pont az ellenkező hatás várható: a megbetegedések számával nő az ellátásra szorulók száma, a visszatérő vagy

Az egészségügyi állapotot azonban nem csupán az ellátási rendszer és a prevenciós intézkedések befolyásolják. Hatással van erre a megélhetés biztonsága,a rekreációs lehetőségek, az egészséges környezet és az egészséges étkezési lehetőségek is.

2.6.2.4.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A programok elsősorban az elmaradottabb térségek, illetve a hátrányos helyzetű települések lakói számára jár jelentős hatással. A cél elérésének segítségére hívott programok ugyanis nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a megye nagyobb városaiban jelen lévő dinamizmus kiterjeszthető legyen a megye egészére. A belső kohézió erősítése segít a kisebb települések saját értékeinek, helyi lehetőségeinek kiaknázásában, a megyében lévő különbségek csökkentése pedig egyben kiterjeszti a városok hatókörét és új gazdasági lehetőségeket teremt.
A programok megvalósulásának hiányában a pozitív hatások elmaradása, illetve a leszakadással fenyegetett térségek további hátrányba kerülésével fenyeget.

2.6.2.4.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye és egyben Magyarország számára is kiváló lehetőség a szomszédos nagyvárosok húzóerejének kihasználása, a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése. Mindez áttételesen pozitív hatással járhat a megyében lakók életminőségére.

A programok meg nem valósulása esetén a megye egyre inkább lemarad a Pozsony és Bécs vezette fejlesztésektől.

2.6.2.5 A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére

2.6.2.5.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A társadalom biztonságérzetet a bűncselekmények mellett jelentősen befolyásolja a gazdaság, politika és környezet állapota, illetve a társadalom tagjainak egymáshoz való viszonya, a társadalom tagjainak jövőképe is. Bár a programok megvalósulása közvetlen hatással valószínűleg nem lesz a társadalom biztonságérzetére és veszélyeztetettségére, a szakképzés és a vállalkozási kultúra fejlesztése, a felsőoktatás és a gazdaság kapcsolatának szorosabbra fűzése javíthat a fiatalok jövőbe vetett hitén.

Összességében, a programok megvalósulása hosszú távon valamelyest pozitív hatással járhat a társadalom biztonságérzete szempontjából.

A fejlesztési célok meghiúsulása esetén a fentebb bemutatott pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.5.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megélhetés biztonsága és a munkanélküliek számának csökkenése várhatóan a lakosság elégedettségi szintjének növeléséhez, hosszú távon pedig a bűncselekmények számának csökkenésével járhat.

Amennyiben a cél eléréséhez kitűzött programok (turisztikai kínálat feltételeinek fejlesztése, a látogatók számának növelése, a falusi turizmus jelentőségének növelése, a mezőgazdaság fenntartható fejlesztése) az érintettek megfelelő bevonásával és átláthatóan megy végbe, a fejlesztések megvalósításának várhatóan nem lesz közvetlen negatív hatása a helyi lakosok biztonságérzetére.

A fejlesztési célok meg nem valósulása esetén semleges hatás várható a vizsgált társadalmi területre.

2.6.2.5.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedési kapcsolatok javítása elsősorban a hátrányos helyzetű térségek bekapcsolásán keresztül, közvetetten csökkentheti a helyi társadalom veszélyeztetettségét. Emellett a kistérségi közlekedésfejlesztés és a centrumok elérésének javítása a várhatóan jó hatással lehet a társadalmi kohézióra is.

A fejlesztési célok meghiúsulása esetén a fentebb bemutatott pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.5.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezet állapota és a lakosság életszínvonala a társadalom biztonságérzetének meghatározó elemei. A célrendszerben megfogalmazott programok között várhatóan az alábbiak járulnak hozzá leginkább a lakosság biztonságérzetéhez és a veszélyeztetettség csökkentéséhez:

- A hátrányban, fogyatékkal élők, valamint az idősek életminőségének javítása, az ellátórendszereinek fejlesztése
- Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése
- A prevenciós, az életminőség javítását elősegítő programok és az aktív, egészséges, összetartó helyi közösségek fejlesztését támogató programok
- A stratégiai célok elérése érdekében megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztési, közszolgáltatás-fejlesztési és speciális térségi programok
- A hosszú távú fenntarthatóság és az ellátás biztonságának növelése érdekében a megújuló energiaforrások arányának karakterisztikus növelése

A lakosság egészségi állapotának növelése, kiegészülve a fenntartható gazdasági fejlődéssel várhatóan pozitív hatással lesz a társadalom biztonságérzetére.

A programok megvalósulásának elmaradása a jelenlegi trendeket vizsgálva várhatóan a krónikus betegségben szenvedők és a hátrányos helyzetben élők számának növeléséhez vezethet, amely negatív hatással lehet a lakosság biztonságérzetére.

2.6.2.5.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Veszélyeztetettségről elsősorban a gyermekek kapcsán beszélünk. Fontos megemlíteni, hogy a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet – bár egymástól nem különíthetőek el teljes mértékben – két különböző fogalom. Attól, hogy egy gyermek szociálisan hátrányos helyzetű családba születik, még nem lesz eleve veszélyeztetett. Veszélyeztetettek azonban például az alkoholista, krónikus betegségben szenvedő szülők gyermekei, a tanulásban lemaradt gyermek vagy a javítóintézetből elbocsátott, nem utógondozott fiatal.

A veszélyeztetettség, mégis, gyakrabban előfordul a hátrányos helyzetben élőknél, ezért a veszélyeztetettség lehetőségének csökkentéséhez alkalmasak lehetnek a hátrányos helyzetű rétegek integrálódását segítő programok. Ilyenek például a Göcsei Imre célban megfogalmazott Helyzetbe Hozás Programja és a Rábaközi Fejlesztési Program.

Összességében, a tervezett programok megvalósulása hosszú távon várhatóan pozitív hatással jár a lakosság veszélyeztetettségének csökkentésére.

A fejlesztési célok meghiúsulása esetén a fentebb bemutatott pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.2.5.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A szomszédos régiókkal való kohézió erősítése szintén hozzájárulhat a társadalom biztonságérzetéhez, hiszen lehetőséget biztosít rá, hogy a felmerülő problémákat a régió közösen, párbeszéd segítségével oldja meg. Mindemellett fontos megemlíteni az országos átlag fölötti külföldi beköltöző arányát. A szomszédos országokkal való együttműködés hiányában felmerül annak a veszélye, hogy a helyi lakosok és a beköltöző között feszültség alakul ki. Ez hatással lehet a helyi lakosok biztonságérzetére, mint a munkaügyi lehetőségek, mint a kultúrák különbözősége miatt. Ennek ellensúlyozása mind a CENTROPE kezdeményezés lehetőségeinek kihasználásával, mind a megye- ás országhatárokon átnyúló kapcsolatok fejlesztésével lehetséges.

A programok meghiúsulása esetén nem várható közvetlen negatív hatás a vizsgált társadalmi szempontokra.

2.6.3 A TERVBEN SZEREPLŐ JAVASLATOK GAZDASÁGI SZEMPONTÚ ELEMZÉSE ÉS AZOK MEGVALÓSULÁSA, ILLETVE AZOK MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN VÁRHATÓ HATÁSOK

2.6.3.1 A térszerkezetre (a térszerkezet alakulása, a területhasználat változásai, területek rendeltetésének változása, vagy használatának korlátozása, területi fejlődés térbeli korlátai)

2.6.3.1.1. JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása a térszerkezetre nem várható.

2.6.3.1.2. KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A helyi gazdaság, a turisztikai kínálat és a mezőgazdaság fejlődésével néhány terület rendeltetésének megváltoztatásával járhat, elsősorban az alábbi programokon keresztül:

- Megyei Szolgáltató- és Kompetencia Központok Programja: az ipari parkok fejlesztése
- Megyei Egészség- és Gyógyturizmus Fejlesztési Program: szálláshelykínálat mennyiségi színvonalának növelés
- Megyei Örökségturizmus Fejlesztési Program: turisztikai kínálatának bővítésére irányuló beruházások; kiemelkedő jelentőségű természeti örökségek turisztikai kínálatának bővítése
- Megyei Aktív Turizmus Fejlesztési Program: turisztikai vonzerőre épülő, foglalkoztatást bővítő fejlesztések
- Megyei Élelmiszer-feldolgozóipar Fejlesztési Program: beruházásösztönző beavatkozások
- Megyei Fenntartható Mezőgazdaság Program: az ökológiai gazdálkodás térnyerését elősegítő intézkedések; a gyengébb minőségű területeken az extenzív állattenyésztést és a legelőgazdálkodást elősegítő projektek

A természeti erőforrások megfelelő használata és a helyi turisztikai értékek fejlesztése elősegítheti a megye gazdasági és társadalmi folyamatainak hatékonyságát, és hozzájárulhat a térkapcsolatok megfelelő kihasználásához. A fejlesztési cél megfelelő implementálása tehát pozitív hatással lehet a megye térszerkezetére.

2.6.3.1.3. BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megyében 183 település található, amelyből 99 a gyenge, illetve a funkció nélküli települések kategóriájába tartozik. E falvaknak az integrálása, ellátásuk javítása nem elhanyagolható feladat, amelynek egyik alappillére a közlekedési kapcsolatok javítása. A Kistérségi Közlekedésfejlesztés és az Elővárosi Közlekedési Hálózat programok segítségével, illetve elsősorban a közúti és a vasúti közlekedés fejlesztésével hatékonyan teremthető meg az integráció infrastrukturális feltétele. A megye kohéziójának erősítése emellett a többi öt stratégiai fejlesztési cél sikerességéhez is jelentősen hozzájárulhat.

A programok nem megvalósulása várhatóan negatívan befolyásolja a gazdaság-, turizmus-, és kereskedelem fejlesztésére irányuló programokat.

2.6.3.1.4. TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az itt felsorolt programok közül a Környezeti állapot javítása és a Települések értékmegóvását célzó intézkedések lehetnek leginkább hatással a terület rendeltetésének megváltoztatására. A Natura 2000

hálózat felülvizsgálata és a tervezett Szigetköz Nemzeti Park létrehozása a területi funkciók megváltozásához vezethet. Mindez hosszú távon várhatóan a megye területi funkcióinak letisztulásához és az erőforrások fenntartható hasznosításához járul hozzá.

Az életminőség javítására irányuló, a megye termál- és gyógyvízkészletének hasznosítása szintén némileg átrendezheti a megye térszerkezetét. Ezen intézkedések megvalósításakor fontos figyelembe venni a többi stratégiai célban megfogalmazott fejlesztéseket (közlekedés, megye kohéziójának növelése, megfelelő szakképzés, stb.), és összehangoltan kezelni azokat.

Amennyiben a programok nem valósulnak meg, a területi fejlődés térbeli korlátjai várhatóan szűkülnek, a környezeti adottságok nem megfelelő hasznosításának eredményeképpen.

2.6.3.1.5. GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Várhatóan a fejlesztési cél mindegyik programja pozitív hatást gyakorol a megye térszerkezetére. A programok elsősorban pont az arányosabb térszerkezet kialakulását, illetve a jelenleg funkciójukban tisztázatlan települések, térségek adottságain alapuló fejlesztéseket célozzák.

A programok megvalósulásának elmaradása esetén a jelenleg is tapasztalható kettősség fokozódása, a leszakadással fenyegetett települések helyzetének romlása várható.

2.6.3.1.6. ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési célban megfogalmazott partnerségi együttműködések várhatóan pozitív hatással lesznek a térszerkezetre. A CENTROPE kezdeményezés elsősorban a megyében található nagyobb városok vonzáskörzeteinek rehabilitációján keresztül segítheti a megye fejlődését. Az ország- és megyehatárokon átnyúló együttműködések hatására ezen területek fejlődése térben várhatóan szélesedik, amely az egész megye és hosszabb távon a régió fejlődéséhez is hozzájárulhat.

A programok megvalósulásának hiánya a megyét két oldalról is veszéllyel fenyegeti: egyrészt a CENTROPE régióban betöltött szerepének további gyengülése, az ebből származó lehetőségektől való elesés; másrészt a megye meghatározó városainak központi funkciójának, természetes vonzáskörzetének gyengülése.

2.6.3.2 A településrendszerre

2.6.3.2.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása a településrendszerre nem várható.

2.6.3.2.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása a településrendszerre nem várható.

2.6.3.2.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye kohéziójának és közlekedési hálózatának fejlesztése várhatóan pozitívan hat a megye településrendszerére. Az elérhetőség mennyiségi és minőségi javításán keresztül a jelenleg funkcióhiányos települések funkcióbővítése elkezdődhet, a helyi gazdaság jelentősége fejlődhet.

2.6.3.2.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél várhatóan pozitív hatással nem lesz a településrendszerre. Valamelyest pozitív hatás elsősorban a decentralizált gazdaság- és közszolgáltatás fejlesztési intézkedések által érhető el, amely a jelenlegi kettéosztottság (Csorna-Kapuvár vonaltól délre található az 1.000 fő alatti települések háromnegyede; az északi részen pedig a települések nagy része 2000 fő feletti) kiegyenlítésében segíthet hosszú távon.

2.6.3.2.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A programok megvalósulásának eredményeként várhatóan csökkennek a területi ellentmondások, a települések közti hierarchia pedig átláthatóbbá válik.

2.6.3.2.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési célban megfogalmazott intézkedések várhatóan jelentősen nem befolyásolják a megye településrendszerét, azonban hozzájárulhatnak a települések közötti kapcsolatos javításához. Ezáltal elősegíthető a megye dinamikus fejlődésének akadálymentes továbbgyűrűzéséhez a városokból a kisebb települések irányába. A nemzetközi kezdeményezések lehetőségeinek kihasználása a régió

gazdasági és társadalmi integrációjához, a térségben jelenleg húzóerővel rendelkező Bécs és Pozsony hatásainak hatékonyabb hasznosításához.

2.6.3.3 A természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai)

2.6.3.3.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása a természeti erőforrásokra nem várható.

2.6.3.3.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési célban megfogalmazott programok hatására a megye természeti erőforrásainak hatékonyabb és fenntartható hasznosítása valósulhat meg. A megfogalmazott programok közül elsősorban a helyi egészség- és gyógyturizmus, az aktív turizmus, és a mezőgazdaság fejlesztés illetve hal- és vadgazdálkodás fejlesztésére irányuló programok kapcsolódnak a természeti erőforrások használatához. Ezek megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti erőforrások korlátaira, és kizárólag a hosszútávon fenntartható fejlesztések megvalósítását engedélyezni.

A programok megfelelő megvalósítása várhatóan a természeti erőforrások fenntarthatóságának elősegítéséhez vezet. A természeti erőforrások keretei túlmenő fejlesztések azonban hosszú távon a megye természeti adottságainak túlhasználásához és kimerülését eredményezhetik.

2.6.3.3.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedés fejlesztése általában negatív hatással jár a környezetre. A Horizontális célok között megfogalmazott „fenntartható közlekedés támogatása” célt alapul véve minimalizálhatóak a negatív hatások. A turisztikai céllal történő fejlesztések megvalósítása előtt javasolt hatástanulmány készítése a látogatók növekvő számának hatásáról mind az infrastruktúrára, mind pedig a természeti erőforrásokra.

2.6.3.3.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél intézkedései a környezeti értékek felülvizsgálatára és a megfelelő hasznosításra fókuszálnak, amely várhatóan pozitív hatást gyakorol a megye természeti erőforrásaira. Ezen erőforrások megfelelő hasznosítása, illetve a kiaknázás korlátainak megismerése várhatóan hozzájárul a megye gazdasági és társadalmi fejlődéséhez is.

Az intézkedések elmulasztása a megye természeti erőforrásainak fenntarthatatlan hasznosításához és hosszú távon ezek túlhasználásához vezethet.

2.6.3.3.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A programok várhatóan elsősorban a Rábaköz és az elmaradott helyzetben levő kistérségek fejlesztésén keresztül lehetnek hatással a természeti erőforrásokra. A fejlesztési cél kiemelten kezeli a helyi adottságokra épülő, az adott térségekre jellemző fejlesztési programokat. Mindezek járhatnak negatív hatással a természeti erőforrásokra, azonban a környezet védelmére irányuló Horizontális célok megfelelő alkalmazásával e negatív hatások elkerülhetőek.

2.6.3.3.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél feltehetőleg kedvezően hat majd a megye természeti erőforrásainak fenntartható hasznosítására, elsősorban az alábbi intézkedéseken keresztül:

- Az ökoszisztémát alkotó, elválasztott területek integrált kezelése (pl. közlekedés, környezetvédelem, erőforrás-gazdálkodás),
- A természetvédelmi és kulturális értékek összehangolt hasznosítása
- A CENTROPE régió kulturális és turisztikai kínálatának kiaknázása
- A Duna-völgy, mint ökológiai rendszer egyensúlyának megőrzése és fenntartása

A programok meg nem valósulásának esetén az integrált kezelésből adódó pozitív hatások elmaradása, a területek felaprózott kezelése várható, amely a természeti erőforrások kihasználási lehetőségeinek korlátozásához vezethet.

2.6.3.4 Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére

2.6.3.4.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél elérése érdekében kidolgozott programok várhatóan nem járnak jelentős hatással az ipar és a kereskedelem térbeli szerkezetére.

2.6.3.4.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye ipari szerkezete várhatóan nem változik a fejlesztési célban szereplő programok hatására, a kereskedelmi rendszer azonban profitálhat ezekből. A kereskedelem fejlesztését elsősorban a Megyei Beszállítói Program, a Megyei Gazdaság- és Vállalkozásfejlesztési Program, illetve a Megyei Élelmiszer-feldolgozóipar Fejlesztési Program segíti elő. A programok megvalósítása tehát várhatóan pozitív hatást gyakorol a kereskedelem szerkezetére, elsősorban a kereskedelmi lehetőségek decentralizálásával.

A programok megvalósításának hiányában várhatóan tovább erősödik a nagyobb városok (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár) szerepe a gazdaságban, amely negatívan befolyásolhatja a megye területi kiegyensúlyozottságát célzó intézkedéseket.

2.6.3.4.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedési kapcsolatok javítása és diverzifikálása várhatóan pozitívan befolyásolja a kereskedelem térbeli szerkezetét azáltal, hogy gyors és egyszerű megközelíthetőséget biztosít a megye egészén belül. A nemzetközileg is fontos szállítási vonalakon (közút, vasút, víz) fejlesztések várhatóan a megye gazdasági szerepének megerősítéséhez, a kereskedelmi lehetőségek kiaknázásához járulnak majd hozzá. A kerékpáros közlekedési lehetőségek javítása várhatóan szintén jó hatást gyakorol mind a megyében lakók életminőségére - az aktív és egészséges életvitel, a költségmegtakarítási lehetőségek által -, illetve a turizmushoz kapcsolódó gazdasági és kereskedelmi szolgáltatások iránti kereslet megnövekedése által.

2.6.3.4.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél elérése érdekében kidolgozott programok várhatóan nem járnak jelentős hatással az ipar és a kereskedelem térbeli szerkezetére.

2.6.3.4.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A Göcsei Imre fejlesztési cél programjai elsősorban a jellemzően hátrányos helyzetű, hiányos gazdasági funkcióval rendelkező települések felzárkóztatásán keresztül lehet hatással az ipar és a kereskedelem szerkezetére. A térség egyenlőtlenségeinek csökkentése a jelenleg a városokra és azok vonzáskörzetére jellemző dinamizmus elterjedését segíti. A kereskedelem fejlődését és decentralizációját leginkább a Rábaköz Fejlesztési Program, a Helyzetbe Hozás Programja, és a Centrumok és Térségük Integrációs Program segíti elő, az ipar már eleve jelentős szerepét pedig a Győri járműipari Körzet Program tudja erősíteni.

2.6.3.4.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megyén belüli és a határon átnyúló fejlesztési programok a megye ipari és kereskedelmi fejlődését várhatóan fellendítik, a lehetőségeket kitágítják. A munkaerőpiac, a kereskedelmi és közlekedési kapcsolatok, a humántőke területileg integrált fejlesztése a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok hatékony fejlesztésének módszere.

A programok megvalósulásának hiányában lassabb gazdasági fejlődés várható.

2.6.3.5 A mezőgazdaságra

2.6.3.5.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása a mezőgazdaságra abban az esetben várható, amennyiben a KKV-k fejlesztését és életképességét célzó programok keretében a mezőgazdaság fejlesztését, hatékonyságát, bővítését célzó vállalkozások alakulnak.

Ettől eltérő esetekben a fejlesztési cél várhatóan nem jár hatással a mezőgazdaságra.

2.6.3.5.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A Kühne Károly fejlesztési célban számos, a mezőgazdaság fejlesztését szolgáló program került kidolgozásra:

- Megyei Élelmiszer-feldolgozóipar Fejlesztési Program
- Megyei Mezőgazdaság-fejlesztési Program
- A hal- és vadgazdálkodás fejlesztése
- Megyei Értéktár
- Megyei Fenntartható Mezőgazdaság Program

A programok közül több a beruházás ösztönzését és a foglalkozás bővítését célzott elősegíteni, amely várhatóan a mezőgazdasági termelés növekedéséhez vezet.

A mezőgazdaságra várhatóan jó hatással lehet a fejlesztési célban szintén kitűzött, az idegenforgalom minőségét és mértékét fejlesztő programok, amely összekapcsolható a helyben termelt élelmiszerek, a helyben készített termékek lokálisan történő értékesítésével.

A vegyszertakarékos termékek piacának bővítésére a belső piacon túl, a bécsi vagy pozsonyi élelmiszerpiacon történő értékesítés is alkalmas lehet. Az ökológiai gazdálkodást elősegítő program és az ehhez tartozó képzések várhatóan jó hatással lesznek az adott területek termőképességére.

A programok meg nem valósulása esetén a jelenlegi folyamatok, vagyis a hagyományos mezőgazdasági ágazatok további leépülése várható.

2.6.3.5.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél valószínűsíthetően a termékek piacra juttatásán keresztül, áttételesen járul hozzá a mezőgazdaság fejlesztéséhez.

2.6.3.5.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A Környezeti potenciál hasznosítására kidolgozott intézkedések várhatóan pozitív hatással lesznek a mezőgazdaságra. A jó mezőgazdasági gyakorlatok a termelés hatékonyságához és egyben a mezőgazdasági területek fenntartható kezeléséhez is hozzájárulhatnak, elsősorban a trágyázás, a növényvédőszerek és a víz megfelelő használatának elterjesztésén keresztül. A zöldgazdaság fejlesztésére irányuló cél emellett a modern mezőgazdasági technológiák fejlesztését és implementálását is elősegítheti, amely a termények versenyképességéhez is hozzájárulhat.

Mindezt jól kiegészíti a lakosság környezeti nevelése, amely a helyi termékek, „megyericumok” jelentőségének növekedésével járhat, és a hagyományos mezőgazdasági termékek revitalizációjához vezethet. Mindezeken keresztül a helyi gazdaság fellendülése is várható.

A programok megvalósulásának hiányában a jelenleg is tapasztalható folyamat folytatódása várható, amely a mezőgazdasági területek csökkenését, a gyepterületek arányának növekedését, a hagyományos mezőgazdasági ágazatok és az erre épülő élelmiszeripar további leépülése várható.

2.6.3.5.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél programjai várhatóan a jelenleg elmaradottabb térségeinek fejlesztésén keresztül lehet hatással a mezőgazdaságra. E térségek és települések helyi potenciáljának kihasználása vezethet változásokhoz a helyi mezőgazdasági termelés struktúrájában. A programok megvalósítása mindazonáltal várhatóan nem jár jelentős hatással a megye mezőgazdaságára.

2.6.3.5.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési programok a mezőgazdaságra várhatóan nem járnak jelentős hatással.

2.6.3.6 Az erdőgazdálkodásra

2.6.3.6.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési célban kidolgozott programok várhatóan nem járnak közvetlen hatással az erdőgazdálkodásra.

2.6.3.6.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

2005 óta az erdők területe a megyében bővült, és a jövőben pedig tervként szerepel a megyében mezőgazdasági használatra kevésbé alkalmas területek erdősítése is elsősorban a bioenergia szerepének növelésére, a belvíz és az erózió problémájának megoldására.

A fejlesztési célban az erdőgazdálkodásra várhatóan elsősorban a Megyei Beszállítói Program lesz hatással, amelyben említésre kerül a fa- és bútoripar fejlesztése; illetve a Megyei Aktív Turizmus Fejlesztési Program, amely a helyi, térségi és határon átnyúló együttműködések kialakítását támogatja. Az erdők fakitermelési és turisztikai hasznosításának növelésével párhuzamosan folyamatosan figyelemmel kell tartani az erdők állapotát. Ennek hiányában az erdő mint erőforrás túlhasználata, kimerítése történhet meg.

2.6.3.6.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél várhatóan nem jár hatással az erdőgazdálkodásra.

2.6.3.6.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Az erőgazdálkodásra elsősorban várhatóan a védett és a Natura 2000-es területek felülvizsgálata lehet hatással. A megyében meglévő természeti területek értékmegőrző fejlesztése várhatóan erdőgazdálkodási szempontból pozitív hatásként lesz értékelhető, hiszen a megye erdővel borított területeinek fenntarthatóságát hivatott szolgálni.

2.6.3.6.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél sikeressége érdekében kidolgozott programok várhatóan nem lesznek jelentős hatással a megye erdőgazdálkodására.

2.6.3.6.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye több erdeje a határokon átnyúlik, ezért elengedhetetlen az együttműködés megerősítése. Az integrált kezelés várhatóan pozitív hatással jár az erdők fenntarthatóságára és megfelelő hasznosítására.

A programok meg nem valósulása esetén a 2.6.3.3.6.–os pontban leírtakhoz hasonlóan az erdőterületek nem egységes kezelése a kiaknázási potenciál csökkenéséhez vezethet.

2.6.3.7 Az idegenforgalomra

2.6.3.7.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél programjai várhatóan nem járnak közvetlen hatással az idegenforgalomra.

2.6.3.7.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési célban konkrétan szerepel a turisztikai kínálat fejlesztése és javítása. A helyi értékekre (természeti, kulturális, hagyományokon alapuló stb.) alapozott turizmusfejlesztés várhatóan a látogatók számának és a turisztikai bevételek növekedésével járhat, és egyben a megye társadalmi folyamataira is jó hatással lehet. Ezt a célt jól kiegészíti a 2.6.3.5.2–as fejezetben is említett, a helyi mezőgazdaság és a helyi termékek („megyericumok”) márkájának kialakítása.

A fejlesztési cél hiányának eredményeképp a turisztikai kínálat és a turizmusból származó bevételek stagnálása lehetséges.

2.6.3.7.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedés fejlesztése több szempontból is segíti a megye idegenforgalmát: egyrészt azáltal, hogy a turisztikai desztinációk elérhetősége javul, másrészt azáltal, hogy az idegenforgalmi szempontból értékes területek a meglévők mellett új turisztikai funkcióval bővülhetnek. Ilyenek például a vízi és kerékpáros közlekedés fejlesztése, amely szintén hozzájárulhat a látogatók és a vendégéjszakák számának növekedéséhez.

Az intézkedések megvalósulásának hiányában várhatóan a látogatók számának lassabb növekedése, a turizmus centralizációjának erősödése következhet be.

2.6.3.7.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél elérése érdekében kidolgozott intézkedések várhatóan pozitív hatással lesznek a megye idegenforgalmára. A környezeti és kulturális értékek megóvása és fejlesztése, a termál- és

gyógyvízkészletének hasznosítása a megye turisztikai attrakcióinak számszerű és minőségi növekedéséhez egyaránt vezethet. Emellett pedig a vízkészletek turisztikai hasznosítása hasznos eszköz lehet az aktív turizmus iránt érdeklődő látogatók számára. Mindezek által a megye turisztikai kínálata szélesedik, amely a többi stratégiai fejlesztési céllal (idegennyelv-oktatás, helyi termékek, közlekedésfejlesztés, stb.) kombinálva várhatóan a megye turisztikai jelentőségének növekedéséhez vezet.

A programok meg nem valósulása várhatóan a fent említett pozitív hatások elmaradását vonja maga után.

2.6.3.7.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél programjainak megvalósítása pozitív hatással lehet a megye idegenforgalmára, elsősorban a turisztikailag értékes területek fejlesztésén keresztül. Ehhez elsősorban a Rábaközre irányuló és a Helyzetbe Hozás Programja járulhat hozzá. A fejlesztési programok elsősorban azonban nem a látogatók számának növelésére irányul, ezért a hatás várhatóan hosszabb távon, közvetetten jelentkezik majd.

A programok megvalósulásának meghiúsulása az elmaradottabb helyzetben lévő térségeket turisztikai szempontból azzal fenyegeti, hogy kizáródnak a turizmus és vendéglátáshoz kapcsolódó lehetőségekből.

2.6.3.7.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A megye idegenforgalmára várhatóan a megyehatáron átnyúló turisztikai desztinációk, turisztikai tengelyek beazonosítására irányuló, illetve a CENTROPE régió turisztikai kínálat kiaknázására vonatkozó intézkedései lesznek hatással. A hatás várhatóan pozitívumként jelenik meg az integrált megközelítésből adódó stratégiai fejlesztések által, amely a megyébe látogatók számának növekedéséhez vezethet.

A programok meg nem valósulása várhatóan valamelyest negatív hatást gyakorol a térség turizmusfejlesztési intézkedéseinek sikerességére.

2.6.3.8 A vízgazdálkodásra

2.6.3.8.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél hatása várhatóan kismértékben negatív, mely a KKV fejlesztéséhez kapcsolódóan kialakuló várhatóan nagyobb vízfelhasználással indokolható. Amennyiben a fejlesztési támogatások a fajlagos vízfelhasználás javítását támogatják ez a hatás csökkenthető.

Az egyéb fejlesztési programok kapcsán jelentős hatás kialakulása nem valószínűsíthető.

2.6.3.8.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Mind a gazdasági tényezők fejlesztése, mind a turisztikai attrakciók bővítése, felfuttatása negatív hatást gyakorolhat a vízgazdálkodásra a vízfogyasztás növekedésén keresztül. A turisztikai fejlesztések kapcsán, a termálvizekre alapozott szolgáltatások kapcsán nem csak az ivóvizek, hanem a termálvizek jelentősebb igénybevétele is feltételezhető.

A hatások nagyságrendje nagyban függ a fajlagos vízfelhasználás mutatóitól, mely kapcsán javasoljuk az esetleges támogatási pályázatokban a döntést támogató indikátorok beépítését.

2.6.3.8.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A közlekedési fejlesztések, és tömegközlekedés fejlesztése kapcsán csekély hatás feltételezhető. Az útburkolatokon összegyülekező csapadékvíz megfelelő tisztítása és elhelyezése jelent feladatot az autópályák üzemeltetése kapcsán, mely napjainkra már megoldottnak tekinthető.

2.6.3.8.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezeti potenciál megfelelő kiaknázása vízgazdálkodási szempontból pozitív hatással rendelkezhet. A felszín alatti és felszíni vizek minőségének feltárása és az állapotjavítás, az elhagyott hulladéklerakók rekultiválása, a síkvidéki, dombvidéki vízfolyások ökológiai mederrendezése, a

vízfolyások ökológiai revitalizációja, valamint a vízkészletek fenntartható hasznosítása szintén pozitív hatásokat gyakorolhat.

Egyéb fejlesztési programok kapcsán hatások nem várhatóak.

2.6.3.8.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Ipari fejlesztések esetén a vízfelhasználás növekedése negatív hatásként értékelhető. Egyéb negatív hatások kialakulása kizárható.

2.6.3.8.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Vízgazdálkodási hatások a fejlesztési cél kapcsán nem várhatóak.

2.6.3.9 A térség eltartó képességére és versenyképességére

2.6.3.9.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél programjai várhatóan pozitív hatással lesznek a térség versenyképességére. A szakképzés, a vállalkozásfejlesztés, illetve a felsőoktatás és a gazdaság kapcsolatának erősítése várhatóan a megye innovációs képességének javításához vezet.

A programok meg nem valósulása esetén a pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.3.9.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A turizmus és az élelmezési rendszer fejlesztése, a beruházás ösztönzés és a munkalehetőségek növelése várhatóan javítja a térség gazdasági eltartó képességét és versenyképességét egyaránt.

2.6.3.9.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A programok megvalósulása elsősorban közvetetten, az áruk, szolgáltatások és az emberek akadálytalan mozgatásán keresztül járulhat hozzá a térség versenyképességéhez. A programok megvalósulásának hiányában a romló közlekedési rendszer a megye fejlődését lassíthatja, versenyképességét ronthatja.

2.6.3.9.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A Timaffy László fejlesztési cél programjai várhatóan pozitív hatást gyakorolnak a megye eltartó képességére és versenyképességére. Ezt elsősorban a környezeti állapot megóvása és hasznosítása, a zöldgazdaság, az energiahatékonyság és a vízkészletek fenntartható hasznosítására irányuló intézkedések segítik elő. A környezeti értékekkel (energia, víz, mezőgazdasági területek, stb.) való fenntartható bánásmód várhatóan a jövőben egyre inkább hozzájárul a versenyképességhez, és segíti az új termékek és szolgáltatások, innovációk kifejlesztését. A helyi értékekre és lehetőségekre épülő fejlesztések egyúttal segítenek a megye megkülönböztetésében az ország és a régió többi területeihez képest, amely a megfelelő befektetések és látogatókat vonzza maga után. A versenyképesség ezen felül a megyében lakók egészségi állapotának javításával is növelhető, a humán potenciál kihasználásán keresztül. Az energiahatékonyság, a megye lakosságának tudatosságra nevelése és az értékmegőrzés emellett segít a lakosság életminőségének javításában.

A programok megvalósulásának elmaradása várhatóan negatív hatással lesz az eltartó képességre és a megye versenyképességére.

2.6.3.9.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési célban megfogalmazott programok várhatóan pozitív hatással lesznek a térség gazdasági eltartó képességére és versenyképességére. A megyében jelentős járműiparra épülő fejlesztés, illetve az eddig gazdaságilag kevésbé aktív, jellemzően hátrányos helyzetű térségek gazdasági integrációja segíthet a megye humán kapacitásának kiaknázásában.

2.6.3.9.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A térség versenyképességét pozitívan befolyásolhatja az országhatárokon átnyúló kezdeményezésekben való aktívabb részvétel, amely által a megye jobban bekapcsolódhat a régió gazdasági körforgásába. Magyarország Ausztriához mérten kiemelten, de Szlovákiához és Csehországhoz képest is versenyképes a munkabéreket kínál a külföldi vállalatok számára, amely kiegészül a helyben rendelkezésre álló szakképzett munkaerővel. A térség további humántőke

fejlesztése, a területi integráció és a munkaerőpiac kezelésének összehangolása a régió többi szereplőjével tovább erősítheti a megye pozícióját.

A programok megvalósulásának hiányában a pozitív hatások elmaradása várható.

2.6.3.10 Műszaki infrastruktúrára (elérési távolságok és idők, kapcsolati hiányok, nagyberuházások kivitelezési költségeit befolyásoló tényezők, mint például domborzati viszonyok, műtárgyak)

2.6.3.10.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása a műszaki infrastruktúrára nem várható.

2.6.3.10.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása a műszaki infrastruktúrára nem várható.

2.6.3.10.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A Baross Gábor fejlesztési célban megfogalmazott közlekedésfejlesztés éppen az elérési idők csökkentését, a szállítás megbízhatóságát és a közlekedési hálózat kiterjesztését hivatott megvalósítani. A programok megvalósulása tehát várhatóan jelentős pozitív hatással bír a megye műszaki infrastruktúrájára. A közúti infrastruktúra fejlesztése mellett a jövőben várhatóan egyre nagyobb teret nyer a vasúti és vízi szállítás, amely a jövőben esetlegesen megvalósuló nagyberuházásokkor gyors és költséghatékony alternatívát kínál majd. A közlekedés fejlesztésével továbbá a megye a befektetők számára is vonzóbbá válhat.

A programok megvalósulásának hiányában a műszaki infrastruktúra elmaradása várható a nemzetközi normákhoz képest.

2.6.3.10.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél programjai várhatóan nem lesznek jelentős hatással a megye műszaki infrastruktúrájára.

2.6.3.10.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél közvetlenül várhatóan nem jár jelentős hatással a megye műszak infrastruktúrájára.

2.6.3.10.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A vizsgált területre elsősorban az országhatár mentén a jövőben esetlegesen megvalósuló infrastrukturális fejlesztésekre való felkészülés lehet hatással, bár közvetlenül az elérési időt vagy az elérési lehetőséget nem javítja. A fejlesztési cél programjai ezért várhatóan jelentősen nem befolyásolják a megye infrastruktúráját.

2.6.3.11 Az energiaellátásra

2.6.3.11.1 JEDLIK ÁNYOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása az energiaellátásra nem várható.

2.6.3.11.2 KÜHNE KÁROLY STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél programjai várhatóan az energiafelhasználás növekedésével járnak majd, amely negatív hatásként értelmezhető. A hatás az energia hatékony beruházásokkal és a jó gyakorlatok elterjesztésével csökkenthető. A fejlesztési cél az energiaellátás biztonságát várhatóan nem befolyásolja.

2.6.3.11.3 BAROSS GÁBOR STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél kapcsán közvetlen hatások kialakulása az energiaellátásra nem várható. A közlekedési kapcsolatos fejlesztéséből adódó energiaigény növekedés közvetett negatív hatásként értelmezhető.

2.6.3.11.4 TIMAFFY LÁSZLÓ STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A környezeti adottságok hasznosítására kidolgozott program egyik részcélja az energia- és nyersanyagellátási rendszerek lokálissá tétele, illetve a megyében rendelkezésre álló, jó energiasűrűséggel rendelkező megújuló kapacitás egyre nagyobb arányú hasznosítása. A megyében rendelkezésre álló, ám eddig alig kihasznált megújuló energiaforrások (vízerőművek, szél-, nap-,

geotermikus energia, biogáz üzem) kiaknázása a megye jelenlegi energiaigényének és energia mixének megváltozásához vezethet. Megfelelően alkalmazva a megújuló energiák használata hozzájárulhat a megye környezeti hatásainak csökkentéséhez, és elősegítheti a megye természeti erőforrásainak fenntartható használatát.

Az energiahasználatot emellett befolyásolhatják a megye zöldgazdasági irányú törekvései, illetve a lakosság és a vállalkozások energiatakarékosságának ösztönzése.

Bár a fejlesztési programok megvalósulása várhatóan jelentősen befolyásolja a megye energiaellátási rendszerét, a beruházások méretét és a tudatformálás időigényét figyelembe véve ezek a hatások várhatóan hosszú távon lesznek érezhetőek. A programok megvalósulásának hiányában éppen ezért rövid távon kevesebb, míg hosszú távon jelentősebb negatív hatások várhatóak.

2.6.3.11.5 GÖCSEI IMRE STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

Ipari fejlesztések esetén az energiahasználat növekedése negatív hatásként értelmezhető. Amennyiben azonban a fejlesztés a hatékonyságnövelésre irányul, a felhasznált energiamennyiség csökkentése akár pozitív hozadékkal is járhat.

2.6.3.11.6 ESTERHÁZY JÁNOS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉL

A fejlesztési cél közvetlenül várhatóan nem jár jelentős hatással az energiaellátásra.

3 JAVASLAT KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSEKRE

3.1 A terv érvényesülése során fellépő, környezetre és az emberi egészségre, valamint a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések

A települési koncepcióban meghatározott célok a megye kohéziójának összehangolásával és a megfelelő humán erőforrás kialakításával az életminőség javulását segítik a megyében. A társadalmi és gazdasági fejlődés magával vonja az infrastruktúra fejlesztését, illetve egyéb beruházások kivitelezését, mely folyamatok negatív hatást fejtenek ki a környezetre. A stratégiai pontok végrehajtásakor fontos, hogy a környezeti hatásokat és a környezeti tényezőket mindig figyelem előtt tartsák az illetékesek. Infrastrukturális fejlesztések esetén ajánlott a termőföldek, a tájszerkezet, tájhasználat, épített környezet, kulturális örökségek, és az élővilág helyi jellemzőinek, elhelyezkedésének figyelembevétele a döntéshozatal során. A kivitelezések során a negatív környezeti hatásokat minimalizálni kell:

- keletkező hulladékok minimalizálása, hulladékok nagyobb arányú hasznosítása;
- vízfelhasználás minimalizálása, lehetőség szerint újrahasználat;
- keletkező szennyvizek minimalizálása;
- légköri szennyezőanyagok kibocsátásának minimalizálás.

Továbbá előnyben kell részesíteni a „zöld” környezetkímélő és energiahatékony technológiák használatára minden területen (építkezések, ipari egységek működtetése).

A programok végrehajtása következtében a megnövekedett hulladékmennyiséget a hulladékgazdálkodási rendszernek tudnia kell kezelnie, ezért a hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése, hatékonyságának javítása a keletkező hulladékok mennyiségének arányában ajánlott.

A megye levegőminőségét jelentősen befolyásolja a közlekedés által légkörbe kerülő szennyezőanyagok. A közösségi közlekedés fejlesztése és elterjesztése, továbbá a vasúti és vízi teherszállítás előtérbe helyezése segíthet a megfelelő levegőminőség kialakulásához.

A turizmus és lakosság okozta környezeti hatások minimalizálása érdekében a tudatformálás erősítése ajánlott, zöld programokon, környezetvédelmi akciókon és a környezetvédelem oktatásán keresztül.

A lakosság egészségtudatát és a prevenció szükségességét célzó programokat javasolt már gyermekkorban elkezdeni. Erre vonatkozóan számos program indult hazánkban az elmúlt években, köztük például a mintamenza program, amellyel az egészség, a környezetvédelem és a helyi gazdaság fejlesztése egyszerre javítható. Általánosságban elmondható, hogy a lakosság egészségre nevelése a gazdasági és környezeti folyamatokra is jó hatással van. Javasolt továbbá, hogy az ilyen fejlesztési programok megvalósításánál a nőkre kiemelt figyelem fordítódjon. A nők családban betöltött tradicionális szerepköréből adódóan ugyanis kettős teherrel szembesülnek: nem csak saját, de gyermekeik és a család többi tagja által elszenvedett betegségek (mentális és fizikális) kezelésében, a hatások mitigálásában is részt kell vállalniuk.

3.2 Javaslat olyan környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni

A hatásvizsgálat során feltárt, várhatóan negatív hatással járó intézkedések implementálása során fontos az alapállapot pontos felmérése és a megengedhető változások meghatározása. A Koncepcióban lefektetett Horizontális célok alkalmazása iránymutatóul szolgálhat ehhez.

A hatástanulmány alapján az alábbi javaslatok születtek:

- Annak biztosítása, hogy a hátrányos helyzetű térségek fejlődési üteme gyorsabb, mint a nem hátrányos helyzetben lévőké. A különbségek felszámolása csak így vihető véghez.
- A gazdasági fejlesztések során szükséges ügyelni arra, hogy az intézkedések eredménye ne legyen a társadalom vagy a környezet kárára.
- A társadalmi szempontú céloknál érdemes a mennyiségi mellett minőségi indikátorokat is bevezetni.
- Turisztikai fejlesztéseknél érdemes a szezonalitás csökkentését segítő intézkedések megvalósítása.

4 ÖSSZEFOGLALÁS

Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Koncepciójának hatástanulmánya a Koncepció javaslattevő fázisában készült. A hatástanulmány alapját a 218/2009 (X.6.) Korm. rendelet képezte.

A Hatástanulmányban felülvizsgálatra került a Koncepcióban megfogalmazott stratégiai célok egymáshoz való illeszkedése, illetve feltárásra kerültek az esetleges környezeti, gazdasági vagy társadalmi ellentmondások. E dokumentum visszacsatolásai alapján lehetőség adódik a jelenlegi tervek módosítására, amennyiben ezekre szükség mutatkozott.

A megye Területfejlesztési Koncepciójának céljai és programjai összevetésre kerültek a Győr-Moson-Sopron fejlődésére várhatóan erős hatással bíró, szomszédos megyék fejlesztési dokumentumaival. A vizsgálat során kiderült, hogy a megyével határos hazai megyék (Vas, Veszprém, Komárom-Esztergom) területfejlesztési céljai nem állnak összeütközésben Győr-Moson-Sopron megye céljaival. A megye nemzetközi jelentőségét várhatóan a jövőben is befolyásolja előnyös földrajzi elhelyezkedése és a nemzetközi kezdeményezésekben való részvétele. E pozícióból adódó lehetőségek megfelelő kiaknázásához javasolt az EGTC-k (European Grouping for Territorial Cooperation: Európai Területi Együttműködési Csoportosulás, más néven Európai Területi Társulás – ETT) erősítése és további együttműködések kialakítása.

A fejlesztési célok, a megye 2007-2013. közötti Európai Uniós források felhasználása és az elkövetkező fejlesztési ciklus támogatási irányait összevetve kiderül, hogy több tervezett program várhatóan nem fér bele az Európai Unió által támogatott projektek közé. Mindemellett azonban a programok megvalósítására nagy igény mutatkozik a projekt gazdáktól, ezért szerencsés lenne, ha azok megvalósítása hazai forrásokból támogatható lenne.

A részletes hatásvizsgálatait egy hatásmátrixban lehet egyszerűen és átláthatóan összefoglalni:

18. táblázat: Győr-Moson-Sopron megye fejlesztési céljainak hatásmátrixa

TÉNYEZŐK/CÉLOK ÉS PROGRAMOK		Jedlik Ányos stratégiai cél (J)			Kühne Károly Stratégiai Cél (K)			Baross Gábor Stratégiai Cél (B)		Timaffy László Stratégiai Cél (T)			Göcsei Imre Stratégiai Cél (G)				Esterházy János Stratégiai Cél (E)		
		J1	J2	J3	K1	K2	K3	B1	B2	T1	T2	T3	G1	G2	G3	G4	E1	E2	E3
KÖRNYEZET	termőföld mennyisége	+	+	+	+	- -	+ +	- -	- -	+ +	+ +	+ +	0	0	0	0	0	0	0
	talaj minősége	+	+	+	+	- -	+ + +	+ +	+ +	+ + +	+ + +	0	0	+	0	+	0	0	0
	földtani és ásványvagyon	+	0	0	+	0	0	- -	- -	- -	0	0	-	-	0	-	-	-	-
	levegő minősége	+	+	+	- -	- -	+	+ +	+ +	+ + +	+ +	0	-	-	-	-	-	-	-
	víz (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)	+	-	0	+	- -	- -	0	0	+ +	+ +	0	-	-	-	-	0	0	0
	hulladékgazdálkodás helyzete	0	0	0	- -	- -	0	- -	- -	+ +	+ + +	0	-	-	-	-	-	-	-
	a táj (tájszerkezet, tájhasználat)	0	0	0	0	+	+	- -	- -	+ +	+ + +	0	-	-	-	-	-	-	-
	az épített környezetre	0	0	0	-	-	0	+	+	0	+ +	0	-	-	-	-	-	-	-
	a kulturális örökség (műemlékvédelem, régészet)	0	0	0	-	-	0	+	+	0	+ +	0	-	-	-	-	-	-	-
	az élővilág (ökológiai hálózat, védett természeti területek, biodiverzitás)	0	0	0	0	0	0	- -	- -	+ +	+ +	0	0	0	0	0	-	-	-
TÁRSADALOM	népesség területi elhelyezkedése (életmód, társadalmi mobilitás)	+	+++	+	+++	+++	+++	+++	+++	++	+++	+++	++	++	++	++	++	++	++
	foglalkoztatás	+	+++	+	+++	+++	+++	+	++	+	+	++	+++	+	+++	+	+++	+++	+++
	szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei	0	0	0	++	+++	0	+++	0	+++	+++	++	++	++	0	0	+	+	+

TÉNYEZŐK/CÉLOK ÉS PROGRAMOK		Jedlik Ányos stratégiai cél (J)			Kühne Károly Stratégiai Cél (K)			Baross Gábor Stratégiai Cél (B)		Timaffy László Stratégiai Cél (T)			Göcsei Imre Stratégiai Cél (G)				Esterházy János Stratégiai Cél (E)		
		J1	J2	J3	K1	K2	K3	B1	B2	T1	T2	T3	G1	G2	G3	G4	E1	E2	E3
	népesség életminősége és egészségi állapota, szociális helyzete	+	+++	++	++	++	+++	+++	++	+++	++	+++	+	+	+	+	+	+	+
	társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettsége	+	++	0	0	0	0	+	+	0	+	++	+	+	0	+	++	++	++
GAZDASÁG	térszerkezet	0	0	0	+	+	+	+++	+++	+	+	+	+++	+++	+++	+++	++	+	+
	a településrendszerre	0	0	0	0	0	0	++	++	+	+	0	+	+	+	+	0	0	0
	természeti erőforrások (a kiaknázás lehetőségei és korlátai)	0	0	0	+++	+++	+++	- -	- -	+++	+++	+	- -	- -	- -	0	++	++	+
	ipar, kereskedelem térbeli szerkezete	0	0	0	+	+	+	++	++	0	0	0	++	++	++	++	+++	+++	+++
	mezőgazdaság	0	+	0	++	++	+++	+	+	+++	++	+	0	0	0	0	0	0	0
	erdőgazdálkodás	0	0	0	++	+	++	0	0	++	++	0	0	0	0	0	++	++	0
	idegenforgalom	0	0	0	+	+++	+	++	++	++	++	++	++	++	0	0	++	++	+
	vízgazdálkodás	0	- -	0	- -	- -	- -	0	0	++	++	++	- -	- -	- -	0	0	0	0
	térség eltartó képessége és versenyképessége	+++	+++	++	+++	++	++	++	++	+	+	+	++	++	+++	++	+++	++	+
	műszaki infrastruktúra	0	0	0	0	0	0	+++	+++	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	energiaellátás	0	0	0	- -	- -	- -	-	-	++	0	0	- -	- -	- -	- -	0	0	0

A környezeti hatásvizsgálat alapján jól látható, hogy azon stratégiai fejlesztési célok, melyek az infrastruktúra fejlesztését, további építkezést, ipari egységek létrehozását célozzák meg, kis mértékben közvetlenül, vagy közvetetten, de negatív hatással vannak a környezeti elemekre. Ezért a negatív hatások csökkentése érdekében nélkülözhetetlen a megalapozott, a környezeti szempontokat figyelembevevő tervezés, melynek köszönhetően hosszútávon fenntartható infrastruktúra alakítható ki. Az innováció erősítésén keresztül technológiai fejlődés várható, mely a környezetterhelés csökkentéséhez hozzájárulhat. Az innováció mellett fontos hangsúlyt kell fektetni az oktatásra, mely szintén megjelenik a fejlesztési koncepcióban. Környezeti szempontból kiemelendő a Timaffy László stratégiai cél, mely kifejezetten a környezeti adottságok hasznosítását, a táj, település, ember és értékmegóvást, illetve az életminőség javítását célozza meg. E célok elérése esetén a környezeti állapot jelentős javulása várható.

A fejlesztési programok társadalmi szempontú vizsgálata azt mutatja, hogy a programok általában - közvetlenül vagy közvetetten - pozitívan hatnak a társadalmi folyamatokra. Annak felismerése, hogy az egyénre és közösségekre ható külső és belső erők (megközelíthetőség, egészségügy, munkahelyek, környezet állapota stb.) hogyan határozzák meg a lakosok életszínvonalát, fontos alapja a társadalom fejlesztésének. A programok közül több is mutatja, hogy ez a felismerés megtörtént. Társadalmi szempontból kiemelendő a Jedlik Ányos cél, annak humán irányú fejlesztési szemlélete miatt; az életminőség és az egészségi állapot javítását célzó Timaffy László cél; illetve a több helyen is felbukkanó irány, amely a hátrányos helyzetű lakosság helyzetének javítását, a szomszéd megyékkel, régiókkal való együttműködést és a helyi hagyományok, társadalmi értékek megőrzését célozza.

A Településfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott fejlesztési programok nagy része tartalmaz a gazdasági teljesítmény növelésére, és a gazdasági lehetőségek jobb kiaknázására irányuló intézkedéseket. A megye előnyös gazdasági helyzetének megőrzése és a versenyképesség javítása egyben a társadalom jólétére is visszahat. Gazdasági szempontból fontos megemlíteni a kreativitásra és vállalkozásra ösztönző Jedlik Ányos célt, a helyi gazdasági lehetőségekre építeni kívánó Kühne Károly célt, illetve a megye egyenlőtlenségeit kezelni kívánó programokat, amelyek az integráció, az infrastruktúrát és a gazdasági együttműködést fejlesztik. A gazdasági fejlesztés azonban sokszor a környezeti állapot rombolásával jár, amelynek elkerülésére az innováció, megfelelő tervezés és monitoring segítségével elkerülhető vagy minimalizálható.

A Koncepció vizsgálata alapján elmondható, hogy a programok megvalósulása várhatóan pozitív hatással lesz a megye gazdasági és társadalmi fejlődésére, illetve hozzájárulhat a környezeti értékek megfelelő hasznosításához. Az esetleges negatív hatások elkerüléséhez vagy minimalizálásához azonban elengedhetetlen a megfelelő óvintézkedések megtétele, hiszen a megye fejlődése csak akkor lehet hosszútávon fenntartható, amennyiben az a gazdasági, társadalmi és környezeti elemekre egyaránt épít.